

Prozawerken in Maastrichtsch dialect

Alfons Olterdissen

Editie E. Jaspar

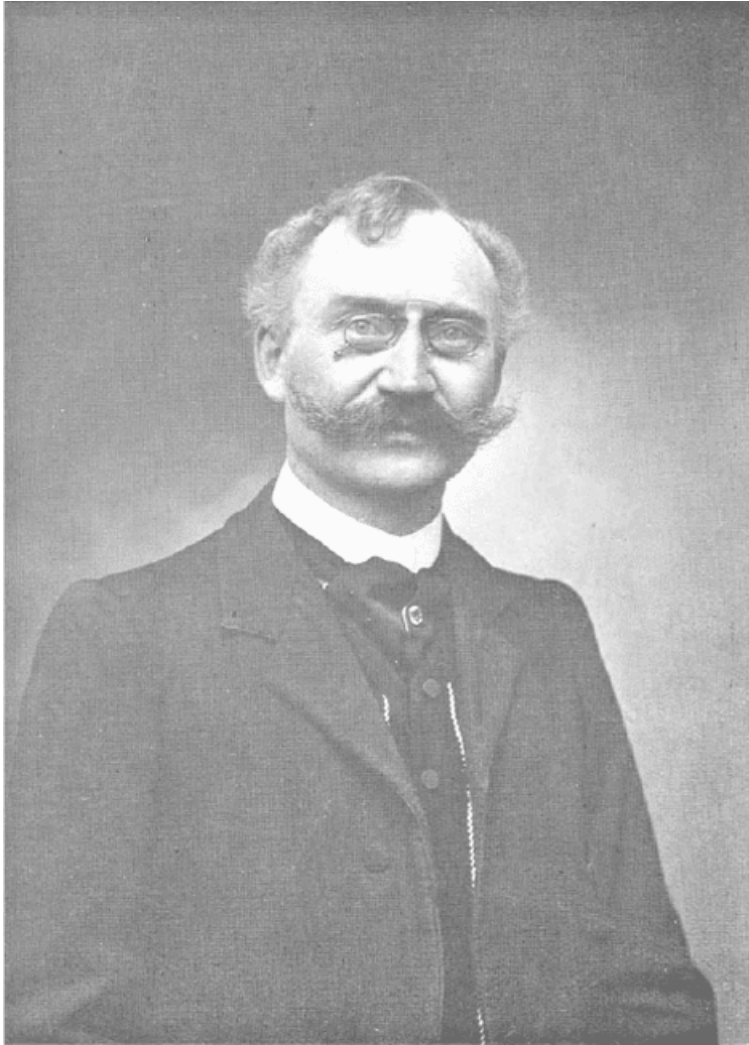
bron

Alfons Olterdissen, *Prozawerken in Maastrichtsch dialect* (ed. E. Jaspar). Leiter-Nypels, Maastricht
1926

Zie voor verantwoording: http://www.dbnl.org/tekst/olte001alfo01_01/colofon.php

© 2013 dbnl / erven E. Jaspar

The logo for the Digital Bibliography and Bibliography Network (dbnl), featuring the lowercase letters 'dbnl' in a stylized, blue, sans-serif font.

ALFONS OLTERDISSEN 1865-1923

Ter inleiding.

Goede wijn behoeft geen krans.

Olterdissen's werk spreekt voor zich zelf, kan het dus doen zonder loftrumpet of reclametrom, instrumenten, wier geluid de schrijver trouwens zelf vermeed.

Iets anders is, uit des schrijvers eigen bouwstoffen een monument te stichten, dat hem zal eeren in lengte van dagen.

Het was dan ook eene uitnemende gedachte van het 'Comité voor de Nagedachtenis van Alfons Olterdissen', diens proza-geschriften te doen verzamelen en uitgeven - een daad van piëteit vooreerst, van verdienste niet minder, waar hier eene hoogst belangrijke bijdrage zou ontstaan voor de kennis van Maastricht's taalschat en folklore.

Volgaarne heeft ondergeteekende de opdracht voor deze uitgave aanvaard. De uitvoering daarvan was voor hem een voortdurende bron van genot.

Maar had Olterdissen zich dan niet reeds zelf dat monument gesticht? In zooverre niet, dat de onderdeelen, de bouwstoffen hier en daar en ginds verspreid lagen en door de meesten niet meer konden worden teruggevonden. De opstellen getiteld 'Van Stad en Lui veur 50 jaor' en 'Mastreechter Type' verschenen in den 'Limburger Koerier' in 1916 t/m 1918. Daarom moest vooreerst alles worden bijeengezocht om dan tot één groot geheel te worden opgebouwd. Daartoe werden wij in staat gesteld door de welwillendheid der N.V. Uitgevers-Maatschappij 'Neerlandia' en die 'Drukkerij v/h Cl. Goffin', die beide hunne auteursrechten op Olterdissen's geschriften belangeloos voor deze uitgave afstonden en waarvoor hun hier een bijzonder woord van dank wordt gebracht.

Wat deze uitgave zelve betreft, zij vooreerst opgemerkt, dat wij ons de vrijheid hebben veroorloofd, de schrijfwijze van het Maastrichtsche om te werken en aan te passen aan de daaromtrent heden ten dage vrijwel algemeen geldende opvatting. Dit lijkt misschien gemis aan piëteit jegens den auteur. Toch is dit niet juist. Olterdissen zelf immers was de eerste om te erkennen, dat hij aan de spelling nimmer bijzondere zorg placht te besteden, omdat hij daarvan nooit studie had gemaakt, maar vooral omdat hij uitsluitend bedoelde te schrijven voor zijne stadgenooten, die hem toch verstonden. Gaarne gaf hij zich op dit punt dan ook gewonnen en heeft hij ons persoonlijk meermalen verklaard, er geen bezwaar in te zien, dat zijne schrijfwijze, ook ten aanzien van zijn eigen werk, door eene betere, meer logische werd vervangen. Wat meer is, bij het bewerken zijner geschriften is ons herhaaldelijk gebleken, dat hij zelf de thans door ons gevolgde schrijfwijze nu en dan toepaste, zoodat men in den oorspronkelijken tekst voor elk bijzonder geval meerdere voorbeelden kan vinden.

Maken wij ons dus in dit opzicht tegenover den schrijver aan geen tekortkoming schuldig, van den anderen kant meenen wij meet de door ons gevolgde methode wederom een stap te hebben gezet in de richting der zoozeer gewenschte en zoo hoogst noodzakelijke eenheid van schrijfwijze onzer plaatselijke taal.

Grondgedachte bij de gevolgde schrijfwijze was deze, het gesproken woord, zooals het in den Maastrichtschen volksmond zingt, zoo getrouw mogelijk weer te geven en daarbij zooveel doenlijk gebruik te maken van Nederlandsche klankteekens om eerst, wanneer deze te kort schieten, bij naburige talen te leen te gaan. Om deze reden wordt nimmer geschreven *bäkker*; hoewel afgeleid van *bakke*, doch *bekker* (bakker), niet *schat* (met Duitschen Zischlaut), maar *sjat* (naar analogie van meisje enz.), niet *auch*, maar *ouch* (ook), daarentegen wel *pötter* (putter), *körref* (korf).

Gestreefd is voorts naar eene zoodanige schrijfwijze, dat ook de niet-Maastrichtsche lezer de uitspraak der woorden vrijwel kan benaderen. Ware echter deze uitgave uitsluitend voor taalkundigen bestemd, zoo zoude het plicht zijn geweest, de phonetische schrijfwijze tot in hare uiterste consequenties door te voeren, hetgeen ongetwijfeld den vakkundigen lezer zoude ten goede gekomen zijn. Nu echter Olterdissen's geschriften in de eerste plaats hun weg zoeken naar den leek, hebben wij die consequentie niet aangedurfd, doch aan de eischen. vaneen gemakkelijk leesbaren tekst aanmerkelijke concessies gedaan.

Zoo zijn de teekens ter aanduiding van het eigenaardig Maastrichtsche muzikaal accent, den slepton, vermeden, zoo werd de toonlooze eklank niet door ə maar door de gewoone enkele e aangegeven. Vermeden is voorts het veelvuldig gebruik der *G*, daar dit letterteken in den tekst min of meer storend werkt. Daarom wordt zij niet gevonden in woorden met *anticiperende assimilatie*; wij schrijven dus wel: *danzde* (danste), *redzde* (van *retse*, weggapen), *blevde* (van *blaffe*), doch niet *leGde* maar *lekde* (van *lekk*, likken). Slechts waar de klank onmogelijk door eene *k* kon worden weergegeven, werd de *G* behouden, dus: *liGGe* (liggen), *zèGGe* (zeggen), *bröGGe* (bruggen) enz.

Zoo is ook ter wille van de leesbaarheid de verandering van beginconsonnanten (*sandhi*) slechts doorgevoerd ten opzichte der woorden met *d*, derhalve: *waos tiech*, *op te*, doch niet steeds ten opzichte der *z* en is de verscherping der eind-consonnanten vermeden, dus niet - zooals consequent zoude zijn - : *iech dooch et* (ik deed het), maar: *iech doog et*. Of een woord moet geschreven worden met eindletter *b* of *p*, *d* of *t*, *g* of *ch* is afhankelijk gesteld van de vraag, welke letter er gehoord wordt in meervoudsvormen of werkwoord-infinitieven; daarom dus: *knab* (suikerballetje), mv. *knabbe*, *iech doog* (ik deed) mv. *ze dooge* (zij deden), *er weurd* (hij wordt) mv. *ze weurde*, *er woort* (hij werd) mv. *ze woorte*, *er hoort* (hij hoorde) mv. *ze hoorte*, *stöb* (stof) ww. *stöbbe* (afstoffen, stof veroorzaken), *stöp* (stoppen) ww. *stoppe* (van een stop voorzien). Op dezen regel doorgaande zou dus nu ook moeten geschreven worden: *bröG* (brug), *möG* (mug), *röG* (rug), *zèG* (zeg), wijl het meervoud klinkt: *bröGGe*, *möGGe*, *röGGe*, *ze zèGGe*, doch, zooals boven reeds gezegd, maken wij hier ter vermindering der *G* wederom eene uitzondering en schrijven: *brök*, *mök*, *rök*, *zèk*.

Voor de spelling der vreemde woorden is de voorkeur gegeven aan die, welke de uitspraak door het Maastrichtsche volk het meest nabijkomt; met name wat de uitgangen *-atie*, *-itie*, *-otie* en *-utie* betreft wordt met de

schrijfwijze *-aassie*, *-iessie*, *-oossie* en *-uussie* het rekken der voorlaatste lettergreep duidelijker weergegeven en tevens aangeduid, dat er van een *t*-klank in dergelijke woorden in het Maastrichtsche geen spoor te vinden is - in tegenstelling met de uitspraak door vele Noord-Nederlanders aangenomen.

Om duidelijk te maken, dat de Fransche uitgang *-eur* niet - zooals veelal in Nederland - met den *eu*-klank als in *neus* wordt uitgesproken, wordt die uitgang weergegeven door *-ör*.

Waar ook reeds in het Nederlandsch de *c* in zooveel woorden door eene *s* werd vervangen (porselein, prinses, sigaar) is hier die vervanging overal waar zij als eene *s* gehoord wordt, consequent doorgevoerd. Zoo dikwijls in een vreemd woord de oorspronkelijke spelling behouden bleef, werd dit woord tusschen aanhalingsteekens geplaatst.

Wat de *verklaring* der vele eigenaardige Maastrichtsche woorden en uitdrukkingen betreft, hebben wij, na grondige overweging van de vooren nadeelen der verschillende gebruikelijke methoden, de voorkeur gegeven aan het groepeeren in ééne *Alfabetische Woordenlijst* van alles, wat, naar wij meenden, verklaring behoeft en deze lijst laten volgen achter den tekst. Alle woorden en uitdrukkingen, die in den tekst cursief gedrukt zijn en wier beteekenis niet reeds terstond uit den samenhang blijkt, zijn in die Woordenlijst terug te vinden, welke ruim 1200 woorden bevat.

Voor de *uitspraak* der verschillende klinkers, tweeklanken en medeklinkers evenals voor de beteekenis der verkortingen verwijzen wij naar de bladzijde aan de Woordenlijst voorafgaande.

De opstellen ‘Van Stad en Lui veur 50 jaor’ werden door den schrijver slechts genummerd zonder nadere aanduiding van hun inhoud. Wij hebben gemeend goed te doen door ieder opstel van een kort opschrift te voorzien om het nazoeken gemakkelijker te maken.

En hiermede vertrouwen wij deze uitgave aan den lezer toe.

Het leven van Alfons Olterdissen (12 December 1865 - 24 Februari 1923) is één voortdurend streven geweest om de liefde tot zijn vaderstad, die hem geheel beheerschte, bij elke gelegenheid en onder allerlei vorm tot uiting te brengen. Mogen deze zijne geschriften ertoe bijdragen, den onvervalscht-Maastrichtschen geest, d.i. eerbied voor Tricht's beroemd verleden, liefde voor het Tricht van heden, belangstelling in zijn toekomst en in de handhaving van zijn overrijke taal, bij de burgerij levendig te houden.

‘Jao, diech höbs us aon 't hart gelege,
Mastreech, door alle iewe heer’,

zong onze ‘Fons’ eenmaal in volle overtuiging.

Mogen alle Maastrichtenaren van nu en straks de snaren van hun gemoed op deze klanken afgestemd houden.

Maastricht, October 1925.

Dr. E. JASPAR.

Eerste afdeeling.

‘Van stad en lui veur 50 jaor’

I. Algemeen voorkomen der stad.

Wie dèks gebäört et neet, es me in e gezèlsjap zit van aw en jong persone, dat te komverzaassie euver stad en lui opins onderbroke weurd door de vraog van ein van de jongere: ‘wat is tat?’ of: ‘wie góng dat?’ Meistal weurd tan 'n eksplikaassie gegeve van vreuger toustande, gebruke en persone, die mèt eve vööl plezeer gegeve es aongehurd weurd.

Um noe aan de belangstelling van et jonger geslach te voldoen zölle veer hun ins *get* ditsjes en detsjes oet t'n awwen tied goon vertèlle, die ouch te awwere nog ins hun geheuge zölle-n-opfrisse.

Veer zölle neet beginne mèt 'n oetgebreide kroniek te goon sjrieve, te beginne mèt et jaor nöl (boe Mastreech nog altied op wach), mer us bepaole tot minsegeheugenis.

Eeder ajtsje kaan dan, oet eige herinnering, debij doen wat nog t'raon ontbrik (mer dan *neet* leege of *good*).

'n Haaf iew geleije zaot Mastreech dan nog in zien vestingmör, wie mien *grameer* in häöre ‘crinoline’ mèt nege reipe.

Wiek had mer drei hoofstraote, ach sträöttsjes, d'n Overewal en de Grach mèt éin hoes t'rin.

In de Maos laog nog, wie 'n donker parek, mèt zwoer bouwgewas, de groete en de kleine Green en de Maosmeule heel et water tege veur e kvaart van de ganse breidde van de stroum tegeneuver de Honderstraot. De Honderstraot zellef, de Brökstraot, de Hellemestraot, de Heijestraot en de Begienestraot waore mer haaf zoe breid es noe. De huiskes van et Overelaoge wie in 'n koul en de wal langs te Maos leep op te huugde van de ierste *staassie*. Dat waos nog al plezant veur de passante, um op 'n veilige maneer te blieve kieke es tao 'n *bal gesjöp* woort op te bovekamers, wat tao minstens ins in de week gebäörde.

Door de groete en klein Lurestraote zaog me nog t'n Eker loupe, de bojem vol ummers en *marmitte*, *struzek* en potsjerreve. In deen umtrèk rook et altied sterrek nao de *loej* van wegese te *luurderije* en in de Zwaonegrach laoge altied e paar gezonke sjepe vol graon te rotte veur et stijfselfabrik, dat ouch al e reukske van ziech aof gaof op te Breusselestraot.

Op et Vredeplein achter St. laan stónte zwoer kastanjebuim en et Stadsparek waos mer haaf zoe groet es noe.

Vööl straote waore nog neet herduip en de lui woende nog op te Verrekesmerret, in de Hierestraot, in et Kókkesjrout- en et Kovelinge-sträöttsje en dao zien lui, die nog et Achentachtig-taalje-sträöttsje gekós höbbe. D'n trein nao Aoke leep al van 1845; nao Hasselt van 1856 en nao Luik van 1861, mer de trèksjuit nao Luik en de poswagel nao Tongere beweze nog gooj deenste.

In de groete straote en bij de deftige lui brande al gaas, in de sträötsjes *bómmelde* nog 'n lanteerie aon 'n touw en in de *kiekoete* van de meeste winkels hónge eine of twie *kenkees*, terwijl de keerskes van ene sent nog mèt *bössele* verkoch *woorte* veer et gebruik.

Eeder winkelhoes of kaffee had ene naom, dee op te gevelstein stónt oetgeprint of op et *sjèld* veurkwaom, dat bove de deur hóng. De winkeleers maagde nog *oetwinkele* op straot en d'n hiele *Mäönt* hóng vol *hummes*, *näösdeuk*, blouw keele, *tierteje rök*, *mötse* en..... *liewerreke*, die tegeneinop *beukde*. Tege Sinterklaos stónte de speulegood-kräömkkes in de Groete Staat en later op te Merret bij de Spèlstraot en dao kochte de lui veur de kinder 'n houte *póssjenel* veur ach sent, 'n eepke op e stekske veur drei, ene *kókkelenhaon* op e blaosbellekske veur vieftien, 'n duvelke in 'n duuske veur tien en 'n *geert* mèt weffelkes t'raon veur dezellefde pries. De weffelkes, die aon e soort bessem geplak waore, aote de kinder op en mèt te res kraoge ze *zvens*. Boete die weffelkes aote de kinder ziech ene solieden diarree aon 'n *sintebereb* van broune peperkook, e paar anieswaffele en de nudige appele en ze waore al zoe kontent es tie van noe mèt ene fiets van 75 pop of 'n does praline van e *stök*.

Nao Allerhèllege woorte de *peperkookemennkes* oetgewinkeld op rije planke rechop geranzjeerd, mèt hun köp tege de roete, en de koejonges *tóbde* dan saoves zoe lang tege de vinsterkkes, tot te mennekes achtereuver veele. In de Honderstraot stónt altied ene peperkooke maan en 'n vrouw oet, die van onder aon de kiekoet tot bove kwaome. E paar baze, mèt roej sókkere geziechter en vol *keene* en orneminte. Die waore neet 'um' te kriege, nog neet mèt e stekske door et look van de blinnepin. (Want te lui dooge toen saoves allemaol de blinne veur de roete.) Wee aon et 'verorbere' van die peperkooke reuze bezweke is, weurd nörreges in de annale vermeld. Vääol varjaassie in de modelle bestónt neet, me zaog niks es maander, vrouwe, koutse mèt peerd en keuning David, dee op 'n herrep späölde.

De bekkers bakde veur de Sinterklaos *steves* en rije stevekes aonein, boe-in (zeker bij ongelök) heij en dao 'n krent gevalle waos. Door de drökde waore ze wel ins neet gaar (de steves mein iech), of ze smaakde mie nao de *ges* es nao et meel, mer ze kraoge toch *kip-kap-te-kop-aof*. Es te bekker in de gewoenen tied mèt ze werrek gedoon had, kwaom heer e löchske sjöppe aon de deur mèt z'n wölle pietermöts op en dan loerde heer de knechs nao, die mèt te zwoer gelaoje kórref op hunne pókkel et broed oetbrachte en de lierjong, dee mèt enen ummer de nuije ges góng hoole bij de brouwer of ene zak *aomere* bringe bij ene klant. (De sjoen broedkeerkes waore nog wiedz te zeuke).

II. Oude zeden en gewoonten.

In de zomer zatte ziech te drinkers aon de deur of wel achter op te *steiweeg* en daan gebäörde-n-et *dèks*, dat t'n ein of t'n andere muzikant mèt z'n viool of zenen harmonika dao de lui kwaom ammezeere mèt zien deunsjes en leedsjes. En leedsjes maakde ze op alles wat gebäörde.

Bereump waore in deen tied Flaatsje en de Sjeele mèt z'n viool en Pletteneer, dee zong, op z'n klarenèt späölde en de zevesprunk tebij danzde. Trouwens in de zomeraovende zaot riek en errem aon de deur en es te *naobersjap* ziech good verstónt waos tao genóg plezeer. Ouch tao woort tan um de bäört e literke beer gehaold en ze zaote mèt hun gleeske onder hunne stoel te *baorebinde* tot t'n torewachter op et aajt Stadhoes begós te toetere, es t'n awwe ketel (dee altied vief minute väärl leep) tien oore sloog. Dan pakde eeder zene stoel, boe-op heer de gansen aovend had zitte te waggele van weges te ongelieke kejstein, en dan waos et: de *geröstige* nach same.

's Mörreges stónt ouch nog wel ins ene vergete stoel aon de deur of e leeg sjöpke op 'n vinsterbaank.

De spekslachers slagde nog toes op te steiweeg en es et Dinsdags en Friedags groete slagdaag waos, dan *kós* eeder, dee zoe e stök of tien slachers in d'n umtrèk had woene, e paar oore laank et aofgrijsleeks konzèr bijwoene. En es et ei verreke *oetgebeuk* waor, begós weer e nuijt, dèks wisselde-n-et aof van solo's tot kwintètte.

De rindsslachers boje mèt *Napoleongs*, mer betaolde mèt frangs en *kahotte*. Hunne fiesdaag waos Witten Donderdag. In et begin van de goojweek woort te winkel *obbenuijts* gewit en geverref. 's Goondags woorte de paososse door de sad geleid, sjoen geseerd mèt papèrre blomme (et bij-öske leete ze in de stal stoon). De slachter zellef leep telangs op, tot me zien *kós*, van wee die sjoen bieste waore (zjus wie noe nog sommige sjrienewèrrekers neve 'n sjoen *zerrek*, die de knechs örreges goon bezörrege).

Donderdagsaoves waore alle slacherswinkels geseerd mèt blomme en greun en ekstra verleechting en dan hóngte de prachtige *viedale*, de sjoen vètkranse, de Kempese *kaver* en de Paoslemkes allemaol mèt blomme bestoke aon de haoke.

Bij de spekslachers waore de *sjinke* geseerd mèt gekleurde *klatspapèrre* nètjes en de verrekesköp laoge veur de roete, sjoen gesjore, mèt 'n sitroen in hun ope moule. Soms zaog me ouch wel ins te ganse verrekes aongekleid achter de winkelbank stoon of t'rop liGGe. In et Viefhierungesträötsje en Achter et Vleishoes waos *taan* gei doorkomme-n-aon en veur de winkels stónte dan de lui te *giepe*, tot hun et water in de mond kwaom, want enen awwerwètse vaste waos neet van de poes.

Slachersjonges mèt witte buiskes op ene fiets en medanime mèt witte boezelaars en morsjmouwe waore nog neet bekind.

Es te slachter de boer op trok um bieste te koupe, dan kóste z'em dadelek aon zene lange blouwe keel mèt perrelemoere knuip en zene *mispelere* stek mèt e reemke.

De sjeunmeekers höbbe ziech toen *sjijns* miestal bij hunne *leis* gehawwe; die heele gein apaarte gebruke d'rop nao. Wel waos et Mastreechs leer wied en breid bereump. Et water van den Eker, zag me, waos zoe bezunder good veur de vel.

In tegenstèlling mèt te bekkers, die Saoterdagmiddags oetsjeide mèt wèrreke en daan *bekkerkesaovend* góngte viere, wèrrekte de sjeunmeekers, meubel- en sjrienewèrrekers, geweermeekeers en ander vaklui neet op Maondagmiddag: die heele Maondag.

De snijders en *nejeerse* wèrrekde neet op Sint-Jaokob en Sint-An. Die troffe ziech tan örreges op St. Pieter, later op te ‘Champs Elysées’ en ammezeerde ziech tao onderein door ziech te trakteere en 'n denske aof te rape. Die fèstiviteit hède ze ‘*loessjeete*’.

De meiste groete ambachte höbbe nog stand gehawwe, al is vööl handwerrek verdronge gewoorde door de masjiene. Vööl lui beveurbeeld verdeende ziech al get bij door et *strikke* veer de winkels. In de meiste sträötsjes zaog me dan ouch te vrouwlui mèt te strikkous aon de deur stoon. En wie strikde die! Mèt errem en bein wèrrekde ze um mer te laote zien, dat ze 't gaw kóste. Mer ouch vööl kleinder ambachte en neringe zien teneet gegange. Me had lui, die hesje maakde, fraanjele knuibde, *knuip* drejde, mötse ploejde, die *köp* góngge *zètte* en *bloodsukers* verkochte ‘aan fabrieksprijzen’, die breukskes maakde veur de greunvinke en *lanteerensjes* van *tapiet* veur de kinder, die raove en eeksters *et veemke snooje* um ze te liere klappe, lui, die blouw verrevde, die *kanneklitse* verkochte en gebakke pere.

Me had nog *lanteeriemennekes* en umroopers en, neet te vergete: de *krieters*. Es enen deftige mins gestorreve waos, dan woort te doed aongezag door de krieters. In et midde van de straote trok 'n trupke rond, dat alle fieftig meter get stoon bleef, onderwijl 'n ander gedeilte de hoezer aofleep en aonzèGging *doog*. Ze hadde-n-allesmaol ene wijje zwarte mantel um en ene groete slaobjak van enen hood op, mèt witte sluijers t'raon, en ze móste doen of ze krete, teminste ze heele ene witte zakdook veur hun geziechter, mer zijus zoe, datse d'reuver weg kóste loere. Dan doog et ziech wel ins veur, dat zoene krieter, dee nog al get ander pöskes tebij had, *impassant* ene kinnes winkde en van achter zene zakdook mètdeilde: ‘dat saoves repetiessie waor van de ‘Harmonie royal’ of euvermörrege soepee van de doevemèllekers.

Ouch achter de liek leepe ze veur de familie, die dan persijs zoe tougetakel waos wie zij. Ze *sleibde de rouw* dèks in de wèrrekeleke zin van et woord en bij al de tristigheid waos et dèks belachelek te zien, wie jonges van daartien, veertien jaor onder enen hood gezat waore, dee wied euver hun oere zakde, zoedat te *luif* op hunne rök hóng en de mantele hun naosleibde. Ouch te maander, die de kinderkes góngge begraove, waore zoe gekleid. Ze drooge dan et zerrekske mèt e sjoen kruunsje d'rop onder de groete mantel de Tongersepoort oet. Mer noe gebäörde et ouch wel ins, dat hun de weeg get laank veel en datse ondertösse ziech eine góngge pakke of wel ins e keertsje lachte en et zerrekske onder de taofel leete stoon.

Es te awwerwètse Mastrechteneers mèt hun hoeshawwes oet wandele góngge en neet te wied van hoes aof wouwe, dan maakde ze 'n tuurke *rontelum* de stad euver de wallemoer. Heij bleue ze ins kieke nao de jonges, die van de beuvenste richel aof in de kanaal spronge, dao weze ze ziech te plaots, boe de *Iezere Juffrouw* gestande had, ze drejde-n-ins um de dikke struje taak van d'n ieskelder of góngge eve röste in de *Werreke*, boe ziech ‘Café Nooit-gedacht’ bevont. Kaome ze door et Parek trök, dan leepe de kinder ziech te spiegele in de groete zèllevere bal, dee aon de Maos stónt en ze goejde et lèste reske van hun bruidsje in et

klein, rond vijverke veur de goudvèskes. Góngze ze get wijer van honk, dan trokke ze van aof Paosmaondag tot mèt Kèrremes St. Pieter op. Op te *Bleikerij* woort gekeigeld of mèt te baog gesjote, op te ‘Champs Elysées’ de koffie gedronke en de lui *doorgetrokke*, in de ‘*Roey Hin*’ woort spek en eijer gegete of gebakke vès en in *Terneje* dronk me veur die verandering ins e glaas faro of lambiek.

De *beijweeg* en kèrremesse van de umliGGende dörrepe woorte ouch regelmaotig bezeuk, mer dan mós me zörrege, bijtijds trök te zien, wouw me neet in et veld blieve lozjeere. Um kerteer veur nege lojde de klein klok van St. Jaan, um te waarsjouwe en um negen oore marsjeerde van de Hoofwach de suppoos mèt te sleutele, umgeve door 'n wach seldaote, en dee sloot te poorte; allein ei deurke opzij bleef ope, et ‘*klinkèt*’, en daovan kós me gebruik make tot tien oore; daonao waos veur de nach allen tougaank onmeugelek. Toen spoojde ziech te jong lui um veur negen oore binne te zien en noe gein poorte mie zien trèkke-n-ers vaöl tege tien oore zjus t'roet.

Um tien oore blaozde d'n *torewachter* z'n ierste sienjaal en reep te *kleppermaan*, dee z'n ierste ronde begós:

Tien oore heet te klok,
De klok heet tien!

En dan reepe-n-em de kinder, die nog neet nao bèd waore, nao:

Luf t'n hond ze sterstje-n-op
Dan kaanste ze vötsje zien!

Es brand oetbraok, sloog heer de klep verkierd en begós et *brandklökske* op et aajt Stadhoes te loeje. Daan mós te sjötterij in uniforrem ziech nao de plaots begeve, um die vrij te hawwe. Gedeestige lui góngze-n-op rije stoon van aon de brand tot aon de naoste pomp en ze gaove ziech van hand tot hand te leere brandummers euver, boemèt te hand-brand-spruite gevöld woorte. Dee aon de spruite pombde, kraog later fieftig sent.

III. Winkels.

Wat zou ene Mastrechteneer, dee nao fieftig jaor nog ins trök kwaom, verwonderd rond loere es heer noe ins van aof te nuij staassie nao de Vrietof kuijerde en wijer ins links en rechts te stad góng bekieke. Winkel op winkel en d'n eine nog sjoender en deftiger es t'n andere. In zienen tied waore roete van ene meter hoep al gaans get bezunders aon de meiste *kiekoete*. En de waor stónt minder in de vitrien en mie in de winkel.

In de stoffewinkels hóngze de ‘haute nouveauté’-stoffe door kopere ring getrokke aon roey *lassees*, die aon de ballek euver rölkes leepe en es noe ene klant te nudige èlle van dat ‘koffiebroen’ of ‘moesgries’ wouw hóbbe, dan woort et stof mèt 'n zeker delikaote plechtigheid nao ondere gelaote. Dao woort verkoch *kattenaat* veur *plekskes* en asgraw veur voring, greune ‘serge’ veur gardijne en *duvelssterrek* veur breuk, *brazieljèn* en *tiertej* veur rokke en violètte katoen veur *nievelskepkes* en *faaljes*. Dao waos mer eine winkel, *boe* me zij kós kriege.

Bij de modiste stónte de damesheuj op gedrejde stäönders en de mötse

op *mahotte*. Zoe'n mahot waos ene kartonge póppekop op natureleke gruudde, mèt zwart geferniezde *gesjeigelde* haore d'rop geverref en twie ron roej gekleurde plekskes op z'n wange. Op tie köp pareerde veural de boerinnemötse. En wat zaot neet op zoe'n möts bijein. Lint en *vloer* in allerlei varjaassies, pluime, blomme, zèllevere en gouwe bolle, kant en pèrrele, wie mie wie sjoender. Mer dan vont nog wel ins ein: 'dat häör die *vlètte flous sjraw stóng*, en datse liever e *grien meike* in de plaots haw of ein blaaw pluum'. Toch waore ze dao doezendmaol sjoender mèt es tat me ze noe zuut mèt ene modelhood op en ene klokrok aon mèt ene stek achter 'n kooj loupe.

In d'n tied van de kommunies zaog me niks es witte mötskes oetgewinkeld. *Väör* langs te *kiekoet* laag meestal 'n rij nètjes, die euver 'n blouw sjijf gespanne waore. De meitskes drooge toen vööl et haor in e nètje mèt e zwart vluurke d'rum en de jonges *sjeigelde* mèt te kartonge sjijve euver de straat.

In de bookwinkels hónge gewoenelek achter de deur e stök of zès 'Nieuwe Hollandsche Kinderprenten' geëtaleerd. (Dat waos *impassant* um et *inkieke* te belètte.) De gesjiedenis van Blauwbaard, de Gelaarsde Kat, Astepoester, Ezelsvel, Kleinduimke waos aon twie sent verkriegbaar. Printe mèt seldaote woorte ouch vööl gevraog. Um wijer aon et lezend publiek te voldoen zaog me vööraon langs te roete op rijkjes liGGe: de gesjiedenis van Genoveva van Brabant, Reijnaert de Vos, Fortunatus, De vuile Klapper, Valentijn en Oerson, De vier Heemskinderen, De Bende van Bakeland, Het nieuwe Brievenboek voor minnende Harten en Het waarachtig Droomboek, allemaal gedrök bij Snoek-Ducaju in Gent. Van de printsjes waos et eint nog *sjouwer* es et andert, mer gewoenelek stónt toch t'ronder, wat et zèGGe wouw, zoedat me ziech neet verdaole kós. Sjriefpapier had e groet formaat en enveloppe kós me neet. De breeve woorte sjoen gevawwe en daan mèt te nudige ouwelsjes tougeplak. Me sjreef nog mèt veere penne en terwijl veer *allewijl* lang gei mets mie nudig höbbe um nuij punte aon eus penne te snijje, toch loupe veer nog altied mèt e 'pennemets' in eus tes.

Vèskouplui had me nier hiel wienig in Mastreech. Twie of drei, teminste veur zievès. De vès oet te Maos woort, wie nog, allein op te Merret oet te *loepe* verkoch, mer zievès waar meujelek te kriege. Eine vèskoupmaan trok 's Maondags veur daag en daw te voot nao de ziekant en waos tan Donderdags saoves trök. Mèt et treinverkier naam ouch te *vèskomrners*, tou, nier vööl anders es hieringe, bökkeme, stokvès, *kiebelinge en laberdaon* waos vreuger neet te kriege. Bij de veerse zievès zaog me vööl steur en Friedagsmiddags slingerde de rij punte, die van zene rök gesnooje woorte, euver de Merret en slooge ziech te koejonges temèt um de oere. In d'n tied van de *Meivès* kwaome de vèssers van Eysde mèt kare vol nao de stad en woort te gaanse week door ene sjoene meivès 35 sent tot ene frang per stök verkoch. Et is bekind, dat te meeg ziech t'rop verheurde, datse mer *eine* kier per week meivès zouwe kriege. Allewijl kriege z'em dèks mer *geine kier*.

Boter woort mèt *klöt* gekoch van de Vinlose *boterkónte* oftewel boterkouplui. De meiste boter *evel* koch me mèt stökskes op te Merret. Mar-

garine kós me neet en dee gein sent had um boter te koupe, smeerde ziech get sjroep, *potkies* of *fluitert* op z'n botram of aot in Gaodsnaom ze bruidsje druug. Wie de ierste margarine aongebouje woort, prezenteerde me enen have kilo veur 25 sent en me gaof nog enen have kilo op t'n houp tou. Ze waos beterkop es karesmeer en woort tan ouch wel daoveur gebruik.

Mossele waore altied te kriege en dèks hoort me nog swintersaoves laat, es et e weer waos um geinen hond door te jaoge en haos alle lanteeries oetgedrejd waore, door de duuster straote 'n hooi stum roope 'mossele spek'. De sjöliepe gebruikde de aptiekers um goojekoupe zallef en 'plemaat' of 'plemp', wie de boere zachte, d'rin te *greeve*.

De aptiekers verkochte vaöl mie kruije es allewijl. Wee hollep ziech mèt aspirine, antipirine, antifebrine, fenicetine etc.? De lui hadde neet ins väöl *krenkdes*. Wee had toen ene blinnen derrem of nekkrimp? Ze hadde boekpijn of koliek, 'n kaw heij of tao, de *pottemenneskrenkde* of te *viefleen* en ze haolde ziech *krissie* of zoeg et en ze genoze of ze gónge doel, zjus wie noe. Wel wèrrekde ze geere mèt pappe van leim, *gekookde zwalleberneste* en veural mèt *koojdrek*. Niks zoe good. Wie veizer wie beter.

IV. Winkels (vervolg).

E middel, wat eederein in hoes had en wat veur alles hollep, waor Haarlemmerolie. Ins per jaor kraog te stad bezeuk van de verkuipers taovan. Die waore mèt groete zwarte mantele umhange en drooge hoeg spitse heuj mèt breij luive. Ze gónge langs te deure mèt hun fleskes en eederein doog zene veurraad op.

Ene maan oet Kölle mèt 'n kroek mostert doog dèkser de ronde.

Kraog eine e look in zene kop, dan plakde-n-em d'n aptieker 'n plakplaoster d'rop en, es in d'n umtrèk 'n boerekèrremes waor, haolde de boere al 'n haaf èlle van te veure.

Kraog iemes e gezwel, dan zatte z'em *bloodsukers* t'rop en, es tie neet wouwe *zoeke*, woorte ze iers in enen oetgehaolde zoeren appel gezat. *Euverléze* hollep ouch dèks, mer *dat* doog t'n aptieker neet.

Es me veurbij ene kórrevewinkel kwaom, waos te straotdeur rontelum volgehange mèt allerlei soort *merretékörref*, loupkórref, wege, *valheidsjes* enz. Merretékörref zien oet te mode, wie ouch te greun en geel *bleeke* merretummers. Vreuger zag me:

'n Vrouw zonder kórref
Ene maan zonder stek
Löp zjus wie ene gek.

Nouw, dan loupe allewijl nog al get gekke rond, want me zuut niks mie es nètšjes en kalbeskes.

Um de kinder te liere loupe zat me ze in e soort van gevlochte reiperok. Et keend leet ziech valle van d'n eine kant nao d'andere en dan sjuivde de loupkórref al mer mèt. Woort et get hendiger, dan luvde-n-et zene kórref op um de stupkes op en aof te komme en dan kwaom me dèks genóg zoe e sjöpsel tege op te onmeugelekste plaotse. Boe z'em lierde

loupe zonder k rref kraog et e valheidsje op. Dat waos *rontelum* dik oetgevlochte en es et tat op zene kop had, k s et gein * tse* d'rin valle (in de kop, mein iech). De weege st nte op 'n iezere gestèl, boe-aon *gesjoggeld* woort. Hadste noe e lestig keend bij de lui bove, dan hoorste daag en nach: bonk-bonk van de weeg bove dene kop. Woort per ongelök te hel *gesjoggeld*, dan veel de weeg wel ins um en et keend t'roet. 'Corbeilles' waore, zjus wie 'gerbe', nog enen onbekinde 'luxe' bij de blommiste. Blommewinkels bestónte neet anders es van opgemaakde blomme en de blommemerret waos nog neet neumensweerd. Bij et h k aon de rechterkant van et Stadhoes zaot 'n aajt *medemke* m t h or strikkous te wachte op te leefhöbbers, die h or ein van de paar pötsjes *belkesbuimkes*, zjeraneums (*sjraleongs*, wie veer heij z GGe) of *Afrik onsjes* aofkochte.

'Chrysanthemums' waore nog mer doedgewoen *Sinte-Katrijnsblomme*. Orchideeje, noets gezeen. Witte *meibloome*, mimosa, cyclamen, mistletoe in de winter nog wel, waore al eve onbekind. Me had e *krekebuimke* in e pötsje en *muskusplentsjes* veur de vleege; 'n *giegplant* en *emoojerplentsje* in 'n hengerke. Al de varieteite in de roeje bestónte toen oet te gewoen boereroes m t hiel v ol *deures*, ein theeroes, ein donkerroej soort, ein witte en wijer get roej maondruuskes. Noe t lt me soorte m t doezende.

E boekèt zaog oet wie 'n *toert* op e stekske m t ene gebekde papèrre kant t'rum es et sjiek m s zien; anders waos e rendsje d'rum van boenekroet of Ingels striepgraas, boe de punte van aofgeknip woorte. Wie deurder et boekèt, wie hoeger teurensje. Neerl GGe k s me-n-et neet, me m s et vashawe of  rreges inz tte. Op 'n broelof zaog me dan ouch te boekètte in allerlei soorte vase stoon, in koffiep t, lamp tkanne, krafte, tot in de lampeglazer van de moderat rlampe.

Toubak-, sigare- en snouf-zake vertuinde ouch nog al heij en dao e versjèl m t allewijl. Sigr tte waos mer get veur de kinder, die, es ze achtien jaor waore, machte beginne m t hun ierste sigaar. Me k s ze kriegen van de Vuelta Abajo aon tien sent te tien. De kiskes waore blouw *gereifeld*; later, bij de gooj soorte, m t 'n etik tsje d'rop en van binne m t e papèrre kentsje *rontelum*. Wie mie witte spikkelkes dat op et d kblaad waos, wie beter me de soort vont. Bij de pekskes toubak kraog me geregeld 'n *m ts* van ene sent tou en veur z s sent had me al e kwart kilo. Dat waos inlandse en boete de Breusselepoort laog 'n plantazje, boe toubak getrokke woort. Dee allewijl toubak plandde, k s mie d'raon verdeene es aon slaaj en andievie. De lui van de kante van Semois, Obourg en Menin make toch mer gooj zaken m t hunnen inlandsen toubak. Snouf woort v ol mie gebruik; haos alle ajtsjes hadde-n-'n snoufdoes m t 'n boen d'rin. Ouch prezenteerde me ziech allerlei soorte: rap  de la cour, grand cardinal, prince-r gent, Saint-Omer, Saint-Remy, Macuba en vioelesnouf. De klante waos et tougestande um ziech *impassant* e snuifke oet te groet witte p t te komme numme. Wel kraog me dan klante, die d ks langsg nge per daag! Ene bonte zakdook huurt bij de snoufdoes. Lang Goudse piepe woorte ouch v ol mie gebruik. In de kaffees h nge r kskes op, boe-in eeder stamgas z'n piep m t zene naam

d'rop gesjreve had hange en op te *winkelbanke* stónte kopere *hoejerpötsjes* mèt gleujende bolster d'rin um de piepe aon te steke. Mer es te eigeneers neet tebij waore, dan woort mer al te dèks van alles in hunne kop of in hun reurkes geduid en *sints* dreug eeder z'n piep mer liever in z'n tes. Noe de roukartikele zoe deur zien beginne ziech vööl lui van et rouke te spiene es bezuinigingsmaotregel. Me zou noe ze fortuinsje gaw verrouk höbbe, mier in alle geval kaan me-n-et neet *fijnder* opmake es door ene piepesteel.

Dan had me nog e soort winkeleers, die mie op straot rezideerde. Onder de stadspoorte, aon St. Mathijskèrrek, aon et aajt Stadhoes en et Stadsparek zaot gemeinelek 'n aajt vruijke mèt e kräömke. Gewoenelek had et 'n houte bein (dat huurde zoe debij). Et verkoch fruit van et seizoen, *babbeleers* en *sókkerstekke*. Dao versnóbde de kinder hun sondagssent en kochte de boerinne get veur de 'kinger'. Leepe ze door, es op hun geroope woort: 'Komp heij, *jong dochter*, kop miech get aof', dan woorte ze naogesjolle veur: '*lieleke brikkebekker*' of '*rabaw*'. Truike aon St. Mathijskèrrek reep taan altied, datse de lèste boer móste ophange. Dat klonk get anders es: 'tot ternaot, ezzebleef.'

V. De school. Nieuwjaarsbrieven.

De sjaol had zeve klasse en drei onderwijzers, in drei lokale. De drei liegste klasse stónte onder eine meister, de twie vollegende eeder onder eine van de twie andere. *Este zès* jaor waos, *woorste beukenteere* nao sjaol gesleip en dao bleefste tot t'n daartiende, veertiende, vieftiende jaor. De lokale waore gewit mèt 'n zwarte lambrie onderlangs. Mèt zevene zaotste in de zwarte baanke. Et bord waos zwart en woort mèt witte lètters en getalle besjreve en besieferd. De lètters van de *beuk* stónte zjus wie die in dene *kajee* zwart op wit. *De* sjreefs witte lètters mèt t'n *tósj* op 'n zwarte lei. Veur aofwisseling waore de loete inkpöt zwart, wie ouch te kachel, de kolebak en de *lateje*. Hadste noe zeve of ach jaor op al dat wits en zwarts gestaard, dan kraogste ene brèl, de bijnaom van de sjeele en de waos *opgeliërd*. (Allewijl zien veer aofgestudeerd).

Gei blompötsje, geine vèskómp, gei beeldsje, gei printsje, gein wandplate, gei kleurke es et geel geziech van de sjaolmeister en de blin kaart van Nederland. Speulplaotse waore onbekind en van nege tot twellef of van twie tot haaf vijf zaotste rech of krómp in d'n baank.

Es veer twie jaore *van de Spa-A* hadde geliërd, aon de *lètterkas* wäördsjes hadde samegezat en op eus leije gekribbeld, dan begóste veer in kajees te sjrieve mèt pen en ink. Dan móste veer eus ierste proof van bekwaomheid aoflèGGe veur eus awwers, door et sjrieve van d'n ierste *nuijjaorsbreef*. Dat had get te beduije. Nouw jong!

Ach taog van te veure woort t'n inhaajd van dat epistel al op et bord gesjreve en van boete geliërd, want heer mós later ouch vlot toes veurgeleze weurde. E paar daog later woort aongezag, dat eeder keend zene nuijjaorsbreef mós mètbringe en noe ontstónt ene kongkoer veur wee de sjoenste kós tuine. D'n eine brach e reusechtig vel pospapier mèt, mèt in

d'n hook e *plakprintsje* van 'n hiel klei *prótsingelke*. Dee woort tamelek bekritizeerd. Enen andere kwaom mèt te kommissie aon van z'n *meer*; datse dao gein sent veur gaof; et hoofde neet, et waos toch mer allemaol flawwe köl, zag ze. Enen derde, e Joedejungske, dat *gaar* gei nuijjaor op teen daag had, mer wel ene rieke papa, brach et manjefiekste ekzemplaar mèt. Dao stónt e printsje op, dat opegóng! Dat hadde veer nog noets gezeen. Achter twie boekètte vergeet-me-nietjes, die vanein sjuivde es me aon e papèrke trok, stónte twie han en dao bove: Uit Vriendschap. Dee prachbrief woort mèt te nudige zjaloezij bewonderd en veural getakseerd. D'n onderwijzer naam al de brieve mèt nao hoes en linieerde ze dao. Ouch sjreef heer, es beginlètter van d'n aonhef, bovenaon 'n sjoen gekrolde D.

Eindelek braok te mörrege aon, boe-op gesjreve zou weurde. Wat veer sjrievde móste woort iers nog ins van et bord aofgeleze en toen klont et plechtig: 'neem de pen ter hand'. Twintig penne woorte in d'n inkt gesop, mier al dalek klont ene noedsjriev van et Joedejungske, dat 'n groete klad op zene sjoene brief had laote valle. De meister vloog t'rop aof en *in ene wup* waos te vlek van et papier nao z'n tong verhuis. Wie heer *evels* t'n inkt preuvde, kraog et Juudsje 'n *sóffel*.

Toen kwaom et bevel: 'Schrijf: 'Dierbare Ouders'. Neet op eus gemaak door et sjoen papier of 'n häörke in eus pen kribbelde veer eus haoke-n-en ouge. Ondertösse zeukde *alvas* te meister ze reete stekske en wie et opsjrijf veerdig waos begós te verbetering. Opins kraog eine enen tik en mopperde heer: 'nouw schrijft die me hier "dierbare" met twee d's'. Get wijer woort weer 'n pats oetgedeild en reep heer: 'Wat heb jij er nou van gemaakt? Schrijft me die: Dierbare Ouders. En dan dat aartsvarken hier heeft er 'Dierbare Ouders van gemaakt'. (Pats).

'Wat heb jij nou aangevangen?' zag heer bij 'n vollegende baank, 'schrijft me dat satanskind "Dierbare Ouders" en hij heeft er maar één. Kon je daar nu niet "Dierbare Vader" van gemaakt hebben?' (Pats). 'Zeg eens, jij daarachter, Boonevink, heb je misschien ook de stommitheit begaan om hetzelfde te schrijven?' Boonevink winkle van nein. 's Kijken. Ja, dat zal wel, "Dierbare Maamaa" met twee a's. (Pats, pats). Da's nou pas het begin. Kijk toch beter uit jullie kluisgaten, misselijke étres. Babbelen gaat beter'!

Zoe leep te ierste runde aof. De haaf klas zaot *jenkenteere* op häör doeme te zoeken. Die paar wäörd hadde draod gekos en wat eigelek 'dierbare' beteikende wis geinen eine en dat bleek al gaw genóg, wie de meister onderins vroeg: 'Hupkes, waarom lach jij?' - 'Veekens zegt, dat zijn moeder zeker een dier is', verklaorde Hupkes en wees op te jong, dee geine brief had mètgebrach, umdat z'n meer vónt, dat et toch mer flawwe köl waos en dee noe niks beters te doen wis es te ander jonger te ammezeere. 'Zoooo', grijsde de meister toen, 'zoo, is jou moeder een dier; schrijf dan maar eens honderdmaal op je lei: "mijn moeder is een dier" en dan laat je haar dat eris thuis onderteekenen en je brengt me dat vanmiddag dan maar eens mee. Ik zal je dieren'. Veekens lag zene kop op z'n errem en begós *benkelek* te beuke.

Ondertösse woort weer gekommandeerd: 'Schrijf de eerste regel, maar

pas op als ik weer fouten zie'. De ein hëllef van de klas mèt blouw getóbde vinger, de ander *bubbelenteere* van d'n angs, begós mèt wanhopige mood te sjriev: 'Reeds lang heb ik mij op de komst van dezen heugelijken dag verblijd'. Nao 'n tuurke *kribbeles* waos tee zin aof en begós te nuij inspeksie: 'Hoe spelt men nu "reeds", met eene *d* of met eene *t*? O, zoo. Onthouw 't dan, lamstraal'. Et woord 'komst' waos lestig. Drei medeklinkers achterein. 'Jij ook alweer de *t* vergeten en jij natuurlijk bij hem afgekeken. Kijk op 't bord'. Twie watsje um de oere vollegde eve naturelek. Toen kwaom heer aon 'n dik, vèt jungske van ene spekslachter. 'Wat heb jij nou voor stommiteit verkocht? Schrijft me die: "Reeds lang heb ik mij op de *kost* van dezen heugelijken dag verblijd"! Dat zal wel. Je ouwers de ooren van den kop afvreten, dat ken jij'. In 'n ummezeens sjriewde et dikzekske wie eint van de mager verrekes, die zene peer slagde, want euze pedagoog had em sjoemelek aon z'n nekhäörkes getrokke.

Et Joedejungske vollegde. Opins staok te meister z'n errem in de huugde, kruuzde ze toen in de deepste verslagenheid en begós et reetestekske in z'n voes te kniepe. De ganse klas woort stèl devan. Dao begós heer: 'Ezelsveulen! Een nagel aan mijn doodskist ben je. Daar heeft zich die op de *kots* van den heugelijken dag verblijd. Wat? zou je er ook nog bij zitten grinneken? (Pats, pats, pats). Kijk zoo'n brief eris uitzien. Schandvlek van je heele familie, dat je daar zit!' 'n Menuut later waos et *sjrieves* gaar neet mie leesbaar. Traone wie tute hadde dooreingeveeg wat al d'rop stónt. 'Scheur die brief maar kapot', mopperde de meister, 'en vraag thuis maar een nieuwe, dan kan je die morgen na schooltijd schrijven. Zoo iets is toch niet toonbaar. Vuilik. Dat heet nou schoonschrift.'

'Schrijf de volgende regel'!

Mèt horte en *stu* kwaom de brief aon z'n ind en mós eeder d'ronder sjriev: 'Uw dankbaar zoontje' (Jan)'. Zoe stónt et es model op et bord. Naturelek versjreef ziech eine, dee Laurentius hédde, en zat in de meining, dat et zoe mós zien, 'Jan' es onderteikening. Dat waos t'n einigste, dee tot noe tou neet gebeuk had en de lèste rammeling kraog. Awwejaorsmiddag (want te Keersvakansie doorde mer twie daog) in d'n haven duuster van de wintermiddag mós eeder nog ins probeere um oet z'n haonepu wies te weurde. De foute waore *onderwijle* d'roet gekrets en bijgewèrrek. Daan woort us geweze, wie veer ene salu móste make en zèGGe: 'Dierbare Ouders, ik wensch u een zalig Nieuwjaar', boe-op te lezing van eus ierste 'schoonschrift' kós vollege. Mer, omdat te meiste al die gelierdheid mer neet kóste begriep, zag veur alle zekerheid toch nog eine op Nuijjaors-mörrege: 'Dierbare Ouders, ik wensch u een zalig Nieuwjaar, en geer ouch, peer en meer'!

VI. Kinderspelen.

Es et op ene zomermiddag zoe veerrem waos, dat Appele-Truike achter häör kräömke zaot te dutte onder häöre greune perreplu, dan zaogste opins op straot ene jong mèt e *wejerke* loupe. E papèrre hertsje mèt twie

strusoierkes tedoor en e *reifelke* papier veur start. De jong leep door de hits en et wejerke heel ziech bove.

Zoe gebós et seizoen van de wejers en kort taonao zeilde allerlei modelle door de loch. Zoene wejer waos nog e kunsstók in ze soort, want waos heer te zwoer, dan kraogst'em neet op en waos heer te lieg, dan vloog heer kapot. Um eine te make haoldeste oet et böske aon et Fort Wöllem ene stevige stek veur de stäönder en twie slappe *gutsjkes* veur de baoge opzij. Mèt *kebunsje* woorte de baoge rond gebonde en de res van et fatsoen aofgemaak: ene korte punt bove en ene lange van ondere. Dan voort en *gereemsel* mèt e sjoen kleurke affiesje-papier en oetgeknibde rozette beplak en daonao de *blans* t'raon gemaak. Veur et lèste woort te start geknuip. In ene kaffee woort gevraag, of ze veur twie sent neet 'n aajt speul kaart hadde en de nudige daovan gevawwe en in 'n inkel of dobbel tuijke geströp. Veur e klei wejerke woort e kluiwke gare oet te stopkórref van d'n meer *geklawd*, mer veur ene groete waos al ene boel *kebunsje* nudig en ouch 'n meule um et op te rolle.

Et oplaote waos zoe gewiechtig, dat te groete lui d'raon te pas kwaome; es tan te wejer hiel hoeg in de bovenwind stónt, dan woorte breeve opgesjik in de vörrem van ron papèrkes mèt e *look* in de middel, die ziech langs te touw nao bove wèrrekde.

Kump noe nog ene jong mèt e wejerke de straot op, dan hink er al gaw in de telefoon-*dräöj*. Boete de stad, dat geit nog, mer is vääls te umslachtig.

Van vleege en gare gesproke, wat waos 'n *greunvink op 'n krök* neet 'n algemeen ammuzemint. Veur de jonges naturelek, want de greunvink zellef waos neet veur häör plezeer oet. Die mos mèt e leere breukske aon mer rondvleege um es ze meuj waos op te krök trök te komme. De krök zellef waos mèt roeje baoj of blouwe flanel euvertrokke, dat te vogel ze good zien kós en eeder kier, dat heer d'rop trök kwaom, kraog heer e paar keurelsjes *kemp-* of *vloerzaod* oet te mond van zenen eigeneer. Et toppunt van de dressuur waos es te greunvink 'vrij' vloog zonder gare en es ze ziech tan per ongelök op 'n pomp of 'n *vinsterlatej* zat, woort zoelang geflöt, totse weer d'rop kwaom vleege, watse ouch wel ins vergaot. Dat späölke is lang verbooje, zjus wie et *kókkerelle*, et pinkere en et *litse* veur sent.

In de plaots van tennisse, voetballe en hockey späölde ze *flitsboer*; *sjuur kom oet*, *vos*, *euverluijerke*, *boer zèt tene kej op en bok*, *bok*, *wieväöl heures zien dat*.

Eeder jong had zenen eigen *dop* en dan gooide d'n eine jong zienen dop op tee van d'n andere. Kraog heer dee kapot 'gehak', dan waos te staole *peel* veur häöm en d'n andere zaot mèt te kapotte *klóts* te hawwe. 'n Apaart soort dop waos ene *brommer*. Dee waos hooi en woort mèt ene sleutel opgezat. Um em apaart good te laote bromme woorte *peerdskeutele* d'rin geduid. Get anders moch et neet zien, anders bromde-n-er neet.

Ene veize kier, dat ene kuper mèt z'n knechs op straot te reipe um de *droeve* sloop en um et *spienvörke* e nuij vaat aoneinklobde op te maot van dreije, zag eine van de naober jonges, dee häöm op z'n han stónt

te kieke: *'meister, gef miech zoe'n reip'*, en um häöm kwiet te weurde kraog heer dan al ins ein. Koelek waos evels te jong mèt z'n reip te straot op en aof *gejats*, of tao dooge ziech nuij leefhöbbers op. Veur ene sent had me al 'n aw, veur twie sent 'n nuij. *Ie* et 'n oor wijer waos, reibde al 'n hiel *struif* door de stad en..... dan waos et seizoen van et reipe begós en zaogste de ganse stad vol jonges, *al reipenteere*.

Enen andere kier, mèt te groete póts, vont 'n meer of 'n maog of e zuster ene vergete *kókkerel* in 'n laoj en meugelek ouch weer um em kwiet te weurde zachte ze tege ene jong: *'deh, höbste ene kókkerel, sjeer diech t'n heere aof en maak us noe neet langer laam'*. Van verveling trok te jong d'ropoet, zeukde ziech e stekske en e tuijke of zaog aon 'n *kladzjoer* te komme, en leet al gauw de kókkerel, et waos touvallig ene 'vleeger', euver de Merret vleege, *Jummig!* dao veel opins aon de kammeräötsjes in, datse ouch nog ene kókkerel achterhous hadde liGGe en binne de oor waos et seizoen van de kókkerelle begós.

Mèt balie, *huive* en *kanneklitse* woort geere gespäöld en *gefoeteld*. Rontelum de buim op et Vriethof, op et Klooster of Slevrouweplein waos te grond gans *oetgemuiteld* van de koule. Es eine *kelleger* gespäöld waos, kraog heer 'n *sjeethuif* um op 'n ander ze gelök opnuijts te bepreuve. Die sjeethuif waos tan ouch te kleinste *klits* oet et speul. Dee gein huive riek waos en gein sent had um ers te koupe, *slókde*-n-ers get, es heer de kans veerdig zaog. Dee neet rejaol späölde, mer laog te *lemmere* um ein te rake, woort tat mèt et nudige spektakel aon ze verstand gebrach. Had eine geere get sjoen huive veur 'n handvol kanneklitse, dan woort *getoesj*, en dat *teginnege*, dee later rouwkop zou kriege, neet mie zene vreugeren eigendom kós trökvraoge, woort bij d'n toesj aon beidskante plechtig op te grond gespeijd en gezag: 'Twie kanne water, twie kanne blood, et is m'n eige speulegood'. Dan waos niks mie d'raon te verandere. Swinters waos et hiel Vriethof *éin slebrik* en dan zatte ze ziech *hakke* of kwaome op hun *huukskes* of *'sjeunlepperke'* tege de buim opgevloge, want eeder slebrik leep altied, wiskundig zeker, tegen ene bouw op. Es t'n duuster gevalle waos, kwaome de groete mètdoen, zjus wie somers in de *rijaloetwagel*. Rijaloetwagel woort heij wie euveral gedans en d'n dans dreug nog te naom van et leedsje, boemèt heer altied begós weurd. Veur de varjaassie woort ouch wel ins ene *spierelinge* getrokke, dee ouch hède nao et *ierste* leedsje: 'Spierelinge kroepe door de mèsse', wat altied gevolleg woort door:

Eelesegnon
 Selewie-Selewieselewon,
 Eelesegnon, selewieselewon,
 Voor je rikkemandie falederie,
 Voor je rikkemanda faledera.
 Eelesegnon selewieselewieselewon,
 Eelesegnon selewie qui rit.

Wat 'n hiel verbastering waor van 'n aajt Frans leedsje, boe-in de 'Lever de Louis XIV' bezonge woort:

Et le signant
 Sire-Louis, sire-Louis se levant,

Et le signant
 Sire-Louis saluant.
 Je recommandie: valet de riz,
 Je recommanda: valet de raz.
 Et le signant etc.
 Sire-Louis qui rit.

Nao d'n eelesegnon vollegde ziech alle meugeleke straotleedsjes op, ouch tie op te *kerlejong* van et Stadhoes stónte. N.B. 'Mijn hart is voor geen ander' en:

In den Bosch ligt een dragonder,
 Een dragonder met z'n meid.
 En die meid kreeg op..... enz.

De meitskes reurde ziech minder bij hun späölkes: Die ammezeerde ziech mèt: *merelleke, merelleke, wie geit et mèt uuch, mèt: kastieleke, mèt: wie zit daar in dien hoogen torie, mèt: iech windel me gare, iech windel me klouwe, iech weit wel, wee iech et in zene nek zal douwe*, of mèt: *mesjuffelke*. Ze zaote op te stóppe te *diGGele* en zachte haaf zingenteere debij op: *Van ierste sjierke tot vijfde sjierke, dan look, pans, vörke stoke, ketelke opzette, was wasse, striek strieke*, en dee bij et neergooje de *diGGele* opein kraog te valle, had '*bóggelebaj*' en waos aof. De gooj soort waos van loed, mer me kós ouch speule mèt knooke *diGGele* of middelstökskes van *stokvèsgraote*.

E späölke, wat jonges en meitskes onderein geere späölde, waos: '*Vogelemeister, Sjiet in d'n treister*'. Eeder keend kraog te naam van ene vogel gegeve door *Vogelemeister*, en dan kwaom *Sjiet in d'n treister*, dee zoelang op enen aofstand zoegenaomp had moote '*stinke*', bij em koupe. - 'Dag *Vogelemeister*', zag tee altied, en d'n andere dan: 'Dag *Sjiet in d'n treister*'. - 'Höbt geer ouch e snuifke veur miech?' *Vogelemeister* doog tan twee vingers van z'n geslote hand op en zag: 'ezzebleef'. - 'Höbt geer ouch ene sjoene vogel veur miech te koup?' - 'Jaowel, zeukt mer einen oet'. Dan begós *Sjiet in den treister* te raoje, tot heer d'n aongenómme naam trof, dee eine van de kinder droog. Die zoegenaomde hin, mösj, *kókkelevie* of distelvink góng dan devandoor, mèt te wins van *Vogelemeister*: 'vogel, vleege oet en kom weer in mien hoes'. Onderwijle mos *Sjiet in d'n treister* iers betaole. Dan begós te jach en *naovenant* te veugel gevange woorte of behawe trök kaome in de kouw, woorte ze verdeild in ingele of duvele. De finaal waos 'n kloppartij tösse *Vogelemeister* en *Sjiet in d'n treister*, boe-aon ingele en duvele mèt dooge.

Euver et algemeen woort bij eeder späölke mie *gekwaak* en *gekeek* es te lui leef waos en dèkser es ins zaog me 'n klats water oet te vinster nao ondere komme of 'n vrouw mèt häöre bessem versijjne, um de zjenderreme en de gawdeeve, de veugel plus te ingele en de duvele op te vlöch te drieve.

Knoeje aon de stadspompe en voel water oet te *poole* en de göt mèt e spritske spuite op te witte gepinde mötse van de aw vruijkes (wat al eve good góng oet 'n *ielevel* mèt e leukske), dat waos ene streek, dee de jonges geere oethaalde. Dan kwaom ziech zoe'n aajt beklaoge: 'Noe

neet toch *inser* aon, m'n leef medam, wie d'n eure miech *begaojd* heet; m'n zuver möts is gans *gesjendeleerd*, ' En dan zag te medam: 'Huurt inser, vrouwke, iech zal cm d'reuver spreke es er toes kump, *hudder*. ' Es tan later de misdiediger mèt ze koed gewete kwaom *ingesloeperd*, kraog heer ze *oetgepóts*: 'Noe zuug toch ins aon, wie miech zoegèt weer oetzuut. Moote de lui euver diech komme klaoge, *strebander*? De weurs enen ierste *bregang*. Mer iech zal diech tie *balengerse* streek wel aofliere. D'n sjeun oet en nao bove, *smeerbuis*. ' En dan trok te smeerbuis in kwestie *mónkenteere* d'n trap op en dach: 'dat zèt iech tie aw *konkernol* betaold.' Mer d'n daag taonao staok heer e laank struspier in 'n kletter en leet tao d'n deftige *baoj* van et Stadhoes mèt door de straote trèkke en saoves drejde heer de lanteerie oet in Sint-Katrienegengske en góng dan mèt z'n kornuite zitte bromme, tot geine mins mie dedoor dorref.

VII. De schouwburg.

De aw kemedie waos veur '78 'n hoeselek lokaal mèt e glaze portäölke deveur es antree. Rontelum waore drei rijke galerije, boevan de twie underste es 'baignoires' en 'loges' deens dege. De 'loge' van de goevernör en de börregemeister laoge achter in de middel en die van de 'avantscène' hadde ruutsjes mèt blouw gardijne en me hède ze de 'rouwloges', umdat van dao oet te families, die in de rouw waore, ongezeens te veurstèllinge kóste bijwoene. De plafong waos e gans effe gewit tongewellef en in et middel hóng 'n bronze gaaskroen mèt witte bolle. De gardijn waos van liech-versjote greun. Aon de rechse kant stónt e groet maske d'rop gesjèlder, wat lagde en aon de linker eint, wat tristig loerde. In et middel stónt 'n lier d'rop mèt e krenske d'rum. 'n Eigenaordigheid van die gardijn waos, datse dèks weigerde op te goon en dat me ze allerlei sjuivers zaog make um, eindelek bove te komme. Midden in de 'parterre' stónt 'n groete kachel te gleuje en de plaotse d'rum waore noe zjus neet te plaotse van preferensie, umdat te bezeukers, die dao zaote, aon eine kant haaf gebrooje waore en liever de kachel get leete mindere, terwijl de ander lui, die al get wiedaof zaote en kaw lijde, *gestiedig* reepe of zjestikuleerde um nog e paar sjöpkes t'rop te doen. Kaam *evels* te poos, dan trok ei gedeilte van et publiek nao de rèstoraassie van Zeguers of nao de ander kaffees in d'n umtrèk, onderwijl et ander um de kachel bijeinkwaom um de opveuring te bespreke Geregeld stónt tao 'n *kompenij* mèt te slippe van hun lang jasse wied oettrein gespreid en de rök nao et vuur te *klassjeneere* euver de 'chanteuse' häör koloratuur en d'n tenor z'n do bove of euver de *valsigheid* van de 'choeurs'. In et orkes pakde ondertösse de muzikante hun botram oet 'n apaart heukske van hun violekis en peuzelde hiel famieljaar hun aovendbroed op, aote ziech ene zoeren appel of pakde ziech en slukske oet 'n *bobbel*, die ze in hun *tes* hadde.

De deftige dames bleve in hun 'loges' en zaote ziech te weje mèt hun groete 'éventails'. Ze wagde dao de feziete aof van de hiere, die van de ein familie nao de ander góngge um door get komplemintsjes en e präötsje hun d'n tied te korte. En dan woort door de dames daotegenin

'n *tuutsje* geprezenteerd mèt ulevellekes, *pasjensiekes*, gebrande amandele en likeurboene.

Bove hoeg kraakde ze ondertösse get neut, aote 'n appeleseen veur d'n doors of leete 'n snoufdoes sirkuleere tot aan de underste indsjes van de galerij.

De meiste families hadde hun vaste 'loges' en ouch te ander bezeukers zaog me altied op hun aw pläötskes. De offeseere vónte-n-et beleefder, de zitplaatse aon et publiek euver te laote. Zij stónte d'n hielen aovend heldhaftig tege de balustraad van de 'baignoires' te leune. Dan zaoge zij et gans publiek en umgekierd.

De prijze waore de hëllef van noe en dao mós al get hiel bezunders te doen zien, ie die mèt e *wöllemke* of tien sent verhuug woorte. Van plaatstitels of gerezerveerde plaatse waos gein spraoke. Dee et ierste kwaom, dee et ierste maolde en dèks genóg stónt et publiek al 'n oor en langer veur de deur um et ierste binne te zien, es tie opegóng. Waos ene 'soirée' van Momus, dan trokke al sommige families van veer oore nao de kemedie um 'n gooj 'loge' te höbbe en ze leete ziech tao de koffie bringe um d'n tied um te kriege.

De koejonges krope, es ze de kans veerdig zaoge, al tege d'n aovend te zolders op en heele ziech tao verborrege tot et stök begós, um dan e pläötske op et *paradies* te goon zeuke, dat ouch onder de veurstèllinge peekduuster waor. En mennige gooj meer smókkelde häöre kleine jong onder häöre wijje mantel mèt nao binne.

Es et seizoen begós kondigde d'n ein of anderen direktör, meis van Verviers of Namur, aon, dat heer mèt zienen tróp heij kaom speule en dan abonneerde ziech al de gooj families op zès veurstèllinge, die alle weke ins of um de veertien daog gegeve woorte. Kort t'rop zaog me dan altied regelmaotig te 'affiche' versjijne, boe-op es ierste veurstèlling 'Faust' woort geannonseerd. Dan vollegde Carmen en Mignon, wie altied, en veur de res 'Haydée ou le secret', 'La Muette de Portici', 'Si j'étais Roi', 'La Dame blanche', 'La Part du Diable', 'Les Contes d'Hoffmann', 'Fra Diavolo', 'Le Pré aux Clercs', 'Le Caïd', 'Le pardon de Ploërmel', Norma, Zampa, 'Le Songe d'une nuit d'Eté', 'Le Domino noir', 'Lucie de Lammermoor', 'La Reine topase', 'Les Diamants de la Couronne' enz. enz.

De meiste waore in d'n Italjaonsen trant gesjreve, mèt vööl vokalize veur de ierste 'chanteuse', hiel hoeg note veur d'n tenor, hiel deepe veur de bas en 'bel canto-airs' veur de bariton.

Et orkes akkompanjeerde mierendeils mèt 'boem-klets-klets' of *ein*, twie, drei, *veer*, vijf, zès.

De artiste drooge allemaol ouch Italjaonse naome, en zellefs es ene Mastrechteneer mètzong, kraog heer toch 'n *a* of 'n *i* achter zene naom. De koriste waore zoeged twintig lui, van eeder partij vijf. Bij apaarte gelegenhede woort et koor wel ins verdobbeld. De figuraassie bestónt oet e stök of tien seldaote, die op te 'scène' op t'n achtergrond kwaome oetgemarsjeerd, 'plaots rös' maakde, reks-um of links-um gekommandeerd woorte en dan weer aofrukde. Onder geleide van ene serzjant marsjeerde ze tege zeven oore van de kazerne nao de kemedie en tegen

èllef oore weer trök en hadde dan zjus wie de lui aon de brandspruite fieftig sent verdeend.

Aon de meiste opera's góng nog ene 'vaudeville' veur e paar persone of ene kleinen opera veuraof, in ein ak, en al had me ze ouch al 'doezende' kiere gehuurd, toch zou me neet geere gemis höbbe: 'Le Chalet', 'Bonsoir Voisin', 'Les Noces de Jeannette', 'Le Maître de Chapelle', of 'Choufleuri restera chez lui'.

Es te veurstèlling begós kwaom de lampenis Kuijte jaorelaank van achter die gardijn oetgekrope en staok ein veur ein de bekke van et vootleech aon. Dat waos et teike, dat et speul góng beginne en dee op *et tippelle* binnekwaom vroeg, of Kuijte al dao waos gewees. Kort tao-op klonke de drei tradisioneel sleeg van de rezjissör en begós te gardijn links en rechts te sjoggele um bove te komme.

VIII. De schouwburg (vervolg).

Et publiek kós te 'répertoire' van punt tot draod en zong de 'choeurs' dapper mèt.

Mèt et orkes góng et insgelieks, dat wèlt zèGGe, die späölde mèt (op *ein* repetiessie) en meistens leep alles zoe good aof, dat zengers en muzikante same gedoon kraoge, mer o wee! es ins get nuijts op te proppe kwaom, en zoenen opera mós mèt ein, hoogstens twie repetiessies opgeveurd weurde. Dan woort wel ins 'getuut en gefluut' tot tiech te haore te berrege reze. Mer de lui góngte toch al kontent nao hoes tou, blij, datse mèt 'n 'première' kinnes gemaak hadde. Me kós toch ouch neet verlange, datse heij tien repetiessies heele op einen opera, wie in Paries, en al bleef heij en dao ouch al ins 'n maot weg of veel ein partij te vreug of te laat in, ze slooge ziech toch good tedoor en et is nog noets gebäörd, datse gans zien blieve steke.

Wie good te 'habitués' te opera's kóste, bleek onder mie in 'La Favorite'. Waos e lolletsje in ene kaffee, dan woort enen toer gemaak mèt gekruuzde errem en eederein zong de chromatiese 'choeur' oet te ierste ak, mer mèt te wäörd:

Sjeunmeeker, peekdraod,
Zèt tiene winkel op te straot, enz.

In de derde ak brik enen 'ensemble' opins *ratsj* aof en had te 'chef d'orchestre' drei sleep te tèlle, mer dan hollep em d'n hiele zaol hel-op mèt:

'Qu'il reste seul', zong et koor,
'Une, deux, trois', beukde de zaol,
'Avec son déshonneur', vervollegde de zengers.

Naturelek woort tee nómmer gebisseerd.

In Mignon woort regelmaotig gelache mèt 'n kartonge 'kip', die Wilhelm Meister veurgezat woort en boe dee dan mèt ze mets op góng zitte kloppe. 'Wach get, dao krijg tee die hin weer', zag t'n eine al tege d'n andere, es ze mós opgebrach weurde.

In 'La Juive' ammezeerde ziech alles mèt te beul. Gewoenelek waos tat enen aongekleide *piot*, dee ze e roed pekske hadde-n-aongetrokke en

ene weuste baard opgezat. Dee maan stónt tan neve de ketel mèt te kokenden olie, mer wis van toete noch blooze, wat heer doen mós, en umdat em meistens zene baard zjeneerde, stónt heer doorgaons te haore d'roet te trèkke, die em in z'n neusgater kietelde.

Umdat eus kemedie op te ierste staassie lik, komme heij hiel zelde ander bieste op te 'scène' es op rólkes. In 'Le Pardon de Floërmel' is 'zij' ins opgekemme mèt 'n geit en in 'La Fille du Tambour-major' ins mèt enen ezel en zeker honderd maan figuraassie. D'n ezel kwaom sjoen mèt op en bleef stoon veur de soeflörskas. De dochter van d'n tamboermajoor zong häör 'air' en et publiek stambde mèt zoe dèks es zij bij häöre zaank ouch mós stampe. Et orkes späölde 'con amore'; de zaol applodisseerde dat et daverde en d'n ezel sjeen dat zoe bezunder good te bevalle, dat heer neet mie van zien plaots wouw. De 'chanteuse' reet en trok, ene figurant houwde mèt ene stek, d'n ezel bleef stoon. Toen begóste de nudige seldaote aon em te duije en dat beveel cm neet, want heer begós, wie de 'chef d'orchestre', mèt veer pu te sloon en te trampe. Et publiek stambde mèt van de lol, tot op et langelèste d'n ezel bij pu, oereten start opgeluf woort en de 'scène' aofgedrage. Nao deen aovend zien noets mie zoe'n köpsige aktörs op eus planke versjene.

Allein in 'Venus, de bis 'n krök' woorte e paar sjäöpkes op rolle euverent-weer getrokke, wie ouch ene zwaon, dee Cupido veuroet trok, en daan is nog ins in 'Der Freischütz' get vertuind gewoorde, boe de lui et nog neet euer eins zien, of et e wèld verreke waos of te twiede bas. Dao waos te vääöl vuurwerrek op te 'scène' um et good te onderkinne. In de jaore 70-71, wie d'n oorlog tösse Frankriek en Duitsland aon de gaank waos, hoort me zjus wie noe van tied tot tied te kanonne, mer ouch hóbbe veer toen heij de sjoenste muziek gehuurd, die me bij minsegeheugenis heij gehad heet. De Franse artiste kóste in hun eige land neet terech en waore vääöl et Belzj ingetrokke, en ouch aon eus kante woorte toen reprezentaassies gegeve, boe-in de ierste artiste van Paries optrooje. Vreuger had Mastreech dus et hiel seizoen door d'n operatróp van Verviers, Namur, Luik of Aoke en de rondreizende gezèlsjappe (de 'tournèes') hóbbe ouch altied geere eus stedsje bezeuk. Daodoor hóbbe veer dèks genóg ierste klas artiste heij kinne bewondere, mer dat waos mie in et kemediespeul. Madame Agar späölde heij de klassieke stökke van Racine, Madame Samary, Judic, Sarah Bernhardt, Mlle Reichenberg, Segond Weber, Agnes Sorma hóbbe allemaol in hun jong jaore heij hun talente laote sjittere, zjus wie La Cressonnière, Taillade, Kraus-Mine, Paul Mounet, Mounet Sully, de Max en le Bary.

Onder al de dames waos ein van de leefste versjijninge en bèste 'chanteuse' 'n juffrouw, die einige winters heij bij d'n tróp van Verviers de hoofrolle zong onder de naam Mlle Vialla. De lui leepe mèt häör eweeg en zellefs van de 'habitués' van d'n 'amfi' woort häör e prachtig boekèt aongeebooje. Es ze optrooj, zaot altied enen hier in de 'stalles', dee häör eueveral vollegde en boemèt ze is getrouwd. E jaor daonao waos ze wedevrouw en errefde einige mieljoene. Versjeije gooj merreke Franse wien komme allewijl van häör *geujer*.

Dat teen hier z'n hart verlore had aon e leef 'chanteuske' waos nog

persijs zoe zelde neet. Dat gebäörde eeder seizoen. Dat huurde zoe debij. Es mèt Vastelaovends-Dinsdag d'n opera gegeve woort en later de artiste in de redótzaol op te bal van de 'actionnaires' kaome danse, dan kraog minnigen hier z'n hart weer trök, mer verloor dan in de plaots e paar fesse sjampanje of e fien soepeeke of get anders.

Allewijl zitte de lui liever in de 'cinema's' te lache of te griezele en zien ze op muzikaal gebied kontent mèt te konzerte of mèt operette, boe-in me mie vertèlt en sprink en zink. D'n tiepiesen opera-aovend per week sjijnt veurbij te zien.

IX. Treur- en blijspelen.

Hollandse kemedies woorte heij neet vööl vertuind. Et mós Frans zien of Mastreechs, tot op ene gooje kier in et midde van de zomer op te Merret 'n kolosaal tent woort opgeslage en de Vlaomsen tróp oet Antwerpe onder directie van Victor Driessens de ierste serie stökke in et Nederlands kwaom geve. D'n iersten aovend, dat mèt Paljas zou geopend weurde, braok te vloer door de massa lui en góng de veurstèlling neet door, mer toen vollegde ziech ene ganse maond op: Paljas, De twee Weezen, Martin de Kruier, De oude Korporaal, Jan de Postrijder, Anne-Mie, De Voddenraper van Parijs e.a. En toen is gekrete gewoorde! *Snótsèllelaank*. Eus lui kraoge 'genie' in et Vlaoms en daodoor in et Hollands.

Allewijl hèt me die stökke 'drake', mer mèt tie drake zaog me ouch aktörs en aktriese, die ziech geve kóste. Victor Driessens, Dierckx, Van Kuijk, Mevr. Verstraete en Corijs-Driessens wiste get te make van die volleksstökke en sints teen tied heet ziech te Nederlandse kemedie neve de Franse wete staonde te hawwe.

De leefhöbbers späölde ouch nog bij aofwisseling in et Frans. Dames dooge zelde mèt. De meitskesrolle woorte door hieres gespäöld of wel ins enen inkele kier door 'n aktries.

Iers bedeede me ziech ouch mèt stökke, die oet et Frans in et Mastreechs vertaold waore, pasklaor gemaak veur eus publiek en altied onder bijveuging van de nudige zaank, dee me oet te opera's en operette plökde. Later kwaome eindelek te echte, oerspronkeleke Mastreechter stökke op te proppe, wie 'Jonk bij jonk en aajt bij aajt' en 'Et Kindermäögske'. Van dat gemink kaliber, gans of haaf vertaold, mèt bijveuging van geplökde of eigens gemaakte muziek, waore: De gebrooje Beer, Kole en Gruus, Dras, Zjang, Eus Dörrepke Zonnesjien, De Wèldstruiper, Thijs Zomerklaos, Affekaot Plökvink, De Bloodzukers, Tijnis Spanbrook, Klaos Pompernikkel, De Spaorpot van Lewis, De Bal masqué. E stökske St. Julien, Et Spook op te Meule, De twie Brems, Twie Hun um eine Knook, Zand in de Ouge, Verdaole is minselek, De twie levetige Doeje, Drei Naakse en eine zonder Humme, Et Hotèl: 'De leeren Aap', In en oet te Kas, De Trompöt van et lèste Oordeil, en neet te vergete: De Mastreechter Straatjong, dee, et ierste gespäöld door d'n 'Dramatique', noe al fieftig jaor op te plaanke kump.

Toch waore al dees stökke zoe doorspek mèt Mastreechter gezèkdes en

toustande, datse haos veur oerspronkelek kóste doorpoon. In eeder geval höbbe ze eus taol in iere gehawe en eus lètterkunde ene boel rieker gemaak. Et sósjeteitsleve waos en is heij sterrek ontwikkeld. Eeder Mastrechteneer waas tan ouch lid van de nudige vereininge en sósjeteite woorte opgeriech bij eedere kèrremes of vastelaovend of in eedere kaffee, dee good marsjeerde. Soms bestónte ze mer oet et bestuur en e paar lede. Die heele iers plechtige vergaderinge, boe-op ziech laank en breid gekonkeld woort euver de naam, dee ze zouwe drage, euver et reglemint en euver de keus van et bestuur. Dao woort ziech getrakteerd op te wederzijdsche beneuminge, insienjes woorte ziech aongesjaf, gaw, gaw gerepeteerd en eindelek ein of twie veurstèllinge gegeve. Daonao heele ze'n kollekte veur ene veendel en es ze dee hadde..... góng de 'sósjeteit' *oeterein* of nao ene wedstrijd, wat vrijwel etzellefde waos. *Alloh*, in eeder geval heele ze leve in de brouwerij.

De aw vereininge, es et gein militaire waore wie de 'Willem-Sophie' of 'Vriendschap zij ons doel', drooge Latijnse of Franse naome: Momus, Apollo, Euterpe, Polyhymnia, Amicitia, Concordia, of wel: Emulation, Société musicale et dramatique mèt häör 'Section de Chant', Harmonie Royale, Union, La Maestrichtoise, Les Amis, des sciences, de chant, de danse, Bons amis, Amis réunis en ander 'amis de dit of de dat', Cercle Equestre, Cercle d'Escrime, d'Artagnan en soortgelieke. Mer ondertösse waore-n-et ers toch altied, die ziech aon hun moojers taol heele. Wie nog 'De 50 Keigeleers' en de Staar, had me indertied D'n Huiwagel, De braaf Jonges, De Bóbbel, De Grummel, De Opstijgers, De Deldekedels, Al vallenteere liert te Ruter rije, De Smokers.

Et verkriege van de keuninkleke goodkääring heet evels vääol vereininge detou gebrach um enen Hollandse naam aon te numme of tee te verhollandizeere. Jaommer genóg weurd in dit geval eus aw moojerstaol neet genóg in iere gehawe.

Ze maakde wienig gebruik van et kemediegebouw. Swinters gaove ze hun familie-'soireekes' in de konzertzaol en somers hun muziekaovendsjes en danspartijkes op te Bleikerij op St. Pieter.

De konzertzaol eigelek gebouwd veur de 'Harmonie Royale', waos al gaw de aangeweze plaots veur gezellige bijeinkomste. Lieg en diech waos tao e klei teaterke opgeslage mèt e paar dekors, en me behollep ziech temèt. Achter e paar koelieze of e paar gardijne kleide me ziech oet en aon, hóng z'n kleijer aon e paar neegel, die in de moer waore geslage en bedeende ziech bij noedgelegenhede, bij gebrek aon e kabinèt, van ene groeten iezere koojketel, dee alle ongerechtighede van d'n hielen aovend in ontvangs naam. De 'soireekes' waore vollegens e vas resepe inein gezat. Et orkeske (wat me toch later nudig had veur de 'partie de danse'), e paar leefhöbbers, die e nummerke zonge of späölde op 'n instermint en gewoenelek eine dee e lollig möpke veuroetgong nao eige vinding en dat góng euver de gebäörtensisse van d'n daag. (Zoe kwaome ouch nuij aordige leedsjes in umloop, wie: De Veuroetgaank van Mastreech, de 'Chien de Paris', D'n helle wind en De Ierewach). En dan woort et ierste en twiede gedeelte geslote mèt e kemedieke in ein ak. Dan waos te groete poos. De lui góngte toes eve soepeere of dronke ziech

e glaas beer in de *naobersjap* ondertósse dat te steul oet te zaol woorte opgeruimp, de vloer *gekeerd* en glad gemaak, boenao de jonkheid e stök of ach denskes kós *aofrape*.

X. Dansgelegenheden.

Langs te kante zaote de mama's en papa's te koekeloere. In et langs wandele *voorste* van dao oet nog wel ins aongeroope: ‘komt heij, kinder, en pakt uuch e sjijfke en drinkt ins’. Impassant aotste dan e paar sjijfkes druug weurs van enen houp, dee 'n gooj mama op 'n advertensieblaad had veur ziech oetgewinkeld. En wat danzde me? E *sjötske*, ene wals, ene polka, ene mazurka en ene kadriel. Op te groete bals ouch te ‘quadrille des Lanciers’ en dan kledzde de lui aon de kant in hun han es tee door veer *koppele* zonder ongelökke woort ten ind gebrach. Dat waos aal. Es van tied tot tied te bal wel ins get saai begós te weurde of te lui waore in 'n löstige stumming, dan pakde ziech te ganse bal hand in hand en dan woort et van: ‘tegenein-op, Nele, Nele, tegenein-op, Neleke’. Waos et vol en geanimeerd, dan gaove de muzikante nog geere e paar surplu's veur enen *drej* en es tan eindelek t'n daag aon de loch waos, trokke de meitskes nao hoes en de jonges St. Pieter op en aote ziech tao 'n flinke pan sjink en eijer, um de nuijen daag te beginne. Allewijl weurde de bals mie ballètte en de zous wel eeder jaor op nuijts moote goon danslès numme, um de boel bij te hawe. Sjoender zien sommige danse zeker, gezèlliger is get anders. Noe zou ziech e mamake wel wachte, um nog ins 'n denske mèt te make op häör maneer. Aajt en jonk dans al lang neet mie etzellefde en noe zou zoe e mins te pas rake *wie enen aap in e speul keigele*.

Ouch somers woort al ins e *belke* gehawwe. Veur de deftige lui laog in et parek ene ‘plancher’ in et aofgeslote gedeilte en nao de konzerte woort tao-op tan gedans. Dao stónt in et middel ouch nog te groete kopere waterketel, dee noe nao et muzeum verhuis is. De Hollandse families brachte ziech vääöl d'n tee mèt en de besjuutsjes en dan bestelde ze ziech et kokend water of ze *sjikde* e keend mèt t'n teepot nao et kräönsje en dan stónte de ander lui veur et hék nao al die deftigheid te gape, of zoe e boetelid kommandeerde wel ins van dao oet: ‘jong, bring us ouch enen *teleur gajem* mèt e mets’.

De börregersósjeteite hadde meis hun boetelokale op te Bleikerij; ouch tao laog somers de ‘*zjwik*’, rontelum geseerd mèt lanteerensjes es get te doen waos en onder de löstige toene van 'n viool, 'n klarinèt en 'n konterbas drejde ze dao de polka's aof op te wijs van:

Een, twee, drie, vier,
Meisje, wil je dansen met een onderofficier,

of te sjötskes:

Van ein, twie, drei,
En de baank verbij,
En de maan en de vrouw en et keend verbij
Van ein, twie, drei.

Boe ze sjoen danzde, dat waos in de ‘*Grand Salon*’ in de Grachstraot,

in de *Boerendans* aon *Abramslook* en in de *Vloere Pisbak* op te Boschstraot en in et *Knepke* op te *Minnebreureberreg*. Dao leete ze ziech onder et danse los, drejde op eige gelegenheid in de runde mèt hun errem in de huugde, danzde mèt te rōGGe tegenein, vertuinde maneuvers wie 'n zate hin, *alloh*, enen Tango van allewijl is niks tetege. In de twie iersgeneumd,e zaole späölde ze ouch kemedie. Dao tummerde in et begin de lede zellef t'n teater inein op *beertonne*, mèt te veendel vāör langs.

In de 'Grand Salon' waos t'n antree 25 sent onder en 10 sent bove op te galerij. En dao späölde ze altied 'De Roovers van Calabrië' of 'Genoveva van Brabant'. Et publiek in de zaol naom mèt hiel vāöl intres deil aon et speul op te plaanke. Späölde enen andere 'n hiel vervierleke 'scène', dan drejde ziech z'n vrouw, die mèt e zoekend keend op te ierste rij zaot, lachenteere um en zag tege de lui: 'noe zuug tee *gekke savojaar* ziech ins aonstèlle', en op häöre maan reep ze: 'Sjeij toch oet, gek, de höbs pijn en de wèts neet boe!'

Wie op ene veize kier et hert van Genoveva neet mie veuroet kós, stónt ein op en góng ins kieke, boe et aon mankeerde. '*Verrats*', zag ze tege de zaol, 'de rólkes zien onder de geit oet'!

Enen andere kier zag t'n öpperste van de rouvers, dee aon taofel góng zitte ete: 'Wij, roovers, voeden ons met ambrozijn en nectar' en ze brachte-n-em enen hiering mèt e glaas beer. Wie e paar maan in de zaol d'reuver in ene lach sjote, kwaom Rinaldo Rinaldini wie de ak oet waos van onder de veendel oetgekrope en zag: 'Veer, hiere, oefene-n-us in de edel tooneelspeulkuns en es eire dao get op te zèGGe heet, dat heer dan mer evekes boete kump'. En umdat te hoofrol eine van de poetigste kerels van Mastreech waos, voort in et vervolleg alles eve sjoen gevonde.

Bij de opera's, kemedies en ander ammuzeminte begóste 'n feertig jaor geleije ouch eus 'café-chantants'. D'n ierste woort geopend op te Boschstraot in de naobersjap van d'n Drees door enen hospes, dee de vrunteleke bijnaom had van 'de beul'. Drei 'chanteuse' zaote dao Sondags en 's Maondags op te bieljaar en kwinkeleerde hun leedsjes veur de seldaote oet te kazerne dao neve en veur de Waole-geweermeekeers van et fabrik in de Sint-Teunisstraot. Saoves waos et *klabberdoeske* opgeprop van de leefhöbbers en et waos zoe vol damp, dat me de lamp haos neet mie zaog branne. De dames kóste good tege de rouk en meugelek zinge ze nog, want geruik vleis hèlt ziech lang.

'n Bezunder attraksie van dee konzertzaol waos, dat ziech tao nog al ins *geroemeld* woort. Iers woorte e paar *patatte* oetgedeild, dan vloog te lamp van de ballek en daonao de 'chanteuse' mèt te Waole en et Nederlandse leger door de kiekoeet te straot op. De 'soiree' sjeijde dao altied oet mèt 'n 'apothéose' van d'n hospes mèt ene *stuurpel* van ene stoel, tösse veer deenders en de sjerrever van de gebroke glazer.

Toen woort es ierste hoes op te nuije boelvaar ene sjoene, ruime kaffee gebouwd, dee ziech door zenen dörref 'd'n Téméraire' neumde. Dat woort ene moderne 'café-chantant' veur de sjieke lui, die dao nao de 'repertoire' van Mamzèl Cinna, Rosa, Blanca góng luustere. Stèllekesaon verleep ziech te klandizie, wie et nuijke devaan waos en noe woort

euze sjoene 'café-chantant' veranderd in 'Momus' Oudemannenhuis'. Sic transit gloria mundi!

N.B. Veer hope, dat niemes us koelek zal numme, dat veer ene boel kemediestökker neet geneump höbbe. Die geneump woorte zien 't ers oet te aw does. Van de andere verwachte veer, dat nog nao 'n haaf iew mèt etzellefde plezeer maag gesproke weurde. Bewaort ze Bood.

XI. Kerkgebruiken.

In de kèrrekgebruke veranderde neet vööl. Wel kaan me zèGGe, dat te kèrreke allewijl op hun sjoenste zien. Tientalle van jaore heet me d'raon gerèstoreerd. St. Servaos heet z'n aw 'crypta's' trök; et Zuiderportaol op et Kloester is gerèstoreerd; op te beelde, die meistens zonder *huid* tao stónte, zien weer nuij köp gezat en et gehiel is gans in z'n kleure gezat, want tat waos iers haaf geruïneerd en dik van de witkallek. De Lange Gaank en de Sjatkamer mèt te voule repetiessiezaol zien herstèld en sjoen opgeknap en de ganse kèrrek 'n twintig jaor geleije opnuijts gesjèlderd. De drei tores zien of veranderd of opnuijts gebouwd; eus gooj aw grameer, die vreuger door zestien maan gelojd woort, bejert noe door elektrisiteit en *vrouw Kejzjem* mèt häör kollega, die vreuger mèt hun keerskes in de Lange Gaank zaote, zien verdwene, umdat tie neet mie te rèstoreere waore.

Slevrouwe is ouch van boete ontdoon gewoorde van de brikke kapelle en et aajt köstershuiske, wat vöör tege de rechen tore gemetseld waor. Van binne is te kallek aofgedoon. De echterste tores zien weer opgebouwd; de *taak* is vernuijd en de ganse kèrrek is noe ein van de sjoenste, röstigste gebouwe van oore-n-in d'n umtrèk.

Et kèrrekhof, dat vreuger d'rum laog mèt ene moer van manshuugde, is aofgegraove en is veranderd in Slevrouweplein mèt zien sjoen rij lindebuim en boe vreuger de sjipperskèrrek van Sinterklaos stónt, lik noe et hotel Derlon.

Et vreuger Stadsmagazijn is weer de sjoen Dominikanerkèrrek gewoorde en veer wèlle hope, dat binnenkort in plaots van sjrienewèrrekers en verrevers, klojns en wèl bieste die hieere weer d'rin bezig zien, die d'rin *hure*.

De aw Kruushierekèrrek mèt et vreuger kloester liGGe noe ouch weer in et hertsje van eus stad, vrij en sjèlderechtig, wie in de middeliewe en in plaots tot te nudige militaire families t'rin houze en de bekkers et broed bakke in de kèrrek, heet et gebouw teminste noe 'n serjeus bestumming. Ouch te hoezer, die tege-n-et tegenwoordig arsjief aongebouwd waore, zien mèt te seldaote, die d'rin woende, verdwene en de *Aw Minnebreurekèrrek* bewaort noe veilig en wel eus arsjieve.

In de Kapusijnegaank is te vreugere Kapusijnerkèrrek weer e kèrrekske gewoorde. Et sjijnt, dat tat gebouw aon de jonkheid mós blieve, want jaore laank höbbe de zjimmaste hun kunste d'rin vertuind, wie et es zjimmastiekzaol deens doog. Es kinderkèrrek is et toch weer gedeiltelek in z'n aw weerdigheid herstèld en eus jong kunstemeekers oefene ziech noe in de versjèllende zjimmastieklokale van de stadssaole.

Op t'n *Drees* is ouch nog e kèrrekske van de Penetente in iere herstèld, dat jaore laank deens doog es magezijn veur de zjenie.

En es me dan ins naogeit, wie bij de bestaonde St. Mathijskèrrek bijgebouwd woorte de nij Wiekerkèrrek, die van de Zjezwiete, Fransiskane en noe de St. Lambertuskèrrek, dan kaan me, es me van veranderinge sprik, wel zèGGe, dat wat tat betröf Mastreech neet achteroetgegang is, noe ouch nog te St. Janskèrrek van binne en van boete sjoen gerèstoreerd is.

In de deenste is wienig verandering gekomme, allein dat al lang de muziekmèsse zien aofgesjaf. Bij plechtige gelegenhede woort soms e gans orkes op t'n *iksaol* gezat, wie onder andere bij de wèl jach van Sint Hubeer.

Wat wel veranderd is heij en dao, dat is et kostuum van de *koerezel*. Dee van Wiek waos vreuger aongedoon mèt ene lange roeje rok tot aon z'n inkele mèt onderlangs zwarte *pompongs*. Dee van St. Mathijs droog van etzellefde lake e pak mèt rontelum veer toere zwarte vloer. In St. Servaos huppelde ene köster rond mèt 'n houte bein en in sommige kèrreke waore de kösters te bèste klante van de herberge. Daardoor gebäörde-n-et ins, datse eine in ene kaffee in Wiek, ondertösse dat heer aon et buffèt te nudige pinte aajt achter z'n kiewe sloog, al z'n doedsprintsjes oet z'n enveloppe haolde en e speul kaart in de plaots stobde. Wie Zjozef, zoe *hèdde* heer, eindelek te runde góng doen, ontfonge de familie en kinnesse van d'n euverledene tot hun groete verbazing klavere boer, sjöppe dam of harte zeve in plaots van 'n doedsprintsje. Op zoe'n maneer waore ze nog noets op ene zèswekendeens verzeuk, vónte ze. Tege dat te kinder hun ierste H. Kommunie dooge, góng de köster mèt e paar jonges rond, die de kórref drooge, um de eijer op te hoole. Die woorte dan later in de pasterij gekook en violèt geverref en dan kraog op te kommuniedaag nao et lof eeder keend 'n koppel daovan.

Umtrint te Paosse trokke de kösters oet mèt einige *mèssendeenders* en *kraole* (die ziech onderein 'de groetste sjendaole' *hèdde*) en dan woort et wiewater aon de deure gebrach. Zoe ouch Pallemzondag nao et lof mèt te *pameikes*, en wijl mèssendeenders en kraole neet betaold woorte, kraoge ze nao aofloup van de runde 'n traktaassie. Dan zaot saoves et gans stèl in e kroegske bijein, eeder mèt ene groete pot aajt veur ziech, en tege negen oore toemelde ze nao hoes tou (de kraole, mein iech).

Es iemes deed waor van 'n deftige familie, brachte de kösters te broeden kolekaarte rond veur de errem lui en dan leepe die d'rachter wie de hinne es t'n haon mèt ene *piering* vórt löp. Zoe gaw gaof heer z'n kaarte neet aon de hoezer aof, of te leefhöbbers waore dan ouch present um ze in ontvangs te numme.

De rouwverheurder zörregde dan veur de rouw in de kèrrek en in de hoezer en ouch veur de *krieters*. En zoe gebäörde et ins, dat ene krieter, dee verzeuk waos, door ze jungske leet zèGGe: 'Peer kós neet kriete, umdat meer doet waos'.

De *öllegerniste* en zaankdirektöre waore euver et algemeen knappe muzikante, boe-onder 't ers waore, die gaar gei bein d'rin zaoge um zellef

'n nuij mès te komponeere. Mer dao waore 't ers ouch weer onder, die begóste mèt ene voet op ene pedaal te zètte en de bastoen dan zoelang leete bromme, *totse* hunne brèl gepóts hadde, hun neus oetgesnouf en e nuij snuifke genómme hadde. Dan zatte ze dee voet op enen andere pedaal, leete dee get bromme, ranzjeerde hun muziek ondertösse en begóste eindelek hun vingers te gebruke op et klavier veur d'n 'Introitus'. Me had ouch grappemeekers t'ronder, die ziech neet zjeneerde um op ene plechtigen tempo 'n 'airke' oet enen opera te speule, dinkende: 'Aoch, de *kepläöns* mèrreke dat toch neet', mer toch leepe ze wel ins van tied tot tied tege de lamp. Es ze van d'n *ölleger* kwaome góng al ins ene keplaon neve hun de kèrrek oet en in et portaol zag tee dan aon hun oer: 'Waos tat neet te 'Invocation' oet 'Faust?', of: 'Zèkt ins, meister, nee neet mie de "cavatine" oet te Favorite, ezzebleef', of 'Ueber meines Liebchens Augen staunen sich fast alle Leute'. En dan knikde d'n öllegernis hiel tougevend mèt zien kop, beloerde-n-em ins eve sjuins of heer zèGGe wou: 'Boe wèts tiech tat vaan?', en leep ziech tetegeneuver eine pakke, neet gans zeker van z'n eige, of heer aon et verzeuk zou voldoen.

XII. Kommuniefeesten.

Es te kinder hun kommunie dooge waos et groet fies in de prochie. Weeke laank van te veure, es et eint *oetgezeuk* en et andert *door d'n askörref gevalle* waos, woorte de preparatieve gemaak. De hoezer geverref en gewit, de gardijne gewasse, de meubele opgemaak en wat kapot waos gerepareerd. D'aog laank leepe de meitskes al rond mèt hun krolle opgedrejd in blouw papieljotte, de jonges kraoge ze smörreges vreug ingebrand, mèt te nudige pomaad t'rop. Haor of gein haor, krolle móste ze hóbbe. Daogs te veure waos et um twie oore '*perbeere*'. Huip lui stónte dan al aon de deure um de kinder in hun *perbeerpekske* nao de kèrrek te zien komme. Eindelek braok te groeten daag aon. Snijders en *nejeerse* wèrrekde snachs door. De 'coiffeurs' begóste al um veer oore de köp te bewèrreke en tege zeven oore begóste de kinder aon te komme, in koutse of te voet. De jonges, de broedegoms, in hun ierste lang *ondermansbrook* mèt e *stópjeske* en 'n haaf hoep zijje heudsje mèt e spiegelke d'rin es hoegste sjiek. Die van de kèrrek gekleid waore drooge 'n möts. De meitskes, de bruidsjes, in et wit mèt witte sjeunsjes, witte krenskes en 'n 'voile'. In hun han e veerkentig gevawwe zakdeukske, hun kèrrekbook en hunne *noster*. Die gekleurde klèdsjes drooge van blouw, violèt broen of gries, waore ouch van de kèrrek gekleid en hadde meistens 'n *meer* bij hun, die enen doorwèrrekde sjaal droog van hoeg oranje. *Zaote ze evels* in 'n kouts, dan hóng et kommuniekeend haaf t'roet, um ziech te laote bewondere. In St. Mathijs woorte de kinder mèt muziek *aofgehaold* bij mevrouw Regout op te Merret neve de Göbbelstraot en in Wiek bij de Zusters tegeneuver de kèrrek. In de ander kèrreke kwaome ze bijein in d'n umgaank van et pand. Tege kerteer nao nege waos te hoeg plechtigheid gedoon en jooge de koutse door de straote of et priesrijje waos, want eeder *heurkótsjeer* zörregde zoeväöl meugelek vrechskes toes te bringe.

Dan woort tao d'n ierste koffie gedronke en vertèld: dat et keend *ziech zoe good gehawe had*; want door de emoossies gebäörde et ouch wel ins, dat zoe e sjöpselke *koelek veel* (In et Lof woorte ze wel ins misselek van de goodgemeinde traktaassies). Noe begóste de feziete. De gooj lui prezenteerde hun kommuniante per kouts bij de keplaon en de broeder, dee hun opgeleid had, en bij einige familieleden. De börregerlui dooge hun bezeuke te voet aof, zonder kompleminte, en de oranje-sjale doorkruuzde eus straote of et aongenómme werrek waos. De ein had enen handdook, de ander 'n *kösteek*, 'n derde ene luur of wat t'rop liekende en ze prezenteerde ziech bij zoeväöl lui meugelek mèt te wäörd: 'Iech kom uuch me bruudsje of mene broedegom ins laote zien'. Mèt duijde ze uuch te tóppe van e paar vääls te lang *hejse* in eur hand en zachte zellef: 'Proficiat'. In hun geïmprovizeerde kalbas verzamelde ziech zoe stèlleske aon de nudige *'kiddoos'*: e stök of veer porseleine Slevruijkes, drei Sint Joezepe, 'n kolleksie inkpöt en 'n veertien à twintig *tute 'souflé'* van geblooze eiwit gemaak en mèt eppelkes, peerkes, vioele of viole, zwäönsjes en duifkes, paoslemkes of *hunneges* besjèlderd en boevaan me veur èllef of twie en twintig sent al 'n ganse tuut kraog. Bij et toes komme woort t'n inventaris opgemaak en mèt groete satisfaksie et sjoen printsje getuind, wat menier pastoer of keplaon gegeve had um in et kèrrekbeukske te lèGGe en boe-op ene kommunjong of -meitske stóng mèt 'n keers in de hand en e kante rendsje d'rum.

E misbruuk waos, dat sommige bijdehante vrouwlui mèt *ei* kommuniekeend op veer daog te veer parochies aofleepe, ziech wel naogemaakde kommuniakinder aansjavde of et jaor daonao weer mèt etzellefde keend te runde dooge. Tege haaf twie verdwene ze van de straote veur et middagete en de lekkere koffie daonao, mèt *rieste en zwarte vlaoje, tartepomme* en knapkeuk, sókkerbruudsjes en *sjeermoule*.

Um kerteer veur veer begaof ziech weer alles nao et Lof. Onder et Lof heel eine van de jonges 'n aanspraak, wat 'n groete ier waos, en dan trokke de kinder door de sakkersteij of te pastereij nao hoes, mèt hun paoseijer, onder touloup van honderde lui en et jakkere weer van de koutse in alle riechtinge van de parochie. Dan waos et vreiselek drök aon de kèrreke en de deenders hadde hun han vol uni alles *ordentelek* te laote passeere. Ongelökke hadde noets plaots. Ene Mastrechteneer is et aongebore um bij fieste zjus te doen wat heer doen moot. Es et regende waos iet nog 'n apaarte zörreg um de kinder druug en zuver toes te kriege. Dee gein perreplu had kraog wel eine geliend veur et *keend*, en die neet te wied woende pakde dèks te meitskes wie 'n pop op t'n errem en drooge ze nao hoes, want..... aon de klèdsjes moch niks komme, die móste nog deens doen bij de prosessies of bewaord blieve veur de zusterkes, die naokwaome.

Eindelek begós tege zès of zeven oore et kommuniéfies, um de gelökkigen daag in vräög te sleete. 'n Ekstra gooj fles wien of *e pastoersveetsje* aajt waos ingeslage. Op taofel stónte al sjoen geranzjeerd te versjèllende poorsies: stapele bruudsjes of wittebroedse botramme, e paar groete sjotele *kallefsboog* en druug weurs en ein of twie sjoen geseerde gekookde *sjinke*. Geseerd móste de sjotele zien en bij de slachters, die veur

zoe'n daog dèks twintig booge of evevääol sjinke te kooke hadde, kwaome ziech spesiaal luikes prezenteere um de benudigde papèrre nètsjes te knippe. Dee ene boog bestelde, kraog e *kumpke breuj* op te koup tou. De sókkerbekker had gezörreg veur de sjoenen *opzat van eereppelkes* (crème-choux) met *sókkerendorzj* aoneingelijmp en mèt likeurboene bestoke. Boven op te '*sókkeren torie*' waggelde aon 'n iezereन्द्रäödsje ene sókkere konimunjong of 'n dito meitske. Um de taofel zaote de familieleden, de *naobers* en de vrun, mer ouch dèks genóg te *speulman* of ene betaolde kemik (dee altied te bijnaom van 'de gekke' had). Die möste mer zörrege op te gesjikden ougenblik et algemeen vermaak te beginne en es einmaol et ies gebroke waos en van tied tot tied 'enen offeseer in d'n hiemel kwaom', bijtijds mèt hun geistigheid in te valle, um op 'n fatsoeneleke maneer hun traktaassie en de *kahotte* te verdeene.

Es et gezèlsjap same góng zinge, dan begóste ze gemeinelek mèt:

Een is een,
Eenen God alleen,
Anders is er geene.
Twee steenen tafelen,
Drie patriarchen,
Vier evangelisten, enz.

um oet te sjeije mèt:

Triene, wat höbste e plat geziech,
Trè-lè-lè-lè-lè.
Me zuut *pardjen* gein naos aon diech,
Trè-lè-lè-lè-lè.

Boe-op eine van de serjeus lui dan vont, dat et noe wied genóg waos. Waos te nach al get geavvenseerd, dan kraog te hoesvrouw et ierste slaop en begós wel ins onder et zinge te dutte. Naturelek. Veur daag en douw op, nao enen daag vol drökdes en *ambras* pakde häör et ierste de vermeujeinis.

De prochie, boe-in de kinder hun kommunie gedoon hadde, kós me good kinne, want hoes veur hoes zaog me dan tot laat in de nach te vinsters verleech en hoort me de fiesvierders ziech ammezeere.

D'n daag taonao, es te jonges veural bezunder braaf móste zien, waos et in de Broederssjaol smiddags *traktaassie*, want smörreges mós ziech alles oetslaope. Iers kraoge ze vrij en kóste ze speule op te groete speelplaots zoe vääol es ze wouwe, dan woorte ze binnegeroep en dan kraog eeder jong, dee wouw, 'n groete sigaar en daonao ene pot beer mèt e *viedel riestevlaoj*. En dan hadde ze nog ins plezeer, mer d'n derden daag versjene al de kinder weer zoe stèllekes-aon op sjaol. In de hoeshawwes waos alle gerei weer gewasse en op z'n plaots gezat of trök gesjik boe et geliend of geheurd waos, de lèste reskes van dinee of sókgergoed opgegete en dan behuurde de 'groeten daag' veur good tot te gesjiedenis.

XIII. Honden.

Wie me nog *gaar* gein of mer wienig belasting betaolde veur enen hond. kriejoelde de stad van die bieste. Lui, die haos zellef gein ete hadde, heele

toch enen hond, mer wie ze drei gölde móste betaole en eeder hond ene penning mós drage, begóste ze nao te laote. Die geine penning drooge woorte opgevange.

Ekspoziessies heel me nog neet tevan en stambuim nog vööl minder, zoedat me wienig rashun tegekwaom. Fox-terriers, collie's, boxers, ayredalers, bassets kós me heij neet, evenvin es te groenendaler poliessiehond. Wel zaog me vööl Dalmatiners, zoegenaomde *tiegerhun*. Die waore sjoen zwart gestippeld op e wit vel en ze móste ein broun oug höbbe en ein blouw um raszuver te zien. Es rashun zaog me: *fikse*, poedele, smuiskes, *takse*, sjipperkes, haozewindsjes, en heij en dao ene St. Bernardshond, dee de rieke lui ziech mètbrochte van de St. Gotthard, es ze in Zwitserland waore gewees, of oet Italië euver de Alpe waore trökgekomme. Veur de res zaog me mierendeils te onmeugelekste modelle door de straote *sjeigele*, en es me d'n eigeneer van zoe'ne basterd tan ins vroog: 'wat is tat veur e soort?' dan zag heer neet wie noe: 'ene strietterrier', mer: '*enen dobbel gepoedelde pum*'. - 'Pum' hède toen de mieste mëllekboere-hun, wie allewijl 'Max'.

Um en in de kazernes vont me ouch 'n hiel rezjemint *hun*, die dao hunne kos kwaome hoole, mer dan gebäörde et ouch wel ins, dat op ene Zondagmiddag zoe'n hiel veerveutig bataljong de Boschstraat kwaom *aofgekets*, eeder mèt 'n *ratsmarmit* aon zene start, dweers door de meitskes, die dan zjus oet te Hèllige Familie kwaome, wat tan 'n ganse konsternaassie gaof.

In de heitste daog van de zomer, es te hondsstaar saoves aon d'n hiemel stónt, dan waore veer in de hondsdaog en dan zachte de lui, dat te hun *raozetig* woorte en móste die de *moelben* drage. Naturelek mie 'n krenkde van d'n doors es van de staar, mer in eeder geval móste ze de moelben drage. Mèt tie staar aon d'n hiemel versjeen ouch te *vèlder* mèt ze nèt in de straote. Zaog heer enen hond zonder moelband, dan vóng heer em op en zat em in de kelder onder et Stadhoes. Kwaom d'n eigeneer binne de 24 oore zien bies reklameere, dan kraog heer zienen eigendom trök mèt e proses-verbal van drei gölde op te koup tou. Kwaom heer em, neet hoole, dan marsjeerde de *vèlder* mèt ze slachoffer aon 'n touw de Boschoort oet nao de *peerdkoul* um em dao door ene kogel wijer te belètte, de lui in gevaor te bringe.

Tege de hondskrenkde kabde me de jong hun et puntsje van hunne start aof, en *et pastuurke van St. Pieter* brande hun mèt ene sleutel veur hunne kop; dan woorte ze neet raozetig. Had enen hond iemes gebete, dan trokke z'em 'n *plous* haore oet (d'n hond, *begrebder*) en ze lachte dat op te beet. Had eine de *slieperskrenkde*, dan mós ene jongen hond op z'n veuj slaope, en es iemes door ene raozetigen hond gebete waos, dan woort te won oetgebrand of te pasjent doop ene *beijweeg* nao St. Hubeer in de Ardenne.

Wie et slachhoes nog in de Hèlstraat laog, woort et vleis op 'n groete zwarte handkaar, boe-aon e paar vervierleke *hun* trokke, nao de slachters gebroch, en behalleve de bespanning van d'n *drekmaan* had ouch *Jannes te leimboer* e stèl trèkhun aon z'n kaar. Jannes z'n vrouw leep te hoezer aof en reep aon de deure: 'moot geer leim?', en heer zellef

sjöbde de bestelde leim in de kórrefkes en brach ze nao de kelders. Jannes, z'n vrouw, de kaar en de hun hadde allemaol dezellefde leimkleur, mer noe de lui gein *fomme* mie make um d'n heerd te stooke en et vuur in te rekene, zien - bij et versjijne van de völkachels en de antrasietkole - leim, leimboer, vrouw, kaar en hun verdwene.

XIV. Het stadhuis.

Es me de trappe van eus Stadhoes opgeit, kump me in de groete hal, die de Mastrechteneers 'et plein' heite. Et plein waos et middelpunt van et börregerleve. Dao woorte al de hoeg lui ontfangen, die eus stad mèt 'n officieel bezoek verierde. Et gemeentebestuur gaof tao vreuger bals enn eksposiessies woorte d'rop gehawwe, wie ein van Limburgse nijverheid en versjeije van 'tuin- en landbouw', of spesiaal van blomme. Ouch had tao de jaorelekse prijsoetdeiling van de teikensjaol plaats. Nog altied deit et plein deens bij groete resepsies van vorsteleke personazjes, kongreslede, iervol bekroende vereininge of sósjetete, die deil komme numme aon wedstrijde of fèstivals. Op et plein weurd altied te gooj reputaassie, die eus stad heet es gasvrij, hoeg gehawe.

Rontelum et impozant plein liGGe: de prinsekamer mèt häör prachtige Breuselse 'gobelins', boe-op te gesjiedenis van Mozes is veurgesteld en boe-op al 100.000 gölde *zeleve* gebooje is; de börregemeesterskamer mèt Japans goudleer bekleid, de raadzaol en de sekretarie, ouch weer behange mèt groete antieke 'gobelins', boe-op landsjappe gewèrek zien, en 'n kommissiekamer mèt versjeije sjoen sjèlderije van aw en nuij meisters en wijer einige buroo's.

In eeder kamer, zaol maag we wel zèGGe, zuut me monumentaal sjouwe, van *malleber* of stukadoorswerrek, ouch weer mèt olieversjèlderije en sjoen gewèrekde tegels. Vreuger brande ze groete houtvure in die sjouwe.

De plafongs zien oet te hand geboetseerd en zoe kunstig, dat ene *plekker* van allewijl *proper* ze mötske deveur aofdeit en neet begrip, wie zoe get mèt minnehand te make waos van kallek en witte kies.

Antieke kaste of taofels zien nörreges te vinde, mer *zedeleere* en steul genóg.

Es te Mastrechteneers op ander plaotse zien, dan goon ze zoe get allemaol bekieke, mer d'n doezendste heet, jaommer genóg, de riekdom en sjoenigheid van z'n eige stadhoes noets anders besjouwd es van boete of op te buroo van de börregerleke stand, es heer trouwe góng of e keend aongewe of enen doeje.

Bove, rontelum de twiede staassie, löp 'n balustraod mèt bronze balusters, allemaol destieds gesjonke door Mastrechter families, en noe vertelle de aw lui, dat in de Fransen tied tie balusters allemaol mèt 'n laag semint waore bedèk gewoorde en daodoor bewaord gebleve, anders waos et taomèt gegange wie mèt versjeije klokke, die vergote zien gewoorde tot kanonne.

Op te twiede staassie laag te stadsbiblioteek, die iers nao de Pieterstraot en noe nao et Vriethof verhuis is. Nao d'n dinee, dee bij et ierste bezoek

van de keuningin dao-in voort gegeve en woebij de zaol sjoen opgeknap waos, woort heer de keuninginnezaol geheite, later de börregemeistersgalerij nao al de konterfeitsels van aw en nuij börregemeisters, die d'rin opgehange zien, en allewijl is et te raodzaol.

Van de twiede staassie kump me op zolder en daan in d'n tore. Iers zuut me dao de stadsklok van achtere. Jaore geleije sloop ze ins op ene Zondagmiddag 136. Aon de vöörkant is te glaze wijzerplaat, die saoves wie enen twiede maon in de loch steit. Vreuger woort tao 'n keers achter gebrand en later ene *zwalleberstart*. Dan kroop eederen aovend enen deender alle die trappe-n-op um mèt e *zweegelke* et leech aon te steke. Wie et gaas waos woort et wel van ondere mèt e kraäönsje oetgeidrejd en hoofde heer neet mie nao bove te *kretse* um et oet te blooze.

Bove de klok lik te 'carillon' of, wie veer zèGGe, de *kerrelejong*. Tot veur d'n oorlog woort tao alle Saoterdags van 12 tot 1 en bij fiesteleke gelegenhede op gespäöld, wie bij de keuningsverjaordaag of op te verjaordaag van de keuningin of te prinse. Op tee van prins Frederik, 'broeder des Konings', späölde heer ouch, mer op tee van de 'tante des Konings' hoofde-n-et neet. Te zèGGe, ze hède dat 'speule', mer et waos mie 'sloon', want te klokkenis klobde mèt z'n *vuus* op et klavier of et stokvès waos en dee ein oor kerrelejong 'späölde', mós al gooj *kweerte* aon z'n han höbbe. Mer, um trök te komme op et 'plein' (allewijl hèt me dat te 'vestibule' of te 'salle des pas perdue'), en op te sjoen zaole, die d'rum liGGe, dao-in zetelt euze börregemeister mèt eus *sjepes*, euze raod, d'n direktör van publieke werreke, de klerreke en de *baaje*.

In de lèsten tied zien versjeije administraassieburoo's, die iers bove laoge, nao ondere verhuis. Et gedeilte, wat geliekvloers lik, is me geweend, *onder* et stadhoes te neume. Dao rezideerde tot veur korten tied te poliessie en d'n ontfeuger. Ouch laoge dao de keemerkes, die de lui de gelegenheid gaove, 'Mastreechs börreger' te weurde, mer die miejer bekind waore onder de naam van '*de spekkamer*'. Dee al ins t'rin gezete heet, zal wel wete, wie et t'rin oetzaog, en vööl te vertèlle vèlt neet van veer mör, 'n gemetselde brits en e gemetseld brèlke, boe-onder e soort *kookepan* stónt, die van boete onder dat brèlke gesjuif woort. Leech of loch kwaom neet tebinne. Ze zien noe aofgebroke, mer gans onder in de kelder liGGe nog e stök of veer *kasjotte*, boe me in kump es me door e gewellef van e paar meter dik krup. Dao-in woorte vreuger de erregste misdiedigers gezat en me kós wel zèGGe, datse dao *levetig* begraove waore achter eike deure van ene spaan dik.

XV. Gemeente-ambtenaren en -beambten.

Dee vreuger lid waos van de raod, kwaom neet mie zonder e zwart pak en enen hoege zijjen hood op straot. De börregemeister droog zellefs es get hiel deftigs enen hoege grijze. De raod bestónt oet minder maan en mèt e paar klerreke es personeel doog me dao de zake aof. Merrekweerdigerwijs waore de klerreke van deen tied nog mie te vinde in de kaffee's rontelum de Merret es op hun kantoere. Waos e raodsbesluit gevalle,

dan trok e paar daog tenao de *baoj* door de stad mèt ene maan, dee op 'n trompöt blaazde en op versjèllende punte in de stad kondigde heer de nuij verordening aon.

Sondagsmörreges, es te spaorbaank geopend woort, lojde et klökske en dan daolde ouch ene *sjepe* van de trappe-n-aof mèt ene maan mèt 'n bel, en dee maakde, es te lui bijein waore, bekind, wee veurnummes waos te trouwe. Later woorte de lui in et *keske* gehange.

Waos get verlore, dan leep te stadsumrooper rond mèt 'n trompöt en maakde bekind b.v.: ‘Daor ies verloren een gouden breloque; die ze gevonden heeft brengt ze bij mijn en zal 'ne goejen drinkpenning krijge’. En dan *beukde* de straatjonges em nao:

Dao ies verloren
 'n Kat zonder ooren
 Dee ze gevonden heet, brengt ze bij mijn
 En krijg *ene gouwe niksefiks* en ene zilvere niemendal!

Mós te straat ins *gekeerd* weurde, dan kwaom enen deender zèGGe: ‘straatkeere!’ Tege Nuijjaor zag heer: ‘wèlt geer ezzebleef te straat get pótse’. Later leep enen deender door de straote op Saoterdagmiddag mèt te maan mèt de bel en dan dooge de meeg te bel nao en zachte: ‘en d'n *deender* dee *kump* en d'n *deender* dee *geit*’. Dat waos et sienjaal um de stóppe te keere en dan kwaom later d'n *drekmaan* et voel ophoole. De stadsreiniging bestónt toen oet e paar drekmaander, die mèt groete handkare de *drekbakke* ophaolde en et voel van de straote mètnaome. Eeder kaar waos bespanne mèt veer *hun*, twie opzij en twie d'ronder. Achter aon de kaar *bómmelde* enen ummer, boe-in heer et euvergesjote ete van de lui en et *geslungs* van de slachters mèt naom um z'n bieste te voore. Bij de reiniging behuurde ouch e menneke, wat op gezètte tije de rioole mós pótse. Et waos neet te groet, anders góng et neet te door. Dee *luyde* dan de iezere dèksels van de kokers, zat 'n lèdder d'rin, staok 'n lanteerie aon en verdween mèt enen ummer in de onderwereld. Iers kwaom heer weer bove mèt e paar kapot geslage ratte en daan wijer mèt te sliet, dee opgeruimp mos weurde en boe-in nog wel ins ene *besjummelde belzje sent*, ene fenning, 'n *huif* of ene knoup te vinde waos en boevaan de kinder, onder et gevloek van et ‘*göthierke*’, ziech meister maakde. Es t'n aovend veel en de vleermuis oetkwaome, zaog me *onderins* in de Groete Staat te *lanteeriemennekes* same oet et stadsmagazijn komme. E stök of tien maander, die eeder ene lange stek drooge, boe-aon van bove e leechske brande, en die ziech tan nao alle kante van de stad verspreide, um die ein veur ein aon te steke. Weer of gei weer, ze móste mer dedoor en smörreges, es t'n daag aon kwaom, nog ins um et leech oet te doen.

Weer of gei weer, snachs leepe ouch te *pómpees* door de stad um veur de veiligheid van de börregerij te wake, en dao de kaffee's en de slijterijkes zoe laat kóste opeblieve es te hospesse of te klante beleefde, zoe hadde ze nogal ins te gelegenheid um ziech heij of tao 'n hand te werreme en ziech e good *dröpke* te pakke tege de kaw.

Aon de noordkant onder et stadhoes rezideerde dan de poliessie; ene kommissaris mèt veer deenders. De kommissaris had zjus wie de ander

hiere van et Stadhoes e zwart pak aon en d'n hoege zij je-n-op. De veer deenders verdeende sevetig sent per daag en kóste dus neet vâöl krom sprung make. Et waos ene lange mèt ene spitse knievel à la Napoleon III, ene korten dikke zonder aossem, eine mèt ene baard, dat waos te goojigheid zellef en waos zoe gezeen onder de lui, dat zene baard bezonge woort, en de veerde had niks bezunders aon ziech es tat heer ringskes in z'n oere droog en altied enen hond bij ziech had, dee d'rop gedresseerd waos um de sjelleme, die weg leepe, bij hunne brookeboojem te pakke.

Noe kaan me toch van veer deenders en e paar pómpjees neet verrega, dat tie in de vief heuk van de stad tegeliek kóste zien, en zoe is et tan ins meugelek gewees, dat e paar waoghalze et snachs veerdig höbbe gespäöld um et sjèld, wat bove de deur hóng van de spekkamer en boe-op mèt groete lètters stónt: 'Bureau van Politie', weg te numme en bij Stodel op te Groete Grach op te hange bij de ander sjèlder, die dao ophóngte en boe-op tee adverteerde de hoeg nómmers, die bij häöm in de Staatsloterij gevalle waore.

Zoe gebäörde et ouch, wie de aofbraok-manie, 'n krenkde, die ziech van Mastreech had meister gemaak, euvergeslage waos nao Wiek, dat te Wiekeneers et ziech in hunne kop hadde gezat um ouch te aw Wiekpoort aof te breke, dao haos al de ander poorte van de stad ouch aofgebroke waore gewoorde. De regeering had ze es monumint wèlle behawe, mer de Wiekeneers heele neet van die monuminte en zoe waos beslote, dat te poort mós verdwijne. Op 'n nach tan trokke ze aon et werrek en wie mèt en mèt te pómpjees of enen deender kwaome opzètte, woorte ze mèt zachten dwaank in e kaffeeke geleid en dao de res van de nach ins zellef onder bewaking gestèld. Vrij drinkes hadde ze gehad, mer wie ze smörreges losgelaote woorte, laog et sloot van de poort tege de grond. De poort woort noe wijer langs offiesjeel maneer opgeruimp, mer wat te kommissaris smörreges wel gezag heet tege zien nachwakers, dat steit nörreges gesjreve en die et wete zèGGe-n-et neet.

XVI. Marktleven.

In gewoen tije waos et ins gans gezellig, op enen drökke Vriedagmörrege euver de Merret te dretele tösse-n-al de drökde en et gedrings van dames en *mäögskes*, vrouwe en kinder, boere en boerinne, kouplui en *zakkedreegers*. Wat zaog me dao al neet vertuine.

De *moosvrouwe* zaote achter hun kórref mèt te strujen hood (alias *moos-wieverhood*) op te kop, boe onder e violèt katoune *näösdeukske* geknuip waos. De sjoensten *tierteje rok* hadde ze aon en ene minder gooje um hun sjouwers. Ze troende achter hun *bökkemekórref* en dèksels vol *hödsjes* en kröpkes, *bössele*, knóbbe en *sperkes*. En ze reepe de lui aon um hun toch get aof te koupe van hun sjoen waor, spruutsjes of *kuulderaab*, sjorsjeneele of sókfermoos en ze leete hun e *sjeelke* zien mèt 'n *klats paolertsjes* en e *peursike molslaoj* of 'n *hemfelke* soppegreuntes. Achter de *benk*, aon de kant van de hoezer, stónte de boerinne op rije mèt hun kórref, die ze mèt te ronne 'wósj' t'ronder en ene *sjollek* t'reu-

vergebonde op hunne kop nao de merret hadde gebrach. Ze verkochte mie eijer en boter, mer ouch greuntes en wijer fruit, eige gebakke waffele, *potkies*, *fluitert*, tot zellefs verrekespu en ripkes, mer ouch boekètsjes van viuulkes of *meikes* van hoof- en veldblomme. Bij de stökskes boter, proper tösse twie greun blajer gelag, hoort e preufke, boevaan eeder leefhögster mèt häören doum e steekske aof kós numme um de kwaliteit te kääre. Et gewiech mós e kwarant kilo zien, mer de geweente waos, drei ons tevan te make. Appele en pere, proeme en *priesters* woorte zjus wie de eijer mèt et *viedel* verkoch. Allewijl geit tab mèt te kilo. De dikke boene gereevde ze mèt te pint en me kraog 'n tekske boenekroet op te kou tou. De eereappele gónge mèt et *lèssje* van de hand. In enen dook geknuip woort et gewiech zoegat gesjat, um later naogewaog te weurde. Dan bleek wel, of te kuipster kontent kós zien of tatse rouwkoup had.

Dan zaog me mevrouwe mèt te maog t'rachter, die de kórref droog, ziech door de lui peerse um heij en dao mèt vinger en doum e naat bösselke radijskes vas te pakke, of aon e stökske boter te pingele; *medamme* stónte te pingele, of ze op enen have sent deed bleve. Proper *kookmeeg* mèt te kopere of bleeke merretummer aon d'n errem monsterde de waor mèt kinnes van zake. De vrouwe laojde ziech te greuntes in hun sjolleke en drejde euver de merret mèt e keend aon hunne rok, dat naturelek op enen appel, 'n wortel of 'n reub *zawwelde*. Heij en dao bleef 'n koppel stoon *baorebinde* euver et lèste nuijts, en leete ziech duije-n-en stoete zonder van et *sjapiter* te rake en bove al et tumölt en gesjater hoort me de stum van 'n dikke *machóchel* van 'n koopvrouw, die reep: 'Alloh, kinder, sjoenen awwe kies aon ach sent'.

Noe allewijl de grenze geslote zien kinne de meeste boere lui neet mie d'reuver um in de stad te komme, mer de greuntes marsjeere deste beter d'reuver um oet te stad te goon en dao vääol waor tegeswoordig aon de mijn verhandeld weurd, is te merret mer dun bezat.

De echte aw moosvrouw stónt altied hiel vreug op, veural in d'n tied van de nuijen eerappel. Dan doog ze häör inkuip meestal bij de Sint-Pieterboere, die daogs te veure *merret maakde* en dèks al bij et kreeke van d'n daag mèt hun hondskeerkes (sjoen greun geverref mèt roej rajer) de stad in kwaome. Had ze häöre veurraad ingeslage, dan góng ze nao de ierste Mès en begós taonao häör waor aon de maan (of beter gezag aon de vrouw) te bringe. Dat doog ze op twieërlei maneere, mer in eeder geval maakde ze ziech e kruus, es ze häör ierste handgeld *luuzde*. Op te ein maneer bleef ze op te merret op häör vaste plaots en winkelde häör greuntes oet; dat doen ze nog. Op te ander maneer zat ze enen hoeg opgelaoje kórref op häöre kop, naom dèks nog onder eederen errem enen andere mèt en góng dan 'achter straote'. Van tied tot tied annonseerde ze häör aankoms door e laank gerèk: *moodder kuuuuul?!*, kropsloaj of andievieeeee?! Ongelökkig es te beuvenste kórref te vol gelaoje waos en de kuul devaan veel; dan mós ze ziech op häör *hoeke* zètte um de kuul op te rape. Waos teen 'tour de force' volbrach, dan veel weer ene nuije kuul en dan waos et sukkele, tot indelek ene klant koch wat te vääol waos. Gewoenelek euvervroog ze et dobbele, mer kraog doorgaons

te hëllef. Waos te *kommers* good gegange, dan zaog me op et lès van de merret te koffiepöt regeere, mer dèks genóg had ouch te koffie e bezunder reukske van sjiedammer. E *viedelke vlaoj* leet ziech taobij gebruke.

'n Groete distraksie veur hun waos altied, es et stafmeziek van et twiede rezjemint te veendel góng hoole bij kolenel Peperkamp in de Honderstraot. Zoe gaw huurde ze neet te ierste toene van de marsj, dee bekind waos onder de naam van: 'Leve d'n awwen ummer en de spruit tie is kapot', of ze begóste in häör heupe te waggele of naome hunne *sjollek* of hunne rok mèt twie punte-n-op, akkompanjeerde mèt hun klompe op te plaveje en kledzde in hun han debij. Dan waos et van: 'Alloh, Meike, *vooruit-mina, joe-choe-choe!!* Pas op, Agatha, daste neet *umklinks* op t'n hoeg hakke. Allah, Trees, *sjazzelewiet*, alles van de grond, behallevé d'n bein. Naom et muziek aof, dan sjeijde ouch t'n dans oet en eeder trok weer mèt e geziech nao zene kraom, of et zoe zien mós, en es tan al ins ein pienielek loerde, die ziech *geknópsjinkeld* had, dan zachte de andere: 'laote veer al ins lache'.

Twieemaal in et jaor waos et groet fies in et greunte-ambach, naomelek mèt Sint Jaan (umdat te meiste van hun maander Zjang hédde, wie ouch te meiste Waole-kouplui) en es in et naojaor et moos van de merret verkoch waos. Mèt Sint Jaan woort *rijaloetwagel* gedans en enen '*eelesegnon*' getrokke tösse al de kräömkes en wagele. Bij et twiede fies waos te moosmerret veur et Stadhoes in volle fleur. Koelek waore de lèste kraome van de kèrremes vertrokke of te ierste huip wit en roed moos kwaome-n-in de plaots. Dan laog kort tenao dèks te ganse merret zoe vol huip moos, dat me ziech ene weeg mós zeuke van de Nuijstraot nao de Vèsmerret. De kouvrouwe heele de wach bij hun huip en zaote dan in e soort sjèlderhoes, mèt hun veuj of han bove d'n *hoejerpot*. Op Sinte-Katrijnsdaag, es et snaomiddags sjoen helder herrefswээр waos, verzamelde ze ziech allemaal um et sjèlderhoes van ein, die ouch Triene hédde en die dan op ene gooje koffie trakteeerde. De hiere, die meistens aon de Brök zaote of aon et Stadhoes op 'n vrach stónte te wachte, waore dan ouch present en späölde de kemik onder de vrouwlui. Dan waos et e gesjater en e *gejoechel*, dat et euver de Merret sjalde. In zoe e geval waore hun de manslui welkom, mer neet es ze zellef te merret dooge. Die hadde vääol kans, um ouch op te koffie te kommer mer op 'n ander maneer. Hadde ze zoe eine in de gater, dee in alle kórref kwaom loere, heij ins aon de boter preuvde, dao 'n neut kraakde of 'n *regelaot* probeerde, zonder *apprensie* te make van te koupe, dan kraog heer op e gegeven ougenblik 'n *obaadsje*.

- 'Neele, iech wouw, dat tee ins aon miene kraom kwaom, dee keukepieter'.

- 'Wee?'

- '*Bel*', dee dao mèt tat *jenketig* kiesgeziech. Wach, dao kump er. -Wat mós et zien, maanleef? *Peeze?* Dat is niks veur diene bek. Laot ze mer stèllekes liGGe. Gaank liever ins loere wat t'n vrouw kook. Loup taan mèdein door nao de Sjans'. Aon touhuurdere waos naturelek gei gebrek.

Es ziech *gekeekeld* woort op te Merret stónt gaw ene krink t'rum. Dan kwaom al ins ein häöre kop oet te deur van ene kaffee en woort ziech geïmformeerd mèt ene mond vol koffie en *mik*: ‘Wat is et, Ida?’

Heij, dee kale mesjeu lik tiech alle daog beroerd te make. Euveral zit er mèt z'n doeme-n-aon en heer köp toch niks. Ruk mer op, zèk iech tiech, en kom miech neet mie *naoventrint* mene kraom, of iech gooj diech ene bökkemekörref in dene nak. *Potverdöbbelsen ertentèller*’!

Es me op 'n dergelieke minder ‘parlementair’ maneer weurd aongesproke, doog me mer et wijste en góng stèllekes zene weeg, want me kós toch neet te tegen-op.

Get anders waos et, es twie kollega's begóste ziech *oet te póddele*. Dat kós oore doore en sjeijde neet oet veur ze allebij heis *gekwaak* waore. Errem en bein wèrrekde mèt en et hoegste punt woort bereik, es ein et neet mie mèt häöre mond aofkós, datse häör rokke opraabde en in de volle merret ziech ene slaag op häör achterwerrek gaof. Dat taan 'n hoeraatsje opgóng, kint geer wel dinke. Mer zoe get zuut me allewijl neet mie.

XVII. Straattypen.

Wee heet ze nog gekind, *Berreb Joes* en *Anneke Poes*, *Kejzjemenel* en *Sjöptrök*, de *Gekke Sij* en de *Gekke Jozep*, *Appelepröl* en *Pa Bonk*, *Flaatsje* en de *Bökkeme-Janna*, *Betsje Pis* en *Keubeke Sjantee*, *Zaat Anneke* en *Pletteneer*, de *Blanke Dèlia* en de *Wèl Ida*, *Watering* en de *Keekpóp*, *Piejeetsje* en de *Koloradokever*?

Allemaol populair um de ein of ander reije. Allemaol min of mie *getik* en daodoor in et oug vallend van de praotsmakende gemeente. D'n eine waos getroebleerd van zaticheid, de ander van bravigheid of umgedrejd. *Appelepröl* wandelde zomer en winter rond mèt ene greune perreplu en *lómmele* um häör veuj gewindeld in plaats van kouse-n-en sjeun.

De *Gekke Sij* droog altied e wit deukske dweers veur häör veurkop en eint euver häör oere. Kwaom ze in 'n kèrrek, dan stónt ze dao altied *maneuvers* te make of ze komverzaassie heel mèt te beelde.

Betsje Pis kós ouch neet sjeije van häöre perreplu. Ze waore allebeij zoe get eve hoep, mer de perreplu waos sjoender, want Betsje, ocherrem, had vööl *eweeg* van 'n verdruugde peperneut. Me kós häör gei groeter plezeer doen, es häör get gekleurde lepkes te geve of 'n aofgedaankde staolkaart en dat zat ze allemaol op häör möts. Ze vont ziech tan ouch erreg aontrèkkelek, want ze zag zellefs, datse wel enen offeseer kós kriege, mer dee wouw ze neet. De kinder reepe: ‘Betsje Pis, kroep in de kis’, want tao woort beweerd, dat Betsje mèt häör meer same sleepe in 'n zweegelekis. Die meer waos ouch al zoe groet es te familieperreplu, mer die kwaom minder onder de lui.

Watering en de *Keekpóp* veele mie op door komverzaassies, die ze hel-op mèt hun eige op straot heele. Gewoenelek hadde ze ruizing mèt enen onziechbare persoon, tottat et publiek ziech temèt bemeujde en de ruizing enen duteleker vörrem aonnaom.

Flaatsje had 'n doorloupende retoerkaart nao de Ommersjans. D'n tied, dat heer dao-oet waor, waos heer *gestiedig* zaat en probeerde aon sent te

komme door in de kaffee's viool te speule. Ene striekstek had heer neet en tókkelde zoe get op z'n drei snaore mèt e *zweegelestekske*.

Zene kollega *Pletteneer* späölde op te klarinèt en danzde de zevesprunk tebij. Al zingenteere maakde heer passe debij en nao eeder koeplètsje vertuinde heer 'n ander kuns. Heer begós mèt te zinge:

En hej-je niet gehoord van de zeve-de zeve
 Hej-je niet gehoord van de zevesprong.
 En dat is een -
 En dat is twee enz.

Bij zeve laag heer plat op zene rök in z'n klarinèt te toete en dan waos et te kuns um em dao e glaas beer in te sjödde. Góng er daonao mèt zenen hood rond, dan waos er al gaw getruus mèt e paar sent, mer dèks kwaom ouch weer e glaas beer in d'n hood terech. Naat van binne-n-en van boete kwaom *Pletteneer* dan saoves nao hoes.

De Gekke Joezep deende mie tot vermaak van de lui door de kabriejoele, die heer maakde. Leep Joezep door de straot te suffe en reep ins eine hiel hel achter em: 'Joezep!', dan gaof Joezep ziech ene slaag op z'n *bats*, sprong in de huugde en drejde ziech *impassant* rond wie ene *kókkerel*. Dan begós heer *speijenteere* en stamelenteere te *foetere* en wie koejer datse'm maakde, wie erreger dat et woort.

Zaat Anneke stónt ziech altied op t'n hook van de Breijstraot, achter de Kemedie, tege d'n hook van de gievel te *sjoore*. Stónt ze neet tao te wachte op te sent, die ze kraog, dan zaot ze in e slijterijke de sent te *verpave*. Ze pozeerde nog al ins veur sjèlders, mer ze kwaom noets allein, want gezèlsjap brach ze genóg mèt en leet geere get tevan achter.

In de *kazjematte* leefde d'n *awwen Hein*. In enen oethook van de 'zès en daartig' had er ziech e paar bössele stru bijein gesleip en dao lozjeerde heer op. Mèt te kolleezje-jonges leefde heer gedeiltelek in vrundsjaap, gedeiltelek op voet van oorlog. Kós eine z'n latijnse of greekse tema's neet, dan waos Hein veur 'n döbbelsje wel te vinde, ze te korrizjeere en dan waore de jonges welkom, mer es ze op hun zwerreftochte door de kilometers lang geng en kamers ouch wel ins t'n *awwen Hein* ze stru in brand staoke, dan vollegde dao ene vloeksalvo van Hein op, dee hun weeke laank *oet te riezter* doop blieve.

Pa Bonk waos ene struise kerel, mer zoe lui es er groet waos. Es me häöm zaog, zou me geluive, dat ene mins van ene baviaon aofstamt, teminste in 'n stevige kouw zou heer e good figuur gemaak höbbe (veur op enen *ölleger* waos heer te groet). Heer waos altied 'zoe häörig wie *Leffeleer*'. Heer had lang errem en bein en *han*..... gein prezenteerbleedsjes mer effektief taofelblajer. Van z'n veuj zaog me altied te bloete hakke, wie twie oliekeuk bove z'n klompe oetkomme. Z'n klompe woorte apaart bezonge. In zeve stappe waos heer de Papestraot aof. Hoort me op straot: klóts-klóts, dan zachte de lui: 'doeg te deur touw, dao kump Pa Bonk.' Waos me dao neet op verdach, dan stónt heer opins in d'n *heere*. Mèt staok heer 'n hand onder ze keelke en mèt 'n lamentabel stum, die klonk of ze oet e beervaat kwaom, begós heer: 'Höb geer neet e paar sent veur miech, iech höb get aon m'n hand, iech gaon mörrege nao *Klavarie* en iech kom ouch noets mie trök.' Begós me mèt em get te geve,

dan waos me-n-em nog neet kwiet, want dadelek vroeg er et ierste et bèste debij. ‘*Höbder* neet e paar besjute veur miech of 'n tuijke veur um m'n piep’? E stumpke *móts* had heer altied in zene kop. Good ete kós er, want wie enen *hallefing* oet t'n umtrèk em ins stief wouw voore, aot heer d'n hiele *santebetik* oet te koojketel op. Zenen appetiet leet zoe'n bewondering achter, dat z'em dao noets mie op t'n dinee gevraog höbbe. Wie eindelek ‘plaots’ op Kalvarie veur Pa Bonk *liber* waos, kós heer dao toch neet good tiere en op ene gooje mörrege waos Pa Bonk doet. ‘Foj’, zag te begijn, ‘et waos ene lieleke maan op straot, mesjien is et noe ene sjoenen ingel in d'n hiemel’. Veer hope-n-et mèt häör.

XVIII. St. Servaas-processie en -kermis.

Saoterdags veur de Groete Prosesie trokke de boote van Bonhomme *de* kanaal op, sjoen geseerd mèt Nederlandse en Belzje veendelkes, en in de Waoledörrepe, hoe ze langs kwaome, woorte zij, die neet t'raon dochte, d'raon gerappelleerd, dat sanderendaogs te brónk van Sintervaos in Mastreech oettrók. En ze leete ziech neet onbetuig, want Sondagsmörreges slooge de boote haos um es ze aon de *Zwaonegrach* t'n drej móste numme. Zoe vol waore ze gelaoje.

Ouch te lui van d'n Aokerkant kwaome dan aongezat en de *Gienzeijers* mèt te res van de umliGGende dörrepe dooge de deur tou. In *sjarbangs*, ouch mèt *väönsjes*, in houfkare, mèt sjeeze en *op hun moojers veule*, allemaol achterein, *wie de gejs van Heugem*, zakde ze op Treech aof. De oetspanninge hadde-n-et drök. Veur d'n Eikeboom et et *Lemke* op te Boschstraot, veur de *Gouwe Liew* op te Groete Straot en de *Gouwe Sleutel* in de Rechstraot stónte dan rije kare en koutse.

De kaffee's zaote vol, wie ouch te hoezer, boe ze de koffie maakde veur de lui, wie bij *Vanniel* en *Muutsjes*, wie in *de Drei Keuninge*, et *Roezenheidsje*, *de Teene Kan*, et *Wit Peerd*, *de Moerejaon* en *de Gouwe Klomp*. Rontelum et Vriethof waore de veendelkes van de stad aon de buim en de lanteeriepaole opgehange en langs te gievels streke de breij baone van de groete veendele van aon de taak tot onder aon de ierste staassie. Es te èllef-oore-messe oet waore, struimde gans Mastreech, wie nog, nao de Vriethof en ranzjeerde ziech eederein, wie van allein, in twie rije op te stupkes en dan trok ze stäötig langs, eus sjoen prosesie, wie ze getrokke heet van de ein iew in de ander.

De deenders, mèt witte breuk aon, ene steek op en de sabel op zij, ruimde de lui op, die nog op straot e good pläötske zeukde. Gaw-gaw woort te vrije weeg tan mèt blomme gestruijd en et blouw-vloere *väönsje* van de Nieuwenhof opende de stoet. Op te maot van de prosessiemarsje wandelde ze dan langs: de weiskinder, de broedersjappe mèt hun flambouwe en de kongergaassies mèt hun vaone, de broedegoms en bruidsjes wie 'n witte wollek, de *dribbelende* ingelkes veur et beeld van *Slevrouw*, et beeld van Sintervaos en de zwoer Noedkis door broeders gedrage, de harmonie en zengers, de wieroukgoojers en d'n *hiemel* mèt et Allerhèlligste, gevollig door de goevernör mèt z'n staote en de börregemeister mèt zene raod.

Muziek en zaank en litteneije klonke euver de Vriethof en van aof t'n tore bromde laanksaam en plechtig eus Groete Klok.

Waos te prosessie in, dan gollevde alles nao de Merret, want tao waos et kèrremes. Dao stónte op twie rije, mèt te rōGGe nao de hoezer of nao et Stadhoes, de *kraome* en tente. De meulekes stónte veur de *Buroo*, op te Vèsmerret of later achter et Stadhoes. Klokslaag twellef oore zat ziech tao et spiktakel in.

Euver de Merret drentelde dan doezende lui en me hoort e verward gedruus van 'n twintig groete en klein öllegers, die doorein späölde, dikke en klein tromme, trompötte, groete belle, toethores en sjriewende oetrepers. Tösse de kraome hóng enen *iemeujetige* reuk van oliekeuk en *petattefrit*, wèl bieste, *sjölkes*, sjèlvès, kollodion, petrol en *zeipluter*, en bove-n-alles oet dreve de bössele ballons of zaog me hoeg in de loch, gans transparant door de zonneshien, 'n inkel roed of violèt lochbelke, wat aon 'n kinderhand ontsnap waos, spietig naogeloerd door de nonk *petere*, dee noe e nuijt mós koupe, wouw heer neet mèt e *beuketig* keend opgesjeep zien.

Heij-en-dao vörremde ziech ene krink van lui, boe get apaarts te zien of te hure waos.

Aon de Spèlstraot stónt te leedsjeszenger mèt ze *breed*. Heer, z'n haore oet zene nek gesjore, in z'n hummesmouwe aon et öllegerke. Zij, mèt 'n hoeg zwarte möts, lang belle en ene bloodkralle koljee um, góng mèt te leedsjes rond of hollep häöre maan mèt zinge. 'Vrienden', begós heer, 'luistert naar de waarachtige geschiedenis van een Hollandsche matroos, die onschuldig veroordeeld werd om op het schavot te sterven'. Nao de korte eksplikaassie en de nudige dreje aon de zwingel, sjuivde heer ze pruimke van de ein wang nao de ander, speijde ins en mèt z'n heis keelgeluid zat heer 'et ierste komplèt' in en kraog 'de Hollandsche matroos' z'n bäärt. Waos 'de waarachtige geschiedenis van Jacob van der Burg' aofgedrejd, dan kwaom 'den droevige moord' aon de bäärt, 'op eene aangename wijs' van et lammenadig öllegerke:

En ik heb haar gegeven een steek in d'r hart,
Tot ze is bezweke van pijn en van smart.
En och, God, ik leef in nood - tuderuut
Ik heb mijn lief gedood - tuderuut
Haar teder kind daarbij,
Ach, God, heb toch medelij - tutuut.

Daan vollegde 'De klacht eener jonge maagd' op te maot van dreije:

Ik schonk hem mijn hart, mijn liefde was hij,
Dat maakte mijn minnaar gelukkig en blij.
Maar hij is gaan varen op zekeren keer,
En hij keert van ze leven niet weer.
O, moeder, die zeeman,
Die zeeman doet mij den doodsteek an,
O, moeder, die zeeman,
Doet mij den dood weer an.

Of wel: 'Afscheid van eene jonge maagd aan haar welbeminde':

Vaarwel, Sjalie, as je vaart op reis,

Schrijf mij dan asjeblief
 Een schoone minnebrief.
 Vaarwel, Sjalie as je vaart op zee,
 Denk dan toch nog eens om je Neelie.
 turelure - turelure - tureluut - tuut - tuut.

Dan góng de vrouw mèt e bekske rond en prezenteerde: ‘Jacob van der Burg’ plus t'n ‘droevige moord’ en Rinaldo Rinaldini, ‘de groote rooverhoofdman-bandiet’, ‘het heele boekje bij mekaar voor vijf cent’.

In enen andere krink góng e paar kunstemeekers hun toere verriechte, mer ze móste iers ‘vijf en twintig centen op het karrepet’ hóbbe, ie ze begóste op hun han te loupe of *rajer te sloon*.

In 'n runde get wijer danzde e paar *hun* of maakde 'n eepke kunskes op 'n taboerèt. Er had e roed rökske aon, e wit geploeid kreegske en e mötske op mèt 'n hinneveer. Et keerde mèt e bessemke, sprong tuijke, belde, sloog 'n trumke, *grijnde* en gaof ‘'n hand’ veur e *peekferjenneke* of 'n hazeneut. Of wel waos et te maan mèt te beer. Dat bies kraog ene kloppel tösse z'n vääörste *pu* gegoojd en mós op z'n zokke danse es te *sigeunder* zong:

O li spando,
 O razki, poezzi, beizi, beizi, som, som, som.

Daonao maakde de beer e paar *kónkelebolle* en trok *slóffenteere* wijer.

XIX. St. Servaas-kermis (vervolg).

Jan Klaasje mèt z'n Trijn en et keend, de ‘schuurzant’, d'n deender, de rechter, de doet van Pirouw en d'n duvel had ouch geregeld vääöl bekieks. Me zaog ouch wel enen have blinne maan mèt 'n kaar witte ratte en muis. Veur reklaam zat heer wel ins 'n rat en 'n moes op t'n tóp van 'n lang *geert* en begós taomèt te zweje, tot ein van de twie of wel allebei devaan veele.

Op ander plaotse slooge de boere jonges mèt zwoer houte hamele op ‘het hoofd van Jut’ of op te ‘kop van Pinkhof’. Bij ene gooje slaag woorte ze geseerd mèt 'n papèrre medaalje en gans *gruuts* marsjeerde die dan in de runde, of ze de slaag van Waterloo hadde mètgemaak.

Aon et stadhoes stónt *Jaap mèt te peperkeuk*. Mèt z'n bakkebeerdsjes, ze wit mötske op, z'n witte buis en witte sjollek aon, *verloterde* heer z'n groete keuk aon veer sent et loot. Dat waos 'n glorie, es me zoe'ne groete peperkook won, soms wel twie, mer et gebäörde ouch wel ins, dat e keend z'n kommissiesent reskeerde, in de hoop, z'n meer ins te verrasse, mer dat et tan zellef verras woort op e good pak *zwens* es et toes kwaom zonder kook en zonder sents.

Góng me de rij kraome ins aof, dan kraog me te zien: 'n dikke vrouw, ene lange maan, 'n *króddel* van enen dwerreg of 'n kooj of e verreke mèt get köp of get *pu* te vääöl of te wienig, levetig of opgemaak. Daotösse stónt ene kraom mèt ‘Oprechte Bosscherkoek’, mèt peperkeuk, boe-op stónt: ‘Uit Liefde’, of wel stónt tao ene petattefrit.

Wie veur d'n ierste kier *Jan Poort* mèt z'n dochter Cecile heij zene petattekraom opende, kós niemes ziech begriepe, dat eerappele zoe kóste

veerdig gemaak weurde en zoe lekker smake. Zeker heet Jan Poort te frit in eus stad geïntroduceerd.

'n Ander delikatès waor 'goed voor de borst'; e soort noega, wat te maan, dee et verkoch, aonprees mèt te roope:

Goed voor de borst
Maakt de fluimen los.

En heer hoozde, aocherrem, zellef zoe erreg, dat heer dèks te spitse *tuutsjes* mèt z'n waor van de *teene* bleedsjes aofhoozde, boe ze op waore -n-oetgewinkeld. Zeker waos heer zellef ziene bèste klant.

Et meuleke van van Ingele waos et ajtste meubel van de Merret. De peerdsjes hadde de mazole en de liewe hadde gein bein. De kuitskes waore blouw geverref mèt 'n roej staar op te deurkes. Et *öllegerke* had mer ein rij piepe en späölde iers twie deunsjes, later nog mer eint. De wijskes kós me nog evekes onderkinne, want me hoort mie wind es toene. Väöl mie muziek es oet 'n koffiemeule kwaom neet t'roet. Iers hoort me:

Père et mère et mes amis,
Turele turele puf tis-ti,
Turele turele puf tis-ti.

En dan kraog mie:

In den Bosch woont een dragonder,
tuderuut tuut, turele tuut.

Mer *alloh*, mèt kèrremes liever haaf muziek es gaar geint. Wie minnig keend is blij gemaak temèt. Wat heele de jonges ziech fien bij meister van Ingele, um de 'partie' of te rink te mage oetsteke of in et meuleke te mage dreje. Dee aon d'n ölleger mach dreje stónt et bèste in de pas. En me zaog aon van Ingele ze good aajt geziech, dat heer de kinder van harte dat plezeer gunde. Wie minnige Mastrechteneer heet heer veur d'n ierste kier aon d'n drej gehollepe. Waos nog mer ei liewke devan gespaord gebleve!

Dan kwaom de groete meule van Sjèf Loer, wie ene groete perreplu, gaans blouw geverref mèt ach groete, sjoen *getaarde* peerd. In e paar oore woort Saoterdagsmiddags te gaanse meule inein gesjrouf en de jonges sleibde dapper de paole aon, um ze gaw veerdig te kriege. Veur enen ölleger waos gelökkig gein plaots t'rin.

Dat waore de inheemsche meulekes. Veur driefkrach woorte de sjaoljonges gebruik, die aan de binnekant aon de kèttele rete, boemèt te liewe aoneinverbonde waore, of tösse de blouw paole duijde, die de meule van Sjèf aonein heele. Onder et dreje woort 'partie' getrokke en later rink gestoke. Dee de partie trok of te rink staok, kraog enen toer lekker veur niks. De pries per rit waos ene sent op e peerd of ene liew; e kuitske enen have; dat waos mie veur de meitskes.

Rontelum de meulekes leepe de eigeneers mèt 'n *gótsj* te sent op te hoole en de *balengers* tevaan te sloon, die zonder betaole wouwe d'n toer make. Waore de finansies geregeld, dan woort op e fluitsje et teike gegeve:

'Laat het moleke maar draaie',

en dan zatte ziech peerd, liewe en kuitskes, belaoje mè *piotte*, boerinne en kinder in beweging, tot et kommando gegeve woort: ‘opzitte’! Dan spronge de jonges, die drejde aon de binnenkant, op te leeg bieste en et

meuleke sjeide van allein oet of t'n eigeneer heel ze tege um et stèlston te verhääste.

Nómmer drei, de groete meule van d'n dikken Toon, kwaom oet *Remund*. Toon en zien vrouw, allebei eve dik, zaote van onder tot bove vol goud. Belle en brossje, kèttele en ring. In hun meule hónge de liewe aon de boetekant van eeder rij, mèt twie peerd t'rachter. Alles aon kopere stange mèt vloere draperiekes verbonde, die vol *blinketige* orreneminte bestik waore. Lanteeries mèt keerse of petrol gaove saoves te verleechting. (Eus errem Mastreechter meulekes móste saoves sleete). D'n ölleger waos vääöl groeter en späölde de 'Miserere' oet t'n 'Trouvère' of 'n 'airke' oet 'La Fille de Madame Angot'. Twie à drei maan drejde dao aon de *zwingel* en mèt twie kamprajer woort te boel in beweging gebrach. Waos tao d'n toer um, dan lojde 'n groete bel en woort 'n plaank, die aon 'n kèttel hóng, losgehaok en de twie of drei maan gónge d'rop stoon en leete ziech mètsleipe, tot ze stèl stónt.

Op ene gooje kier kwaom de meule van Toon aon mèt ene boojem d'ronder, boe de bieste op stónte en in plaots van kuitskes gewoen kannepee's. Es 'comble van luxe' leep e peerd te binne. Gaans Mastreech waos in opluip tevan en es ziech tan de fabriksmeitskes in zoe'ne kannepee dorreve zètte, dan vont et publiek, 'dat ziech te vrouwlui zoe gemein aonstèlde'.

Later kwaome de stoum-'carousels' mèt bröl-öllegers, lachfluite en elektries leech, die es inzjenörsverrek kapitaole kozde en veur sommige lui zoe sjoen zien, datse neet kinne geluive, dat et in d'n hiemel sjoender kaan zien.

XX. St. Servaas-kermis (vervolg).

Eine van de ierste kraome waos 'De Ketel', onder direksie van der duvel in hoegs eige persoon. De klein kinder waore e bitteke *sjouw* veur em, mer de groete neumde-n-em hiel ammikaal bij zene veurnaom: 'George'. Heer droog e zwart vloere pak mèt e paar heurensjes op zene kop; zene zoon Jan, dee stoke mós, waos mie in et roed. In et kräämke, wat eigelek mer e soort póppekas waor, woort vertuind: et leve van St. Antonius en de Hèl. In et veurspeul woort iers St. Antonius getemteerd door allerlei gedrochte. Mèt te tuijkes, van bove in 'n bössel bijein gehawe, woorte ze onder andere zoelang tege et huiske van de kluizeneer aongeslage, tot te kluis umveel. Ondertösse zonge ze:

Démolons - démolons
St. Antoine son hermitage.

Dan staoke ze ze verreke in brand, wat tan in de gruudde van 'n rat euver de 'scène' defileerde mèt e brannetig indsje *spinsleech* aon z'n echterste. Al die duvelse streek dooge de kinder van 'George', die, wie hunne pa, gewoen Vlaoms spraoke, mer es ze duvele waore, zonge ze Frans.

Eindelek woort St. Antonius door 'n ingelke oet ze leid verlos en nao bove getrokke, tot groete stiechting van et publiek.

Dan vollegde de 'clou' van de veurstèlling. De hèl woort veurgestèld

door ene ketel, of, wie ‘George’ ze neumde, de *marremiet*. Al dee op te wereld et minsdom bedroge had woort tao ingestop. Iers versjeen et mëllekmeitske, wat water in de mëllek had gedoon. Ze woort door d'n duvel zellef in staot van besjöldiging gestèld en... ‘ziet ze beven!’ reep heer. Dan vroeg heer aon et publiek: ‘wat moeten wij met haar doen? wat zal met haar gebeuren?’ - ‘Steek ze in de ketel’, sjriewde et publiek, ‘In de marremiet’, voltoeide ‘George’. En onder tromgeróffel verdween et mëllekmeitske in de ketel, boe dan hoep vlamme oet opslooge. Daonao vollegde: de sjeunmeeker, dee kartong veur leer had gebruik, de snijder, dee et lake door de oug van de sjier had getrokke, d'n dronkaard, dee ze geld verzoop, de liechte póp ‘met haar lintjes en kwikjes’, d'n affekaot dee de lui struibde, d'n dokter, dee ze leet doed goon en eindelek Bismarck en Napoleong.

Soms kraog t'n duvel wel ins versjèl van opinie mèt ze publiek, wat tan wouw, dat heer et slachoffer mer neet loupe. ‘Sjik ze mer trök, George’, reepe ze dan es heer vroeg: ‘wat moet er mee gebeuren?’ - ‘*Alloh*, dan maar rechtsom-keert!’, kommandeerde dee dan en bij de ‘Soevereine wil des volks’ ontsabde d'n dronkaard of te liechte póp aon et hëls vuur van de ketel. Der duvel is aajt gewoorde, en al brach heer op 't lèste d'n antreepries van de hël op t'n have pries, dao woorte te lange lèste gein leefhöbbers mie gevonde en ‘George’ zal wel es enen erremen duvel gestorreve zien. *Slivvenier* truus z'n ziel.

Op te ketel vollegde e kräömke, boe-in ‘La belle Charlotte’ of wel ‘Die schöne Esmeralda’ ziech leete bekieke. Behalleve datse sjoen geverref waore, leete ze sterreke toere zien mèt gewiechter, mer ‘de dame zonder onderlijf’ bleef röstig op häör *sjoggel* zitte.

De vrouw mèt te baard, ‘het berenwif’, en de vrouw mèt te drei köp woorte ouch es variëteite van et sjoen geslach vertuind.. Wie *evels* op ene Zaoterdagaovend et petrolmasjien van de vrouw mèt te drei köp in de brand geslage waos en *achtrein* et gans *brekske* in vuur stónt, leep zij *keekenteere* mèt *eine* kop tevandoor en dee had ze nog haos gans verlore. E sirrekske, wat teneve stónt, brande mèt aof en et waos 'n ganse konsternaassie onder de merretlui, wie de vonke veele op al die gebuijkes van plaank en dook. D'n direktör van et sirrekske waos ene verlore maan, mer wie heer van et gemeintebestuur permissie kraog um in de maneezje te speule, struimde gans Mastreech tenaotou en hollep em weer bove d'rop.

Wat boetenoot ouch es 'n apaart ekzemplaar van et sjoen geslach woort aongepreze, bleek binnenin de tent ene ziehond te zien, dee mèt *abele*, *govies* en *rötse* gevoord woort.

Twie of drei portrèttekräömkes konkureerde tegenein op en veur tien sent te maan kós me allein of per groep e gries portrètsje op glaas kriege, dat van achtere zwart *gezwaamp* woort bove e petrollempke en boe me niks van euver heel es zwarte vinger, es me neet e räämke debij naom van vief en twintig sent. Toch weurd nog in minnig hoeshawe zoe e kërremes-portrètsje es kösteleke soevenier bewaord.

Onder de groeter kraome huurde de panorama, boe me van boete groete kiekkaste zaog mèt sjeepkes, die op en neer góng en treine, die pas-

seerde, en van binne, alweer onder begeleiding van enen hiel laanksamen öllegerdeun, door vergroetglazer de ongelökke van d'n daag kós zien of get gekleurde printe.

Veur de groete kraome woort onder of bove op 'n galerij parade gemaak. Binne woorte veurstèllinge van spesialiteite gegeve, die mèt 'n groete pantomien oetsjeijde. *Philippe, Spriet, Damar* en later *Wallenda* trokke geregeld vööl bezeug, wie ouch et *Kölner Henneske*.

Mèt noe en daan e wassebeeldespeul, 'n menazjerie of ene sirrek waos te Merret groetendeils bezat. Heij en dao woorte de looker tösse de tente mèt kräömkes aongevöld, boe ze oliekeuk verkochte, *sjuupkes* of snópgood, of door enen 'Tir de Salon' in 'n sitroenekis. In die kis, van binne sjoen *getappesseerd*, stónte drei lempkes te *zwame* en dee zoe eint oetsjoot op twie pas, kraog 'n sigaar of e glaas *krissiewater*. Dat krissiewater woort tan geprezenteerd, allemaol oet etzellefde glaas, oet e geel kastiel mèt twie teurensjes op zij, wat te maan, es heer neet op te merret zaot, aon e paar reeme op z'n sjouwers door de stad droog, um veur ene sent per glaas te kinder te trakteere.

Gónge de kinder mèt hun awwers nao de Merret, dan waore ze neet kontent, ie ze e bläöske hadde, wat piebde, of ene bal aon 'n èllestikske. Dan mochte ze ouch ins opzette op et *drejbreed*, tottat ze veur ene sent 'n annieswaffel gewonne hadde, of e spaoneduuske, e loete ringske of 'n *póssjenel*. D'e groete zatte mie op op te *roeleboel*, en verwagde mèt spanning tot te bankhawer reep: *'dreimaol d'n anker en kleur roed'*. Um de kaffee's langs te Merret en et Vriethof waos et tan stampvol en eeder ougenblik vertuinde ziech t'n ein of anderen arties veur de deur of binne. Langs trokke de piano-öllegers op weegelkes, boe-in me printe zaog langstrèkke onder et speul. 'n Italjeens meitske huurde daobij, um in 'n sjöllep te sent op te hoole. Ouch waos et wel ins enen öllegerdrejer, dee aon ene reem z'n instrumint veuroet *sjörregde* en et op ene stelt steunde, es et dreje begós. Binne kwaom mie enen harpis, dee z'n twie 'airkes' op z'n herrep tókkelde of wel Saartje mèt te braodpan (zoe hède ze häör gitaar). Saar mèt häör geplakde haore zong de nuijste kèrremesleedsjes en ouch wel ins get anders es ze onder hiere allein waos. Kinder mèt astrante geziechter kwaome ouch leedsjes zinge, mer woorte *veerkentig* te deur oct gegoejd. Ouch maakde t'ers kunskes mèt e gevawwe papier; dat ploiede ze al zingenteere in allerlei modelle:

Dit is een wieg en dat een haantje,
 Dit is een arreslee en dat een zwaantje,
 Een hoed van het nieuwste fatsoen,
 Of een bakje om wat in te doen.
 Dit is een paraplu om mede te handelen,
 Of een parasol, waar de dames mee gaan wandelen.
 Een kraagje - een hoepelrok.
 De muts van me grootje met een pannekoek van achtere.
 Een zoutvat,
 Als je 't omdraait is het nog wat,
 En als de heeren en dames mij wat geven willen,
 heb ik ook wat.

XXI. Najaarskermis. Volksspelen.

De Naojaorskèrremes sjeelde neet vööl van de Veurjaorsmerret. Allein stónte gewoenelek get minder kraome en woort heer minder door de vreemde bezeug. Veur dat te kraome kwaome, vierde me de kèrremes mie onder ziech. Weeke van te veure mèrrekde me al aon de kinder, dat heer in aontoch waos. Sondags-naomiddags goejde ziech tie van de naobersjappe al bijein en begóste ze oorelaank *rijaloetwagel* te danse tot ze nao bèd móste. Wie korter op t'n tied, wie mie ze ziech begóste op te seere. De jonges mèt papèrre mötse en sjakkoo's en de meitskes mèt krenskes van gevlöch papier en *sjöllekskes*. Ouch te jonkheid, die al get awwer waos, begós ziech te reure. De jonkmaander haolde sent op veur de traktaassies en de verseeringe, want ouch te straote woorte dan geseerd. Ze haolde bij de *mèllekboere* de dreikentige eege; die woorte mèt greun en blomme bedèk en op eeder tand zatte ze e keerske. Dan hóngte ze die op in et middel van de straot en saoves deende ze veur illuminaassie. Ouch kleijde ze kèrremespóppe aon en hóngte op of zatte ze aon de deur en dat waos noe zjus gein ier veur degeen, dee ze veurstelde. Daogs te veure zaog me aon alle kante de kinder met *blinketige* geziechter nao de bekkers goon, belaoje mèt te plate, boe-op te *vlaoje* laoge, die gebakke móste weurde, want in eeder hoeshawe woort te nudige lekkernij *eigens* veerdig gemaak, reeste-, zwarte- en *wortelevlaoje*, *slóffe* mèt appelespijs, *tartepomme* mèt ruutsjes t'reuver en mikke mèt krente. *SpeebaGGe* woorte mèt honderde geslach, wie ouch te kenijns, die al weeke van te veure waore-n-opgezat um te maste. Familie en kinnesse woorte op te kèrremes genuud en et fles zat ziech hoeselek in mèt 'n rejaol (vr)etpartij. Daonao trok me de straot op. De jonkheid had tao dan groete taofels en steul en benk opgezat. Vlaoje-n-en beer stónte gereid van de opgehaolde sent en de *speulmaan* ontbraok neet. Van auto's en fietse had me nog geine las, kare voore die daog van zellefs neet en 'voiture' waore ouch raar. Me naom plaots en de kèrremesspöölkes begóste. *Eike* woort *gespronge* en al waos ouch al ins ein debij, die neet mie springe kós, dan *trooj* ze mer op te plaank en et kós neet sjeele, of ouch al ins te slóf tege 'n *grameer* häör *kadutske* aonvlood of door e ruutsje van e *kiekuutsje*. De *pot* woort *geslage* of ouch wel *d'n haon*. Dat lèste gebäörde meistens bij ene mèllekboer en dan slooge de manslui veur espres mis um de vrouwe de kans te laote. Had zoe ein dan d'n haon *geköp*, dan waos ze keuningin en, getrouwd of neet, ze mós ziech ene keuning keeze. Al waos et ouch neet häöre maan, dat waos gepermitteerd. Dan kraog et keuningspaar 'n sjerrep um en mèt te kop van d'n haon op te sabel trokke ze zingenteere d'rop oet. Keuning en keuningin móste et ierste de *kompenij* trakteere.

Ouch woort gekeigeld en *gebeiteld* veur vètte gejs.

Tege d'n aovend begós te danspartij. Dan waos op e paar plaotse speul of wel ze ammezeerde ziech in hun naobersjap mèt te rijaloetwagel te danse. Rontelum staoke ondertösse de jonges knakkers aof en *muiskes* en *zwerrevers*, *zevesleegers*, zunneces en Bengaals vuur. Van opruime waos gein spraoke; et woort veer, vief oore, mer de res van de mörrege waos et stèl. (Dat zal wel).

Vandaag t'n daag beginne veer nog haos eeder fieske mèt ene, rijaloetwagel en veer zinge:

Rijaloetwagel - walgel,
 Rijaloetwagel.
 Hei, 't is mer retsjepoe,
 Hei, 't is mer kakkedoe.
 A poe.
 En veer hōbbe de mode gevonde, *bis*.
 Trè-lè-lè-lè-lè. *bis*.
 Viva-joes, koffiedoes,
 Viva-jas, koffiedras.
 Hei, 't is mer retsjepoe.

En de aw lui vertèlle, datse nog van hun awwers vernómme hōbbe, tot tat leedsje gezonge woort, wie de Sansculotte de stad oettrouke mèt maan en peerd en de wagele van de legertrou.

Rij mer oet, wagel,
 't Is toch mer 'race de poux'.
 A poe!

En dan zatte ze ziech tebij op hun *hoeke*, wat ouch nog z'n bekinde beteikenis had.

In deen tied leep ouch nog ene *sjoute* rond, dee bij alle fiesteleke gelegenhede onmisbaar waos, um de boel op stelte te zètte, mer me vont em euveral behallevè in z'n hoes en dan góngè z'em zeuke. Ze neumde-n-em de '*Modde*' en *hadde* z'em, dan zongè ze: 'Veer hōbbe de Modde gevonde'. Wee noe wijer 'joes' en 'jas' waos, dee in eus leedsje bezongè woort - jeh - dee et wèt moot et mer zèGGe.

's Maondagsmiddags waore dèks volleksspäölkes op te Vriethof mèt *rinksteke te peerd, zakloupe, bruudsje happe, masklumme, papete, sjroep lekke, boegspriet loupe* en ander vermakelekhede, boe-in *benkelek* mèt water, zeip, sjroep, veere, meel, root of bloudsel geknoeid woort. Bij papete móste de jonges ziech geblindook pap voore. Bij sjroep lekke haolde ze iers te *wöllemkes* mèt hunne mond oet 'n groete sjotel mèt sjroep en daonao oet 'n sjotel mèt veere, en dan zaogè ze oet wie de *bosduvele*. Et masklumme waos mie veur de manslui. De prijze waore bugelkes mèt geld, 'n horlozje, 'n *sjink*, enen *humperok*, e blouw keelke of e bont *humme*. En et waos kemik veur te zien, wie ze ziech *preemde* um bove te komme. Wie dan eine al get hoeger avvenseerde es zene veurklummer, mer dan ouch opnuijts in de veerse zeip terech kwaom en dan in volle vaart weer nao ondere *sjievelde* en in et stru rolde.

Bij et boegspriet loupe leepe ze op hun zokke gaw euver ene paol, dee drejde. Dee noe neet t'reuver kwaom, veel aon d'n eine kant in e zeil mèt meel en aon d'n andere kant in e zeil mèt root.

Bij de wedloup mèt hindernisse móste ze euver hēkkes *kleddere*, door smaal botertunnekes kroepe, die aon touwe hóngè en rōnddrejde, zoedat dee d'rin gekrope waos, nao lang spartele weer aon dezellefde kant t'roet *sjravelde* es heer d'rin gekrope waos. Ouch móste ze onder enen dook door, mer dao laog tan 'n dikke laog bloudsel. Kwaome ze d'rōnder oet, dan zaogè ze oet wie de bloudselpōppe en *jadzde* zoe wijer. En zij, die

mètdooge, blouw, wit, zwart, naat of vol zeip, ammezeerde ziech zoe good es zij, die denao keke. Me zaog tao niks in. Mer wie op ene gegeve -n-ougenblik gewiechtige artikele in de gazette kaome, boe-in aongetuind woort, dat me errem lui misbruukde um tot spot van andere te deene, toen woort te mas en de boegspriet en de botertunnekes opgeruimp en góng me aon et veredele, en *dat* moot gezag zien: noe ze neet mie masklumme, krup t'n eine langs t'n andere op um bove te komme en noe ze neet mie sjroep lekke..... is tan ouch et minsdom 'sjrikbarend' veredeld.

XXII. Garnizoen.

Mastreech waos van zenen oersprunk aof 'n verstèrrekte stad. Et waos 'n vesting; zellefs 'n sterreke vesting. Me neumde ze 'de sleutel van Holland'. (Jaommer genóg had t'n 'Hoeshier' de slechte geweente, de sleutel nog al ins te verleere.) Mer mèt tat al had ze vääol vollek in garnizoen en van allerlei waopes: infanterij, kavvelerij, artèllerij en later in of bij et begin van de ontmanteling van de vesting ouch zjenie.

Es te jonges loote móste, dan kwaome die van de boetegemeintes onder geleide van de *gardsjampiter* nao de stad en, had eeder zene nómmmer getrokke, dan zatte ze dee op hun möts en, vrij of neet, ze góngen-n-aon d'n drej. D'n eine dronk van plezeer en d'n andere van sjagrijn.

Nao de kääoring woorte ze dan naturelek ingedeild en kraoge ze et uniforrem aon. Mer o wee daan 'de liefde'! Had ene jong van boete kinnes aon e '*mèdje*' van z'n dörrep en kwaom heer Sondags tan in ze pekske ziech bij häör prezenteere, dan kraog heer de wind van achtere. 'Meins toe, dat ich mèt ene *piot* vrij?', zag tie dan en heer kós oprukke.

Wie de gezete lui nog ramplassante en nómmerverwisseleers kóste stèlle, waos ene jong, dee zellef deene góng, al doop heer et oet lös en *zinnigheid*, neet deftig genóg. Al *waoste* de zoon van ene minister, in de deftige kaffee's en sósjeteite kraoge ze onder de rang van offeseer geinen draank. Daotege is allewijl eeder seldaot et hierke.

De rekrute begóste dus hun kazerneleve. Eus sjoen aw kluusters waore in de revoluussietied ingepallemp, staotseigendom gewoorde en tot kazernes ingeriech. Wat spesiaal deveur gebouwd woort kraog te naom van '*brakke*' en waos zoe sjoen, dat me nog van 'n kazerne sprik es me 'n arsjiekaal hoes bedoelt (veuraal es nog vääol hoeshawes t'rin woene). Vèlt et haos in, dan is et gans en aal 'n brak. Gewit, gebloudseld en *getaard* woorte ze nog, zoe erreg zellefs, tot te seldaote nao de kallek of t'n taar rooke. De properste seldaot, zachte ze, heet nog ene Kalvariereuk bij ziech.

In Wiek had me de Hoeg-brakke; dao-in laog et ierste bataljon infanterij, en op te Boschstraot te Boschbrakke veur etzellefde waope. Ouch in et aajt klooster van d'n *Awwestiene* in de *Meriejestraot* laog voetvollek. In de Raomstraot laog te kavvelerijkazerne tösse et *Ach-en-tachetig-taliejesträötsje* en de *Kókkesjroufstraot*. In et aajt Penetenteklooster op te Boschstraot, boe noe et '*hoeg hoes*' steit, laoge de 'Limburgsche Jagers'. In de Kapusijnegaank, boe noe de Broederssjaol lik, tösse de Synagoog

en et hóllepkerrekske, waos weer infanterij ondergebrach. In et Kruushiere-kloester op te Kommel houde minörs en sappörs en in de kèrrek waos te militaire bekkerij en woorte de kuchte gefabriseerd.

In de Ekerstraot laoge infanteriste en kavvelerij. De lèste laoge ouch aon et Lindekruus en aon de Tongersepoort, boe me nog te keuke kaan zien in et kloester van de Zjezwiete. De Bonnefantekazerne hoesvezde de vesting-artèllerij, of wie veer heij zachte: de kanonneers, en de veldartèllerij waos in de Zwingelpöt ondergebrach, tege-n-et *kevintsje* aon, en dan *laoge* nog infanteriste op te Pieterstraot; dao waos ouch et arsenaol. ('t Is kemik, seldaote *liGGe* altied örreges, of ze et luiste leve van de wereld hóbbe).

In eeder geval, in Mastreech laag miech get bijein. De kanonneers woorte aofgeëkserseerd in de *Klein Kómpe*, de kavvelerij op te *Berreg* en de infanterij in de *groete Kómpe*, en et waos al enen hielen toer, *ie* die hun geweer in twellef tempo's laoje koste. Et geweer woort van bove gevöld, de patroen iers aofgebete (dee gein gooj tan had woort aofgekäörd), de *pollefer* oet et *tuutsje* in de luip gesjöd, dan de kogel d'rop en de res van de *kartósj* mèt ene laojstek vas t'rop gestamp. Dat góng op et vollegend kommando: Laad geweer - Span haan - Zet op (dat waos et slaaghuudsje bedoeld) - Geweer links - Neem patroon - Bijt af patroon - Patroon loop - Neem stok - Keert stok - Zet aan (stamp vas) - Steek op stok - Geweer rechts. Dan begós et trommelvuur van die trompläöjers en had et ierste gelid gevuurd, dan gaof et twiede de gelaoje geweere weer euver aon et ierste. Et gebäörde wel ins, dat in de gawwigheid ene laojstek in de luip bleef zitte, dee dan tösse-n-et publiek terechte kwaom, wat nao de manoeuvres stónt te loere.

De groete parades (wie op Keuningsverjaordag, Wöllem II, 4 December) woorte gehawe op te Merret mèt te Boschstraot, op et Vriethof, in de Kómpe of op te platoon van St. Pietersberreg en dan diffeleerde dao et twiede en et achste rezjemint same, zoe get èllefdoezend maan. Ins waos te parade op et Vriethof, umdat te generaalkommandant et puutsje had en toen zaot heer in ene *zedeleer* op te balkon van et kommandantshoes.

Veurop marsjeerde de sappörs of *bielmaander*, mèt witte leere *sjöllek* veur. Ze móste ene groete baard drage en hadde ze geine *van hun eiges*, dan móste ze mer ene valse opzètte. Dan kwaom d'n tamboer-majoor mèt z'n hoeg dreikleurige pluim op zene sjakkoo. Heer manoeuvreerde mèt zene stek, goejde-n-em somwijle drejenteere de loch in en *prikde*-n-em weer bij de zèllevere knóp in et veuroetgoon. Häöm vollegde de tamboers, die op groete kopere keteltromme slooge, en et stafmuziek. Daonao kwaom de *euverigheid* te peerd en daan d'n tróp, boetösse de veendel. Dee van et twiede waos in Waterloo in vetse gesjote en wat nog tevan euver waos, zaot in e foedraal um de stek gerold. Ouch waas heer gedekoreerd.

Achter teder kompie kwaom de merreketentster in et zwart gekleid mèt ene witte sjöllek veur, boe nog 'n hand breid ene roeje onder oet kwaom. Ze droog ene slappe zwarten hood, mèt 'n oranje kokard aon eine kant opgeslage. Häör waope waos et *zjenevertunneke*, sjoen greun geverref

mèt blinketige kopere *ben*. Ene körref mèt bruudsjes huurde ouch bij häör oetmonstering. Achter eeder bataljon leep ene serzjant-majoor mèt..... ene wandelstek.

Haos sevetig jaor geleije, in '48, wouw e gedeilte van de Limburgers te baron van Scherpenzeel tot hertog van Limburg proklameere en van deen tied aof höbbe veer de naam van Limburgse muiters gekrege. Limburg huurde tot '67 bij d'n Duitse Bond en mós in tied van oorlog twie rezjeminte (of aofdeilinge, wie ze dat toen hède) lievere. Dat waore de Limburgse jagers te peerd en te voot. Kloppartije tösse de Hollenders en de Limburgers kwaome geregeld veur en dèks waos al um ach oore taptou um vreug rös in de stad te kriege. Anders woort t'n taptou um negen oore veur de Hoofwach geblooze en marsjeerde daonao de hooreblaozers *bloozenteere* nao hun respektiveleke kazernes.

De Limburgse jagers te voot, die mèt bukse gewaopend waore, drooge greun uniforreme mèt roed aofgezat. Die te peerd, de zwoer dragonders (*dragojnders*, wie veer heij zèGGe) waore lanseers mèt iezeze *kaskes* op mèt zwarte peerdstert; et muziek droog witte. Later woorte-n-et liechte dragonders.

Huzare höbbe veer neet gehad es tijdelek bij et liere rijje van de offeseers in de maneezje aon et Lindekruus.

De infanterij waos in et blouw. De rokke hadde van achtere spitse punte en es sjouwerbedèkking waore witte wingste, wie haaf mäönsjes, op te sjouwers gezat. Later drooge ze in de winter de lange kapotjas mèt geel montuur en, weer of gei weer, klokslaag 15 Aprèl woort tee verwisseld veur de kortjas es groet tenu en et mouwves es klein. Bij et groet tenu hoort t'n hoege zwoere sjakkoo mèt drei kopere lieweköp veur de kopere störremband vas te wake. Es ze vief oore oet gewees waore daomèt, hadde ze allemaol koppijn. Bove d'rop stónt iers te geele bal en dan de witte pompong. Tege de pompong zachte de boerejonges '*et flouske*' en zoe reklameerde-n-ins eine, dat ene koejong em mèt 'n kastanjel et flouske 'van der sjakkoo had gewips'. Bij et klein tenu hadde ze de slappe poliessiemöts op mèt e kweske.

De offeseere hun kepi's waore bij groet tenu geseerd mèt 'n bössel witte of greun haoneveere en ze vonte ziech al eve *klook* mèt enen haonestart op hunne kop es enen echten haon mèt zien start op te tegeneuver-gestèlde plaots. Boete deens drooge ze somers witte Ingelse breuk, veural es ze nao de bals van Slavante gónge, mer daomèt waogde ze ziech neet in de kazernes vanwege d'n *alievegen taar* aon de *ondersleep*. In de lèste jaore zien de tenu's zoe dèks veranderd, dat me ziech neet verwondere moot, es me zeve seldaote bijein zuut, datse alle zeve different zien. Toch hèt tat nog allemaol uniforrem.

XXIII. Soldatenleven.

E spreekwoord oet teen tied waos: 'Die niet naar goeden raad wil hooren, moet maar naar het trommelvel luisteren'. Want in deen tied waos et deene neet veur de poes. Waos eine door de kriegsraad gestraof, dan woort em z'n straf veur de Hoofwach in et publiek bekind gemaak. Van

aof te gevangenis woort heer tösse veer maan, door ene serzjant begeleid, geboeijd nao et Vriethof gebrach. In ene karree van twie kompies loos 'm dan d'n 'auditor-militair' zien straf veur. Waos heer neet vervalle verklaord, dan waos er in uniforrem, mer es heer zoeväöl weeke detensie kraog, dan woort em de kokard aofgenómme en moch heer al deen tied neet te stad oet. Woort heer wel vervalle verklaord, dan waos er in et gries gekleid mèt 'n leere möts op mèt twie kleppe en er waos kruselings geboeijd: z'n rechterhand aon ze links bein of umgedrejd. Dan kraog heer ze roed paspoort en woort veur d'n tróp weggejaog en aon de zjenderreme euvergelieverd.

In de zomer waos et um vijf, swinters um zès oore reveil. Um tien oore 'soepete' en um drei oore de middag. Eeder aot oet *ze snertketelke* en de kok kraog twie sent per maan per vijf daog um de ketelkes te wasse. Et *kommiesbroed* waogde drei pond en woort door de kamerwach in dreije verdeild. Dat góng zoe: heer zat te punt van et mets op et middel van et broed; dat waos: 'rustpunt op snee', en dan deilde heer in dreije en vervollegens te maan kraog tan eeder e stök, dat hède nao dat et gelege waos: 'rug, punt of snee'. Snooj heer neet zjus in dreije, dan waos et 'donder in de glaze'. De leveransies góng op te vijf daog. Dan trok te menazjemeister mèt te mansjappe van de week mèt te kaar d'ropoet nao de 'beenhakker' en de eerappele-en greunteboere. Et vleis, wat ze kraoge, waos noe zjus neet altied van sjèlderije van bieste, daoveur góng ze dan ouch zeker nao de *beenhakker*, en de mansjappe beweerde wel ins, dat te kok aw sjakkoo's kookde in plaots van rindsvleis.

In de Bonnefante hóng tegeneuver de kazerne in ene kaffee e sjèld oet: 'In de goede vrouw'. D'ronder stónt:

Ik woon hier in het groen,
Wat kan ik beter wenschen,
Dan den zegen van God
En de nering van de brave menschen.

Mer wie op ene gooje mörrege d'n tróp ins veur enen tied op maneuver nao Holland góng, waos snachs et veerske in de gawwigheid veranderd geworde en, wie de seldaote de langs trokke, laoze ze:

Ik woon hier in het groen,
Ik heb niets meer te doen,
Want ik word verlaten
Van God en de soldaten.

Door de seldaote woort ouch kemedie gespäöld. In de groete zaol van d'n *Awwestiene* waos te 'scène' opgeslage. Gardijn en dekors hadde ze zellef gesjèlderd. Et sprik wie e book, dat te zaol sjoen gewit en getaart woort en ze wouwe in hunnen iefers zellefs te ganse gievel langs et kanaal geelsele, mer toen kwaom van hoegerhand bevel, dat 'het stof der eeuwen op dat gebouw moest blijven liggen', boe-euver ze mer haaf gestiech waore.

Nao de veurstèlling kwaome ouch te euverste kieke, wat neet wegnaom, dat te rezjissör bij et begin van et speul veur de gardijn kwaom verzeuke: 'dat het geëerde publiek verzocht werd, niet meet rotte appelen tegen het scherm te..... smijten.'

Onder de leefhöbbers van deen tied waos ene zekere Vos, dee later aktör van beroop woort en in Holland e bereump personnazje is gewoorde. Zou me wèlle geluive, dat ouch in d'n Awwestiene veurstèllinge zien gegeve door et 'cirkus Wolschläger', dat waos te 'Carré' van deen tied. Onder andere is tao 'Mazeppa' vertuind gewoorde.

Es tan in et naojaor de maneuvers heij in d'n umtrèk gehawe woorte, dan daverde de stad van de kanonsjeut, en boe de kanonne zellef stónte kós me gein vief pas mie veur ziech oet zien van d'n *iewigen* damp van de *pollefer*. Et sprik van eiges, tot haaf Mastreech, wat manslui betrof, mèt op maneuver góng en tege drei oore kwaom alles same nao hoes, seldaote en börregers, stief van de stöb en sjeel van d'n honger.

Wie in '70 de Zwave trökkwaome, waos ouch gans Mastreech in opluip. Ze woorte aon de staassie aofgehaold en de Mastreechter mansjappe woorte dadelek eeder door zien vrun in beslaap genómme en getrakteerd. Boe ziech zoe'n trupke mèt ene zwaaf in de middel op straot vertuinde, leep *seffes* enen hielen tróp t'rachter en dan zonge die:

In dien strijd zijne wij gekome,
Maar den uitval die was niet groot,
Daar waren vele van die Garibaldiste,
Die gebleve zijn al in dien dood.
Wij dienen als die Zwahaven
En wij dienen zonder spijt
Voor Zijn Heiligheid
Uit courage, uit courahage,
En zoo kwamen wij al in dien strijd.

En daan weer van vääre aof aon:

In dien strijd zijne wij gekome.

Tot ze weer ene kaffee introkke, boe de zwave vertèlle gónge, wat ze beleef en veural wat ze neet beleef hadde. Wie ze beveurbeeld te Garibaldiste mèt zeve maan achterein aon hun bajonèt rijgde en ze dan mèt ene voet tevaan struibde um 'n nuij rij d'raon te rijge. Of um te vertèlle, wie d'n Hèllige Vader Pius IX zoe minnelek mèt z'n zwave *in et Mastreechs* e präötsje maakde euver et weer, en dat heer hun allemaol de pauseleke zege had gegeve, boedoor geinen eine mie kós verdrinke, es er in de Maos veel, of er zwumme kós of neet.

Wat nog euver is gebleve van eus dapper zesave löp op z'n lèste bein, veer hope nog lang, en dan blijf niks mie devan euver es te gedinkstein op et kèrrehof. Es eus Mastreechter vrijwèllegers ins oet t'n tegenwoordigen oorlog trökkomme, zölle veer mèt 'n klein varjaassie in et leedsje wel weer, nao bekans fiefdig jaor, etzellefde beleve.

XXIV. Schutterij. Kolonialen.

Noe eus seldaote in de Kómpe 'n moderren groete kazerne kriege, die vää sentekes kos, kaan me toch wel ins t'rop wieze, dat me toch eigelek zoe'n deur meubel bès misse kós, want höbbe veer neet jaore laank e leger gehad, wat *gaaroet* gein kazerne had, nl. eus 'D.D. Sjötterij'? - En of tie ekserseere kóste!

De sjötterij waos opgeriech bij de wèt van 11 Aprèl 1827, mer dao in de gesloten tied van '30 tot '40 de Mastreechter jonges oetgeslote waore van de loting en ouch neet sjötter hoovde te speule, had Mastreech ziech proper in et vervolleg van de dd. sjötterij kinne-n-aofmake, mer door de vaderlandsleefde gedronge woort ze in '70 weer in wèrreking gestèld, naodat iers in '68 en '69 de offeseere waore gevörremp, die daoveur eksersiessies heele in d'n awwe *zimmenaszaol* in de Kapasijnegaank.

Kort nao de Frans-Duitsen oorlog woort op ene straolende Zondagmörrege bij groete parade en vööl meziek et korps op et Stadhoes zene veendel aongebouje door de dames van de stad.

Ze hadde e sjoen pekske, veural eus boete-model-sjötters (en die had me vööl), et meziekkorps waos zellefs ein van de seeraode van de St. Servaosprosessie. En al leep noe d'n eine sjötter al get nao de *kroukaar*, d'n andere nao de sjaofbaank mèt z'n linker sjouwer veuroet, trokke de *pottemennekes* mèt hun bein van weges t'n toer, dee ze drejde, zellefs al leepe e paar poorte detösse, et gehiel zaog toch (es ze wouwe) 'kranig' oet, mèt zene kommandant veurop, gestievelde en gespaord.

Um de veertien daog, Sondagsmörreges, um acht oore, trooje ze aon, aon iet Lindekruus en marsjeerde ze nao de Kómpe, um de oefeninge te hawe. Ins in de maand waos et meziek tebij. Dee smörreges geinen tied had, mós smiddags komme ekserseere op et Begaordeplein (zaoliger). De lêste jaorelekse oefening woort mèt ene sjeetwedstrijd geslote, boenao ene marsj door de stad gemaak woort en dan zaog me gebäöre, dat te weeg al ins euver et *Gressje* of door de smaal Stokstraot genómme woort. D'n eine sjötter sjötterde geere, d'n andere doog et neet, mer dee neet kwaom of z'n kleijer neet in orde had of brutaol waos, kraog fiefdig sent tot ene gölde boete. Voldoog heer de boete neet, dan zatte z'em vas in de Hèlpoort, later op et aajt Stadhoes. Later woorte ze in arres gezat in de ierste kamer onder et Stadhoes aon de kant van de Nuijstraot. Wijn ze in et begin de roete induijde um mèt et publiek kommunikaassie te hawe, woorte de roete vervange door bleeke plate, mer, dank zij de vindingriekheid van de gevange sjötters, wiste ze toch aon hun onmisbaar *dröpke* te komme door e leukske in de bleeke plate te baore en zoe zaog me et hartreurende bedrief, dat ze van boetenoot door ene piepesteel oet 'n *bóbbel* gelaof woorte.

De verhawwing tösse et kader en de mansjappe waos tamelek amikaal. Jeh, in et dageleks leve trof me ziech al in allerlei umstandighede aon en dan kós me zoe mer opins neet gans en al militair optreje veur die paar oore in de veertien daog. Zoe kommandeerde ins ene nuije kommandant 'plaats rust' en ondertösse tot et meziek e stökske späölde en de offeseere same e präötsje maakde, smeerde-n-em de haaf sjötterij d'n *Deke* op um ziech eint te pakke. Opins zaog heer dat en doog heer de tamboers appel sloon. Dao kwaome eus sjötters mèt en mèt aongezat en et regende boetes. Mer ie ze nao hoes góngge waore ze hun al door dee gooje majoor kwiet gesjolle. Heer had hun vergete te waarsjouwe, dat 'plaots rös' neet beteikende oet wandele goon.

Op ene kier kommandeerde enen offeseer: 'geeft acht', mer eine sjötter bleef mèt z'n bein wied oettrein stoon. 'Kaans tiech t'n hakke neet tegen-

ein sleete, Harie?', woort em gevraog. 'Nein, lutenant', zag t'n andere, 'iech höb te *kipaars*'. Van twie ander sjötters, die dao minder las van zölle gehad höbbe, umdat ze mèt 'n poort leepe, weurd vertèld, datse ziech altied euver hun poorte *steggelde*, wee wel de groetste poort had, tot ins bij gelegenheid van 'n parade op te Merret ene karree gevörremp woort en in dee karree enen hond terechte waos gekomme, dee nörreges te tössenoeet kwaom, tot heer opins door de poort van de '*Krommen Twajn*' sprong. Toen waos et oetgemaak, wee de groetste had.

Wie einmaol d'n tram euver de Merret leep, waore ze *oet te labberente* es ze ziech riechte móste bij et aofprezenteere. Bij et kommando: 'rechts richt u' zat eeder sjötter van de ierste rij de punte van z'n veuj op te ein rajl en de twiede rij op te ander, en de riechting waos of ze langs ene regel getrokke waos. Mer zonder rajls góng et ouch. Es 'n gekombineerde parade waos van et leger mèt te sjötterij same, dan mós eederein getuige, dat eus sjötters model ekserseerde. Es tan de parade aofgeloupe waos, woort ziech tan ouch geïmformeerd nao de impressie:

- 'En wie vondste us?'

- 'Manjefiek?'

- 'Dat wouw iech ouch zèGGe - mer, werrem, werrem, maanleef. Laote veer mer gaw eint goon pakke'.

Dao sjeijt in Mastreech alle leef en leid mèt oet. Et leef en leid van eus sjötterij sjeijde e paar jaor geleije druug oet in de Dominikanerkèrrek. Toen woort bij de opheffing mèt 'n plechtige touspraok van de kommandant door de offeseere aofsjeid genómme van de veendel en noe priek tat gesjink van de dames in 'n kas van et aajtheidkundig muzeum tösse al de soeveniers, die van eus sjötterij zien euvergebleve.

Veer kinne gein aofsjeid numme van eus vreuger Mastreechs militairisme zonder nog eve de koloniale te herdinke, beter bekind onder de naam '*Oosgengers*'. Dat waos 'n apaart soort van lui, veural es ze trökkwaome. De meeste hadde al get wèl haore *ie* ze góng en had ene jong get sterrek gebambosjeerd of kós heer dat nao zien dunke heij neet genóg, dan trok heer op ene goojen daag mèt ene zielverkuiper nao de Hoofwach en teikende veur *d'n Oos*. Dan kraog heer driehonderd gölde handgeld. Wat mós heer mèt tat geld allemaol aonvange? Iers koch er ziech es herinneringsteike 'n groete meersjoeme sigarepiep mèt peerd en *hun* d'rop en 'n horlozjekèttel van enen have kilo nikkel. Dan kraoge de kammeraote 'n kleinder piep of 'n dunder kèttel en de *kammeraotsese* ene portmenee of e paar lang belle. De vajer kraog enen *oliekop* en de moojer e sjoen 'stökske' veur op et keske. Van de res van de sent góng me aon de zwaai. Es heer dan aon d'n drej waor vloog em wel ins door zene kop, dat heer noe de sjoen Mastreechter meitskes mós *addie* zèGGe, want tie góng noets mèt. Ouch dach heer evekes aon die ziereis van drei maond op e zeilsjeep en aon et gevierlek leve, wat er góng beginne, en dan zong er:

Wij gaan naar Atsjie toe,

Wij zijn ons leve moe,

Bij die zwarte teve

Moete wij leve.

En dan zong de res, um in d'n toen te blieve:

Matroos, matroos,
Mijn lief is naar den Oos,
Ik heb hem zien vertrekke
In een peperdoos.

Of wel:

En zoo vare wij naar Atsjie toe,
En het schip dat ligt op zee.
En dan zinge wij vroolijk tralderaldera,
En wie gaat er met ons mee.
En zoo vare wij,

góng de 'ritournelle' door. 'Atsjie' zachte ze veur ze gónge, kwaome ze trök, dan spraoke ze officieel van 'Atjé'.

Es heer vórt góng had er al meistens get enen dölle kop, en es heer nao zoevööl jaore trökkwaom, had er 'n tikske et '*lirejum*'. De tropiese zon van bove en de zjenever, dee et goevernemint toen gratis verstrèkde, hadde dan samegewèrrek, dat et bitteke herses, wat er nog had wie er vertrok, ouch nog dooreingeloupe waos. Gelökkig drooge ze toen ene sjakkoo wie 'n *mosselmaot* um ze nog get bijein te hawe.

Naturelek brach heer weer kadoo's mèt: ene kris of ene klewang, get Sjinees bamboewerrek of e sjeepke in 'n fles. Dan spraok er ouch ene mondvul Maleis of Javaans en vertèlde van de 'blauwe meide' en de 'liplappe', van tiegers en ape, van Balies en Atjeeërs, van ekspediessies en vereuveringe op allerlei gebied. Wie ze de Kraton ingenómme hadde, waos et groet fies in et gans land en ouch in Mastreech. Euveral hónge de veendele oet en saoves waos fakkeloptoch van de militaire mèt meziek. Sints te toestande in Indië vööl verbeterd zien goon vööl mie van eus jonges nao d'n Oos es vreuger. Allewijl goon en komme ze mèt e gemaak of ze nao 'n ander provinsie verhuize. En es ze allewijl trökkomme, hóbbe ze wel ins somwijle e bitteke leverkrenkde of e naostertsje van malaria, mer meistens is e geel geziech te einigste verandering, die ze ondergange hóbbe.

XXV. De lagere school.

'n Haaf iew geleije bestónt et gans onderwijzerspersoneel van eus stadslieger sjaole veur jonges en meitskes oet daartien stöks: twie direktörs, ach sjaolmeisters, twie meesteresse, ein juffrouw veur nuttige handwerreke. Op te stadssjaol veur betaalende gaove de twie dames lès aon de meitskes; op t'n *Awwestiene* veur de neet-betaolende waore et allein de hiere, die lès gaove ouch aon de meitskes, behallevé naturelek in de handwerreke, dao kwaom 'n juffrouw veur.

Et veurnaomste liermiddel bij hun onderwies waos veur de meiste sjaolmeisters (wie ze toen hédde) ene regel, ene reetstek of zellefs 'n karwatsj. Ze pombde diech neet allein de wiesheid in, ze slooge ze debinne. Ene *riet* aon d'n haore of t'n oere huurde ouch tebij en es et nudig woort gevonde veur de bevordering van de ontwikkeling hollep tiech zellefs ene solieden *tramp* onder d'n echterste daobij veuroet.

In de ‘Camera obscura’ zeet Hildebrand örreges, dat te sjaolmeisters en mie spesiaal de oetvinders van de rekenbeuk behure tot te aofstammeling van keuning Herodes. Dee kós ziech *sjins* in de awwerwètse sjaolmeisters. Este góns rekene lierdeste iers te Arabiese en de Romeinse siefers. Dan begós et optèlle en et aoftrèkke op et tèlraom. Dat waos gemeekelek, umdaste zaogs, waste doogs, mer dan kwaomste aon et vermenigvöldige, dat waos lestiger en lammenadiger. Lestiger, umdaste iers te taofel van vermenigvöldiging van boete mós liere en die zoe dèks veur de klas woort opgezag, tot te stomste knöl ze te lange lèste kós opzèGGe. Lammenadiger, umdaste ze noe eeder ougenblik es strafwerrek zoevööl kiere aof te sjrieve kraogs. In de derde klas begós et deile.

Waore die veer regels in de drei ierste jaore d'rin geklop, dan góngste euver nao et veerde studiejaor. Dao kraogste d'n twiede meister, dee diech te wiskunde wijer d'rin stambde.

Nao zèsendaartig maond in dezellefde kamer te höbbe gezete, boevaanste alle detajls kós, tot te *aoste* in de plaanke en de sgramme in de baanke, zaotste op ene goojen daag in e nuij lokaal rond te loere, wie ene kanarievogel, dee ze mèt ze kuijke aon enen andere spieker gehange höbbe. Dao hóng 'n landkaart van Nederland en de kachel stónt op 'n ander plaots; dat waos te ganse varjaassie, um veur veerentwintig maond t'n aondach aon te wijje. Dat aon ene nagel 'n karwatsj hóng waos niks apaarts. Die huurde bij et ameublement.

Alle attensie woort wijer aon et doen en laote van de nuije meister gesjonke. Heer droog lang blonde haore mèt vööl pommaad, loerde flaaw oet z'n ouge, snouvde en spraak, es et Hollands neet nudig waos, Mastreechs mèt te jonges. Dat lèste vónte ze plezeerig.

In enen hook van de klas gaof 'n deur tougaank nao 'n ander lokaal en die kamer, boe me *neet* in zaot en dèks genóg toch *wel* ingezet woort, droog t'n ongelöksnómmer 8. Ze droog tee naom mèt volle zjustigheid en ze hadde wel ‘wee!’ debij kinne zètte, want in nómmer ach heet minneg wee gesjriew geklonke.

Nao de zomerfeksansie van drei weeke begós tan de sjaol weer en op ene frisse September-mörrege kraoge de nuij lierlinge in hun nuij lokaal de ierste lès. Et waos rekene. Nao et sjaolgebed, oet ene *kajee* veurgeleze, naom de sjaolmeister hiel seremonieel zene groete roeje zakdook, klobden-em euver de klas good oet, zat z'n neus tösse z'n twie han in et tougevawwe middel en snouvde ze oet, tot te zakdook wie ene veendel in de wind golvevde. Toen naom heer em bij de twie punte en veegde e paar lang streek temèt onder z'n neus, die noe veerdig waar um enen dikke prop snoof in ontfangs te numme. Nao die hersenopfrissing begós heer: ‘Nouw zullen we eens kijken, hoe ver jullie wel gevorderd bent in het rekenen. We zullen van morgen eens compositie houwen. Ik heb hier voor iedereen deeling op een apart stuk papier geschreven, dan kunnen jullie niet van mekaar afzien. Als jullie je proef op de som klaar hebt, kan jullie je werk inleveren. En dat ik er geen een hoor, of ik zal hem aaien, dat 't hem geel en groen voor z'n oogen wordt. Aan het werk dus’. De papèrre woorte rondgedeild en veur de res van de mörrege heel ziech te meister mèt te hoeger klas bezig, um die de poëzie van Hieronimus

van Alphen te laote veurleze en de zinne te laote ontlede van ‘Jantje zag eens pruimen hangen’ of ‘Keesje zag eens Joden lopen’, ‘Zou ik voor den klepper vreezen’, ‘Cornelis had een glas gebroken’ of ‘Ach, mijn zusje is gestorven’.....

De nuijelingje beloerde ondertösse iers hun eige deiling, daan die van hunne nevemaan, of et toch dèks neet tezellefde waor, en begóste stèllekes aon de siefers onderein te passe.

Et sloog tien oore..... et woort haaf èllef. Geinen eine had nog z'n som aof. Toen woort poos gehawe. Neet tot te kinder noe boete e kerteerke speule góng, mer de meister reep: ‘Kris!’ Eine van de groetste jonges kwaom nao em tou, kraog 'n platte fles, die heer oet z'n binnetes haolde en e *wöllemke* en verdween door nómmer 8 nao 'n slijterij in de naobersjap. Wie Kris e bitsje later trökkwaom, verdween op zienen toer de meister in nómmer 8. Op slaag begóste toen de jonges allemaol tegeneinop te *laveje* of onderein te bakkeleije of et aongenómme werrek waor. Ouch te rekeneers lachte hun penne neer en keke mèt verbaazde ouge nao et tumölt van de hoeger klas. Dat waos noe ins 'n sjaol, boe, d'n hier de deur oet góng en de jonges meister leet. Lam genóg, daste toch nog tao rekene mós en zinne ontlede.

Mer opins vertuinde ziech te pommaadhaore en de flaw ouge van de meister um et heukske van deur nómmer 8 en ene regel vloog door de klas nao eine van de jonges. ‘Kooimans, bring de regel trök’, kommandeerde heer. Kooimans góng mèt e benajd geziech te regel bringe; de klas staakde enen ougenblik häör rumoer en in nómmer 8 hoort me Kooimans sjriewe: ‘oejoej, aj, ajaj, iej!’, boenao Kooimans *jenkenteere* nao z'n plaots trökkwaom.

Nog e paar kiere vloog te regel door et lokaal en de nuijelingje begóste de meister minder amikaal te vinde, al spraok heer ouch Mastreechs. Oet alle veurzichtigheid begóste ze mer weer door te siefere.

Wie heer z'n hallefèllefsje op had en weer veur de klas kwaom, begós er ziech ins nao de veurtgaank van de deilinge te imformeere. Heij en dao woort em 'n som ingelieverd, mer ouch vroege-n-ers e paar nao 'n twiede vel papier, umdatse de ganse berekening neet mie op ei vel kraoge.

Wie et tege èllef oore leep waore de meiste ‘composities’ ingelieverd, allein zaote-n-ers nog twie mèt *gleujetige* köp van inspanning nog al mer door te penne. En, wie de jonges wiste, zjus te slumste en de stomste van et trupke.

- ‘Heb jullie die som nu nog niet af, knoeiers’, vroeg te meister en heer trok e bedinkelek geziech, of heer dach, tot heer dao weer e paar uilskukes had gelaoje gekrege. De stomste *sjöddelde* mèt zene kop en de slumste verklaorde *mismeujetig*: ‘Ze komt niet uit’.

- ‘Dan moet jullie maar zitte blijve tot ze uitkomt’.

- ‘Eerbiedig! - bidt!’ Weer woort oet te kajee e gebedsje veurgeleze. De klok sloop twellef en de ganse bende *böttelde* de deur oet. De awwere veurop um de nuije mèt e pak *zvens* op straot in te wije.

De klas woort geslote en eus twie matematikers begóste iers 'n deunsje te *beuke* en toen hunne noed te klaoge. - ‘Die lam som wèlt mer neet oetkomme’, zag Snokkers, de stomste, ‘mien getalle weurde wie langer

wie groeter': 'Dan vermenigvöldigste neet hoep genóg', hollep em Ruipers, de slumste, 'mer iech krijg mer gein ind t'raon. Iech höb al veer kante vol gesjreve en et blijf mer altied door etzellefde. En toch verdaol iech miech neet. Et is mer 3125 gedeild door 768. En iech meinde nog wel, dat tat zoe gemeekelek zou zien'. Ze rekende mèt horte en stu wijer. Et woort haaf ein..... Toen rammelde de sleutel in et sloot en kwaom de porteer vraoge, of et werrek aof waor. 'Jao', reup Snokkers en stèlleskes mummelde heer tege zene kammeraot: 'iech höb miech veur espres verdaold, noe moot ze oetkomme; doeg ouch zoe'. Mer Ruipers, bang veur straf en köpsig tegeliek, wouw ziech neet *veur espres* verdaole en rekende mer in z'n eintsje wijer, wie Snokkers em gesmeerd had.

Et trok op ein oor aon en heer *beukde* en rekende of rekende en beukde, tot er ouch nog voelt, dat zene maog begós te jeuke. Heer gaof te mood op. Dao rammelde op slaag van ein weer de sleutel in et sloot en op t'n *dölleper* versjeen de porteer mèt Ruipers z'n ajtste broor. - 'De moos komme ete, heet meer gezag en ze heet miech gesjik um diech te komme hoole', zag tee. Dat waos 'n verlichting. Noe zou meer ouch wel veur de mieres zörrege. Ruipers pakde z'n papèrre bijein en vollegde ze broor meuj en suf en al mer *kuimenteere* euver die som, die mer neet oetkwaom. 's Middags kwaom er neet nao sjaol.

De vollegende mörrege woort heer al dalek ontfange mèt te vraog: 'Waarom ben jij d'r gisteren niet geweest?' - 'M'n moeder wou niet hebben, dat ik nog naar school ging. Ik had te laat gedaan met eten en ik had koppijn gekrege. En m'n moeder heeft ook gezegd, dat u me niet meer zoo lang moest laten school blijven'. - 'Zoo, heeft dat jou moeder gezegd. Maak dan maar de komplementen aan jou moeder en zeg, dat zij baas is in haar keuken en ik in m'n school. En waar is je som?'

- 'Hier, maar m'n broer heeft gezegd, dat die som niet *kan* uitkomme. Die kwam *nooits* uit. Hij zegt, dat is een repeteerende breuk'.

- 'Zoo heeft dat jou broer gezegd. Dat hoef jou broer niet te zeggen, dat weet ik immers ook wel'.

Ruipers twiefelde toen erreg t'raon, mer heer wis noe ins veur altied, wat 'n repeteerende breuk waos.

Toen kraog heer Franse lès.

XXVI. De lagere school (vervolg).

En enen twiede sjaolmeister, dee de geweente had um smörreges al e stevig *bakske* zjenever onder de sjaolore te numme, kuijerde um twellef oore nao zien slijterij, boe heer z'n dagelekse *kompeers* aontrof en et vollegende eurke nuttig besteide um nog einige gleskes veur d'n ete seldaot te make. Et gevolleg waos, dat heer smiddags gemeinelek neet al te fris waor en, es te werremde em te pakke kraog, woort heer wel ins meuj in z'n ouge. Dan gaof heer de jonges get sjriefwerrek op, zeukde ziech e gemeekelek pläötske oet bovenop ein van de *benk*, staok es dreigmiddel de regel onder zenen errem en kommandeerde aon nómmer ein: 'begin te lezen'. Had tee e paar zinne aofgehaspeld, dan klonk et: 'ga voort, die volgt'. Bij de veerde of vijfde maan begós heer te knikke en ie et leze 'n baank wijer waor, sleep heer gerös in.

Zoe góng et ins ene middag, dat et hiel werrem waor en heer blijkbaar vööl doors had gehad en noe e formidabel stök in zene kraag had. De Franse leesbeukskes móste toen op taofel gebrach weurde en wijl de ganse klas ze *naoventrint* van boete kós en eeder jong bij ondervinding zjus wis, wie wied heer leze moch, zoe begós nómmmer ein; nómmmer twie vollegde zonder kommando van allein en de meister knikde, sleep, doog z'n ouge weer ins ope, sleep weer in en snörrekde op et lèste, dat et zoenen aard had.

Et Frans lèske van 'n haaf bladzij handelde ziech euver ene jong, 'Albin', dee vööl van de veugel heel op te 'basse-cour' en ziech ammezeerde mèt haan en hinne, eende en *gejs*, doeve, *sjroete* en zellefs ene pouwhaon te voore en wijer op te passe. 'Albin était un gentil garçon', begós t'n ierste regel en nao twie minute, wie et lèske door de vijf jonges van de ierste baank aofgerateld waos, begós nómmmer ein van de twiede baank: 'Albin était un gentil garçon'. De derde baank vollegde mèt Albin en de veerde en vijfde idem dito. Toen sprong de leeslès euver nao de hoeger klas aon d'n andere kant, die van boete op hun bäört opzachte, dat Albin un gentil garçon waos en ondertósse dat mer aldoor eine van de jonges euver Albin aon de gaank bleef, snörrekde de meister al deeper en deeper. Mèt greujde ouch et hèls spiktakel in de twie klasse; op te ein baank heele ze enen doevewedstrijd mèt vleege, die iers mèt pastelkriet in allerlei kleurkes geverref waore. 'n Ander baank woort tot boot geïmprovizeerd en eeder jong kraog zien funksie: d'n eine waos kaptein, d'n andere maşinis, twie maan móste duije, eine waos te fluit van de boot en d'n echterste de sjrouf en zoe laveerde op kommando van de kaptein de ganse baank veur- en achteroet door de klas. Heij späölde 'n koppel 'boter-mèllek-kies' of 'nólleke trèkke', dao woort ene kunstemeekerskraom vertuind of beplakde ziech 'n trupke ouge, neus en mond mèt stökskes papier. Tot proppe door de klas vloge sprik van eiges. En ondertósse hoort me mer aldoor oet t'n ein of t'n anderen hook te Franse lès: 'Albin était un gentil garçon.'

Wie et spiktakel te mechtig woort, sjoot te meister opins wakker, loerde ins slaoperig rond en zag allein tege e paar, die ziech aon 't kloppe waore: 'Hupkes en Boonevink, naar nómmmer 8'. De twie jonges góng. In de röstige ougenblikke, die vollegde, hoort me dutelek: 'Albin était un gentil garçon'. Blijkbaar waos te meister voldoon en dudde weer in. Et lawej begós opnuijts. Weer sjrok heer oet z'n zaolige rös en wie er mèrrekde, dat ers zjus twie op 'n baank *gekledderd* waore um hun gekleurde vleege te vange, klonk et: 'Veekens en Snokkers, naar nómmmer 8'.

Ie et 'n oor wijer waos, zaot te hëllef van de twie klasse in nómmmer 8. Kamer nómmmer 8 waos zoe get wie Siberië veur de Russe, Caledonië veur de Franse en de Sjans veur de Mastrechteneers. Et waos veur de sjaoljonges van tien tot twellef jaor et verbanningsoord oet te klas. Dee et ongelök had, gestraof te weurde, woort nao nómmmer 8 gesjik. Neet tat et tao ongezelliger waor es in de klas zellef, mer al wat tebij kwaom waos minder aongenaom.

in dat lokaal repeteerde saoves te meziekjaol. Et stónt vol pupiters en

ouch te instruminte, die te zwoer waore um door de muzikante mèt nao hoes te weurde genómme, bleve dao gedeponeed. Zoe stónte dao de dikke trom en de keteltromme, de bombardons en de kónterbasse.

De gestraofde jonges, die veurshands van ‘Albin’ verlos waore, späölde *naoluiperke* tösse de pupiters of tot groet vermaak in de klas hoort me ze bij tied en wijl sloon op te dikke trom en de klaters of *sjrómpe* op 'n kónterbas. Dao rammelde de krök van de deur en gewiechtig kwaom d'n dikken direktör binne, um de dagelekse absensies te noteere. Op slaag waos et kabaal bedaard. De meister sjoot oet zene sloemer en toemelde van z'n baank en dao heer begreep, dat et oor van de Franse lès lang veurbij waor en dat te jonges genóg ge-Albint hadde, pakde heer et beukske van ‘rekenen uit het hoofd’. Alle meujte gaof er ziech um d'n direktör neet te laote merreke, tot er e stök in had, mer mèt 'n onvaste, dikke tong begós er: ‘Rekenen uit het hoofd. Eene boerin heeft eene kip, en die kip, die kip legt zoowat 200 eieren in het jaar. Als nu een ei 3.5 cent kost, hoeveel verdient nu die vrouw. Reken jij dat eens uit, Kuipers. Ik zal het je nog eens zeggen: als een ei 3.5 cent kost, hoeveel verdient dan wel die kip in een jaar. Dus, hoeveel verdient nou wel zoo'n vrouw, als een kip 3.5 cent kost. Ik meen, hoeveel verdient nou wel die vrouw, als ze 200 eieren legt in een jaar; de kip, bedoel ik’. Hupkes kós alweer neet wies weurde oe te som en d'n dikken direktör *pidzde* z'n lippe zoe vas opein, tot zene mond achter de punt van z'n neus zaot. Heer loerde *benkelek giftig* door zene brèl, bleef nog get stoon en marsjeerde zonder boe of ba nao de deur, mer wie heer nómmer 8 passeerde, klonk tao zjus ene mislökden toet oet te bombardon, geakkompanjeerd door e paar sleg op te klaters. Heer doog nómmer 8 ope en zaog tao de haaf klas, die heer al es absent had opgesjreve, hiel gemoedelek 'n veurstèlling geve van e konzèr van de meziekjaol. Blikbaar waos em dat ouch te mechtig um aon te zien, mesjien wel um aon te hure, en heer verleet te klas, *sjöddelenteere* mèt zene kop wie ‘n ezelke-winknein’. Noe kwaom euze meister toch zoe stèllekes-aon bij z'n positieve. Er begós regelmaotiger lès te geve en woort erreg lestig tebij. Wie noe ouch nog per ongelök et orkes in nómmer 8 ziech leet hure, snabde heer z'n karwatsj, vloog nao nómmer 8 in en in 'n ummezeens veranderde dao de simfonie in e *gaodsdeerelek* gejang en *gejiemer* en mèt en mèt kwaom eine van de muzikante, dee mèt ene lochsprunk te klas in gestamp woort, vrieventeere op kop, rök en de res, onder et brölle van verviereleke noedkrete nao z'n plaots trök.

Gelökkig sloop et haaf vijf. Mèt e giftig geziech kommandeerde de meister nog: ‘eerbiedig, bidt’, en nao et gebrukelek gebedsje oet te kajee te hóbbe veurgeleze, boe-in Slivvenier bedaank woort veur etgeen veer deen daag alweer gelierd hadde, góng de sjaol oet.

XXVII. Bewaarschool. Prijsuitdeelingen.

Dee gein ‘bonne’ of ‘gouvernante’ d'rop nao heel en toch geere z'n klein kinder veur e paar oore kwiet wouw zien, sjikde ze nao de *kattesjaol*. Dao woorte de sjäöpkes eeder op e stäöfke gezat en móste ze stél

blieve zitte. Me lierde hun ondertösse *proper* weurde, *beije*, e veerske opzèGGe, e leedsje zinge en ene *kouselebindel strikke*, dee door et lang *kroevete* van wit zoe zwart woort es te sjouw. Et groetste deil van d'n daag sleepe ze. Toen kwaom es ierste stap in de nuij riechting de Alexander-bewaorsjaol en later die van de versjellende zusters. De kattesjaole verdwene en mèt hun de meisteresse mèt te *plak*, want, wie klein de kinder ouch waore, es ze stout waore, kraoge ze mèt te plak of te rooj. Hun allerierste onderwies sjeelde neet vööl mèt et dresseere van jong *hun* en katte en daodoor kraoge zeker die kinderbewaorplaotse de naam van kattesjaole. Had me de zès jaor bereik, dan woort me op te groete sjaol gezat. Dao lierde me, es me sjriev góng, iers häökskes make, dun van ophaol, dik van neerhaol. Góng dat voldoende, dan *kribbelde* me rije o-kes tottat me de 'haoke-en-ouge' meister waar; dan kraog me de i's, n's, u's, m's, p's, d's enz., tot me de pansen alfabet van boete kós. Zoe sjreef me zeve jaor laank mèt *tóssje*, mèt veere en mèt staole penne. Me heel e 'sjoensjrif' t'rop nao; de awwers kwaome zellefs wies oet te nuijjaorsbreeve. Die *geplenk* hadde sjreve ziech al zellef op naam van peer of meer e briefke aon d'n onderwijzer, mer toch, kwaom me op te H.B.S., dan kós me dao weer in de ierste klas van vööre aof aon beginne, haoke en ouge te make. Dat zoe get te jonges van veertien tot vieftien jaor onder hun weerdigheid vonte, liet ziech begriepe. Góng me leze liere, dan kraog me *het Spa-A-book* en me begós mèt: 'Met de spa-aa, in de slee-ee, drie-ie, ho! oo, hu! uu. Dan mós us heij d'n onderwijzer iers terech hellepe, want gein ei keend wis, wat 'n 'spa' waar; dat hédde veer heij 'n sjöp'. Vroog us te meister: 'hoe zegt de voerman tegen z'n paard, als het moet gaan?', dan hadde veer moote zèGGe op z'n Hollands: 'ho! ho!', mer dan zag e jungske van ene mëllekboer: 'dan krijg et ene *smeereling* mèt te *smik*'. Andere gaove veur antwoord: 'dan zegt de voerman: alleij, hot!' en dan hoort me de klank oo neet. Vroog heer us taonao vollegens et beukske: 'Wat zegt de voerman tegen z'n paard, als het moet stilstaan?', dan zag me: 'juu!' Nouw, of me noe 'juu' of 'hu' zag, me hoort toch in eeder geval 'n uu.

Me góng dan door mèt te twiede lès: kneu-eu, lei-ei, vrouw-ouw, pauw-auw, lui-ui. Nuij meujelekhede veur us, Mastrechter kinder, want woort gevraag: 'wat is dat voor een vogel?', dan zag t'n eine 'n sijs, d'n andere 'n mösj, d'n derde ene pötter, en et mós eigelek ene 'kneu' zien. Wat veur ene jong had noet oets ene kneu op z'n krök gehad!

Et woord 'pauw' móste veer oetspreke 'pauw', want anders waos et zjus etzellefde wie ou in vrouw.

Kós me de klinkers, dan kwaome de medeklinkers aon de beurt en dan lierde me 'n nuij serie lètters, die ziech bevonte in: tobbe, doode en zoe wijer. Aon de lètterkas woorte dan wäördsjes samegeveug en zoe sjoot me mèt spelle en leze-n-op. Dao góng zoeget twie jaor mèt um. Kraogste in deen tied e nuij leesbeukske, dan kochste diech veur ene sent e stök *tapiet* en dan woort et tao proper mèt Bekaf.

Es ze allewijl enen daag op sjaol zien gewees, sjriev ze alle deure en gievels vol mèt: roos en peer of gek.

Rekene begós me te liere mèt gekleurde bölkes op et 'telraam'. Gesjie-

denis, taole en aardrikskunde lierde me in de vollegende jaore door de hoeger klas zoe lang häör vaste lèskes te hure opzèGGe, tot te lieger ze al van boete kós es ze verhuug woort. Gelökkig had me vääol tied euver um te leze en dat woort tan ouch gedoon. Riep en greun woort verslonde, vanaof et Advertensieblaad tot te romans van Sue.

De meiste kinder van deen tied höbbe hun ierste vörreming en ontwikkeling te danke aon kanunnik von Schmid mèt z'n kinderverhääolkes van 'Rosa van Tannenburg' en 'Hendrik van Eichenfels', aon Conscience en Snieders mèt hun moreel romans; Gustave Aimard en Kapitein Maryat lierde diech land en lui van Amerika mèt hun prairieverhaole en Jules Verne de res van de wereld mèt z'n wonderreize. De Katholieke Illustraassie, die me toen in bijnao alle hoezer vont, hollep ouch al mèt door häör hoeseleke novelle van Van der Lans en van Banning en de aordige veerskes van Van Meurs.

Et beuk leze waos 'n 'rage' onder de sjaolkinder en et liene van beuk ouch. Gewoenelek kraog me ze neet mie trök. E gelök veur de kinder, die noe nog geere leze, is et, dat allewijl aon de meiste sjaole 'n biblioteek verbonde is en datse op sjaol zellef liere wat ze geere wete wèlle of kinne moote.

Mer kaan me noe van de liegste klas afsjeid numme, zonder *broeder Nikkela* te gedinke? Sestig lang jaore heet tie gooj ziel et ei geslach nao et ander de ierste beginsele van onderwies ingeprint. Doezende Mastrechteneers heet heer 'd'n tempel van de wetenschap' binnegeleid, boe-onder huidige ministers en goevernörs, lede van de ierste en twiede kamer, van stad en raod, dekes en pastuurs, dokters en affekaote, tot zellefs professers tou. Of heer vääol daank tevan gehad heet, is neet bekind, mer zonder dat heet heer e groet plezeer op zenen awwen daag beleef, toen heer bij et klumme van z'n jaore wie langer wie *miejer góng liekene* op enen andere groete gelierde, nl. pous Leijo d'n daartiende.

In de hoegste klas kraog me ouch zaanklès 'n oor in de week en me kós teikene liere es mie wouw. Dee veer sjaoltied in de klas kwaom, moch of mós goon zitte teikene. De meiste jonges lierde et noets, umdat te groetsten houp pas te sjaol instörremde es te klok nege of tien bejerde. Meitskes hoovde-n-et *gaar* neet te kinne.

Me herde van e printsje appele, pere, bieste of landsjepkes naotrèkke mèt sjaduwe van striepkes, rech, dweers of *euverkruus*. De bèste teikeninge zouwe mèt prijsoetdeiling aon de moer gehange weurde, mer dao kwaom neet vääol van, want eeder jaor woort tao 'n serie geëkspozeerd, die de meister zellef jaore geleije gemaak had en die de 'hiere' van de sjaolkommissie al zoe dèks gezeen hadde, tot ze ze nog neet mie beloerde (mesjien waore ze dat ouch neet weerd). De jonges ouch kóste ze van boete. In de middel hóng 'n groete 'ruïne' bij maonesjien op gries papier mèt ene maon d'rop van witte kriet. Aon d'n eine kant taovan hóng e springend peerd op greun papier en aon d'n andere kant twie sjäöp op geel. De appele, pere, bieste en landsjepkes hóng rontelum. De 'schoone kunsten' waore dus neet bij et onderwies vergete. Gelökkig alweer, dat te

leefhöbbers hun touvlöch kóste numme tot te printe van de Katholieke Illustraassie.

Zoe'n prijsoetdeiling had get te beduije. Daog teveur woort ze al gerepeteerd. *Wieste* buige mós, mèt te rechter hand te pries aonnumme, hiel hel zèGGe: 'ik bedank u, mijnheer de burgemeester', en dan weer buige, *ieste* nao d'n plaats góng. Ofste noe al op t'n daag zellef tene pries kraogs van *nemport* wee, et bleef 'mijnheer de burgemeester', zoedat eigelek op stök van zake de kinder meinde, dat al de hiere, die achter de greun taofel zaote en prijze oetdeilde, börregemeisters waore. Op t'n daag zellef waore de klasse veers gesjrob en de roete gewasse. Op te borde stónt ene model-regel 'schoonschrift', bijv. 'Water is de gezondste drank', of wel 'Die zijne kinderen lief heeft, kastijdt ze'.

De tekeninge hóng-n-op en de raome van de leije had eeder moote wit sjoore. De kinder waore op ziech Sondags, de meitskes mèt breid-oetgefrizeerde haore en de jonges mèt hun köp vol pommaad, zoedat t'n eine aon d'n andere zene kop góng ruke. D'n eine rook nao kaniel, d'n andere nao bergamot-olie en enen derde nao veerevèt; blinke dooge ze allemaol. De meisters waore neet minder deftig aongedoon mèt broen-*luustere* slipjasse of zwarte pakke mèt witte ströpdes. Dee mörrege sjijnde ze minder van hun kinder te hawe, want ze kastijde ze wieniger. Mesjien wouwe ze ouch liever gein bekrete geziechter in hun klas höbbe es te hierre of te awwers kwaome. Wel stravde ze mèt dobbel fekansiewerrek of dreigde ze mèt et neet kriege van ene pries.

De prijze bestónte veur de kleinekes oet 'n 'Nieuwe Hollandsche Kinderprent', die geel van d'n awwerdom waos. De groetere vanaof ach jaor kraoge Franse beuk, die niemes leze kós, mer ze hadde 'n sjoen kaf. Et waore oetgave van Alfred Mame et fils oet Tours of J. Leport, Lille-Paris. Et waore meistens dun beukskes mèt enen dikken umslaag van kartong, roed, greun, violèt, blouw mèt vööl koper drop gepeers en ze kozde per stök vanaof 35 sentiem tot ene frang. Koej tonge beweerde, datse zellefs aon *onderhave* frang de kilo gekoch woorte.

Op te Rijkslageresjaol waos gein prijsoetdeiling en op te stadssjaole kraog eeder lierling mer eine pries, mer bij de Urseline en de Broeders waos et vööl luuksueuzer. Dao kós me in eeder vak prijze kriege en zoe kwaome dèks te bèste lierlinge mèt kilo's prijze onder hunnen errem nao hoes gesleip. Die bij de Urseline nómmer ein van de klas waore, kraoge e wit kruunsje opgezat. Bij gelegenheid van dat fies woort tao ouch komedie gespäöld.

Op te *Tössesjaol* van de Broeders kraoge ze ouch mer per kop ene pries veur eeder honderd keertsjes, mer in hun Erremesjaol waos *gaaroet* gein prijsoetdeiling, mer daoveur kraoge de kinder mèt Sinterklaos 'n *humme*, ene *steve* en ene *peperkooke maan*.

Tege et geve van Franse prijze begós zoe stèllekes 'n oppoziessie te komme van de awwers, en zoe kwaom verandering d'rin, wie ins op te Stadssjaol 'n jongjuffrouw van de hoogste klas häöre pries trök gaof mèt te wäörd: 'hawt tee *klómmel* mer, et is toch mer Frans'. En dan hadste die sjoen taol veer jaor gelierd!

Ouch et Gymnasium, wat vreuger et 'Koninklijk Athenaeum' hède,

had tie plechtigheid en wel op et 'plein' van et Stadhoes. Ouch tao kraog te primus van eeder klas e greun kruunsje opgezat en dee zèsmaol achterein de greun kroen had gekrege, kraog tan es hoogste ondersjeijing ein van blomme. Veer zien de studente van et 'Gym' van allewijl al mèt zoe kruunsje loupe, à la Vergilius of Tasso, mer toen waos et 'n groete ier.

De primus van de hoogste klas mós veur et gemeentebestuur, de kuratore en genudigde 'n oraassie hawe in et Latien *ezzebleef*, euver 'n onderwerrep, wat heer zellef keeze kós. En zoe oreerde dee jongemins tan veur e groet, gelierd en deftig publiek euver Augustus of Caesar, euver Tacitus of Cicero. En dat allemaol 'met de lauweren om, de slapen'.

XXVIII. De torenwachter.

Wat zeker mèt t'n indrök gief, dat Treech 'n aw stad is, is zeker et aajt Stadhoes. Stèl en deftig rijs et tao op aon et ind van euze nuijmodiese Groete en Kleine Staat en steit tao wie 'n stäötse aw daam in e 'grisperle'-zijje kleid tösse 'n trupke jong vruimeskes, die in kante twalètsjes ene *rijaloetwagel* d'rum danse.

Wat et meiste opvèlt is te boetegewoen hoeg leijsje *taak* mèt et achkentig teurensje es taakruter bove drop.

In et aajt Stadhoes heet al van alles gehous, mer d'n hoegweerdigheidspersoon, dee et langste d'rop heet gerezideerd en dee de allerhoogste stadsbetrèkking vervólde, waos t'n torewachter.

Es me nog 'n daartig jaor geleijsje snachs door de straote van de stad leep, hoort me *puntelek* op te klokslaag van eeder ganse oor z'n trompötgetoets euver de hoezer klinke. Dan waos heer op zene pos in et teurensje. Vävöl gezèlsjap had er neet es snachs al ins enen uil of e paar vleermuis um de taak of smörreges 'n koppel *däölkes* op 'n sjouw.

Et keemerke, boe-in mer plaots waos veur eine maan, waos toch nog geseerd. Ach gebonte hawe de ach vinsterkes aonein, die de *spieker* vörreme. Aon d'n ierste paol hóng ene *noster*; aon de vollegende 'n dreikentig veendelke van Sjerrepenheuvel, aon d'n derde e gipse *kruzzefikske*, aon de veerde staok e *pameike* in 'n ougesjrouf, aon de vijfde hóng de trompöt, aon de zèsde de kontrol-klok, die alle kerteers mós opgedrejd weurde en aon de twie andere 'n verzameling van beij-, doedsen Kevelaar-printsjes mèt dreikentige *Slevruijkes* t'rop. In de plafong staok 'n iezere handvat, boedoor et brandklökske kós gelojd weurde; wijer waos *eine* stool et gans ameublemint.

Nao boete had heer e sjoen oetziech, mèt te stad onder ziech mèt häör doezende lempkes en de starenhiemel debove, of es mèt volle maon de gansen umtrèk wie in ene liechte sloemer laog. Mer minder aontrèkkelek waos et tao bove es in de zomer onder e zwoer onweer de bliksem nao alle kante vlamde en neersloog of es in de winter de *beijs* euver de Maos streek en flödde door de reetse van de rämkes, of wannie et gans krämke waggelde van d'n *alievige* störrem en de rege langs te ruutsjes *gódzjde*, tot heer gein èlle veur ziech oet kós zien.

Es um tien oore de nachwakers en *pómpjee's* hun rundes begóste, begaof

heer ziech nao zenen observaassiepos, veurzeen van e lanteerensje, de nudige *zweegelkes*, einige sigare van ene sent en 'n *tuutsje* snouf, Iers *kledderde* heer de breije steinen trap op nao de ierste staassie, dan enen houte nao de twiede en 'n traplèdder nao de zolder; hoegerop *klummelde* heer nog mier langs 'n smaal lèdder tot in d'n tóp van de *taak*. Dao waos e keemerke van e paar meter in et veerkant, boe-in de potkachel stónt, die em swinters mós werreme en nog et lèste lèdderke; wat em door e luikske in et torekeemerke brach, wat bove de taak oetstik. Door et ope luikske kwaom de werremde nao bove. Stikde heer bekans, dan zat er mer e vinstenke ope. Dat mós heer ouch doen es er zene jas wouw oetof aontrèkke.

Dao zaot heer dan mer te *spikkeleere*. Zaog heer dan ins enen ongewone glood boven-n-'n hoes, zoedat et tao begós te *vunkele*, dan hóng er *seffes* nao dee kant z'n lanteerie oet en begós te brandklok te loeje. Op tat alerrem leepe de *pómpjee's* nao hun spruite en trokke de sjótters hun tenu aon, um in uniforrem de bedreigde plaots te goon aofzètte. Zoelang de vlam ziechbaar bleef, bleef heer loeje, zoedat er dèks oore aon ei stók mós *bemmele* en dat allemaol veur 'n verdeenste van vief-en-tachetig sent per nach. Mesjien betaolde ze de lèsten torewachter ouch mer de hèllef, umdat tee mer ein oug had. Wie dee storref en onderwijl d'n telefoon waos gekomme, woort te stads-Argus aofgesjaf.

Waos geine brand, dan naom heer ziech um haaf èllef z'n ierste snuifke, staok um haaf twellef z'n ierste sigeerke aon (merrek: 'Prenez-garde'), beije ziech onderhands ene roezekrans, drejde alle kerteere ene slaag aon de kontrol-klok en góng alle oore oet e vinstenke liGGe toetere um te melle, dat heer neet in slaop gevalle waos, en brach zoe de nach door tot vief à zès oore.

Gewoeneiek waos et geine virtuoos op z'n trompöt wie dee van Säckinge, mer et had mie eweg van enen tróp gejs, dee geplök woort. Dee good op te trompöt lèdde, wis ouch, wat veur 'n zin d'n torewachter had.

Zoe had eine jaore laank löstig in z'n trompöt getoeterd. Veur 'n apaarte sigaar gaof heer um tien oore 'n ekstra nómmen, tot te lui van de Mäönt en de Jäöjstraot meinde, tot et lèste oordeil begós. Heer en ze vruijke, die beijweeg veer de lui góng doen, waore same aajt gewoorde, tot op ene veine kier de trompöt mer eine langen toet leet hure. Toen laog z'n aajt erreg kraank op Kalvarie. Op zeker nach hoort me nog mer inkel eve enen toen, want et wijfke waos deed.

Mer alles kaan verandere. Wie e jaor verloupe waor kwaome weer de vreuger trompöt-fantazies trök en opins vernaom me, dat t'n torewachter ziech 'n aug had laote valle op 'n nuij vrouw mèt nege kinder. 'Zeedder', zag er, 'zoe allein is ouch niks gedoon'. En wie me häöm vroeg, boe ze verstand waor, kraog me de bèste imformaassies euver de *wedevrouw* Rebsjie en häör leef jonges en meitskes. De trompöt maakde varjaassies tot et zoe'n aard had. Ze trouwde.

E paar maond naoderhand begós et taobove benajd te klinke. Dan had heer 'n blouw oug, want tan had er ziech taobove in d'n duuster, *begrepder*; zoe tege de lèdder gestoete. Of heer had ze geziech vol *kretse*, dan had em die *toej* van 'n kat, *begrepder*; zoe in z'n faassie geklawd.

Mer de trompöt loog neet, die klonk al mer melankolieker. Ie et e jaor wijer waor had heer de krejemarsj tebij geslage en z'n hoeg poziessie *getoesj* mèt e lieg pläötske boete de Tongersepoort. Toch waar et e raodsel, wanne z'em zoe toutakelde, want es heer toes waor door d'n daag, góng zij op et *stort*, *aajtgood* rape en zaot heer op zenen tore, dan laog zij in et bèd. Wel klobde ziech te leef kinder nao zien doet mie onderein, met *mèt iere* höbbe ze toch te stad van e verheve personazje aofgehollpe.

XXIX. Volksbruiloft.

Al vreug in de mörrege. kós me et *in de spieze kriege*, dat get apaarts te doen waor in ein van de huiskes van et sträötsje. De lui, die in de vreuge mörrege nao et fabrik góngge, keke in et langsgoon ins nao bove. Dao hóngge zuver gardijne veur de vinster. De trappe woorte zjus gesjrop en noe kump 'n vrouw mèt ene verslete bessem nog gaw get veur de deur *kretse*.

E paar deure wijer zit 'n slóns van e wief mèt ongekemde haore op ene stóp. Ze *tingelt* get mèt e *windelkeend* en loert eeder kier nuijsjierig nao de vrouw, die mèt vääöl *behej* aon et pótse is. Ze had häör geere aongesproke, mer ze wis neet, of ze antwoord zou kriege, umdat ze e paar daog geleije zjus *ruizing* hadde gehad euver e *soppekeertsje*. Mer hun gemood waos allebeij te vol um langer te kinne zwiege.

‘M'n leef Nes, de zouws tiech al vreug in de zweit wèrreke’, begint te ein. De ander, die toch neet dadelek wouw tougeve, zag: ‘Jao, dat zeen iech’, mer mèt stóng ze op en *saajelde* nao de ander tou. ‘En wie is et, *zeedder* veerdig?’ vroog ze.

‘Zwieg miech stèl’, zeet te ander. Ze zèt te bessem tege de stiel van de deur, veeg häör neus ins aof en zèt häör han in häör zij, um ins evekes te *poeze*. Noe is et ies gebroke en begint 'n drök gesprek. Zij, die et zoe drök heet, steit ondertösse, datse niks deit, mer te vertèlle, watse nog allemaol te doen heet en dan begint ze *van naoje pis draod* alles *oet te laveje* euver et aonstaond groet fies, want et zal vandaog broelof zien in et huiske en zij is ein van de aonstaonde sjoenmoojers, de moojer van de broed. En de broed zou zoe deftig weurde. En häöre sjoenzoon had e gaans veetsje beer laote komme. En zij had veur 'n ganse *sjink* gezörreg en veur de nudige stompe *woors*, zoe dik wie enen errem. En de broedegom had ziech ‘geglaseesde’ hejse gekoch. En Neele oet et Eekstersträötsje had goon vertèlle, dat et allemaol *gepóf* waor, mer die mós ziech mer *oet te riezzer* hawe, anders kós ze *ze oetgemete kriege*, zoe'n *sjintong*. Die zellef 'n dochter mèt eint *op te póf* had mós mer van 'n ander zwiege.....

Et gesprek woort opins onderbroke door ene manskop, dee bove oet te vinster woort gestoke: ‘Boe höbste m'n euverhummeke gelag, Janna?’ reep tee.

‘Joezes’, reep Janna, ‘dao is ziech tee al aon 't aondoen. Zuug mer ins in de laoj van de taofel. Wach get, iech kom op.’

In de gawwigheid krets ze nog eve mèt et stök bessem get *drek te göt* aof en klóts taan d'n trap op.

Nej heet ze häöre rök gedrejd of oer versjeije huiskes komme de nudige vrouwlui, die al langer et gesprek in de pater heele. De ein dreug *kwansijs* ene koffiepot of ze water góng opsjödde, de ander heet enen ummer, 'n derde ene leegen *teleur* en al gaw vörremp ziech 'n indsje liegeraof e *kubbelke* um Nes, die verslaag gief van al wat ze heet komme te vernumme.

‘*Verratste* noe neet, wat e leid heet tie’, zeet tie mèt te koffiepot, ‘persijs of iech häör neet mèt häör dochter bij de pastoer hōb zien oetkomme; dat kleid, boe die in trouwt, heet ze gegeve gekrege’.

‘*Jao*’, zeet tie mèt t'n ummer, ‘gistere heet ze nog vief-en-tachetig sent geliend bij vrouw Govi op et heukske, um häöre sjaal oet te lómmerd te hoole. Iech weit et oet häören eigenste mond’.

‘En die woors’, meint tie mèt t'n *teleur*, ‘gaank eweg, dat is allemaol peerds’.

‘*Nein*’, getuig 'n ander, die zjus bijgekome-n-is, ‘dat is gei peerds. Ze heet ze miech zellevers laote preuve, wie ze ze is goon hoole.’

De andere zwiege, min of mie oet et loed geslage, umdat partij getrokke weurd veur die ze zien aon 't *doorhoole*, en noe et gesprek neet mie vlotte wèlt, verdwijnt te koffiepot, t'n ummer en d'n *teleur* weer in hun respektiveleke huiskes.

Nes geit allein weer op häöre stop zitte; ze sjoggelt et keend get op häör kneeje en wach wijer aof, wat geit gebäöre.

D'n eine nao d'n andere zien de broedegom mèt zien awwers, de getuige en einige familieledede en kinnesse binnegestap en *achtrein* zal de stoet versjijne. Et is umtrint tien oore en et begint te motregene, mer dat lèt neet, dat te ganse naobersjap mèt en mèt pos vat veur de deur tot rond èllef oore.

‘*Dao* komme ze oet’, zeet Nes, die vlaak veur de deur steit en de getuige d'n trap aof zuut komme, deftig in et zwart mèt witte katoune deskes. Zij hōbbe eeder ene perreplu, zjus wie de sjoenmoojers. De res is van plan um ziech mer te laote naatregene. Ze stoon allemaal umein te dreje en make ziech nog te lèste observaassies:

‘*Moojer*, hawt te perreplu nog get bove vajer, zenen hoed weurd naat’. ‘*Kris*, slaag t'n brook get urn, ze sleip tiech door de göt’.

‘*Raap* te nuij kleid get op, *Anneke*’, zeet ein van de *naoberse* vruntelek tege de broed, ‘kom heij, iech spang et tiech get op’. De broed liet ziech geere geweerde urn häöre sjoene witten onderrok te laote zien.

‘*Heij* is nog ene perreplu, pak geer uuch tee mer, vrouw’, zeet 'n ander *naoberse* tege de moojer van de broed.

‘En allemaol betaold’, neet tie tege Neele oet et *Eekstersträotsje*, die ze tösse de lui zaog stoon.

‘*Laote* ver noe mer goon’, meint te getuige mèt te möts, dee ongedöldig begint te weurde tösse al dat gegaaps.

Zoe gezag, zoe gedoon. De stoet kump in beweging en ze slibbere euver de nate pleveje et *sträotsje* oet, naogeloerd door de ganse naobersjap, boevaan Nes nog reup: ‘sjoen, heh?’

‘Et is get *gats*’, sjimp Neele en kiert häör de rök.

Noe vervolleg ziech t'n toch nao et *Stadhoes* en de *kèrrek*. De vajer van

de broedegom, dee ziech al vreug eint heet t'rop gezat, heet et door de alteraassie werrem gekrege en zèt zenen hoed wied achteroet. De getuige zweje mèt hun errem en hōbbe allemaol 'n groete sigaar in hunne kop. De broed loert modes veur ziech, mer kiek toch ins van tied tot tied gaw op zij, of ze ouch *bezeens* heet. De broedegom loert zoe zoer van de deftigheid, of heer tōsse zès deenders nao de *buroo* weurd gebrach.

Es ze trök komme weurd good geborrelt en dan geit eeder nao z'n hoes te middag ete en get slaope, um tege vief oore weer prezent te zien, want tan begint te broelof, die tege negen oore in volle gaank is.

De broedegom zit in z'n hummesmouwe, de broed in häören onderrok mèt häöre witte zakdook t'reuver oetgespreid. De ein sjoenmoojer sjink in en sprik te ander mèt 'geer' aon, um te bewieze, wie good zij et same wel vinde zōlle. Eine sjoenvajer, dee et smōrreges al zoe werrem had, lik noe tōsse al et gedruus in et béd en is mèt gein meugelekheid wakker te kriege. D'n andere spāölt op te monika. De jonger zuster van de broed, die 'zoe sjoen kaan zinge', zit in de ope vinsters, zoedat eederein van op straot häör good hure en zien kaan, en noe ze zjus e leedsje heet '*doorgehaold*', krijg häör meer e komplement t'reuver: 'dat vroumes heet 'n stroot!'

Mèt t'n 'timbre' van enen twieden tenor liet ze noe vollege:

Wat is het leve?
Een stap naar 't graf.
Wat hede bloeit
Valt morrige af.
En wat is het leheve.....

De ganse broelof mèt te monika vèlt noe bij en um et rech sjoen te zinge doen ze dat zoe laanksaam meugelek, mer es et oet is volleg dadelek:

'Laote veer nog ins drinke in et ginneraol'.

Noe zwijg Leen evekes um ins te drinke en ampasant 'n *sjeermoul* nao binne te wërreke mèt e paar sjiijve van de 'woors'. De broedegom maak et z'n vrun aongenaom door hun dikke lappe van de sjink tou te gooje mèt te oetnudiging: 'Alloh, jonges, vret taan!'

De naobersjap lik naturelek in de vinsters of deit op straat mèt. Veur ei kwarant deile ze in et plezeer, veur drei kwarant zien ze zjaloes, boedoor later nog ein vertèlde: 'Ze hōbbe ziech mèt te sjink naogesmete'.

En es et hun op straat get lang doort, datse niks mie hure van de lol, reup enen opgesjote jong van onder op tege Leen, die noe haos gans boete de vinsters zit: 'Alloh, Leen, hooi nog ins eint op', boe-op Leen veur antwoord gief: 'Loup nao de hël, gek', mer toch dadelek begint:

'En dee in Jannewarie gebore is, steit op!'

De twellef maond weurde zingenteere achterein geneump en al de broelofsgaste stoon rech aon de taofel mèt hun glazer in hun han, es Leen aon de maond December gekomme is, behalleve eine, de getuige mèt te mōts.

'Alloh, Munie, staank tan op!', reup Leen.

Mer Munie, dee stief in ze glaas blijf stare, antwoord: ‘nein, iech staon neet op’.
‘Staank op, anders meine ze, dastiech neet gebore bis’, drink Leen nog ins aon.

- 'Nein, zèk iech tiech, iech staon neet op', herhaolt Munie.

- 'Alloh, staank op, awwe *bóbbeleer*, gekseert te broedegom, mer Munie sleit mèt 'n voes op taofel en hèlt vol: 'Nein, iech staon neet op'.

- 'Staank op!', reup Leen noe, '*potdiemese* lammeling. Doeg et noe veur de jong; mer de broedegom sus te opkommende drif van Leen: 'Maak noe gein *allegaassie*, laote ver liever ins e sträötsje umloupe. Et veurstèl vind algemeine bijval, want et is '*gaodsdeerelek* benajd op et *zimmer*', vinde ze.

Et gans gezèlsjap, behalveve Munie, dee em um heet, trèk noe de ope loch in. Ze numme ziech onder d'n errem en noe geit et te stad door mèt te monika veurop, naturelek weer zingenteere:

Dan hebben zij twee laharzen aan,
Van achtere met twee sporen draan.

En mèt dobbele forto en blikbaar voldoening zinge ze de lèste regels:

En is dit al, wat gij hier ziet,
En het is een zwijneboel en anders niet.

Door de nachwakers aongemaond um te zwiege kiere ze trök nao, et sträötsje, boe de res van de broelof in de ope loch onder de lanteerie gehawe weurd. Dao weurd nog gezonge, gedronke, *ziech gekeekeld en geklop*, tot et vaat leeg is, de sjink en stümpe 'woors' op, de keele heis en de ouge vol slaap zien en bij et kreeke van d'n daag zeuk eeder eindelek te welverdeende rös.

XXX. Middelen van vervoer.

Dee vreuger ins gaw 'n kommissie wouw doen, mós mer hel loupe. Get anders zaot neet t'rop. Wouw heer ins 'n *tuurke* goon make in d'n umtrèk, dan doog heer dat *op ze moojers veule*, of, wie me later zag: *mèt te leeren iezereweeg*. Gong heer wied van honk aof, dan doog tat te mindere maan ouch weer te voet; de beter lui rijde te peerd of zatte ziech in de poswagel of in 'n gelegenheidskouts en de gooj boere in hun houfkaar of ouch te peerd. Es van de dörrepe de prosesies nao Mastreech kwaome of door de stad trokke nao Sjerrepenheuvel of Kevelaar, dan zaot te boer veurop op 'n *akkermeer* of ene *karenhings* en z'n vrouw mèt te perreplu dweers t'rachter. Et bekind dreikentig veendelke voort bij de trökkoms tösse-n-et kopstök van et peerd gestoke en achter de vrouw waos nog te *kalbas* vasgemaak, boe-in de mondkos en de *peperneutsjes* geborrege waore.

Kós te reis euver water goon, dan voore ze mèt te trèksjuit.

De vrachte te land versjikde me mèt te voormaan, dee z'n euverdèkde kaar door drei of veer peerd nao Heerle en Vaols leet trèkke. Boete hoort me ze al 'n oor wied aankomme, want aon d'n haom van eeder peerd hónge e paar groete ron belle, die enen hielen helle klaank hadde en al op groete aofstande veuroet woorte de lui gewaarsjowd, dat te voormaan in aontoch waor. (Die belle waore neet gemeekelek te geete en kwaome meis van Kermpt oet te buurt van Hasselt.)

Heel heer halt um op-en aof te laoje, dan stónt te krib al gereid en de ummere water, um de bieste ondertösse te laote vrete en drinke. Treine,

trams, stoumboote, fietse, motorcyclette, auto's, vliegmasjiene, lochsjeepe en onderzieboote rommelde, snorde, tuvde en puvde nog neet op, euver en onder land en water. Toen kwaome de stoumtraksies: treine, trams en boote. Et reize góng gawer en wie de lui einmaol begóste te jachte, waos gein hawe mie d'raon en zjus zij, die et mieste tied hadde, spoojde ziech et erregste. Dao kwaome de fietse, of, wie ze in et begin hiel gelierd hède, de 'vélocipède'.

Van tied tot tied hoort me op ene Zondag-achtermiddag 'n ongewoen geratel euver de keje, of e paar handkare kwaome aongestoete. Me drejde ziech um en zaog tan ene maan op e masjien zitte te duije en te *trampe*, dat et zoe'n aard had. En wonder bove wonder kraog heer dat tink veuroet. Et waos e zwoer iezere gestèl mèt drei houte rajer d'raon, die mèt iezere *ben* beslage waore. Aon et vöörste raad zaote twie trejplanke, wie de boere gebruke um et land plat te danse, es ze radijze gezejd höbbe, mer dao trooj noe de 'velocipedis' op en wèrrekde, tot em de zweet *kaanjelenteere* langs zene rök leep. Ouch bevonte ziech wel ins te trejplanke tösse de twie echterste rajer, boe dan ouch te zaol in de vörrem van ene kórref waos aongebach.

Et vöörste raad woort gestuurd door e laank iezere handvat, zoeget wie ene pompezwingel, dee links en rechts góng in plaots van op en aof. E paar dozijn kinder marsjeerde deneve-n-op, um et vehikel te bewondere en um te tèle, wie vööl kiere dat et umveel, want, al had et ouch drei rajer, et vloog gawwer um es noe ene fiets op twie, veural door de maoskeje wie de kinderköp, boe toen de straote mèt geplavejd waore. Et einig versjèl tösse ene wandeleer en ene rijjer zaot em allein dao-in, tot t'n eine *wel* en d'n andere neet mèt z'n veuj aon de grond kwaom. De euvereinkoms waor, totse allebei 'n vaart van ach mijl in de oor hadde.

Door de bot waor et masjien van eige maaksel en had ziech ene geweermeecker of ene 'mecanicien' d'raon geammezeerd um et inein te *prakkezeere*, en dee had later z'n aordigheid t'rin um demèt oet rije te goon, wie enen andere góng stelteloupe. Fabrikke of magezijne van die dinger bestónte neet. Waos te rijer meuj getramp en góng er ziech in ene kaffee get röste, dan leet er ze masjien gerös aon de deur stoon, want gestoole woort et toch neet. Ten ierste umdat me ziech neet gaw demèt kós oet te veuj make en ten twiede umdat et enen hielen toer waor um op enen hook van 'n straot t'n drej te kriege. Hoegstens probeerde de kinder ondertösse um ouch ins temèt um te valle.

Dao zaog me opins tot ginneraol verbazing d'n ierste fiets langs zweve. Neet zwoer gebouwd (toch nog altied zoeget achtien kilo) mèt fien reedsjes en kajoetsjoeke ben. Vöör 'n hiel hoeg raad en achter e kleineke. Et model hède 'kangoeroe', al is zoe'n bies ouch krek andersum gefatsoeneerd en heet et *pu* in plaots van rajer. Remme waore neet t'raon. Wouw de rijjer 'n helling aof, dan góng er euver de kop en de fiets rijde op häöm. Enen awwerwètse 'vélocipède' veel op zij en ene kangoeroe ouch, mer dee dukelde ouch nog euver de kop op t'n houp tou. Me begreep ziech neet t'n dörref van *deginnige*, die d'rop rijde en toch zaog me wie langer wie *miej*er fietsers oetkomme, want et waos te sjiek van de 'jeunesse dorée'. Mer wie me te lange lèste de groetste *bange-*

sjieters van de ‘crème de la crème’ d'rop zaog rijje, begós me te begriep dat et fietse toch zoenen heksentoer neet waor.

Dames op kangoeroes woorte nog neet gezeen, mer wie eindelek te ‘savety’s’ versjene, de lieg fietskes, kwaom et fietse wie langer wie miejer in gebruik. Iers zaog me eine fiets, toen twie, toen tien, toen mèt tiene tegeliek. De mode waor, datse eeder jaor 'n ander model van stuur hadde. De dames en de hiere sjavde ziech e spesiaal ‘beige’ fietskostuum aon mèt 'n korte brook, boe-in ze de gansen daag mèt of zonder fiets rondtrokke. Ze vörremde ziech tot klubkes, vereininge, zellefs tot enen ‘Algemeene Nederlandsche Wielrijdersbond’ mèt besture, insienjes, veendele, trompötters, konsuls, gazette, hotèls, ekskurzies, bondsdinee's, bondssoepee's (‘met de bondszusjes’) en verbandkiste. Nuij kombinaassies woorte oetgevonde um kollektief te nek te breke op ‘byciclette, triplets, quadruplette’ en motorfietse. Minnige kier gebäörde-n-et, dat e stèl oettrók um 'n ekskurzie te make, mer es te stuurmaan neet te krach had um op tied te dreje, umdat drei of veer maan achter em oet alle mach zaote te duijje, dan vloog te ganse kolleksie 'n *gröb* in of tege 'n hèk of ene boum of 'n hoes. Dan laoge ze op ene *kóbbel* te spartele mèt errem en bein of et e speul keigele waos, wat doorein gegoejd woort, en es ze eindelek opkrabbelde, waos et vervolleg van et oetstepke nao enen dokter of ene kaffee mèt te verbandkis.

Twieemaal in de week woort permissie gegeve um ziech te ‘traineere’ oppe Vriethof: Maondags en Donderdags van 5 tot 7. Dan woorte ouch kunste vertuind. D'n eine rijde doezend kiere um et kioske, d'n andere kroop onder et rijje op te zaol en bleef t'rop stoon in volle vaart. Gawen sjoenrijje woort beoefend en zoe braok t'n tied aon van de wedstrijde. Et bleek al gaw, dat Mastreech ziech op ierste klas rijjers kós bereume en toen organizeerde de Mommezij d'n ierste konkoer in Nederland. Veur de Hoofwach woort et plein opgebroke, wat tao laog, mèt te stadsstaar d'rin van witte rolkiezel. Et Vriethof woort gewals, aofgepaold en mèt veendele geseerd en op t'n daag van de wedstrijd struimde gaans Mastreech tenaotou mèt doezende vreemde oet t'n umtrèk. Dao woort ouch gerijje mèt hindernisse. Euver 'n plaank, die euver 'n *gröb* lang mèt water, tege-n-'n plaank op en aon d'andere kant langs 'n plaank aof. Wie mie tot ers op hun geziech veele, wie plezeeriger tot men et vont. De börregemeister Pijls in hoegseige persoon reikde de prijze oet en dao waore t'ers onder de winners, die ziech zoe *gepreemp* en *gepeers* hadde, totse nog wel ene pries in get anders hadde verdeend, wat me aon de reuk kós gewaar weurde.

De fietsbeweging breide ziech gestiedig oet. Börregerlui en wèrreklui sjavde ziech e masjien aon, et leger en de *kommers* veurde ze in en op e gegeve momint zonge ze:

En allemaal op ene fiets.

Adjuh trèksjuit, adjuh houfkaar, adjuh akkermeer en karenhings!

XXXI. Tooverkruiden.

In der tied droog haos eeder hoes ene naam. Et had ene giegelstein of

e sjèld en oore in d'n umtrèk wiste de lui, boe et in de *Rozekrans*, et *Zwart Sjaop* of et *Gouwe Verreke* waor, al kóste ze ouch gein lètter van de naam van de lui, die in de hoezer woende.

Zoe laog in Wiek örreges 'n woening, die hède 'de Staar' en et sjijnt, dat tie staar 'n groete aontrèkkingskrach had op te deurstige lui, *prónt* wie de maon op et water. Et hoes waos eigelek 'n *luurderij*, mer vāör op t'n *heere* en in de kamer d'rachter woort getap. Dao waor de bijeinkoms van 'n vaste *kompenij*, die leefhóbbber waos van e good glaas kaajt aajt beer, e pötsje pandoere en onder de hand van e vreetpartijke of 'n gooj mop. Die klante waore zoe diuug meugelek. *Ze kólde* ziech gestiedig onderein, mer maakde ouch niks t'roet um same d'n eine of t'n andere vreemde 'n pöts te bakke. Noe zien ongelökkigerwijs sommige lui *kompleet* in de weeg gelag um veur de gek gehawe te weurde en zoe had tees kompenij ouch van tied tot tied e personazje gelaoje, wat veur 'zondebok' mós deene.

Et menneke bemeujde ziech mèt alles en nog get; et zwedzde veur zès en waos taobij erreg liech- en bijgeluivig. Mèt 'n oetgestreke geziech kós me häöm alles *opbinde* wat me wouw.

In die klub zaot gemeinelek ouch ene Zwitser, dee, nao lang rondtrèkke door allerlei streke, te lange lèste in Mastreech waos blieve plakke, umdat et em heij eindelek et bèste beveel. Umdat heer van wied kwaom en e geheim kós um glaas te kleure en te branne, woort heer door eus menneke es get gaans apaarts besjouwd en dao de Zwitser ouch ratte en muis kós verdrieve en de onbegriepelste kunskes verkoch mèt te kaart, zoe späölde heer 'n groete rol in de gedachte van Graadsje - zoe hède de kleine *króddel*.

Enen aovend zaot eus kompenij weer bijein en woort daonig mèt spek gesjote, woebij ouch euze Zwitser et woord naam en tot groet plezeer van Graadsje, dee ondertösse toch *reigerde* van d'n angs, allerlei vreem histories begós te vertèlle van spoke en hekse, van vuurmaander en *weerewuif*, van kenijns, die op hun vinger flódde en *bök*, die door de loch vlooge, van zwarte katte mèt greun ouge en gespenster in witte lakes. Mèt ouge, die haos oet zene kop rolde, zaot et kleinsje de Zwitser de wäörd oet te mond te kieke en daodoor mèrrekde-n-et neet, dat te andere ziech al ins 'n oug knikde.

'Ja', zoe eindigde de Zwitser in ze gebroke Mastreechs, 'iech waor dao niet joed erabjekomme, wen iech nit de kruiter jehabt hette, die bei oens of der alm waksen. Wilt ier wool geluiven, dat, wem die in der hand hèlt, veur jeder man oenziechbaar is? Kee mensch oend kee teufel kan 'm dan zeen, ja. Was ich euch sage ies waarhaftig; das sind kruiter, die waksen in der Schweiz hoog oenter dem schnee, da woo ich woonte, im kanton Bern'.

- 'Da's sterrek', reep opins Graadsje en sloog mèt 'n voes op taofel; mer mèt loerde heer ins rond, of geine ongeluivig lagde, mer niemes vertrok ze geziech. Had meter eine mèt zene kop gesjoddeld, dan had et dadelek et helste gesjriewd: 'dat luigste, Zwitser'. Mer, wie gezag, niemand *boezjeerde*.

's Anderendaogs zaot euze Zwitser nao ze werrek aon z'n aovendbroed,

toen eus kleinsje ins bij em kwaom oploupe. Nao get *gekazeld* te hōbbe euver ditte en latte kwaom et t'rop neer, dat et mèt *belump* ins geere et fijne van de zaak wouw hōbbe en dat et eigelek ins kwaom um die touverkruije te zien te kriege, die iemes onziechbaar kōste make. - 'Iech sol ze emaal joon hoole', zag te Zwitter, dee in z'n eige *griemslagde*, en er góng in e keemerke deneve. Graadsje hoort sleutele rammele, de deur van 'n kas piepe, sigarekiste umvalle, papier sjäöre en eindelek kwaom de Zwitter trök mèt e gries *tuutsje*, boe-in get verdruugde kruije zaote, die *evels* vööl eweeg hadde van fien gevreve *kroetwès*.

- 'Dat sind noe die kruiter', zag heer, 'da ies der teufel zelfst bang veur, ja'.

- 'De *köls* miech, broor,' kwaakde opins Graadsje, 'want iech kaan diech toch zien, al hōbste dat tuutsje ouch in d'n han'.

- 'Hatste dan neet jood jeloesterd, wat ich jesaad had', zag t'n andere, 'man moes alle kleijer aus siehe ond niks aonhalte wie noer bloos die bōks, oend es moos mitternach sind'.

- 'Dan geef miech tie kruije-n-ins mèt, dan zal iech tat ins probeere of tat woer is', zag et menneke. 'Vanaovend klokslaag twellef kom iech temèt in de Staar en zal iech ins zien of et woer is, watste us hōbs komme zitte te vertèlle, jao of nein'.

'Ja, versoege es emaal', zag te Zwitter en heer *zoekde* aon z'n piep, of er et reurke devaan wouw trèkke.

D'n aovend kwaom. Eus klubke zaot op z'n ajts in de kamer bijein. Ze kaardde wie geweente, mer tege twellef oore heere ze de deur van d'n *heere* in de oug. De Zwitter zaot tebij. Naturelek waore ze ingeliech. Dao sloop te klok twellef en mèt zaog me in et veurhoes achter de gardijnsjes get bewege.

- 'Speul door, dao is er werrechtig', murremelde-n-eine, en ze slooge de trouve op taofel of et aongenómme verrek waor.

Dao stónt et *kruddelke* in d'n *heere* en trok te hëllef van z'n kleijer oet.- 'Pst! Pst!', góng et achter de roete; sommige loerde-n-ins rond, mer niemes spraok van de versjijning, ouch neet wie et stèllekes te deur ope doog. Wel zag eine: 'dao sjijnt wind op te komme, de deur geit *van allein* ope'.

Graadsje waor binne en loerde rond um, es eine mer kikde, te roope: '*Zeedder* wel, dat te Zwitter uuch *geköld* heet', mer alles *gebierde* of niks bezunders gebäörde. Toen woort et *astranter* en hoozde-n-ins. Eine van de kaarters zag allein: 'zits tiech tao zoe achter de kachel te röchele, *Lemme?*' - 'Iech, nein', antwoorde Lemme. - 'Wee hoos taan zoe lielek?' Alles zweeg en kaardde door.

- 'Bertus heet trouveboer en de Nel', zag t'n onziechbare opins mèt 'n gemaakde groof stum. Eigelek wis heer neet good, wat er mós doen um te spoke.

- 'Alloh, alloh', zag Bertus en drejde ziech haaf um nao eine, dee achter em zaot te *dempe*, moos tiech noe mien kaart goon verraaje?' -

'Iech?', zag tee, 'iech doon mene mond neet ope. Iech hoort ouch wel zoe get bromme. De zouws zoe zèGGe, dat et Graadsje z'n stum waos. Dee zal toch neet in de sjouw zitte?'

- 'Kwiek! kwiek! kiesj! boeh!', doog Graadsje, dee noe vas euvertuig waor, dat niemes em zaog.

- 'Mer, sappermeis', reep eine, 'iech huur get en iech zeen niks'.

- 'Et is heij neet pluus', reep enen andere.

- 'Oetoe! heij hōb iech tiech', bromde et speukske en trok Lemme aon zene mouw.

- 'Et is heij neet pluus, zèk iech tiech', sjriewde dee. 'Et spook heij, geluif iech'.

Er sprong op en goejde Graadsje haos et underste bove.

Et waos 'n raar versjijning, dat verdrejd model, wat tao haaf naaks door dat kaffeeke rondspookde. De klante waore blij, datse *kwansijs* van d'n angs sjriewe kóste um neet te bōlleke van de lach.

- 'Dao is ene koeje geis in de kaffee', reepe ze op et lèste en ze wiede ziech op zoe'n maneer, tot Graadsje van d'n einen hook van de kamer nao d'n andere gestoete woort en tōsse de steul door toemelde.

- 'Wissen sie was ier doon toet?', zag toen de Zwitser en heer posteerde ziech veerkentig veur de deur, tot et spook neet mie eweg kós, 'laos te knechs eintzige koojschwanze haole, dan zal ich em ins eroes drieve'.

- 'Heilala! Tijns en Kobes, haolt *inser* gaw e paar koojstert achter', kommandeerde d'n hospes aon de knechs, die op *steiweeg* door de roete de komedie stónte aon te zien. E bitsje later kwaome ze daomèt nao binne.

- 'So', raojde de Zwitser aon, 'noe moos ier dao mer tuchtig mit beroem schlage'.

In e wupke had ziech eeder veurzeen van ene koojstart en ze slooge demèt wie de bezetene in de runde. Tijns en Kobes hollepe 'n hendsje mèt. Graadsje kraog t'n eine *smeereeling* nao d'n andere. Heer keekde: 'sjeijt mer oet, sjeijt mer oet, iech bin et!' Et hollep neet. Heer goejde z'n kruijje eweg um weer ziechbaar te weurde; dat hollep ouch niks. Op et lèste begós et zoe bermertig te lammenteere, tot te Zwitser veur de deur oet góng en toen vlōgde dan ouch te koeje geis te deur oet. In d'n duusteren heere trok em de Zwitser nog ene soliede bij en Graadsje vloog te straot op, detegeneuver nao et ierste hoes et bèste in, d'n trap op en dao zaot et ziech op et portaol te kerreme en zene pókkel te vrieve, dee bont en blouw geslage waor. Ongelökkigerwijs woende dao e kwezelechtig *nejeerske*, wat nog laat zaot te wèrreke aon get, wat presseerde, en wie dat minske opins dat gejiemer op et portaol hoort, kwaom ze mèt te keers ins loere, mer wie ze miech tao zoe get raars zaog zitte, leet ze de keers valle van de sjrik en noe zaote ze allebei tegeneinop in d'n duuster te *kuime* en te kerreme.

Wie et nejeerske de stum van Graadsje trök kós en toen begós te geluive, tot heer zaat waos, *sjraelde* ze häör keers weer op en, toen ze leech had, hoort ze leihertig aon, wie Graadsje waos op te koffie gekomme. Ze doog häöm eint van häör slaopjekskes aon en zoe *sjievelde* et spook nao z'n hoes. Mèt Sinterklaos kraog heer veur surpries weer e groet pak kruijje um ziech onziechbaar te make, mer heer had genóg tevan. De koojstert zaote-n-em dweers.

XXXII. Kanaal en Maas.

En Pierlala laog in de kis
 Al sints versjeije jaor.
 Toen kraog heer hiele groete..... (wat t'rop rijmp)
 Toen sprong heer gaw op, dat is klaor.
 Mèdein keek heer ins in et rond,
 Noteerde ziech ins ter deeg,
 Wat heer al zoe veranderd vont *bis*.
 In eus good aajt Mastreech. *bis*.

De Bokstraot is noe gans eweeg,
 Dao lóp noe et kanaal,
 Dat maak eus errem Maos gans leeg
 En wie 'n göt, zoe smaal.
 De sjeepvaart t'rop is intressant,
 Ekspeditörs mèt mach.....
 Mer die stoete minnige kier van waal *bis*.
 Mèt hallef of gaar gein vrach. *bis*.

Zoe zonge veur 'n fieftig jaor de Mastreechteneers e leedsje van enen onbekinden diechter, boe-in ene zekere Pierlala alle groete veranderinge opsomde, die in d'n tied te stad had ondergange.

Es Pierlala noe weer ins nao fieftig jaor oet z'n kis kroop, wat zou heer neet allemaol te bezinge höbbe.

Veer zien al aon eus twiede gaasfabrik, aon eus derde nuij poskantoer, aon eus veerde nuij staassie, aon eus veer en daartigste nuij sjaol (behalleve 'n nuij muzieksjaol). Straote komme mèt et jaor bij. Dat *evels* 'n straot van et aajt stadsplan verdwijnt, gebäört zelde. Wel is al ins ein verbreed en 'n ander van naom veranderd, wie de Hierestraot en d'n Anker, mer de Bokstraot is verdwene, te zèGGe, de naam gaans en de straot haaf. De euvergebleve hëllef hèt noe deftig te Kesselskade (in 't begin zachte de lui: de Kesselskade!).

Kwaom me de Maosbrök aof, dan had me rechts langs te Maos te steine wal, zjus wie detegeneuver noe nog in Wiek, en dan kwaom de Bokstraot. D'n aofgebroke kant vertuinde niks bezunders. Dao woende ene kopersmeed, ene koutseverheurder en modemeekers of ene winkeleer, *prónt* wie in alle ander straote. Aon de Honderstraot laog e soort plein, boevaan me nog eve veurbij die straot te verbreiing zuut. Dat waos t'n opvaart nao de groete *Maosmeule*, die tougaank had mèt 'n poort. De meule laog nog e flink stök wied in de Maos en deilde de *Green*, et sjèlderechtig eiland mèt z'n zwoer buim, in twie stökker, de kleine veur en de groete Green achter de Meule. Veurbij de Meule begós te Meulewal en aon de Maoskant tegeneuver de Kleine Grach *et Bad*, boe de greunteboere van St. Pieter mèt hun pónte aonlachte es ze mèt hun waor nao de Merret kwaome. De lui zachte, dat et tao snachs spookde. Aon de Sint-Teunisstraot góng me de Meulewal aof en de Biezewal op. Dao wees me de plaots aon, boe de *Iezere Juffrouw* zou gestande höbbe. Op te plaots van et Papierfabrik laog ene groeten hoof: de bongerd van juffrouw Ruyters.

Wie ze de Bokstraot gónge aofbreke, wouw eine neet oet z'n woening. Mèt e geweer dreigde heer eederein, dee binne dorref te komme, mer wie de wèrreklui onder z'n veuj de grond weg begóste te graove tot zene kraom bouwvallig woort, besloot heer dan mer liever te verhuize. Tot twiemaol tou woort beweerd, dat te grondwèrrekers ene sjat hadde gevonde, dee verdonkeremaond waos gewoorde. Et hèt dèks ouch al gaw ene sjat!

De sjeep, die in et begin op et kanaal voore, waore zeker mer de hèllef van, die van allewijl. Mèt gemaak gónge e paar Braobantse klompe tegeliek in de sluis um gesjöt te weurde, terwijl me vandaog t'n daag iezere motorsjeepe zuut, die persijs tösse de sluisdeure passe. De sjeepvaart op te kanaal, die vollegens Pierlala toen spottenderwijs 'intressant' geneump woort, maag allewijl tot aon d'n oorlog zeker intressant geheite weurde, want jaoreleks passeere doezende sjeep en boote. En zeker neet mèt haaf of *gaar* gein vrach.

Sloog me links aof es me de Maosbrök aofkwaom, dan góng me onder 'n poort door en kwaom me op et *Kolebad* tösse de Maos en de Wallemoer in. Dao had me de groete magazijne van de *badraove* - zoe woorte toen de treffelekste kolekouplui geneump - en ouch zaote dao vrouwlui, die de klötsjes en et gruus in et klein verkochte. Góng noe e jungske veur z'r meer veur vief of tien sent kole hoole, dan reepe z'em aon: 'Kom heij, menneke, iech gereef tiech good'.

Umdat te kole en de lui doorgaons zwart waore en op et Bad hun *kommers* dooge, waore ze mèt te naam *badraove* geduip. Later góng de naam euver op te losse wèrreklui, die nog altied in de naobersjap van de Brök ziech ophawe en die vreuger ouch tao te vinde waore es te kolesjeep van de Luiker *koule* kwaome en gelos móste weurde. Zoe vertèlde ins enen awwe Mastrechteneer, dee nog es aankommende jong veur z'n meer de kole góng hoole bij de badraove op et Kolebad: 'Jeh, jeh, in de goojen awwen tied kós me nog kole veur z'n sent kriege. Mer allewijl? Kom neet! Noe Zuid-Limburg *eiges* 'n haaf dozijn *koule* heet en doezende Limburgers *kaolpötters* zien gewoorde, krijg me twie ummerkes in de week of gaar gein'.

Aon Slevrouwepoort vertrok geregeld te trèksjuit en ouch te boot, of, wie de lui in et begin tege de stoumboot zachte, de '*vapör*', en aon et parek, tegeneuver de bastion, dee haaf in de kanaal lik, woende de bröGGewachter onder de lèste buim van de kastanjelelaon. Aon de bloodbak van et aajt slachhoes, boe d'n Eker onder de kanaal doorgeit, hóng 'n bel, die *gelojd* woort van aon Slevrouwepoort um de bröGGewachter te waarsjouwe, es e sjeep in aontoch waor en dan drejde dee de brök ope, die van de Parekweeg nao de Zwaonegrach laog en boe et kanaal nog hiel smaal tösse dobbel *mör* mèt enen èllebaog nao St. Pieter op leep. Et kanaal waor dao vreuger zoe smaal en hookig, tot veer ins ene lijntrèkker, dee aon e sjeep trok, in et veurbijkomme hoorte moppere: 'Die zijn vader en z'n moeder vermoord heeft is nog te goed om 'n schip door Maastricht te trekken'.

Veur d'n ingaank van et parek laoge steine aofritte nao de Maos. Dao lachte de bootsjes aon, die van Vinlo kwaome en langs et parek hédde

de strourn de 'Baojmaos', umdat ze dao de peerd, leete baoje. Veural Sondagsmörreges waos et tao drök, es um acht oore al de peerd van et fabrik van Regout nao de Baojmaos gónge mèt te voorlui d'rop. Dat waos toen 'n ganse kavalkaad, die in et water terech kwaom.

Op te Maas, aon de Wiekerkant, boe et aajt gedeilte van de 'Céramique' oetsjeijt, laag et houte badhoes, wat ziech ouch wel ins van tied tot tied verveelde aon z'n ankers en dan veur de verandering ins te Maos aof kwaom gelaveerd en tege de *erreke* van de Brök góng liGGe.

Es te boot te stroom op kwaom, móste ze nog e peerd teveur spanne en zoe woort tan ouch et zwerrevend badhoes mèt twie peerd weer nao z'n aw plaots trökgesleip.

Langs te Wallemoer van aof Slevrouwepoort tot aon de Zwaonegrach leep 'n dobbel rij buim en veur dat et Stadsparek aongelag woort waos tao de geprefereerde wandelplaots van de Mastrechteneers. Aon et ind van de alleij waos te Sjineese brök euver d'n Eker geslage en daoever wandelde me St. Pieter op. Et later parek waor iers neet groeter es van aon d'n ingaank tot en mèt te weeg, dee *vas* achter de tent löp. Vãör op te Maospunt stónt et huiske, boe me de kaarte veur de boot mós numme en achter de tent lange nog get vestingmör en grachte, die et gans terrein van aon de Maos tot aon de *Kómpe* vólde. Dao laag ouch et '*pepèrre zölderke*', boe me ziech swinters mèt sjaarserije ammezeerde.

De Maos zellef en häör breurke, d'n Eker mèt tee z'n haaf breurke de Zooj, kwaom de stad geregeld bij hoeg water bezeuke. Es et groet water waor, stónt Slevrouwestraot, de Steinebrök, de Taofelstraot, de groete en klein Lurestraot, de Luregraof, de Witmeekersstraot (tot aon de Kapoenstraot), d'n Heksenhook, de Pieterstraot en de Heijestraot enen have meter onder water. Ouch kwaom de Maos door et Waterpeurtsje in Wiek op, de kelders leepe vol en 'n deil van de Rechstraot en de Hoegbrökstraot stónte blaank. Zellefs te staassie woort ins onder water gezat. Op te Boschstraot kwaom de Maos tot aon St. Mathijskèrrek en dan woorte de wèrreklui mèt kare euvergehaold.

D'n Eker euverstruimde ins et pas aongelag Villaparek en zat ceder villa op 'n eilendsje, tot groete verrassing van de nuij villabewoeners.

In de tachtig voore ze mèt puntsjes door de geneumde straote um de lui et broed te bringe en in Lummel en Heugem zaote de boere mèt hun bieste op zolder. (Wie ze die d'rop höbbe gekrege is e raodsel, mer neet onmeugelek, want in Wiek kroop ins e brouwerspeerd te zolder op). In de stad woorte dan langs te hoezer, boe et water neet te hoeg stónt, planke gelag op tonne en kiste en zoe onderheel me de kommunikaassie. Et liekende dao swinters wel op klein Venetië, veural es saoves nog 'n muzikaal familie in de Koojstraot "'serenata"'s' gaof. Et waos hiel aordig veur te zien, mer es et water eweg waor, móste de lui mèt sjöppe ene voet hoeg te sliet van de vloer steke. Dat vonte ze minder aordig. Ouch waore dan d'n eine de *pu* onder z'n taofel oetgeweik, zoedat et blaad plat op te grond lang mèt t'n Herrense kies onder de stöllep nog t'rop. Enen andere waore z'n bökkeme weer goon zwumme en hadde de weeg van de Pieterstraot weer trök nao de zie gevonde. Weer enen andere, dee trouwe

mós, kwaom in ze broedspek op stelte de Heijestraot aofgezat en de wach van de St. Pieterskazerne begós per kamiong, de runde.

Boe d'n drif neet te sterrek waar ammezeerde ziech te jonges op et water. In tonne en koepe, op kelderdeure en lèdders mèt planke d'rop zaog me ze rondlaveere, en es tan mer eine umsloog waos tat 'n apaart vermaak veur de bewoeners van de ondergeloupe straote, die niks beters te doen hadde es oet te vinsters van de ierste staassie dat waterspeul te besjouwe. Op te Maosbrök stónt et tan ouch zwart van de lui, die loerde nao al wat naam had, wat te stroum kwaom aofgedreve en ampasant keke ze ouch ins nao de katte, haoze en kenijns, die in de hoeg buim van de kleine Green gevlöch waore en dao mer gedöldig móste wachte tot et water gezak waor.

Sints de Maosmeule aofgebroke is en de groete en kleine Green aofgegraove zien en eeder jaor de nudige kiezel oetgebaggerd weurd is te stad van et Maoswater bevrijd gebleve, mer noe deit ziech somers 'n ander versjijnsel veur, naomelek dat et bèd van de Maos, veural veur de Brök, gans bloet kump te liGGe. Op tat zomereiland heet me al ene voetbalmatsj kinne besjouwe en ouch al ins 'n trupke, wat mèt taofel en steul en et onmisbaar pintsje beer dao op ene Zondagmiddag hiel gemoedelek zaot te kaarte. Et is mèt et water in de Maos allewijl alles of niks en dao zal nog vääol water de Maos aof moote loupe, ie de Maos weer bevaarbaar is ten allen tijje. Noe reskeere-n-et wel ins 'n rij sjeepe achter ene sleipboot um mèt hoeg water aof te zakke en dan löp alles bijein um te kieke, of ze onder de lèste *errek* good doorkomme, want e paar maol is et al gebäörd, tot t'n drif e sjeep meister woort en tot et tege d'n ierste pileer aon Wiek stoot. *Ie* et tan aon de 'spoorbrök' waor, waar et gezonke en dan kós te sjipper mèt z'n familie mer zörrege, wie heer nog *levetig* aon de kant kwaom.

Van d'n Eker en de Zooj is allewijl in de stad niks mie te zien. Ouch taovan is te loup verbeterd en ze hawe ziech veurhands *koesj*. Of tie nog *späöls* zölle make, moote veer mer aofwachte.

XXXIII. Runderen, kalveren, paarden.

Noe steit wel bove dit artikel: 'Van stad en lui veur 50 jaor', mer veur de varjaassie zölle veer et noe ins höbbe euver bieste en plante, euver vie en *gevöchelte* en veugel, buim en struuk, vröchte en fruit, *gemeus* en greuntes, vès, insekte en *ongesiefer*. En dat boevuur? Umdat, jaommer genóg, eus jong lui wie langer wie *miejer* beginne eus aw eige taol te verbastere mèt allerlei vreem wäörd en verhollands Mastreechs.

Zoudder wèlle geluive, tot ein van dees daag ene jongemins neet wis, wat 'n *sjroet* waor en 'n jong juffrouw gein *aomezeike* kós? Et eint hèt allewijl kalkoen en et ander deftig miere, wie *labberdaon* landonie is gewoorde en *gepeerzde kop* preskop. Daorum is et ins good, totse zjus tie wäörd weer ins onder hun ouge kriege, die veural mèt et Hollands e versjèl make en karakteristiek Mastreechs zien.

Laote veer ins beginne mèt et vie.

Meint geer, tot ene rindsslachter *vie* zag? Dee zag *bieste* en e *speebekske* is gein bies, dat is e klei verreke.

Enen *deur* is wel 'n bies, al hèt heer allewijl mie ene stier. E peerd is ouch 'n bies, mer es et geslach weurd neet mie, want ene peerdsslachter is nog lang geine *biesteslachter*. In de wandeling neumde ze *bieste* aal wat *heures* dreug of ze kriege moot en bij et rindsvie behuurt. Zoe is ene geitebok weer gein bies en e kaaf mer haaf.

'n Kooj sjijnt wienig benöl te höbbe van vreem taole, want es ene Mastrechteneer slech ze latien sprik, dan zeet me, tot heer dat kint wie 'n kooj Spaons. Wat ze beter kint is häör eige kaaf lekke, want e kaaf is nog et keend van 'n kooj en moot tege enen os *nónk zèGGe*. Wie geer wèt, gief ze mèllek op ene mèllekbong en es tie mèllek wel ins get blouw oetzuut, dan is et ers zeker van 'n blouw kooj.

Zoe lang de bies nog gans is heet ze mer eine naam, mer is 'n kooj *geviemeld* en *gestökkerd*, dan krijg ze allerlei lieleke bijnaome, wie: *lømmel*, *sjeel*, pans, moes, *menningsvaart*, *geelhaor* en *plattedun*. - Plattedun? Of et 'n mager jongdochter is. Ze weurd ouch wel ins oetgemaak veur tuijkesvleis, pees en *zeene* of lapleer.

Entans et Mastrechtler lapleer waor wied bereump. Dat ze et wel ins sjagrijnleer hède, kwaom mie door de sjeunmeekers, die dèks te sjeun te ing maakde. Eus Lurestraote en de Luregraof höbbe eigelek hunne naam nog aon et lapleer te danke, want tao woort et vel van de keuj bereid, mer 'n eigeleke Koojstraot höbbe veer ouch en die deit zeker neet onder veur de Amsterdamse Kalverstraot, want *kaafvleis is mer haafvleis*. Toch is ene kallefsboog neet te versmieje, zoe min es ene kallefskop in zjelei en *zeutselkes*. *Lever-en-poet* mèt get olie en azien, peper en zaajt is 'n aw ech Mastrechtler traktaassie.

Es z'n meer al neet te gelierd is, is e kaaf ouch neet van de slumste, veural es et nog neuchter is. Steit eine debij te loere wie e kaaf of wie e *kaaf-Mozes*, dan beduijt tat, tot heer neet van et *nöGGerste* is. Ene lummelechtige jong vind me nog e kaaf en kaverleefde weurd ouch nog es *kinderazje* besjouwd, al sleit ouch et hart van de desbetreffende jong lui wie ene kalleverstart.

Es destijds ene boer e *Kempes kaaf* nao de stad brach, droog heer dat vas op zene rök, want, es te kinder *kejfkevèt* speule, dan hink et eint nog et ander um de *nak*. Wel zaog me ze nao de Merret komme mèt e kejfke op 'n *kroukaar*. Mèt *truwèsse* waore-n-et kop en start aoneingebonde en zoe *sjörregde* z'et oore wied. Gelökkig veur de kaver is tie maneer van verveur verbooje en noe zuut me ze op hun plezeerreis nao et slachhoes proper neve de slachter op te boote zitte es ze neet achter em in et weegelke stoon. Enen deur mós *gespazeld* weurde; dee liet neet mèt ziech speule.

Et peerd sjijnt altied vööl indrök gemaak te höbbe, want allerlei dinger, die zwoer en fors van veurkomme zien, höbbe de bijnaom van 'peerds' gekrege, zoe wie: peerdsroeze, peerdsneut, peerdsraove, peerdsboene, peerdspu en peerdsoug (e stök van f 2.50) en dan heet me nog peerdsviege, wat e bezunder dik soort is. Dao woort gesproke van e peerdsgeweld, 'n flinke juffrouw is e *vrouwmes wie e meulepeerd*, löp ze evel *waggelenteere*, dan is et e *sjoggelpeerd*, mer dans ze onbehouwe, dan zeet me, datse häör echterste de loch in gooit wie 'n *akkermeer*; raak ze daobij boete-n-aosem, dan hèt et, dat ze *kuimp* wie 'n aajt peerd.

Enen *achkentige* boer is ene *boerenhings* of wel ene *karenhings* en wat klophingste zien, kint ger wel raoje.

Mer neet allein et veurkomme van de bies, ouch z'n kwaliteite deene bij vergeliëkinge, wie z'n vlökheid, zenen appetiet of wel zenen toustand. Me wèrrek, trèk, tramp, zwèt, heet honger of doors allemaol wie e peerd. Me heet geloupe wie e *pospeerd*. Ene kribbebieter van ene maan gief z'n vrouw sleeg wie 'n *danspeerd*. Zeet me van iemes, tot et 'n aw *krak* is, dan is tat zjus gei komplemint. E mager lijndrieverspeerd is e *reipemagezijn*, 'n karkas of ene *knookekerrelejong*.

Et landbouwersspreekwoord zeet:

'n Vrouwmeshand en ene peerdstand
Moote noets stèl stoon.

en:

Dee mèt e peerd umgeit, geit mèt zene meister um.

'E blind peerd deit gein sjaoj d'rin', zeet me, es me van 'n kaal gemeubileerde kamer sprik of van e slech gefoerneerd *betikske*.

E peerd sijnt ouch al ins benajd te druime, want et gebäört wel, tot ene peerds knech et smörreges naat vind van de benajde zweit en dan zeet heer, tot te bies et nachzweit gehad heet en heer hink twee *euverkruuzde brikke* aon de ballek op um..... jeh, um de koej geiste aof te were, die snachs te peerd plaoge. Es veer zellef zoe geplaog zien gewoorde, dan heet us get bezwaard en veer zèGGe, tot us te *maar heet berijje* en enen Hollender klaog tan, tot heer de nachmerrie gehad heet.

De bies heet ouch te apaarte ier, 'n eige kèrrehof te hōbbe, de *peerds koul*. Dao weurd et begraove es et *oetgejoecheld* is, teminste es veer neet zellef te funksie van peerds koul vervölle en d'n awwen *hodju* in de vōrrem van 'delicatesse' in euze mond stoppe, in plaots van in de grond. Et ezelke en dee demèt veurt weurde altied es *gebreurs* aongesproke. Gooje morrege same', klink et, es me de voormaant mèt zene kammeraot tegekump, mer dan heet tee zien antwoord gereid en zeet tege d'n ezel: 'Broor, de familie zeet goojen daag'.

Es laankoer, zjus wie zene baas, et verdrejt um dinger te doen, boeveur heer neet gesjik is, dan vinde ze dat van zene meister hiel slum en van häöm hiel stom. Wèlt heer gein kunste make of aan wedrenne deilnumme, dan beweert me, tot heer köpsig is en is ene mins apaart köpsig, dan weurd tee veur moelezel oetgemaak.

Mèt alle gedöld trèk broor z'n laste. Et geit wel stepke veur stepke, op z'n èllef en daartigste, mer et geit toch *gestiedig* door en daodoor verklaort me ouch ene mins, dee ummerdoor aon de slaag is, veur ene wèrrekezel. Van ze gedöld is bij de lui neet vääöl te speure, es t'n eine ziech ins op t'n andere leune liet, want tan zeet tee *seffes*: 'meinste, dat iech geweend bin, enen ezel te drage?' Dao kump te familietrèk weer bove.

Van ene *goadsblok*, dee mer op alles jao en nein zeet, zèGGe ze, tot heer debij zit wie 'n ezelke, wat jao knik, wie me ze wel zuut bij kinderspeulegood op rōlkes.

Gaof eine in d'n awwen tied op t'n doer vääöl sent oet, zonder dat me de herkoms tevan kós snappe, dan woort onderein gekonkelfoes, tot heer zeker 'n *ezelke-sjiet-geld* had, mer allewijl zèGGe ze: et is ene smokkeleer.

Dao weurd nog al ins beweerd, tot enen ezel, dee et te good heet, op et ies geit danse, mer dan sijnne de ezele van de lèsten tied neet mie zoe *bretsig* te kinne weurde, want in gein jaore heet me mie ene veerveutigen ezel z'n kabriejoele zien make op et ies. Aocherrem, ze zien allesbehalve *bretsig* allewijl. Noe de peerd en de ezels door de 'rijksveevoederdistributiecommissie' op tórref getrakteerd weurde, vergeit hun de *brets* wel en hóbbe ze vääol kans um tot *fomme*-fabrikante gepromoveerd te weurde. In kort krijg zeker eeder grijske e kolebekske onder zene start, um de brandstoffs neet te laote verlore goon. En boerum neet? In de woestijne kooke ze wel op gedruugde kemelemès um de gaas te spaore en ene kameel weurd neet ins mèt tórref gevoord.

Vreuger moote vääol ezele in Mastreech gewees zien, want me heel heij ene spesialen *Ezelemerret* t'rop nao. 'n *Ezeleweegske* hadde ver ouch op St. Pieter. Boe noe de Keuninginneweeg löp góng iertijds e smaal pedsje nao bove en van Slavante haolde ze mèt 'n ezelke et water aon de Maos, wat ze bove nudig hadde.

XXXIV. Geiten, varkens, konijnen.

Noe veer van d'n os op t'n ezel kinne valle, springe veer mer van d'n ezel op te bok.

Ene geitebok steit neet erreg in de geur bij et publiek (en boksboene mèt *geitebóch* ouch neet). Me zeet, tot heer stuut en zwèt en stink en tot sommige lui dat ouch doen: mèt eur permissie.

Tot enen awwe bok nog geere e greun bleedsje lös weurd em neet koelek genómme, mer es eine de bokkepruuk opgezat heet is tat minder gewins. *Gierebök* en bokkeneeze zölle iemes neet euverlaoje mèt *leefenisse* en enen onbeleeftde mins is en blijf ene bok. (Zouwe ze mesjien daoveur de Bokstraot hóbbe aafgebroke?) Ene bakkebaard hédde me, wie et mode waor, enen *harikater*, wat tan eigelek 'Henri IV' mos verbeele. Op bokkepu hadde de lui et ouch al neet erreg stoon, veural neet op wat t'rop löp es et geine bok is, want te *lebendigen duvel* weurd ummers temèt aafgesjèlder.

'n Gooj honderd jaor geleije had me 'n sósjeteit, die veur hun ammuzemint op ene bok gónge rijje, mer boe de bokkerijers naotou rijde, dao krejde dèks genóg te roejen haon oppe *taak* en verdwene de boere hun spaorpöt. Wie de bijdragende lede van die bende zoelang gerijje hadde, totse op et raad kwaome te liGGe um geradbraak te weurde of hadde goon rinksteke mèt hunne kop door 'n ströp, toen woort op et lèste de bok van de bende ouch levetig verbrand.

De bok z'n vrouw gief geitemèllek. Ze is vääol fatsoeneleker es häöre maan. Ze sijnst nog al lösting van aard te zien, want, es e meitske vääol giechelt, weurd opgemerrek, tot ze lach wie 'n geit, die *brómmele* kwiet weurd.

Ene sjaopebok is geere gezeen, veural es hamelsvleis in de *reubesop*. Anders weurd heer noets 'hamel' geneump.

Ramme en ooje kinne veer neet; et is heij mer de sjaopebok en et sjaop 'tuut cours'. De kinderkes van de sjäöp heite lemkes, en veer hóbbe heij

in vreuger iewe ins ene bissjop gehad, dee zeker op ze Mastreechs *Lemme* hède, want in et Latien neumde z'em Agnus. Deen hellige maan heet toen langs et Vriethof et klooster van de Witte Vrouwe gestiech. Et 'claustrum' stónt toen op tezellefde plaots, boe tegenswoordig te sjelleme en spitsbove achter sloot weurde gezat, naomelek in et poliessiebüroo. Wel e versjèl tösse 'n begijn en enen *deender*, en, es bissjop Lemme et hoort, tot ze zie klooster zoe hadde veranderd, dan zag heer, totse heij zeker van e *raozetig* sjaop hadde gevrete.

Mer ver hadde-n-et euver sjäöp, en noe zien de *kuusjkes* aon de bäört. Bij de verrekes komme versjeije titels veur. Me onderkint ze es *biere* en *zooge*, *breulinge* en *sjeuteling*, *baGGe* en *speebekskes*. E bekske, wat nog neet *gespiend is*, maag op eeder gooj taofel komme, veur de res duijt me ze in hun *kot*. Mer, e smerig hoeshawwe is ouch ene verrekesstal en boe et erreg *malpropel* is sprik me van ene zwijneboel.

Aon 'n Mastreechter spijslies brink et verreke allerlei lekker *bufkes* bij. De Mastreechteneer hêlt wel van de *verrekesstreek*, zellefs weurd beweerd, tot heer in e komediestöck nog wel ins geere get van et verreke heet. Op euzen teleur zien veer mèt smaak e stok van de *sjink* of te *rokkelaoj*. *Gepeerzde kop* en *huidvleis* is neet te versmieje, al zinge de *sjintonge*:

Huidvleis van de boer,
Et zien gekabde *pieringe*,
Flets et tege de moer.

Laot m'et mer oetsjelle veur: 'hawt em in de gater'. Al wandelt et in de zomer van d'n eine *kiekoet* nao d'n andere en zeet et *ampassant* te lui goojendaag, al moot ouch dèks et gans hoeshawwe nao väre loupe um et vas te hawwe, es et steit te *bubbele* umdat 'n kaar langs veurt, et kaan toch lekker zien. Zoe sjimpe ze ouch op te gepeerzde kop, tot et *malleber* is, mer ze höbbe toch geere zoe'n plak tösse hun botram. En es et per ongelök neet *gats* is huurt 'n doorrege stök piekelspek in et *zoermoos* en in de ertesop ene poet en 'n *hemke*. Veur te brooje nump me geere kortelètte van et steelke en bij de botram e *stumpke* leverweurs. *Kroepoet* en ballekebreij raak oet te mode. Euver et algemeen höbbe de lui liever, tot et verreke in de derrem zit es tot te derrem in et verreke zitte. Is et einmaol geslach, dan is et aal good wat t'raon is; nao z'n doet deit et 't mieste däög, wie ene gierigaard ouch. De kinnere bewere, tot et spek van e gebrand verreke lekkerder is es tat van e gebreujd, mer veur get sjoens kump et gaar neet in aonmerreking.

Verrekesuigskes zien zeker gein van de zeve sjoenhede. Is et hiel *sjouw*, dan is et zwijnerij. Veur de *mieres beuk* ene slechte zenger wie e mager of e sjeel verreke.

Iemes is zoe lui, zoe *madzjetig*, zoe vèt, zoe *onnöttig*, zoe smerig, zoe stom wie e verreke; zellefs wie et achterind van e verreke, wat nog erreger is. 'Heer is zoe zaat wie e zwijn', zeet me, en es zoe iemes et te bont maak, weurd er in de *spekkamer* gezat. Heet eine get in de gater, wat em geit, dan zèGGe ze, tot em z'n neus krolt wie e verreke, wat *vreutele* wèlt.

Zien ein häör *kroezele* mislök, dan weurd opgemerrek, tot häör haore krolle wie ene rechte verrekesstart. Smeert ze dan nog get veerevèt t'rin

um ze *blinketig* te kriege, dan is et hielemaol 'louwlone'. Dreug ze ene nuijen hoed op 'n aajt kleid, dan steit tat wie 'n tang op e verreke. Kump et veur, tot ene rieke e vèt bäänsje nog krijg, dan sjimpe ze, tot e vèt verreke z'n *vot* mèt boter gesmeerd weurd. *Sjókkeere* ze op eine, tot er zeker achter d'n *troog* oetkump, dan wèlt me neet rechoet te kinne geve, tot heer e verreke is.

Zoud geer wèlle geluive, tot tao spekslachers zien, die 'n haaf verreke slachte? De ander hèllef weurd tan zeker nog get gemas veur later.

Um et spek sjoen doorrege te kriege laote ze de verrekes bij et maste de ein week vaste en de ander week *völlig* vrete, zoe wissele ziech te striepe mager en vèt et bèste aof.

Geregeld heet eeder koejong al ins aon 'n slachtersvrouw komme vraoge, of ze ouch verrekespu had, en, zag et mins te goojer trouw 'jao', dan vollegde gemeinelek t'rop: 'dan zölt geer wel lestig in eur sjeun komme', mer dèks genóg heet te medam 'n ander antwoord gereid en moot ziech te *strabbender* d'n *heere* aof make, wèlt heer ze neet *oetgesmeerd* kriege. Van ene Waol, dee e persesverbal gekrege had, umdat zenen hond e verreke gehete had, weurd vertèld, tot heer ziech veur de rechbank alzoë verdeidigde: 'Menhier de rech', zag heer tege de rechter, 'par exemple, geer zeet teen hond en iech bin dat verk. Es iech noe toujour, toujour kwaom knor-knor doen aon eur gaat, zoud geer miech tan neet biet?' De maan kraog geliek; zoe get deit ziech ouch neet. E verreke kaan dweers zien. Trèkst'em aon z'n oere, dan löp et achteroet, trèkst'em aon zene start, dan wèlt et veurroet. Dat zuut me dèks genóg 's Dinsdags oppe Merret aon et Stadhoes.

Tot veur innige jaore had me de *Verrekesmerret* boe noe et Lakeweversplein lik en in de Maos laog et *Verrekesweedsje*. Dao-op greujde zoevääol wisse, tot te opbrings taovan genóg waor um de gemeintekas te völle, zoedat te aw Sint-Pieteneere gein belasting hoovde te betaole. Veer höbbe ouch nog et Breulingesträötsje, mer dat lievert allewijl neet mie vääol op.

'Wie dan gezag is', zèGGe de klappeje, höbbe veer heij enen Ezelemerret en ene Verrekesmerret gehad. Dao besteit nog o.a. de Zwaonegrach. Bès meugelek, tot tie häöre naam gekrege heet, umdat vreuger ouch zwaone d'rop gezete höbbe, mer dat wèlt niks zèGGe, want tan móste in et Kattesträötsje ouch katte gehous höbbe, op te Kommel *kommele* gezete höbbe en in et Viefhieringesträötsje 'n familie van die piekelbieskes. Zeker is et, tot te mieste straote hunne naam gekrege höbbe nao 'n hoes, wat zoe hède en in die straot of op t'n hook laog. Van sommige kaan me nog te gevelstein zien, wie op t'n hook van de Koojstraot en van et Kattesträötsje. Zoe zal et ouch wel gewees zien mèt te Kapoenstraot, de Wolfstraot en et Eekstersträötsje. In de Hondstraot woende wel *hun*, want tao laoge vreuger de kennels van de graof van Waldeck-Pyrmont.

Langs te Wallemoer van de Pieterstraot nao de Zwingelpöt hède-n-et te *Kenijnsberreg*, en al is tee naam verdwene, kenijnspiepe höbbe veer nog mie es tevääol. Ene kenien is 'n hiel taam bieske, al heet me ouch wèlle, want es ene zachzinnige mins ziech koed maak, dan zeet me: 'er

is zoe *giftig* wie ene wèlle kenien'. Es tee ziech ouch al giftig maak, dan riech heer nog neet vâöl koeds oet. De mindere maan, of, wie dee allewijl mie betiteld weurd, 'de economisch-zwakke', heet altied e zwaak gehad veur kenijns en mennige *moor* of remmeleer woort veur de kèrremes opgezat um te maste, etzij op zolder of in de kelder, op *steiweeg* of zellefs onder et bèd, mer dao preuf me toch niks van op 'n kenijnspartij, zellefs neet es e paar taakhaoze mèt gestaof zien. Tot ene kenien mèt kèrremes op taofel zien moot bewees ziech nog ierdaogs, wie 'n vrouw tege de ander zag: 'Jao, Berreb, ene kenien moot iech hōbbe, al mós iech mene struzak nao de lómmerd bringe.'

Et vel is ouch nog ze geld weerd en es Morits door de straot lōp te *keeke*: 'kenijns-fjel!', dan zuut me van alle kante de lui bijkomme mèt te pèlsjeskes van menier Hans, dee ondertösse gedōldig in d'n azien lik te wachte of aon de vinster hink oet te vreere um tot e lekker bufke geprepareerd te weurde.

'n Tien à twintig jaor geleije had me kaffee's, die de naam hadde van lekkere kenien te lievere en dat tao nog al get peursikes gegete woorte zaog me o.a. in de Viefhiringestraot, boe in 'n zaak mèt witten Donderdag te rije gestruibde kenijns oetgewinkeld hōnge van op te grond tot aon de ballek.

Veer zien noe zoe get van de bieste op veer *pu* aof, die es hoediere gekind zien, mer dao deit ziech nog e kurjeus geval veur en dat is, tot ze veur de klein kinder haos allemaol enen andere naam kriege. Kump 'n moojer mèt häör meideke op t'n errem bij 'n kooj of e *kejfke*, dan zal ze nog vraoge: 'boe's et kejfke?' of 'wie deit te kooj?'. 'n Ander woord es te bies häöre naam zal ze neet neume. E kaaf blijf e kaaf en 'n kooj 'n kooj. Gaans anders is et, es ene vajer mèt zene bengel op t'n errem bij e peerd kump en de bies ins op t'n hals of 'n *bats* klop. Dan vraog heer *prónt* wie et tan klink: boe's te *baj*, menneke?'

En zoe sprik eeder tege de kleinsjes van e *metteke*, e *sikske*, e miemeke, e *wouwke*, 'n *henske*, e *pieteke*, de *weelekes*, de *roekskes*, et *kuusjke*. d'n *annik*, d'n i-ao, de *kókkelenhaon*, de *kókkepel*, al *naovenant* ze bleffe of mawwe, *piepe* of 'annik' roope of wel wie ze aongeroope weurde, wie de geite of te kenijns. Kókkepel maak te oetzondering op te regel. Zoe veer es me wèt kókkele die neet en dee ze vange wèlt reup neet t'rop.

XXXV. Gevogelte.

Dat veugel en *gevöchelte* neet etzellefde is, snap eeder Mastrechteneer *seffes*. Wat veer jammers es gevöchelte besjouwe neump t'n Hollender 'pluimvee' en bedoelt te taam veugel, die veur hun vleis, eijer, veere en dons getrokke weurde.

Ene kanarie, of, wie er ouch al benaomp weurd, ene *kernaaljevogel*, weurd ouch wel es vogel getrokke, mer dao dee in de wereld is, of, liever gezag, op zene stek zit um te zinge en neet um opgevöld en gebrooje te weurde, kaan me dee neet bij et gevöchelte tēlle.

Ene Mastrechteneer sprik zelde van 'kippe', liever gebruik heer et woord 'hinne', mer ene koupmaan in hinne neump heer ene *kukekriemer*,

wijl toch e kuke weer gein hin is. Mennige gelierde heet ziech suf t'rop *geprakkezeerd*, wat wel et ierste gewees is, de hin of et ei. Waor spraoke van enen haon, dan waos zeker 'n ei et ierste. Enen haon verdreug geine vreemden haon op ziene *mèstem*. Verbruijt et tee um op te stappe, dan ontsteit e *roemelpartijke*, woebij nog al 'n veer gelaote weurd en me heet 'n gratis *haoneklopperij*, woebij op et lèste eine van de twee viktorie krejt. Veur etteleke jaore woort heij nog al ins aon haoneklopperij gedoon en dan zaog me in et Advertensieblaad aongekondig, tot 'Zondag a.s. om 3 uur 'Hanenklopperij' zou plaats hebben bij den heer dee of tee, Café de la Paix of Au Repos du Mont Calvaire'. Sints et verbooje is hawe ze die stiekem op te dörrepe. Es ze moot plaots hōbbe, weurd te veldwachter vreuntelek verzeuk, aon d'n andere kant van et dörrep te goon wandele of nao de stad gesjik um kommissies te doen. En zoe moote ziech tan 'n koppel haone *verriete* veur andere hunne lol. Van e vredespaleis wèlle die niks wete. Boevuur ouch, es ze ziech toch neet kinne verstoon.

Dee de hinne wèlt hōbbe moot iers t'n haon vange en dee e land wèlt inpalleme begint iers mèt te gewaopende mach boete gevech te stèlle.

'Tech zal mer ins beginne,
Zag te vos tege z'n hinne,
En sloog t'n haon
Tege de bèdplaank aon.

Soorte heet me genóg t'rin, vanaof t'n awwerwètse *lampersen haon* tot et *kruperhinneke* tou. Wèt geer neet, wie ene lampersen haon oetzuut? Besjouwt tan 'n *klooke* opperwartse boerin van boete de Breusselsepoort, mèt häör korte rōkskes en lieg sjeun. Ouch van ene stadgenoot, dee z'n lang bein naosleip, zèGGe ze, dat heer lamperse pu heet.

'n Jong hin is e kuke, zoelang es ze piep; piep ze neet mie, dan verandert ze in 'n *pöl* en begint aonstalte te make um eijer te lèGGe. E kuke is tao neet slum genóg veur en 'n maog, die kukes geit brooje en vergit, ze oet te hoole, is ouch e kuke en nog wel 'n uilskuke of e kuke zonder kop. E Breussels kuke is neet stommer es 'n ander, mer wel vètter en blaanker van vleis. Dat kump, umdat ze dat door enen trechter volstoppe. In et algemeen moote kukes good gevoord weurde, anders goon ze neet veuroet; gebäört tat neet, dan springe ze achteroet en es ze nate veuj kriege, kriege ze de *pups*. 'n Flinke jong *pöl* is zier geneuk (veural es ze 'n 'tailleur'-kostuum dreug). Zien op e *viedel* versjeije klein eikes en hadde ze toch geere dezellefde pries wie veur de groete, dan weurd taobij gezag, tot et ouch pōleikes zien. Ze koste dan wel get deurder, mer ze zien ouch get gawer op.

Awwer hinne doen ziech geere op um *klók* te weurde. Dan vinde ze, tot ze genóg hōbbe gelag en wèlle ins liever get goon zitte. Ze heite dat breuje. Mer die wèrrekstaking lōk neet altied, want is tat zitte-goon neet gepermitteerd, dan weurd ze e paar kiere in enen ummer water gestop, dan vergoon häör de *gekkestreek* en ze begint weer van vāöre aof aon te lèGGe. Mer ein, die häör ei neet kint kwiet weurde, lōp dèks van de ein vrundin nao de ander. Komme ze dan op e koffiekrenske bijein en weurd z'et kwiet, dan zèGGe de lui, tot et *kakelkónte* zien, mer dat is

neet woer, want hinne kakele mèt hunne bek. 'n Vètte hin sjeijt ouch oet mèt lèGGe en dan weurd sop tevan gekook en ene goojen haon, dee, aocherrem, noets vèt is, weurd ouch in de sop geduijd. Es ene boer *evels* 'n hin it, dan is te boer kraank of te hin. Vrete de hinne de vórtgegoejde zjeneverbolle op, dan kriege ze e stök in; ze verleere hun *bezej*, laote hunne kop en hunne start hange en sloon hun vleugels en andere nonsens oet. Zoe lang ze zaat is, vergit 'n hin te lèGGe.

Brachte vreuger de boerelui eijer nao de stad, dan móste ze aon de poort op eeder 25 eint aofgeve veur de errem kraanke van et hospitaol. Wie dat gebruik in onbruuk raakde waore de verkuipers geweend, 26 stöks kwiet te weurde veur de pries van 25 en zoe woort bij us e viedel van honderd 26.

‘Es te haone kreje,
Geit et weer dreje.’

Dat is vas wie e stök in 'n aw brook en Uilespiegel wis ouch al, wat er zag, wie heer veurspelde: ‘nao rege kump zonneshien’. Es me mer gedöld heet, kump et altied oet. E gans ander geval is et, es te hinne kreje. Dao móste de awwerwètse lui niks van höbbe, zoe min es van al te geëmansipeerde dames, die roukde, flödde of vlookde, want *naovenant* wie et veel, zachte ze:

E meitske, wat flöt en 'n hin, die krejt,
Is weerd, tot me ze de nek um drejt.

Kort en bondig, mer neet oerreg galant, evemin es 'n juffrouw mèt 'n geplökde hin te vergelieke of te zèGGe, totse *verruzeld* oetzuut, es häör ‘toilet’ of häör kouf neet sjoen in orde is. Mer, alloh. E woord teväöl is al ins gaw gezag en de bèste hin lèk jammers wel ins 'n ei in de nietele, *netoert*?

Geit iemes bezunder vreug nao bèd, dan zeet me, tot heer mèt te hinne op te stek krup. Geit e zaakske aon 't reure, woebij et op ene stinkert zal oetloupe, dan zeet me, tot tao voul kukes van komme, en, heet et eine te bont gemaak, dan weurd heer getèld, zoeneet wie ene rotten appel, dan toch wie e voel ei. Dan is e *loch* eike of 'n hel beter.

Et is kurjeus, tot enen Hollender gei *loch* eike en gein lochte waffele kint. Vraag et em mer ins.

Sleit ene zekere persoon alles mèt, dan höbbe ouch zien eijer enen dobbelen dooier, mer belaoft heer väöl en kump van alle die belofte neet väöl oet, dan zeet me, tot heer windeijer gelag heet, en, es me gein eijersjaole heet, boe moot me dan et greun mèt oet te krafte kriege?

'n Apaart soort hin, wat me neet väöl zuut, is te *pinhin*. Et vleis van de pinhin trèk väöl op fezant. Et is ene sjoene vogel, pèrrelgries mèt witte *tikkele*, mer me kint ze alweer mie onder de Franse naom ‘pintade’; de Hollenders neume ze ‘parelhoenders’. Vreuger kwaome op fijn partije geregeld pinhinne op taofel, mer o wee, es eine aon de pin gebete had, dat waos get anders.

XXXVI. Gevogelte (vervolg).

Kint 'n hin neet good tege natigheid, 'n eend deste beter. Die veult ziech

op et water zjus in häör illemint. Noe weurd wel gezag, dat te eende zoe geere op et water zien, um neet te laote kiekke, datse zoe'n *alievige* platveuj höbbe, want *gruuts* zien ze genóg, teminste de *weenderikke* drage allemaol e krölke in hunne start. Bij hun is et te mode, um hunnen 'accroche-coeur' op 'n ander plaots te drage es bij de dames. Die drage liever e krölke veer hunne kop. Snatere doen ze genóg (de eende naturelek) en es e keend wel ins get vääol vertèlt, dan weurd et verzeuk, toch zene snater te hawe. *Gejs* höbbe dao ouch zoe'n hendsje-n-aon. Es te familie oet wandele geit, löp ze liever achter- es nevenein, veural de gejs van Heugem sijjne dat euver ziech gehad te höbbe, want, al hawe de lui dao haos gein gejs mie, toch weurd gezag, es e gezèlsjap achterein löp: 'Ze loupe wie de gejs van Heugem'. Kump op et lèste de dikke mama *aongesjacheld*, dan weurd nog apaart aongemèrrek, totse kump aongesjacheld wie 'n vètte gaajs.

Woort heij mèt kèrremes t'n haon geslage, 'n gaajs moot et neet minder misgelle. Die had et plezeer, *gebeiteld* te weurde. Ze woort aon de kop tege 'n dikke plaank opgehange en dan goojde eeder deilnummer op zenen toer mèt ene klot loed, boe-in ene beitel waos gesoldeerd, nao d'n hals van die gaajs. Dee bónk loed had ouch zoeget te vörrem van ene vogel en woort te vogel geheite. Heer hóng aon 'n touw, die van bove aon e gestèl wie 'n *galling* waor vasgemaak. Dee d'n hals van de gaajs door goejde, totse aofveel, had te bies gewonne.

D'n haon sloon, *katknöppele*, gaajsbeitele, *martelgaajs* en de haoneklopperije zien aofgesjaf en, es allewijl gebeiteld weurd, dan *kinste* in plaots van de bies ene knap hout aon 'n touw zien. Dee de touw door goejt, krijg tan de gaajs.

'n Gaajs is e köstelek gebraod, boe de Mastrechteneers zoevääol van hawe, totse in de zomer geregeld 'n oetstepke nao Visé make, um dao in dat sjèlderechtig pläötske langs te Maos 'n poorsie gaajs te goon ete, klaor gemaak 'à l'instar de Visé'.

Tege 'n *oele* van e mins zèGGe ze heij zelde of noets: 'n dom gaajs, wel: 'n dom *sjroet*. Mer of tie bieste wel allemaol zoe stom zien, steit nog te bezien. Zeker is, tot te sjroete bij de 'blouwe' hure, want es ze mer roed zien, weurde ze al *koleerig*. Daorum weurd al gaw 'n juffrouw gewaarsjouwd, die e vuurroed kleid droog of enen hood of ene perresol: 'pas mer op, tot tiech te sjroete neet tegekemme', want tie zouwe häör aonvleege ouch. Ene sjroethaon veural heet tao 'n hendsje-n-aon. 'n Juffrouw, die wat al te knap van posteur is, weurd bij 'n mager sjroet vergeleke, veuraal es ze nog get ene mageren hals tebij heet. Ene zwaon heet wel ene vääol langeren hals, mer et sijjnt, tot me dee vogel euver et algemeen vääols te sjoen vind um get lieleks temèt te vergelieke. Zoe geit et mèt 'n pouw ouch.

Bij et kiene weurd in plaots van 22 geroope: 'twie zwäönsjes' en 'n trots mins, wat ziech erreg opgetakeld heet tebij, hèt me *sjampenteere* 'n pouwin, al is et bij de pouwe zjus t'n haon, dee pronk. Veur de *mieres* liet me de bieste veur wat ze zien.

Vääol mie intres vind me veur de *doeve*.

Es vreuger de reisdoeve waore-n-ingezat, gestempeld, *versjik* en oore wied opgelaote, dan woort te wach gehawe bij de *slaag* en op te straot op te trökkoms. Dèks genäög gebäörde-n-et tan, dat 'n douf wel neerveel in de naobersjap, mer et verdrejde, um in de slaag te komme, en dao hóng toen zoeväöl van aof. Dan woort zoelang geflöt en gelok, tot eindelek te *dreng* achter häör ziech sloote of te kap kós getrokke weurde. In ene wup waor ze dan opgevange, in e körrefke gezat en langs 'n touw van oet te zoldervinster afgelaote nao de straot, boe de jonges, die mèt te doeve leepe, ze in ontfangs naome. Dan góng et '*löpste neet, höllep tiech God neet*' op te luip nao de kaffee, boe de zjurie zitting heel. Ze lozde ziech onderweeg aof, wie de pospeerd, en dèks leepe ze op hun zokke mèt te körref in hunne mond, um mer nómmmer ein te zien. Ze gaove zellefs niks t'rum, um dweers door de sjötterij te *jatse*. De douf häör stempelen woorte naogezeen en, waos alles in orde bevonde, dan stobde ze häör, es ze pries had geheold, in ene prieskörref, dee hoeg opgemaak waor mèt papèrre blomme. D'n eigeneer góng dan mèt te pries strieke en minnig pötsje woort op te gezondheid van de douf gedronke. Tot zoe 'n douf ziech zier verierd voelt, kaan me begriep, en zoe gebäörde-n-et ins, dat ein, die ziech boetegewoen ondersjeije had, in 'n ope kouts mèt veer peerd woort ingehaold. Häör gevolleg waor al gaw 'onder de dooje' en zij *zellevers* heet te ier, häör aongedoon, neet lang mie euverleef..

Geer mós mer ins e 'stelletje' *doevemèllekers* aon de *geng* hure. Jaan heet et euver ene pieper, dee de duvelshäörkes nog op heet en 'gecroiseerd' is van 'n *blouwstrik* mèt ene *roeje sjöllever*, dee iers gepaard waor mèt 'n zèlverkleurige *zije*, die mèt gooje wind in drei oore d'n *tap* van St. Denis gevloge had en wel 500 francs aon prijze gemaak. Pie informeert nao de *valen hoore*, dee zoe'n sjoen en lang boors had, gein zeeg, die ziech zeker vervloge had en achtergebleve waor.

Klaos heet et euver *griemelkes* en *gepanasjeerde*, euver 'n *brikke-roej* en 'n *witstriepe* of ene *liechten donkele*, dee de sjier väöls te wied heet, mer toch z'n 25 kilometer in de oor deit.

Oore laank kinne ze d'reuver liGGe te *klassjeneere* in et lokaal, totse eindelek opstappe, um op straot, meistens nog eeder mèt ene körref in hun han en 'n douf t'rin, de diskussies veurt te zètte.

Eeder douf heet op te slaag häören eige naam en ene gooien doevemèlleker tèt ers mèt gemaak tachtetig achterein.

Andere hawe miejer van seerdoeve, die door de leefhöbbers van reizigers es erremzielige *spiekers* besjouwd weurde, good veur potdoeve. Mer zoe hèlt t'n eine van zien *pouwstertsjes* en *kapusijnsjes* en d'n andere van eeksterkes en miewkes. Weer enen andere van kropdoeve of tortelduifkes, al hange ze die mer in de gaank, um ziech vrij te hawe van de roes.

XXXVII. Vogels.

Eederein hèlt van veugel. Ene vogel is tan ouch e kwik vief bieske; altied eve glad in z'n veerkes (es heer neet aon de *ruzel* is), aordig van kleur

en sjoen van tekening. Mèt allerlei soort van zaank brink heer meziek in eus häöfkes en pareke, in bos en velder. Es nao de stèlle winter in et vreugjaor et jónk greun euveraal oetbot en de veugel daotösse fluite en zinge, piepe en kwinkeleere, dan deit us tat good aon et hart. Dat is 'n leefhöbberij.

Es me get leef heet dan gunt me-n-et geere alle goods, mer God bewaort alle veugel veur de *leefhöbbers*. Ze numme-n-em alles aof, boe heer et meiste op gestèld is. Ze sleete-n-em op in e *kuijke*, boe-in heer ziech koelek reure kaan. Ze hange-n-em in 'n benajde kamer, in d'n haven duuster of gans in de moer. Soms weurd heer geblind, getóp, gesnooje of *geleewiek*. In ei woord, ze zètte-n-em gans op zwart zaod.

De zaodveugel, die ziech et bèste laote hawe, deile-n-et meiste in dat tristig lot, de insektevreters, die toch kapot goon, komme beter devan aof. In et naojaor trèkke de veugelvengers d'ropoet mèt hun slaagnèt of springnètsje, mèt klippe en liemrooje, mèt reur- en lokveugel en dan weurde de klein zengers versjallek. De póppe of wat neet zink weurd zonder kompleminte et hart ingeduijd en de *mieres* in de vlöch gezat en aon de *leefhöbbers* verkoch. Wie mie de vogel in trèk is, wie mie heer weurd *getrazjaak*.

Ene nachtegaol kump in 'n kouw te zitte, die *rontelum* mèt dook is tougemaak, en in plaots tot z'n trillers en rollers in de blommegeur van de lentenach klinke, huurt me ze noe in e beruik kaffeeke, boe heer ene gewidde plafong bove zene kop zuut in plaots van de wijje starenhiemel. Heer krijg taan ouch veur z'n meujte 'n hel ei mèt gestoete besjute, get miereneier of ene meelwörrem.

'n Liewerrek, ene *meelder*, ene spriew en 'n kwartel komme in 'n ope kouw te hange. Wel kriege ze ene lap bovenin gespannen, totse hunne kop neet zouwe kapot vleege en 'n *groos* op te boojem, die veur 'n wei moot doorgoon.

Die ziech et meiste kaan verhäöge in de *leefde* van häören eigeneer, is 'n bookvink. De kleinste kuijkes weerde veur häör oetgezeuk en ouch zij deilt te ier mèt te doeve um op wedstrijd te goon. Dan weurd ze iers e paar weeke in de *moek* gezat. Veur dee neet wèt, wat tat is, wèlt tat zèGGe, totse häör al deen tied in d'n duuster zètte te *moeke*.

Op te bookvinkekonkoer kump ze dan weer ins in d'n daag en dan weurd mèt punte genoteerd, wiewäöl kiere per vief minute totse 'pink, pink, distrewiet!' reup en of ze 't sjoen achterein deit, anders ontsteit dispuut t'reuver en vind t'n eine beter 120 kiere achterein es 140 mèt onderbrekinge. Sommige *leefhöbbers* vinde, tot 'n blin vink beter zink en strieke van hun leevelinge mèt 'n heit *strikiezer* de ouge veer good tou. Es taan de geblinde vink neet mie wèt, of et aovend of mörrege-n-is en in et midde van de nach begint te pinke, dan vinde ze dat fameus. In de lèsten tied weurde gein geblinde *distrewies* mie op wedstrijde tougelaote en mesjien zien de *leefhöbbers* hun eige ouge opegegeange, wie ze eindelek mèrrekde, wie gemein ze handelde en tot väöl lui ziech stiekem veur hun in *esse heele*, umdat tie neet väöl goods verwagde van lui, die oet toeter plezeer 'n bies zoe kinne *transeneere*.

Fovètte, vinke, *berrebkes*, greunvinke, mieskes, geelgorze en pötters zuut

me nog al ins veur de varjaassie in 'n voljèr zitte, en heij en dao tröf me ouch nog wel ins ene *meelder* aon, dee ‘Wilhelmus van Nassouwe’ begint te zinge, mer et noets wijer brink es t'n ierste regel.

Veugel in kuijkes begint me wie langer wie minder te zien, wie vreuger had eeder jong z'n greunvink of ze sijske of z'n vink veur de krök en besteide heer eine van z'n Sondagssent um e mäötsje kempzaod, vloerzaod of 'n tröske witzaoed bij Pit-Nahon te goon koupe.

De veugel, die levetig voor moote höbbe, ontsnappe aon de leefde van de *leefhöbbers*, mer weurde weer op 'n ander maneer leef geduijd. Vluig enen iesvogel wie e levetig *zjewielke* euver d'n Eker of langs te Maos, dan weurd neet gerös, veur dat me-n-em beter kint bewondere, es heer opgezot, vol stöb en vleegejeet op e paar sigarekiskes in 'n slijterij aon de *kiekoet* steit. Enen uil, dee noe persijs gei zjewiel is, kump ouch op zoen iereplaots aon d'n eine kant en aon d'n andere ene *verruzelde* sperrever mèt 'n opgemaak stök mösj in z'n klawwe. Ene raof en 'n eekster komme beter devan aof. Es tie hun vleugele getóp höbbe en op drei Vriedage achterein *et veemke gesnooje* kreege, dan mage ze door et hoes huppele en probeere um te klappe.

In eeder geval doen dat te lui beter, want es me zeet van e keend, tot et klap wie 'n eekster, dan zeet et mie es *Annik* of *Zjaak*. Steult et wie ene raof, dan hink me dat neet aon de groete klok, mer es et zink wie 'n liester, dan is tat get anders.

Nog versjeije eigensjappe van veugel weurde aon de lui tougekind. Zoe kaan eine tegeliek zien: zoe gries wie 'n *douf* en zoe *dôûf* wie 'n kwartel, heer kaan loere wie ene sperrever en doorsloon wie 'n blin vink, zoe stom zien wie enen uil en zoe zaat wie 'n snip. Zellefs 'n hóp en ene reiger kaan debij te pas komme. 'n Aw *taatsj* kaan nog 'n snip tebij zien. 'n Kwispelkónt van e keend is ene kwikstart en daobij nog zoe *nöGGer* wie e vinkske.

Wie 'n *taatsj* in et Hollands *hèt*, wèt t'n doezendste maan neet en dee ins wouw enen Hollandsen tema make euver eus veugel zou dèks al lang raoje, *ie* heer wis, wat ene *kweeker* waor en ene *kökkelevie*, 'n *regemösj*, e *wienteppeerke* en ene *sjouweveeger*, ene kroenekraon en ene *merrekof*, 'n *däölke* en e *koetsjke*. Wie zou heer vertaole, tot ene *sjouweveeger* in e spongaat getummerd had en tot zien *kakjonge* al vlök gewoorde waore? Of tot ziech boeg in de loch twie steinböök *gebeursteld* hadde, tot eine op te straot veel en de krejemarsj geblooze had?

Eeder, dee vööl van veugel *hèlt*, zaog ze toch et liefste in Gods vrij natuur bewege. En al deit t'n eine of t'n andere al get sjaoj, alles is toch ouch neet veur de lui allein gesjaope. Es ze gevange zien, koste ze ouch sent. Mer, me heet good preeke veur d'n uil en opplakke: ‘Spaar de vogels’. Dee d'rop tèlt, tot te leefhöbbers ziech t'raon steure, maak ziech blij mèt 'n doej mösj. Ze laote-n-em nao de koekkoek loupe.

Wat heij veur good deed is, dat is te groete peerdsraof. Veur daartig jaor zang me dee nog al ins rondstappe euver et veld, mer dee is in Europa haos gans oetgeroejd. Jong raove zien veur vööl lui e welkom peuzelke.

Van vreem veugel blieve de naome wied etzellefde, allein ene stroesvogel drejt me heij um tot ene *vogel-stroes*.

Veer kinne de veugel neet loslaote, zonder d'n have vogel eve bij ziene vlörrek te pakke, dee me fleermoes hèt. Es ze in de sjiemer oetkump gefladderd, zinge de kinder:

Fleermoes
Kom toes,
Iech zal diech e bèdsje make
Van twie gesjäärde lakes.

Kump ze per ongelök get kort bij, dan weurt ziech *keekenteere* gaw ene zakdook um de kop gebonde, want ze zou hun ins in de haore vleege, mer noe vluig 'n fleermoes liever everal anders es op e keend ziene kop. Vääöl mie kans heet me, tot ziech twie *hagenaadsjes* onderein in de haore vleege, want koed deit et bieske *gaaroet* neet. Wiste de lui beter, wie ieverig ze zjus jach maak op te uilkes, boevaan de wörrem in de appele en pere komme, dan leete ze häör geere ongemeujd.

In de *geng* van eus *mellegerberreg* hous nog e gans apaart soort, mèt 'n neus wie hartenaos. Vääöl zien 't ers neet mie en, es tie oetgeroejd weurde, zien ze nörreges mie in de wereld te vinde, want ze zitte heij mer allein. De gelierde lui kinne ze es 'hoefijzerneus', ene naam, dee ze neet bij us gekrege heet. Et gief ziech twie soorte, *prónt* wie bij de lui: groete en kleine.

XXXVIII. Visschen.

'n Stad, die aon e groet water lik en rivierkes, bek en *weijers* genóg *heet in häören* umtrèk, moot van allein leefhöbbers van vès onder häör inwoenders tèlle. En vèssers dus ouch. Veer hadde *t'ers* zoevääöl, tot 'n deil van de Maos denao hède en langs te Vèssermaos woende de beroopsvèssers en lachte hun *puntsje* aon. Allewijl zitte heij de vès zoe dik neet mie. Daoveur, is gedöld nudig um ze te vange en dee daonao geit loere zuut nog mie ziene geis kroepe.

Trèk te vèsser, es 'm *tunks*, tot ze biete zölle, d'rop oet mèt ze getuug, dan is heer gelaoje mèt z'n *geert*, boeaon ene stevigen tóp moot zitte. Z'n lijn heet heer opgewindeld in z'n tes, mèt te roejen *opper* d'raon en ene peerdshaore '*krammerin*'.* E paar angele heet er in rezerref, veur es heer 'nen angel verspäölt en op zene rök dreug heer de vèskaar en et sjöpnèt en in z'n hand et voorketelke mèt blood, vèskes, pieringe, maoje, *sjietake*, *kietsje*, vleege, eerappele, kies of broed. Heer zeuk ziech e stèl pläötske oet, geit iers get voore, sleit z'n lijn aon en begint ze pasjensiewerrek, tot heer mèt en mèt beet krijg, es neet ene *govie* van ene koejong van aof t'n diek em ene *kommel* in et water platsj.

De vès rijg heer aon 'n tuijke en lèk ze zoe lang in et water, of heer deit ze in zie nèttsje of in zene kórref.

Geit heer op te snook oet of op ander groete vès, dan heet heer de sjeeter en de bijhaolder aon z'n geert, um de lijn te laote sjeete of bij te hoole, al *naovenant* te gevange vès ziech meuj spartelt. Et is aon te numme, tot zoe'n bies tan neet veur häör plezeer oet is en ene mins, dee ziech

* De 'in' als in 't Fransch uit te spreken.

vreiselek *ambèteert*, verveelt ziech, wie me zeet, wie ene snook op enen huijzolder.

Me vertèlt, tot ene snook al de gereidsjappe van et passiekruus heet zitte en tot enen awwe snook mos op zene kop heet greuje. Gelökkig is tat mèt aw lui neet et geval, want tan móste ze hun haore laote knippe mèt 'n hèGGesjier. Mer vèssers, prónt wie jeegers, vertèlle wel ins mie van die mirakele.

Wat geer neet kint oetvèsse, dat is t'n deig, dee ze gebruke.

Ene stevige baas in et water is 'n *kerrep*. Die heet 'n tej leve en kin nog oore laank boete-n-et water liGGe te gape, wie ene mins, dee flaw is, dee gaap zjus zoe. Heet heer *benkeleken* honger, dan vèlt heer haos van de graot. Ene vès op et druug veult ziech neet bezunder gezond; dan veult ziech ene mins wie ene vès in water vööl beter.

Es te vèsser ene goojen daag heet, dan völt ziech zene kórref of ze nètsje of z'n kaar zoe stèllekes aon mèt 'n flinke poorsie en heer brink, al wie et tröf, toes maone en *kommele*, *berrebe* en brieseme, *rötse* en *abele*, beerskes en *juudsjes*, *govies* en *gruiskes* of wel ene *windel* of negenuiger. Zelde vink heer ins bot. Mèt lèkangele haolt er dèks enen iel of ene paoling op en dee moot sjoen blaank van ondere zien, wèlt heer neet nao de moeras smake, wie ene *kwakbol* dèks deit. Soms wèt me neet, wee et gladste is: d'n iel of tee em vink.

Vès heer in ene *weijer*, dan heet er wel ins kans, ene *louw* of e *grossje* op te hoole. Bij de *raar* vès, die wel ins in de Maos gevange weurde, is ene zallem e boetekenske en ene snookbaars get apaarts. Van 'n moot van d'n eine wie van d'n andere zou me wel z'n kiewe lekkke. De lekkere *meivès*, dee vreuger zoe volop te Maos opkwaom, heet t'n trèk verlore; dee kump neet mie tot heij, mer wel vink me in de Geul mie forelle es vreuger.

De groetste vès, dee veer heij oets te zien hóbbe gekrege, waor ene walvès, dee aon d'n Awwestiene in e sjeep te zien waor. Et waor e mensje van 'n 20 meter, mer heer waor al neet mie al te veers, want haaf Mastreech rook nao de levertraon. Al de lui, die Jonas hédde, heele ziech *oet te riezzer*. Ze waore gaar neet heppig um de kinnesmaking te vernuije, veural noe de walvès neet mie *kiebelde*.

Et vèsse is e naat tiedverdrief en zoe zaog me in de goojen tied dèks genóg te Waole, die heij Sondags vèsse kwaome en ouch ander lui, die oet vèsse gónge, van binne-no-en van boete naat trök komme, want bij de oetrösting huurt ouch nog ene soliede *bóbbel* awwe sjnaps of e konjekske veur de nate veuj. Es eine e stök in zene stievel heet is et erreg, mer, o wee! es heer waterstievele aon heet, dan lik heer wel ins langs te *tawatsj* en verreurt gein vin mie.

'n Feertig jaor geleije waor et Saoterdags ouch geregeld vastendaag; dan woorte de vèskouplui geregeld al hunne vès kwiet, mer es ze later sneuk of paoling euver heele, dan mós tee tot te naoste week opgezot weurde. Mèt te res leepe ze dan naoderhand achter straote en dan hoort me tot saoves laat: 'vès, vès, vès!' of wel: 'mossele spek!' door de straote roope.

De vèsmerret waor nog neet gesimmenteerd en mèt buimkes beplant.

Minckelers mèt ze smiske waor nog wïed te zeuke, wie ouch te Wallacefontein aon d'n andere kant en in het middel aon d'n oosterkant stónt 'n steine zwingelpomp, boeaon et veers water gehaold woort um de koepe te vólle. De plaots woort in beslaag genómme door e stök of drei vèsvrouwe mèt riviervès, twie kouplui in zievès, eine mèt 'n kaar mossele en e stök of veer vrouwe mèt labberdaon en stokvès. De res waor gevöld door de eikelebuurkes, de vrouwe mèt te mikke en de kiesboere mèt t'n *Herrensekies*, de *fluitert* en de *rommedoe*.

Et eint rook al zoe lekker es et ander. De vèsvrouwe, toen mie es vèswiever bekind, hadde de reputaassie van good te kinne moelvechte en ziech te *keekele*, en ze gaove niks t'rum veur eine mèt enen iel ene *smeereling* um z'n faassie te geve of te jonges, die hun aon hun koepe zjenerde, mèt et *breed*, boe ze de vès op oetlachte, 'n gooj *klats* water op hunne nek te gooje. De mieste hadde 'n roej neus. Et gaof zellefs ganse families t'ronder mèt roej neuze es lede van de nate gemeente. Me koch ene sjoene *kommel* of ene *maon* veur 15 of 18 sent en ene *meivès* waor mèt ene frang good betaold. Wouw me 35 sent geve, dan zagte ze: '35 ingele aon eur ziel, mins-leef!'

De leefhöbbers van gebakke vès kuijerde nao St. Pieter nao 'De Roej Hin' um ziech tao aon e peursike te trakteere.

De boere, die rontelum de Merret in de kaffeekes góng de koffie drinke brachte ziech hunne knapzak mèt. Ze kochte ziech enen druge bökkem, pakde de kop mèt te tang vas en heden em evekes in de kachel bove-n-et vuur. Mèt e paar sneije *pompernikkel* góng dat nao binne wie vèt. Es ze de koffie gedronke hadde, drejde ze hunne koffiebak op et sjeutelke um. Dat huurde zoe bij de maneere. Et waor geinen 'déjeuner à la fourchette', mer veur 'n döbbelsje waore ze de maan, zonder de gezaaiten 'hors d'oeuvre' naturelek.

Vèsse in et groet mèt te zeege of et kruusnèt geit gewoenelek neet veur de leefhöbberij zoe min es et paolinge vange in de foeke. Umstreeks St. Jaakob weurd nog al ins ene zallem gevange. St. Pieter is te patroen van de vèsserslui, mer St. Jaan is ouch lid van dat broedersjap: dee vink ziene vès of ziene maan.

Dee vèsse geit raoje veer aon um ze gedöld te oefene op et vollegend aordig rijmke van Brammetje de Winter in 'Mop de Visser':

Visscher Frits vischt frissche visschen,
Frissche visschen vischt visscher Frits.
Wie dat kan zeggen zonder te missen,
Zeg ik, dat die een bolleboos is.

XXXIX. Insecten.

Wat veur ene jong heet *zeleve* neet et hoes volgesleip mèt kwakvörs en sallemanders, slengskes en *herdisse*? Van padde mós heer niks höbbe, mer van et ander *glitsetig* gedierte had heer geine bang. Veur tot te wèt ze besjerremde woorte heij vööl kwakvörs gevange, veural aon et reet bij et fort Wöllem. Dat waor um de *betskes* te doen. Minnigein waor dao leefhöbber van. Es et t'n eine veize *knótsj* vónt, vónt t'n andere et köste-

lek. Wat te boer neet kint lös heer neet, zag tee. Lözde d'n andere gein gestruibde kwakvorsebetskes, dan struibde dee ziech jong raove en lag tie in de pan. Eeder ziene *gaoj*. Raove weurde neet geplök, zoe min es kwakvörs en es eine in zien haore zit wie ene kwakvors in zien veere, dan kaan heer ziech gerös mèt enen handdook kemme. Zien de kwakvörs oet, et good gekomme, dan zien ze heij bekind es *koeleköp*, mer de larreve van de möGGe, die op en neer goon in de regeton, heite ze persijs etzellefde. Gelökkig dat tao gein *kwakkers* van komme, want tan hadde veer betskes te vää.

Van de massa insekte kint te Mastreechtereener t'ers mer betrèkkelek wienig bij naome ondersjeije. Behalve zoe get gaans algemeins neump heer de res mer in ei woord lieleke bieste of *ongesiefer*.

Slivvenierebieskes, sprinkhaone, *smieljes*, hommele, bloodzukers, röpse, kapelle, uilkes, motte, miete en houtwörrem en zoe get wijs uuch eederein aon, mer wat get raarder veurkump krijg zienen doupseel oet et Hollands 'woordenboek' en dan beginne ze van allein te verhollandizeere.

'*Hiere*', die ze in Holland 'juffers' neume, weurde gemodernizeerd tot libelle, *mispelle* weurde herduip tot wèspe, van *aomzeike* sprik me neet mie, dat zien noe deftig miere gewoorde en e spinnegeweefsel is e wèb gewoorde. Zwarte bieste heite noe algemeen kriekete, mer van *gaasbieste* huurt of zuut me neet mie. Die zien zeker mèt te gaas versjene, totse daonao geneump zien gewoorde, mer boedoor ze opins verdwene zien, is e raodsel. *Pieringe* zien et bèste gekind, want bij maneer van spreke weurde ze vää bijgebracht. Eine, dee zoe doet is wie ene piering, zölle ze de pieringe neet mie oet z'n neus hoole. Ze höbbe-n-et euver ene magere piering en oever eine, dee et graas zuut greuje en de pieringe huurt hooste. Is eine veur de pieringe of geit heer pieringe zeuke, dan zuut et slech mèt em oet. Kaan ein get neet good oet te hand lèGGe, dan löp ze demèt rond wie 'n hin mèt ene piering. Euver gekabde pieringe höbbe veer et al ins gehad.

Van *maoje* moot ene slachter niks höbbe en ene vèsser is blij es heer ze kriege kint. Vèssers make ziech neet zoe meuj wie 'n maoj. Es der ouch al ins eine höbt zien goon stoon zitte te vèsse, dan lik heer nog langs et water. Vink heer niks, dan trèk heer e geziech wie enen oerwörrem en is dèks zoe nijdig wie 'n spin of zoe koed wie ene kriekel. Dan kaan heer ze plezeer wel op, want heer ammezeert ziech wie 'n..... op 'n taarton.

Hawe de vèssers dèks maojekwekerije d'rop nao, de leefhöbbers van veugel trèkke liever meelwörrem. Miere-eijer zien ouch gezeuk, mer ze zölle ze neet aomezeike-eijer neume, zeker tot tat woord neet gemeekelek oet te mond vèlt. Dee in graone deit of allewijl bij de meel-distribussie wèrrekzaam is, heet al gaw de naam meelwörrem te pakke. Is heer get bang gevalle, dan is et nog 'n *sjietaak* op te koup touw of ene sprinkhaon es et eine *smaalbetser* is mèt glaze kute.

Löp 'n vrouw oetteraard vief, dan löp ze wie 'n bij, mer is ze zoe gaw wie e soort vleege, wat me noe zjus neet op te tuurtsjes moot zeuke, dan hoof ze ziech neet veur wèrrekvrouw oet te geve.

Van vleege kinne veer e paar soort: de blouw en greun Spaonse vleege, ouch wel es vleisvleege bekind; de kamervleege, die zwart op häöre rök

is en de stalvleeg, die mins en bies *transeneert* door häör steke, die gries op häöre rök is en de vreuger bedoelde vleeg, die neet gaw is en in geine gooje reuk steit. Veer höbbe ouch 'n 'Kwadevliegenstraat', die vreuger et Kovelingesträötsje hédde. Wie die zoedaonig van naam is veranderd is us wel e raodsel. Heet tao vreuger 'n familie Kwaadvlieg in gewoend, dat kaan, mer tot vandaog-t'n-daag höbbe de Mastrechteneers dee naam toch nog neet verbasterd tot Koveling. Beter is aon te numme, tot in de naobersjap van de Lakehal, die middel oppe Merret laag bij de Göbbelstraot, eigelek te Gobelinstraot, ouch e sträötsje gelege heet, boe ze mie spesiaal mantele of mantelstof maakde, die vreuger kovelinge hédde. 'n Hollands spreekwoord zeet nog, tot eine kap en kovel dedoor gelap heet. Alloh, et is mer ene weet en 'n vloej vange is 'n gawwigheid. Vlu en soortgeliek ongesiefer zölle veer met mèt rös laote, wíjl *evels* d'n tipiese Mastrechteneer dao genóg euver heet 'bijein-gesepareerd'. Es heer zellef springe geit, smeert heer z'n bein in mèt möGGevèt en haos eeder klei bieske, wat vluig, neump heer e mökske, veural es et em in 'n oug gevloge is. Veur de varjaassie zeet heer dan ouch wel ins, tot et enen olifant is.

Huij- en meikevers kinne veer ouch nog wel allemaol, mer destieds, wie me veur ene sent zeve kevers kraog, onderkinde me ze es *grondzokers* mèt korte heures en *meuleneers* mèt lange. Me heel ze neet lang in z'n han, bang es me had veur et *kruizer* of *kruitsel* te kriege. Die krenkde is evels oet te mode, wie de *viefleen* bij de kinder.

Kakkerlakke kinne veer eigelek neet es bies, die hure-n-ouch mie in d'n Oos toes; wel sjelle ze eine deveur oet, dee get vääöl leid op zene start heet en ziech al te *fèl maak*.

XL. Insecten, planten.

Ze kinne heij anders te bieste ouch benaome.

Wie zou enen Hollender oploere, es ze 'm vertèlde, tot enen *huijwagel* euver ze bendsje leep, of es me-n-em wouw op z'n Hollands zèGGe, dat me '*koeleköpkes*' gevange had of mèt *sjietake* waos goon vèsse um *windele* en *kwakbolle* beet te kriege, dat me *abele* kós snikke mèt 'n *kietsj* aon zenen angel en *ziepuutsjes* mèt e pieringske aon 'n dräödsje. Vertèlde me-n-em get van *vuurbieskes*, dan zou heer op et woord aof wel begriepe, dat van 'glimwormpjes' spraoke waor; mer es geer em vroogt, of heer neet 'n dozijn *karkolle* zou löste, dan vroog heer mesjien, of tat get van bij de sókkerbekker waor. Mesjien lagde heer ins es geer em kwaomt verzeuke, 'n *donderbieske* oet eur oug te blooze en es geer cm vertèldet, dat e gans nès wèl *verrekes* onder ene blompot zaot, meinde heer zeker, dat geer van Lorretsje getik waort. Góng heer dan oet kurjeuzeteit ins mèt kieke, dan zag heer: 'o, dat zijn pissebedden', al is tee naam noe ouch neet wie et zien moot, en es heer dan daobij zag: 'kijk, daar loopt ook een duizendpoot', dan zag te Mastrechteneer: 'dee heet toch gein doezend pu, dat is enen *oerwörrem*, al vind me gein wörrem mèt pu en dee 'wörrem' ouch everal anders es in de lui hun oere. Zoe zou me ouch ene *goudsmeed* ieder achter z'n winkelbaank zeuke es in e zweegeleduske.

Van waterinsekte zien t'ers vääol us onbekind. Waterkevers, sjrijverkes, waterspinne of sjaarserijjers zien gaw bijein getèld. De bloodzokers zien door de dokters gepensionneerd sints te lui gei blood mie in hóbbe, mer iewe laank hóbbe ze deens gedoon um tevääol of koed blood weg te numme. Es enen eggel aongelag woort en heer wouw neet pakke, dan zatte z'em in enen oetgehaolde zoeren appel en leet heer los (me mach em neet aoftrèkke), dan woort er in zuver water gezat um wat heer tevääol had weer kwiet te weurde. Me koch ze aan febriksprijsze es me t'ers vëöl nudig had.

Van e bieske, wat haos gans in de loch leef, hóbbe veer wienig las. Allein weurde veer wel ins bestriep door ze geweeft, wat onder de naam zomerdräöj door de loch zweef. Al komme ze heij neet vreuger veur es hoegerop, toch heite ze in Holland tie dinger 'herfstdraden'. Hóbbe veer et good veur, dan komme die dräöj op te wind euver de Middellandse zie gedreve en zien ze et werrek van e spinneke, wat in Afrika leef. 'n Ganse reis um heij op euze jas te komme plakke.

In et ondersjeije van plante, die in et wèld greuje, is te Mastrechteneer neet sterrek. Wat em deensbaar kós zien of boe heer ziech veur mijje mós heet heer ene naam gegeve, de res leet heer liGGe es te puime en hédde ze in ei woord 'onkroed', tenzij alweer de sjoen blomme devan em aontrokke of wel de eetbaar vröchte. Zoe kipt heer, umdat heer et gebruke kaan, et reet en de bieze veur steul te matte, *lès* veur tösse de *droeve* van de aome te veuge, mos veur de sjepe te briewe of veur de pomp swinters te stoppe, douwdistele en steinklie veur kenijnsvoor, hoeslook, wat op te aw struje taker greujt veur de kinderkes van et *sjoel* te hellepa, *kattekieve* veur aof te trèkke en *zweretige* vinger of tiene demèt te *beje*, of wel um de bruidsjes tevan op te peuzele, weekeplante um e stökske van de wortel in enen haolen tand te steke Lege de pijn of wel um van de lang tej blommesteele kórrefkes te vlöchte. Bij *kroetwès*, wat me gewijd gebruik um bij onweer in de kachel te branne of wel onder et voor kap van kraanke bieste, heet heer et ziech gemeekelek gemaak. Ene kroetwès is ene wès kroet en noe gief heer de ganse naam mer aon de twie plante, boe-oet te wès gebonde-n-is. De boerelui onderkinne teminste nog te geel knupkes es rijnvare en et gries es buimkeskroet.

Blikbaar hóbbe de blomme eus veurawwers mie aongetrokke en toch is et vreemp, tot ers nog zoe vääol, die toch ouch in de oug valle, ongeduip zien gebleve. Mer veer kinne: *meizäödsjes*, *sluikes* of *kenijnsjes*, boter-, pinkster-, kol-, kore- en *pisblomme*, de groete wollige keuningskeers mèt häör geel blomme, de geurige kamperfoelie en *menta*, de hierleke fiejuulkes en lavendel. Alle witte sjërremblomme, wie bereklaw hèt heer perreplukes en et groet hoofblaad, wat vääol langs et water greujt, neump heer perresolle.

Wèl eerebeize kint heer door de lekker vröchskes en de *brómmele* ouch, wijl heer die ouch mij je moot van wegese te brieme. Veur nietele en distele wèt heer te waarsjouwe en duvelsgare in ziene klie heet heer dèks genóg verwins. Boe heer ziech gedeiltelek veur in ach nump en weer gedeiltelek gebruik, is et *duvelsvleis*, naovenant ze eetbaar of vergiftig zien. Et aajt

woort kernoeljes is door de Franse menu's verdronge gewoorde door 'champignons' en de *meibottels* door 'morilles'. Jeh, es me van gewoen dinger get apaarts wèlt make, gief me al gaw ene vreemden drej d'raon. Zoe hèt allewijl Jenne en Nel: Jean en Corry, Puikes en Greet: Paul en Rita, Wöm en Meike: William en Mariette, Vääs en Mechel: Servé en Mathiel. Van paosblomme hōbbe ze narsisse gemaak, van peerdsroeze: pivoine en van strublumkes: immortèlle.

XLI. Bloemen.

Vansgelieke geit et mèt te pot- en hoofblomme. Verhollands, verfrans, veringels, verlatijns weurde hun naome. 'Bel du jour' en 'muguet' hōbbe hunne Franse naam gehawe, mer de pinksterblomme weurde al vāöl verfrans tot 'Marguérites' en de palleme tot 'pallemejes'. Et keend, wat ze mèt blomme geseerd op Pinksterdaag zingenteere rondleide, hēdde ouch te Pinksterblom en hèt op te dōrrepe, boe dat iewe et gebruik gebleve-n-is, nog zoe. Es et zoe door geit, kriege veer later nog 'margarini' veur boterblumkes en 'fontania's' veur pisblomme. Et *junkerke*, de *stokfleere*, de *kepperkes*, de moerblomme en de *meibloem* hōbbe nog hunnen tipiese Mastreechter naam gehawe, mer *wintergreun* is in klimop aon 't verandere, wie *gróffiaote* in anjers. *Belzjemiene* waore vreuger erreg in tēl, want e sjoen jonk meitske neumde me 'n belzjemien (en e lielek bejaord vruijke 'n aw *konkernol*). Wat allewijl hiel gelierd 'n 'tradiscantia' hèt, waos vreuger mer simpel eweeg 'n *hengerke*. Et waor zoe volop, tot me haos hoes veur hoes tōsse de *gesjeigelde* garklijne e gipse blommekōrrefke zaog aon drei roej kaorde hange mèt et effegreun, wit, gestriep of zēlleverbont waterplentsje d'rin.

Wat me ouch haos op eeder *vinsterlatej* zaag stoon, waor e *mōsjke* tege de vleege. E muskusplentsje woort bijein gehawe door e soort perrepluke van wit gare mèt e stekske in de middel, boe van de punt te witte dräōdsjes rontelum nao de rand van de pot gespanne waore.

Boekètte van strublumkes mèt beverkes zaog me haos op eeder kommoed. Et eint en et ander maakde 'n hoeselek effek.

Verlatijns zien vāöl plante en blomme. Ene fōksia hēdde iers e *belkesbuimke*, ene pelargonium waor ene Franse *sjralejong*. Primula's waore *kèrrekesleutele* en me vertēlde aon de kinder, tot St. Pieter ins te sleutel van d'n hiemel had laote valle en tot op tie plaots tie blumkes oetgekome waore. Chrysanthemums stōnte allein bekind es *Sintekatrijnsblomme* en gladiolusse es vuurpijle. Erica kōs me neet anders es kort eweeg 'hei' of wel *bessemekroet*, wie de brem, boe al mèt besseme van gemaak woorte. *Vogelwik*, wat op te buim greujt, is veringelizeerd tot mistletoe. Me brik z'n tong d'reuver um et oet te spreke, mer toch moot et allewijl eederein mèt Keerseemis in z'n hoes hōbbe.

Onder de *raar* plante, die me in Nederland vind, steit te vleege-orchidee bekind, die me heij en dao in Slavante-bōske vind. De blom is zjus 'n trupke vleege mèt geel vleugele, die um de steel zweve.

Zwaam kump te lui neet mie vāöl onder de ouge, mēr wie me de *zweegelkes* nog neet kōs, had eeder *ruiker* e rōlke in z'n tes um z'n piep aon

te make. Heer lag e stökske op t'n toubak en sloog vuur d'rin oet zene vuurslaag.

Toubak zellefs woort heij boete de Breusselepoort verbouwd in de zoegenomden toubakshoof.

Veur de voots zaog me et meiste die plante, die ziech gemeekelik door aofzètselkes leete trèkke.

Tot vääol soorte graas bestoon, zien veer wel, mer boete hondsgraas, de graof kweek, et beverkesgraas boete- en et striepgraas of Ingelsgraas in de *hääf*, kinne veer de mieste neet mie ondersjeije.

Noe zal eederein nog wel 'n ganse serie plante en blomme kinne bijeinsjare, wie stokroeze en goudblomme, leelies, afrikäänsjes en zonneblomme, asters, dalia's, gouwe rege, helejentróp, haonekem, reukertsjes, töllepe, snieballe en allerlei soort roeze, mer die hun naome versjele neet vääol mèt et Hollands en vääol veranderinge hóbbe ze neet ondergange. De naome van allerlei nuij soorte, die eeder jaor bijkomme, zien meis latijnse en de euverige weurde wijer op te sjaole in et Hollands geduip. Mèt et stroekgewas geit et al wie mèt te blomme. Vääol nuij struuk mèt vreemde naome; me hèt ze zellefs arbuuste, deutzia's, aucuba's, wiegelia's en dergelieke. Mós me ins get soorte neume mèt hun aw Mastreechter naome, dan kós me beginne mèt *heulenteere* of *fleer*, *pameikes*, *deun*, wèlle wiegert, *konkernolle*, *lawweleere*, orrelejanders en get fruitstruuk, boe-onder de *krekepruimkes* en dan waar me oetgetrompöt.

XLII. Groenten.

Veldvröchte en et *gemeus* kint t'n Treechteneer beter. Veural reube sjijne zene *gaoj* te zien. Hèt heer zellefs neet tenao? Zinge ze neet:

Reubeslikkers, reubeslikkers zien de Mastreechteneers,
Worteletikkers, worletekiers zien de Wiekeneers?

Dus te Wiekeneers hawe spesiaal mie van wortele. Es te *Wiekerbrónk* oetgóng woort altied *wortelevlaoj* gebakke en datse de wortele daoveur mesjien vreuger *redzde*, waar zeker umdat et spreekwoord zeet: gestole good smaak good. In eeder geval, *reubesop* is e köstelek ete, mer:

Es et Keerskénneke is gehore
Hóbbe de reube de smaak verlore.

Dan zien ze *bool*. Dat weurde de wortele op te langen doer ouch, *prónt* wie de rammenasse en de radijze en mie ander veldvröchte. De eerappele weurde *glazetig*. Et greun moos is sjoen *gelleps* of *versloejerd* en et fruit weurd *mörreg* en dan *kwebsj* of rot.

Vröchte van de buim heite veer fruit, mer de graone zien vröchte. Bijnao alles, wat t'n Hollender 'kool' hèt, neume veer moos; de res zien greuntes. Zoe hóbbe veer witmoos, roedmoos, bontmoos, kapmoos, zoeremoos en sókkermoos. 'Boerenkool' neume veer kuul, *kulerabe* zien koolrapen en *spruutsjes* weurde hoegerop es Brusselsche kooltjes gegete. De kop neume veer 'n *höd* en de steel ene *strunkel*. Jong plante zien *kabótse* en d'n umtrèk van Bilsle is et kabótseland, wie Sint-Pieter de bèste blomkuul lievers en ouch te fijnste asperrejes, die bekind zien.

In et naome geve aon de greuntes make veer ouch versjèl bij sommige soorte. *Kèllever* sjeelt neet vää, mer wel kinne veer heij kèllever van d'n ierste sneij. Sprik t'n eine van zuring, dan zeet t'n andere *serel*. 'Bieten' zien bij us *krote*. 'Uien' of 'ajuinen' zien bij us *unne*; 'augurkjes' blieve komkummerkes; 'doperwtjes' zeet t'n eine en *paolertsjes* t'n andere; de peule heite veer *luite* en 'doppen' is *paole*. 'Raapstelen' heite veer kortweg *steel* en eus fameus reube neume ze in Holland 'knollen'; kulerabe zien dao koolrapen. *Wöllewentsjes* is e soort boene, wat me ziech door 'wollen handschoentjes' zou kinne vertaole. 'Een bos preij' hèt heij 'n *bössel poor*. En zoe is et ins gebäörd, wie in Holland te poor hiel deur waor, tot ene masjinis van d'n trein van heij oet e paar bussele poor had mètgenómme, um dao te verkoupe, mer tot heer saoves onverrichter zake trök kwaom, naodat heer gans Amsterdam had plat geloupe um in alle greuntewinkels te goon vraoge, of ze neet 'wat mooie bussele peur' kóste gebruke en niemes tao wis, wat tat veur kos waor.

Kardongs en tomate is get van lateren inveur en boe ze vandan gekomme zien kaan me wel van hunne naam aofleije. Artisjokke weurde heij neet mie getrokke en es ze dat vreuger neet vää gedoon hadde, dan zouw d'n awwe Mastreechter allemenak ziech neet altied te meujte getruus hóbbe um aon te geve, *wienie* ze geplant méste weurde.

XLIII. Veldvruchten.

Ene landbouwer, dee van z'n vröchte sprik, meint taomèt z'n graone; kore, terref, Beers, rogge, haver en *bookent* zien vröchte. Wat is et e riek geziech es me somers door de korevelder wandelt en et kore geit manshuugde neve-n-uuch op, of me zuut et van ene berreg in de del liGGe golleve es te wind t'reuver striek. Fèl, zonnig geel, doorspikkeld van kolblomme, koreblomme, bolderikke en kamille mèt helder roej, blouw en witte tikkele, volleg ziech t'n einen akker op t'n andere en es 'n boerin op ziech Sondags taodoor wandelt, dan pas häör *kleijaaazj* bij häör lande, dat is kleur op kleur. 'n Hollandse boerin in häör stummig zwarte kleijer zou et effek make van 'n groete inkvlek op enen doorwèrrekde sjaal. Jaommer, jaommer, jaommer tot et kleurriek boerinnepekske, mèt ze jekske en ze plekske, zoe stèllekes-aon verdwijnt, en et buurke mèt ze blouw keelke al mèt. Dao löp ziech noe get rond veur in de plaots, à la mode de Paris; val in de zie!

E gezellig gehuur en 'n aordig geziech is et ouch es me swinters langs te sjeure kump en zuut nog heij en dao et kore deerse en huurt in de maot van dreije de vlegels op te bössele sloon, tot te kaof tevan vluig. *Bookent* weurd heij neet vää mie verbouwd. Vreuger had me in de Hoegbrökstraot te greutmeule liGGe, boe de bookent gemaole woort en kort bij de Grach vind me nog te gieselstein: '17 In de reyp grudt molen. 46', boe-op me e peerd zuut te meule dreje.

De bolsters woorte oetgeleujd en me gebruekde ze um te branne in de *hoejerpöt* mèt 'n *aomer* in de middel um han of veuj d'rop te werreme.

‘Alles op zenen tied en *bookeskook* in d'n herrefs’, zeet me, mer et weurd wel herrefs, mer, wat me neet mie in et veld zuut, zien wikke en hiel zelde nog ins kaardebolle, zellefs te aw soorte eerappele zien verdwene. Es et vreuger gein *krombekke* waore, dan dougde ze neet. Had me zene *naober* 'n hendsje gehollepe bij et rape es et veld gerooid woort, dan sleibde me-n-et kroet in enen hook bijein, goejde e paar dozijn eerappele d'rop en stank et tan aon. Gepiebde eerappele in hun eige kroet gebrooje, woorte dan es beloening opgesmöld, ondertösse tot t'n damp in lang blouw striepe euver et druimerig veld eweeg dreef.

Eerappele allein is t'n dagelekse kos, mer mèt greuntes, ingemaak good of fruit onderein heet me ze ouch geere. Es et gevrore heet smaak kuul mèt eereappele onderein bezunder; mèt reube of appele, steel of snijboene is ene pot onderein ene stevige kos. In de kazerne heet me dao apaarte naome veur. Wortele onderein zien kanneneers in groet tenu, zoermoos hèt: lijnsjes ekserseere, mèt wit moos hèt et pótslappe en mèt broun buunsjes: bruine zaaiers. Snert is ertesop en rats van alles onderein. Es frite zien ze in Holland minder bekind en mèt te sjèl geknok heite ze ze: ‘mèt e kammezölke aon’. Wat ‘jasse’ is wèt eederein.

Duvelseppelkes neume ze de zaodbolle en op 'n lang *gótsj* gestoke ammezeere ziech te koejonges temèt um ze euver de hoezer te gooje.

De ierste nuij eereppelkes van et land kwaome altied van St. Pieter, wat altied te ‘primeurs’ lieverde, toen de kaste nog neet euveral gebruik woorte. Bij de distribuussie kós me verduveld good eus lekker eerappele van d'n hoege leimgrond onderkinne van de flaw zandeerappele oet te lieger streke. Vääol natigheid kinne ze neet verdrage, anders kriege veer d'n *twiewas* t'rin en dan zien ze mer te gebruke es verrekesvoor. In d'n awwen tied doog enen dikken eerappel bij de mëllekboere dèks genóg deens es luchter. Ze baorde-n-e look t'rin, zatte e *reutekeerske* debinne en d'n aap waos gezond. Van 'n dikke kroot maakde de kinder ziech e lanteerensje.

Noe d'n Eerappel-zaoliger doet is, dörref me gerös get euver enen eerappel sjrieve, zonder tot me op straot onverwachs 'n *patat* krijg, want es tee van eerappele hoort, dan waor et 'n ech ‘kruudsje reur miech neet aon’.

Veldvruchten (vervolg).

Erte en boene liGGe nog al in de volleksmond.

Eine, dee get neet begrip, neump ziech eiges 'n boen es heer get tevan snap. Heet heer et gans mis, dan zit er in de boene. Deit heer mèt veur spek en boene, dat is zoe good es veur kies en broed, dus haaf of gans veur niks. Is et enen ekzentrieke kerel, dan neume z'em 'n raar snijboen van ene vent en vertèlt heer 'n *houf* en eine nump em et woord aof, dan deit tee em get in z'n erte, wat noe persijs neet propel is. Is heer erreg nej, dan neume z'em enen *ertentèller*.

Heet 'n mamzèl get hoogblond, druug haor, dan heet ze ene kop wie boenestru. Is ze laank en sjraol, dan sjelle ze häör oet veur *boengeert* en heet ze gei broed op te plaank, dan hoof ze ziech op te kèrremes neet

te vertuine es dikke vrouw, veural neet es ze nog e geziech tebij heet wie 'n graw ert, want graw erte weurte nog al ins aw wiever geneump. En höbt geer iemes e klei plezeerke gedoon, dan zeet heer: 'God zal et uuch loene mèt erte-n-en boene.

'n Gooj bössel van e vroumes weurd aongeduijd es 'n savoej. Zit evels neet vööl d'rachter, dan vinde z'et 'n *slaojneus*. Vèlt häör lengde erreg in de oug, dan zeet me ouch in plaots van 'n boengeert ene koppetek. In plaots van e glaas aajt beer woort veur de varjaassie wel ins 'n sjorsjeneel bestèld. Weurde in Holland te kinderkes door d'n oojevaar gebrach, heij kroepe ze oet te kuul of et zoe niks is, en greuje ze veurspoedig op, dan wasse se flink oet te klute, wie alle ander greuntes en ze greuje wie kuul. Mer de zouws eine neet oet te kuul jaoge es heer wel 'n dom geziech heet en toch zoe slum neet is.

XLIV. Boomvruchten.

Noe zölle veer mer ins van de kook aofgoon en aon et dessèr beginne mèt et fruit. Veur 'n echte Mastreechter fruitvrouw is et lestig um aon 'n Hollandse mevrouw te verdutse, watse te verkoupe heet, es ze neet bij ziech heet te waor zellevers, um dutelek te make boe-euver tot z'et heet. Mevrouw begrip niks tevan es häör aongebooje weurd e paar glazer *mollebers* te numme of 'n *klats wiemere* of e *sjeelke krónsele*. Ze loert vreemp op es häör aongebooje weurd, of ze neet ins get sjoen geel *priesterkes* wèlt zien en of ze sanderendaogs ins aon kós komme mèt e paar *viedele regelaote*. Appeleseene versteit ze beter, mier et is al ins gebäörd, tot te vrouw van ene bove-Moerdijkse wienkoupmaan bij häöre maan op et kantoer kwaom imformeere: 'man, daar is een vrouwtje aan de deur met *gemerkte tonnen*; kan dat wat voor jouw zijn?' En 'n ander leep *koechelenteere* eweeg, wie häör zoe'n vrouw vroeg, 'of ze haar mooie dikke *peezen* eens wou zien'. Noe had ze ouch nog moote beginne euver häör 'wölle zökskes' of häör klumpkes. En wat hej ze gezag, es ene boer kwaom mèt ene zak *osseköp* veur *krollebolle* te make! Ze hej ziech bedoon!

Van appele gesproke, wat is et neet 'n sjoen, lekker, appetieteleke vröch. Zeet neet dadelek e keend, es et 'n ander in enen appel zuut biete: 'geef miech te *kitsj*?' Zellefs es ze eine *retse* kinne, zölle z'et neet gaw laote. Mer, dee d'n appel *tik* en ze kriege-n-em te graze, dee krijg van de neut. Ze deile-n-em e paar gooj proeme-n-oet en dan zit heer dao mét z'n gebakke pere en moot mer door ene zoeren appel biete es heer gein appelflajte krijg.

Korpendu's, rabawwe, köllemenekes, witte vaonse, renètte en ougsmaondsappele zien bekinde soorte. D'n eine hèlt van zoere en d'n andere van zeute. Jaommer, tot me van zoere *slie* tan krijg. Et zien *evels* te bèste veer appelespijs en sjoep, mer ene zeute weurd in et appelmoos neet gaar.

'n Eppelke kint al raar rolle en zoe vèlt et neet allein neet wied van de boum, mer et kint ouch terechte komme op 'n zwarte vloaj, in ene *slóf*,

'n *linzetoert*, 'n *tartepom*, in d'n *appelepröl* of in ene *krollebol*, dee de kinder kriege es ze mèt hun meer nao St. Gielis zien gewees.

Ete veer '*hiemel en eend*' of 'onder en bove de taofel', dan wèlt tat *appelepröl* beduije, wìj appele hoeg en eerappele lieg te zeuke zien. Es '*heiten bliksem*' steit heer ouch bekind.

'n Eppelke veur d'n doors is neet slech, mer hōbbe t'ers twie onderrein n eppelke te sjèlle, dan zuut et minder good oet. Vèlt enen appel al get hoep aof, dan is heer gekwetsj en blijf er te lang liGGle, dan vervoult er gans en ene rotten appel deent veer niks. Vreuger goejde ze nog al ins *temèt* op ene slechten aktör.

Enen *appeleboom* moot op tied gegruffeld weurde en zèt me gruffele van pere d'rop, dan lōk tat ouch, mer mèt *appelekouwe* of zoe zou et neet goon. Daorum zeet t'n hoveneer: '*Kitsj* op kitsj en stein op stein'. Me hoof neet te dinke, tot, es me peregruffels op enen *appeleboom* zèt, me 'n soort krijg tōssebij, wie d'n eine sprik van kweipere en d'n andere van kweiappele. Nein, *kwetsje*-n-is e soort apaart, en es ein oetzuut zoe berumpeld of zoe geel is wie 'n kweipeer, dan heet ze gei kleurke wie e bellefleurke.

In pere heet me allewijl zoevāöl soorte es daog in et jaor. D'n eine heet 'n hel sókkerpeer liever es ein die meletig is gewoorde, mer de kinder hōbbe geere e *mōrrig* blaosbellekske.

Neut ete is 'n *ammezaassie*. Mèt Mastrechtter kèrremes beginne de ierste en mèt *Haarder Gaank* zien ze volop. Me heet te sjèl en de sjaol, et velke en de *betskes* en es ze opgepeuzeld zien, geit me de neegelkes *opzeumere*. Me moot gein olieneut tebij aontrefe, wie me dat ouch bij de hazeneut vind. Bij die moot me nog oplètte, tot me gei vleis op Vriedag it es te wōrrem d'rin zit, wat tiech te Riemse ouch lievere.

E stevig *knupperke* van e keend is 'n hel neutsje, veural es et gein wōrrem heet.

Inlandse droeve weurde neet mie vāöl gekweek. De mieste weurde neet riep en et is mer vel en *keenekes*. Veur iewe hadde de kanunnike van Sintervaos wienberreg liGGle langs St. Pietersberreg, mer es ze de wien zellevers dronke, zōlle ze wel dèks mèt zoer geziechter 'oremus' gebeijd hōbbe.

Dan *allebenör* e glaas *morellebeer* mèt sókker of 'n ingemaak keerske. Leve et ierste fruit van et jaor!

Boomvruchten (vervolg).

Et deit ene mins al good es me umstreeks Juni de wiever op straot huurt roope: 'alloh! vief sent 'n haaf pond keerse!' (alloh' moot altied tebij). Dan zèGGle de lui al tegenein: de gooien tied van et fruit kump weer aon. E bitsje later steit te Merret vol kōrref mèt *blankètte*, roej en broun welse, spaonse en zwarte keerse en dan bakke veer keersekok. Eederein haolt z'n hart op aon hun sappig vleis. Zellefs te kinder knawele de verrekeskeerskes nog op en goon later de keersestein zeuke um in de 'Roezokrans' te verkoupe, boe ze geregeld mèt hun keersestein de deur oet weurde *gelits*. D'n eine maakde d'n andere wies, totse ze kochte bij

de aptiekers, zonder erreg, tot tat neet mét te handvol gebäörde. Es ze dan hun *hemfelke* aonbooje in de hoop, et kapitaal van eine sent teueur te kriege, en ze woorte stèllekes pisse gesjik mèt hun keersestein, dan waor dat ene gansen tegeslaag. Mer ze truuzde ziech gaw, zatte ziech op e *kubbelke* op ene stóp bijein en begóste et ein of ander späölke, wie ‘sjäölke’ mèt et naomaak-gebedsje:

Appele, pere, priesters, proeme,
 Bizzze-bizzze-bame,
 De kat zal krame,
 D'n hond zal spinne,
 Bruudsje te winne,
 Hamelsblok, Pietersklok,
 Slók alles op en d'n dèksel d'rop.

Joog te maog hun dan weer van de stóp aof, dan reepe ze: ‘lieleke aw kalbas!’

XLV. Boomen.

In d'n *Ingelsen hoof* op t'n hook van de groete vijver, aon de kastaanjelelaon, stónt ene boum, dee vreuger mie bekind waor onder de naom van d'n haole boum. Neet tat heer hool waor, mer de kroen waor rontelum zoe vas gegreujd, tot me van de takke niks mie zien kós. Et waor enen höls mèt z'n donkel greun stekelblajer. Dat soort greujde meistens es stroek, mer dee waor es boum geformeerd in enen hoof in de Papestraot en d'n eigeneer, ene zekeren hier Malchair, gaof et zeldzaam ekzemplaar kadoo aon de stad um in d'n Ingelsen hoof te zètte. Dat waos good en wel, mer noe mós tee boum verplant weurde en mèt zoe'n henske aon 't wandele te goon is nog gei *klei beer*. Heer woort alvas oetgegraove, mier toen kós heer um te beginne de poort van d'n hoof neet oet. Die woont toen mer aofgebroke, de boum op 'n sleij gezat, de nudige peerd teueur gespanne en dao *slebrikde* d'n höls nao Slevrouwepoort. Dao waor et nuij mezerie, want heer kós te brök van destijds neet euver. Gooje raod waos deur. Gelökkig kwaom e sterrek sjeep langs en toen woort te boum aon d'n eine kant et sjeep opgesleip, dat voor euver en aon d'n andere kant *sjörregde* z'em weer devaan. Eindelek waor ‘de boum van Malsjaar’ op z'n plaots en woort tao veur good in de grond gezat.

Tot zoene boum, dee oet *slebrikke góng*, bezeens had, is te begriepe en dadelek hadde ze dan ouch e leedsje d'rop. Et waor weer in haaf Mastreechs en haaf Hollands, wie me vreuger dèks te leedsjes inein fiejoolde, al wie et veel. Et begós:

Toen werd die boom gebonden,
 Gebonden op een slee,
 Tien paarden en tien honden
 Die trokken allemaal mee.

En de refrein sjeijde oet:

Bookvink, pötter, vink en sijs,
 Graassjieter en nachtegaol,
 Die bedanke-n-uuch allemaal.

Me hoof t'n hoole boum neet mie te gaan zeuke. In d'n aofgeloupe zomer is er door 'n dondersjoor *verinneweerd* en heet et tijdeleke mèt et iewige verwisseld. In zien plaots is noe ene gepannasjeerden höls geplant, dee nog lang greuje kaan ie heer zoe groet is es te 'boum van Malsjaar'.

In d'n Ingelsen hoof stónt ouch nog veur etteleke jaore enen echte 'ceder' van de Libanon, algemeen bekind es te '*spaangeboum*' mer dee is jaommer genóg kapot gevore en ene nuije is lestig te kriege. Wel steit op et kèrrehof enen andere spaangeboum in et middel van e perrek. Et is te zoegenomde Wellingtonia. Aon de Pieterspoort stónt nog kort geleije ene ganse sjijven eikeboum rechts van de brök. Dee waor oet 'n pallissaot gegreujd, die wortel had gesjote.

XLVI. Spookgeschiedenissen.

Noe veer allewijl hiel zuinig moote zien mèt vuur en leech, zitte de lui, zjus wie in d'n awwen tied, weer dèks saoves bijein te sjemere en te keuvele euver ditsjes en detsjes. Et kort te winteraovend en et kin zoe rech gezellig zien es taan de bejaorder lui beginne-n-op te hoole van vreuger, wie ze um d'n heerd zaote te luustere nao de vertèlsels van hunne *grampeer* of hun *grameer* of van de aw *nejeers*.

Histories van rabawwe en mäördeneers woorte vertèld tot te aonhuurders neet mie nao bèd dorreve goon zonder ins t'ronder geloerd te hōbbe, mer ouch *benkeleke* gesjichte woorte vertèld van geister en spoke, hekse, waterduvele, vuurmaander, evermennekes en werewuif. En me zaot in d'n duuster te *riezele* en sjrok es opins get kraakde of ritselde of te deur zoe hiel laanksaam van allein opegóng. Et waor dèks 'n oplōchting es eindelek te keers of te lamp woort aongestoke en me weer de bekinde, gewoen geziechter um ziech zaog, al loerde d'n eine of t'n andere nog e bitteke verbouwereerd van d'n heimeleken ang. Minnig keend en zellefs groete lui kraogste daonao veur gei geld van de wereld mie nao de zolder of te kelder. Me trof ers tan ouch aon, die van alles zaoge gebäöre, en of noe hunnen *imbeel* hun parte späölde of tot mesjien bove, op en onder eus eerd dinger gebäöre, die veer neet begriep kinne, in eeder geval, bij eeder vertèlke woort op et ind gezag: dat is woer goebäörd. Et liet ziech begriep, dat minnigein al ins in d'n duuster is opgesjrik door ene losgebroken hond mèt z'n kèttel of 'n vreemde kat, die wegvlōgde of onverwachs oet 'n duuster heukske iemes mèt häör greun ouge zaot aon te stare. Daorum späölde zeker de katte dèks 'n hoofrol in de spookhistories. Minnige plaots of minnig hoes stónt in e slech beukske. Et Wittevrouweveld en d'n Haozendans (aon de Bèlserbaon) woorte bij nach en ontied gemijd en es ze wouwe, tot eine-n-op t'n Dousberreg zaot, dan waos et evegood of z'em nao de Mookerhei winzde.

Dèks genóg woorte hoezer aongeweze, boe-in et spookde en et gebäörde wel tot t'n eigeneer ze daodoor hans neet verheurd kós kriege.

En wat vertèlde me al zoe?

Op te Waal, links van de Pieterspoort, stónt tot veur korten tied e zomerhuiske. Op tie plaots, vertèlde me, waor in vreuger jaore ene maan

verwins gewoorde twiemaol honderd doezend èlle onder de grond en eeder jaor greujde heer enen doum nao bove. Daoveur hadde ze dat zomerhuiske dao gebouwd veur es heer oetkaom. Noe is verleije jaor de wallemoer mèt et zomerhuiske umgevalle en opgeruimp. Gelökkig veur dee verwinzde maan, want noe heet er al gaw e paar meter geprofiteerd. In de *Merrejestraot*, woort beweerd, trok van tied tot tied snachs 'n ganse persessie paoters oet te zijdeur van d'n *Awwestiene*, um langs et kanaal door de hoofpoort te verdwijne.

Op te Verrekesmerret houde noe ins ene 'lange maan', daan weer ins e klei menneke. 'n Vrouw, die dao aon 't pufferkes bakke waor, zaog opins te blinne opegoon en de lange maan, dee aon de vinster stónt, zag: 'dao moot iech ouch get van hōbbe', mer wie de vrouw hiel kordaot zag: 'dao krijgste niks vaan', toen leet heer e paar vuretige ouge zien, kledzde de blinne hel touw en waos toen verdwene. E 'klei menneke' spookde dao ouch rond. Dat zaot altied aon ene mēspool te *fitsele*, dee dao laog; dan leep et nao *de* middel van de plaats, drejde dao innige kiere rond en begós weer te fitsele. Ene zate maan, dee ins vlookenteere euver de Verrekesmerret leep, kraog 'n daonig pak *zwens*, mer kós neet zèGGe, wee em dat gegeve had, want heer had niemes gezeen. Naturelek had tat et 'klei menneke' gedoon.

Zoe woorte ouch ins twie gebreurs aon de waopekamer op Hoeg Frankriek zoe geslage, umdat ze vlookde op ene Kruusweeg. Ze kóste gein verklaoring geve van degeen, die hun gehouwd hadde en ze trokke ziech de zaak zoe aon, tot t'n sine d'n daag tenao kraank woort en kort t'rop storref, terwijl d'n andere ziech lag op t'n daag, tot ze broor begraove woort en ouch neet mie beter woort.

In de Grachstraot, tösse-n-et Kristessträötsje en et Pompesträötsje, had me snachs te 'Kattendans'. Dao danzde 'n rij katte poet aon poet in de runde en van tied tot tied dronke ze oet ene beker. Ene zaten dragojnder, dee onder hun verzeild waor geraak, vroeg ziech ouch nog 'n *dröpke* en wie 'n kat häöm de beker gaaf, zag heer: 'God loent uuch'. Mèt waore alle katte verdwene en heer staok te beker in z'n tes. Mer sanderendaogs kwaom ein van de deftigste dames van de stad te beker trök hoole.

'n *Wijsvrouw*, die snachs door ene maan gehaold woort, raakde op et Kloester ouch onder ene kattendans. De bieste *grouzde* en *prouzde* zoe benkelek, totse neet mie door dorref. 'Dat kump tevan', zag ze, 'tot iech get gedoon hōb, wat iech neet maag, want veer mage snachs noets door sine persoon gehaold weurde, wel door twie. Veer moote mèt dreije zien'. De braaf vrouw maakde ziech *evels* e kruus en toen verdween et kattedespuis.

XLVII. Spookgeschiedenissen (vervolg).

Enen aovend troffe veer ins in e lozjemint enen hiereknech aon, dee veur gei geld van de wereld mie in d'n duuster nao zien hoes op te Berregerstraot dorref te goon, want et waos em gebäörd, tot ins ene 'vuurmaan' achter ene boum waor oetgespronge en em naogeloupe had. Gelökkig

had heer em nog zjus bijtijds te deur veur z'n neus tougeslage, mer smörreges stónt 'n zwartgebrande hand t'rop, zoe had te vuurmaan nog nao em geslage.

Enen andere maan góng ins neve ze peerd mèt 'n kaar vröchte in d'n aovend nao Hare. Opins sprong neve-n-em oet ene pool langs te Maos te 'vuurmaan' op en leep 'n tieldsje neve-n-em. De maan had ziech zoe versjrik, tot heer smörreges sniewit haar had gekrege. Dat is woer gebäörd.

In de Raomstraot hoort me 'n feertig jaor geleije örreges ene maan altied roope mèt 'n deepe stum: 'vrouw, geef te lui et hunt'. Dat woord 'vrouw' trok heer altied hiel laank en et waor e griezelig gehuur, es me dee roop ummerdoor in de stélte van d'n aovend hoort. De naobers vertèlde, tot z'n vrouw mèt nog 'n *naoberse* et spook hadde 'oetgehaold' en versjeije potte mèt geld hadde gevonde. Mer umdatse neet te hëllef aon de kèrrek gegeve hadde en van de ander hëllef nog ins te hëllef aon d'n erreme, daoveur had tee maan gein rös mie en woort z'n ziel geplaog. Somwijle maakde heer ziech taan ouch wel ins koed t'reuver en dan reep heer in de plaots van 'vrouw' - 'lieleke kring'. Mer, 'onrech good gedeit neet', zagte te naobers, want te vrouw en de naoberse zien neet van weelde gestorreve.

Mèt 'n ander mins, die mèt naome geneump woort, sijnt et evels beter te zien aofgeloupe. Dao woort van vertèld, totse ins kraank in bèd laog en opins stónt ene maan neve häör en dee winkde iers nao de sjouw en daan nao ondere. De vrouw begreep, totse nao de sjouw, die in de kelder laog, mós goon en dao stónt te maan weer neve häör en wees häör de plaots, boe ze ene stein mós opluffe en dat doog ze. Mer wie ze daoonder de potte mèt geld zaog stoon, kraog ze mètein ene slaag in häöre nek, totse et underste bove veel. Zjus wie deen hallefing door de sjrik van de vuurmaan waos ouch zij d'n daag tenao sniewit, mer kort naodien koch ze et ei sjoen hoes nao et andert.

Op St Pieter vertèlle de aw lui nog van ene groete boer, dee smörreges altied te stert van z'n peerd gevlöch vont en dan hadde de bieste neet gevrete en ze waore onröstig en geplaog. De boer wouw dao et zijnt van höbbe en verstompelde ziech 'n nach in de stal. Wie heer dao 'n tieldsje gezete had, góng de staldeur ope en in et twiefelleech van d'n have maon zaog heer 'n witte gedaante inkomme, die begós te peerd hun stert te vlöchte. Opins stónt heer op en sloog mèt 'n *ziek* nao de gedaante, die mèt ene *keek* te deur oet vlögde. Wie heer later slaope wouw goon, vont heer z'n vrouw bleik en gans mizzerabel in bèd liGGe; ze heel gestiedig häör errem onder de dekes en wouw mer neet zèGGe wat häör mankeerde. Mer wie smörreges te boer weer ins in de stal góng kieke, vont heer dao 'n aofgekabde hand en aon d'n trouwink zaog heer, tot et tie van z'n vrouw waor.....

Van paoter Vink, dee *gemartelezeerd* waor gewoorde en eindelek te kop aofgekrege had, umdat heer neet oet te beech had wèlle klappe, vertèlde me, tot z'em in de Franse kèrrek hadde begraove en dat taonao eeder jaor 'n witte lelie oet zene mond opgrewide, mer..... de Geriffermeerde plökde ze eeder kier aof.

In de Werreke spookde-n-et ouch al ins dèks. Dao vertuinde ziech etteleke jaore geleije snachs ene paoter. Wie em ins iemes aanspraak en vroog: ‘paoter, kint geer miech neet zèGGe, wie laat of et is’, kraog heer mèt 'n deepe stum veur antwoord: ‘de nacht is voor mij, de dag is voor jou’. Mèt stabde-n-er door en leet ene reuk van sefraon achter ziech. De maan, dee zoe kordaot gewees waor um de paoter aon te spreke, vertèlde z'n avontuur wijer en et gevolleg waor, tot twie ambtenare enen draod euver de weeg spande um te zien, of et ene geis waor; want ene geis geit everal door eweg. De geis versjeen um klokslaag twellef oore oet te gaank van 'n kazjemat, mer strukelde euver d'n draod en veel op ze geziech. De ambtenare spronge bij, en in de plaots van ene spookende paoter waos et..... ene smókkeleer, dee sefraon smókkelde. Gelökkig, tot noe neet alle smókkeleers tebij oet spooke goon, want taan kwaome ze aon de grens zeker draod te kort.

Ene maan, dee vreuger nachwaker waor en smörreges te lanteeries mós oetdreje, vertèlde, tot heer ins op te Maosbrök en klei menneke zaog komme-n-aonloupe, zoe gaw..... zoe gaw..... zoe gaw, en dat maakde *mienekes* um em neet door te laote; mer wie heer ziene stek umdrejde en denao sloop, toen sprong et door de iezers *klabaats* te Maos in. Et waor ene *watersjinees*, zag heer.

XLVIII. Carnaval.

Koelek waor de drökde van Sinterklaos, Keerseemes en Nuijjaor achter de rök of al gans in et begin van Januari zaog me heij en dao, tösse d'n oetwinkel van perreplu's en wöllegood opins e maske liGGe. Et waor, of ene *verkleider* um 'n heukske oet kwaom en reep: ‘*piepekoek*, heij bin iech!’ *Jummig*, dach me dan, 't is woer ouch, veer trèkke-n-op te Vastelaovend aon.

De Vastelaovend!

Wat veur ene Mastreechteneer zaog tie daog neet geere komme? Noe mós gespaord weurde en geprakkezeerd en gekombineerd um die daog zoe plezeerig meugelek door te bringe. Zellefs in de hoeshawes, boe ze *gaaroet* neet t'raon mèt dooge, dao bakde ze veur die gelegenheid nog pufferkes en oliekek. In de vereininge woorte alvas te vergaderinge belag um de fieste te regele. Op te fabrikke goejde ziech te wèrrekamers bijein, um same oet te goon. Dao formeerde ziech te groete *kompenije*, die later van de ein dansgelegenheid nao de ander trokke. De wèrreklui, die mer twiemaol per jaor twie daog vrij hóbbe, n.l. mèt Kèrremes en Vastelaovend, vlazde naturelek al lang veuroet t'rop, um et ziech van die daog te numme. Ze telde dan ouch eederen daag en zachte: ‘nog zoeväöl kiere belle’.

Op te danslèsse góng me mèt vollen iefers aon de gaank, um toch op te ierste bals 'n gooj figuur te sloon. Euverlag woort, in welleke pekskes te köppelkes zouwe oetkomme. Ondertösse zaog me in de winkels gaondeweeg mie *mómmebakkesse* versjijne en pruke, knievele en beard, toete, ‘mirlitons’, trumkes en *remmelkes*. De etalazjes woorte al bonter en bonter. Wie slechter et weer, wie sterreker de levetige kleure in de

kiekoete in de oug veele. Dao hóngé baone vloer en zij, tarletang en meubelkatoen, dao laoge rolle perkajl en satinèt, pakke goud en zèllever-galoe en glaze kumpkes vol belle, ‘serpentins’ en konfetti. De modiste winkelde aw *winkeldöchter* oet, die destieds mode waore gewees, mer toch te *keeketig* um goodsjiks gedrage te weurde en noe bès deens kóste doen, um ziech temèt te verkleije. De aw kleijerkuipers hóngé aofgedankde uniforreme aon de deur, die vääol aoftrèk hadde. Van alles woort geprakkezeerd um veur d'n daag te komme, mer et mós deeg geheim blieve, want es ze iemes kóste waor de aordigheid tevaan. D'n eine wouw kemik zien en d'n andere sjoen. De deftige jonglui raodpleegde de snijders en *nejeerse*; de fabrikslui, die geinen tied hadde um ziech zellef get inein te fiejole, vonte 'n oetkoms in de winkels, boe ze veerdige kostuumkei kóste koupe en de bórreger jonglui knutselde al zellef get inein, al eeder nao ziene portmonnee, zene smaak of z'n fantazie. Dao waore t'ers, die, es ze in de loup van et jaor ene nuijen onderrok nudig hadde, espres ziech ene roeje naome, um ziech later in 'n *tiroolderse* te kinne verkleije. Alloh, eeder zeukde zien effek te make op zien maneer. De Vastelaovend en nog ins te Vastelaovend waor te langelèste et onderwerrep van eeder gesprek.

Behallevé in de winkels veur de karnavals-artikele góng de *kommers* wie langer wie slapper, mer de winkeleers en veural de *hospesse* wiste wel, tot te sjaoj in de kommende daog zou vergeujd weurde. In de Lómmerd voort et *evels* wie langer wie drökker, want minnigein zat z'n trouwpak in de Lómmerd um e vastelaovendspekske te kinne-n-aontrèkke. En zoe naoderde et groet fies.

In lateren tied kwaome Saoterdays van te veure de Vastelaovendsgezètsjes oet, kemik en flaaw, gemein en geistig. Dao had me: De Narrekap, Tijn Uilespiegel, Et Mooswief, D'n Aap, De Klappende Ekster, Sjei oet en laot miech ouch ins, Greet Doorslaag, Et Baträöfke e.d. Konkurrente maakde dao-in gebruik um ziech enen hak te zètte; gemankeerde leefstes haolde hun hart t'raon op um gelökde vrijazjes te blameere; dames en hiere, die al ins ene zijsprunk gemaak hadde, woorte d'rin *doorgehaold* en veural de Raod mós et misgelle. E Vastelaovendsgezètsje zonder *sjampe* op te Raod waor neet dinkbaar. En zoe woort alles, wat in de loup van et jaor had plaots gehad, aon grappige of hateleke kritiek onderworrepe.

Et ‘Advertentieblaad’ had veur de gelegenheid 'n dobbel ediessie, boe-in alle fèstiviteite aongekondig woorte en boe-in de versjeije kaffees en restoraassies te aondach op ziech trokke, door et bekind make van lekker menu's of aonkondiging van ‘puike dranken’. De hospesse van de kleinder gelegenhede profiteerde van hunne bijnaom um de loup te kriege. Op vääol plaotse waor dansmeziek of ‘speul’, wie ze zagte en mèt huig zaog me de advertensies van:

Hop, hop, hop,
De Kommel op.
Bij de roeje Grades moot geer zien,
Dao kint geer kriege beer wie wien.

Ouch *patattefrits*, lever en peerdsvleis woorte gerikkemandeerd. Mèt

‘groet orkes’ woort bedoeld enen *ölleger*, mèt ‘dansmeziek’ ene monika. De Zondag braok aon. Wie geweente trokke alle lui smörreges nao hun Mès, boe-in regelmaotig gepreek woort tege de ‘ongebondenheden van den Vastenavond’, boeaon dan ouch eve regelmaotig ei deil van de lui ziech steurde en de andere de brui devan gaove, want koelek waor de Mès oet of me zaog ze aon alle kante door de stad diffeleere mèt e pekske onder d'n errem of e maske onder de sjöllekskes.

XLIX. Na het carnaval.

Asselegoonsdag waor de lol veurbij. Vää lue góng ziech smörreges e kruiske hoole en et leve góng weer zenen awwen *tuijel*. De balzaole, danshoezer en kaffees woorte daonig gepóts en oetgeloeh, mer in de hoezer en wèrrekamers, in de ateljee's en zellefs op sjaol woort mer aldoor vertèld van wat me genote had. In de kaffees en sósjeteite vertèlde me van de klubkes, die tot laat in de nach in de sjampanje gezete hadde en van pikante avonture, die me beleef had. Op te koffiekrenskes woort ziech mètgedeid, wie manjefiek juffrouw Zus waor es keuningin van de nach, en wie koddig dokter Zoe es Sequah, wie orizjineel d'n affekaot Gladjaan mèt z'n vrouw waore es ‘bébés’ en dat Prosper de Zwarte juffrouw Geelders zoedaonig had geresjersjeerd en dat tao zeker get van de ‘perrelemoer’ achter zaot. Op te nejwinkels en modiste-ateljee's vertèlde de meitskes, totse zoe e plezeer gehad hadde op te bal van de Apollo's of van de ‘Lauwer’, tot te aw medam Sitsewinkel ziech nog verkleijd had mèt *meerke* Weekegare in 'n koppel mooswiever en nog ins good oet waore gewees, mer tot t'n awwe Pinteveeger in gein drei daog mie bove water waor gekomme en Asselegoonsdag oet te *spekkamer* woort losgelaote, wie e zeker Marieke de ganse nach *stief van de gif* tege de moer had blieve zitte, umdat häöre leefste mèt 'n ander had gedans en Kaatsje waor nog besjeemp, mer mós nog lache, umdat ene verkleider häör in de volle Staat *gepuund* had.

Op et fabrik vertèlde me ziech, tot Anneke Poes zoe *geröls* had in de ‘Boerendans’ en tot Greet van de mèllekboer door et keldergaat waor gekrope umdatse bang waor, totse *zwens* van häör meer kraog, umdatse zoe laat nao hoes kwaom. Greet *koehelde* nog es ze d'raon dach, wie ze de meister van de wèrrekamer de woerheid had gezag. Neelie deilde mèt, totse de lappe van häör sjeun had aofgedans in de ‘Grand Salon’ en vrouw Wielemösj had e stök in gehad en waor van häör *kompenij* aofgeraak, wie ze oet te *Luregraof* kwaom en waor op te Kakkeberreg nao häör hoes aon 't zeuke in plaots van in et sträötje van Zjinnètèl, boe ze toes huurde. En Frens had *ziech geroemeld* mèt ene boere *piejot* umtot heer mèt tee ze ‘*mèdje*’ had wèlle danse. En zoe waor honderd nog neet ein, tot zellefs op te sjaole vertèlde ziech te kinder, totse *planeetsjes* verkoch hadde en van de sent ziech getrakteerd hadde op ‘boules de Berlin’. De meiste waore heis van et sjatere en *kwake*. De hiel week doorde dat nog.

Sondags van de Nao-vastelaovend woort alles nog ins dunnekes euvergedoon en dan waor de Vastelaovend veur good veurbij. De maskes en

de pekskes waore-n-oet te *kiekoet* verdwene. De spölle, die nog bruikbaar waore, woorte opgeborrege veur et vollegend jaor en allein zaog me nog heij of tao op straot e stök liGGe van e platgetrooje mómmebakkes of *ruzelde* nog 'n inkel confetti oet et ondergood of oet te leege portmonnee.

L. Executies.

Vreuger woort ene sjellem gehange of ene mäördeneer *geköp*, geradbraak of geviedeld, mer hóllep allewijl d'n eine börreger d'n andere nao d'n andere wereld, dan weurd heer daoveur beloend mèt e paar jaor gratis lozjies in ein van de Riekspensjenate. Is zienen tied um, dan maag heer dat nog ins doen, es heer dao plezeer in heet. Dee allewijl ene moord deit, zal et zene kop neet koste, wel breke ziech te affekaote liever zellef te kop um aon te tuine, tot hunne kliënt neet toerekenbaar waor of errefelek belas of gans *getik*, want et gebäört mer hiel zelde, tot eine in et volle bezit van ze gezond verstand en mèt euverlèk van te veure nog 'n misdaod begeit.

Zoe is et versjèl tösse vreuger en *vandaog-t'n-daag* bij de börregerij. Mer bij de militaire is tat e gans versjèl. Dao is et nog altied regel, tot heer, dee et meiste lui kapot maak ('vijande neerstik', hèt me dat), de groetste ier behaolt. Teminste heer krijg 'n ierekruus. Vreuger hóng me de mäördeneer aon et kruus en allewijl et kruus aon de mäördeneer.

Sints te wèt op te dierebesjerreming in wèrreking getrooje-n-is, maag ene jong nog geine meikever mie aon enen draod hawwe, mer de lui laote ze wel aon d'n draod hange es ze van et ei stökske grond op et andert wèlle kroepe. Es 'n aajt *medemke* ene blompot op te *vinsterlatej* heet stoon en heer wejt door de wind op eine ziene kop, dan krijg ze e perses-verbal, mer es ene vleegeer 'n bom liet valle op 'n kèrrek, 'n sjaol of 'n hospitaol, dan weurd heer alweer gedekoreerd. Viert heer e zjubbelei tot heer 25, 50 of 75 ander minse nao onder heet gesjote, en vèlt heer eindelek zellefs, dan heet heer 'n begraffenis wie ene prins en krijg e monumint in malleber, mer enen erreme wèrrekmaan, dee mèt meujte en leid z'n tien kinder heet *opgetrokke*, weurd mèt stèl trom um acht oore nao ze boetegood gebrach.

Wat veer in et börreger leve veuroet zien gegange zien veer op militair gebied op 'n sjendaolige maneer achteroet gemarsjeerd. Is et regel, tot ene seldaot op et maore weurd gedresseerd, in et börreger leve wèlt me ziech neet mie geliek stèlle mèt ene mäördeneer et ene moord door enen andere moord vergelle. Daoveur is te doedstraf aofgesjaf.

Wie veer al gezag hóbbe waor dat vreuger anders. Toen sjote ze noe zjus neet ene mins doed veur et smókkele van e paar rijpe Kwatta (zeker *umtotse* toen nog geine Kwatta kóste), mer es ziech eine vergrepe had aon et leve van zienen evenaoste, dan waor et ouch um z'n eige persoonsje te doen. 'n Gooj haaf iew geleije is te doedstraf aofgesjaf, mer versjeije Mastrechteneers zien nog ougetuige gewees van de lèste twee ekzekuussies en dao zölle veer et noe ins euver hóbbe.

Veer zien *evels* neet van plan um sommige lui hun nachrös te bederreve

en daorum waarsjouwe veer eeder dee leihertig is en neet van get akeligs hêlt, um dezen artikel mer neet wijer te leze. Is me einemaol begós mèt get van d'n awwen tied te vertèlle, dan kaan me neet allein ophoole van de plezeerkes allein, mer wèlt me ene zjüste kiek geve euver et leve van toen, dan is me verpliech, ouch te minder aongenaom zake te verhoole.

Et waor dan in et jaor 1857, tot ene zekere jonkmaan oet t'n umtrèk 'n errem meitske, et einig keend van z'n awwers, had mishandeld en geduud en nog ie et jaor um waos woort heer door et Provinsiaal Hof van Limburg ter doed veroordeild en mós opgehangen weurde.

Ze verzeuk um graassie waor verworpepe gewoorde en in Aprèl van et vollegend jaor woort umtrint ach taog van te veure zien aonstaonde ekzeksuussie in de 'Courier de la Meuse' aongekondig. De zjusten daag waor 'n week van te veure nog neet bekind.

De 'Courier de la Meuse' waor 'n deftige gazèt, gans in et Frans gedrök. Ze stónt vol van de allerhoegste Europeese politiek. Es op 'n dörrep drei lui ze leze kóste dan waor et vööl (Trouwens in Mastreech zellef zaote dèks genóg hiere in ene kaffee mèt te gazèt et onderste bove). Aon plaotselek nuijts doog ze bitter wienig en zoe vind me in de gazèt van 29 Aprèl 1858 e kort verslaag van de terechstelling. Mer in euzen tied zien nog lui genóg in de stad, die ziech tie tristige gebäörtenis nog good *rappelleere* en ze van punt tot draod kinne vertèlle.

Op t'n daag zellef móste alle sjaolkinder op sjaol zien en dee dorref vórtblieve um te goon kieke woort veur good eweg gesjik. Toch waore nog koejonges tebij, die al zoe dèks waore weggejaog, totse ene kier mie of minder wel d'raon reskeerde.

D'n daag te veure um haaf èllef waore ze veur et stadhoes et sjavot beginne te tummere. Et waor e groet gevaarte, zoe hoeg es te ierste staassie van et stadhoes. 's Nachs woort t'raon doorgewèrrek um op tied veerdig te zien. 's Aoves um zès oore woort te veroordeilde door de prokurörgeneraal in gezèlsjap van keplaon Ingele, d'n direktör en d'n dokter van et *prezong* mètgedeild, tot ze verzeuk um graassie door de Keuning waor aofgeeweze en tot heer ziech mós veurbereije veur de Iewigheid. De jong veel in ene *kriet* en wie de prokurör em vroeg, of heer kreet um tot heer sterreve mós, gaof heer veur antwoord: daoveur neet, mer tot et em leid doog wat heer gedoon had en tot heer vööl berouw d'reuver had.

Et groetste deil van d'n daag heel em zene beechvajer, keplaon Ingele, gezèlsjap en ouch versjeije ander geisteleke bezeukde-n-em toen. Tege middernach dronk heer e glaas beer en later ontfont heer de lèste H. Sakkerminte. Daonao sleep er e paar oore. Um negen oore kwaome z'em zèGGGe, tot zenen tied gekomme waor. In de straote, boe heer langs kwaom van aof te *Minnebreureberreg*, de Papestraat, Vriethof, Groete Staat en Nuijstraat, waore aon alle hoezer de blinne tou en de gardijne-n-aof. De karreljongs späölde neet en van wijje en zijje waore de lui gekomme um te kieke. Op weeg woort heer gesteund door de keplaon, dee neve-n-em leep; de beul, dee oet Amsterdam gekomme waor, góng veur em op en eine van de beulsknechte leep t'rachter. E pikèt zjenderreme en dragojnders opende en sloot te stoet.

In de poort onder et stadhoes tösse de trappe waor e kapelleke opge-

riech en dao bleef heer mèt zene beechvajer tot aon z'n lèste ougenblikke, onderwijl totse dao de zijje ströp um d'n hals en onder z'n bein door ranzjeerde.

LI. Executies (vervolg).

Et sjavot waor *rontelum* mèt rouw behange en de Hiere van et Gerech stónte bove op et ierste balkon.

Wie z'em hoole kwaome broch te keplaon em tot aon de trappe van et sjavot, leet em nog ins et kruus pune en zag tegen-em: 'zeet, dat is eure Kalvarieberreg', en ondertösse tot te geistelek kneelde op te trappe van et sjavot, 'Iech bin bereid te sterreve', zag heer, wie de beul de hand op z'n sjouwer lag en em nao bove brach. Op et platforrem dooge z'em z'n sjeun oet; z'n han waore gebonde.

De galleg zelf wèrrekte mèt ene *mikkenik*. Door et wèrreke van 'n klik veel et 'valluik' onder de veroordeilde oet. Bove d'rop aon de kant van de Nuijstraot stónt et beeld van de Gerechtigheid mèt 'n waog in häör han.

Zjus um tien oore doog te beul z'n pliech en veel et luik onder de veroordeilde eet. Mer..... et moot e vreiselek aonzeens zien gewees, want minute laank heet er nog gesparteld ie heer doet waor. Versjeije lui veele dan ouch koelek, andere begóste helop te beije..... Wie heer eindelek stèl hóng drejde de beul em iers nao de Hiere van et Gerech en toen nao de kant van de lui. Et liek bleef tege alle regele en gebruke onderhaaf oor hange en woort toen gekis in de *zerrek*, die op et platforrem gezat waor.

De vollegenden daag stónt 'n sjerrepe kritiek in de 'Courier' umtot te geistelek neet te 'surplis' aon had, wat van aajtsheer gebruik waor gewees. Es te rechterleke mach tao 'n inbreuk in zaog op te wèt op te godsdeenstige gemeintes, dan had ze zeker te vööl ier getuind.

Bij de vollegende en lèste ekzekuussies droog te keplaon dan ouch weer de surplus.

Van keplaon Ingele weurd wijer vertèld', tot teen hier et ziech zee had aongetrokke, tot heer 'n kwijnende krenkde devan kraog en noets mie good gezond is gewoorde.

Boe de beul gelozjeerd had wèt niemes, wel tots'em in gein ei lozjemint onderdaak wouwe bringe.

Bij et aofbreke van et sjavot veel eine van de wèrreklui aof en woort levensgevrierelek nao Kalvarie gebroch.

Zoewel aon et opzètte es aon et aofbreke dooge wèrreklui van Amsterdam en van Mastreech mèt en noe had me heij vreuger twie tiepe onder de zakkedreegers, boevan d'n eine d'n Ingel en d'n andere d'n Duvel hède. Wie die koppel later ins ruizing kraoge, verweet d'n Duvel, dee de naam had, aon d'n Ingel, dat tee had hellepe de galleg opzètte, boevuur ziech t'n duvel nog te good heel.

E paar daog nao de ekzekuussie góng de kinder in Sint-Teunisstraot 'ophengerke' speule. Eine kraog 'n touw um zene nek, die door ene rink getrokke woort, boe ze de peerd aon vasbonte. Ze hóng-n-em parmantig

op en wie dee jong blouw begós te weurde, leepe ze versjrik eweg. Ene scheunmeeker, dee aon z'n vinster zaot te wèrreke, had tat speul zien aonkomme. Heer leep gaw d'rop aof en kwaom zjus bij tijds um d'n aap te redde.

E paar jaor later, in 1860, d'n daag veur Allerhèllige, had te lèste Mastreechter ekzekuussie plaats. De misdiediger, dee ze sjoenmoojer de kop had ingeslage, had zie verzeuk um graassie ouch zien aofwieze en woort op tezellefde maneer geriech es ziene veurgenger. Vãöl versjèl waor neet in die twee ekzekuussies, es tot bij de lèste alles mie puntelek op tied góng. De veroordeilde woort in z'n lèste ougenblikke bijgestande door ene keplaon van Oppen, dee weer vollegens te aw tradiessies van de stad bij die gelegenheid te surplis droog. De veurlèste góng kallem d'n doet in mer de lèste waor al mie doet es levetig ie heer bove kwaom. Heer mós door zene beechvajer en eine van de hellepers opgeleid weurde. Op twee oore, van nege tot èllef, waor alles aofgeloupe. Bij et aofbreke van et sjavot kraog zjus wie de veurige kier eine van de wèrreklui 'n ongelök doordat em eine van de twintig treje van et sjavot op e bein veel.

Veur de kurjozeteit hõbbe veer ein van de twee rekeninge aofgesjreve, woebij d'n aonnummer z'n wèrrekzaamhede in alle onderdeile opgief.

LII. Executies (slot).

‘Declaratie van den ondergeteekende Wouter Marinus de Bruijn jr., Mr. timmerman en aannemer, wonende te Amsterdam, voor het vervoeren van het schavot met valluik van Amsterdam naar Maastricht en terug en het oprigten van hetzelfde aldaar ter uitvoering van de doodstraf, welke werkzaamheden aan hem waren opgedragen door den opzichter van de Landsgebouwen te Amsterdam, blijkens missive dd. 7 April 1858, naar aanleiding eener lastbrief van den Hoog Ed. Gestr. Heer Procureur-Generaal in Noord-Holland, ingevolge eener missive van Z. Excell. den Minister van Justitie dd. 6 April 1858 no. 3.

‘Deze werkzaamheden zijn uitgevoerd door den ondergeteekende en twee uit Amsterdam medegekomen timmerlieden, behalve de timmerman als geleider bovengemeld en door de van tijd tot tijd tijdelijk in dienst genomen personen, zoo van timmerlieden als arbeiders, zoo hier als te Maastricht: Het aflaten van het schavot van de 3e verdieping van het Paleis van Justitie alhier, alwaar zich de bergplaats bevindt; het inladen in een daartoe gehuurd vaartuig en vervoer naar Maastricht, waarbij een timmerman als geleider; het opstellen van het schavot te Maastricht en verblijf aldaar tot na de uitvoering der doodstraf; het afbreken van het schavot en de terugreis naar Amsterdam en weder opberging aldaar in het Paleis van justitie.

‘De werkzaamheden zijn begonnen den 7den April en waren geëindigd den 3 Juni 1858 en hebben de onderstaande uitgaven gevorderd als:

‘Voor vragt van Amsterdam naar Maastricht en terug volgens mondelinge overeenkomst (Kwitantie No. 1) *f*225. -

Aan arbeidsloon voor de timmerlieden *f*121.50
tesamen 810 uren ad *f*0.17 per uur

Aan arbeidsloon voor de arbeiders te samen 795 uren ad <i>f</i> 0.12 per uur	<i>f</i> 79.50
Aan salaris voor den declarant voor zijne tegenwoordigheid en adsistentie gedurende 16 dagen ad <i>f</i> 5.- per dag	<i>f</i> 80. -
Aan hout en spijkers volgens mondelinge overeenkomst	<i>f</i> 60.51
Voor verblijfkosten te 's Hertogenbosch (Kwitantie 2)	<i>f</i> 8.50
Voor verblijfkosten te Maastricht (Kwitantie 3)	<i>f</i> 38.35
Voor verblijf aan boord van het vaartuig (Kwitantie 4)	<i>f</i> 19.30
Voor verblijf- en reiskosten van Amsterdam naar Maastricht en terug voor den declarant met 2 knechts	<i>f</i> 48.45
Voor noodzakelijke vertering op reis tusschen Amsterdam en Maastricht	<i>f</i> 10.26
Voor zwarte verf, lantaarns en gebruik van gereedschappen	<i>f</i> 16. -
	—————
	<i>f</i> 707.37
‘Interest voor uitgeschoten gelden, onkosten en winst voor den declarant te samen 10%	<i>f</i> 70.73
	—————
Totaal	<i>f</i> 778.10

Amsterdam, 27 Sept. 1858.

De rekening van de lèste ekzekuussie op naam van ene zekere Van der Kleij oet Amsterdam vermeldt *naoventrint* tezellefde poste; allein weurde dao nog twie poste op vermeld:

‘Aan geleverd hout, kaarsen, spijkers en verdere kleine uitgaven samen *f*35. -
 Voor het gebruik van ladders, touwen, blokken, enz. *f*5. -

Noe is te doedstraf dan al ein gooj haaf iew aofgesjaf, mer nog spreke de lui van ‘iemes aon de *galling* hellepe’ en zoe zèGGe ze ouch nog bij maneer van spreke van

iemes, dee iers erreg tege-n-ene persoon gesproke of gehandeld heet en daonao zoe zier deveur: ‘dee zou iemes iers aon de galling hellepe en daan geit er d'ronder stoon *beuke*’.

Van iemes, dee hiel vrijpostig waor, zèGGe ze nog: ‘dee is zoe astant wie de beul’ en ene *prengel* van e keend neump me nog wel ins: ‘ene beul van e keend’. Van eine, dee ze opgehange hadde of tee aon de paol had gestande, zagte ze vreuger, tot heer de Groete Grach had moote-n-oploere, en es te beul zellef in 'n slijterij kwaom, kraog heer z'n dröpke in e gebroke rumerke zonder veutsje. Dan mòs heer et oetdrinke zonder et te kinne neerzètte en woort zoedoende zonder spreke gemaond, tot me liever z'n hakke es z'n tiene zaog. Minnigein kon ziech nog good *rappelleere*, tot me ziech es keend mèt ene zekere *sjouw* ein van de ierste huiskes van d'n Heksenhook (die noe aofgebroke zien) aonwees es et huiske, boe de lèste beul van Mastreech heet gewoend.

Door de Nederlandse Justiessie woort et gebruik van de Franse gieljotien neet mie tougepas en zoe waor dat masjien al haos honderd jaor verdwene, tot veer ze ins op ene veize kier 'n twellef jaor geleije nog proper bewaord in de kelders van et stadhoes vonte. Noe is ze dao oetgehaold en in et aajtheidkundig muzeum weer opgezat. Ze wèrrek nog manjefiek

en eederein, dee nog ins griezele wèlt, kaan ze dao goon besjouwe. Et aajt zweerd van de beul lik ouch nog tebij mèt nog 'n ganse kolleksie foltergerij, boemèt vreuger de Mastrechteneers en die van de dörrepe woorte *getrazjaak* es ze ziech aon hunnen evenaoste *gekräöjd* hadde. D'n tied is veurbij, tot te wiever ziech verwete, es ze ziech aon 't *keekele* waore: 'd'n *mem* heet aon de paol gestande!', of: 'mie groetvajer heet neet te Groete Grach op geloerd, wie dee van doe!'

Tweede afdeeling. 'Mastreechter type.'

Et nejkiske van vrouw Verzjevé.

De meiste lui höbbe-n-et *Laank Gressje* nog gekind, wie et aan beiskante nog bewoend waor. Boe me noe d'n awwe wallemoer zuut stoon, had mer toen 'n rij huiskes. Veur eeder baog, dee in de moer is oetgespaord, waor e soort gievelke gezat mèt 'n deur en e vinsterke d'rin en in de ruimte, die zoe verkrege waor, woorte de nudige hoeshawes ondergebrach, die in et Villaparek gein onderkomme kóste vinde. Zoe woort te vestingmoer 'n hoesvesting veur e zeker soort lui, dat noe zjus gein stadhoeswäörd spraok. Dee ze neet hure wouw heel zien oere mer tou.

Toch hadde ze hun leef en leid wie eederein, mer, hawe dat te meiste lui in hun hoezer, *zij* brochte-n-et op straot. (Eigelek gezag waor binne ouch neet genóg plaots teveur). En zoe gebäörde-n-et ins op ene veize kier, dat te passante, ofse wouwe-n-of neet, op te huugde woorte gebrach van de vollegende gesjichte.

In eint van die 'onverklaarbaar bewoonde' *brekskes*, die noe onbewoonaar verklaord zien en aofgebroke, woende vrouw *Kèllever* met häör famielie. Iech neum häör et ierste, want zij waor eigelek et *huid* van et hoeshawe. Zij brach t'n daag in et hoes, want meester *Kèllever* waor ene *niksnötser* en ene lanterfanter. Hun groete jonges waore mèt ene kèrremeskraom et Pruusses ingetrokke en leete niks mie van ziech hure en zoe bleve nog drei meitskes euver: *Dèleja*, *Greteke* en *Stieneke*. De twie lèste, de jongste, ginge nog op sjaol en *Dèleja* wèrrekde op et *groet febrik*. Ze waor al in häör achtiende en vont et taan ouch hoeg tied um te goon trouwe en wel mèt e zeker *Mesjeelke*, dat in de *hoves* wèrrekde en in de naobersjap woende. Ze hadde mèt Vastelaovend kinnes gekrege, wie ze in ein *kompelij* waore oetgewees en dao *Mesjeelke* al negetien waor en weges 'lichaamszwakte' neet hoofde te deene, hadde ze beslote, op *Kèrremesgoonsdag* te trouwe.

Mèt te verdeenste zou et wel goon, mer de apaarte onkoste van de broelof lang hun zwoer op hunne maog. Gein van de twie famielies kraog get bezunders *gepóf* en dao mós toch get gedoon weurde. Vrouw *Kèllever* *evels*, die iers erreg tege d'n trouw waor Bewees van wege de *kejzjem* van *Dèleja*, dee ze noe misse mós, had alweer get t'rop gevonde. Zij had trouwens mie benól aon häöre *kink* es al de andere aon hun gans korpus, dat zag ze zellevers. Ze had te vrijende koppel de raod gegeve, um ziech e stök of tien jong knijns aon te sjaffe en die te *maste*. Zès zouwe-n-ers veur de kèrremes verkoch weurde en de veer andere veur de broelof geslach. Zij zou wel et voor goon zeuke en zoe kwaome ze gemeekelek aon get sent en aon e lekker '*peusike*' op te koup tou.

De knijns, die op et zölderke zaote, op 'n plaots, boe et neet te zier doorleekde, woorte al sjoen vèt en d'n tied veur de broelof begós al op te sjeete.

Et waos Goonsdaag, ach taog veur et houwelek. Et leep tege èllef oore, wie vrouw Kèllever nao hoes kwaom mèt e flink pak douwdistele, die ze boete had goon oetsteke. Ze smet te bössel bij et lèdderke veur es Mesjeel in de middagoor aon kwaom loupe, want tee had z'n aordigheid t'rin um de bieste dan zellef te voore, ze aon hun oere te waoge en alle daog op nuijts te sjatte, watse noe eigelek al weerd waore.

Ze staok e paar eikele in de kachel aon, lag tao 'n *hemfelke spien* en e paar stekskes op, die ze *ampassant* boete *gezeumerd* had, toen snooj ze in de ketel e stök vèt in dobbelsteinsjes en fruidde dao e paar *unne* in en wie dat good same braojde, goojde ze de ketel vol water en de sop waos al wied veerdig. Toen góng ze ins aon de deur nao ein van häör kinder loere en wie ze dat onder aon et Gressje zaog speule, reep ze: 'Greteke, kom ins heij, kènneke!' Mer, wie et kènneke neet luusterde, reep ze op ins: '*Greteke!!!* alloh, zou et tiech haos tied weurde, lieleke plakplaoster!' Noe woort et ouch tied veur Greteke en ze kwaom *sjouw* aongesloepd.

- 'Boeveur kumps tiech neet seffes es iech tiech roop, stinkert? vooruit heij, hooi drei ons *gepeerzde kop* en veur drei sent *huidvleis*. Pas op, este d'raon vrits!'

Greteke woort mèt enen haven drej links en enen *dóf* in häöre rök in beweging gezat en vrouw Kèllever góng weer nao häör sop loere. Mèt e paar dikke botramnue en de gepeerzde kop tebij kóste z'et tee middag wel weer hawe.

Stieneke kwaom al op te reuk aof en wie Dèleja umstreeks twellef oore toes kwaom, zaote ze al gaw mèt hun veere *rontelum* de taofel hunne middag nao binne te speule.

- 'Boe blijf vajer?', vroeg Dèleja.

- 'Weet iech tat!', zag vrouw Kèllever *al knawelenteere*, 'es heer honger heet zal er ziech wel melle'.

- 'Iech höb em gezeen, wie iech oet sjaol kwaom', deilde Stieneke mèt, 'heer stónt in de Koojstraot in de slijterij mèt te roeje Gradus'.

- 'Had er dan sent, *mem*, of heet ze Gradus?', vroeg Dèleja.

- '*Lek m'n tes*, boe weet iech tat!', preutelde de vrouw en ze kreeg ene koeje rumpel op häöre veurkop.

- 'Die moote zeker noe al beginne, van d'n angs, totse e Goonsdaag neet genóg kriege', besloot Dèleja. Ze zat e sjerref spiegelglaas tege häören *teleur* aon en goejde häör haore los, um ziech 'n nuij kouf te make.

Noe kwaom Mesjeelke binne. Bij maneer van goojen daag zèGGe gaof heer zien leefste ene bóks tege häör sjouwer, totse haos van häöre stoel veel en begós *lachenteere* te vertèlle, tot heer d'n awwe Kèllever gezeen had mèt te roeje Gradus en totse allebeij zoe lollig waore en zaat wie honderd-doezend-maan.

Vrouw Kèllever häöre veurkop begós wie langer wie mie te rumpele en mèt ingehawe *koleer* sjódde ze de kawwe koffie in de bleeke fles en *kledzde* et huidvleis op te botrámme, die Dèleja mèt zou numme nao et werrek.

Mesjeelke pakde ondertösse et pak douwdistele en *kledderde* et lèd-

derke-n-op. Mer, koelek waos er bove, of heer reep: ‘*Mem*, boe zien ze?’

- ‘Loup ze mer zeuke!’, mopperde vrouw Kèllever. ‘Noe ze sent hōbbe goon ze onder hun tweeje aon de zoep en *enen aandere* kaan mer altied in z'n hok liGGe te *moeke*’.

- ‘Nein, iech mein, *hōbder* ze al verkoch’, klonk et weer van et zōlderke.

- ‘Wat likste toch te *lōlle* op tee *spieker*, wee - wat?’

- ‘Meh, de knijns, wat anders?’

‘Wat?!’

- ‘De knijns!’, *keekde* Mesjeelke noe giftig en ongerös.

De vrouwlui onder bekeke ziech ins mèt verbouwereerde geziechter. Opins staok vrouw Kèllever laanksaam häöre wiesvinger in de huugde, of häör e leech opgóng en in eine wup waor ze op zolder.

- ‘Zien de knijns vórt? Jao, dao hōbste de kemedie. Aoch, wat *vermallesjeerde* gawdeeve! Dèleja, de knijns zien nao de verdommenis. Hōb iech et neet op m'n lever *gegad*?! Deen awwen dāōgeneet is mèt te knijns te tōssenoet gegange en ze zien de sent aon 't verzoepe! Aoch, laot tee toeskomme!’

Dèleja peerzde ziech noe ouch et zōlderke op, um ziech van et ongelök te euvvertuige en dao stōnte noe de drei teleurgestelde errem drommele onder de heite panne et platgelege stru te bekieke in de kiste van de verdwene *moore* en *remmeleers*.

Dèleja begós häör traone op te pompe, Mesjeelke woort vaal en vrouw Kèllever vuurroed van de *koleer*. Ein veur ein trokke ze et lèdderke weer aof. De kinder smeerde-n-em wieselek te deur oet, anders hadde zij et dèks weer gedoon, en *prónt* wie de drei bestole luikes begóste rond te loere um ziech iörreges aon te kinne *kräöje*, huurt me *onderins* te heise stumme van meister Kèllever en zene vrund Gradus, die onder d'n errem et Gressje kwaome-n-opgewaggeld. ‘Wij zijn gebrüder, gelijk gij ziet, o ja, o ja.....,’ wijer kwaome ze neet.

Wie de *raozetige* katte vlooge moojer, dochter en leefste et deurke-n-oet op te twee ‘gebrüder’ aof en in ein-twie-drei zaog me mer eine *kóbbel* mie van klawwende griepvinger, slaonde *vuus* en stampende bein. Aon *keeke*, vleuk en sjeldwäörd gei gebrek.

Opins pak Mesjeelke, dee mer e *kleisper* mensje waor, meister Kèllever bij z'n stroot, mer mèt kraog heer 'n *patat* van de roeje Gradus, dat er op te grond vloog en onder bleef liGGe, wie meister Kèllever in z'n zatigheid euver em *heer* toemelde en Gradus door de twee vrouwlui bove d'rop woort gegoejd. Wie Mesjeelke onder die vrach platgeduid woort, *beukde* heer, tots'em et hart induijde, boeop Dèleja begós te keeke: ‘Ze make-n-em kepot! Mesjeel! Mesjeel! Toen trok ze häöre leefste aon e bein onder de kóbbel oei en vrouw Kèllever begós Gradus zene kop mèt ene klomp te bewèrreke.

Mèt waos et gans Gressje in opluip. De *naobers*, die de toudrach van de kwestie begóste te snappe, trokke van weerskante partij.

- ‘Houw em tot er kots, Janna!’, reep ‘*de kapstok mèt te veertien pin*’, die deneve woende en ouch ene maan had, dee ze wel ins onder han naam.

- ‘Haw doe diech mer de boete’, waarsjouwde ‘*de Ziepoet*’, dee mèt

z'n han in z'n tesse et kabaal kallem aonzaog, 'dao hoove ziech jammers gein vrouwlui mèt te bemeuje; dat zien famieliezakes'.

- 'Deh, dat trèk nog partij veur zene sjoene vrund', sjimbde de 'kapstok', die neet op häöre mond gevalle waor, 'zouste diech neet *bedoen?!'*

- 'En doe', zag te 'Ziepoet' weer, 'doe kaans ouch al dadelek ein op tat kake kriege, dan höbste die moule ouch al dadelek gestop.'

- 'Wouwste diech aon miech *kräöje?* Deh, wat tao steit mèt tat hinnegeziech. Gaank noe zweite-n-op 'n ander. Wètste wat? Hang diech op, kerel, en laot miech mèt rös', besloot te 'kapstok'.

De 'ziepoet' bleef mèt e verbouwereerd geziech stoon kieke en wie de 'kapstok' toen nog zag: 'Dao, dao zuuste get stoon!', *joechelde* de naoberswiever häöm oet.

Ondertösse waore de andere meuj gehouwd. Meister Këllever mèt te roeje Gradus trokke *vlookenteere* weer et Gressje aof en Mesjeelke laog *jenkenteere* mèt zene kop op z'n èllebaoge op te *vinsterlatej*. Van tied tot tied gaof heer zien hart nog ins loch en tösse ze snakke-n-in reep heer dan: 'Noe höb iech ouch nog op mien *pans gegad* hb... hb... hb..., en noe höb iech ouch nog op mien *pans gegad!*'

Vrouw Këllever, die aon häör lip bloojde, wèrreke häöm stèllekes nao binne en *in* datse ouch achter Dèleja et deurke tou doog, zag ze nog tege de naobers: 'Donder toch op, dao is jammers niks mie!' Mer oore daonao stónte die nog bijein et gebäörde te bespreke en te wachte, of et deunsje dèks weer neet op nuijts begós.

Binne kwaome de drei ongelöksveugel mèt en mèt tot bedare. Vrouw Këllever häör *gesjier* doog häör pijn. Dèleja had twie *ötse* veur häöre kop wie e kaaf, wat *heures* mós kriege en Mesjeelke zaog oet wie ene *versjörde kristelier*.

Van wèrreke goon waos tee middag gein spraoke mie. Greteke, dat nao de *roemelerij* weer dorref inkomme, woort mèt enen have sent veur koffiewater nao de *Lurestraot* gesjik. Ze zouwe ziech mer e köpke troes numme. Meuj en aof zaote ze langen tied zonder get te zèGGe, eeder in z'n eige leid verdeep. Wie ze de zaak ouch bekeke, de broelof waor *verklèts* en gooje raod waor deur.

Toen staok opins vrouw Këllever weer laanksaam häöre wiesvinger in de huugde, of häör weer e leech opgóng en mèt zag ze: 'Kinder, et nejkiske van vrouw Verzjevé!'

- 'Deh noe', zag Mesjeelke inins opgemonterd, 'deh noe, tot veer dao neet ieder aon gedach höbbe; noe zien veer *achtrein* oet te mezeerie. Greteke, gaw, hool veur ene sent spriefpampier en vraog te pen en d'n ink evekes te liene bij d'n deender op et heukske'.

Et nejkiske van vrouw Verzjevé waor bekind op et gans Gressje wie de Lómmerd en minnige kier hadde de lui ziech temèt wete te hellepe. Vrouw Verzjevé waor 'n aajt *sebolke*, dat op et Klei Gressje vrij *woenes* had en veur de *mieres* mer mós zörrege um aon ze köske te komme. Häöre maan zaoliger waor enen *ierste fitsleer* gewees en dee had ins maonde laank gewèrrek um van sigarekiskes 'n nejdoses inein te knutsele mèt kopere neegelkes t'rop, van binne mèt roeje baoj bekleijd en e spiegelke in d'n dèksel.

De naobersjap vont et 'n daonig sjoen stökske', wat noe vrouw Verzjevê nog al ins 'n apaartsje bezörregde, want et woort bij eeder veurkommende gelegenheid bij häör geliend um 'oetverloterd' te weurde. Et woort *evels* noets oetgespäöld, mer geregeld trök gebrach mèt e paar *wöllemkes* tebij veur et liene. De lui, die e loot t'rop genómme hadde, wagde zoelang op t'n oetslaag van de loterij, totse die te lange lèste vergete hadde, of et nejkiske weer ins onvervloge onder hun ouge kraoge mèt te oetnudiging, weer ins e loot t'rop te numme.

Ondertösse dat Greteke et vel papier haolde, spoojde ziech te *Kèlleversese* nao de *Verzjevésesse* um onder de bekinde kondiessies et nejkiske te liene en 'n haaf oor later zaot Mesjeelke te zweite op 'n opsjrif veur de lies: 'Loterij van een Najkisje ter waarde van fl. 10. gld.', boe-onder van ein tot honderd.

Tege d'n duuster trokke ze oet mèt hun dreije. Mesjeelke droog te lies, Dèleja et nejkiske en vrouw Kèllever zou et woord doen. Iers trokke ze nao de slijterij, boe ze klant waore en boe ze bij et döbbelsje van de ierste insjrijving nog vief sents bijlachte veur eeder ei *dröpke* um koerazje te kriege. Toen marsjeerde ze nao de spekslachter, de bekker, de keplaon en nog innige ander lui, die bekind waore veur goodgeefs en tege negen oore waore al twintig loot genómme.

De vollegenden daag góng de lies nao et febrik en mèt te höllep van innige plooge en kamers, die van et ongelök gehuurd hadde, waor ze veur et ind van de week vol geteikend en lieverde nao de onkoste van de dröpkes en et liene *naoventrint* 8.35 gld. op.

Et nejkiske woort toen *proper* bij vrouw Verzjevê trök gebrach en in ene lap gedrejd, um bij 'n volgende gelegenheid weer op te proppe te komme.

Kèrremesgoonsdag trouwde Mesjeelke mèt Dèleja. Daank aon et nejkiske woort 'n groete broelof gehawe en ondertösse waos ouch te vrij weer geslote mèt vajer en de roeje Gradus. De knijns waore noe toch einmaol veur ene *struisnuis* verkoch en me kós toch neet mèt z'n eigeste famielie blieve euveroup liGGe.

's Aoves danzde ouch te 'ziepoet' mèt te 'kapstok mèt te veertien pin' en ouch noe naam et gans Laank en Klei Gressje weer deil aon de lol, wie iers aon de ruizing.

Bij de mellekvrouw.

Es me allewijl de sjoen weegelkes tegekump, boemèt te mellek weurd oetgebrach door vereiniginge mèt latijnse of hieper-moderren naome, dan kump iemes nog wel ins t'n tied veur zene geis van de vreuger *mellekboere* en hunne *stiel*. Dat waor zoe get wie oet 'n dörrep in et middel van 'n stad euvergeplaots.

Boe zien ze allemaol gebleve? Allein op te Boschstraot waore-n-ers drei en, es iech et good hób hure vertèlle, woende zellefs ene mellekboer in de Spèlstraot.

's Aoves kwaome de bieste mèt te koojjong d'rachter de poorte ingewandeld es ze van de weije trökkwaome, en, es ze aon hun hoes waore,

trokke ze van allein de poort of et deurke-n-in, um hunne stal in et achterhoes op te zeuke en dao gemolleke te weurde. Dèks leepe ze dan vää door de tapperij, die op t'n *heere* gehawe woort en boe ouch nog te göt door leep, zoedat, es 'n onfatsoeneleke kooj in et langs goon get valle leet, d'n *hospes* of te koojjong et gemeekelek mèt te bessem de göt aof en de straot op kós keere. Dao zaoge de klante niks in. Allein reep mer ins eine: 'haw onder!'

's Mörreges en saoves gónge dan de mëllekmeitskes te mëllek rondbringe mèt te sjoen gesjoorde kopere kroeke aon d'n errem of wel de luikes oet te naobersjap kwaome ze in et hoes zellef hoole. Die e *zoekend keend* hadde vroege dan altied mëllek van dezellefde kooj, of hun keend e kaaf waor.

Had 'n kooj gekaaf, dan woort tat es 'n rikkemandaassie mètgedeild en de lui verheugde ziech tan in de meining, datse noe enen tied laank gooj vol mëllek zouwe kriege, mer al gaw waos et, of et mëllek waor van 'n blouw kooj, want boete d'n hëlligen doup woorte nog mie duipsels tougedeend in de prochie. Van kontrol waor naturelek gein spraoke en de 'baccille' waore nog neet oetgevonde. De mëllek stónt ope-n-en bloet in de *baore* op taofel en es me somers al vief vleege op ein pint t'rin vont, dan waos et neet te vää. Es et mer mëllek waor, dan waos et gezond ze te drinke en de kraanke woorte zellefs beter devan. Die waore *sijjns* neet zoe teer van *komfleksie* wie allewijl. Bij vää krenkdes woort te hóllep van de mëllekboer ingeroope, want in et behandle van *zweretige* vingers en ander ope won waos me sterrek in et pappe mèt- en lèGGe van kompresse van koodrek.

Ouch kwaome de meeg oet t'n umtrèk de eerappelesjèlle dao bringe, boevan de oprings es 'n apaartsje besjouwd woort bij de heur, en de errem lui brachte dao de koorste en sneije broed, die ze 's Maondags bijeingebedeld hadde en die zeker mèt 'n ander bedoeling gegeve waore es um in de maog van e verreke terech te komme.

Dèks zaot t'n awwe *grampeer* mèt z'n blouw *pietermöts* op neve d'n heerd z'n piepkjes te rouke en pazde op te koojketel, dee bove d'n heerd op e *fommevuur* hòng te dampe en et benajd maakde in de kamer door de reuk van gekookde eerappelesjèlle, krote, *kleije* en wat nog mie es voor veur de bieste gebruik woort.

Aon *hon*, knijns, katte en hinne euver de vloer of op taofel waor gei gebrek. Die wandelde ongemeujd euver-en-t-weer van de mèshoup nao de woenkamer.

De vrouw, de dochter of te maog *grevde* de klante en onder et euversjódde van de mëllek in de pennekes en kennekes woort et dageleks nuijts behandeld. De vrouw van et hoes hoort gemeinelek te riddenaassies aon zonder zellef vää los te laote. Zoe heel ze eederein te vrund en häör *kommers* lijde geine sjaoj. Van bij de mëllekvrouw verspreide ziech et gevleugeld woord door de naobersjap of door de stad, want ouch te mëllekmeitskes brachte-n-et nuijts rond, wie d'n telegraaf, d'n telefoon en zellefs te gezètte neet bekind waore.

En wat veur e nuijts!

Bij et valle van d'n aovend, rond Slevrouwe Leechemès, kwaom *medam*

Kevers häör dageleks pintsje hoole in ein lampètkan zonder oer. Ze neumde häör ‘de fleermoes’, umdatse altied tösse leech en duuster oetkwaom um häör *kemissies* te doen.

- ‘Naovend, Meike’, zag ze tege vrouw Delisse, die zjus enen dröppel van häör neus veegde, um häör te greeve. - ‘Foj, wat ene *pratsj* op straot’.

- ‘Slech weer, toert noe’, stumde vrouw Delisse tou, ‘slech weer veur mins en bies. D'n os is ouch kraank’.

- ‘Wat geer zèkt! En boe klaog 'r ziech?’

- ‘In z'n *pu*. Heer heet 'n stijvigheid in z'n kneeje. Dat kump van dat *alievig* sniewater. Iegistere heet er goon *draaf* hoole en toen heet er al get lang in de natigheid gestande. En de kaans em toch gein klompe-n-aontrèkke’.

- ‘Zwijg miech stèl! Iech höb ouch zoe'n pijn aon m'n veuj. Iech höb te winter aon menen dikken tien’.

- ‘Dan zal iech uuch ins 'n gooj remedie geve. Dan nump uuch *inser* 'n bevrore reub. Iech höb ers nog *intsige* veur uuch. En dan doot geer die in e penneke en dan kook geer die mèt get *smaajtolie* en dao moot geer uuch inser euren tien mèt smere. Gei goud zoe good’.

- ‘Me kós et ins probeere’, zöch medam Kevers.

- ‘Goojen aovend same’, klink et en Neske, e kwezelechtig meitske van deneve achter bove kump in. - ‘Wat e weer..... gaw, vrouw Delisse, loert ins um, de katte zoepe-n-uuch te mëllek oet! Wat 'n *toeje!*’ En *in* dat te vrouw de katte van enen ummer eweeg jaog, vraog ze aon de *Keverse*: ‘Tege wienie trouwt eur Karliensje? Et löp al d'ropaon, *netoert?*’

- ‘Dao is niks bij, wat presseert, keend’, zag medam Kevers en knip häöre mond vas tou. Neske mèrrek, totse 'n teer punt heet aongeraak en verandert gaw van apropo.

- ‘Es geer weer ins jong kettekkes krijgt, Meike, dan haw iech miech gerikkemandeerd’.

- ‘Is et eurt tan kapot?’, imformeert vrouw Delisse.

- ‘Aocherrem jao’, vervolleg Neske. ‘Wie veer gistere-n-aovend nao bèd góngge, dach iech: et is toch zoe kaajt, wètste wat, doeg em in 'n deukske en zèt em in et *euvensje*, dat is nog zoe lekker werrem. En toen zat iech et nog op e flanelle lepke d'rin. Mer, meer wis tat neet en noe had miech tie van mörrege de kachel aongemaak. En iech dach al, wat ruuk toch zoe. Opins vèlt miech et ketteke in, mer wie iech t'n hove ope maakde, waor et al kepot. Aocherrem, et waor al dreikwaart gebrooje!’ Vrouw Delisse sjöddelt oet kompassie mèt häöre kop, mer medam Kevers mèrrek op: ‘Dao mós te noe mer *getik* veur zien, um 'n kat in d'n hove te zètte. Et is toch gein *riestevlaoj!*’

- ‘Jeh, me meinde al good te doen’, verontsjöldigde ziech Neske. ‘Iech hej wel demèt gekrete. En et waor al zoe *propel!*’

Ondertösse is Neske gereef en mèt häör pötsje onder häöre *näösdoek* en ene vrunteleke ‘goojen aovend’ verdwijnt et.

- ‘Had geer ze in de gater, Meike?’, kump noe inins medam Kevers los, ‘die had noe ins geere et fijne van m'n dochter gewete. Et is toch niks es *zjaloezigheid*. Verbeeld uuch, m'n leef vrouw, e Zondag kwaom

ze mèt e paar meitskes oet te Kongregaassie en toen kwaom ze de paoter tege en toen zag ze: 'Maar, pater, heb je 't al gehoord, Karlientje gaat trouwe'. En toen zag te paoter: 'Maar Neske, trouwen is geen zonde'. En de Keverse gaof enen dreg nao bove aon 'zonde' van minstens 'n oktaaf.

De deur geit weer ope en meister Krenteneers, ene zolder-rinteneer, kump in met 'n geel eerde pan in ein hand en de steel in de ander.

- 'Deh', begint heer al in et inkomme, 'dao *sjievel* iech oet op et stupke en van de sjók brik miech te steel van m'n pan'.

- 'Jao, et is *sjebbetig* weer', zeet Meike.

- 'Niks gei weer veur aw jonkmaander', meint medam Kevers, 'die höbbe alwijl kaw veuj'.

- 'Jao', bromp Krenteneers, 'en vääöl fleermuis zuut me ouch neet mie!'

- 'Dan mer ene gooijen heite brik in bèd, *toert noe*, meister?', goejt vrouw Delisse gaw euver de sjimpsjeut.

- 'Dee hèlt teminste snachs zene snater', vervolleg tee, reik z'n pan zonder steel euver en tèlt ein veur ein z'n vief sent op 'n heukske van de taofel. - 'Beginne-n-eur hinne al te lèGGe?', informeert heer aon de mëllevrouw, um op 'n ander *sjapiter* te komme.

- 'Zoe stèllekes aon', is et antwoord en *in*, datse get grabbelt oet ene sókkerpot, vraag ze: 'Kaan iech uuch dèks e plezeer doen mèt e paar sjoen spaore?'

Krenteneers beloert häör mèt ron ouge. - 'Spaore? neint, zèkt, dinkt geer noe, dat iech nog gaon peerdrije?'

- 'Nein, iech mein, doot geer neet aon haoneklopperij?', vraag meerke Delisse. 'Zeet, iech höb heij zoe e paar sjoen spaore van ene jongen haon. Dat is get veur ene leefhöbber'. En ze tuint em de dinger, die ze oet te sókkerpot *gesjrafeld* heet. - 'Iech zal uuch ins vertèlle, wie iech taoaon gekomme bin. Zeet, iech had zoene sjoene jongen haon. Verleije week beloerde iech em nog ins zoe en iech dach: wat biste toch 'n sjoen bies. Iech had m'n *aordigheid* t'raon. En noe krijg heer miech ruizing mèt z'n eige vajer en dee sloog em 'n oug oet. Toen heet heer enen daag of zoe op zene stek zitte te koekeloere en deze mörrege lik heer miech kapot in et hok. Wat et toch gaw goon kaan, *toert noe*? Verleije week dink iech nog zoe: wat biste toch 'n sjoen bies, en noe is heer al bij *Slivvenier*'.

- 'Wie jaommer, heh', betuig medam Kevers.

- 'Laot mer doedsprintsjes veur em drökke', *griemslach* meister Krenteneers en verdwijnt mèt z'n gebroke pan in d'n duuster, gevollig door 'de fleermoos', die *hinkenteere* mèt häöre wintertien nao hoes sukkelde um dao et gewichtig nuijts te kinne mètdeile: dat t'n os van Meike kraank waor en d'n haon kapot, dat Nètteke häör ketteke gebroje had en meister Krenteneers, dat aajt *grieniezer*, de steel van z'n pan gebroke had.....!

Et bezeuk van de dames van de 'charité.'

Et waos op ene Maondaggemörrege, dat et veurjaorszunneke z'n ierste werremde begós te laote veule en heij en dao e lekker sträölke doog

neerkomme in et smaal, vochtig sträötsje, dat op te Merret oetkwaom. Meister Baltus, enen awwe gepensjeneerden *oosgenger* kwaom *stókkenteere* op z'n krökke door d'n duustere gaank nao de straotdeur gesukkeld um z'n erremzielig, laam korpus te komme werreme en ins e löchske te sjöppe. Heer *stiebd*e ziech mèt z'n krökke tege d'n deurpos, loerde röstig ins op en aof, of *pidzde* z'ouge 'n *tuurke* tou um ins op ze gemaak te zon op ze geziech te laote sjijne.

Um de kare neet door te laote stónt aon d'n ingaank van et sträötsje ene paol en dao leunde noe Zjannèt 'de kat' tege en *ploejerde* ziech ouch e bitsje in de zon. Ze had enen errem gebroke en droog tee in e breid verband. Ze heel 'n oug in et zeil, want te dames van de 'Charité' waore-n-op koms en dan mós ze zörrege, totse toes waor veur de ontfangs. Häör kinder leepe al berreveuts um et hoes, want ze had ze bijtijds laote kouse-n-en sjeun oetdoen mèt et oug op et bezeuk en noe drentelde die rond te stóp en verveelde ziech. Neleke, et ajtste, stónt op häören doum te zoeke, klawde ziech al ins oet geweente de dun *vlesse* haore, die in *piezelkes* um häöre kop hónge en loerde rond nao 'n aofleijing. Dao veel häör meister Baltus op, wie dee dao mèt z'n ouge tou stónt en ze góng vlaak veur em stoon um em ins good op te numme. Zjus doog tee z'n ouge ope, wie Neleke em lang genóg beloerd had. Opins staok ze häör tong oet en zag: '*onnöt!*'

Meister Baltus doog, of heer et neet hoort en loerde euver häör eweeg, mer dat beveel Neleke neet.

- 'Onnöt!', zag ze weer ins.

- 'Hou je smoel, snotneus!' bromde noe meister Baltus geërgerd, mer dat beveel Neleke, totse aon de gaank kós komme. 'Awwen onnöt!', repeteerde ze nog e paar kiere. Opins verloor meister Baltus ze gedöld. Heer *luvde* 'n krök op um Neleke 'n peuter te geve, mer ongelökkigerwijs sjoot z'em oet z'n han en ratelde op te straotstein. Mèt had Neleke ze te pakke en of ze opins bezete waor begós ze mèt te krök in de huugde wie 'n *póssjenel* rond te danse en zong mer altied door: 'awwen onnöt, awwen onnöt!'

Noe kwaom Baltus zien sjoendochter door de gaank oetgevloge, reet Neleke de krök oet häör han en gaof häör 'n gooj mep um häöre kop.

Ongelökkigerwijs zaog tat zjus Zjannèt oet te veerte. '*Höllabah!*' reep ze, 'blief mèt t'n fikke van me keend, slaag t'n eige jonge!'

- 'Wat likse dan deen awwe maan te *transeneere*', gaof te sjoendochter veur antwoord.

- 'Wat is et, Zjannèt?', vroeg toen *Janneske de Króf*, häöre maan, dee zjus toes kwaom en dee veur z'n ambach te bieste van de staassie en de Merret nao et slachhoes dreef.

- 'Bel', zag Zjannèt, 'wat heet ziech tie aon me keend te *kräöje*, zoe e kaal mirakel!' En ze veegde mèt häör ein hand Neleke de traone van *ze sprotele* snuutske. Janneske trok ze groet geziech in giftige ploetje en preutelde zoeget van: 'verdommese wiever, mèt hun *geënsel* altied', en: 'neet mie gebäöre, of iech bemeuj miech ins temèt', en trok toen zien deurke-n-in, wat zjus tegeneuver dat van d'n *oosgenger* gelege waos. De sjoendochter gaof te krök trök en Zjannèt hernaom häör aw plaots,

mèt Neleke aon häöre rok, want ze wouw ziech neet *keekele*, wijl de dames op koms waore.

En jaowel, dao kwaome ze zjus aon, sjiek aongekleijd eeder mèt e notiessie, beukske in hun móffel en gans doordronge van hun deftige weerdigheid, boemèt ze hun sjaritabel werreke dooge. De ein, 'n lang mager juffrouw, had 'n flinke neus, die wel get opveel, en de ander, 'n korte dikke, leet altied häör väärtan zien, umdat häör bovelip get opgetrokke waos. Ze góng bekans van hoes tot hoes en informeerde ziech tao nao *etginnige* wat me alzoe nudig had.

Meister Baltus zaog ze aankomme en sprong achteroet op z'n krökke de gaank in um z'n sjoendochter achter te waarsjouwe en Zjannèt sleibde hun achternao, um ze aon häör deur in ontfangs te numme. Nuijsjierig bleef ze veur eeder hoes stoon kieke, boe de dames alzoe ingóng. Noe waas te bäört aon de famielie Baltus en dan zouwe ze wel bij häör komme. De twie juffrouwe bleve dao 'n *tuurke* binne, mer, wie ze weer oet kwaome, góng ze mèt 'n opgestoke geziech Zjannèt veurbij en 'n deur wijer in.

Wat zou häör noe euverkomme? Ze wagde, tot ouch tao de dames oetkwaome, en snooj hun toen de pas aof.

- 'n Ougeblikke, *ezzebleef!*', begós ze, 'wie zuut et oet, komder neet ins bij miech?'

- 'Neint, vrouwke', antwoordde de langste juffrouw, 'vandaag neet'.

- 'En daan boevuur neet?'

- 'Dat zien eur affeeres neet', verklaorde de dikke juffrouw en meinde zonder wijer eksplikaassies tevaan aof te komme, mer jewel, *pópnell*: 'Iech krijg zeker niks! Jewel, dat begriep iech! Die *sjintong* van heijeuver heet uuch zeker vertèld, dat iech zaai bin gewees en dat iech toen menen errem höb gebroke. Zoene valen hond van e vroumes! Dat heet miech zeker dat lekker dier van 'n sjoendochter van diech gelap, lieleke lamme, verdruugden oosgenger!', reep ze opins mèt 'n hel *keekelstum* tege meister Baltus, dee de dames had oetgeleide gedoon en z'n aajt pläötske in de zon weer had ingenómme.

Baltus gaof gein antwoord en knikde-n-'n uigske tege de dames, of heer wouw zèGGe: 'Wij weten wel, wie we voor hebben', en de dames profiteerde van de gelegenheid, um langs Zjannèt door te *sjievele* en zoe gaw meugelek 'n deur wijer in te trèkke in de meining, datse noe wel van häör verlos zouwe zien. Zjannèt posteerde ziech *evels* veur de deur en keek, wie de dames ziech binne benaome.

- 'Haw d'n dèksel op tene ketel, *Triene*, anders stik tee lange pottiekieker häör neus t'rin um te zien, waste gekook höbs', reep ze nao binne, boe-op te lang juffrouw hiel verontweerdig eve nao vääre kwaom en Zjannèt mètdeilde: 'totse 't ins aon de dames zou zèGGe, wie astant totse waor en totse zeker noets mie get zou kriege'.

Noe leep et Zjannèt euver. 'Triene!', reep ze op häör *naoberse*, 'beloer miech tie neus ins, die dat vief heet; wat pappegej! Es iech zoe'n neus had, bleef iech nog gein oor oet *te kenaar!*'

De dames voute-n-et raadzaam, um ziech mer zoe, gaw meugelek *oet te riezzer* te make en verleete mèt hoep roej köp te woening van Triene. Mer

noe wanre ze gans aon de heidene euvergelieverd, veeral wie de korte dikke in et langsgoon nog kordaot op häör maneer zag: ‘Foj, vrouwke, et is ongepermitteerd! Veer zölle d'reuver spreke’.

- ‘Dao, dee *sjaarstand* heet ouch nog get te kommandeere! De kaans miech mèt t'n humme en d'n klompe gestole weurde, wètste dat?! Iech höb van diech niks nudig, lielek *wouvegebit*, en van diech ouch neet, neuzekeuningin mèt tene *vloere* mantel aon. Wat e model tot tao löp! Zjus 'n verstobde *kaanjel*, die leek!’

Noe bemeujde ziech ouch te sjoendochter demèt, die meister Baltus opzij had geduijd *in* dat Zjannèt ouch verstërreking kraog in de persoon van Janneske, dee in z'n deurke versjeen, en Neleke, dat aon häöre *sjollek* góng hange.

- ‘Laotse mer sjelle, m'n leef juffrouw’, zag te sjoendochter, ‘dat zien veer van dat *bagazje* geweend. Ze zèt altied et gans sträftsje op stelte’.

- ‘Et is weer Maandag en dan heef dat wijf altijd te duivel in de *preij*’, veugde meiste Baltus t'raon tou, dee pas opgesjreve waos veur ene struzak. *Koelek* had er *evels* zene mond opegedoon, of Janneske stónt veur em mèt ze groet geziech. - ‘Gaot in, meister Baltus, bemeujt uuch tao neet mèt’, sjriewde heer driftig, boe-op meister Baltus versjrik twie sprung achteroet maakde de gaank in.

- ‘Die maag nog op ander lui hun neus *sjókkeere*’, góng de sjoendochter door, ‘dee roejen *tuitel*, dee ze zellef veur häöre kop heet, is ouch neet van niks. Dee is roed van de blauwe’.

- ‘En zij lös niks’, sjimbde Zjannèt, ‘es ze niks krijg! Ze heet ouch liever e *bakske* es enen *teleur* Mómmissop!’

Op et woord ‘sop’ kwaom meister Baltus weer nao väöre gespronge.

- ‘Kom, kom, Zjannet’, zag heer, ‘laat te dames nouw met vree. We motten er swinters toch van vrete’.

- ‘Meister Baltus, noe veur de lèste kier, gaot in en bemeujt uuch tao neet mèt’, waarsjouwde Janneske, dee weer in eine wup mèt ze groet geziech veur d'n awwe maan stónt, dee ouch weer van de sjrik twie sprung achteroet te gaank in maakde.

- ‘Totse hunne rats mer zellefs vrete’, reep Zjannèt, die et in veel, dat veurtaon de kans op broed- en soppekaarte veur good verkeke waor. ‘Tot zij dao ziech mer stief aon vrit, aon dat sjotelewater. Die heet et anders nudig! 's Maondags löp ze mèt te kórref langs te deure en Sondags höbbe ze *frikkedel* in de sop!’

- ‘Aoch, juffrouw, geluif zoe get toch neet’, betuigde de sjoendochter en ze lag 'n hand op häör hart en keek nao bove, ofse d'n hiemel tot getuige naam.

- ‘Jao, frikkedel..... in de sop..... frikkedel!’, góng Zjannèt door, blij, totse de ander geraak had; ‘zoene lieleke..... lieleke.....’, ze kós gei woord ‘lielek’ genóg vinde.

- ‘Meer, zèk gaw *póddel*, anders zeet zij et’, steukde häör Nètteke op.

- .....‘Zoene lieleke *póddel*!’, besloot Zjannèt.

Mer meister Baltus vont noe ouch, dat z'n naoberse ene bedinkeleken aonval doog op te bedeiling van z'n familie. Mèt ene groete sprunk waos er weer aon de deur. ‘Ze liegt et, dames, ze liegt et’, protesteerde heer,

‘we hebben in geen jaar meer ene *grummel frikkedel* gezien. Zjannet, je bent 'n kreng!’.....

Koelek had heer dat woord oet zene mond, of heer kraog van Janneske ene bóks mèt 'n voes onder z'n kin, tot heer mèt krökke-n-en aal et understebove veel mèt e spektakel ofse in de gaank e speul keigele doorein smete.

Noe leep ouch te sjoendochter de gal euver en mèt ene lange greep klawde zij ziech vas in Zjannèt häör möts en trok häör die van haore kop mèt 'n ganse *bössel* haore debij. Zjannèt mèt häöre kepotten errem kós ziech neet weere mer begós te sjriewe: ‘Frikkedel!’, en wie ze et neet mie gaw genóg kós oetbringe klobde ze ziech al *keekenteere* mèt häör vrij hand op häöre mond: ‘jao..... Sondags..... in de sop..... frikkedel!’

De errem dames stónte toen in ene groete krink van nuijsjierige die van alle kante kwaome-n-aongezat. ‘Noe of noets’, dach toen zeker de klein dikke en mèt 'n vaart, boevuur eederein mós sjuive drong ze door de krink gevollig door de lang.

Mèt *köp wie de piepers* maakde ze, totse et sträötsje oetkwaome en voalte 'n ganse gerösstelling euver ziech komme, wie ze op te Merret enen deender zaoge-n-aonkomme gewandeld, dee ins kwaom loere, boerum de lui zoe leepe. In de veerte hoorte ze nog altied Zjannèt bove alles oetkeeke: ‘Frikkedel, Frikkede-e-e-el!’

Ene reddenden ingel.

De *wedevrouw* Tuitelmans waos dik van goojigheid. Rond en zwoer *sjoggelde* ze door häör kaffeeke, boevan alle glaas-, koper- en teenwerrek blonk wie ene spiegel, want kraak-*proper* waor ze. Zitte zaog me häör mer zelde, want altied had ze get te pótse, te vrieve of aof te veege. Jaommer genóg bleve de klante wie langer wie *miej*er achter. De gooj aw klandizie had ziech verloupe, mer deste mie tied had ze um ziech mèt te inkel bezeukers te onderhawe, die wel ins kwaome-n-aonloupe es ze in de naobersjap waore.

Häören einigsten hoegenoot waor enen have simpele maan, dee altied in enen hook achter 'n trèkbäönsje aon 'n *móts* zaot te *zoeke*. Me kós em neet anders es Nelis en niemand had em oets anders gekós es wie heer dao zaot. Ze had em mèt et meuble mint van de kaffee euvergenómme. - ‘Iech zal uuch ins zèGGe, wie iech aon Nelis gekomme bin’, vertèlde ze op ene Nuijjaorsmörrege aon meister Winthaoke, dee Nuijjaor kwaom winse, umdat heer wis, tot tao 'n ekstra dröpke-n-op stónt. - ‘Wie iech heij in het hoes kwaom’, begós ze, ‘dat is noe zjus zeven-en-daartig jaor geleije, zaot heer dao, boe er noe zit neve et trèkbäönsje. Iech zèk: wat kumpstiech heij doen? - Gein antwoord. - Wat bistiech veur ene landsmaan? - Gein antwoord. - Alloh, op alles, wat iech em vroeg, gaof heer geine *lout*, geine bóf. Toen reep iech ins op te vrouw, die destieds bove woende en die vertèlde miech, dat heer in de kos waor gewees bij de lui, die vertrokke waore en dat tie em zeker dao hadde vergete mèt verhuize. Wat mós iech doen? Iech kós toch zoe e sjöpsel

neet op straot zètte. Mer iech dach: wach ins get. Iech pak miech op en iech nao de hiere van de brouwerij, boe et hoes van is. Zèkt miech ins, hiere, wat moot iech doen mèt tat antiek meubel, dat iech in de kaffee gevonde-n-höb? - Antiek meubel?, vroege ze en d'n eine beloerde-n-ins t'n andere. Jao, 'n antiek meubel, zag iech, komt mer *inser* zien. En smiddags kwaome ze miech parmantig aongezat, menier *Harie* en menier *Giellejom*. Ze loerde-n-ins rond en Nelis zaot tao nog altied. Toen zag eine: 'Mer iech zeen niks, boe is tat antiek meubel?' Dao zit et, zag iech, mer et is ouch eigelek neet antiek, et is e *getik* meubel. Toen had geer miech tie twee ins moote zien stoon te kieke! 'Dee huurt bij de kaffee', höbbe ze miech gezag, mer wèlt geer em trök höbbe?, vroeg iech. Ze begóste-n-ins te lache. - 'Jeh, wat moote veer demèt doen?', zachte ze. Mer toen spraoke ze toch ins onderein en ze belaovde miech eedere maond get es iech em heel en noe doon iech al zoe get et mijnt tebij en iech höb em mer gehawe. Noe is er teminste van de straot aof en heer hèlt miech al ins 'n oug op te kaffee es iech achter bin. Heer deit miech ouch al ins 'n *kemissie* en heer pas miech op m'n hinne, heh, Nelis?'

- 'Wableef?', sjrok Nelis, dee onder et gans vertètsel mer *gestiedig* had zitte doorrouke.

- 'De kaans wel op t'n hart kloppe, Nelis, tot medam diech zoe bij ziech hèlt', zag meister Winthaoke um medam get te flatteere, in de hoop, nog 'n *dröpke* van et good mins te kriege.

- 'Aoh jao', betuigde Nelis, 'mer dat getuug'.

- 'Wie meinste?'

- 'Meh, dat getuug heij oet te straot', preutelde Nelis en klobde z'n piep oet op zene sjoon, 'ze sjelle miech oet'.

- 'Zoo, en wat zèGGe ze daan tege diech?'

- 'Ze zèGGe: *peerdskeutelegawdeef*'.

- 'Foj, dat mage ze ouch neet doen'.

- 'En vannach bin iech van d'n trap aofgevalle'.

- 'Zoo, biste zaat gewees?'

- 'Nein, iech laog in me bèd. En um twellef oore klobde-n-et op m'n deur en wie iech opstónt en ope doop kraog iech ene stamp en toen veel iech t'n trap aof wie iech tee vassnappe wouw, dee miech tat lagde'.

- 'Dan hadste de Nuijjaor al vreug te pakke', lagde meister Winthaoke tege wèl en dank.

- 'Zeet', verklaorde toen medam Tuitelmans, 'iech waos nog get opgebleve, want iech dach, dao kaan nog wel get inkomme en toen waos iech zoe stèllekes achter de kachel in slaop gevalle. En dan löp tiech tat astrant getuug heij oet te naobersjap mer zoe nao bove en dan moot zoene *zebedeijus* et misgelle. Geluif ger wel, tot iech mene rök nog neet dörref dreje? En noe mós iech eigelek vemiddag ins eve nao mene zoon goon zien op *Klavarie*, anders lik miech tee dao op zoenen daag ouch, of er van God verlaote-n-is'.

- 'Aoh, jeh, wie geit et mèt em?', informeerde ziech te gelegheidsklant.

- 'Stèllekes, stèllekes', zögde medam Tuitelmans. 'Heer zal wel e

sjievelbein hawe. Geer kint dinke, et is miech ouch mer niks es zoe'n ganse mèskaar d'reuver is gegange. Waos heer mer weer toes bij z'n vrouw en z'n kinder, want, zeet geer, op Klavarie laote ze de lui verdruge'.

- 'Wat miech betröf höb iech neet te klaoge gehad', betuigde meester Winthaoke. 'Geer wèt, iech höb ins t'rop gelege mèt 'n *inflammaassie op te speijaojer*, wie miech t'n dokter zag, mer iech höb euver et ete en drinke neet te klaoge gehad'.

- 'Aoh nein, zoe mein iech et neet, wat tat betröf. Iech mein mer, ze laote dao de lui verdruge van weges t'n *aofgaank*. 'n Donderdaggemiddag góng iech em bezeuke en toen zag er miech, tot er in gein drei daog mie ontlasting had *gegad*. 'Da's niks, jong', zag iech ziech zezoe, 'iech zal diech wel hellepe.' Iech winkde ins op te knech, stobde dee e *wöllemke* in z'n voes en zag: 'geef miech te lavvemintspruit ins'. En toen zat iech em e lavvemint. Dat had em opgeloch, dat belaoef iech uuch! Mer noe laog tao ene boeremaan neve-n-em en dee zögde zoe. Iech vroeg em, boevuur heer zoe zögde. 'Heh', zag er, 'dat waos miech nog ene *napoleong* weerd, es iech ouch zoe e lavvemint kós höbbe'. Iech zèk tege-n-em: 'wètger wat? iech bin 'n getrouwde vrouw gewees en de begijn is toch zjus oet te zaol, zjoneert uuch mer neet, drejt uuch mer um..... en toen zat iech tee ouch e lavvemint. Mer noe wouwe miech werechtig al die ander kraanke ouch eint höbbe. Jeh, wat mós m'r doen? Iech höb hun mer eint gegeve. De kaans te lui toch neet laote verdruge'.

- 'En toen, wie al de lui tegeliek móste purgeere?', vroeg meester Winthaoke vol intres.

- 'Jeh, dat weet iech neet, toen bin iech gegange.....'

Meester Winthaoke stónt op, bónt ziech te kleppe van z'n kattevelle möts euver z'n oere, winzde häör nog ins alle gelök en zege en stabde de straot op.

Wie er e kerteer later veurbij Kalvarieberreg góng beloerde heer ins sjuins et gebouw, trok e veis geziech en heel in gedachte mèt vinger en doum z'n neus tou tot heer langs waor.

D'n ölleger van medam Bolkap.

Alle danslöstige *köppelkes* oet t'n umtrèk van et *groet febrik* wiste in der tied te weeg nao et danshoes 'de Leverketel'. Et waos e laank, smaal lokaal in twieje gedeild, vää, boe et buffèt stónt, mèt blouw stein belag, achter, boe gedans woort, mèt planke bevoerd. Sondags brande dao drei petrollampe, die altied *zwaamde*, umdatse te hoeg waore-n-opgedrejd. Langs te mör stónte rije baanke, boe-bove plaanke waore-n-aongebrach um de glazer en de *sjöpkes* beer mèt sókker op te zètte, zoedatse door de drejende koppele neet kóste umgesmete weurde. De dansgelegenheid woort gehawe door de onbestorreve wedevrouw Bolkap, boevaan de maan um de zoevää jaor ins bove water kwaom, um weer eve onverwachs te verdwijne es er gekomme waos.

Ze neumde-n-häör in de wandeling in plaots van Bolkap 'de Kolbak', ouch umdatse geweend waor 'n apaarte hoeg strikke möts te drage. Häör

zuster Leen, die bij häör inwoende, hède ze ‘de gepinde möts’, dao die aon 'n gestreke möts mèten enen dobbele *gepiebden* toer de preferensie gaof. De ‘kolbak’ had get militairs euver ziech gehawe oet t'n tied, totse nog marrekentster waor. Et waor enen echten dragojnder. Et kós häör wienig versjeele um ene zate bij zene vlörrek te pakke en em de deur oet te *litse*. Ouch mèt *moelvechte* kós geine tege häör op. Mèt tat aal heel ze ‘desiplien’ onder häör kornuite, es tie al ins door d'n draank of te zjaloezij ruizing zeukde en van häören danszaol e slagveld wouwe make.

De ‘gepinde möts’ trok ziech van de kaffee niks aon. Es et drök waor hollep ze de glazer speule en spraok wijer liever neet es wel, umdatse *benkelek* mèt häör dikke tong stoedde en versjeije lètters verkierd oetspraak.

Et waor Zaoterdagmiddag veur de Kèrremes. D'n danszaol waor sjoen gepóts. De blouw stein druugde zoe stèllekes op. Door de opegezatte deur van de groete kolomkachel zaog me 'n helder *vörke* brande, dat et gepotloed gipse beeld van de godin Ceres verwerremde, dat veur seerraod t'rop stónt. Et *posteur* droog e kórrefke fruit onder de plaots, boe iers enen errem had gezete, tottat ins kachel en beeld door de walsers waore umgewals, en um dat fruit bove op tie heite kachel neumde de klante de gooj godin van de vröchbaarheid ‘de godin van de gebakke pere’, wat nog neet zoe wied gezeuk waor, want door hun bezeuk aon deen danstempel waore-n-ers väöl mèt te gebakke pere blieve zitte.

Achter de kachel, die in et midde van et lokaal brande, stónt ene groeten orkestrion. De kas van et instermint waor ope gezat, zoedat al de piepe aon de werremde waore bloetgestèld. De *hospesse* zaot mèt häör han euver häöre boek tebij, es rözde zij ziech veuraof tege al de vermeujenisse van de drei kèrremesdaog.

Et waor röstig en fris in ‘de Leverketel’, de stèlde, die de stórrem veuraof geit.

Dao klonk te bel van de kaffeedeur en binne kwaom d'n awwe *van Sjromphem*, dee 'n kónterbas, in ene groete zwarte zak gestoke, onder zenen errem droog. Heer bestèlde ziech e gleske-n-aajt, zeukde ziech e pläötske en lag z'n instermint veurziechtig neve ziech op te grond.

- ‘Zeet geer al mèt eur kèrremesleefste oet wandele?’, vroeg medam Bolkap in et bedeene.

- ‘Jao’, lagde de speulmaan, ‘iech gaon alvas m'n instermint nao de ‘Klompdansen’ bringe, dao hawe veer mörrege mèt us dreije speul. Geer höbt gein speullui mie nudig, *toert?*’

- ‘Nein, iech haw gei speul mie d'rop nao, iech höb enen *ölleger*, wie geer zeet?.

- ‘Jeh, dat weet iech. E sjoen meubel. Mer, wat iech vraoge wouw, ze höbbe miech gezag, geer had nog van die blouw beukskes mèt meziek, zou iech tie ins van uuch geliend kinne kriege?’

- ‘Noe geer daovan sprekt, jao, die höb iech gehad, mer die höb iech aon de “Grand Salon” verkoch’.

- ‘Da's jaommer!’

- ‘Nein, iech höb gei meziek mie nudig, want, wie-t-geer zeet, hób iech

enen ölleger. Dat is get anders es tat gefiddel op zoe e fiejeulke. Mer heer heet get op z'n piepe, heer heet 'n kaw, höbbe ze miech gezag. En noe höb iech em achter de kachel moote zètte, mesjien geit ze dan wel euver. Er heet anders e sjoen meziek in, mer noet mèt tie kaw, die er heet, is er ger heis. Ze zal noe wel loskomme, dink iech. Iech höb em noe zjus e rond jaor. Verleije jaor, zoe get um dezen tied, kump Bet Bonjé bij miech en die zag: 'iech höb op ene verkoup enen ölleger gekoch, kaan iech tee bij diech zètte? Iech krijg em bij miech te deur neet in'. 'Boevuur neet', zag iech, 'es iech tiech temèt hellepe kaan, mèt alle plezeer'. Ze leet em heij bringe en iech zat em in de kaffee. Mer mèt te kèrremesdaog leet iech em dreje en dao kump miech Bet 's Goondags aonzètte mèt 'n opgezat zeil'.

- 'Iech krijg daartien gölde van diech', zag ze miech zoe.

- 'Zoo, en dat boevuur?'

- 'Wel, de höbs aon menen ölleger gedrejd'.

- 'Wieväöl zèkste?'

- 'Daartien gölde'. - 'Daartien gölde? En dat, umtot iech aon dienen ölleger höb gedrejd? Et drejt tiech toch neet tao? (ze wees op häöre veurkop). De krijs nog gein daartien sent. Meinstiech noe, dat iech tiech tenen öleger veur niks in miene zaol laot zètte en dat iech taan nog neet ins t'raon maag dreje? Daartien gölde? Et is nog geine *kattendrek*. Die kaanste wel op tene boek sjrieve'.

- 'Dat zölle veer ins zien', zag ze.

- 'Wat zölle veer zien?', zag iech. 'Este nog väöl maaks, zèt iech tiech tenen ölleger sebiet op straot'. En et regende. Toen wouw ze beginne te spiktakele, en geer kint te *Bonjé;se*, mer iech sperde de deur ope en iech zag: 'd'roet!' En of ze góng! Alloh, toen höbbe veer us later toch geranzjeerd, want t'n ölleger waor miech good bevalle, beter es tat *gesjromps*. Iech zal uuch ins laote hure, wat e sjoen meziek tot er in heet. Iech zal et raad ins goon hoole'.

De speulmaan dronk e slukske aon ze glaas en ondertösse haolde medam Bolkap te zwingel, dee de vörrem had van e raad mèt 'n handvas.

- 'Es heer noe mer neet mie euffersleit', begós ze weer. 'Opins waor heer heis en toen hadde ze miech gesjik nao de pianomeeker Spech in de Spèlstraot um em te komme make, mer dee wouw neet komme. Zeet ger, dat waos zeker niks es zjalloezij, tot iech t'n ölleger neet bij häöm gekoch had, mer toen bin iech gegange nao ene perfesser van et kolleezje, 'et Motsje' hède z'em. Dee is toen ins komme kieke en dee zag miech, tot er 'n kaw op z'n piepe had en tot iech em mer good werrem achter de kachel mós zètte, dan zou et wel euver goon. Dat höb iech tan ouch gedoon. Mer noe moot geer miech tie walsers ins hure!'

'Tink!', góng opins te bel van de kaffeedeur en de maan, dee de fóns ophaolde, kwaom ingestap.

- 'Wel, dat tröf kazjeweel', reep medam Bolkap, 'deh, Pieters, diech bis ouch muzzekant, laot tiech tee maan dao ins hure, wat e sjoen meziek tot mienen ölleger heet'.

Mèt duijde ze Pieters, dee zoe keers-veers inkwaom, de zwingel in z'n hand. Beteuterd loerde dee van häör nao de kónterbassis.

- 'Jao', drong ze aon, 'drej diech 'n deunsje, dan tap iech tiech *onderwijles* te glaas beer. Mer pas op, toste miech et raad neet lies valle', veugde ze debij, wie Pieters te zwingel haos oet z'n kaw han leet *sjievele*. Ze zat e glaas beer op et buffèt gereid en *in* dat tee *lachenteere* zag: 'alloh dan mer, dan moot geer mer ins e kleineke-n-*aofrape*, verdween heer achter d'n orkestrion. Blijkbaar góng dat *evels* mer neet zoe vlot, want me hoort, wie Pieters rammelde um de zwingel aon et instermint te passe.

- 'Wie moot tat tink tao-aon?', vroeg heer.

- 'Zèt et raad mer op te pin en drej et taan mer aon, dan pak et *van allein*, mer laot et miech neet valle', waarsjouwde medam weer.

Ze kierde nao et buffèt en begós mèt ene *sjetelsplak* ene groete bokaal reziene aof te vege in de verwachting van häöre levelingswals.

Opins hoort me ene slaag van iezer op te stein. *Klabaats!* dao laog te zwingel.

- 'Pieters, pas op me raad', klonk et nog ins van aon et buffèt en *in* tot medam ziech vol onrös umdrejde verrees et versjrik geziech van Pieters al bove d'n ölleger oet mèt in eeder hand e stök iezer van et gebroke raad.

'Pieters, wat höbste gedoon!', reep ze en van de sjrik begós ze mèt te bokaal reziene op en aof door de kaffee te loupe en te keeke: 'Aoch, Pieters, wat höbste gedoon! Pieters, me raad! En veer moote mörrege dreje.....!'

- Jeh, medam, et is 'n ongelök', verontsjöldigde dee ziech, vol *ambras* veur 'n donderbui.

- 'n Ongelök, 'n ongelök! Diech bis 'n ongelök! Stomme *kluteklaos*, kaanste zoe raad nog neet ins in d'n klaviere hawe?'

Koelek had z'et gezag, of te bokaal mèt reziene sjoot häör door de vinger en kletterde in doezend stökker op te grond.

- 'Da's onder!', reep van Sjromphem, dee in de gawwigheid niks beters wis te zèGGe en heer sprong op um van de reziene nog te redde wat te redde veel, mer in z'n alteraassie strukelde heer euver z'n kónterbas aon z'n veuj. Dao kraakde get en de zak, boe-in ze zaot, kraog *onderins* e gans ander fatsoen.

- 'Pas op, van Sjromphem, val neet', waarsjouwde Pieters van achter d'n ölleger, mer et waar al te laat. Heer laog al in de reziene. Van Sjromphem *sjravelde* ziech *vlookenteere* bijein en bekeek mèt e bedinkelek geziech te zak. Nog op z'n kneeje gezete pakde heer de *bugel* vas, sjöddelde-n-ins temèt en trok toen zenewechtig de linter los, boemèt heer tougebonde waar. Toen kwaom er tot te ontdèkking, dat heer d'n hals van z'n bas had gebroke mèt t'reuver te strukele. Foeterenteere begós er d'n hals oet te warboel van de snaore los te wèrreke.

Dao stónt noe in einen ougenblik Pieters mèt zene kepotte zwingel, de 'Kolbak' mèt häör gevalle reziene en meister van Sjromphem mèt z'n *versjendeleerde* kónterbas.

- '.....! Lena, kom ins door!', reep medam Bolkap, die geine raad mie wis.

Leen leet häöre sjróbbeurstel achter in de steek en versjeen mèt e ver-

bouwereerd geziech in et deurke achter et buffèt. Ze besjouwde al die konsternaassie en kraog mer neet onder häör gepinde möts, wat gebäörd waor. Ze bleef mer *gestiedig* häör han aofdruge aon häöre blouwe sjollek.

- ‘Wa-wa-wat vank geer heij allemaol aon’, brochse eindelek oet.

- ‘Lena, me raad. Leeeena, me raad! En veer moote mörrege dreje’, lammenteerde häör zuster en leep mèt häör errem in de huugde *rontelum* d'n houp glaas en reziene! Noe zuug miech tat aon; al m'n boerejonges tege de wereld!... En et raad in alle *kerteere!*’

- ‘Wat höb iech ouch mèt eure *sjwerenootsen* ölleger te make’, veel van Sjromphem opins nijdig oet.

- ‘En wat höb iech noe verstand van zoene weergaojse klömmel’, mopperde Pieters van achter d'n orkestrion.

- ‘Die-die-diech ouch mèt tie-tie-tienen ölleger’, brabbelde Leen, ‘iech höb et tie-tiech nog gewaargouwd. Zuug miech te gwijneboel inser aon. Et gröbbe höllep tiech heij get!

- ‘*Noe sleit God ter duvel doed!* Höbste van zeleve! *Achtrein* zeet tie nog, tot et allemaol mien sjöld is. Diech wèts altied alles et bèste es et te laat is. Wat gaon iech noe aonvange? Dao moot toch mèt te kërremes gedrejd weurde en noe kaan iech mèt me meziek wel inrukke’, spiktakelde medam Bolkap en trok aon häör bindele häör möts van d'n eine kant van häöre kop nao d'n andere.

- ‘Aoch, dat raad is nog wel aonein te *fisternölle*’, mèrrekde Pieters op en heel de stökke tegenein aon, ‘dat kaan nog wel *gereveerd*’ weurde. Iech zal et nao de smeed bringe, dee heet nog pas te zwingel van m'n vrouw häör koffiemeule gerippereerd. Et is nog tields genóg um et vandaog *veerdig* te kriege’.

Medam Bolkap zaog noe ouch te meugelekheid tevan in en kwaom stèllekes-aon tot bedare.

- ‘Kaant geer dee glómmel neet lijme?’, vroeg Lena aon d'n awwe speelmaan, dee mèt z'n stijf vinger de snaore oet te sleutele zaot te peutere.

- ‘Es et mer hawe wèlt’, bromde dee, ‘d'n hals heet ouch nog get te wörrem in’.

- ‘Iech zal uuch te liempot goon hoole’, zag medam en *sjödelenteere* mèt häöre kop haolde ze 'n iezere liempötsje door en zat et neve de ‘godin van de gebakke pere’ op te kolomkachel.

Ondertösse had Leen 'n ganse kolleksie beerglazer en *sjöpkes* um de reziene geranzjeerd en begós tie mèt pröpkes tao-in te doen. Gedeenstig zat ziech Pieters bij häör neer en hollep häör de boerejonges oprape en e bitsje later zaote ze alle veer op hun *hoeke* de lekkernij tösse-n-et glaas oet te *sjare*. Wel snooj Leen ziech taobij in ene sjerref en of tat ouch al get bloojde, dat preuvde de kërremesgaste toch neet. De kós te kösteleke reziene mer zoe neet vórtgooje.

Ie et 'n oor wijer waor, waos te ‘zaol’ weer opnuijts gesjrób. De gelijmde kónterbas stónt neve de verkajden ölleger achter de kachel te druge en de veer aktörs van dit drama zaote eeder in enen hook van de kaffee zoelang euver de ongelökke te delibereere die hun euverkomme waore, totse op et lange lèste mèt hun eige doorstande mezeerie móste lache.

De zèllevere apostele van Sintervaos.

- ‘En iech zèk uuch, Peer, tot et heij neet pluus is. Et ritselt en kwispelt te godsganseleken daag in dat aajt kavaalje. De versjriks tiech doet. Likste snachs wakker, dan huurste van alles en nog get. Noe *boenkert* et onder de grond, daan rolt get van de taak. Et klop heij, et klop tao..... Zitste stèl get te *stökkere* of te stoppe, dan geit opins van allein de deur wagewied ope. *Geiste* door de gaank, dan is et, of tiech iemes achternao kump. Nein, Peer, iech zèk et uuch, iech bin dèks bang allein op klaorleechten daag, iech wèl zwiege-n-in d'n duuster’.

Zoe zaot ziech enen aovend et aajt *meerke* Wuppe mèt e zwaak piepstumke aon häöre maan te beklaoge, wie ze mèt hun twiekes zaote te sjemere bij de roeje sjien van de braobantse kachel, in de hool, vääol te groete kamer van e vreuger kloestergebouw. Maan en vrouw spraoke ziech op zien awwerwèts mèt ‘geer’ aon, want et waor nog gein mode, tot zellefs te kinder ‘diech en doe’ tege hun awwers zachte. Peerke Wuppe gaof gein antwoord. Mèt 'n deepzinnig, geziech en zwoer rumpele in zene veurkop staarde heer gestiedig in et hertsje van de kachel en zaog te *gleujetige griezele* nao, die door de ruuster veele.

- ‘Iech gluif, m'n ziel, tot et heij spook’, góng meerke nao 'n lang stèlde door, ‘en et zou miech niks verwondere, es heij neet örreges ene pot geld verborrege zaot. Es iech in et kolehok onder d'n trap klötsjes klop, dan klink et tao hool. Jeh, zèk ins zellevers, is et neet singeleer, tot heij onder zee e groet hoes geine kelder is? Dao moot eine zien. Dèks genóg huur iech *entans* gerommel en gestommel onder de vloer. Muis kane-n-et neet zien.....

- ‘Ratte’, onderbraok häör Peer.

- ‘Nein, die make zee e *pistakel* neet. Nein, et is dèks, ofse mèt zwoer dinger liGGe te *ramente*’.

Peer leet häör doorpraote en wie ze te lange lèste oetsjeijde, wie water, wat van de kook raak, verzonke ze eeder in z'n eige gedachte.

Ze waore same aajt gewoorde. Et wèrreke waor gedoon en tege 'n klein vergeujing en vrij woenes waos Peer nee zoevääol es hoesebwaorder in e vreuger kloester, wat nee in Rieksdeens waor. Ze móste mer *krempelek* leve. Wel kós meerke nog alle daog tege èllef oore et onmisbaar *dröpke* in e krefke onder häöre sjollek hoole, mer 'n apaartsje hadde ze zelde mie. Meerke waor te bejaord um nog oet bakere te goon. Vreuger verdeende ze daomèt ene sjoene sent, behalleve de bijvelderkes. Dan pakde ze, es ze tössebij toes kwaom, oet te *kalbas*, die ze onder häören dobbele sjaal oethaalde, *sókkerbesjute* oet en *sjeermoule*, *viedelkes* vlaoj, *tuutsjes* mèt *mouzekeutelkes* en medesijnfleskes mèt annizèt, die ze gegeve had gekrege, allemaol kösteleke zake.

- ‘Jeh, jeh, potte mèt geld’, dach heer, ‘die zouwe-n-us good te pas komme. Es me zoene pot, of al waor et mer 'n kous, oethaalde, waor me veur ze leve laank geborrege’ ..... Meerke dach aon allerlei spookgesjichte, die ze had hure vertèlle en boe ze vas aon geluivde. Inwendig zaotse te *sjoevere* bij häör eige superstiessies, mer de gedachte aon et vinde van ene sjoene boterpot vol sjijve leet häör neet mèt rös. Um dee oet

te hoole zou ze häören, ang's euverwinne... En wee wèt of in zoe'n aajt gebouw neet ene gooje buut verstompeld zaot.

Zoe suvde ze allebei d'n aovend in tösse wake-n-en druime. Me kós 'n spang hure valle.

‘Krik!’, klonk et opins in e meubel, en Meerke sjrok op.

- ‘Huur't ger, huur't ger et noe? Wat zèk iech uuch?’ fluusterde ze.

- ‘Aoch, dat is et kommoed, dat kraak door de werremde’, mèrrekde Peer verstoerd op, dee zjus al aon *dröpkes* dach, die heer ziech koupe kós, es er nog ins riek woort.

- ‘Iech höb hinneveleis tevaan gekrege, zoe höb iech miech weer versjrik’, piebde Meerke en ze *sjavelde* op te sjouw nao de *zweegele*does um gaw de *kenkee* aon te steke.

Wie et lempke brande begós ze et aovendete gereid te zètte en kort t'rop zaote ze same hun snijkjes broed in hunne koffie te soppe.

- ‘Jeh, geer zèkt et al’, heropende Peerke al *knawwelenteere* et aofgebroke gesprek, ‘tot veer heij geine kelder onder höbbe kump miech ouch vreemp veur’.

- ‘Meh, zeker is tao eine, en dee höbbe ze tougemetseld en ze zólle wel gewete höbbe, boe veur. In de spin, onder d'n trap, dao moot t'n ingaank zien. Dao móste veer ins goon zeuke. God wèt, wat veer nog oethaalde, mesjien wel de twellef zèllevere apostele van Sintervaos’.

- ‘Die liGGe jummers langs te “greune weeg” en boe dee leep, dao heet niemes te weit van’, mèrrekde Peer op.

- ‘En boe veur kaan heij et kloester neet aon de greune weeg gelege hobbe?’, meinde Meerke.

Ze sobde-n-en mummelde door. D'n aovendkos waor gebruik. Meerke had te lèste grummelkes bijein *gesjaard* en in häöre mond geduid. Ze begós te taofel op te ruime, toen Peer opins vroeg: ‘Jeh, wat *tunks* uuch? Zouwe veer ins in de spin goon zeuke, of veer de kelder vinde kinne?’ Meerke zat verras te leeg köpkjes weer op taofel.

- ‘Zout geer dat dörreve?’, vroegse trök.

- ‘Dörreve? En boe veer neet? Iech wèl dao ins et meint van höbbe. Baat et neet, et sjaojt ouch neet’, besloot Peerke. Heer staok 'n *luuch* aon, boemèt heer wel ins te runde in et gebouw doop en haalde van de zolder enen dikken houten hamel en ene stevige beitel.

- ‘Gaot geer mèt, dan kom’, zag er. Blijkbaar had bij Meerke de nuijsjierigheid t'n ang's euverwonne, want ze pakde et *kenkeke* en vollegde häöre maan. Ze keke-n-iers nog ins, of te straotdeur good geslote waor en dao slóvde de twee sjatgraovers te lange gaank in, Peer veurop mèt te lanteerie en et gereidsjap, Meerke d'rachter mèt te *kenkee* en de sjöp oet te kolebak. Groete sjaduwe danzde hun achternao.

Aon et ind van de gaank heele ze stèl. Peerke doog onder d'n trap te deur ope van 'n dreikentige spin, begós e kórrefke eikele, ene zak *lómmele* en kneuk, ene sjróbummer en get ander pót*sklómmele* d'roet te zètte tottat te vloer vrij kwaom en begós onhendig 'n plavuis los te wèrreke. Meerke zat häör lempke neve-n-em en vollegde z'n bezigheid mèt e kloppend hart. Ze maakde ziech e kruiske wie opins te sjróbbeurstel umveel of loerde onröstig in de kórref eikele, es tie *kridzjelde*.

Dao kwaom de ierste plavuis los..... toen de veer andere *rontelum*. Toen reikde-n-em Meerke de gruussjöp aon en heer begös te lossen *drek* neve ziech op enen houp te gooje. Opins goeje heer get op wie e kerremanaotekneukske.

- ‘Goojen hiemel! es mer gei gereemsel oet kump gespronge,’ fluusterde Meerke en maakde ziech mer weer e kruiske, mer Peerke begös weer in de vochtigen *drek* te *dabbele*. Dao stoedde heer op ene *mellegerstein* van e *verwóllefsel*.

- ‘Aha, dao höbbe veer de kelder!’ , mompelde heer. Meerke bókde ziech um ins good te kieke, mer trok ziech gaw trök, wie ze mèrrekde, tot häör möts *snèrrekde*, umdatse te kort bove de *kenkee* waor gekomme. Mèt nuijen iefter begös Peerke mèt beitel en hamel op te melleger te *böttele*. De stökke van de vergange vochtige stein braoke gemeekelek aof. De kojil woort al deeper. Dao veel et lêste stök opins nao ondere en e zwart *look* vertuinde ziech. Geinen twiefel mie meugelek. Dao waor de kelder. Dee noe ins wis, wat t'rin waor! Peerke lag ziech plat op zene boek en staok zenen errem ins door et gaat, mer woort niks gewaar es leeg ruimte. De opening mós groeter zien. Opnuijts begös et menneke te houwe. De stökke veele noe et look aof en plóvde mèt doffe sleeg nao ondere. Et waor, ofse op leeg vater terech kwaome, teminste zoe klonk et. Dao waor dus get, mer wat..... wat?

- ‘Veer móste de *luuch* ins t'rin aoflaote’, meinde Peerke, ‘dan kós me mesjien ins get zien. Iech mós 'n tuijke höbbe. Gaot, haolt miech ins eint. Dao lik nog *kebunsje* in de taofellaaj.

- ‘Nein, allein gaon iech neet’, weerde ziech Meerke.

- ‘Geer zeet ene *bangesjieter*. Iech zal wel zellevers goon’, zag Peerke en stief van et *vreutele* en houwe kwaom er euverind, naom de *luuch* en, gevolleg door et wijfke, dat veur gei geld van de wereld tao allein bleef, slóvde ze weer de gaank door um vääor 'n tuijke te hoole.

Wie ze weer trök bij et look waore, mèrrekde Meerke op: ‘Heh, wat ruuk et heij raar’. Ze snouvde nog ins good op: ‘me zou zèGGe annizèt’.

- ‘Et ruuk nao draank’, betuigde Peer, dee ouch ins snuffelde.

Häöstig bont heer de lanteerie aon de kaord en leet ze zakke. Mèt zene kop haos gans in et look uigde heer et zinkend leech nao.

- ‘Hóllep, hóllep!’ , *keekde*-n-er opins.

- ‘*Hèllige bidvrons!* wat is et?’ , kweekde Meerke.

- ‘Dao trèk miech get te touw oet m'n han’, *bubbelde* Peer.

- ‘*Joezes-Marante!*’, sjiewde Meerke en wouw devandoor goon, mer sleibde in et umdreje mèt häöre rok et *kenkeeke* um, zoedatse allebei opins in de steekduuster zaote.

- ‘*Sakkermatin*, wat moot tat tao, heh?’ , bölderde toen 'n zwoer stum van oet te deebde. ‘Wèlt geer, potfer-heij-en-dao ins oetsjeije mèt miech te kraom heij aof te breke dao bove?!’

Mèt versjeen in plaots van eine van de twellef zèllevere apostele e sterrek verleech roed, *koleerig* geziech aon et look. - ‘Wat höbt geer in miene kelder te make? Heij is niks veur uuch te hoole, *hudder!*’

- ‘Aoch..... aoch..... zeet geer et, menier Labdelong?’ hakkelde Peer, dee nog oet zenen aosem waor van de sjrik.

‘Aoch, Wuppe, bis tiech tat?’ klonk et weer oet te kelder. ‘Wat moot tat beduije? Gelökkig, tot iech nog 'n aom beer mós opsteke, anders had geer miech heij de ganse *santebetik* aofgebroke’.

- ‘Niks zèGGe, niks zèGGe’, fluusterde Meerke, die nog op häör bein stónt te razele.

- ‘t Is niks, 't is niks, iech bin verkierd’, eksplikeerde Peerke, dee *ziech herkraog*, wie heer in de versijning de baas oet te slijterij herkaant, boe Meerke alledaog mèt et krefke naotou góng en dee z'n achterhoes tege-n-et aait kloester had liGGe. ‘Iech zal et uuch mörrege wel verdutse.

Nump et miech neet koelek. Iech zeen, iech bin verkierd.’

- ‘Este daan mer zörregs, dat miech tat *look* mèt te gezwinde pas tou kump’, klonk et van ondere-n-op.

- ‘Zeet mer gerös, alles kump in orde’, reep Peerke door d'n trechter trök. ‘Mörrege vreug höbt geer eur look weer tou. De gooien aovend, menier Labdelong..... Aoh jeh, zou iech ezzebleef te *luuch* mage trök höbbe?’

Door de opening versjeen de lanteerie. Meerke pakde häör *kenkeeke* en häör kolesjöp en in enen deepe zöch vervloog häör alle hoop op te zèllevere apostele of te boterpot vol gouwestökker.

- ‘Foj, foj, noets mie, noets mie, *vanzeleve desdaogs* noets mie!’, herhaalde ze al *slöffenteere* achter Peerke en zoe kwaome ze weer trök van hunnen ontdekkingsloch in de spin. Tot laat in d'n aovend euverlachte ze same, wat veur enen oetlèk totse aon menier Labdelong zouwe geve, mer watse dee later höbbe wies gemaak is niemes oets te wete gekomme.

De nuije kosgenger.

Et waos zonnig en veerrem. Juffrouw Jèske Vlasblom zaot aon de opegesjuivde vinster te *strikke*. De valgardijn waor zjus tot aon de tupkes *sjrleongs* aofgelaote, die op te vinsterbaank stónte. Et goudvèske gaabde daotösse tege ze glaas en Biezjoeke, et hunneke, laog ineingedrejd te suffe in ze kórrefke. De maog waor nao de kèrremes. Juffrouw Jèske had preuperkes te *teleure* gewasse, toen 'n uilke gevange en zaot noe mèt et koffiegesjier veur ziech 'n lang zwarte kous op te sloon.

Van tied tot tied bromde of kevde Beizjoeke ins in zenen droum, want es heer sleep, kós er de rös nog neet vinde. Et waos e klei morremel, dat altied op drei pu hinkde. Z'n haaf blin ouge staoke-n-em wied oet zene kop en mèt te twie tan, die heer nog had, probeerde heer eederein in z'n sjeun te biete, dee inkwaom of oetgóng. Bij et minste, wat *ziech* ribde, zat er 'n keel op of er in e mets hóng en eeder bezeuker kós iers wachte, tot er oetgekef waor, ie heer et woord aon z'n gelökkige meisteres kós riechte.

Juffrouw Vlasblom vont *evels* alles eve leef en eve slum wat heer doog. Ee ze tege-n-et goudvèske oetgepraot waor, heel ze ganse riddenaassies tege ‘et bieske’, datse regelmaotig opseerde mèt hiemelblouw strikskes of bendsjes vol nikkel en belkes.

Boete die twie hoegenote en 'n boere maog heel ze veur de gezelligheid gewoenelik nog ene koshier op te twie vöorkamers, dee ze bij gebrek aon ene maan en de nudige kinder *puntelek* verzörregde.

Deen daag zellef had ze persijs ene nuije gekrege, eigelek get te jonk en te levetig, mer toch zoe net van veurkomme, tots'em nier op good gelök genómme had, al kwaom heer ouch wied oet Holland.

Ze waor al aon häör tiende näödsje, wie Biezjoeke opins opsprong en door ze gebrukelek gesjriew aon d'n trap waarsjouwde, tot iemes opkwaom. Et bleek tant Treeske te zien, die trepke veur trepke nao bove kwaom en ondertösse Biezjoeke probeerde tot rös te paoje. Et gedierte kós anders wel tege get gevierelekers wake es tege tant Treeske, want et good minske kós nog gein vleeg koed doen. Ze waos bang veur e *slivvenierebieske* en veur 'n kriel of 'n moes leep ze et hoes oet. Ze woende in St. Gieliskevintsje en kraog t'n tied uni door van de ein kèrrek nao de ander te trèkke en veur de res ins bij häör kinnesse get te goon *baorebinde*.

Ze woort in de reete *zedeleer* tegeneuver häör *nissje* geïnstalleerd en leet ziech et geprezenteerde köpke koffie mèt 'n annieswaffel good smake. Ondertösse woort et weer besproke en de pries van de eijer en de boter. Toen deilde tant Treeske mèt, totse 'n noveen waor begós t'riere d'n hellige Sint Antonius um e perrelemoere *nösterke* trök te kriege, watse in St. Mattijs verlore had. Daonao waor de börregeleke stand aon de bäört. Geboortes en sterrefgevalle, angazjeminte en houweleke woorte aon 'n wiedloupende bespreking onderworrepe en zoe kwaome ze van allein op te 'slechtigheid van de lui' en tant Treeske besloot mèt te konkluzie, tot et mer allemaol kruus en leid waor in de wereld.

Noe kwaom juffrouw Jèske aon de bäört mèt häör intersant nuijts van häöre nuije kosgenger. Haorfien wouw noe tapt Treeske wete, wie heer hède, boe er van dan kwaom, wie aajt tot er waor, wie heer wel oetzaog, of er *kinnes had*, wat z'n awwers veur lui waore, of er vööl kleijer en *lievend* had mètgebroch.....

- 'Heer had niks bij ziech es ze valieske, mer ze koffer of z'n kis mós nog mèt te boot komme', dat waos alles, wat juffrouw Vlasblom boete zene naam kós mètdeile.

- 'Meitske, meitske, wie onveurzichtig um ene vreemde vent mer zoe in d'n hoes te numme', mèrrekde tant Treeske op, die geweend waor, häör nissje nog mer altied 'meitske', zellefs 'keendleef' te neume, al had et keendleef al lang Abraham gezeen.

Et 'meitske' keek häör ongerös euver häöre brèl aon en zeker neet um häör op häör gemaak te bringe begós tant Treeske häör te vertèlle, wie ze bij Knipsjier ene kosgenger hadde-n-ingenómme, dee ziech iers had laote-n-opsjöppe en toen devandoor waos gegange en nog twie kopere luchters had mètgenómme en e sjoen 'Kènneke van Praag' onder e stöllepke, wat medam Knipsjier destieds nog had mètgebrach oet Kevelaar. En wie enen andere in 'De Zwarte Beer' waor komme lozjeere en, wie dee smörreges ouch nog good gegete-n-en gedronke had, tege de medam zag, tot heer evekes 'n *kemissie* góng doen in de naobersjap en seffes trök zou komme um te betaole en daobij niks es 'n dik pak in bewaoring gaof, wat in gezette gedrejd waor. Wijn heer neet mie trök kwaom en de medam et pak opedoog en wie ze toen häör eigeste dekes vont van et bèd, die häör dat sjavuut in pand gegeve had.

- 'Loer mer good oet t'n ouge, keend, en geef em mer neet te gaw d'n hoessleutel', raajde ze nog aon, 'de slechtigheid van de wereld löp allewijl te wied'.

Toen stóntse op, want et woort tied veur et Lof, en oetgeleid door et sjerrep gekef van Biezjoeke vertrok tant Treeske.

Juffrouw Vlasblom bleef in achterdinke. Ze naam häöre leeveling op t'n errem en vroeg aon 'et bieske', of heer de vrouw wel hellepe zou, es ze häör koed wouwe doen, boe-op Biezjoeke häör e paar lang, nate lekke euver häör neus gaof. Opins spartelde-heer ziech oet häör hand en kwaakde-n-et *pertaol* op. D'n trap kraakde zwoer en nao bove wèrrekde ziech menier Hevig, ene gepensjeneerde wachmeister van de kavvelerij, dee op zenen toer ins kwaom 'n feziet make.

Puffenteere en *brommenteere* tege de keffer kwaom er binne en naam de pas verlaote plaots van tant Treeske in de reete *zedeleer* in. Heer liekende vööl op Wóllem d'n Derde en dao heer altied z'n bès doop um die geliekenis door te veure, had heer op et lèste de bijnaom 'Wóllem d'n Derde' gekrege. Mèt zenen hoege, kale veurkop, zene grijze volle baard en z'n lintsjes in ze knuipsgaat zaog heer ech militair oet, mer in de grond waos et ene gooje *zokkert*, dee erreg onder de pantóffel stónt van z'n vrouw, die heer vol respek 'de kommandant' hède. In z'n sósjeteit, onder z'n 'wapenbroeders', waor dat get anders. Dao had heer es prezedent et kommando.

Noe zant em 'n gewiechtige zaak dweers.

Veur de verandering waor weer ins ruizing in de vereniging, die, oetslutend oet aajt-militaire bestaonde, ene zier vruntsjappeleke naam droog, mer boevaan de lede *gestiedig* euver allerlei foetibagatelle euveroup laoge en ziech doorgaons mie *enselde* es ziech wel ammezerde. Ouch noe had ene gepensjeneerden adjjudant enen aajt-onderoffeseer bij et keigele 'gehoond'. Dee waor dao-euver 'zeer verbolgen'. De lede hadde aon weerskante partij getrokke. De ein hëllef dreigde mèt ontslaap. D'n iereprezedent, enen eks-kolonel, dee d'reuver geraodpleeg waor, vont et 'een hachelijk geval' en noe waor heer d'rop oet um de vreijs tösse de twee vijandeleke kampe zien veerdig te kriege. Heer waos zoe vervöld van die gewiechtige taak, tot heer zellefs bij juffrouw Vlasblom ze gemood ins t'reuver kwaom luuchte. Vollegens geweente begós heer wijer op te snije euver z'n vreuger heldendaode. Heer haolde-n-op, wie heer ins mèt z'n mansjappe gesjik woort nao Klazinaveen um dao 'n opstuutsje te dempe onder de polderjonges. Zene ritmeister had em order gegeve: 'Hevig, je doet eerst je sommatie en dan schiet je ze maar voor d'r raap'. Dat zou heer 'wis en bliksems' ouch gedoon hóbbe es tie lui ziech al neet onderein geranzjeerd hadde wie er dao kwaom.

Juffrouw Vlasblom voelt te onrös, door tant Treeske opgewèk, gaondeweeg zakke bij et aonhure van de dapperheid van wachmeister Hevig. Dee maan kwaom of heer geroope waor. Dee zou häör wel oet te *labberente* hellepe. Ze stelde-n-em in kinnes van häör onverziechtigheid um ene vreemde snuiter zoe mer in hoes te numme, zonder d'raon te dinke, of et dèks neet ene sjellem of enen aofzètter waor.

Dat waos get veur Hevig. Heer hoofde iemes mer evekes te bezien, dan

wis heer seffes, wee er veur had. Same kwaome ze euverein, dat, es ze get hoorte opkomme, heer gaw in de proviziekas zou kroepe, die zjus neve d'n trap laog en door e reetske van de deur ins zou opnumme, wat veur e vleis me-n-in de koop had. In spitsbóffe kós heer ziech. Ze praodde nog 'n *tuurke* door en waore-n-op et lèste de ganse kosgenger vergete, wie opins Biezjoeke ziech begós aon te stèlle. Ie *evels* te korpulenten Hevig ziech oet zene *zedeleer* had opgeluf, stónt al e jungske op et pertaol, dee e paar pantóffele van juffrouw Jèske kwaom bringe.

- 'Geer zeet miech ouch ene *vieve!*', lagde zij, wie de jong wie de wind weer d'n trap aofraffelde, 'geer zeet ene gooje um de doed te goon hoole'.

- 'Jeh, jeh, wee waor dao-op verdach', verontsjöldigde ziech te wachmeister, dee al ene roeje kop had gekrege van azjietaassie, mer *koelek* had heer weer plaots genómme, of Biezjoeke kondigde nuij bezeuk aon. Noe waor Hevig viever. Zoe gaw es er kós kroop heer in de proviziekas, die juffrouw Vlasblom achter em toudoog. Et waor weer e vals alarrem. D'n hóllepköster van de prochie kwaom häör op ene zèswekendeens verzeuke en brach häör et gebrukelek doedsprintsje. Gelökkig spoojde ziech tee um vórt te komme, want Hevig kraog et benajd in de kas. In häören iefèr had juffrouw Jèske de deur gans achter em geslote en, dao heer ziech mèt zie korpus neet umdreje kós in de ing ruimte, had heer ondertösse mèt ze geziech nao de moer e lestig ougeblik doorgebracht.

Dat waor noe twiemaol mis, d'n derde kier zou hun neet mislökke. Et waor zès oore gewoorde en de nuijen hier, dee um deen tied oetsjeijde, waor eeder ougeblik te verwachte. De kas woort opegezat. Hevig góng veur et gespaan stoon. Mèt eine stap achteroet waor er op z'n plaots. Juffrouw Vlasblom zou de deur *naoder doen*. In aofwachting stónte ze um d'n hook van d'n trap. Biezjoeke zaot op z'n echterste tösse hun in en loerde nao ondere um weer 'n keel te kinne-n-opzètte.

Dao stoot ziech eine tege de *kóntermarsje*.

- 'Gaw, gaw!', fluusterde juffrouw Vlasblom en duijde Hevig achteroet. Op etzellefde ougeblik raakde Biezjoeke, dee *bleffenteere* veur- en achteroet sprong, tösse z'n bein. De wachmeister strukelde en *in*, tot juffrouw Jèske de deur achter em tou doog, klonk opins 'n tumult van de ander wereld in de kas. Mèt e verbaas geziech arriveerde de nuije kosgenger op te beuvesten *trej*. De deur woort opegedoon en dao laog 'Wóllem d'n Derde' tösse twie boterpöt mèt twie planke euver zene boek en zene sjoet vol pötsjes *wiemerezjelei*, *krónsele*, glazer mèt komkummerkes en gebroke eijer. E *viedelke rommedoe-kies* stónt em rech op zene kale kop en zene baard zaot vol sjijfkes *unne* van ingemaakte hieringe. Juffrouw Vlasblom *keekde* um hóllep en bove-n-alles oet gilde Biezjoeke, dee ziech pijn had gedoon en ziech tösse de kneeye van Hevig oetwèrrekde.

Stom en stief stónt te kosgenger de vaal van 'Wóllem Drei' aon te stare, neet wetende, wat heer zaog liGGe. Eindelek trokke ze de gevallen held eeder aon 'n hand rechop. Juffrouw Vlasblom haolde gaw ene *potdook* oet et keukensje en begós em et ei en de unnesajs van ze geziech te vege. Et viedelke rommedoe *sjievelde* van allein van zene kop. Gaondeweeg woort te wachmeister kinbaar.

- ‘Maar, allemachtig, oome, bent u dat?1’, reep opins te kosgenger.
- ‘Ben jij dat, Kees?’, zag tee en herkaant zenen eige neef oet Sjiedam.
- ‘Hoe moet ik u nu hier aantreffen, oome? Ik had juist van avond eens bij u willen aankomen. Ik had u willen verrassen, want ik ben naar Maastricht overgeplaatst’.
- ‘Komt binne, hier, gaot zèt uuch; drinkt uuch e konjekske veur de sjrik’, nudigde juffrouw Vlasblom oet. ‘Zet u maar in de *zedeleer*, mijnheer. Ziet gij, mijnheer, dat komp allemaal met mijn tant Trees’, begós ze oetlèk te geve, ondertösse totse de jas en de *zjielee* van menier Hevig mèt te *potdook* aofveegde, ‘die had mich in den *ambras* gemaak. En met het hondje..... *koesjtiech*, Biezjoeke!..... het arm beesje *keek* zich nog het hart af..... met het hondje is uw *nonk* kome te valle en hij heef zich zeker aan de planke wille snappe en nu zijn al de *wijmere* en de *unne* op hem gevalle.....’
- ‘Es et mer gein vlekke zien’, onderbraok häör de wachmeister, ‘anders kom iech bij de kommandant op et appel. - Ik zal je van avond het zaakje wel eens vertellen’, riegde heer ziech tot zene neef, dee oet te Mastreechter-Hollandse verklaoring van z'n kosjuffrouw mer neet wies kwaom en et verband mer neet kós snappe tösse tant Trees en de vaal van zene *nonk* ‘Wöllem d'n Derde’ in de proviziekas.

De nuij brook.

Et waore dikke vrun, de twie sjiekste Mastreechteneers van hunnen tied. D'n eine trok altied mèt t'n andere d'ropoet umtotse plezeer d'raon hadde, van eederein bekeke te weurde, dee wete wouw, wat wel de lèste *gósting* waor. Doorgaons waore ze *prónt* aongekleid, of ze van 'n modezjoernaal waore loupe gegange. Dao mankeerde noe lètterlek niks aon van aof te hoeg zijje kachelpiep tot aon de puntsjes van hun verlakde sjeun!

Zoe kwaom ins op ene Zondaggemiddag menier C. ziene vrun d S. aofhoole um same e wandelingske te goon make en ziech bij die gelegenheid te laote bewondere in z'n nuij pak. Heer droog ene blouwe lake jas mèt staole knuip, ene zijje *zjielee* mèt blumkes en et lèste model brook. Et waor 'n witte mèt reemkes onder de sjeun door um ze good glad te hawe. Et waor de ierste brook mèt ‘sospieds’ in Mastreech (later zachte de lui ‘*sopjees*’). Die twie *sjiekaars* begaove ziech op weeg en góngge wandele ‘*onder de buimkes*’; zoe hède toen de plaots, boe noe *d'n Ingelsen Hoof* lik.

En of ze bezeens hadde! De lui drejde ziech t'rop um.

Opins zag menier S.: ‘um diech te woerheid te zèGGe, die nuij brook zit tiech neet good, die spant tiech te zier; de kaans toch nog neet ins e bein d'rin *oplufte*’.

- ‘Dat zouste al mer meine’, zag t'n andere, ‘dat zal iech tiech ins laote zien’.

Mèt luvde-n-er e bein op, mèr *in*, tot heer dao zoe op ei bein stónt en z'n brook van achtere good stremde, kraakde get neve-n-em en zene vrun d leep mèt 'n onversteurbaar geziech door, of em niks gebäörd waor.

Van de wandeleers um hun lagde d'n eine, d'n andere trok veurnaom z'n neus op en menier C. kraog ene kop tot achter z'n oere, umtot te lui häöm aonzaoge van 'n verregeaonde onbesjófheid te höbbe begange. De goof vrun höbbe ziech taonao hun leve laank neet mie bezeen.

De gaajssoepee.

E zwaak van vööl Mastrechteneers is, totse geere lekker ete. Allewijl zuut me ze zoevööl neet mie, de hiere, die de merret dooge. Et waor *gaaroet* neet vreemp, es me Jaan tegekwaom mèt 'n hin of 'n koppel kukes, Pie mèt enen haos en Kläös, dee veurziechtig leep mèt e *viedel* eijer in de slippe van zene jas, e paar dozijn *karkolle* in zene zakdook geknuip of ene *meivès* aon zene vinger. De meiste rëstoratörs dooge zellef hun inkuip en sleibde de benudighede veur hun keuke in e nêtsje *eiges* mèt. De fienpreuvers leepe zellefs te spekslachers aof um 'vääörste' verrekespuutsjes te kriege en wiste op hun duimke, boe ze et lekkerste *lever-en-poet* veerdig maakde en boe ze de bèste *rommedoekes* kriege kóste.

Tot vandaog-t'n-daag woorte hieresoepeekes geregeld in de kaffees gehawe. Bij ziech toes of mèt dames móste ze dao niks van höbbe, want et waor 'n twintig jaor geleije nog abseluut gei gebruik, tot dames in de kaffees kwaome.

Mosselpartije organizeerde de *hospesse* geregeld eine kier per jaor veur hun klante, mer de lekkernije waore dèks genóg wel ins van twiefelechtigen aard. Soepes van katte, raove, kaafsouge, *kwakvorsebetskes* en ander neet te neume delikatesse vonte leefhöbbers genóg. Ouch minnigen das of vos vont te weeg van alle vleis en zellefs woort ins in de Bassing enen ezel, dee zeker daartig jaor aajt waor en ziech opgehange had, mèt te nudige pötsjes beer doorgespeuld.

Versjeije *kompelijkes* bespraoke zoe geere et prepareere van allerlei gerechte, totse bij de res van de kaffeebezoekers 'de kooktaofel' geneump woorte. Oore laank kóste die ziech bezig hawe mèt ziech onderin te vertèlle 'wat nog lekker waor', tot zellefs eine in gedachte aon zene nevemaan vroog: 'geef miech te sajs ins aon', es heer ze beer meinde. Zoe zant ouch ins. enen aovend örreges zoe'n kooktaofel bijein. Es et zien mós waor et eigelek 'n zaanksósjeteit, mer in de regel maakde ze mie werrek van etgeen hun keelgaat ingóng es van wat t'roet kwaom.

'Zjang, wat höbste te ete?' imformeerde ziech 'de Witte' aon de 'garçon', en dee begós op te neume. De kääs bepaolde ziech tot 'n kreefteslaoj mèt 'mayonnaise', die de Witte smakelek begós nao binne te speule, ondertösse tot te andere debij begóste te *giepe*.

- 'Dao bin iech noe naets ene groete leefhöbbber van gewees', verklaorde 'de Greune', 'geef miech mer enen *teleur* ertesop'.

- 'Es ze good is veerdig gemaak mèt 'n hemke en 'n oer en ene poet', mërrekde 'de Roeje' op.

- 'Wat meinste wel, dat is zoe'n kuns neet', mingde ziech 'de Zwarte' in et gesprek. 'Wie lès m'n vrouw op reis waor en de maog miech kraank woort, höb iech ertesop gekook en de kinder höbbe neet gegete devaan, mer gevrete, köstelek, köstelek!'

- 'Wat meinste', zag toen 'de Geele', 'es veer toes ene rosbuf hōbbe, moot iech em altied brooje. M'n vrouw lōk heer noets zoe good'.

- 'Es veer ene sjaopebout hōbbe, lèk iech em altied zellef in de kruije', deilde 'et Grijske' mèt.

- 'Dao hōbste noe vès', zag 'de Gouwe', 'dee koup iech altied zellef. Meinste, tot mien vrouw ziech in vès kint? Die liet ziech 'n *berreb* veur ene snook in hāor voes stoppe. Friedagsmōrreges bin iech al vreug oppe merret en dan ammezeer iech miech mèt e peursike te bakke veur bij de koffie'.

Zoe gōng et te taofel rond. Eeder prees z'n eige op zienen toer euver *etginnige* heer kós veurtbringe in de edel kookkuns. Et water kwaom hun debij in de mond.

- 'En iech garandeer uuch', betuigde de jongste, 'dat geine zoe good 'n gaajs wèt veerdig te make es iech. 'A l'instar de Visè' mèt knóflook en 'n witte sajs.....

- 'Dan kóste us wel ins laote preuve, waste kins', onderbraok em 'de Blouwe'. 'Wèt ger wat? Ver zōlle-n-onderein oetlèGGe veur 'n koppel gejs en Tuur zal ze veerdig make'.

Tuur ze geziech betrok e bitsje, want heer had wel get hoeg opgegeve van z'n kinnes, um neet achter te stoon bij z'n kammeraote.

Zoe gezag, zoe gedoon. De portmenees kwaome veur d'n daag. Tuur ontfont et nudige geld mèt te opdrach, te zōrrege, tot me gei klaoge euver em zou hōbbe, en d'n aovend van de soepee woort vasgestèld; mer, ein kondiessie woort tebij gemaak: medam noch te dōchter mochte-n-in de keuke komme um em te hellepe en twee kollega's woorte-n-em aongeweze veur de kontrol.

Wie Tuurke later in ze bèd laog begós er te prakkezeere, wie heer dat zaakske mós opknappe. Gaajs allein kós me toch neet prezenteere, dao mós nog get bij zien, naturelek eerappele en umtot heer zellef zoevāöl van *paolertsjes* heel en die oet te bōsse gemeekelek waore veerdig te kriege, besloot heer, de menu same te stèlle oet gaajs, paolertsjes en eerappele.

E paar daog later al tege-n-oor of vijf versjeen Tuurke in de keuke van de kaffee en ontfont nog van de medam de nudige aonwijzinge euver ketele, *kasserolle*, potte-n-en panne, peper en zaajt en zoe wijer. Op 'n taofel laoge de twee slachoffers, umgeve door de bōsse paolertsjes en daoneve ene groete kōrref eerappele.

Wie eve later de twee kontrolōrs ziech aonmelde, bont em medam nog ene wij je blouwe *sjollek* onder z'n errem en ondertōsse tot z'n vrun et ziech gemeekelek maakde en ziech eeder op hun gemaak in ene *zedeleer* neve de *kwiezenjèr* zatte, begós er z'n veurbereidende wèrrekzaamhede. Mèt enen iefèr van vrouw Dasse begós er de gejs te plōkke, die heer zellef in Heugem had goon koupe. Wie mie de bieste *evels* oet hun veere kwaome, wie mie tot bleek, tot 'te kringe' - wie heer ze neumde -- broedmager waore, vel en kneuk. Ze waore gaw geplōk, aocherrem, en wie heer ze oethaolde zoot gei loed vèt t'rin.

Nao et plōkke begós er oet t'n treure veur twellef maan eerappele te sjèlle, naturelek vāöl te vāöl, want heer had bang, tot te gaste neet genóg

hadde. Es me noe zellef twie meeg heet en doezende eerappele heet zien bewèrreke, dan is et nog neet alles um eine behurelek te sjèlle. Wat heer doog waos mie *rontelum* stökker devaan snijje en es er 'n oug t'roet mós hoole, baorde heer *looker* d'rin, tot er aon d'n andere kant oetkwaom. Heer sjèlde mer raak en de andere zaote-n-in e zaolig niksdoen tou te kieke, tot eine op et idee kwaom, 'n slaopmöts van medam te v'raoge en em die op zene kop zat.

Ouch aon et sjèlle kwaom 'n ind. Toen maakde heer de bösse paolertsjes nog ope en sjödde die in ene kómp en zat ze in enen hook van de keuke op ene stoel, totse aon d'n toer kwaome um gewerrem te weurde.

Ene reuzeketel woort op et vuur gezat en de kookerij begós. Et waor e vuur wie 'n hël, mer Tuurke waor neet van de ketel aof te sloon. Mèt et kookbook van z'n mama in ein hand en 'n *versjèt* in de ander, umgeve door ene warboel van veere, sjèlle en allerlei keukegerei, bestudeerde heer de veurtgaank van ze gebraojs. Heer zwèdde devan.

Et oor van de soepee naoderde en in de kamer achter de kaffee verzamelde ziech te *kompenij* al um de sjoen gedèkde taofel. Et woort al later en later en hunne maog begós daonig te jeuke. Tuurke kwaom 'n ougeblik in mèt *sjollek*, slaopmöts en *versjèt* um vol azjietaassie ter kinnest te bringe, tot te 'kringe' nog neet gaar waore, umdat em et vuur haos waos oetgegange en verzeukde um nog e bitsje gedöld.

Eindelek kaom de *kemissie* van oet te keuke, tot te smölpertij kós beginne. Triomfantelek droog Tuurke ze gerech binne en prezenteerde ene groete kómp, boe-in me oet 'n dikke witte pap heij en dao ene knook zaog oetsteke.

Koelek lepelde d'n ierste *evels* z'n poorsie oet te pap, of heer deilde mèt: 'iech konstater verdachte bestanddeile op menen *teleur*', want door de witte sajs baorde ziech ene lange zwarte snavel van ene kop, dee wel zeleve gekwaak had, mer noets gesnaterd.

Wantrouwend begós nómmer twie in de kómp te reure en al gaw dook enen twiede zwarte snavel oet te klunters. Noe vèzde eeder op zenen toer ene knook op, of get vel of 'n raovekarkas. Van alles kwaom oet te kómp, behalleve e fatsoenelek stök gaajs. Ene störrer van verontweerdiging góng *rontelum* de taofel op. Allerlei open aonmèrrekinge woorte aon Tuurke z'n adres geriech in verband mèt te leefelekste benaominge.

- 'Knoejert, gifmenger, aofzètter, prutser, *knuddeleer!* Is tat gaajs? Wat *knótsj!* Et is *leerelap*. De höbs tiech get in d'n voes laote duijje! De höbs us tao Bet onderein gekeuteld, *klómmeleer!*'

Tuurke weerde ziech nao alle kante. Heer begreep niks tevaan, wie die raove in zene ketel waore gevloge, mer de andere hadde gaw door, tot tat et werrek van de twie kontrolörs waor gewees.

Mèt e mismeujetig geziech kwaom Tuurke noe mèt twie kómpe *oettrein* gekookde eerappele aondrage en e paar sajspanse. De kammeraote hadde-n-appetiet, en al waor van gaajs zellef neet vööl te vinde, ze zouwe ziech tan mer mèt 'n eereppelke en de sajs kontent stèlle.

Mer noe waor Bet vreemps gebäörd. Wie eine ene lepel oet te sajspan wou numme, bleef te pan d'raon hange; ouch te andere kraoge de lepele neet mie oet te dikke pap in de kómp. Zjus kwaom de medam binne en

vroog aon Tuurke: ‘Höbt geer ouch get oet tat pötsje genómme, wat op te sjouw stónt?’

- ‘Jao, medam, iech höb einige lepele meel d'roet genómme veur in de sajs te reure’.

- ‘Aoch! en iech had tat zjus vanmörrege gehaold veur m'n beeldsjes te plakke; et waor gips’.

Dao vloge kneuk, pu, snavele, vlörreke en karkasse nao Tuurke zene kop. *Krietenteere* van de gif vlögde-n-er de keuke-n-in, smeeet slaopmöts en sjollek tege de grond en verdween zonder spoor nao te laote. Op te stoel in d'n hook van de keuke vont medam sanderendaogs nog te kómp mèt te vergete *paolertsjes* stoon.

'n Vastelaovends-avontuur.

De familie De Broer-Linghe-van Lamm-Straelen had veer naome; mèt tie van mevrouw debij, es et zien mós, zeve! Ouch waore nog te nudige lètters teväöl d'rin. Of tie deftig waore en ofse 't ouch good wiste! Mós ene gewoene mins mer mèt eine naam zien door de wereld te spartele, zij hadde-n-ers wel veer nudig, want ze voolte ziech zeker veermaol mie weerd es enen andere.

Menier waor örreges oet Holland in 'n Rieks-betrèkking nao Mastreech es sjèf euvergeplaots. Ofse gefortuneerd waore wis niemand, mer lui mèt veer naome móste in eeder geval veurnaom personazjes zien.

Heer, altied eve glad gesjore en puntelek in et zwart, zaog me noets zonder hoege zijjen hoed. Me zou goon geluive, tot heer ze geziech wazde zonder em aof te zètte. Heer leep altied, of er ene stek had ingeslik en dee van et Goevernemint nao et Ministerie mós bringe. Es mevrouw oetgóng, zachte de naobers altied: ‘aangedaan gaat uit’, want et waor, ofse altied häör ganse kleijerkas um en aon had. Ze droog häör gegollef haor mèt pommaad op häöre veurkop geplak en niemes wis, boe ze de kante gardijnsjes vandan haolde, die ze es ‘voilette’ um häör geziech drapeerde. Ze trok *gestiedig* e pienelek geziech of 'n *EEKSTROUF* häör zjeneerde en ze beloerde ene bórregermins vief-en-twintig tèlle laank, ie z'em antwoord gaof en doop ze dan häöre mond ope, dan waor et, of häör wäörd gouwestökskes en witgeld waore. De kleinste *fitsfetskes* leetse ziech aon hoes bezörrege en dan móste de leveranseers nog op hun bloete kneeje goon zitte, um veur de genaojige klandizie te bedanke. Ze woort ins bleik van de verontweerdiging, wie twie fabriksmeitskes neet veur häör oet te weeg góngge op ene smalen trotwaar. - ‘Opzij gaan, meisjes’, zag ze, ‘opzij gaan!’ Wie ein van de meitskes stoon bleef en gans verwonderd antwoorde: ‘Wat is et noe? de stóp is zoe good van miech es van diech’, toen sjuivde ze mèt 'n verpletterende minachting, wat allein te gevollge had, tot et ander meitske häör naoreep: ‘Seg, Haagse Leen, mot je nog fer?!’

Nao lang imformaassies had ziech te deftige familie De Broer-Linghe-van Lamm-Straelen eige gemaak mèt e paar ander families van eus ‘Hollandse kolonie’. Die neumde ze ‘de menschen’. Veur de res waore ze wie veer Mastrechteneers dat heite ‘ongenaakbaar’ en dat bleve ze, totse dadelek

oet eus stad trokke, wie menier nao e tienjaorig verblief gepensjoneerd woort. Mevrouw veuraal waor blij, totse heij vórt kwaom, want: ‘de lui aten hier zoo'n dikke aardappelen!’

De weerdige koppel had 'n einige dochter, Grada, neet sjoen en neet lielek, mèt e kontent póppegeziech. Ze loerde altied nao häör mama, ofse dorref te lache of neet. Ze waor wel nao de mode gekleid, mer, of häör kleijer neet nao häör lief zaote of häör lief neet nao häör kleijer, et bleef 'n ‘houte Klara’. Grada waor in de jaore, tot et tied woort um häör aon de maan te hellepe en menier en mevrouw meinde, tot et taoveur genóg waor um häör in de komedie oet te winkele of bij de konzerte op Slavante of in d'n *Ingelsen Hoof*. Mer dat lökde neet, want ene jonge mins, al had heer Grada nog zoe verleijelek gevonde, kós mer zoe neet nao hun loozj of hun täöfelke komme en zèGGe: ‘gef miech ezzebleef eur dochter, eure zege en get sent’. Dat begrepe ze nao e paar jaor oetwinkele ouch. Toen woorte ze get mètgaonde en begóste jonglui bij ziech te imviteere. Veural offeseere woorte oetgenudig, want ze dachte zeker, tot tie ziech zier verierd zouwe veule door de hoeg ondersjeijing, um in zoe'n *benkeleke* deftige familie te weurde tougelaote. Zoene lutenant zou wel zeker toubiete. Of tao noe ouch al ene jong van börreger aofkoms onder leep, sjeene ze minder op te mèrreke. Heer droog toch enen titel en zoe iemes kós nog wel ins generaol of minister van oorlog weurde.

Onder de lutenentsjes van deen tied waor ouch ene jong van e familieke, wat abseluut hoegerop wouw. *Koelek* had heer z'n aonstèlling es offeseer verkrege, of er kós opins gein klein lui mie. Et waor, of er mèt te pluime op zene sjakko en de epolètte op z'n sjouwers 'n deil van z'n herinneringsvermoge (wat tao tösse-n-in laog) verlore had, want opins kós heer z'n vreugere speul- en sjaolkammeraote neet mie, rappeleerde ziech *krie*, wee z'n familie waor en vergaot zellefs z'n eige moojerstaol. Heer spraok opins allein mer Hollands. Al zene vrijen tied waor er neet veur de deur van de offeseere-sósjeteit *eweeg* te sloon, die em blijkbaar mie aontrok es te kazerrene. Van dao-oet salueerde heer hiel ‘gracius’ te passeerende dames, mer smoezde binne mèt te ‘garçons’, totse ze verteer mer zouwe-n-opsjriev tot t'n ierste. Van tied tot tied veel em ouch nog wel ins in, tot heer onder z'n vreuger kinnesse ene vrund had, dee heer dan einige göldes aofliende, um weer sebiet te vergete, tot tee vrund bestónt. Ouch e paar daog veur de Vastelaovend had heer zoe zene kammeraot Jeu van Bun bezeuk, um dee van e paar peerdsouge te verlosse.

Et woort Vastelaovend.

Mastreech waor oet. Aajt en jonk, riek en errem, *verkleid* en onverkleid, zaat, haafzaat en neuchter kriejoelde door de straote of trokke van d'n eine kaffee nao d'n andere. Allerlei leedsjes sjalde doorein. Monika's, toethores, trumkes en ander insterminte klonke door et gesjater van de *verkleiders*. Alles spiktakelde tegenein op. Me ammezeerde ziech of me doop mer zoe.

Et leep tege zeven oore. Veur de Mómme heel 'n kouts stèl. Veer offeseere spronge d'roet, boe-onder eus bovenumsjreve Wömke Beitels, dee de kótsjeer opdroog um te wachte, totse ziech verkleid hadde en häöm alvas opgaof, boe heer hun later bringe mós.

E bitsje later kwaome veer es *batraove* verkleide maskes oetgespronge. - ‘Jonges, die kouts in!’ , steukde-n-eine-n-op en, dinkende, de kótsjeer te plaoge, krope ze alle veer in de kouts, mer de kótsjeer lag te *smik* euver de peerd en voor *eweeg*, um stèl te hawe veur et hoes van menier De Broer-Linghe-van Lamm-Straelen. De maan sprong van de bok, belde en persijs, of et zoe zien mós, stabde de veer *batraove* de stóp op.

De maog kwaom ope doen. Veer verkleiders mèt 'n kouts, dat zouwe vas te veer offeseere zien, die verwach woorte. Et meitske, dat zellef geere mèt te Vastelaovend d'ropoet heij gegange, lagde van plezeer, wie ze de *verkleiders* zaog. - ‘Komt mer mèt, hier’, zag et en góng hun veur nao de salon, boe de familie op häör imvitee's zaot te wachte. Dao zaote-n-al mie genudigde, allemaol van etzellefde kaliber. Dames, die mèt hunne *kink* in de huugde en opgetrokke winkbrouwe hun teskes tee dronke en hier, die gewiechtig oreerde euver et beleid van stads- en landsregeering, die vollegens hun naturelek noets get goods dooge. ‘Pruimpjes en Prisma's!’

Dao kwaome eus *batraove* nao binne gevalle wie veer ape in e *kevintsje*. Seffes waor d'n hiele salon in opreur. Et gezèlsjap, dat neet anders meinde es te veer offeseere te zien versjijne, begreep wel, tot et bij zoe'n grap gein geziechter mós trèkke wie de doejegreevers en doog, of et te mop ‘allemachtig aardig’ vont.

Eus *verkleiders*, die *evels* alles behalve de veer lutenentsjes waore, maakde ziech seffes eige aon d'n toustand.

- ‘Wel, papa, hoe gaat het, ouwe jongen?’, zag Harie Hameleers en sjöddelde d'n awwen hier z'n hand, tot z'n euverhumme oet zene *zjielee* kwaom.

- ‘Goejen avond, allerliefste mevrouwtje, bekoorlijk als altijd’, miawde Nol Brouwers tege mevrouw en *puunde* galant häör hand door ze maske, wat nog naat waor van et beer.

- ‘Groote Grut, Grada!’, reep Giel Nieste, dee stabelgek nao alle meitskes waor, ‘hoe staat het met het leven? Nog altijd niet getrouwd? Geef me eens een lekkere zoen!’ En heer duijde Grada, die iers nog ins gaw nao häör mama keek, tege ze blouw *keelke* aon.

Jeu van Bun, dee de veerde van et *klikske* waor, spraok gewoenelik neet vääol mer späölde zoevääol te beter piano, dao heer al etteleke jaore op et konzervatwaar van Luik waor. Noe maakde heer mer militair salu's nao alle kante.

Mevrouw, die begreep, totse mèt Vastelaovend häör gewoen deftigheid neet kós bewaore, vroeg hiel veurkommend: ‘drinken de heeren ook een kopje thé?’

- ‘Thé?’, zag Harie, en me hoort, tot heer ziech werrekelek versjrok, ‘thé?, als we bier drinken, kunnen we wel thé.....’, gelökkig heel er ziech in. - ‘Dank u wel, mevrouwtje, liever niet. Zeg, ouwe heer, heb je niets in de flesch?’, riegde heer ziech aon menier.

- ‘Zeker, Sjang’, lagde dee trök en vont ziech al hiel kemik, tot heer tege iemes ‘Sjang’ zag, dee er hielemaol neet kós. Heer belde en zag aon de maog, totse wien mós bringe.

- ‘Hé, daar heb je tante Kee ook!’, zag Nol opins, wie heer, dee gans

Mastreech van binne-n-en van boete kós, onder de dames ouch 'n me-vrouw opmèrrekde, die heer wis, totse onderein 'tante Kee' hède. - 'Nog altijd zoo'n last van kiespijn?' Alles lagde en 'tante Kee', die e vals gebit droog, lagde mèt wie ene boer, dee tampijn heet. Ze vont tee *verkleider* wel get al te famieljaar.

- 'Dan zal ik u maar geen bitterkoekjes offreeren', meinde Harie, dee e bekske *makrons* op taofel zaog stoon en ers dadelek e stök of zès onder et lepke van ze maske doop verdwijne. - 'Jonges, nump uuch ouch e sjijfke', nudigde heer oet en mevrouw zaog mèt onwèl häör kwaart kilo keukskes verdwijne, mer ze dach bijtijds aon et gelók van Grada en sjöddelde lachenteere mèt häöre kop.

Noe begós Nol, dee zès jaor gymnasium achter zene rök had, mèt menier De Broer etc. 'n komverzaassie in et Greeks, Latien, Frans, Duits, Ingels, Hollands en Mastreechs onderein, tot tee meinde, minstens mèt enen 'attaché' aon e boetelands gezantsjap te doen te höbbe. Harie zag te res van et gezèlsjap te woerheid en houwde allerlei intimiteite d'roet, die de dames en hiere al dèks ene *stók* aon hun hart dooge kriege.

Jeu, dee niks te zèGGe wis, aot en dronk mer, tot er ziech opins aon de piano zat en enen onmeugeleke potpoerrie begós te fantazeere. Van de 'Mondschein-sonate' van Beethove góng heer euver nao: 'Veer goon nog neet nao hoes, nog lang-neet, nog lang-neet', van 'La prière d'une Vierge' nao 'Die niet draaje wil die staat maar stil' en van 'Wilhelmus van Nassauwe' nao 'Vrouw, gef tat keend veur 'ne sent ene lekkeren oliekook'.

Giel, de meitskesgek, heel ziech ondertösse bezig mèt Grada. Heer doog häör allerlei euverdreve leefdesverklaoringe en wouw häör op et lèste abseluut *pune*, mer heer kós neet aon häör geziech komme, umdat te neus van ze maske te laank waor. Grada vergaot zellefs nao häör mama te loere en de salon van menier en mevrouw De Broer-Linghe-van Lamm-Straelen begós zoe get op e gekkenhoes te liekene.

- 'Wim, een wals!', kommendeerde Nol opins, dee de zwiegende *verkleider espres* Wim neumde, um em veur Wöm Beitels te laote doorgoon. Jeu van Bun (alias Wim) begós te wals oet Faust en dao drejde Nol mèt mevrouw, Harie met 'tante Kee' en Giel mèt te 'houte Klara' in de runde wie langer wie gawwer en de ander dames en hiere kwaome los en leete ziech mètsleipe onder et oetroope van 'o, gunst!' en 'nee, maar!'

Dao ringelde de bel opins en binne kwaome veer nuij *verkleiders*, noe de echte, verwagde offeseere, akeleg proper verkleid in *piero's* zonder maske, allein mèt 'n opgezat knievelke van vief sent. Ze stónte te loere, ofse 't in Kölle hoorte dondere. Zoene wèlle boel en dat bij de ongenaakbaar familie De Broer etc.!

De wals heel op.

Noe waor ouch geinen twiefel mie meugelek. De veer *batraove* waore-n-indringers, ze waore dao neet op hun plaots. Et gezèlsjap veranderde zeender ouge in d'n oetwinkel van e komfeksie-magazijn.

De veer offeseere, die in de gate kraoge, boe et um te doen waor, begóste erreg veurnaom te doen en 'plichtplegingen' te make tege de dames en hiere, wat hun es *piero's* al hiel verkierd stónt.

- ‘Nu, luidjes’, begós menier De Broer hiel aofgemete, ‘het is nu welletjes geweest; ik geloof, dat het tijd voor jullie wordt’. Mèt ander wäörd: ‘maak, tot ger vórt komt’. Mer eus *batraove* gaove de lol zoe mer neet op en bleve doorsjateren en *kabriejoele* make, ouch um neet te sjien te höbbe, totse veur de veer piero's op te luip góng.

De offeseere begóste ziech *evels* verpliech te veule, hunne gashier te hóllep te komme en, es et zien mós, hun dapperheid te tuine. Ouch zij begóste-n-aon te dringe op et vertrèk van de ongenude gaste. Veural Wöm Beitels maakde ziech taobij verdeenstelek. Heer góng op Jeu aof, um dee te doen ophawe mèt pianospeule en permeteerde ziech, um dee ze maske aof te trèkke, mer *koelek* herkaant heer Jeu, of te gedachte aon de geliende göldes spoot em door zene kop.

- ‘Verdrejd, kerel, bis tiech tat?!’, zag er stèllekes, mer hel op góng er door: ‘nou, die is goed hoor, die is kostelijk!’ En in zenen *ambras gebierde* heer of er et groetste plezeer had in de verrassing. Alles loerde eve verbaas. Dus waore-n-et toch kinnesse.

De geziechter begóste weer te ontdoeje en dao eus *baträöfkes* noe ouch te *mónter* waore, um de grap te wiede te drieve, en onaongenaom te weurde, maakde ze van de gelegenheid gebruik um aofsjeid te numme en te bedanke veur de gooj ontvangs.

Ze pakde ziech onder d'n errem en danzde de deur oet.

Sondags t'rop kwaome ze de familie de Broer-Linghe-van Lamm-Straelen oppe Vriethof tege en stikde haos van de lach, wie ze d'raon dachte, totse al die deftigheid wie de gekke hadde laote rondspringe.

Wie die later nao d'n Haag trok waos Grada nog altied te kriege.

Wie de aw wieker poort verdween.

Et waor in et jaor 1868 tot Mastreech zou ontmanteld weurde. De stad zou gein vesting mie blieve. De mantel, dee zoe lang besjerremend um de stad geslage waor en dee häör zoe dèks bewaord had tege plundering, oetmaoring en verwoesting, kós häör neet langer mie vrijware. De wallemör, tores en poorte, grachte, valbröGGe, forte en werreke hoovde geinen deens mie te doen. Mastreech woort door et Nederlands verdedigingssiestem priesgegeve. Et woort 'n zoegenaomde ope stad.

Dee in eus gezegend jaor 1920 kint naovertèlle van et bombardemint van 'n stad of tee de vreiseleke verwoesting heet gezeen, die eus moderren bomme kinne veroerzake, zal um dat besluit neet rouwig zien. De lui van deen tied begrepe ouch wel, wat tat zèGGe wouw. Hun groetawwers vertèlde nog van de Fransen tied, wie toen eus stad in veer daog mèt 12000 bomme en kogels besjote waor en haaf in puin laog. En wat waore de bomme van toen? Et gesjôts van op St. Pietersberreg droog nog neet tot aon de Lurestraot, want tao sjulde ziech enen houp lui.

Et zou gedoon zien mèt te lang rij belegeringe, die eus veste had oetgestande door alle iewe heer van Noormanne, Luikse tróppe, Spaonse, Staatse en Franse legers. Mer, noe mèrrekde ze ouch, tot häöre mantel oet te mode waor en häör vääls te ing zaot. Dus te mantel mós valle. De vestingwerreke zouwe gesliech weurde um plaots te make veur woe

ninge en sjaole, kèrreke en kluusters, febrikke, pareke, kanale en *bassings*. Mèt te walle mör woorte de grachte tougegooid en de poorte móste verdwijne, want tie laoge zjus wie groete mouzevalle aan de ingeng van de veurnaomste straote, die oetkwaome op te groete verkiersweeg nao d'n Bosch, Breusselt, Tongere, Hasselt, Luik en Aoke.

Alzoe waor beslote. Mer ein oetzundering waor gemaak. De aw Wiekerpoort, ouch wel Aoker en Duitse poort geheite, zou es monumint en gedachtenis aon de vreuger verdeidigingswerreke stoon blieve. Braok me aon weerskante de moer devan aof, dan bleef ene veerkentige steine blok euver mèt te poort in et midde. Góng me daodoor, dan leep me iers euver 'n valbrök, die 'n steine brök mèt e veurplein d'rachter verbond. Bove de poort waor ene stein aongebach mèt et vollegende opsjrif:

In Joer M.C.C.C.C. en acht
Die Luick hadde Tricht belacht
Daer noe M.C.C.C.C. en twelve
Maekde die stad deese brug selve.
Seit voersinnig en voerdechtig
En laet neit zoe veele in tier seit mechtig.

Wat zoevööl beteikene wouw es: In et jaor 1408 hadde die van Luik Treech belegerd. Daonao maakde de stad tie brök oet veurzichtigheid en veurdach. - De raod woort taobij gegeve: Laot ers noets mie in de stad es geer meister kint blieve.

Onder de poort rechts woende de porteer, dee eederen aovend um negen oore de poort mós sleete en dan tösse twie seldaote de sleutel nao de Hoofwach brach. Wie de poort neet mie hoovde geslote te weurde, góng de lèste porteer ouch mer doed, mer z'n vrouw waor blieve woene. Häör woening waor zeker solied, mer toch neet stevig genóg um häör te vrijware tege de *ströppestreek* van de Wieker koejonges, want tie goojde häör wel ins *grooze* door de sjouw aof, die op te waal oetkwaom en zoe kraog tat errem mins dèks genóg root in et ete. Kwaome dan de seldaote van de wach aon d'n eine kant te waal *opgekledderd* um hun te pakke, dan smeerde zij em aon d'n andere kant aof.

Ouch te boerinne, die mèt hun kórref nao de merret kwaome, móste-n-et misgelle; die kraoge-n-al van alles op hunne kop, naat of druug, al *naovenant* tot et veel. E gans bezunder plezeer hadde die *strebenders* t'raon um op 'n aait buurke te passe, dat altied enen hoege zijje op had, mer zonder boojem, en noe waor de kuns, um dee van bove-n-aof steinsjes in die kachelpiep te *litse*.

Al gaof tie poort noe ouch nog zoe e plezeer aon de jonkheid, de Wiekeneers waore mèt hun monumint neet *opgezat*. Es tee 'staank-in-de weeg' tao stoon bleef, redeneerde zij, dan bleef ouch Wiek aon dee kant aofgeslote. De veurstad zou ziech aon dee kant neet oetbreije. De lui zouwe langs enen andere kant te stad in- en oetgoon en de *kommers* zou zeker erreg t'ronder lijje. De '*Worteletikkers*' mopperde en foeterde. De vrok tege-n-et monumint greujde mèt t'n daag en..... kwaom eindelek tot 'n oetbeersting.

Enen aovend - zoe vertèlde miech te lèsten euverlevende van de Wieker samezweerders - kwaome veer op te waal bove de poort same in

'n geheim bijeinkoms en dao woort beslote, um de poort kort en bondig aof te breke. D'n tied woort bepaold en eeder, dee kós, zou zien gereidsjappe mètbringe. Dee gein had, zou ze kriege van de jonges van Jos. T., dee in iezervaore doog.

De bepaolde nach kwaom aon. In de kaffee-Van den Boorn bij de poort kwaom me bijein. De gebreurs P. hadde 'n dommekrach en breekiezers mètgebrach en Fons Th. e stèl zakkedreegers aongemonsterd, um et groof werrek te doen. Poste woorte-n-oetgezat veur es soms nachwakers ziech vertuinde, mer die leete ziech zelde-n-of noets in Wiek zien. Aofgesproke woort, um onder et werrek neet te spreke of ziech bij naome aon te roope, um ziech neet te verraaje.

En toen gong et aon de geng. Bove in et middel woort begós. De Wiekeneers braoke dao d'n dèkstein op en de zakkedreegers graovde nao ondere tou. Et bleek hun dao te mechtig, umdat te eerdlaog dikker waor es ze meinde, zoedatse van dao-oet neet tot aon et gewöllef van de poort kóste komme.

Ondertösse, door et ongewoen *geboenker* oet hun nachrös opgesjrik, versjene euveraal de bewoeners van de umliGGende hoezer in hun vinsters, mer die kóste niks ondersjeije, en de vrouw van de porteer zaoleger had te vlöch genómme, wie ze häör hoes bove häöre kop begóste-n-aof te breke. Zeker door häör gewaarsjouwd kwaome e paar nachwakers t'ropaof, mer die woorte mèt *brikke* op te luip gejaog.

Et waor e misterjeus geval. Me hoort in d'n duuster mer *böttele* en houwe, stein en klute nao ondere valle, mer me hoort gei minsegeluid. Wie d'n iersten opzat mislökde woort opnuijts beraodslaag. Ze gónge links te waal aof en heele de bespreking op te neergelaote stam van de *Bastiaone* en me zou noe goon probeere, um de sleutel oet te poort te hoole. Mèt nuijen iefter woort te aofbraok hervat. Um de sloetstein te bereike heele zij ziech mèt 'n kèttel aonein vas. Eindelek veel de sleutel en mèt sjoot e gans stök van de poort in.

Mer toen woort et ouch tied, want toen kwaom de wach aon. Ze sloeperde de waal aof, et Rutersträötsje door en zoe nao hun hoezer. Sanderendaogs waor gans Wiek en Mastreech in opluip. Persessies van lui kwaome loere. Ze kraoge gein huugde devan. De naoste *naobers* kóste geinen oetlèk geve. D'n eine meinde, et hadde vreemde gedoon en d'n andere zag, tot te *evermennikes* aon et werrek waore Bewees. 'n Onderzeuk woort ingestèld.

Einige van de deilnummers smeerde-n-em wieselek te stad oet en sommige woorte veur de rechbank gebroch, mer die heele ziech good geslote, tot et onderzeuk op niks oetdrejde. Aon eine manier D., woort te strikvraag gedoon, ofse mèt houte of mèt iezere gereidsjappe hadde gewèrrek. - 'lech höb hure zèGGe mèt pennemetskes', gaof tee ten antwoord. Wie *evels* te Magistraot van de stad zaog, wie zier et stoon blieve van die aw poort et ongenoege van de Wiekeneers opwèkde, besloot tee dan ouch mer, häör et lot van de ander poorte te laote deile en leet et werrek voleindige, wat door de Wiekeneers begós waor.

Later, wie de aw monuminte van de stad gerèstoreerd woorte en de inwoeners wie langer wie mie belang begóste te stèlle in de aajthede, die

zoen eerwierdig ‘cachet’ aon eus geboorteplaats geve, toen hadde ze spiet van et werrek, watse ins meinde, tot in et belang van Wiek gedoon waor.

- ‘Jeh, wat deit me al neet es me jonk is’, besloot mene zèksmaan, en sjonk nog ins e Fien likeurke-n-in.

'n Tristige historie.

Pieke waor ene rare Sjinees van e keend. Heer waor wel neet nuijsjierig, mer wis geere-n-alles. Dao kós niks te doen zien of Pieke waor debij. Waor ruizing op te Verrekesmerret, Pieke zaot tösse de lui, waor brand in 'n sjouw in d'n Heksenhook, Pieke stónt in de vāörste rij van de kiekers, waor et kërremes, Pieke wis al, wat in alle kraome te zien waor, ie ze ope maakde. Van alles mós heer et zijnt hóbbe.

Dat begós al wie er vief, zès jaor waor. Dan waos Pieke opins verdwene. Es taan de ganse familie en de hiel naobersjap oore laank gezeuk hadde en me begós ziech ongerös te make, tot er *dèks* gestole waor of verdronke, dan kwaom 'n vrouw mèt em *aongebösseld*, die em gevonde had aon *Abrahamslook*, boe heer mós wete, boe de leimboer z'n kaar vólde, of te vèlder kwaom mèt em aongezat van de *peerdskoul*, boe heer mós kieke, wie enen doejen ezel onder de grond woort gestop. Dao waor gein hin op te luip, gei peerd gevalle, gei *speebak* woort geslach, dao waor gein parade, gein sernaad, dao kwaom gein persessie van Kevelaar, dao waor zellefs geine maoneklips, of Pieke waor present.

Dèks genóg leep er wel ins *knoeje*-n-op mèt z'n wiesneuzigheid, want me zaog em zelde zonder 'n öts in zene kop of 'n sjraom op ze geziech en op z'n kneeje had er geregeld e paar rouve van et *kleddere*-n-en kroepe, mer dat waor minder.

Alle sträötsjes en *getskes* van Mastreech waore-n-em bekind en de hoezer oet t'n umtrèk kós er wie z'n tes.

Jooge ze, vief hoezer links van et zijnt, bij de kuper et klei gespuis veur de deur oet, umdat et tao te drök woort, dan vonte z'et e kerteerke later in et achterhoes op t'n tweede zolder, nao onder geleije van Pieke enen toer van de ein zoldervinster nao de ander te hóbbe gemaak, want tan had heer al goon inspekteere, boe de kuper z'n reipe had liGGe. Kwaom menier en mevrouw vief hoezer rechts saoves toes, dan hóng menier in de gaank zonder et te wete zenen euverjas euver Pieke, dee onder de kleijer van de kapstok zaot. Wouw mevrouw dan nao häör kamer bove Boon, dan begós tie te preutele op te '*moutheuvel*', dee weer bezig waor gewees, watse mèrrekde aon de sjraome op häöre sjoen geboenden trap. Waore hun kinder dan nao béd gesjik en zaote zij in de hoeskamer van et stèlgewoorde hoes, dan hoorde ze opins veurziechtig te hoesdeur tou sloon en dan waor et Pieke, dee verdween. Mer kóste ze e paar daog later get neet vinde en hadde ze 't hiel hoes aofgezeuk, dan leete ze Pieke vraoge, of tee et *dèks* gezeen had en dan wis tee *prónt* te zèGGe, tot et in de *lienekamer*, in ene mangelbak of in de remies in de haverkis laog. Heer broch et weer veur de borde.

De kelders van de ganse naobersjap had heer doorsnuffeld, want tao

waor geine *kaosselebal* of gein *huif* door e keldergaat verdwene, of Pieke mós wete, boe ze gebleve waore.

Ene spesiale vrund van em waor meister Piepers, dee neve-n-em woende. De maan waor .eigelek bekker, mer de vrouw maakde koffie veur de boerelui en me kós koffiewater bij häör kriege. Ze tabde-n-e glaas beer debij en sjonke-n-'n *dröpke* en verkochte *veur de mieres* aal wat naam had, *babbeleere* en bökkeme, sókkerstekke en stinkstekke, zeuthout en *zoermoos*, knapkeuk en *potkies*, *krissie* en meelwörrem, *sjoep* en *sjölkes*, annieswaffele en lampolie, kanielbuunsjes en stokvès, peperkook en vuurwerrek, moppe en klompe. Et eint rook wel get nao et andert en et andert smaakde wel get nao et eint, mer de *sjeermoule* smaakde erreg nao *ges*. Dao leep me van op wie ene blaosballek.

Erreg proper waor et neet bij hun, want es ze drei *dröpkes* insjonke, dan hadde ze alle drei 'n ander kleur, umdatse de gleeskes neet goed oetspeulde, mer ze waore toch erreg *gespriekelek* mèt te lui. En of ouch al get *drek* aon e krentemikske zaot, of te vlaoj 'n hieringesmeekske had, et góng eve vlot van der hand. - 'Et kwaom toch allemaol aon ein deur oet', zag te vrouw en *pidzde* daobij häör ouge vruntelik tou.

Es te bekker gedoon had in z'n bekkerij, kwaom heer wel ins aon de deur e löchske sjöppe. Dan had heer altied ene blouwen *humperok* aon en ene *sjollek* veur. Heer droog 'n blouw slaopmöts en z'n bloete veuj staoke in e paar aofgesnooje sjeun, alles eve wit gepoejerd van et meel.

Meister Piepers, dee zellef e gans nès klein Pieperkes t'rop naoheel, heel vööl van kinder. Heer kós geere demèt speule, mer es z'et em te bont maakde, had heer 'n ganse bezunder maneer van hun doorein te *knoevele*. totse greun en geel woorte en toch neet kóste geluive, tot et meines waor. Es heer dat doog, had er de geweente, altied z'n tong debij oet te steke. Ouch Pieke waor dèks genóg dooreingesjödeld of *krissiewater* van em gemaak mós weurde, es heer zonder veurkinnes oet te kelder kwaom gekrope mèt ene *kókkerel*, dee in et gruus terechte waor gekomme, mer ondanks tat kós heer de bekker good lije.

Tot zene groete spiet góng meister Piepers *evels* op ene sjoene zonnige Junidaag doet. Heer had enen tied laank mèt zene maog gesukkeld en of z'n vrouw em ouch mer et ete instobde, heer wouw mer neet betere en wie z'em nog pas 'n gebrooje *kerremenaot* had doen numme en em e paar *sjeermoule* debij had doen gebruke, waos er opins erreger gewoorde en had te lèsten aosem oetgeblooze. Et waor 'n hiel konsternaassie in de naobersjap en de deilnumming waor algemeen. Dat bleek veural aon d'n houp lui, die door d'n daag nog ins nao d'n doeje kwaome kieke. Pieke waor de deur neet oet te sloon. D'n doeje laog in de kamer achter de winkel en, es ze dan et lake weer ins van em *opluvde*, kós heer em good zien. - 'Dao lik heer noe, d'n erreme sjellem', zag 'n tant tan en Pieke zaog, wie er dao laog mèt ene zuveren *humperok* aon en 'n sjoen slaopmöts op mèt e kweske. Et waor tristig' mer et waor zoe, er had ouch noe et puntsje van z'n tong oetsteke, of heer *knoevelenteere* gestorreve waor.

's Aoves woort te roezekrans veur em gebeijd. De kamer stónt vol steul en in de kaffee-winkel waore de hieringe, de *potkies*, de glazer mèt

sókkergood en de *piele* klompe langs te *mör* geranzjeerd en *rontelum* mèt rouw behange. De *naobers* en kinnesse kwaome bijein en voltegens loffeleke geweente waor Pieke debij. Vol gooj intensies en vol devoossie had heer ziech langs te moer e pläötske gezeuk tósse de dikke medam van de slachter en de stapel klómpe. Wat te groete lui dooge, doog heer ouch, mer dao heer nog neet good wis, wat ‘bid voor ons’ zèGGe wouw, umdat er et ouch noets dudelek had hure zèGGe, zag heer op zienen tied zoe good ‘fróns-fróns’ es te *mieres*.

Wie heer onder et beije 'n *gaasbies* wouw kepot make, die onder d'n onderste *piel klómpe* kwaom oetgekrope, voelt heer, tot door de vrach van de beuveste de stapel klómpe begós oet te wèrreke.

- ‘Spaar ons, Heer’, zag heer al mer ondertösse en duijde mèt al z'n mach mèt z'n sjouwer tege de klómpe, um die in evenwiech te hawe, want es tie *zeleve* umvele, dan had heer et zeker gedoon en dao zou miech get op stoon! Zjus noe bij de Pieperslui kós heer toch niks laote gebäöre, wat tie em zouwe koelek numme. Heer duijde mer en peerzde *al beijenteere*, tot em de zweit oetbraok van d'n *ambras*.

Mer in de kamer gebäörde onverwachs get vreiseleks.

- ‘Boebeldeboebeldeboeb’, góng et opins onder et lake en mèt ene sjók gaof ziech t'n doeje bekker haaf op en kwaom mèt ze geziech t'ronder oet. Et waor, of heer z'n tong kwaom oetsteke tege de lui. E meitske, dat neve-n-et béd zaot, gaof zoene *keek*, tot me niks mie van häör neus zaog en alles vloog euverind en weerde ziech, um de kamer oet te vlóchte en dao kwaom in de winkel de ganse stapel klómpe nao ondere getoemeld mèt e spiktakel, of et hoes inveel. Noe spronge ouch vääor al de lui op um ziech tege dee klomperege te beveilige.

In 'n ummezeens waor et in de kamer en de winkel e gedrings en e gesjriews, tot ziech te lui nog neet begriep kinne, tot tao neet mie doeje gebleve zien. Die achter waore wouwe nao vääore en die van vääor nao achtere. Gelökkig begreep te medam, die veurbeijde, de oerzaak van de onverwagde beweging van meister Piepers zaoliger.

- ‘Kinder, et is van de middesijn!’, reepse bove-n-alles oet. ‘Et is van de middesijn!’, reepe häör versjeije andere nao en de lui kwaome tot bedare. Et kós ouch door de hits en de *ges* van de *sjeermoule* zien, tot t'n errema maan nao z'n doed nog geplaog woort.

Ondertösse kwaom Pieke good tevaan aof. Mèt e paar nuij bölte op zene kop woort er onder de klompe oetgehaold en nog beklaog op t'n houp tou. - ‘Dat errem sjaop! Et hej de kop in kinne höbbe. Wat 'n stommiteit ouch, veur al die klompe opein te zètte. Haolt ins gaw e glaas water. Heet er niks gebroke? Staank ins rech, menneke. Höbste nörreges pijn? Nein, zeet er, heer zeet nein!’ - 'n Gooj ziel duijde-n-em e weffelke in zene mond, wat erreg nao petrol smaakde en wie ze mèt et glaas water aonkwaome hadde twie kompasjeus medamme em al tösse hun twieje-n-in nao z'n *meer* gebroch.

's Anderendaogsmörreges góng heer mèt te lieke en saoves danzde heer veur d'n taptou op.

Zingende ruizing.

De lang Nèt en Kaat 'de Kriekel' hadde-n-enen tied neveneïn gewoend in de Huzarepoort. Ze waore toen good bevrund gewees en dooge ziech geere onderein e plezeerke. Onder andere liegde de ein geere de ander in, boe get te kriege-n-of te hoole waor en zoe trokke ze ouch dèks same de Boschoort oet of et fort Wöllem op um op 'et Stort' *klötsjes* te *sjare* oet t'n aofval van de groete febrikke. Veurzeen van ene zak en 'n iezer zaote ze dan neveneïn te *dabbele* um et bruukbaar aajtgood t'roet te zeuke. Ze stookde daovan veur niks en, es ze vääöl hadde, verkochte z'et per ummer.

Iers waor et beuterke tot op te boojem, mer stèllekes-aon kwaom 'n haor in de boter. Ze kraoge-n-al ins wääörd; et lag ziech weer bij, mer te lange lèste waore de twee *naoberse* geslage vijandinne gewoorde. Ze gunde ziech et leech in hun ouge neet mie.

De lang Nèt waor espres teveur verhuis, mer wie Kaat get later de heur woort opgezag, heurde ziech tie 'n kamer vlaak tegeneuver Nèt, um die beter te kinne koejeneere. Nèt gaof häör niks tou en zoe stónt dèks et sträötsje blaank es tie twee ziech te woerheid aon 't zèGGe waore en ziech te *pókkel* volsjolle.

Op allerlei maneere zeukde ze ziech te treetere. Waor Nèt get vreuger nao *et Stort* gegange en had tie häöre zak al haaf vol, es Kaat aon d'n houp kwaom, dan waos tie *giftig*.

- 'De bis zeker bang, toste neet alles allein kaans inslókke', begós tie dan.
- 'Blief neet zoe lang in de nès liGGe', kraog ze trök.
- 'Iech höb gein familie in mene struzak wie-s-tiech, *hapsjaar!*'
- 'Gooj dene naam neet eweg. Diech bis anders neet op t'n höb oet. Wie kumpste anders alweer aon die nuij klompe, dieste aon d'n klawwe höbs?'
- 'Van mien eige sents gekoch!'
- 'Zeker bij de Zusters, boeste gistre-n-aovend stónts te belle'.
- 'Maak liever neet zoene stöb. De deis et *veur espres*'.
- 'Val in de zie! Gaank op 'n ander, es et tiech heij neet bevèlt'.
- 'Medam kaan neet tege de stöb. Zouste diech neet *bedoen?!* Gaank aon et fort Wöllem, dao zjoneert tiech euze stöb neet. Zouste wèlle. Zeker aon d'n houp, deestiech gistere aofgezeuk höbs. Este weer zoe get wèts! Zuug, dat is geine van et fort Wöllem', treeterde Kaat en ze leet enen dikke *klot* kole in häöre zak verdwijne.
- 'Este miech mer neet tenao kumps, anders slaon iech tiech mèt te zak op t'n herses', dreigde Nèt.
- 'De höbs pijn en de wèts neet boe! En dee is weer neet van et fort Wöllem en dee ouch neet', plaogde Kaat.
- 'Val hartstikke drei meter deep in e pennenets mèt t'n twee klötsjes!', veel Nèt oet.
- 'Akelek wief, gemeine filezoof!' Kaat riegde ziech driftig op en *wiezenteere* mèt häör iezer op Nèt, reepse op te ander vrouwlui, die mèt aon 't *zeumere* waore: 'Noe zuug, wat tao zit! Dat sprik van filezoof!'

Zij en deen hiele *bozjee* van häör zien filezofe. Dan bin iech mer ene filezoof, mer iech höb nog neet op *te Berreg* gezete. Bring et *lievend* trök van de ‘*Sintroen*’, waste achter et *Lómmelefebrik getrósj* höbs. Dat is zeker veur dat lekker dier van 'n dochter van diech, die trouwe geit’.

Nèt zweeg 'n ougenblik *euverduveld*, mer ze kós toch et antwoord neet sjoldig blieve. - ‘Iech höb ouch geine jong, dee ziech riek gesmókkeld heet. Dao kaan eine van us neet tege-n-op. Dee trouwt ouch mèt geel sjeun aon!’

- ‘Iech zal em anders e paar klómpe bij de Zusters goon vraoge’. *sjókkeerde* Nèt en bond ondertösse häöre zak tou. Ze dorref *evels* neet te goon, um ziech neet wijer achter häöre rök te laote beklappe door Kaat, en wie die ouch et häört had, lachte ze eeder hun vrach op hunne kop en trokke achterein op hoes aon, naogeloerd door de achtergebleve vrouwlui, die noe onderein begóste te *lavejje*.

- ‘Dao moot iech Nèt noe geliek in geve; es teen Tienes van Kaat trouwt, zalste miech get beleve. Dee heet ze *geknóp* mèt ze gesmókkel’, mèrrekde de ein op.

- ‘Geer moot hure, wat er allemaol gekoch heet’, deilde 'n twiede mèt. ‘Er heet in eeder tes 'n gerloozje en z'n leefste heet 'n zèllevere kalbas, mer ze dörref neet temèt oet te goon’. - ‘En meint geer, tot heer toes ene sent aofgief? Heer maak alles op mèt z'n kammeraote’, wis 'n ander te vertèlle.

- ‘Wie er geliek heet’, lagde ein, ‘es er et ins eine kier good gehad heet, heet er toch z'n hiel leve laank geinen erremooj geleije. Mèt z'n broelof zölt ger get anders zien. Die hiel klik, die mèt em gesmókkeld heet, kump tenaotou. En heer trouwt op tezellefden daag es tie van Nèt’.

- ‘En es Tienes e sjoen stökske gekoch heet, zèt et Kaat aon de vinster, tot Nèt et mer zien zou, en geer begrep, tot tan zoe vroumes oet häör vel sprink’.

- ‘Esse ouch zoe e leid moos aonzien! Et is, tot eine van us et zoe neet misse kaan, mer geluivder wel, tot iech kapabel waor, um Nèt e paar zek *aajtgood* te geve, totse ziech tie verkoupe kós, allein um Kaat ins te laote zien, tot zij ziech niks verbeele moot’.

- ‘Jeh, dat waor 'n *houf!* Es veer dat ins allemaol dooge, mer dan moote veer ouch e stök van de sjink höbbe. En daan niks zèGGe aon Kaat. Die pans vrit ziech toch stief genóg. Zuug, dat tröf! Dao kump zjus 'n nuij kaar. Laot Kaat mèt häören Tienes noe mer ins geweerde’.

Aon de rand van et *Stort* sloog te kaar op en onder 'n zwarte wollek rolde-n-en *sjievelde* et *aajtgood* nao ondere, boe-op te vrouwlui mèt vollen iefere aonveele. De *zwiet*, die Tienes maakde, had hun al lang gestoke en um noe te mooie-n-aonzien, wie Kaat mèt häöre gansen aonhaank zouwe zwumme-n-in de weelmood en zij van alles neuchter móste blieve, had hun doen besleete, um Nèt häör finansies te verstèrreke en zellefs 'n vètte mojil te make. In dat plezeerig veuroetziech *sjravelde* ze in de *asseraoje* datse zwèdde.

Zoe woort eigelek et sträötsje in twie kampe verdeild. De familie van de lang Nèt mèt häör *kammeraotse*, de vrouwlui, en de familie Kaat ‘de Kriekel’ mèt häör kammeraote, de smókkeleers. De ein wouw de ander euvertrouwe.

De Goonsdag van d'n trouw braok aon. Me woort et gewaar aon twie harmonika's, die al in de vreuge mörrege tegenein op begóste te *lemmere*. Kort nao-ein trokke de twie broedspare mèt awwers en getuige nao et stadhoes en de kèrrek, Tienes mèt te geel sjeun aon, z'n getuige mèt broune, grijze, roeje en fiolètte, de heuj sjuins op te smartlokke.

Et trupke van Nèt waor al gaw trök; dat van Kaat kwaom vööl later, want tie waore-n-in et nao hoes goon iers 'n *hèlligenhuiske* ingetrokke um ers e paar drop te zètte. Boete de twie monika's hoort me d'n hielen daag niks apaarts in et sträötsje. De kamers van de twie broelofte waore propvol. Bij Nèt regeerde de koffiepot en de beerkan, bij Kaat mie de fles. Eeder partij ammezeerde ziech op häör maneer onderrein, mer stèllekes-aon woort et rumoeriger. Et leve, watse maakde, klonk gaondeweeg te straot op. D'n draank begós te wèrreke en wie d'n aovend waor gevalle en de lampe-n-opgestoke, hoort me ze tegenein-op spiktakele. De ein wouw de ander mer abselut euvertuige, tot me ziech bij hun et bèste verlöstigde en zoe dooge veural de vrouwlui hun bès um zoe hel meugelek te *keeke* van de lach, es eine get kemiks zag. Et waor dèks, of 'n partij stoumfluite tegeliek woort opegetrokke.

Noe kós ouch te ein bij de ander inkieke en zien, wat tao gebäörde. De vinsters stónte wagewied ope, dat sprik van allein.

Op e gegeve-n-ougebliek kondigde eint van de kinder van Kaat aon: 'Ze höbbe-n-ene kómp op taofel, et is *huidvleis*', boe-op t'n tróp van de Kriekel, die zjus 'n *sjink* góng aonsnijje, begós te zinge:

'En dee gein huidvleis lös, dee it *gepeerzde kop*,
 Veer danse mèt eus klumpkes noe de Boschstraot op.
 Hoezee, hoezee, hoezee, hoezee, hoera!
 Hoezee, hoezee, hoezee, hoera!

Dat waor ene *sjamp!* Dat waor *sjókkeere* op hun huidvleis en daorum begóste ze bij Nèt:

'En veer höbbe geine kale sj.....
 Veer rouke-n-oet 'n eerde piep.
 Del-del-del-del,
 Del-del-del'.

De bedoeling woort verstande bij Kaat, die dan ouch mèt häör *sjink* in de huugde in et volle leech van de lamp góng stoon en zong:

'En veer höbbe gezonge-n-en niks gehad,
 Veer kriege-n-e stök van de verrekesstart,
 Tra la la la, Tra la la'.

Jeh, et ete waor neet rejaol bij Nèt, mer aon draank en plezeer had et hun neet ontbroke. Dat kóste ze toch wel laote veule. En ze begóste:

'En al hebben wij geen sentjes, toch hebben wij plezier,
 En wij drinke jenever en bier.
 Van je troela, van je troela, van je troe la la la'.

'Et zou get!', waor de opinie van bij Kaat. De beerkan hadde ze wel zien rondtroon bij Nèt, mer van *dröpkes* waor dao al lang niks mie te bekinne. Daorum staok Tienes

twie konjakflesse in de huugde en spottenderwijs klonk et trök mèt vää! naodrök op et woord 'heje':

'Heje veer mer 'n dröpke,
Heje veer mer 'n dröpke'.

Bij Nèt zeukde ze al nao 'n nuij leedsje, mer um hun et antwoord te benumme pakde ziech Tienes en z'n *klik* onder d'n errem en maakde-nene *rijaloetwagel* um de taofel. Ze stambde debij en spronge-n-en kwaakde zoe hel meugelek:

En laat de boel maar waaie,
Wij hebbe geen verdriet,
En wij hebbe geen verdriet,
Laat het maar wa-ha-je!

Dao kóste ze bij Nèt neet euverheer, mer wie de spiktakelmeekers oetsjeide en weer plaots naome, hoorde ze 'n sjerrepe vrouwestum euver de straot sjalle: - 'smókkeleers!'

Et woort gans stèl bij Kaat. Zoo! begóste ze dao-euver mèt oetsjelle?

- 'Hongerlijjers!', reep 'n heisse stum trök.

- 'Zaatlappe!', klonk et van bij Nèt.

- 'Erremoodzejers!'

- 'De Koors!'

- 'Sjöldjasse! Lómmerdklante! *Smaalbetsers!*', góng et bij Kaat doorein. Dao versjeen Nèt aon häör vinster mèt häör han in häör zij:

- 'Höbder et tege-n-us, stiefvreters?', vloog ze.

- 'Laotse toch te moord stikke!', waarsjouwde nog te jong vrouw van Tienes, mer et waor al te laat. Kaat peerzde ziech al nao väöre. Haafzaat, mèt häöre kop achtereuver en häör errem wied oettrein, begós ze in häör heupe te *wajele* en peskes te make, achteroet en väöroet. Ze had ziech e fonkelnuij leedsje bedach:

'En Nèt heet achter et *Lómmelefebrik*
Troe-de-rie-de-rie, de ra-la-la,
De auw 'Sintroen' häör hummekes *getik*.
Troe-deriederie-dera-la-la'.

In häör kluis ging e *benkelek gejoechel* op euver häör oetvinsel, mer zjus, wie ze veur d'n twiede kier wouw beginne - pats!, dao vloog häör e stök afgeknawelde zwarte vlaoj tege häör oug, wat eint van de kinder van Nèt neet mie opgekrege had.

D'n ierste sjeut waor gevalle. Kaat waor boete gevech gestèld. Häör ganse oug zaot vol spijs en *grummele*.

- 'Wat?! zouwe die me moojer dörreve smiete?, dat zal hun t'r duvel hoole!', sjriewde Tienes, trok jas en *zjielee* oet en stórremde holderdebolder d'n trap aof te straot op. De ganse *struip* kammeraote achter em aon.

- 'Kom oet, dee dat gedoon heet! Tot er aofkump!', raozde heer en knuibde van de drif allerlei nuij vleuk aonein.

Dao róffelde get aon d'n andere kant t'n trap aof en de lang Nèt kwaom oet mèt häör gaans rezerrevekader in rokke.

- 'Heij bin iech!', zag ze, 'en wat is et noe, groete snoets?'

- 'Diech moot iech neet höbbe', sjriewde Tienes, 'iech steek m'n vinger neet oet aon e wief; diene vent moot iech höbbe. Tot tee z'n akelige snoets liet zien, dan slaon iech em ene kop wie enen ummer!'

- 'De zous tiech mer meuj make', spodde Nèt.

- 'Wee van uuch heet dörreve goeje? Tot er heij kump, heij bij miech', daagde Tienes oet en sloop mèt *vuus* op z'n boors.

Mer noe begóste alle wiever dooreins:

- ‘Totse mèt häöre *bavvie* veur de vinster oetblijf! Dao heet häör jao niemes geroope. Es veer huidvleis ete, wat raak toe dat, kale mesjeu. Umtoste noe drei sents mie höbs es veer, hoofste zoe neet te Jaan oet te hange, *ambrasmeeke*. Mer de zöls us toch neet te pes injaoge, opvreter van de keuning! Meins toe noe, tot veer us van diech en dienen hielen opvreterboel laote *beziebele*, *zweitlanseer?!*’

En um te bewieze, tot niks kapabel waor, um hun plezeer te bederreve, reep ein tege de monikaspeuler, dee mèt nao ondere waor gekomme: ‘Speul-op, Nikkela!’, en wie dee begós:

‘*Meer - meer*, dao kump er alweer!’

pakde ziech te vrouwlui twie aon twie vas en walzde *striekenteere* langs t'n tróp manskerels veurbij. De jong vente, die mèt te intensie nao ondere waore gekomme um ziech ins good te *beurstele*, kóste toch neet handgemein weurde mèt enen tróp walsende wiever, die onder et langs komme neet mals waore um hun allerlei opmèrkinge te make euver hun beteuterde geziechter. Es et *evels* op lol make aonkwaom, leete zij ziech ouch neet lompe.

- ‘Houw mer op te kis!’, begós eine en snabde zene nevemaan onder d'n errem en zoe maakde ze krink, goejde hun bein in de loch en kankaneerde neve de vrouwlui op. Et woort ene wedstrijd van ammuzemint. De ganse *naobersjap* stónt *lachenteere* drum.

- ‘Höbste noe oets zoe'n kemedie gezeen? *Verritste diech noe neet*. Dat is nog noets op 'n fiejool gespäöld’, betuigde die onderein.

Et danse doog te *koleer* zakke.

- ‘Kom toch op, laotse toch nao de hël loupe’, reep eindelek Kaat, die de *grummele* oet häör oug had en genóg tevan kraog. De twie ongelieke partije waore-n-ouch tezier oet hunnen aosem um ziech wijer te *keekele*. Ze verlangde nao hun glazer beer en hun *dröpkes*. Ze houwde liever op ‘de kis’ es op ‘de köp’ en wie toen eine opins inzat: ‘En trek maar aan het touwtje en de wieg zal gaan’, veele z'em allemaol bij en onder vääol getrampel en *gejoechel* róbbelde de twie tróppe de trappe-n-op en bemeujde ziech wijer neet mie mèt ein.

Wie de kinder ziech ammezeerde.

- ‘Nol, geiste mèt oet? Veer goon plezeer wake. Iech höb tien gölde gekrege van mene *nonk-petere!*’ Mèt tie wäärd kwaom Sjèf Bussels bij zene kammeraot Nol ingevloge. Tien gölde in de hand van ene jong van daartien jaor, dat waor enen ongekinde riekdom. Nol stónt *verpópzak* tevan.

Sjèf ziene *vonk*, de notaris van boete, had ze zuster, mevrouw Bussels, in Mastreech ins komme bezeuke. Heer had em dat geld eigelek gegeve in de meining, tot heer et in zene spaarpot zou doen, mer Sjèf had tao anders euver gedach. Euver et algemeen dach er neet te deep nao um de invoudige reije, tot heer et neet kós. Et waor geinen onnuzele jong of ene ganse gek, mer gans gaar waor er ouch neet, *alloh*, wie veer zèGGe: ‘enen have *sjoute*’. Verweend waor er genóg door z'n gooj mama es einige zoon bij vief dóchter.

Ondertösse tot *nonk*-notaris bij mevrouw Bussels nog get besprekinge zaot te hawe, had em Sjèf al mèt te tien gölde gesmeerd. Ze brande-nem in z'n vinger. Nol, dee noets euver zoe e reuzekapitaol had kinne besjikke, waor in de zevenden hiemel, want noe zaog heer kans, um allerlei groete ideeje tot wèrrekelekheid te kinne bringe. Heer snabde z'n möts en vórt waore ze de straot op. Binnen de haaf oor waore ze trök. Ze hadde-n-inkuip goon doen. Watse gekoch hadde mos 'n deep geheim blieve. Dat zou later 'n groete verrassing weurde.

En wat waor noe d'n inkoup? E pistol, pollefer en vuurwerrek. En gein onnuzel vuurwerrek van e paar sent, mer groete zonne en dikke zevesleegers. Daodoor ontstónt et plaan, um 'n groete vertuining te goon hawe veur de ganse *naobersjap*, groet en klein, tege-n-antree. Ze hadde eigelek spiet, tot te sent zoe gaw op waore gewees en meinde door de veurstèlling ene nuije *bonie* te make.

Bij Sjèf op *steiweeg* woorte groete vergaderinge gehawe, de nudige artiste onder de naoberjonges oetgezeuk en eeder woort veurgesjreve, wat heer op te groete oetveuring veur heksetoere zou oetriechte. De program woort mèt t'n daag langer.

Ze prakkezeerde allerlei meugeleke en onmeugeleke nummers bijein. Lewie en Frens, die eeder 'n zwumbrook hadde, zouwe akrobatiese toere make, Gus mèt z'n touverdoes woort goucheleer, Pieke, dee naturelek weer debij waor, de kleinste van allemaol, woort bestump tot 'sprekende kop' en Manus, dee good op e muziekske kós blooze, kraog et muzikaal gedeilte veur z'n rekening. Sjèf zellef, gehollepe door Nol, dee eigelek et gans spiktakel inein zat, zou zörrege veur de apoteoos. Heer meinde, tot er alles kós en reskeerde, zonder naodinke, tien kiere ze leve, umtot heer gei benöl had, wat heer op et speul zat. Mèt te Sintervaos had er op te Merret gezeen, wie ene kunstemeeker 'n taofel op veer flesse zat, dao-op ene stoel plaodzde en bove-n-op tee stoel op zene kop góng stoon en daan e glaas beer oetdronk. Die kuns zou heer ouch tot stand bringe en dat mós et glanspunt van de veurstèlling weurde. Daorum zou heer dan aon weerskante drei jonges kriege te stoon, sjoen hoep en lieg geranzjeerd op steul en benkskes, die op te beslissenden ougenblik et vuurwerrek móste-n-aonsteke, um de generaol bewondering et toppunt te doen bereike.

De program waor veerdig, mer noe d'n teejater. Heij hadde ze gein plaots, dao wouwe ze die ganse *ravazje* van kinder neet op zolder höbbe, op 'n ander waore ze bang, totse de boel tezier zouwe sjendeleere en zoe veel de kääs eindelek op 'n groete spin van 'n achterkamer bij Bussels. Et waor eigelek e soort keemerke zonder vinsters, wat gebruik woort veur allerlei prölleboel achterhous te zètte. Dao-in woort e paar daog laank gesleip en *gesjörreg*, gespiekerd en geverref, tot te spin eindelek op e soort kemedie begós te liekene mèt kelieze van rolle *tapiet* en 'n gardijn van bèddelakes.

- 'Laot te kinder ziech mer ammezeere', meinde mevrouw Bussels. Euverein woort gekomme, tot t'n antree zou geheve weurde *naovenant* te draagkrach van de kiekers. De groete lui, die betaole kóste, vief sent, de kinder drei en vrouw Kruitsel, oet et achterhoes teneve, die drei lou-

pende en drei *platte kinder* had, kraog 'n apaarte reduksie. Die betaolde veur alles bijein 'n döbbelsje.

De kaarte veur de groete lui woorte al daogs van te veure verkoch. De kinder zouwe betaole bij et inkomme.

Mevrouw Bussels waor nómmer ein, die handgeld gaof. Ze waor iers wel get koed gewees euver de verkwisting van die tien gölde, mer wie ze toch doorkraog, boe-aon ze besteid waore, had ze mer d'reuver gezwege. - 'Es te kinder ziech mer *ordentelek ammezeerde*'.

De vijf zusters móste niks tevan höbbe. Drei aw sókkertante, die bij Sjèf inwoende en nogal op te *penning daartien* waore en daorum noets órreges naotou gónge, permeteerde ziech ouch 'n oetgaof van vieftien sent.

Nog e paar mama's van einige jonges vörremde mèt hun et publiek van d'n ierste rang. Ze kwaome-n-achteraon op steul te zitte. De ander kiekers woorte op planke gezat, die in einige rije euver geliende sitroenkiste kwaome te liGGe. Op Zondaggemiddag haaf veer waor de 'Groote Voorstelling' aongekondig en tege die oor krope 'n. twintig kinder bij Bussels t'n trap op, nao iers hunnen antree in de hand van Sjèf te höbbe neergetèld. In ze verlange nao e groet publiek leet heer zellefs op et lèste momint Bebbeke Zielkes in, dat mer onderhave had gekrege mèt te kemissie, tot tat genóg waor en dat iers t'n tougaank geweigerd waor.

Toen arriveerde mevrouw Bussels mèt zant Greta, tant Jèt en tant Memieke, wat van dikkigheid haos neet t'n trap op kós. De tantes hadde veur de gelegenheid groet 'toilet' gemaak. Ze waore al get awwerwèts en drooge nog 'n groete kouf van twellef of veertien rolle-in-e nètse.

Vrouw Kruitsel mèt häör zès kinder kwaom op e soort iereplaots te zitte opzij, in ene reete *zedeleer*, boe niemes in plaots numme wouw, umtot te zit haos gans t'roet hóng.

Et waor kriejoelend vol in et keemerke en haos veur doet te blieve van de hits. Veur de gardijne brande zès keerskes van ene sent, want leech huurde debij. Wel reep mevrouw Bussels nog bekummerd: 'Kinder, stekt miech mer neet te boel in brand!', mer de stum van Zjozef gaof van achter de gardijne nijdig antwoord, tot et gei koed kós.

Nao dèks belle woorte eindelek te bèddelakes opzij gesjuif. Me zaog e soort kamer mèt einige meubele, boe-onder bezunder de aondach trok e nachstèllingske, wat me zelde op 'n 'scène' zuut. Aon twie touwe hóng e kacheliezer, es 'trapèze'.

Frens en Lewie opende de veurstèlling. Eeder in 'n glad getrokke onder-brook mèt et zwumbreukske d'reuver en enen triko zonder mouwe verriegde ze hun akrobatiese toere. Nao e paar *kónkeleballe* begóste ze ziech ein veur ein um et kacheliezer te dreje en spande ziech in, totse roef kop tevan kraoge en tant Memieke reep: 'Jonges, doot uuch toch gein pijn!', wat al 'n hiel sattisfaksie waor veur de kunstemeekers. Noe waor de bäärt aon Gus, de goucheleer. In ene zwarten domino, beplak mèt maone en stare van zèlleverpapier, 'n hoeg spitse möts op, ene lange witte baard veur van *kemp* en enen touverstaaf in z'n hand zou heer mèt te touverdoes wèrreke en doorgesnooje tuijkes weer aonein plakke, balle doen verdwijne en 'n ei bakke boven 'n keers in enen hoege zij jen hood.

Mer in plaats van et publiek onder d'n indrök te bringe doog er niks es *prótse* van de lach achter zene baard, wat neet erreg bijdroog tot te vereiste serjeuzigheid van de veurstèlling. Wie heer dan ouch weer achter de kelieze kwaom, kraog er 'n *ongenutige oetstamping* van z'n kammeraote.

De program woort veurtgezat mèt te sprekende kop. Wie hiel plechtig t'n dèksel van et nachstèllingske woort *opgeluf*, vertuinde ziech bove de brèl de kop van Pieke. Op 'n onverklaorbaar maneer had ziech tee in het meubelke gepeers. Ze geziech waor mèt sjeunsmear en oker zoe geel en zwart geverref, tot heer in de hèllige verbeelding waor, tot em niemes zou herkinne en zjus wie heer op 'n hiel lamentabel maneer z'n van boete gelierde aonspraak wouw hawe, um aon et publiek te vertèlle, tot er mèt 'n sjiubreuk zene kop had verlore, reep opins vrouw Kruitsel: 'aoch!, dao zit Pieke, wie ze miech tee begaojd höbbe! ', wat Pieke 'n hiel meeprizant geziech doop trèkke, umtot z'n tragies effek bedorreve waor. Toch probeerde de kop van Pieke de lui wies te make, tot heer gei lief had, wat me haos zou goon geluive, umtot me ziech mer neet begriep kós, boe de res van de kop eigelek in et stèllingske plaats kós vinde. Wie heer oetvertèld waor woort t'n dèksel weer euver em neergelaote en de 'wonderpiramide' zou vertuind weurde.

Sjèf zou ze glanspunt bereike. Achter de gardijne waor e gerommel en gestommel van belang. Pieke kwaom mèt ze geverref geziech aankondige, dat te deure van de spin geslote móste weurde, umdat et wie duusterder wie sjoender zou weurde. De dames protesteerde tege de hits, want et waos noe al haos veur te stikke in de spin, mer mevrouw wis hun te bepraote, 'umtot te kinder ziech toch zoe ammezeerde', en de permissie tot et sleete woort gegeve.

Pieke, dee hiel puntelek te opdrach van Sjèf wouw volbringe, probeerde de deur tou te krieger, mer doordatse in jaor en daag neet mie gebruik waor, geine sleutel mie d'rop zaot en et sloot al get heros waor, góng dat neet zoe gemeekelek. Mer et mós duuster zien en et zou duuster zien. Mèt ene smak sloog Pieke de deur in et sloot. De keerskes woorte-n-op e paar nao oetgeblooze.

Dao góng de gardijne weer ope. Veerdig stónt te taofel op te veer fesse en de stoel d'rop. Aon weerskante, wie langer wie lieger, stónte de jonges, drei op steul en drei op staove, veerdig mèt hun vuurwerrek. Manus (et orkes) begós op ze mezienske te blooze en Sjèf kwaom achter de kelieze oet in e klownspekske. Nao get smoesjes gemaak te höbbe kroop er op te taofel en, werchtig, et lökde-n-em. Gesteund door de leuning van de stoel bleef er op zene kop stoon.

Dao góng et vuurwerrek aon. Et woort prachtig. Allein mevrouw Bussels heel häör hart vas mèt al dat vuur in häör hoes. Noe kwaom de verrassing. 'Pang!', klonk tao opins ene pistolsjeut door de spin, of e kanon aofgóng. En wat 'n oetwèrking! Ene jong, dee 'n groete zon leet dreje, sprong van z'n staof aof tege de taofel, die mèt ene nuije slaag mèt stoel en aal van de fesse veel, boedoor Sjèf e paar ander jonges mèt hun vuurwerrek et onderstebove doog rolle.

'Paatsj! Paatsj!, knalde-n-et door de spin. Tösse-n-et publiek slooge,

sizde en *vunkelde* de zonne, zevesleegers, zwerrevers en muiskes. D'n einen angssjriew góng op nao d'n andere. De kinder *jiemerde*, piebde en reepe-n-op hun *meer*. Eint van de drei platte kinder van vrouw Kruitsel kraog get wie de *keekende stupe*. Bove-n-alle-n-et misbaar kommendeerde mevrouw Bussels: 'Zjozef, lieleke vlegel, doeg ope. Direk nao de bèd!' Tant Memieke kraog ene zevesleeger in häör kouf, die veur dreikwaart in de loch vloog. Ze *prouzde* wie 'n kat, die ze mosterd aon häör neus hadde gesmeerd. Tant Greta en tant Jèt trokke van de konsternaassie allerlei moelekes. 'n Medam, die zjus hóllep *keekde*, vloog e stök heite kartong van ene zwerrever in häör keel. De ander medamme slooge um ziech heer, um et vuurwerrek van ziech aof te hawe en vrouw Kruitsel houwde *kwakenteere* mèt häör mager kneukele op alles, watse rake kós.

Moord en brand woort gesjriewd en tot euvermaat van ramp woort Bebbeke Zielkes euverouped geduijd en veel op et lèste keerske, wat nog euverind stónt.

D'roet wouwe ze, d'roet, mer gein meugelekheid um de deur op te kriege. Gelökkig waor et vuurwerrek gaw *oetgevunkeld* en kós nog 'n keers gevonde weurde um aon te steke. Mevrouw *boenkerde* mèt *vuus* op te deur en reep op te maog, mer die stónt mèt häöre *piejot* aon de straotdeur te vrije. Kazjeweel hoort ene maan van deneve et aonhawend *greboenker* en mèrrekde, tot get gaonde waor. Heer waarsjouwde de maog, die kwaom aonloupe, mer ouch niks kós oettriechte. Ze stónt veur 'n geslote deur zonder sleutel. Ze leep watse loupe kós van d'n eine smeed nao d'n andere, mer die waore-n-allemaal op Zondag oet, totse te lange lèste mèt ene slootemeeker van de Groete Grach kwaom aongezat, dee nao lang probeere eindelek te spin ope kraog.

Gans verslage-n-en ontdoon, haaf gestik door et gedrings, et geduijds, de benajdheid en de polleferdamp, *böttelde* alles te straot op. Mevrouw foeterde vreiselek op Sjèf, dee de sjöld goejde op Nol, umdat tee gesjote had en Nol smeed te sjöld op Pieke, dee de deur in et sloot had gesmak en em noe wieselek gesmeerd had. Et pistol woort in beslaag genómme. Veur de res had alles nog al e good verloup. Allein tant Memieke mós 'n nuij kouf hóbbe en Bebbeke Zielkes had e groet *look* in häöre *sjollek* gebrand, mer dat waor minder, dat had ouch veur haaf geld kinne kieke.

E zjubbeleij.

Remigius waor direktör von versjeije boere harmonieje en zaankgezèl-sjappe. Heer waor muzikant in z'n hart, bescpöolde good e striek- en e paar bloosinsterminte, kós ziech in de theorie, mer bleef mèt tat alles d'n invoudigste maan van de wereld, e groet keend. Arties neumde heer ziech noets en van artieste mèt lang haore, groete strikke en slappe heuj mós heer niks hóbbe. Had ene beginneling z'n krachte bepreuf aon et komponere van e leed of e welske, dan kós heer mèt ingelegedöld tao-in snuffele, um de komponis te wieze, boe heer 'n fout had gemaak in et kontrapunt of 'n akkoord beter had kinne-n-oplosse. Ouch pombde heer mèt etzellefde gedöld z'n 'kweekelinge' hun partije-n-in, mer begós tan

zoe eine euver de kuns en zien eige kunsveerdigheid te *stóffe*, dan haolde heer z'n sjouwers op en zag: '*annikke*'.

Uw de repetiessies neet te vervelend te laote weurde veur de minder muzikaal lede, vertèlde heer al ins geere bij aofwisseling e grepke d'ronderdoor. En dat kós heer wie geinen andere. Heer lagde zellef noets te aordigheid tevan aof en doog andere door z'n druug maneer van oetpakke dèks beerste. Boete waore ze dan ouch *verheks* op z'n grappe en dèks, es er et repetiessielokaal instabde, stónt zene stool al veerdig aon de kachel en al de lede zaote-n-al *rontelum* geranzjeerd, um iers e paar anekdote van em te hure, ie ze begóste te repeteere. Jao, soms vergaote ze de ganse lès es t'n direktör et op z'n heupe had. Dan woord t'n hielen aovend gein instermint of partij bekeke en aldoor mer moppe getap. Es et tied woort um nao hoes te goon, brachte z'em dèks nog tot in de staassie of zellefs tot in Mastreech.

In eeder dörrep kóste ze zjus e paar marsje of einige nómmers oet te 'blouw beukskes', boemèt ze ziech hollepe in de persessies en op te fèstivals. Ze späölde-n-of zonge preuperkes hun stökker, umtotse in hun krachte laoge en d'n direktör gein hoeg eisse stèlde aon stief gewèrrekte vingers en ongesjaolde stumme. De lede van z'n sósjeteite mochte-n-em geere lijje en heer voolt ziech bès toes onder hun invoudig gezèlsjap.

Noe veel et zoe ins, tot 'n ierste klarinèt van Groet-Haosdal in Mastreech op Kalvarie kwaom te liGGe mèt 'n zwoer boekoperaassie en ouch ene zekeren Tej Pubbe van 'n ander dörrep, dee ziech euverzonge had en noe in z'n keel waor geopereerd gewoorde. D'n direktör voolt ziech verpliech, z'n twie verdeensteleke lede ins te goon bezeuke en zoe wandelde heer ene naodemiddag nao et hospitaol en vont tao de twie pasjente in etzellefde keemerke plat te bèd liGGe. Geine van de twie had vööl *kabaw* mie in. Ze kóste ziech koelek reure. Tej had kop en hals dik in de watte en Mólkes, zoe hède d'n andere, zene boek zaot in e stief verband. De bèdde stónte mèt et vootind nao-ein tou en zoe laoge de twie pasjente ziech mer de godganseleken daag te beloere.

Gedöldig hoort Remigius et gans verloup aon van de krenkdes en de operaassies, wat em de kranke vertèlde en um hun de langen tied get te korte begós heer op zienen toer hun et lèste nuijts van hun dörrepe te vertèlle, wat alzoe allemaol waor gebäörd in d'n tied, tot zij op et hospitaol laoge. In et dörrep van Tej Pubbe waor ene maan honderd jaor gewoorde en dat waor dao hiel feestelek gevierd, mer de zjubbelaris had te drökde van d'n daag neet kinne-n-euverstappe en waor onder et fies komme te sterreve. Remigius waor bij de festiviteite moote tegenwoordig zien mèt z'n harmonie en had alles good kinne-n-opnumme. Dao heer wel kós naogoon, wie al de bezunderhede Pubbe móste-n-intresseere, zou heer em die ins van punt tot draod vertèlle en op z'n druug, smakeleke maneer begós er:

'Et gans dörrep waor opnuijts gewit en gegeelseld. Eueveral hóngde de veendele-n-oet. Et hoes van Haonbeukers, zoe hède de zjubbelaris, en de weeg nao de kèrrek waore mèt greun en blomme en opsjifte geseerd. Drei ierebaoge waore-n-opgerich. Op tee veur z'n deur stónt:

Kasparus Haanbeukers ter eer
 Zetten wij dezen eereboog alhier neer.
 Hulde aan den Jubelaris,
 Die op heden Honderd Jaar is.

Van smörreges veer oore kwaome de boere-n-al van wijje-n-en zijje-n-aongezat um de plechtigheid bij te woene en jakkerde de peerd van de ierewach al *hot*, *en haor*. Van zès oore-n-aof had te familie d'n awwe Kasper al in et zwart gestoke en mèt 'n hoeg zijje möts op zaot heer in ze bèd te wachte-n-op te dinger, die komme móste. Väöl benöl had er neet mie. Et stek-aajt *grampeerke* waor haos niks mie es vel en kneukskes en ze zwart pak waor em väöls te wied gewoorde. Z'n han zaote zeker ene spaan breid in de mouwe van zene jas.

Um acht oore zou heer in optoch nao de Hoegmès geleid weurde, mer um haaf zeve leete ze um et fles te opene veur z'n deur honderd *kamers* aof. Bij eedere slaag sprong heer op in ze bèd en bij d'n honderdste slaag, tege tot er op mos stoon, waor er haaf doet, zoedat te familie em neet mie op te bein kraog en em stèlleskes mós laote liGGe. Mèt enen houp kösses in zene rök zaot tao de zjubbelaris mèt z'n ouge tou en wis neet mie van toete-n-of blooze.

D'n optoch, dee al opgestèld waor, woort aofgelas en noe winzde de deilnummers em in et hoes te ier te bewieze en em op ze bèd allemaol de hand te drókke. Dat wèlt zèGGe aon zene mouw te sjöddele, want aon z'n han kóste ze neet komme.

Et ierste kwaome z'n achterkleinkinder en kleinkinder in et wit gekleid mèt krenskes op hunne kop en die drooge-n-e laank diech veur en zatte-n-em ene groete kórref mèt gouwe blomme op zene sjoet. De familie *puunde*-n-em allemaol en gaof em ene geseerde *zedeleer*. Dan kwaom de börregemeister mèt te raod en de veldwachter en de kèrrekzengers. De börregemeister doog e groet papier ope en laos Kasper Haonbeukers veur, tot et H.M. de Keuningin behaag had, häöm te dekoreere mèt te orde van Oranje-Nassau. En alles, wat tao waor, reep: 'leve de Keuningin!' en 'leve Haonbeukers!' Toen begós te familie te kriete en de zengers te zinge van: 'Wien Neerlands Bloed!' - En ze zonge daonao nog 'de Martelaren in het arena' en, wie ze good *getrakteerd* waore, ene 'Lauda Sion' mèt veer sjuiftrompötte.

Daan kwaom de fles-kommissie, de ierewach en iech mèt m'n harmonie. Veer späölde-n-e paar stökskes (In z'n besjeidenheid góng heer dao neet wijer op in, mer Tej Pubbe kós et ziech wel veurstèlle. Et waore de twie marsje gewees, die de harmonie ouch altied in de *brónk* späölde en wel: 'Naar de expositie' en enen andere persessiemarsj, die veur de zjubbelaris 'wie helder wie sjoender' waor ten gehure gebrach).

- 'Ze hadde-n-em zeker *gevèèg?!*', vroeg heer en d'n direktör mos et tougeve.

Daonao kwaom d'n hier pastoer mèt te keplaon en de kèrrekmeisters, die 'n oor veur niks in de kèrrek hadde zitte sjèldere. De pastoer waor neet erreg kontent, wie heer zenen ajtste prochiaon zaog zitte. Heer gaof te gooje raod, de mins stèlleskes mèt rös te laote. Ze leete-n-em *evels* praote en wie er vórt waor góng alles weer zene gaank. Et boetegewoen fles

kós toch neet onderbroke weurde en noe mochte al de sjaolkinder vāör in en achter door de koojstal weer oet, um de maan van honderd jaor ins van naobij te bekieke, mer dee verreurde zich neet mie.

Veur de deur stónte nog honderde boere van oore-n-in d'n umtrèk op hun tiene nao binne te loere en op hunnen toer te wachte um meister Haonbeukers te zien, dee ze nog 'n week van te veure alle daog aon z'n deur hadde kinne zien zitte.

Onder de boetestäönders begós tege-n-'n oor of tien et präötsje te loupe, tot t'n honderdjaorige al lang doet waor, mer ze wouwe-n-et neet geluive, ie z'm iers zellef gezeen hadde.

En toch waor et zoe! Ze hadde de zjubbelaris deed-gefelisteerd! Binne twiefelde ze al lang neet mie d'raon, mer de koste-n-en meujte waore noe einmaol gedoon. Et hiel dörrep had ziech al zoe lang d'rop gespits um ins good fies te viere; de kadoo's waore gekoch; boe móste ze demèt blieve en wat 'n teleurstèlling in de ganse gemeente, boe alles in zaank en klaank waor en alle kaffeekes propvol. Et bèste zou mer zien, te *doen*, of *me van St. Jaan kwaom*.

‘Mer noe begós et sjoenste’, góng Remigius door. ‘Noe arriveerde de deputaassies oet te ander dörrepe.

Haonbeukers, dee *zeleve* ‘keizer’ van de St. Sebastiaone waor gewees, waor nog neet gans vergete door de baogsjötters oet t'n umtrèk en die kwaome-n-allemaol d'n ajtste sjötter van et land gelökwinse. Dao kwaom de deputaassie van Bemelraoj mèt te veendel en de famfaar.

- ‘Vadder, dao zien de sjötters van Raoj’, reep t'n ajtste zoon en heer stoedde zoelang aon ze vajer, tot tee z'n rechter oug ope góng. De sjötters begóste-n-em alweer aon zene mouw te sjöddele en de prezedent winzde-n-em nog zoevāöl jaore debij en booj em es souvenir e flobèrgeweer aon en 'n does patroene. De deputaassie zong van ‘lang zal hij leven in de gloria!’ en boete *beukde* de boere mer ‘hoera!’

Dan kwaom de deputaassie van Iegelshouze en d'n ajtste zoon stoot ze vajer weer zoelang, tot z'n linker oug nog evekes ope góng. En die van Iegelshouze felisiteerde meister Haonbeukers zaoleger ouch alweer en hadde-n-em ene perreplu mètgebrach. Toen kwaome die van Mössjewinkel mèt 'n meersjoeme piep en die van Kraoberreg mèt ene wèkker en die van Verrekesweerd mèt enen inkpote en die van Sjietekove mèt ene barmeter en die van Eeksterbos mèt e paar houte vase. Dat kwaom al mer bij van Ulestraote, Moosveld, Boksdal, St. Gieterre, Spekhors, Telbeek, Kuulderhei, Pötbrook, Euverbrook, Spanbrook, Onderbrook..... Remigius begós *door* te *sloon* en hóng mer dörrepe debij. Heer houwde al mer mèt z'n hand of er zèGGe wou: ‘mer door, mer door, mer door!’ Tot zoe wied waor er gekomme mèt ze verslaag, wie de twee kraanke opins *oetpródzde* van de lach. Tej Pubbe veural *kókkelde* van de lol. Mer veur iemes, dee dao lik mèt 'n opegesnooje keel of enen tougenejde boek is lache nog neet alles. Dee deit neet wat er wèlt. Tej maakde de wonderbaarlekste geluide. Heer *jonkde* wie ene ziehond ‘aw-aw-aw-aw!’ Et waor ouch 'n kemikke vertuining es me-n-em dao zaog zitte mèt kop en hals in de watte, wjl heer tösse-n-al die lappe e geziech trok, of er enen heiten eerappel in zene mond had. Opins leepe-n-em *evels* te

traone-n-euver ze geziech van de pijn en toch kós er neet oetsjeije. 'oejoejoej-aw-aw-aw, oejoejoej-aw-aw-aw!' doog er en wie Mólkes tat zaog vont tee dat zoe koddig, tot tee begós te keeke van de lach, mer noe doog tee zene boek em pijn, tot heer opins van lache-n-in kriete veel. 'Oejoejoej, mene boek, ha, ha, ha, sjeij oet, oejoejoej!', sjriewde dee, tot Tej weer opnuijts begós mèt 'aw-aw-aw-oejoejoej!'. Zoe woort et wie langer wie erreger. De kraanke *beukde*-n-en lagde tegenein op. Allerlei verveerleke geluide maakde ze. Tej heel mèt twie han zene kop vas en Mólkes sloop op zene boek, mer ze waore neet tot bedare te kriege. Et waor, of me langs ene wèllebiestekraom kwaom.

Remigius woort ongerös. Of heer al beijde-n-en smeekde, ze zouwe toch ophawe, ze kóste neet mie. Mèt e verbaas geziech kwaom 'n zuster ingeloupe, die neet wis, wat in et keemerke gaonde waor. Ze dach, tot te twie pasjente get gekrege hadde en probeerde te vernumme, wat eigelek te koup waor, mer d'n eine wees mer op t'n andere en lagde en beukde mer doorein.

Remigius zaot mèt e verweze geziech te kieke, neet wetende, wie heer zoe gaw de gansen oetlèk kós geve. De zuster kwaom neet wies t'roet. Waor et *lachmerret* of meines? Ongerös vroeg ze aon Remigius, ofse gek waore gewoorde.

- 'Jeh', zag tee gans beteuterd, 'iech hób hun get vertèld, watse belachelek vinde en wie ze lagde trokke ze zoen raar geziechter, tot t'n eine d'n andere lik oet te lache en noe kinne ze neet mie d'roet komme'.

- 'Ja maar', zag te zuster, 'U moet toch een beetje voorzichtig zijn. Wij doen ons best om ze weer beter te krijgen en U laat ze zich dood lachen'.

- 'Da's beter es kapot gefelisteerd', brach Mólkes nog mèt meujte oet, veegde z'n traone-n-aof en kwaom mèt en mèt tot rös, mer dörrefde Tej neet mie te bezien, dee mèt ze geziech nao de moer góng liGGe um Mólkes neet mie te bekieke.

Zate bermertichheid.

- 'Alloh daan, de geröstige! Maakt mer gaw, tot geer toes komt. Wat 'n verandering van weer. Veer zouwe nog kinne snie kriege. Et is nog neet zomer. Slaot uuch te kraag mier op. Et is nog 'n hiel wandeling nao St. Pieter. Nach, Bonneke!'

En mèt 'n hand en nog ins 'n hand woort door de familie Hanze aofsjeid genómme van hunne gooje vrund Bonneke, dee bij hun in de Alexander Battalaon waor komme d'n aovend passeere. Et hierke sloog z'n han deep in de tesse van zenen euverjas, trok zene kop tösse z'n sjouwers en mèt 'n veers aongestoke sigaar, die gleujde-n-in d'n duuster, zat heer ene gooje pas t'rin, teminste in zoe veerre es em dat z'n korte beinekes touleete.

Et waor e rond, vèt bólke van e mensje mèt enen dikke, gezonne kop, e flink buukske mèt twie bein onder. Es heer op ene stoel zaot, waor er zoe groet es enen andere, mer es er opstónt bleef er eve groet. Mèt ziene lange nuijen euverjas aon had er wel get *eweeg* van ene sniemaan op rólkes, dee door de stad sjuivde.

De frisse loch doop em good. Et waor werrem bij de Hanzes en plezeerig. Ze hadde Sint Zjozef gevierd en wie! E stevig glaas wien waor gedronke en e paar soliede slaopmötskes t'reuver gesjonke. Heer voolt et in zene kop, noe er boete kwaom, en ouch e bitteke-n-in z'n bein. Zoe zonder et te wèlle maakde-n-er van tied tot tied al ins ene sjuiver, mer et waor haaf twie, niemes mie op straot en tamelek duuster - et kós gei koed. *Poepzaat* waor er neet, mer ouch neet mie gans neuchter. En plezeer had er gehad, köstelek! Heer had nog lol in z'n eige. In gein jaore had er zoe gelache.....

Op t'n hook van de *Keesmerret* versjrok heer ziech, wie er opins *strie-kenteere* langs 'n *kaanjel* leep en eve mèt zene mouw bleef haoke, want heer had ene nuijen demie aon en waor erreg proper op z'n kleijer. Me kós em altied door e ringske hoole. *Ie* heer nao bèd góng woort eeder stök, dat er oetdoog, in de vawwe-n-en plukes gedoon, of et in ene *kinskörref* mós gelag weurde.

Ron 'n lanteerie beloerde-n-er ins good zene mouw, of heer gein *vijf* t'rin had, mer wie er zaog, tot er good te langs waor gekomme, mónterde heer weer op en stabde door. Wel heel er noe mie et middel van de straot. Es er dan ouch al ins get oet et loed góng, kós er toch gei koed mie.

Zoe had er al de Pieterspoort achter de rök. Nog e klein indsje en er kós in zene *körref* kroepe.

Ene *kliemerige* nievel laog euver et Villaparek. De Zuid-Westewind sloog van de Berreg aof. - 'Es iech mer gein bui d'rop krijg', dach Bonneke, 'dat waor jaommer van mene nuijen euverjas. Es er good naat weurd is te ier al dadelek tevan aof'. Er begós ziech te spooje.

In d'n duuster van 'n partij struuk aon de ron fontein zaog heer opins e pak liGGe. - 'Wat lik heij', dach heer en bókde ziech. - 'E manspersoon, werrechtig! En in dat naat graas, zoe mer op te grond. Iemes, dee neet good gewoorde-n-is? Mesjien ouch eine mèt e stök in?' Bonneke mós et zijnt tevan hóbbe.

- 'Höllah! slaopder? *Zeedeler* neet good? Heij, weur ins wakker!' Heer sjöddelde aon de maan en eindelek kwaom beweging d'rin en geluid t'roet, teminste heer knorde zoe get van: 'Laot miech mèt rös, ruk-op, wat mooste toch?' Mer Bonneke bewèrrekde-n-em zoelang, tot er em mèt leid en meujte euverind had.

Bonneke kraog in de gater, tot heer mèt ene zate sjappie te doen had, mer et waor toch ene mins. - 'De kós em toch zoe mer neet wie ene *tómmel* langs te weeg laote liGGe. Es et regene of snieje góng, waor et mesjien z'n doet.' - Leet er em los, dan lag er ziech weer. Bonneke doop ze good hart ope. Heer mós toch ene lotgenoot hellepe en heer besloot hiel kompassieus, d'n ongelökkige lap nao z'n hoes te bringe.

- 'Boe mooste zien? Biste van St. Pieter? Boe woenste örreges?', vroeg Bonneke en nao lang vraoge-n-en plaoge kwaom et t'roet: 'op Hoeg-Frankriek!'

- 'In Godsnaom dan mer', zögde-n-et dikzekske, pakde d'n andere, dee laank en slap waor, stevig onder d'n errem en zat em in beweging nao de stad. Mèt te nudige *emmekes* sukkelde ze zoe stèllekes veuroet.

Bonneke, nog altied in de plezeerige stumming van et *Mei*-viere, vertelde honderd oet. D'n andere zawwelde al mer zoe get t'ronder door; dee had wienig benöl mie en leet ziech mer veuroetsleipe. In et Viefhierungesträötsje bleef er opins stoon en vroeg tösse twie hikke-n-in aon Bonneke:

- 'Noe zèk miech ins, bis tiech ouch getrouwd?' - 'Iech bin al lang wedemaan', antwoorde dee. - 'Gelökkig!', zögde d'n andere en ze *zokde* weer door. Op te Merret kraoge ze de ruimte en woort et lestig, de riechting te hawe. D'n eine strukelde dèks euver d'n andere en tege-n-et hèk van Minkeleers móste ze ziech allebei get röste. Dao begóste ze zwoer te riddeneere. - 'Et kós zoe neet blieve doore mèt t'n 'erreme wèrrekmaan', beweerde de zate van Hoeg-Frankriek, 'ze zoken em ze zweit en blood oet'. En Bonneke, dee ouch liever e patrijzekneukske oetzoek es zweit en blood, waor et volkomme mèt em eins: - 'Zoe get mós ouch verbooje zien!' - 'Dan zien veer kammeraote', vont te sjappie en wouw Bonneke aon z'n hart drökke, mer brande-n-em allein ze geziech mèt te sigaar, die heer d'rop plat duijde, boe-op eus dikzekske begós te mopperere, mer wie heer in de veerte enen deender zaog aonkomme, dee op et gepraot aofkwaom, pakde heer zene lange *kompeer* weer vas en laveerde mèt em de Ballekestraot in.

In et Oetbeldersträötsje wouw de lange zate opins neet wijer. Heer begós ziech te weere, mer Bonneke, dee köpsig waor es er get gedronke had, leet em neet los. Zoe kort bij hoes en cm daan weer aon ze lot euverlaote, dat gong toch neet. - 'Gaank noe mèt, jong, kom noe nao d'n vrouw tou!', bepraodde heer em, mer d'n andere vroeg weer: 'Bistiech wel getrouwd?' - 'Dat wètste noe wel', mopperde heer, mer de lange, dee ziech eeder kier los wouw riete, bleef mer aonhawe: 'Nein, zèk miech noe ins, bistiech ouch getrouwd?' - 'Jao!!', loog noe Bonneke, um 'n ind t'raon te make, 'en m'n vrouw wach op miech. Kom noe mer door. Die van diech zal ouch wel ongerös zien. Et mins zal neet wete, boeste zoelang blijfs. Alloh, veer zien haos toes'. D'n andere leet ziech bepraote en Bonneke, dee meuj begós te weurde van et sleipe-n-en *stiepe*, waor heimelek blij, toen ze eindelek op Hoeg-Frankriek aongeland waore en zene besjerremeling veur et huiske stoon bleef, boe heer beduijde tot heer woende.

Bonneke wouw toch wel e wäördsje van daank höbbe van de vrouw, die häöre maan in zoenen toustand nog zoe preuperkes toes gebrach kraog. Had heer anders neet doed-kraank kinne weurde of in han van de poliessie valle? Heer klobde stèllekes op te straotdeur en wie alles binne röstig bleef klobde-n-er nog ins flink opnuijts. Dao góng bove-n-em e vinsterke ope en hiel gaw kwaom eve ene kop kieke.

- 'Vrouwke, doot *inser* op, heij is eure maan', reep Bonneke mèt ingehawe stum nao bove, mer in, tot heer dat zoe zag, *pladzjde* ene nate stroum op em neer en op t'n 'erreme wèrrekmaan' neve-n-em. Oere, neus, mond en ouge had er inins vol. Mès naat voolt er ziech weurde. Ouch hoort er zoe get *keeke* en wie er ziech oetgesjööddeld had wie enen hond, dee oet te kenaal kump, begós er te verstoon, wat tao geroope woort: - 'Deh, zwijnjakke, smerige zaatlep! Gaot noe, boe-t geer de hiel nach gelege höt! Smeerbuize! Vuillakke!' Bonneke loerde rond, um

door zene kammeraot gehollepe te weurde, mer dee stónt et voch van z'n errem aof te sloon.

- 'Iech höb et kinne dinke', zag tee, 'de moos mer getrouwd zien! Noe kaan ze miech veur good gestole weurde. Dat serpent zal miech zoe gaw neet mie zien!' - En heer verdween in de riehting van de *Werreke*.

- 'Zèkt *inser*, vrouwke'..... reep Bonneke noe weer nao bove, mer et 'vrouwke' kwaom weer in et vinstenke en leet em neet oetspreke.

- 'Gemeine vètlap, däögeneet!', sjriewde ze, 'diech bis zeker sjöld tevan, tot heer weer aon de zwier gegange-n-is. Maak, toste vórt kumps, of te krijs nog zoe'n poorsie op tene zielzak, lielek sjendaol! ongelök van d'n hoeshawe!'

Bonneke kós z'n oere neet geluive. Mer, wat kwaom noe nog tebij?..... Mèt onzètting en tegezin mèrreke heer op, tot ene vreiseleke reuk oet z'n nate kleijer opkwaom. Mèt of zonder permissie, er *stonk wie 'n hóp*. Nein, dat waor geine pommaad, boe em 'n twiede bezending van te wachte stónt. Zene sjoene nuijen euverjas, zene goojen bood, ze zuver *lievend*, alles plakde es er d'raon kwaom. Zoe gaw es er mèt z'n korte beinekes loupe kós, maakde heer ziech *oet te riezzer*.'

Foj, foj, foj, wat e gemein wief, wat 'n kanaalje!' En daan nog teen hiele weeg, dee heer zoe geparfumeerd make mós. Noe begreep er de belangstèllende vraog van d'n andere: 'bistiech ouch getrouwd?' - Dee wis, tot er 'n vrouw had en wat veur ein! Zoe'n *preij*, zoe'n helleveeg! Heer zou et neet zoe laote. Er zou et bij de poliessie goon aongeve.

Stief van de gif leep er al et Staotesträötsje op, mer dao kwaome-n-em twie nachraove tege en wie ze langs waore hoort er eine zjus zèGGe: 'Jazzes, ze zien heij örreges zeker aon 't veege'.

Dat doog em d'raon dinke, dat er ziech zoe neet op te buroo van poliessie kós komme vertuine. 'En wat zouwe z'n vrun later devan zèGGe? Ze zouwe-n-em mer oetlache op t'n houp tou. Et bèste zou mer zien, de zaak blouw-blouw te laote.' - Zoe riddeneerde Bonneke en *gespelde* mer *bubbelenteere* et Vriethof euver. Wie er al leep veele-n-em de dröppele oet z'n kleijer. Et waor, of tao 'n *nachkaar* gevare had, die leekde..... Ach taog te nao hónge z'n oetgewasse spölle nog in z'n häöfke oet te lochte en dat had er ziech hèllich veurgénomme: - 'Naets, noets mie brach heer ene zate nao hoes'.

Et persesverbal.

De Krökhamelse waor aon de groete póts. Et hiel hoes laog euverind en deure-n-en vinsters stónte wagewied ope, alle meubele van hun plaots en leeg gehaold. Wat in de kaste mós zien stónt oppe grond en wat oppe grond huurde stónt op te meubele. De kachelpiepe laoge-n-in et ledikant en de matrassen hónge-n-oet te vinsters. De kolebak stónt op 'n kleijerkas en et glaaswerrek oet et buffèt onder de taofele.

Et gans hoes rook nao de kallek en de vloer laog vol plakke witsel en *klatszeipluter*. Me braok t'n hals euver ummere en besseme, beurstels en bleekskes.

Meister Krökhamel had ze al vreug te deur oetgepóts. Dee had z'n vès-

geert genómme en waor langs et voedingskanaal goon zitte. Dao zaot er teminste oet t'n trek.

Et leep tege veer oore en de geur van veers opgesjódde koffie kwaom oet et keukensje. - 'Kumpste koffie drinke, Stiene?', reep te Krökhamelse, en de witvrouw, die nog gaw 'n heukske-n-oetwidde, zat häöre witkwas in enen hook, veegde häör han aof aon enen dweil en kwaom ziech bijzette. Et waor 'n lang, mager vrouw van middel in de sestig mèt e broen vel en enen dikke bróbbel opzij van häör neus. Ze had errem en bein, ofse van de stekker van häör eige witkwaste gemaak waore. Väöl had ze neet um of aon, ene versleten *tierteje* rok, e blouw ketoune jekske en es ze oet witte góng droog ze e fiejelèt *ievelskepke*, tot häör de kallek neet in häör haore kwaom. Et waor enen echten duvelstoujeeger. Ze waor heij en dao wèrrekvrouw of droog zjenever oet. In et vreugjaor góng ze oet witte en in et naojaor doog ze de kole-n-in. Ze leep veur de lui nao de lómmerd, veur d'n eine slagde ze e *speebak* en veur enen andere sloog ze in de gawwigheid ene knien in zene nak. Alles pakde ze aon. Mer wie ins ene jong te goojer trouw bij häör kwaom mèt et vruntelek verzeuk, ofse neet 'n koppel eijer van e *kruperhinneke* onder häör errem wouw oetbreuje, smet z'm veerkentig te deur oet. Stèl zitte zaot neet in häören aard.

De Krökhamelse snooj veur eeder e paar stevige sneije van et haaf roggebroed aof en smeerde dik boter en witte kies t'rop. Ze sjonk eeder ene bak koffie in en allebei naome ze plaots midde-n-in d'n onderein, um ziech evekes te verpoeze van et drök getóffel.

- 'E good werrek - es et gedoon is', zögde de hoesvrouw, 'iech veul mien aw kneuk neet mie. En iech bin zoe zwart wie Anneke Touverheks'.

- 'Zèk tat wel', stumde Stiene tou en staok te sneij roggebroed in häöre wijje mond, boe heij en dao ene groete geelen tand häör hollep biete.

- 'De kaans anders ouch nog oet te veuj demèt', mèrrekde medam op.

- 'Jao, iech moot miech spooje', deilde Stiene mèt, 'iech höb belaoft, mörrege bij Franse te komme en euvermörrege bij de juffrouwe Printe.'

- 'De maan, die iech verleije jaor genómme had, wèl iech neet mie', deilde de medam wijer mèt, 'dat waos miech tezier ene *neuzeleer*. Um keteer nao zeve kwaom er z'n stekker heij zette, daan góng er kallek hoole en bleef miech 'n haaf oor eweg. Daan góng heer 'n geslage oor op et *huiske* zitte en daan begós er z'n botramme op te ete. Geluifste wel, tot heer dèks um haaf tien nog geine streek gedoon had? 'n Ganse week dong er op tie paar keemerkes en dan kwaom er Saoterdags veur z'n sent. Tèlle kós er beter es witte. Wel widde heer proper, dat moot iech em naogeve, gei sprinkelke vontste, mer heer naam ziech t'n tied teveur'.

- Aoch, mèt sjróbbe-n-is et gedoon', meinde Stiene, die in häör *rouwigheid* mie kallek op te grond es op te mör kledzde.

- 'Vinste de keuke neet get al te blouw?', vroeg medam.

- 'Dat trèk op', verzekerde de witvrouw, de plafong waor erreg zwart; es iech et *achtrein* veur d'n twiede kier daon, zal iech get minder blojtsel in d'n ummer doen, dan zal ze wel witter weurde. En dan moot geer neet vergete, miech get jónk beer te geve um et zwartsel aon te

make; dan zal iech uuch t'n onderslaag ins sjoen *malleber* make mèt sprinkelkes. Dan is te kaffee al veerdig.'

- 'Dan mooste miech ouch mer medein de sjèlderije ophange, Stiene. Verbeel-dech, dao höb iech ins e paar jaor geleije-n-e persesverbal veur gekrege. - Jao, e perses', vervollegde de Krökhamelse.

- 'E perses?', vroeg Stiene en trok van verbazing de botram trök, die ze zjus in häöre groete *gabie* staok.

- 'Dat labde miech 'Sjöppeboer', deen doejen deender. Iech had te print van de vergunning neet ophange-n-in de kaffee. Iech waor ouch aon 't witte wie noe en dao loerde dee *sjijns* op. Dao kwaom her miech ingezat en sjreef miech op te bong, dee *vaaloer*. Toen mós iech miech veurkomme, iech tee noets op gei *tribbenaol* waor gewees. Um tien oore mós iech tao zien. Iech dach: gaank al mer get bijtijds, dan weurste ouch gaw gehollepe, mer jewel, pópnel! Um haaf twellef stónt iech nog tao mèt e paar zjenderreme en enen hiele boel brikkebekkers. Op et lange lèste kwaom iech aon d'n toer. Iech góng in en dao zaote miech al die hiere zoe deftig mèt ene zwarten domino aon, 'n *klots* op en e klein euverhummeke oethange. En 'Sjöppeboer' stónt miech werempel ouch tao. Toen woort miech alles veurgeleze en ze vroege miech nog, of 'Sjöppeboer' gein familie van miech waor. Es iech zoe get in m'n familie had, *pidzde*-n-iech em z'n stroot touw, dach iech, mer iech zag mer 'nein'.

Toen vroeg miech te prezident, of iech ouch nog get in te bringe had.

- 'En geen klein bitteke', zag iech, 'mag ik u dat eens *uittreenkemme?*', vroeg iech.

- 'Zeker, vrouwtje, ga je gang!', zag te prezident, en iech zag ziech zezoe: 'Meneer de prezident, ik ben een vrouw van zestig jaar en altijd fatsoendelijk gewees. Zoudt u nou wille, tot ik mijne nek brak?'

- 'O nee', zag tee maan.

- 'Dat wil ik ook geloove', zag iech, 'ik weet, wat tat is. *Les* ben ik nog eens *uitgeschijveld* op een *slabrik*, toen ik naar de Jezwijten ging. Ik heb weke lang met een stijf been en een blauwe *bats* geloope. Nu moet u wete, tot ik in mijne kaffee schilderije heb hange en dat zijn geen klein *schijtertjes*, maar *kadee's* van kompsa. Ik begós aan de groote poets en als me nou gaat witte, dan doet me toch de schilderije van de muur. Dat zal bij u ook wel zoo gaan. En nu kunt u toch niet van mij *pretendeere*, tot ik op mijn jaren nog een *ledder ga opklummele*. Dan zeg ik al zoo eens tegen eene *naber*: neemt mij die schilderijen eens af en dan doet tie dat en dan geef ik hem een *dropje* voor de moeite. En 's avonds, als we gewit hebbe, hangt hij ze me weer op en dan krijgt hij nog een dropje. Zoo kwam het, total die schilderijen op te grond stónte en ook die van de vergunning, toen hij daar inkwaom en mij een *persesvanbal* maakde, *omtot* ze niet *ophóng*. En zoo is dat gegaan. Verbeeld u nou eens', zag iech. 'dat u in mijn plaats was en dat gij aan de groote poets waart, zoudt gij ook niet presies hetzellefde doen?'

- 'En zag geer em dat zoe allemaol op ziech Hollands?', onderbraok häör Stiene, die mèt ene glans op häör weze et pleit vollegde en häör botram gans vergaot.

- '*Bel*, zeker neet op ze Mastreechs', *griemslagde* medam Krökhamel,

‘meinste daan, tot iech zoe'n stom *troele* bin?’ En ze trok ziech 'n dobbel kin, *gruuts* es ze waor op häör gelierdheid.

Stiene hadde weer door en medam vertelde wijer:

- ‘Dee maan mós miech geliek geve, dat sprik van eiges. - ‘Is dat zoo?’, vroeg te prezident aon ‘Sjöppeboer’ en dee mós bekinne, tot et zoe waor.

- ‘Dank je wel, moeder’, zag heer toen, ‘we hebbe je niet meer noodig.’

- ‘Dan kan ik wel *afgaan*’, zag iech en iech zag hem de gooien daag. Mer toen hadste miech tat geziech van ‘Sjöppeboer’ moote zien! Greun woort te kerel, greun! Dee heet naturelek z'n leviete geleze gekrege. - Iech höbs niks mie devan gehuurd, gaank eweg!’ Ze sjöddelde-n-ins mèt häöre kop en sloog toen mèt häör hand dweers veur häör geziech, of ze 'n vleg eweg joog.

- ‘Dat had geer em dao good gezag. Jeh, dee ze woord mer kaan doen’, knawelde Stiene en wie ze ziech verslikde, sjonk medam häör nog gaw e bekske-n-in.

- ‘Bistiech ouch al ins op t'n tribbenaol Bewees?’, vroeg medam. Stiene winkde ‘nein’ en wie ze oetgehoos waor, zag ze: ‘iech bin wel ins op te buroo van pliesie moote komme en had haos e perses gekrege’.

- ‘Haos is geine knien’, lagde de Krökhamelse, die iers van de vermeujdheid get *kreutsjeltig* waos gewees en noe weer op häören dreef kwaom.

- ‘Et heet miech wel m'n sent gekos, al had iech, in et rech gesproke, gein sjöld t'raon’, begós noe Stiene. - ‘Noe moot ger wete, de keuningin zou naor Mastreech komme. Et is jaore geleije, iech waor nog zoe'n aankommend meitske van e jaor of zestien, zeventien. Et waor nog te aw keuningin, neet te *meer* van et keuninginne.....’

‘Sofie’, hóllep häör medam. Die mèt teen dubbelen toer witte królkes. De kaans ze nog zien, op tie groete sjèlderij, die vöör tege-n-et buffèt steit. Dao zuuste häör zoe get in de middel en d'n awwen hier Pie Reegoo steit ouch nog t'rop, zoe get aon de kant.’ - ‘Wel dan’, vervollegde Stiene, ‘iech stónt in de Brökstraot. Dat waor toen nog e smaal sträötsje, zoe get te *haafsjeid* van noe. Veer wagde dao mèt doezende lui en dat kwaom mer aldoor bij en te lange lèste hadde ze miech gans achter tege de hoezer gepeers. Die et lèste komme höbbe-n-altied te bèste plaots. Iech had tao al God wèt wie lang gestande en dao kwaome ze ‘rijjste neet, dan hóllep tiech God neet’ te Brök aof. Dat góng wie ene wind. Mer zjus, wie de koutse umtrint tot aon us waore, woort e mins, wat get veuraon stónt mèt häör jungske, bang veur de peerd en ze reet em mèt ene sjók achteroet en stoot miech *prónt* mèt mene *póffert* door 'n roet achter miech. Dao zant iech in de sjerrever en mèt waor de keuningin langs. Dao had iech noe oore gestande en nog niks gezeen! Geer kaant dinke, wie iech ter duvel in had. Mer noe wouwe die lui oet tee winkel ouch nog, tot iech tie roet betaalde. Wie vind ger dat noe? Waor dat noe mien sjöld? Dat mins mèt häör keend had ziech gaw tösse de lui eweg gemaak. Mer iech waor neet gek. Iech wouw miech miene kos zoe mer neet laote numme, dat *begrebder*. En daan, iemes van us had te sent mer neet zoe veur et opsjöppe. Iech verdeende toen al e *gats* wöllemke per daag.’

- ‘Dat iech tich in de reije val’, mèrrekde medam op, ‘de lui van vreuger verdeende allemaol mer e paar sent en ze waore kontenter es noe’.

- ‘*Prónt*, wie der dao komt te zèGGe’, stumde Stiene tou, ‘mer die oet te Brökstraot waore toen ouch neet kontent. Ze begóste mennekes te make en van et ei woord kwaom et ander. En dadelek zwart van de lui d'rum. Toen kwaom dao ouch enen deender debij en dee sjreef alles op en et sjeelde gein haor, of er naom miech mèt nao de *spekkamer*. Zoe woer es iech uuch zèk. D'n daag tenao mós iech op te buroo komme en dao zachte ze, tot iech te roet mós betaole. En ze wouwe miech nog e perses make, umtot iech tic lui oet tee winkel zoe oetgemaak had. Zoe'n sjelleme, zoe'n aofzètters! Iech kaan miech nog *giftig* t'reuver make en in *koleer* zeet m'r al ins e woord teväöl, *toert-noe?* Noe zeet *inser*, wie m'r aon kaan komme’.

De Krökhamelse vergaot häöre ganse pòts en begós op häöre klapstoel te zitte. Ze zat ziech in posteur um zeker op t'n apropo van persesse e nuij intersant geval op te hoole.

- ‘Iech zal diech tat ins sterreker vertèlle’, begós ze. ‘Dao hadste noe de Zwarte Bet, die mèt oliekeuk oppe Merret zaot’....., mer Stiene dach aon Franse en aon de juffrouwe Printe.

‘Joezes, laote ver make, tot ver gedoon kriege’, waarsjouwde ze, streek te grummele oet häöre sjoet, staok ze in häöre mond en zat häöre leege bak et understebove op häör sjeutelke. Ze stónt op en maakde ziech veerdig um d'n onderslaag mèt te witkwas in *malleber* te zètte.

Sint Jaan.

Es et Sint Jaan is, viert gans Mastreech saoves te veure de *mei* van alles, wat Jaan, Zjang, Zjeng of Jenne hèt. Wat veur 'n ech Mastreechter hoeshawe of welleke *kompenij* heet neet e familielid of ene vrund, dee eine van die naome dreug? Es teen daag tan ouch in de volle zomer gevierd weurd, kaan me-n-et euveral good gewaar weurde. Al e paar daog van te veure liGGe euveral bij de sókkerbekkers de awwerwètse peperkeuk oet mèt te sókkere blommekörrefkes t'rop en de bekinden oetroop, boemèt te meivierder weurd *bestoke*: ‘Vivat St. Jean’ (Ene sjieke sókkerbekker deit alles op ze Frans; dan is et get anders es anders). De blommiste höbbe-n-apaarte veurraad ingeslage en de loupjonges drage de ganse naodemiddag en aovend te boekètte, körrefkes en geseerde pöt oet, die bij et fles te pas komme.

Es taan nao d'n heiten daag, in et valle van d'n aovend, papa van ze kantoer of vajer van ze werrek kump of *peer* veur et aovendete oet te winkel nao achtere weurd geroepe, dan sjalt te roop door et hoes: ‘Viva Sint Jaan!’ En de hoengenote zèGGe same: ‘vanaovend t'n aovend en mörrege d'n daag, tot me Sint Jaan *besteke* maag!’ Z'n vrouw gief em 'n ekstra harteleke moule en de kinder reike-n-em de blomme-n-euver en de verrassende gesjinke en kieke mèt glinsterende ouge nao et getroffe geziech van de Jaan in kwestie, es z'em alles tegeliek in z'n han wèlle stoppe, tot te peperkook inkluis. Daan moot te meivierder ouch trakteere en later in de zeuten aovend klinke löstige leedsjes en allerlei meziek

oet bijnao eeder vinster, van aof te piano tot te monika en in de kaffees zitte de kammeraote onderein en heffe bij eeder rundsje aon van ‘lang zal er level’

Van allein weurd et tan al get later es geweente, ie de lui ziech te röste begeve, en zoe slenterde-n-ouch nog e *kompenijke* euver twellef door de stèlgewoorde straote. Ouch zij hadde Sint Jaan gevierd en hadde nog geinen trèk, um in hunne kôrref te kroepe. Ze kuijerde zoe get rond, um nog e bitteke van de gooj loch te profiteere. Ze waore nog in ene roesj van plezeer en lagde-n-en gekde-n-en stoeide-n-onderein, wie de echte *labbedies*.

Zoe drentelde ze de Merret euver.

Dao stónte de gelaoje kare al veerdig van de Waole en Duitse kouplui oet Luik en Verveers of Aoike, um al vreug in de mörrege te vertrèkke, want mèt Sint Jaan is et volop t'n tied van de nuijen eerappel.

- ‘Stèl ins, wat is tat?’, vroeg opins eine, es dweers euver et groet verlaote merretplein e meitske kwaom aongeloupe in häöre nachjapon.

Blikbaar had et ziech erreg versjrik, want onder et loupe kerremde-n-et en hoort me-n-et zöchte: ‘Aoch God, aoch God!’

- ‘Wat is et, juffrouw? Is tao get gebäörd?’, vroeg eine hiel komplezant, haaf oet nuijsjierigheid, haaf mèt te intensie um zoe meugelek te hellepe.

- ‘Dao is ruizing gewees in de kaffee’, hiegde ze, ‘en ze höbbe *meer* mèt e beerglaas ene slaag tege häöre kop gegeve, en noe krijg ze häöre kop neet mie tou..... en zoe deit ze..... uh... uh... uh, aoch, zoe lielek, ze kaan gei woord mie oetbringe. Zoe steit häöre mond.’ En bij et leech van de lanteerie kós me nog zjus ondersjeije, wie et meitske häör onderkaak veuroetstaok, wie iemes, dee ziech vergaap heet, en ze doop weer ‘uh... uh... uh...’, um good te wieze, wie *benkelek* tot *meer* doog. Ze heel ziech neet mie lang op en verdween in ein van de tien straote, die oppe Merret oetkomme.

- ‘Laote veer ins gaw goon loere’, zag eine, dee nogal häönsje de vörste waor, en et trupke leep nao et kaffeeke tou.

Et lokaal waor zoe good es leeg. Veur de spiegel stónt enen Duitse voorman, mèt ene roeje zakdook ze geziech aof te vege, dat vol vege en plakke blood zaot van e paar sjaome, die heer had opgeloupe en in et midde van de kaffee, vlaak onder d'n einige gaasbek, dee nog brande, zaot ‘*meer*’. Häör *gesjier* waor oet et lid en gaof aon häör geziech 'n erreg vreemp oetziech.

Op et vraoge van de jonglui gaof te Pruus iers neet vööl antwoord en es ‘*meer*’ oetlèk wouw geve, kwaom gein ander geluid t'roet es ‘uhuh-uh!’ Op et lèste vernaom de *kompenij*, dat ouch in de kaffee Sint Jaan waor gevierd gewoorde en tot op et sjeije van de merret dispuut waor gekomme. De Waole, boevan ers e paar ‘Jean’ hède, beweerde, tot et neet te Pruus zene *mei* waor, umtot tee ziech Hans neumde, en ze hadde-n-em op et lèste mèt ‘doorslaonde’ bewieze aon ze verstand gebrach, tot geinen Hans in d'n allemenak stónt en tot tus Sint Hans geinen hellige waor en in gei geval Hans get mèt St. Jean te make had. Toch had te Pruus köpsig volgehawe, tot et ouch ziene naomsdaag

waor en eindelek hadde de Waole-n-em neet op e glaas beer getrakteerd, mer op e beerglaas, watse op zenen helle kop kepot geslage hadde. Ze waore de voormaan op ze *keerke* gekrope.

'*Meer*', die gein ruizing in häöre kaffee wouw hōbbe en tōssebij waor gekomme, had per ongelök ouch enen *toek* tege häör kake gekrege en noe zaot ze dao te gape wie ene klomp en kōs häöre mond neet mie tou kriege. Ze zaog vreiselek lielek oet en zeker waore de Waole veur zoe e *sjouw* geziech op te luip gegange. Nao de veldslaag waor et roed kruus gerekwireerd in de persoon van d'n dokter.

Wie et *kompnijke* et fijne van de zaak wis, stóng de gansen tróp um '*meer*', mer wis geine raad. Eine stelde veur, häör ene gooje slaag op t'n andere kant te geve, mer toen waor eederein bang, tot häör kaak tan dēks weer aon d'n andere kant sjijf ging stoon, en zoe leete ze '*meer*' dan mer zitte gape. Op te vraog, of et pijn doog, sjōddelde ze van '*nein*', en zoe waos me dao-euver gerōs.

Noe is e klein ongeval neet kapabel um 'n opgemonterde klub opins van de wijs te bringe. Et doorde dan ouch neet lang, ofse begóste mèt '*meer*' gekkestreek te make, en et geval woort neet beter d'rop, wie ene muzikant, dee bove woende, mèt z'n fiejoolkas onder d'n errem nao binne kwaom. Touvallig (eigelek neet touvallig, mer gans naturelek) hēdde dee ouch Zjang. Gans neuchter waor heer neet, want ouch heer had t'n hielen aovend zene *mei* gevierd en woort noe nog ins op nuijts gefelissimeerd.

D'n dokter leet ziech wachte. De gooj stumming kraog weer de bovehand en et doorde neet lang, of tao zaot te muzikant e löstig deunsje te *sjrompe* en danzde de *kompnij* hand aon hand um '*meer*'. Et hollep neet, of et errem mins al wouw protesteere, ze kōs toch niks anders oetbringe es 'uh-uh-uh!'

'Laote veer nog ins drinke-n-in et ginneraol!
Op tie gezondheid, op tie gezondheid,
Op tie gezondheid van us allemaol.'

Zoe zonge ze.

Opins gong de deur ope en dao stónt t'n dokter mèt te dochter.

D'n dokter, dee ouch alweer Zjang hēdde en em geere lözde, waor zjus mèt z'n invité's zene *mei* aon 't viere, wie heer geroope woort. Heer waor dreikwaart zaat en, al waor heer anders zoe koed neet, noe waor er toch oet z'n humeur. Waor heij ene kraanke? Waor heij 'n ongelök gebäörd?

- 'Wa's tat veur e gekkewerrek?', vroog er, 'moot geer daoveur iemes in de nach oet z'n hoes hoole?'

- 'Jeh, dokter, et is ouch neet veur us', zag eine oet et trupke, 'mer veur *medam* dao. Die heet Sint Jaan gevierd en te hel 'hoera' geroope en noe krijg ze häöre mond neet mie tou. Ze kin zoe toch neet blieve zitte'.

.....- 'Dan nēstelde häör vendaog of mōrrege de mössje in haore mond', vōlde enen andere-n-aon.

D'n dokter bekeek et geval en zaog, tot heer et mins hellepe mōs. Heer duijde en trok häör ins heij en dao aon häör geziech en zoe sprong opins häör ontvriech kakemint weer op z'n plaots. Mèt volle belangstèlling

woort te operaassie gevolleg en wie 'meer' häör geziech weer gerippereerd waor, góng enen dreidobbelen hoera op veur d'n dokter. Veurziechtigheidsshalve bont te dochter 'meer' nog ene zakdook um häöre kop en leet häör e konjekske drinke veur de sjrik.

- 'Dokter, drinkder e konjekske mèt?', woort em gevraog en dao zag t'n dokter neet nein op.

- 'Verdomme jeh, geer hèt ouch Zjang', woort toen opgemèrrek en wie d'n dokter ers e paar achter z'n kiewe had geslage, dreef z'n koej bui euver en stelde heer veur, ins op zien gezondheid te drinke. In korten tied waor weer 'n nuij meiviering in volle gaank. Et ei rundsje góng euver et ander en 'meer' mèt te zakdook um häöre kop had mer leid. totse insjonk. Ze verdeende nog gaw de doktersfeziet.

Zjang, de muzikant, haolde de fiejool weer oet häör kis en begós e nuij leedsje. Et woort wie langer wie later en wie lolliger.

Dao hoort me opins et bekind *tóppe* op te roete van de poliessie. Et meziek heel op en alles beloerde ziech, want t'n hiele kluit woort zeker verbalizeerd. Ze kóste de deenders toch neet wies make, tot 'n ongelök waor gebäörd. In eeder geval, de deur mós opegedoon weurde.

Zwoer en gewiechtig stabde twie agente binne, mer *koelek* had me hun geziechte kinne-n-ondersjeije, of tao góng eine roop op: 'Viva Sint Jaan! Lang zölle ze leve!', zong de *kompelij* en de serieus geziechte van de deenders begóste op te kläöre. Naturelek hédde ze alletwie ouch Zjang. Wat kóste ze doen? De kaans toch gein lui verbalizeere, die diech 'n harteleke ovaassie bringe. Ze maonde tot stélte aon en hiel fluusterend vroeg toen d'n dokter: 'Drinkder eint mèt?'

- 'Dat zölle veer neet aofsloon', waor eve fluusterend et antwoord en onder et misterjeus inwippe van nog e paar konjekskes woort hun toch mètgedeild, tot et gezèlsjap mer neet zoe gans onervloge in dee kaffee verzeild waor geraak.

D'n ongelökkige meivierder Hans woort toen nog gevraog, of heer werrek wouw make van z'n mishandeling, mer dee zag, tot heer mèt te Waole bij gelegenheid wel zellef zou aofrekene. Dat heet er zeker later ouch gedoon, mer wie me mèrrekde, tot d'n daag ondertösse-n-al in de loch waor, verdwene al de Jane, Zjangs, Zjengskes, Jennes en Hans wie de stare aon de straolende mörregenhiemel.

De keigelveiniging 'Plaankmis'.

Es me einmaol de kindersjeun ontwasse is, huurt me bij de groete lui en noe zeet wel et spreekwoord, es van vrije-n-en trouwe spraoke is: 'aajt bij aajt en jonk bij jonk', mer in sósjeteite kaan dao minder op gelèt weurde. Dao ammezeert ziech al aajt en jonk onderein wie et vèlt en zoe kwaom et, tot in 'n keigelveiniging twie gebreurs lid waore, eeder mèt twie zäöns, dus 'n haaf dozijn lede mèt tezellefde familienaom. Mer, noe waor dao ene papa bij, dee dezellefde veurnaom droog es zenen ajtste zoon en zene neef, boe heer petere van waor, terwijl ze broor ouch weer dezellefde veurnaom droog mèt zienen ajtste zoon en *zie* petekeend, de jong van ze broor. Gooit uuch tat noe mer ins in eure sjoet en zeukt

et uuch mer *oettrein*, dan krijgt geer drei Nikkela's van Schlingeneijer en drei *Tossings* van Schlingeneijer.

In de wandeling heele de lui ze beter *oettrein* es te *breevefaktörs* ' want me onderkinde d'n eine van d'n andere door zene bijnaom. Me kós hun es t'n Houte, de Stijve, de Vieve, d'n Druge, de Linkse, de Keutel of te Reub.

Et waore verhezkde keigeleers. Dat zaot hun zeker in et blood, want t'n appel vèlt neet wiedz van de boum en de vijg neet wiedz van et peerd. Umdatse zoe geere keigelde en me in de groete vereiniging altied zoelang mós wachte, *ie* me aon zenen toer waor, hadde ze ziech mèt nog 'n haaf dozijn andere bijein gegoejd en góngze ze e paar maal in de week 'n indsje boete de stad in een van de boetegemeentes e wörrepke doen in ene kaffee, dee gans allein in et veld laog. Dan waore ze in hun illemint. Et ei pötsje keigele góng nao et ander en de pötsjes beer *vansgelieke*. Op et lèste van d'n aovend waore ze geregeld in 'n lollige stumming en umdat te kaffee mèt te baon toch e paar honderd meter van de naoste hoezer aoflaog, zjenerde ze ziech neet um et hoegste leed oet te zinge es 'alle nege' doorein vlooge of ene pot nao ene spannende wörrep gewonne woort.

Mer, van keigele allein kaan de mins neet leve, zellefs van beer neet, en zoe mós naturelek veur de varjaassie ouch al ins e klei 'vreetpartijke' gehawe weurde. Daozonder is toch ouch in gans Limburg gei plezeer kompleet.

Dat woorte noe de echte gezellige äövendsjes veur de klub 'Plaankmis', wie zij ziech neumde. Keigele, e pötsje beer, e lekker peursieke en e leedsje..... hertsje, wat wèlste nog mie? Mer, dao kump ene 'mer' bij.

Gei blumke-n-in de zonneshien,
Et kaan neet zonder sjaduw zien.

En de sjaduw veel ouch euver et plezeer van eus keigeleers en wel in de vörrem van de *baoj*, dee op ene goojen aovend nao binne kwaom gestap, um perses-verbal op te make weges et make van 'burengerucht', um neet rondoet te zèGGe veur et make van 'muziek' nao de oor.

Alle lui höbbe noe neet tezellefde opvatting van meziek. Ene wèlle vind et al hiel sjoen, es heer mèt ene knook op 'n kokosneut sleit en e keend luustert mèt et groetste plezeer daonao, es et honderd kiere achterein et piepe huurt aofgoon van ze blaosbellekske. Eus keigeleers hadde wel 'n eigenaordige maneer van meziek make. Begóste ze te zinge, dan stambde de Stijve altied tege 'n deur, de Keutel sloop mèt z'n kneukele op et nikkele presenteerblaad, de Linkse trommelde op t'n houte zit van ene stoel en de Vieve mèt te Reub *sjrombde* debij mèt te steul euver de vloer, bij gebrek aon 'n kónterbas.

Zoe ontstónt 'n orkes, wat et bèste mèt ketelmeziek waor te vergelieke en toch waore de lede van de famfaar van et dörrep zjaloes gewoorde op tat meziek van de Mastrechteneers en hadde d'reuver geklaog bij de börregemeister. En de börregemeister sjikde zien poliessie d'rop aof in de vörrem van 'n aajt veidwechterke, dat in de daartig jaor niks anders mie gedoon had es te kemissies veur de gemeente.

Zjus nao et verorbere van ene groete snook, wie de *kompenij* häör volle

kontantemint begós te ute in enen apaarten helle nómmmer, stievelde de *baoj*, ene zekere Wikke, binne mèt e groet papier en e potloed in z'n *bubbelende* han en maakde bekind, tot heer gesjik waor door ziene 'meister', um perses-verbal op te make en tot te hiere et häöm neet koelek móste numme.

- 'Zèt uuch, Wikke', nudigde die em oet, 'en doot eur pliech'. Wikske sjuivde-n-e paar *teleure* op zij, lag ze blaad papier op e paar graote, die aon et taofellake bleve plakke, maakde ze potloed ins good naat mèt *speij*, zat ene groete brèl op en begós:

- 'Wie hèt geer?'

- 'Nicolaas, Pierre, Marie, Joseph van Schlingeneijer', gaof t'n Houte op.

- 'Wat bleef?' vroeg Wikke en lag van de sjrik ze potloed teneer.

D'n Houte gaof zene volle naam weer ins op en Wikske doog nog ins good *speij* aon ze potloed en góng aon de geng.

- 'Wie spelt ziech tat?' vroeg heer en begós mèt groete streek te ierste lètters te sjriev.

'N.i.c.o.l.a.a.s. P.i.e.r.r.e. M.a....' spelde d'n Houte em hiel gaw veur. Wijer es P.i. kwaom de *baoj* neet.

- 'Hölla, hölla, neet zoe gaw, neet zoe gaw!', protesteerde heer en probeerde nog e paar lètters van de lange naam te sjriev, mer de zweit braok em oet. - 'Wach', zag er, 'iech zal uuch *achtrein* wel opsjriev. Wie hèt geer?', vroeg er aon d'n Houte zenen ajtste zoon.

- Nicolaas, Pierre, Marie, Joseph van Schlingeneijer', zag tee.

- 'Dezellefde naam?', vroeg Wikske verbaas en benajd, tot heer ziech weer veur dezellefde meujelekheid zaog geplachts, um dee lange vreemde naam te sjriev.

- 'Dezellefde naam', verzekerde de Stijve. Wikske zat allein 'n 2 op ze papier, zat zene brèl get vaster op en vroeg aon nómmmer drei:

- 'En geer?'

- 'Nicolaas, Pierre, Marie, Joseph van Schlingeneijer', antwoordde d'n Druge hiel druug.

- 'Dat kaan neet', zag te *baoj* en lag ze potloed alweer deneer.

- 'En toch is et zoe', verzekerde d'n Druge.

- 'Nein, nein, noe gein gekkestreek', verzeukde Wikske, dee mèt zörreg dach aon et rapport, wat heer zene 'meister' mós oetbringe. Mer d'n Druge heel vol en kós ouch niks anders doen. Wikske sjreef al mer *zöchtenteere* 'n 3 en ondervroog wijer: 'wie sjrijft geer uuch tan?'

- 'Tossanus, Pierre, Marie, Joseph van Schlingeneijer', begós noe de Linkse.

- 'Hiere, iech waarsjouw uuch in goojigheid, gein *köllazje*. Geer wèt, dao steit zwoer straf op et geve van ene verkierde naam', kondigde de veldwachter noe aon drejde mèt e bedinkelek geziech zene kop van d'n eine kant nao d'n andere.

- 'Sjrief mer gerös op', verzekerde-n-em de Linkse.

Wikske *kredzde* ziech achter z'n oer - en wagde 'n *tuurke*, neet wetende wat te doen. 'Wie hèt geer?', riegde heer ziech aon de Keutel.

- 'Tossanus, Pierre, Marie, Joseph van Schlingeneijer', antwoordde dee weer.

- 'Noe is et oet, *potverdiessjeme!*' vlookde de veldwachter en mèt ene smak sloog heer ze potloed nog ins op taofel en braok te punt. 'En geer hèt zeker ouch weer zoe?' foeterde heer tege de Reub.

- '*Prónt* etzellefde', lagde dee.

- 'Nein, neint, hiere, dat geit zoe neet', spiktakelde Wikske, 'meint geer, dat iech miech van uuch veur de gek laot hawe? Iech zit heij neet veur spek en boene. Noe is et genóg gewees. Iech laot miech van uuch neet in de lure dreje. Zeet veurziechtig, noe weurd et meines'.

En mèt e versteurd geziech begós heer weer van vääre-n-of aon en vroeg aon d'n Houte: 'Noe veur good, wie hèt geer?'

- 'Nicolaas, Pierre, Marie, Joseph van Schlingeneijer', zag tee onversteurbaar.

Wikske wouw doorsjrieve, mer zonder punt kraog heer gein lètter mie op ze groet papier. Höllep zeukend loerde heer in de runde. Góng heer ziech e nuij potloed hoole, dan waore de veugel gevloge.

- 'Mós geer e potloed hóbbe, Wikke? vroeg em ene keigeleer, dee neve -n-em zaot en de sukkel aonzaog?, 'heij *hóbd*er eint van miech'.

Wikke drejde zenewechtig op zene stoel, sloog ze vel papier ins um, sjreef 'n groete 7 en wouw nog ins op nuijts beginne. Vruntelek vroeg heer aon zene nevemaan, dee em et potloed gegeve had: 'Wie hèt geer?'

- 'Nix', zag tee.

- 'Nix, dat is geine naam'.

- 'Da's wel ene naam; zoe heit iech. Harie Nix'.

- 'Wie spelt ziech tat?'

- 'Nix, mèt 'n x'.

- 'Jeh, geer moot et mer zellevers wete', waarsjouwde Wikke nog ins en begós weer groete lètters op ze papier te make.

- 'Wie spelt ziech tat?'

- 'N.i.x. mèt 'n x'.

Wikske sjreef en vroeg nog ins: 'mèt 'n x?'

- 'Jao, Nix, mèt 'n x', zag Harie en Wikske sjreef nog ins 'n x tebij.

- 'Neet mèt twee x-e', mèrrekde dee em toen op, wie heer zaog, dat te *baoj* ziech verdaolde. Wikke trok 'n dikke striep door de lèste van de veer lètters, die heer tot noe tou al gekribbeld had, wie heer nómmen zeve wouw invölle. Heer woord koed. 'Iech... iech... zal miene 'meister' goon hoole', preutelde heer en vawde ze papier al op um aof te marsjeere. wie d'n Druge tege-n-em zag: 'kom mer heij, Wikke, mèt te papier; iech kin de hiere allemaol en weet, wie zij ziech sjrieve. Iech zal diech eus naome wel eve opteikene!'

Dat waor 'n oetkoms! Mèt volle vertrouwe reikde-n-em de *baoj* z'n spölle euver en d'n Druge sjreef op. Ondertösse leete ze euze veldwachter ene pot beer bringe, dee heer ziech good smake leet. Heer woort weer gemoedelek.

Wie de lies veerdig waor, bedankde heer de hiere allemaol en d'n Druge in et bezunder en mèt et vruntelek verzeuk, um toch neet mie zoe leve te make, verdween heer. E paar loerde-n-*evels* zoer euver de gedeenstigheid van d'n Druge, mer wie lagde ze allemaol, wie ze vernaome, tot t'n Druge de veldwachter *ein getrokke* had en de lies in plaats van mèt

ziene naam mèt tee van Hubertus Wikke zellef had ingevöld. Dus trok noe d'n erreme *baoj* nao de börregemeister mèt e perses van z'n eige weges 'burengerucht'.

De 'scène', die ziech tao zou aofspeule, kóste ze ziech wel indinke. Ouch kóste ze noe wel begriep, tot te börregemeister, dee haaf Mastreech kós, zene veldwachter zou verdutse, tot et bès meugelek waor, tot zès lui dezellefde familienaom drooge en zellefs tezellefde veurnaome.

Ze verwagde ziech tus op e nuij optreje van de 'Sterke Arm',

De börregemeister, dee good ingeliech woort, kwaom kort tenao te hure, tot te keigelklub enen onderlinge wedstrijd góng hawe en, dao heer ziech weer verwagde op e paar muzikaal nómmers 'à grand spectacle', had heer deze kier zien veurzörrege good genómme.

De wedstrijd waor aofgeloupe. Onder oerverdovend hoera-geroep waore de prijze op te baon oetgereik en de keigeleers trokke ziech trök in 'n bovekamer van d'n hospes um dao et fies mèt e soepeeke te besleete. Daonao begós hun muzikaal geveul te spreke en zoe galleme al gaw de klanke van et heidens lawej euver de stèl velder in d'n umtrèk.

Dao góng weer de deur ope en noe stónt in et gespaan enen dikke wachmeister mèt ene zwoere zwarte baard en 'n hiel koed geziech. Achter em aon kwaom e piepjonk mager zjenderremke, zeker ene nuijeling, dee veur d'n ierste kier mèt mós um te zien, wie me persesverballe maakde. Nuijsjierig loerde-n-et euver de sjouwers van de wachmeister nao binne en wat zaog et? - Dao zaote twellef *verkleiders*, allemaol mèt 'n servèt um hunne kop gebonde mèt twie punte in de huugde en e kindermaske veur. Allemaol dezellefde *papbloozers*-geziechter. Et ventsje, 'n Hollenderke, wat nog noets ene verkleider gezeen had, loerde z'n ouge-n-oet.

In de groete stèl, boemèt t'n eine d'n andere-n-opnaom, klonk opins te zwoer stum van de Keutel, dee reep: 'Wachmeister, gef us tat zjenderremke, et geit uuch toch mer kepot', boe-op et streng geziech van de wachmeister oet te ploetje góng, want tee mós eigelek inwendig lache mèt te vertuining en ouch es heer dach aon et *piepsel*, wat achter em stónt.

Mer alloh, heer kwaom toch wel wies oet al dat ge-Schlingeneijers en sjreef eederein op, dronk ziech e paar glazer wien oet (ouch et zjenderremke kraog eint) en noe waor et taan meines gewoorde. De börregemeister mèt te haaf famfaar, die veur de deur stónte, vreve ziech al in hun han.

En et waor mines, want e paar weeke daonao woort te ganse kluit opgeroep en mós veurkomme. En wat bleek toen? De bovekamer waor nao et bezeuk van Wikske door eine van de Schlingeneijers geheurd, ze stónt neet in verband mèt te tapkamer en op te woening van ene partekeleer waor de verordening op et make van meziek neet van toupassing. Van 'burengerucht' waor ouch gein spraoke, want tao waore gein 'buren', umtot te naoste naobers zoe wied van de baon woende, totse gei spiktakel hadde gehuurd en daoever neet geklaag hadde.

'Buiten rechtsvervolging gesteld', waor de oetspraok van de rechbank en de börregemeister góng mèt zene gelierde *baoj* achter ziech aon mèt e gesjèld stekske nao hoes.

Die errem juffrouw Krepkes.

- 'Dag dames. En wie geit et? *Zeeder* ins nao boete komme wandele mèt et sjoen weer? Dao *höbder* good mèt gedoon. Zeet gezete'.

Mèt tees wäörd ontfong 'n flinke boere *medam* drei aw dames aon de deur van häöre gerinnemeerde kaffee, boe de wandeleers ins geere get góngze zitte um van de gooj loch te profiteere. *Rontelum* et hoes stónte de taofele en steul, eeder jaor proper wit en greun geverref, onder de lommer van einige lindebuim en bij sjoen weer waore die geregeld bezat, veural door trupkes dames en kinder, die dao snaomiddags kwaome de koffie drinke en de kinder in d'n umtrèk leete ravotte.

Ouch eus dames dooge hun perresols tou, zeukde ziech e good pläötske en bestelde-n-aon de medam de koffie veur drei 'maan' mèt *beutremkes* tebij van et lekker broed, wat medam eiges bakde. E bitsje daonao kwaom die dan ouch nao boete, dèkde de taofel en ranzjeerde et bestelde veur häör klante. Door de regelmaotige bezeuke kós me ziech zoe get onderein en mèt belangstèlling woort ziech geïmformeerd nao de gezondheid en veural nao et nuijts van de stad. Van weerskante maakde me al ins geere e präötsje en medam had altied get te vertèlle; die hoort tao boete van alles en, es ze 't neet te drök had, bleefse onder de hand al ins get *baorebinde*, tot et kloppe-n-op 'n täöfelke häör örreges anders reep.

Vandaog had ze 'n daonig bezörreg geziech en blikbaar laag häör personelek get op et hart, wat häör bekummerde. Zoe gaw had ze dan ouch neet t'n tied um häör gemond ins te luchte, of ze begós tege de dames:

- , Höbt geer juffrouw Krepkes neet gekós? Neet? Aoch, et is nog e bitteke in de familie van miech. Zoe e good minske, zoe vruntelek en zoe *gespriekelek*'.

- 'Is ze doet?', vroeg ein van de dames, die al gereid waor, um häör mèt et sterrefgeval te kondoleere.

- '*Neint*, mer ze zal et ocherrem neet mie laank trèkke. Iech bin häör gistere-n-ins goon bezeuke. Zeet, ze had te geweente, um altied smörreges um vief oore nao de Paoters te goon en noe heet ze e paar weeke geleije mèt tat lielek weer ziech 'n kaw opgeloupe en noe is ze neet van et bèste. *Jaot*. Ze waor in de lèsten tied toch al neet mie zoe *vrie*. Noe moot geer wete, tot häör umstreeks te Vastelaovend op einen daag twie sjoen katte woorte gestole, en daoever heet noe dat good zielke ziech goon verknijze, en dan hoof al neet vööl mie debij te komme, *netoert?*'

De dames trokke hiel verontweerdigde geziechter. - 'Zoe'n däögeneete, um ziech aon die errem bieste te *kräöje*', zag te ein, en de ander verklaorde: 'iech gun niemes gei koed, mer es miech *zeleve* eine aon mien kat kwaom, dan moch iech lijje, tots'em allebei z'n ouge *oetkredzde*' en häör eige-n-ouge kwaome häör bij dat zèGGe oet häöre kop wie 'n slek. Dao woort geklop en medam spoojde ziech nao 'n ander täöfelke. Ondertösse probeerde de dames onderein, op te huugde te komme, wee eigelek tie juffrouw Krepkes wel waor.

- 'Jewel, miech tunks, tot iech häör wel kin', meinde de derde, 'et is zoe e klei minske; ze heet zoe get enen *hittentrid*'.

- 'Jao, noe kin iech häör ouch', veel häör de juffrouw bij, die niemes get koeds winzde. 'Ze is altied hiel modes gekleid, mèt zoe'n raar *petutterkes* van heudsjes op en ze löp zoe get..... ein en daartig..... twie en daartig..... Häör broor is nog getrouwd gewees mèt te zuster van Berrebke Koors häöre maan en medam heij is van häör eige ouch 'n *Koorsese*'.

- 'Persijs, *prónt*. Jao, noe kinne veer ze wel', verklaorde de andere gans gelókkig. Juffrouw Krepkes waor terech.

- 'Mer, die is mer allein', góng de juffrouw, die niemes gei koed winzde, door, 'zou ze op Kalvarie liGGe of zouwe ze häör toes oppasse? Dat moote veer toch *inser achtrein* aon medam vraoge'.

En medam leet ziech neet lang wachte.

- 'Nein', beantwoordde ze de vraog, 'ze wèlt neet et hoes oet en noe heet ze 'n zuster genómme-n-um häör op te passe en die is zoe good veur häör. Wacht *inser*, wie hèt tie ouch weer? Iech geluif zuster Elixire of zoe get. Die zusters höbbe-n-ouch allemaol zoe'n raar naome. Et is miech door et *huid* gegange... nein... jao... B... B... Benediktien hèt ze. Iech wis wel, tot et ene naom waor van draank, dee zelde gevraog weurd. Mer, wie iech uuch kom te zèGGe, die is zoe good veur häör, zoe goud, klaor enen ingel, iech zèk uuch, enen ingel oet t'n hiemel. *Jaot*, iech gaon mörrege weer ins nao häör tou'.

Dao woort nog ins geklop. Medam braok mèt enen deepe zöch häör gesprek aof en de dames ginge d'rop door en begóste bij et leefste weer van de wereld ziech te onderhawe-n-euver allerlei *krenkdes* en mezeeries, totse zellef mizzerabel devan woorte en neet mie ins e wäördsje van lof euver hadde veur de lekkere koffie en et eige gebakke broed van medam.

Gelókkig brach et binnekomme van 'n familie, boe get op te zèGGe veel, hun van d'n apropo. Ze staoke de köp bijein en juffrouw Krepkes waor vergete.

Opins mèrrekde ein, tot zoe'n duuster loch opkwaom en de dames naome häöstig aofsjeid van medam, die mer niks doog es zöchte um te tuine, wie ze toch te doen had mèt tat good zielke, wat zoe kraank waor.....

Et had beginne te onweere en daonao bleef et e paar weke regene tot eindelek et zonneke weer sjeen en de lui weer nao boete kuijerde, um ziech te verkwikke aon et *blinketig* greun van de gewasse blajer en et bijkomme van de greuntes.

Ouch te dames zeukde d'n hoof weer op van eus medam. Et waor nao de lange rege *breujetig* werrem. Ze hadde ziech op te hits gekleid en ziech eeder 'n dun katoune klèdsje oet te aw does gehaold. De lang mantele waore verwisseld veur e klei kante peleriensje en de 'glacé' hejse veur zijje 'mitaine'.

Medam, die toch wis, totse altied etzellefde gebruikde, kwaom zonder de bestèlling aof te wachte 'n tien minute later mèt et koffieservies en de *beutremkes* van eiges gebakke broed oetdrage. Mèt e soort smak zat ze et prezenteerblaad teneer, tot te köpkjes rammelde. Ze had e geziech wie ene pot zoeremoos en *in*, totse de beutremkes op taofel zat, beerzde ze oet:

- 'Höbt geer die van Krepkes gekós?'

- 'Is ze dood?', vrooge ze alledrei tegeliek.

- 'Jao, ze is dood, die *toej!* Zoe 'n aajt sjendaol van e wief! Verbeeld uuch zoe'n kwezel. Ze is gestorreve en geine sent heetse aon de familie gelaote. Geine santiem! Dat neet!', en ze knibde mèt te neegel van vinger en doum.

- 'Sjééééé!', dooge de dames alledrei tegeliek en trokke verslage geziechter debij.

- 'En alles heetse vermaak aon zoe'n begijn, die häör oppazde', vervollegde medam, 'de Koorslui höbbe niks gekrege..... de Krepkeslui höbbe niks gekrege. Niemes van de ganse familie steit in häör testemint. Alles is veur die verdölde begijn, alles, m'n leefste dames, et geld, de meubele, et *lievend*, de kleijer, häör heuj.....'

- 'Jummig, wie spietig', betuigde de ein.

- 'Nein, dat is neet gehandeld wie et huurt', veugde nómmer twee debij en nómmer drei besloot plechtig:

'Dee d'n hiemel wèlt verwerreve,

Moot z'n familie laote-n-erreve'.

- 'Dat mein iech ouch; dao huur iech uuch!', zag medam, 'mer dat zèk iech uuch: geinen Onzenvader zal ze kriege van de ganse familie. Branne zal ze deveur..... branne!'

En in häör *koleer* zatse de koffiepote zoe hel op taofel, tot te boojem d'roet góng en de dames opins hunne sjoet vol *gleujetige* koffie kraoge. Ze sprong-n-op wie duvelkes oet 'n duuske, mer..... et waos gebäörd. Ze hadde-n-alledrei hun bein verbrand. Aon sjriewe gei gebrek. De ein *keekde* um water, de ander um olie, de derde um greun zeip.

Alles, wat in d'n hoof gezete waor, kwaom tougesjote op te noedkrete van de dames. Medam, die juffrouw Krepkes mèt zoen sattisfaksie wou laote branne, leep van alteraassie mèt te leege koffiepote zonder boojem nao binne, um trök te komme mèt e zjeleigleske vol zallef.

- 'Heij, doot mer gaw get lelieblajer d'rop', reep ze.

Jewel! doot uuch mer get lelieblajer op eur bein es 'n vief-en-twintig maan drum heer stoon! Nein, dat góng neet en noe trokke ze nao binne, medam mèt et gleske lelieblajer veurop en de drei dames t'rachter, mèt hun nate rokke zoe wied meugelek van ziech aof.

Later, wie d'n duuster gevalle waor, sukkelde ze mèt ene rok vol koffie en hun bein val blaore nao hoes.

Hun pijn waor door de gooj zörreg van medam gestèld, mer..... die errem juffrouw Krepkes!

Wie me veur honderd jaor in Mastreech dokter woort.

Munie, zoe hède ze de maan, waor in Veldweselt gehore. Es keend góng heer bij de köster, dee de kinder leze lierde, op sjaol. Heer deende de Mès bij de pastoer en dee, ene geweze paoter, dee de Franse oet ze kloester hadde verjaog, had zien aordigheid in *Munie*, umdat heer zoe bijderhand en braaf waor. De pastoer wou ene geistelek van em make en gaof em lès, mer ongelökkigerwijs trok te jong ene slechte nómmer

en mós goon deene. Bij de huzare woort heer ingelijf en trok mèt et leger van Napoleong nao Duitsland. Bij et ierste gevech, wat heer mètmaakde, woort er geblesseerd en, wie er geneze waor, trok heer mèt e bein en woort aofgekäörd. De zin um nog pastoer te weurde waos em onder et vollek vergange en noe kwaom heer nao Mastreech en *vermeijde* ziech bij enen dokter es knech. *Munie* pazde-n-et peerd op, pódzde de sjees en de sjeun, droog et hout en de kole bij veur de maog en trok smiddags mèt t'n dokter de boer op. Es bij d'n dokter aon hoes kraanke kwaome, die 'n aojer móste gelaote weurde, moch heer d'n *teleur* vashawe, es eine 'n sjouwer oettrein had, mèt hellepe trèkke um ze weer op häör plaots te kriege en van tied tot tied moch heer ouch hellepe verbinde.

Zoe woort *Munie* al van allein veur get hoegers aongezeen es ene simplen hoesknech.

Et waos e *stök broed* van ene jong en de kookmaog, die al aon de lieleke kant van de daartig waor en die nog geine leefste had kinne kriege, kraog zoevzäöl respek veur *Munie*, tots'em de bèste bufkes in han späölde. En de weeg nao et hart löp bij vääöl manslui door de maog.

's Aoves vertèlde z'em, totse good in de kleijer zaot, ene sjoene sent had opgespaord en nog twie rooje land van häör awwers had, die verpach waore. Waore-n-et noe de lekker bufkes, de twie rooje land of te muilkes van de kookmaog sjöld, tot *Munie* besloot, ze jonkmansleve te verlaote, of wel alles bijein, heer booj häör hart en hand aon in de plaots en nao Paosse woorte ze e paar.

Munie bleef bij d'n dokter en z'n vrouw begós enen *ëllewinkel* van water en vuur, denneknup en hout en stökskes boter en *babbeleers*. Daobij woort ze *meegvermeijerse*. Zoewel vääöl dames es vääöl meeg kóste Trijnsje, de aw kookmaog van d'n dokter en in kort had ze dan ouch 'n oetgebreide klandizie. Ze kós mèt eederein oet te veuj. Kwaome de meeg, dan luusterde ze nao de klachte euver de mevrouwe, kwaome de dames, dan hoort ze nao de reklames euver de *domestieke*.

- 'Wèllder wel geluive, Trijnsje', vertèlde Betsje dan, 'tot veer de snijkes broed oetgemete kriege en es ze binne zallèm of *meivès* ete, dan kriege veer in de keuke enen hiering. De appele tèlt ze us veur en, es ze gesjèld zien, kump mevrouwe de paartsjes naotèlle um te zien, of veer neet e stökske devan opgegete höbbe. Veur hun zellef is niks good genóg en veur us sjut niks euver. Alles geit achter sloot. Me deent toch neet veur de rok, mer ouch veur de brok, wat geer noe?'

- 'Dan zal iech tiech noe ins ene gooijen deens bezörrege', truuze häör Trijnsje, 'bij de slachter Nieste. Dao moot wel 'poet-aon' gespäöld weurde, mer op ete-n-en drinke weurd neet gelèt'.

- 'Me leef Trijnsje', kwaom Anneke vraoge, 'hellep miech toch aon enen anderen deens. Dat is tao neet um vol te hawe. Daag of nach höbste gein rös. Mien mevrouwe heet te pótskrenkde. Veermaol in et jaor hèlt ze de groete póts. En este Saoterdays aon de lèste kamer gedoon höbs, kaanste 's Maondags weer aon de ierste beginne. Dat geit te godsganseleken daag mer door: 'Anneke, daar ligt een vuilnisje, Anneke, kom eens even hier met stoffer en blik, kijk eens, wat een stof daar nu weer ligt'. Geluifste wel, tot menier neet dörref te rouke van d'n angs,

tot te gardijne geel weurde of tot heer get as liet valle-n-op et karpèt? Iech zèk et tiech! D'n hielen tied lik ze achter diech te zanikke euver alle meugeleke *kiksjozerije*. En dan mooste ins 'n ougeblick mèt tene 'mins' aon de deur stoon of ins 'n *kemissie* goon doen. Kinder-Gaods! dan huurste miech ins e leid!'

- 'Dan zal iech tiech rikkemandeere bij mevrouw Oliemans, die loert zoe nej neet; die wandelt te gansen daag op straot en somers geitse de stad oet'.

- 'Heij, Trijnsje, iech kom diech te *meijpenning* weer trök bringe', zoe veel Truike bij häör et hoes in. 'Nein, iech gaon neet nao mevrouw Kremp; iech kom dao zjus Betsje tege, die häör heur heet opgezag, umtotse häöre boek neet vol krijg en iech gaon zjus eweg bij mevrouw Sjraolleger, umtot me bij die ouch niks euver d'n tand krijg. Eine kabeljawskep veur zès maan en wat euversjut is veur de keuke. M'n ganse heur geit t'raon um miech achterbaks get ete te koupe; de zouws van de graot valle. En daan weer bij zoe e *spinslek* vollek? Nein, Trijnsje, merci!'

- 'Jeh, de wouws toch absoluut enen deens in e geslote hoes', mèrrekte Trijnsje op; 'dan zölle veer ins wijer zeuke. Iech zal et mevrouw Sjraolleger laote wete. Wèl iech tiech bij mevrouw van Wel rikkemandeere? De wèrrekmaog geit tao vórt umtot te jongenhier zoe'n 'hierke' is, mer, diech bis al get op jaore, dee zal diech wel neet mie lestig valle'.

Zoe planeerde Trijnsje mèt vööl minsekinnes te meitskes en dan kwaome de mevrouwe:

- 'Trijnsje, iech mós 'n nuij kindermeitske höbbe, höbste eint veur miech?', imformeerde ziech mevrouw Spit, 'bezörreg miech noe ins e fatsoenelek modes meitske, mer gein van boete. Es ze zoe pas oet te klute komme, kinne ze niks en este hun get gelierd höbs en de *knabbe devaan gestoete*, dan wèlle ze dalek mie heur höbbe of ze trèkke-n-eweg'.

- 'Trijnsje, bezörregt miech 'n flinke twiede maog', verzeukde mevrouw Dinges, 'mer ein, die wel häör han kaan oetsteke, mer neet häör lang vinger. Iech höb miech tao e kanaalje gehad! Die *redzde* miech alles watse griepe-n-en vange kós. En Sondags góng ze parmantig mèt m'n eige onderrokke-n-oet en m'n gooj 'glacees'.

- 'Zouwder et wèlle geluive!', betuigde Trijnsje. 'Es me ze zoe veur ziech zaog stoon, zou me zèGGe, tot me *Slivvenier bij zenen tien* had'.

- 'Jewel', góng mevrouw door, 'en me had *t'r duvel bij zene start*. Bezörregt miech noe ins get *ordenteleks*'.

- 'Trijnsje, doeg miech noe ins 'n gooj kookmaog aon de hand; mer ein, die kooke kaan. Dat gief ziech *allewijl* mer allemaol oet, totse kooke kinne en ze kinne nog geinen eerappel *tegooj* aofsjödde. Iech höb miech tao zoe e meubel, die miech werempel de kukes gebrooje had en vergete, de derrem d'roet te hoole, en veer hadde nog lui deen daag te ete. Asperrejes zèt ze us ongesjèld veur en *kulerabe* brink ze op taofel, of et stökke zien oet te koojketel. Et is alles altied verbrand, haaf gaar of *verzuijeld*. En zeet me häör get, dan krijg me z'n antwoord. Et is zoe get *vrech*s. Ze is zoe astant wie de beul. Mer sjik miech ezzebleef gein oet G....., die zien allemaol *getik*'.

- 'Trijnsje, iech mós 'n maog höbbe veur alle werrek', kwaom medam

Kweekers aonzèGGe, ‘mer get e propel meitske. Die iech noe hōb wèrrek t'n hielen daag mer op hāöre kop um dee op te flikke en in et hoes liet ze alles mer reile-n-en zeiles wat hōb iech aon zoene *propelen onnöt?*’

Ouch te dames stelde Trijnsje kontent.

De vrouw van *Munie* waos good beslage en neet verlege veur e präötsje en zoe kwaom et ouch al ins veur, tot al de ein of ander ziech beklaogde, dat zij of hāöre maan pijn of las hadde en dan zag Trijnsje: ‘komt vanaovend mer ins aon, dan kint geer ins mèt *Munie* spreke’. Dan leet *Munie* hun de tong oetsteke en, waos tie dik en beslage, dan zag er: ‘gaot nao d'n aptieker, haolt veur tien sent senesblajer en ingels zaajt, trèkt tao tee van en numt tao smörreges neuchter 'n tas van en nao 'n oor nog ein en zoe gaot geer mer door, tot et effek gehad heet’.

Ene slummerik dronk et teepötsje inins leeg en vertelde later aon z'n vrun: ‘*Munie* dee hōllep tiech gaw. D'ee gief teminste krachtige remedies. Gein haaf oor had iech t'n tee in me lief, of iech kraog boekpijn, tot iech miech rolle mós en enen haven daag hōb iech op te brèl gezete en mer ‘toezjoer door, Lewie’. De vollegenden daag waor menen appetiet trök en aot iech 'n dobbel poorsie zoeremoos mèt verrekeskop’.

Zoe laanksamerhand kwaome-n-al mie en mie lui um raod en *Munie* gaof em en wouw dao niks veur hōbbe, mer d'n dokter, dee dat ter oere kraog, vont, tot em dat z'n ier te nao kwaom en zag *Munie* zenen deens op. ‘Bleefstiech nog lang heij’, zag heer, ‘de kwaoms miech achter et fijne van de zaak’.

Manie bleef toes en hoofde ziech noe neet mie veur d'n dokter te zjeneere. Vāöl lui, die neet gedeend waore van de drökke feziete van d'n dokter (die N.B. ene sjèlling, 28 sent kozde), kwaome bij hāöm um raod.

In deen tied bestónt nog gein wèt, die et dokter speule verbooj en *Munie* praktizeerde mer raak. De aptiekers hadde *benkelek* et land aon em, umtot *Munie* niks es hoesmiddele veursjreef. Ze verkoupe kóste ze doen of laote. Mer ze dooge-n-et.

Munie woort ene spesialis in de *geelverref*. Z'n ierste remedie waor: zeve eijerdoojers aongereurd mèt e bakske Franse brandewien en veur veertien sent sefraon; veertien daog laank op te neuchtere maog tao 'n dröpke van te numme. Hollep tat neet, dan waor de twiede remedie: ene veerse gajzekeutel op zjenever gezat en daovaan smörreges 'n dröpke. En al waos ene mins noe zoe geel wie 'n kweipeer, ze vel mós lelieblaank weurde, ‘zoe wit wie de *gejs zellef*’, zag Trijnsje.

Die de koors hadde, móste reziene neuchter ete. Veur de *kiekhoos* kelderslekke-n-op sókker. Lui die *aongemaak* waore mèt koppijn, kraoge de raod, um ziech, es ze nao bèd góngge, twie annieswaffele onder hun errem te binde, dao trok tan 's nachs te koppijn in. Veur maogpijn kraog me-n-e zekske kruije, dat me ziech bij nuij leech op zene maog mós lèGGe en liGGe laote, tot et volle maon waor. Dan mós me-n-et zekske örreges begraove, en es et verteerd waor, mós ouch te maogpijn verdwene zien. Ene *zweretige* vinger mós in de werrem pens van 'n pas geslagde kooj gestoke weurde, mer dan moch tao gein rolpens mie van gemaak weurde (van die pens altied).

Lui, die mèt hun lever sukkelde, móste-n-e *louwke* op hun hart drage,

zoe lang es z'et vol kóste hawe. Wel kraoge ze e 'luchje' aon ziech wie de vèsmerret op ene zomermörrege, mer hun lever kwaom in orde.

Door et adreskantoer van Trijnsje woorte de wonderbaarleke genezinge van dokter *Munie* door de ganse stad bekind en op et lèste had heer de oetgebreidste praktiek van d'n umtrèk. De meiste medikaminte kós me beter in ene kruijenerswinkel koupe es in 'n aptiek en in eeder geval storreve de lui ieder aon de kwaol es aon de remedie.

Munie en z'n vrouw hadde mer ei keend, ene jong, dee kop genóg had um in Leuve te goon studeere. Heer doog tao z'n doktersekzame en plaodzde ziech in Mastreech.

Gek is het, dat vööl kraanke liever nao d'n awwe *Munie* bleve loupe es nao de gediplomeerde zoon en dat waor de reije, tot tee later liever 'n hoeglieraarsplaots in Leuve aonnaom es door *Munie* te weurde-n-euver-vleugeld en in Mastreech op zwart zaod te blieve zitte.

Verdeende oetstamping.

'Dá-ag, dá-ag!' En mèt e slap hendsje, dag-dag *winkenteere*, wie de klein kinderkes doen, naom e nuijerwèts 'mevruiwke' aofsjeid van häöre maan, dee neve häör op geloupe had mèt te fiets aon z'n hand, totse aon de winkel waor gekomme, boe ze zien mos. Menier, in e sjiek kostuum mèt witte slópkouse-n-aon, wibde op ze keerke, sjoot te straot aof en leet t'n *iemeujetige* muskusreuk van ene goojekoupe 'parfum' achter ziech nao.

Et 'mevruiwke', hiel'bleik en hiel spits, trippelde de winkel binne en woort in de gawwigheid door de klante-n-en *winkeldöchter* opgenómme. Et waor ouch in de puntsjes. Veur häör 'toilet' waor et titelblaad van 'Weldon's Journal' gekopieerd. Allein kós van bove-n-en van andere geere e paar viedel stof mie d'raon gebruik zien gewoorde.

Ze knikde-n-e paar medamme gooien daag, boevan de ein, 'n degelek börreger mins, bij häör onder woende en de ander, 'n zwoer wèrrekmansvrouw, die gemeekelek e paar bökkemekörref veur korsèt kós gebruke, bij häör bove op te twiede staassie woende.

Die van andere zag vruntelek te gooien daag trök, die van bove knikde allein mer ins *impassant* mèt häör uigskes en góng door mèt häör inkuip, want et waor zjus häören toer um *gereef* te weurde. Ze gaof gaondeweeg aon de *winkeldochter* op, watse nudig had en de grijs *tute* ranzjeerde ziech tot ene flinken houp veur häör op te winkelbaank.

- 'Anders niks mie?', informeerde ziech te *winkeldochter*.
- 'Gef nog zès eijer', zag te dikke.
- 'Wat koste de eijer?', vroog et 'mevruiwke'.
- 'Vieftien sent, medam'.
- 'Mevrouw, ezzebleef'.
- 'Vieftien sent, mevrouw', verbeterde et meitske.
- 'Da's vööl', mèrrekde de ander op. 'Iech höb e Vriedag nog veer *viedel* gekoch aon veertien'.
- 'Veer viedel!', herhaalde de dikke, 'dan zölt geer t'ers vandaog nog wel euver höbbe'.

- 'Jao', verklaorde-n-et 'mevruiwke', 'iech höb per daag ach rouw eijer nudig veur m'n gezondheid' - en ze gaabde-n-ins.

- 'Dat sjik nog al', meinde de medam van onder en begós op häören toer te bestèlle enen have kilo koffie..... 'n duuske koffiesjroep..... 'n ons geruik vleis.

Wie et geruik vleis in frisse roef lepkes onder de masjien oetsjölleverde, mèrrekde 'mevrouw' op, tot aon geruik vleis eigelek neet vâöl aon waor. Et is zjus *klatspapier* tösse d'n botram en me wèt neet, of et wel rindsvleis of peerdsvleis is. Mèt doog ze 'n *hejs* oet en duijde-n-ins mèt te punt van häöre vinger op e paar *rommedoekes*. Et onderzoek voldoop häör neet, want ze trok 'n erreg veis geziech.

- 'Wat kos t'n Hollandse kies?', vroeg ze.

- 'Twintig sent te ons'.

- 'Alweer opgeslage!', reep te medam van onder.

- 'Aoch', zag 'mevrouw', 'die paar sent onder of bove kaan de zaak neet make, waor er nog mer good, mer heer is zoe druug wie lapleer. *Höbder* ouch zallem in de bös, juffrouw?'

- 'Neint, medam, iech wèl zèGGe mevrouw. En ouch gein sardienjes. Geer höbt iegistere nog ins tenao gevraag gehad, mer veer höbbe ze nog neet gekrege; wel tong in zjelei.'

- 'Tong, merci!', en et 'mevruiwke' staok häör eige tong, laank en spits, oet.

- 'Getruuffeerde leverpastei kint geer wel kriege'.

- 'Iech vin, die smaak zoe nao bleek', *kuimde* 'mevrouw' en ze loerde rond in de aafdeiling kommestibels, of ze nao get anders keek. Ondertösse gaabde ze weer.

- 'Geer zeet flaaw, geluif iech', spraok häör de medam van onder aon. - 'Jeh, dat zal iech uuch zèGGe', waor et antwoord, 'dat kump van die nuij greuntes. Iech meinde miene maan en m'n eige vanmiddag ins te trakteere op nuij eereppelkes. Ze koste wel sestig sent te kilo, mer dao is nog niks aon, et is nog niks es water. Me gaap ziech doet tevan'. En ze gaabde noe zoe erreg, tot van de weerumstuut te twie *winkeldochter* en de medam van onder ouch ins gaabde.

- 'Wat zal et tan zien, meerouw?', vroeg te *winkeldochter*, die vâöraon wouw make mèt gereeve.

- 'Gef taan mer 'n ons Hollandse kies. Iech zeen et al, et spit miech, mer geer höbt neet wat iech geere had en me kaan toch neet ene winkel oetloupe zonder get te koupe. Snijjt em miech get dun, ezzebleef; van die hompe haw iech neet van.'

De kies veel wie roezebleedsjes onder et mets oet, woort propel in e wit papèrke gevawwe en aon 'mevrouw' euvergereik.

Mer et minske naom em neet aon. Verweze bleef ze de *winkeldochter* get aonkieke, drejde ins rond mèt häör ouge en zakde-n-opins veur de winkelbaank inein.

In hun verbouwereerdheid zatte ze häör met häör liech kostuumke op e leeg olievaat. Ein van de juffrouwe doog gaw ene sjeut azien op häöre zakdook en leet häör ins opsnouve.

- 'Zeker 'n flajte', meinde de medam van onder. Et zien jonggetrouwde lui. Miech tochs, totse zoenen trèk op get had. Zou mesjien get?'

- 'Gaot eweg', onderbraok häör kallem de dikke vrouw van bove, 'dao moote ze niks van hōbbe'.

- 'Laot häör ins get konjak drinke, es der dee in hoes hōbt', raojde de medam van onder aon.

Mer noe góng de vrouw van de twiede staassie häöre mond ope. 'Gef häör liever 'n botram, of gef häör liever niks, totse in häör hoes is, dan velt ze op 'n ander neet van de zokke. Iech zaog et weer aonkomme. Ze lik zoe dèks toes veur mirakel. D'n ierste kier, totse 'm dat *flikde*, laog ze op ene mōrrege op et pertaol, wie iech aofkwaom, en iech, stom *Liebe*, had miech nog zoe versjrik. Iech had häör gaw ene bak koffie aofgehaold en e paar mikke beutremkes, mer e paar daog tenao laog ze weer euveroup wie ene *sjotelsplak* en toen weer ins. Toen kraog iech häör in de gater. Wel, potverdiesjeme, dach ich, dat zou good oetkomme: zij neet ete en van enen andere z'n drei sent nog profeteere. Val diech mer van de gelouf, dach iech toen, mer de zals van miech gein mikke beutremkes mie kriege'.

- 'Zou et taan van d'n honger zien?', vroeg te medam van onder en leet 'mevrouw' nog ins aon d'n azien ruke.

- 'Mer nein neet taan!, van wat anders?' verzekerde de dikke. 'Zij en häöre maan rammele-n-altied van d'n honger, mer ze dōrre-ve-n-et ziech neet te numme um mer de deftigheid oet te hange. Van dat unske kies ete ze mèt hun twieje 'n ganse week. Allemaol mer veur de groeten optrèk, veur de sjiek. Geluift geer dat van die eijer en van die nuij eerappele? Gaot eweg, opsnijjerij, anders niks. Kaaljakkers! Zoeget trèk nog te neus op veur andere en velt zellef van zene *sinter* van mezeerie!'

Beteuterd stōnte de drei andere veur et 'mevruiwke', wat tao op et olieveetsje zaot.

- 'Iech kaan et toch neet good zien', zag ein van de *winkeldochter* en snooj ene flinke lap van e rolsjinkske-n-aof. Wie ze dee onder 'mevrouw' häör neus heel, kwaom ze bij. Mèt e kompasjeus wāordsje doop me häör dat nao binne wèrreke en toen herkraog ze ziech gans.

- 'Et is miech toch get!', zōgde ze, 'iech sukkel toch *allewijl* zoe mèt mene maog'.

- 'Dat zal wel', zag tie van de twiede staassie, '*hadder* mer get mie debinne, dan zou et gesukkel gaw gedoon zien'.

- 'Nump uuch nog mer e sjijfke', nudigde de *winkeldochter* oet, 'et deit uuch good'. En 'mevrouw' wèrrekde propel et twiede lepke nao binne.

- 'Geer moot uuch ouch neet zoe te kort doen', raojde häör medam van onder goodhartig aon, 'ene mins moot op zienen tied ze naat en z'n druug hōbbe'.

- '*Entans*, ie iech oetgóng hōb iech miech nog e paar bruidsjes mèt rollaad gegete', begós 'mevrouw' weer.

- 'Noe sjeit miech in Joezesnaom oet mèt eur rollaad en eure zallem en eur leverpastei', veel de dikke vrouw oet, 'geer hoof us niks wies te make. Geer staot altied mèt t'n dikke-n-op um mèt te kleine nao bèd te goon. Iech bin mer de vrouw van ene simpele wèrrekmaan, mer iech hōb nog vleis op m'n kake. Iech loup mer in rok en jak en miene maan

geit neet mèt witte slópkouse nao ze werrek, al verdeent heer es stoker mie es t'n eure, mer iech en miene maan en zès kinder, die iech nao d'n hëlligen doup höb gebrach, veer höbbe-n-et allemaol liever in d'n derrem es um d'n errem. Es miene maan nao ze werrek geit en iech vraog em: Jannes, wat wëlste bij d'n botram?, dan zeet heer neet: doeg miech mer get reuk op mene jas. Dee heet liever e stök Herrense kies op ze broed. En tuien jonge *sjik* iech liever mèt ene lap op hun brook nao sjaol es totse miech flaaw valle bij de bekker veur de *kiekoet*. Meh geer! Iech huur uuch smiddags wel rammele mèt te ketele, mer iech ruuk noets gei gekook ete. Laot uuch tat noe *inser* van miech gezag zien: Geer en eure maan, hankt neet zoe vööl *kiksjozerije* aon eur lief en numt uuch 'n hartelek bufke, dan valt ger ouch neet mie van de graot. Aon e grummelke broed en e fitselke kies *zölder* uuch neet vèt maste'.

Et 'mevruiwke' had ziech ondertösse weer bijein gesjaard.

- 'Wat iech eet en drink zien eur zaken neet', zag ze snippetig en, zeker te gruuts um zoe e 'getuug' te woord te stoon, trok et mèt 'n opgezat zeil de deur oet.

- 'Katsmevrouw! ', veel de dikke nog oet häöre mond. 'Deh, die heet veur vandaog genóg ouch zonder rouw eijer', lagde ze en, of ze hel op in häör eige spraok, góng ze door: 'Noe höb iech et gans bij häör verkeke. Wie iech neet mie veerdig stónt mèt te mikke beutremkes, zag ze miech geine goojen daag mie'.

In, totse häören houp *tute* in e groet nèt pakde, riegde ze ziech weer tot te andere: 'Jeh, noe zèkt ins zellevers, höb iech geliek of neet?'

En blikbaar voldoon euver de opluchting *sjachelde* ze mèt ene griemslach op häör weze de winkel oet, boe de andere stoon bleve en eeder et hunt tevan dachte.

Derde afdeeling.

Verspreide stukken.

Pianolès.

Opins sjoot 'de Kop' in ene lach, wie heer et Advertentieblad zaot door te kieke in z'n *kompenij*, die geweend waor in ene kaffee langs et Vriethof bijein te komme. Allemaol zaoge z'em vraogend aon. 'Höbder dat oets gehuurd', vroog heer, 'dat moot miech get zien'. En heer begós veur te leze:

Piano spelen binnen het uur.

Zij, die wenschen in ééne les piano te kunnen spelen, gelieven hunne aanvragen te richten onder letters B.H. bureau van dit blad. Prijs per les 25 cent.

D'n eine keek t'n andere mèt opgetrokke-n-ougsbraoje-n-aon.

- 'Dat waor get veur diech, Dikke', zag 'd'n Douwpiering' tege-n-ene soliede *kompeer*; dee tege-n-em euver zaot.

- 'Je ...h', zag tee, dao zèkste zoe get. Et waor te perbeere. Wee zou noe neet veur e *wöllemke* wèlle kinne piano speule? Kins tiech et, Radja?

'Nein', winkde de Radja. - 'Diech wel, heh, Sjouwe?'

'Da's te zèGGe', begós tee, mer d'n andere onderbraok em: 'de späöls toch alles, waste wèls'. - 'Da's te zèGGe', góng 'de Sjouwe' door, 'zonder meziek. Iech kin wel get pianospeule op et gehuur, mer iech kin gein noot zoe groet wie e sjèlderhoes'.

- 'Wat tunks uuch?', stèlde 'et Veule' veur, 'es veer dee maan ins heij leete komme? Aon e wöllemke zien veer noets bedrage'.

- 'Dat waor 'n idee', mèrrekde 'de Kroekestop' op, 'mer wee zeet tiech, tot et ene maan is? Et kaan ouch 'n juffrouw zien'.

- 'Zoevääol te beter', reep 'de Boer', 'veer kóste-n-ins sjriev op tie advertensie, ins zien, wat et is. Vraag tee persoon um ins heij te komme beveurbeeld 'n Dinsdaggenaovend zoe tege-n-'n oor of nege. Dat waor 'n *fóf*

Et 'idee' vont ingaank. Pen en ink woort gevraog en e kerteer later waor 'n vrunteleke imvitaassie gesjreve aon d'n onbekinde muzikus um, op bepaolden daag en oor, zoe good te wèlle zien en te komme lès geve.

D'n aovend kwaom. De ganse *kompenij*, nog verstèrrek door de nudige belangstèllende, waor in de kaffee bijein.

Dao piebde de greun geboeerede deur en 'n faassie loerde *zeukenteere* nao binne. Et waor e soort sjaopekop mèt 'n oetdrökking, boevaan me neet zjus zèGGe kós, ofse zoe onnuzel waor of zoe onnuzel gehawe woort.

'Kom in, meister, et trèk!', reep eine en binne sjuivde e soort hierke in ene greune versjote jas. Jas en hierke waore zoe get tösse de fiftig en sestig.

'Mós der heij zien?', vroog t'n hospes, en wie et hierke em euver et

buffèt get in z'n oer gefluusterd had, kondigde dee aon: 'hiere, heij is te perfesser veur de pianolès.'

Heer *pidzde* 'n uigske debij, want tee had al dadelek door, wat tat veur n pianolès zou geve.

- 'Noe val um', fluusterde eine van de aonstaonde lierlinge, 'et is miech werechtig Sint Kerfitsel.' Onder dee bijnaom waor de maan in Mastreech bekind. Heer rippereerde meersjoeme piepe, perreplu's en monika's, sjoor peerd en *hun*, zat nuij haore op ene striekstek en gaof, wie et sjeen, ouch meziekklès.

- 'Numt miech neet koelek, hiere', begós heer, 'iech meinde, tot et veur de kinderkes waor.'

- 'Aoch, da's niks', stèlde-n-em al dadelek 'et Veule' gerös, 'veer kinne-n-ouch niks tevaan. Gaot mer ins mèt us, dan kinne veer al dadelek beginne.'

Et gans gezèlsjap leijde de perfesser e stök of ach trappe-n-op nao et achterlokaal, boe de piano stónt. Al gaw zant t'n arties mèt ene groete pot beer neve ziech aon et instermint en de ganse *kompenij* in ene groete krink t'rum. D'n 'Dikke', dee de ierste lès zou kriege en e paar han had wie de presenteerblajer, zat ziech neve-n-em.

- '*Zeedder*, hiere', begós Sint Kerfitsel, 'pianospeule da's gein kuns, dao is niks aon; lèt mer ins good op, wie iech et uuch veurdaon en daan doot geer miech mer zjus zoe nao.' En mèt eine vinger begós er: Do, ré, mi, mi-fa, sol, mi, mi-fa, sol, mi, mi-ré, ré-do. - 'Noe zèt eure vinger ins heij', zag er tege d'n 'Dikke' en plaodzde ene klaw van dee twie oktave hoeger op te *tóssje*. 'Noe same, ezzebleef'. Nao e paar kiere deneve te hóbbe geslage waos et begin van et wijske al zoe good te ondersjeije, tot te 'Boer' mèt begós te neurieje: 'In den Bosch lei een dragonder, een dragonder,' en zoe veurts.

- '*Zeedder* noe wel!', reep Sint Kerfitsel, gaans kontent euver z'n eige en euver zene lierling, '*zeedder* noe wel, d'n hier kint et al. Noe de twie ander regels.' E paar minute later klonk ouch te finaal, begeleid door et koor, wat tr'um zaot:

'Laat ze maar gaan,
Laat ze maar gaan,
Want die meid heeft niets gedaan!'

'n Donderend applodissemint beloende et ierste resultaat. Sint Kerfitsel *luvde* zene groete pot beer ins op tege z'n bewondereers en dronk em in einen aosem oet. Direk stónt ene nuije volle pot neve-n-em en ouch ene nuije lierling. D'n 'Dikke' naam ondertösse de felisitaassies van z'n vrun in ontfangs. Noe waor de bäört aon de 'Sjouwe', dee et mèt ziene vinger binne-n-et kerteer wis te bringe tot:

'Hoh, hoh, hoh Pie,
Hoh, hoh, hoh Pie,
Zeve sent ene reiperok,
Mörrege sleit te boter op',

wat ouch weer door de meziekleeffhóbbbers mèt bravo's en 'bies'-geroep beloend woort. Ouch tee offreerde zene zjeniale meister ene nuije pot aajt.

Naodat ziech iers e paar hiere geklop hadde, um aon de piano te komme, kraog et 'Veule' 'n bäört. De perfesser begós *evels* miejer kunsveerdigheid van z'n lierlinge te vordere.

- 'Zeedder', eksplikeerde heer, 'die twie dinger heij onder aon de piano, dat zien de pedale. Die zien um de meziek helder of stèlder te laote klinke. *Huurdder?*' En heer sloog e paar akkoorde aon, die et versjèl dooge-n-oetkomme.

Et 'Veule' woort onderweze in de melodie van: 'Herromans z'n kooj is doet.'

Drei van z'n veer *pu* brach heer daobij in beweging en wel mèt zoenen naodrök, tot Sint Kerfitsel opins opsprong en hiel beleef opmèrrekde: 'Pas-op, manier, geer stamp miech op m'n *EEKSTROUVE*.' Daonao waor et poos. In de röstied ontspon ziech e zier muzzekaal gesprek tösse de Kroekestop en de perfesser euver e nès jong *FIKSE*, die hun oere móste gesnooje weurde. Et sprik van zellef, tot ene muzikus vääö belang stèlt in de gooj oere van andere en zoe booj de perfesser ziech aon, um de fikse die te bezörrege aon fieftig sent per haaf dozijn. Et akkoord woort weer mèt ene groete pot beer beklonke.

Sint Kerfitsel begós lollig te weurde en wie de 'Kop' em vroeg: 'zoudder us neet liever wèlle danslès geve, dat kint geer toch zeker ouch,' toen begós heer al seffes aon te geve:

'Meisje, wil je met mij verkeerem,
Ik zal jou de polka leeren.'

In ein-twie-drei waor de 'Conservatoire' veranderd in ene *wupzaol*. Mèt te veuj kóste de 'élève' beter geweerde es mèt te han. De 'Kop' pakde de 'Sjouwe', et 'Veule' de 'Boer, d'n "Douwpiering" d'n ,Dikke', de 'Kroekestop' de 'Radja'; ouch te andere pakde ziech vas en mèt te bevalligheid van enen tróp keuj, die ze in 't vreugjaor de wei inlaote, bódzde de kopele tegeneinop en ouch wel ins tege de perfesser, dee ziech *evels* neet van de wijs leet bringe, al danzde ze de krök onder em oet, boe er op zaoet. Zeker begeisterd door et beer en alle wöllemkes, die er zou kriege, späölde heer mer door, tot te dansers op et lèste aon de ope vinsters laoge nao Toch te snakke. Ze zwèdde en de perfesser neet minder. Ze wouwe ziech wel get röste, wie de 'Sjouwe' aon euze virtuoos vroeg, of heer ouch *dèks* get kós speule oet enen opera.

- 'Aoch', verklaorde heer, *astrant* gewoorde door ze reuze-sukses, 'iech späöl uuch alle opera's.' En zonder ziech te bedinke begós er:

'Sjeel is me zuster, mottig is me broor,
Dan höb iech nog 'n ander, die is zoo greun es *poon*.'

Hoera! Carmen, Carmen! klonk et door de zaol en allemaol zonge ze mèt: 'Toreador, en ga-ha-har-harde!', wie de 'Radja', dee rindsslachter waor, opins reep: 'heij is te stier, heij is te stier!'

Heer zat ene stoel umgedrejd op zene kop en mèt te veer *pu* veuroet stoot er d'n 'Douwpiering' et understeboue. 'Bravo, Toro!', reepe de andere en opins waor et tooneel weer veranderd in het sirkus van Sevilla, boe-in de 'Radja' zier verdeenstelek es stier optrooj. Mèt zene stoel veuroet rende heer door et zäölke wie ene bezetene. Heer stambde en brölde en stoot nao de taofelklèdsjes, die z'em veurheele. Taofele mèt

glazer beer en aal leep er et understebove. Euver steul en benk, tot op te kachel vlögde de picadors en toreadors.

Dao kraog ouch te perfesser ene stoet tege z'n ribbe en vloog tege de wereld in ene pool beer, en wie heer opstónt waor d'n ongelökkige maan et mikpunt van de stier. Van d'n eine kant van et sirkus nao d'n andere zat er em nao. Alles sjriewde doorein: 'Bravo, Toro! Pas op, heer pak uuch op z'n heures! Red uuch, perfesser, red uuch! Sprink euver et barreer! Sprink euver et barreer!'

En opins, zeker wie heer wouw laote kieke, tot er ziech ouch kós in de kuns van et edel stieregevech, dao sprong miech Sint Kerfitsel mèt ene prachtige sprunk te vinster oet nao et Leliesträötsje in.

Plotseling waor et doedstèl in et sirkus.....

- 'Heer sprink ziech kepot', hoort me d'n 'Dikke' nog zèGGe, want te straot laog zeker twie meter lieger es te vloer van et zäölke. Me verwagde ziech op et erregste. Oet te straot klonk geine boe. Niks, totaal niks hoort me.

Toen góng-e-n-ers e paar mèt benajde geziechter aon de vinster kieke, mer in et Leliesträötsje waor ouch niks mie te zien.

- 'Perfesser, boe *zeedder?*', reepe ze. 'Heila, perfesser, *moodder* eur sent neet hōbbe?'

Mer Sint Kerfitsel waor in d'n duuster verdwene. Ze hōbbe-n-em ouch noets mie trök gezeen.

Nao de persessie.

'n Twintig jaor geleije had nog geine mins in Mastreech 'n iesweegelke gezeen en de ierste, die ziech heij vertuinde, waore vāöl groeter en sjoender es tie van allewijl. Ze waore vol beeldhouwverrek en vergōlsel, mèt blinketige kopere bōsse en gedrejde pileerkes, gans in d'n trant van de kuitskes oet te stoummeules. Ze woorte door e peerdsje getrokke en brochte zoe hun kaw lekkernij rond te stad.

Et waor de vieftienden Augustus, *Slevrouwendaag*, en de persessie góng oet in *Slevrouwe*. Door de ing straote, boedoor ze hören toer deit, kriejoelde-n-et van de lui, die iers ins nao de hëllighenhuiskes goon kieke, *impassant* te verseeringe besjouwe, die euveral aon de *kiekoete* zien aongebach, um ziech te lange lèste örreges e good pläötske te zeuke op te stōppe.

Boe lui waore vont me ouch 'n iesweegelke en naturelek *sjörregde* ouch zoe'n dink op en aof te Wolfstraot, tot et op et lèste vāöraon in de Smeijstraot stasjonnerde, wie de ierste deenders plaots begōste te make veur de naoderende persessie en de meelt euveral oetkwaome um hun blomme-n-en greun te struije. De 'zaak' stónt stop en d'n eigeneer, ene Waol, profiteerde van de gelegenheid um ouch te sjoene stoet in ougesjouw te numme.

Mèt *stukskes* trok te persessie veurbij mèt alle häör vaone en flambouwe, häör broedersjappe en konkergaassies, häör ingelkes en kommuniekinder, haar beelde-n-en d'n *hiemel*. Achter d'n hiemel woort 'n plaats vrij gehawe en laan vollegde de lui, die *beijenteere* d'n umgaank mèt make.

Onder hun vollegde vol devoossie Teun oet Zuzate, dee veur 'n apaarte gelegenheid oet z'n dörrep nao de stad waor gekomme, um bij de persessie te zien, want, wat waor et geval? Zene stal en z'n sjeur vergónge van de ratte-n-en muis en noe waor em aongeraoje, dao euveral kroet te lèGGe, boe-euver de persessie getrokke had. Mèt z'n ouge nao de grond geslage, in ein hand zene *noster*; raabde heer mèt te ander gestiedig te tekskes op, die nog neet gans plat getrooje waore. D'n hiemel góng d'n hook um van de Wolfstraot en op et kruuspunt ontstónt e geweldig gedrings van de kiekers, die ziech noe in alle riechtinge begóste te verspreije. Opins links en rechts gestoete-n-en geduid sjrok Teun oet z'n aondach op en begós ziech mèt z'n èllebaoge door de lui veuroet te wèrreke op et iesweegelke aon, dat em vlaak veur ziech oet in de Smeijstraot in de oug veel mèt z'n pileerkes en alle ze vergösel.

Zjus zat et weegelke ziech laanksaam in beweging en Teun d'rachter aon de Smeijstraot in. Aon de Houtmaos leep heer haos te tege-n-aon, want et waor dao blieve stoon, umtot e paar kinder d'rop aofkwaome, die geere 'n iesweffelke wouwe höbbe.

Verbaas keek Teun de tegen op en toen in de runde. Wat waos tat veur 'n dink? Boe waor opins te ganse persessie? Mèt ope mond en ouge keek heer tou, wie d'n eigeneer in ze wit buiske en mèt zene witte *sjollek* en ze wit mötske ouch nog t'n dèksel van ein van de kopere bösse aofnaom en hiel beleef 'n iesweffelke prezenteerde aon z'n snópklante van de Houtmaos. Heer kraog gein huugde devan en stónt mèt in ein hand te *noster* en in de ander et *bösselke* greun de wagemer te bestare, tot te maan devaan em in et Waols ouch 'n iesweffelke aonbooj. Wie heer dat sjoen geroet keukske onder z'n neus kraog begós heer aon *babbeleere* en knapkeuk te dinke en noe begós et em dutelek te weurde, tot heer zeker van de persessie in d'n umtrèk van de kèrremes waor gekomme. Boete is et jammers kèrremes es te persessie oettrèk.

Nao twie, drei kiere oetgenudig te zien et weffelke te preuve, staok heer de *noster* in z'n tes en pakde-n-et veurziechtig in z'n onbehawwe vinger. Heer drejde-n-et ins rond, rook ins t'raon..... et rook good, en hop....., dao verdween et gans weffelke in zene groete, leege mond, want vääol tan had er neet mie.

Seldedjie! wat waos tat? Brande heer ziech? E *geleujetig* geveul drong em in z'n tandvleis. Heer doch, tot er van de wereld aofging. Oeoeoeem! bromde-n-er en góng op ei bein stoon van de pijn. Mèt speijde-n-er et weffelke in z'n hand en, *kwatsj!* dao vloog et in et geziech van de Waol. Heer had et gedoon *ie* er wis, wat gebäörde.

Noe moot me bij de Waole komme, da's toch kokende mëllek. *Ie* Teun ziech umgezeen had zaog er niks mie es sterkes en vlamme. D'n eine voesslaag nao d'n andere kwaom neer op kop en sjouwers. Verblind van de sleep en döl van de pijn snabde heer opins te Waol bij ze *vessje* en smet em tege d'n ieswagemer aon, tot te pileerkes kraakde. De kinder van de Houtmaos vloog *oettrein*. Et peerd versjrok ziech en góng op te luip langs et kanaal aof, nao et Parek en vlookenteere leep te Waol et achtergo: 'Juu! sacré tonnerre! juu, sale rosse!'

Es op ene stèlie zomernaomiddag op et groetste plein van de stad gein

drei maan te bekinne zien en dao gebäört get, dan is et of te straatstein in minse verandere. Boe ze vandan komme wèt niernes, mer zeker is et, tot vief minute denao de haaf stad bijein is geloupe en et zwart is van de lui. Noe hoof me neet te vraoge vlaak bij et drökste punt op et ougenblik, tot 'n persessie veurbij is. Et leep, et struimde.

De Houtmaos, de Groete- en Klein Stokstraat, de Wolfstraat, alles leep leeg en verdrong ziech um Teun, dee dao op ene stóp stónt, wèld wie ene stier en mer bókdze mèt z'n vuus en eederein dreigde, dee em *naoventrint* kwaom.

Et is tan ouch 'n hiel verandering, este vol devoossie achter 'n persessie löps en daan diech inins moos *kloppe*, este oet te röstig dörrepke kumps en in de stad et middelpunt weurs van e paar honderd *gaapsnaoze*.

Onder de kinder, die veuraon dronge, stoedde ene koejong e meitske tege Teun op. Daodoor kwaom et keend mèt ze geziech in aonraking mèt 'n voel van Teun en begós oet z'n neus te blooje. Dao struimde blood en de belangstelling naam tou.

- 'Berreb!', sjriewde-n-e wief, 'zuug ins, wie dee kerel dao de keend *begaojt!*' Driftig kwaom de *meer* tösse de massa doorgedronge.

- 'Wat is tat?', vroeg ze aon et *beukend* meitske. - 'Wee heet tiech get gedoon?'

- 'Dao, dee', snakde-n-et keend en wees op te verbouwereerden Teun.

- 'Doe, verdomde boeren *hotskej*', begós te ander. 'Wat-wat-heet-heet-heet tiech tao dat keend gedoon?' Et mins begós te stamele van de *koleer*.

- 'Et waos 'n ongelök', beweerde Teun.

- 'n Ongelök, 'n ongelök, nein, die-die-die-die-diech bis 'n ongelök, 'n ongelok, 'n ongelök, die-die-die.....', ze kós neet mie oet häör wäörd komme en stotterde mer door van die-die-die.

- 'Gaot stèllekes örreges in, meister', raojde-n-em e bezörreg minske aon, wat tege-n-em opgeduijd woort.

Laanksaam peerzde ziech Teun op zij oet, tot heer e paar hoezer wijer aon e kaffeeke kwaom, boe heer mèt enen onverwagden drej nao binne wubde en de straatdeur achter ziech tou sloop. Enen tied laank verdronge ziech nog get lui veur de deur en es nog nuije aonkwaome en vrooge, wat tao gebäörd waor, dan gaove ze veur antwoord: 'niks apaarts, ene zate boer'.

Mer et geval waor nog neet aofgeloupe.

Berreb, die in d'n umtrèk woende, waor mèt häör keend nao hoes gegange, um et aof te wasse en mèdein had zij häöre maan wakker gemaak. Manes, de *Maonuiger*, dee in de week te sjeep lozde in de Bassing, waor smörreges al vreug goon vèsse langs te Maos. Heer waor nog neet lang toes en wijl heer z'n keel onder et vèsse good naat had gehawe en neet al te neuchter nao hoes waor gekomme, had heer ziech weer op ze bèd gelag en waor zjus in slaop gevalle, wie heer onverwachs in z'n 'nachrös' gesteurd woort door et leve van z'n vrouw en et *jenke* van et keend.

Haaf zaat en haaf wakker woort em verduts, tot ene boere vent et keend zoe mer mèt *vuus* had in ze geziech geslage en wie de lui nog altied op

e *kubbelke* veur de deur van et kaffeeke stónte te uige, zaoge ze dao Manes, ‘de *Maonuiger*’ op z'n zokke en in z'n hummesmouwe kommenaonzètte.

- ‘Boe's tee kerel? - boe's tee ploert? Iech slaon em op ze boere kadaver!’, *grouzde* heer mèt opeingeknepe tan en stórremde et kaffeeke-n-in.

- ‘Houw em kepot!’, reepe ze nog van boete.

Dao hoort me binne taofele en steul doorein vleege, glazer breke, vlooke en tiere, tot mèt enen helle slaag en e gerinkel van sjerreve plotseling et achterdeil van Teun door de roete nao boete staok. Dao kwaom in militaire pas enen tróp agente trök van de perssiesie door de Wolfstraot aangestap en al gaw hadde die in de gater, tot in de buurt van de Houtmaos get gaonde waor. Rechts oet te flank marsjeerde ze de Smeijstraot aof. Veer maan maakde ruim baon en veer andere stabde-n-et kaffeeke -n-in. Enen ougenblik later kwaome ze mèt te gans *versjendeleerden* Teun oetgezat, dee vergeefse meujte deeg um ziech op straot aon de agente, die em vas hadde, te eksplikeere. Onder algemeen belangstèlling zat ziech te stoet in beweging in de riechting van de Merret. En et vollek leep mer bij.

- ‘Wat heet tee maan gedoon?’, vroege de nuij aongekomme kiekers.

- ‘Wat zou dee maan gedoon hóbbe, niks. Dee maan heet, aocherrem, niks gedoon, mesjien 'n *dröpke* te vööl gedronke’, zachte dezellefde keekers, die gesjriewd hadde: ‘houw em kepot!’

Teun verdween achter de deure van de *buroo* onder et Stadhoes.

's Aoves *stievelde* Teun trök nao Zusaote en me heet em noets mie in Mastreech gezeen. Zeker heet er gein ratte-n-en muis mie.

In et sträötsje.

Verdwene zien ze, de aw sträötsjes en *gatse*, boe ze allemaol in houzde, eus straotfigure, die veer vreuger bij tientalle tælde in Mastreech. De awwer generaassie heetse allemaol *gekós* en de jong zal wel vroege: ‘wat waore dat allemaol veur luikes? wat doog zoe get al veur de kos? boerum hède ze zus of zoe?’

Watse waore? Aoch, dat hóng devan aof. Dao waore-n-al hiel braaf zielkes onder, alloh, get invoudig, dèks get suf, ouch al ins suf gedronke. Andere hadde-n-al ins 'n striep tedor loupe. Dao waore t'ers bij, neet gek. mer ouch lang neet wies: wie veer zoe zèGGe: haaf gaar of haaf *getik*. Dao leepe t'ers onder, die hun reputaassie noe zjus neet te danke hadde-n-aon hun veurbeeldig gedrag, produkte van slechte opvoeding, verkierde veurbeelde, errefelek belazde. Allemaol eigensjappe, boe et groet publiek gein rekening mèt hèlt. Dat ammezeert ziech mèt te lui, wie ze ziech veurdoen, zonder nao de oerzake te onderzeuke.

Watse zoe al dege? Jeh, van alles en nog get, meistens zoe get, wat eigelek geine naam had. En die zou me ‘gelegenheidskommersante’ kinne neume. Ze leepe mèt get fruit van et seizoen langs te deure of verkochte *rijstartele*, allemenek, kriet, leim, meulekes van ene sent, *kroetwès*, pospapier, *lómmele-n-en* kneuk, kenijnsvel. Ze góngge veur de lui nao de lommerd, drooge pekskes of waore zakkedreegers, ze dooge-n-ouch kom-

missies, zaote mèt keerskes van ene sent aon d'n ingaank van de kèrreke en dooge beijweeg. Dao waore t'ers ouch, die zonge veur de lui, späölde monika of zoe get viool.

Ze zeukde aajtgood op et 'Stort', góngde de drekbakke nao, trokke de boer op um te *geje* of te *zeumere*. Versjeije devan góngde ziech get vraoge en kraoge-n-al get of naome ziech get. En es ze te kort kwaome, dan zörregde de Lómmerd, Kalvarieberreg, de dames van de 'Charité' en de hiere van Vincentius wel veur de *mieres*.

De meeste woende heij of tao in enen achteroet of op e zolderkeemerke, of wel ze sleepe örreges veur vief sent euver de lijn, wie me dat hédde, of in de kazjematte veur niks. Dao waore t'ers ouch al onder, die dèks gratis lozjies kraoge in de *spekkamer* of in et pensjenaat góngde nao de Sjans. Tot me ze op ene goojen tied neet mie gewaar woort en ze stèllekes oet et leve verdwene waore, wie et wèld in et veld, dat ziech, es et z'n indsje veult naodere, in e verborrege heukske tröktrèk en dao ongemèrrek verdwijnt.

Wie ze eigelek hédde wis me gewoenelek neet en loos me dan ouch al hun naome bij de 'overledenen' in de börregerleke stand, me wis toch neet, dat et *tie* luikes waore, die me zoe good kós bij hunne bijnaom, want ene bijnaom hadde ze allemaol. Daomèt kós hun eederein, dezonder niemes.

Wie ze aon die bijnaome kwaome?

Veuriers umtotse vreuger mie geweend waore, eederein, ouch oet te betere stand, mèt ene bijnaom te neume. Had er get apaarts aon ziech, e mankemint, e spraokgebrek, 'n apaarte maneer van doen, 'n bezunder kleur van haor, dat waor al genóg. Andere hadde hunne bijnaom te danke aon et bedrief, watse dooge en weer andere aon et ein of ander evenemint in hun leve, wat te algemeen attentie op hun getrokke had. De meeste kóste wel getèld weurde onder de wrakstökke van de maotsjappij. Ze hadde 'n apaarte maneer van spreke. Hun taol is gewoenelek neet zoe hiel persijs weer te geve, mer mèt al häör rouwheid en *sjouwheid* dèks genóg vermakelek.

Iech hób te ier, uuch van aovend in ein van die sträötsjes binne te leije en, es der niks t'rop tege höbt, dan zètte veer us *zwiegenteere* onder zoe trupke, dat in ene werreme zomeraovend ziech bijein gezat heet, um ze leef en leid te bespreke, *ie* eeder in ze breujetig, *dómpetig* keemerke verdwijnt, boe heer dèks genóg nog neet te rös vind, die er gezeuk heet.

Et is Maondagaovend en *innige* hóbbe ene vermeujenden daag achter de rök, want ze hóbbe de runde gedoon, mer hóbbe noe ouch e zeker kapitaol aon haaf sent in hun tesse. De vrouwlui zitte-n-oppe stóp of op te sjampstein, die heij en dao gezat zien, de manslui hange achtereuver geleund op hun steul mèt te rögGe tege de moer. Neve 'n aajt vrouwke, '*meerke Kiekhoos*', steit 'n groete *bleeke* kroek en oet t'n dèksel kriege ze mèt en mèt ene slók beer, want ze hóbbe bijein gelag en ziech van e paar stevige liters veurzeen. Glazer heele ze neet t'rop nao, wel nog ene koffiebak.

- 'De daog beginne-n-al get te krumpe', opende Stiene de komverzaassie, 'vandaag hóbbe veer weer ins ene sjoenen daag gegad.'

- 'Neer hōbbe miech anders e *pépke* gehad' zag Nol, 'de Naos', dee dee naam neet veur niks droog, want er had e model van neus wie enen opgerolde prop stopverref. 'Veer hōbbe mèt eus tiene vandaog e sjeep leeg gedrage'.

- 'Doot geer dat mèt eur tiene?',*) mèrrekde Pouw op, dee mèt 'n *kroukaar* en 'n haaf vaat hieringe de boer op trok en ouch te naam droog van 'de Bökkem'.

- 'Jeh, zeker neet tezonder', bromde 'de Naos', 'iech allein hōb veer en twintig zek van honderd kilo gedrage. En mōrrege vreug beginne veer al vreug aon 'n ander. De moos miech vreug roope, Trui,' riegde heer ziech aon z'n vrouw, die mèt e keend in hāöre sjoet neve-n-em op te stóp zaot.

- 'Es iech mer wakker weur', waor et antwoord.

- 'Es et keend mer neet tezier *beuk* vannach.'

- 'Da's niks', zag Trui, 'dan *lieste* 'm mer aon d'n neus *zoeke*'.

- 'De meins zeker, tot tat blijf doore. Et heet noe 'n *lōtsj*; wat meint geer?', riegde heer ziech aon de andere. 'Este t'n hielen daag *gepoejakkerd* hōbs totste d'n kneuk neet mie veuls, dan *konste* snachs ouch nog mèt zoe e jónk optrèkke. Jeh, en wat meint geer? Meint geer, tot iech altied zoe'n neus hōb gehad? Meh vas! Dat gaan iech uuch ins vertèlle:

Wie veer deen achste van us gekrege hadde, waor et of t'r duvel demèt spāölde. Koelek laag er neer in bèd of er begós te *beuke*. Iers stónt *zij* op, mer, of ze ouch al weegde en de haaf nach zaot te zinge, dat hollep neet. Dee wouw mer altied opgenómme weurde, anders *heel* heer die moul neet. Mer wie dat zoe e paar maond gedoord had, woort *zij* miech opins giftig. 'Iech verdrej et', zag ze, 'iech staon neet mie op, doeg tiech et noe mer.' Jeh, slaope kóste toch neet. Iech staon op en begin mèt tat hierke te wandele. Mer noe *kindder* dinke, enen andere, dee meug gewèrrek is en dan nog snachs mèt e keend moot goon sjouwe, dat is jammers gein doen mie. Iech had al zoeget op en neer geloupe en toen góng iech ins tege de deur stoon leune en..... iech begós te knikke mèt mene kop, zoe, al deeper en deeper, en opins dao heet miech te koejong m'n neus te pakke en begós tao-op te *zoeke*. Toen waos er stèl. Mer noe wouw miech teen aap neet mie slaope veur heer mien neus te pakke had en dat heet zoe lang gedoord, dat heer dao-op heet liGGe te zijvere, tot iech op et lèste 'n neus kraog wie ene sókkerstek, 'n aofgelek *sókkerkindsje*. En dee heij begint weer etzellefde deunsje, mer dee heet 'n ander lōtsj. Iech laot miech toch noe al neet *sjendeleere* door m'n eige kinder'.

- 'Wètste wat?', zag Trui, 'iech zal vrouw Preuveneers waarsjouwe, tot tie diech reup, die is toch alle daog um haaf zès op. Dan *huurste* ze al roope: Zjang, Pie en Meij,

Op alle drei!

Jao, um haaf zès geitse al veur enen have koffiewater hoole, en es te kinder nao et febrik zien, geit zij nao Sint Mattijs en es ze toes kump, drink zij ziech te koffie.'

*) Woordspeling van 'tien' = tienen en 'tien' = teenen.

- 'En dan krup ze weer in häör nès tot 'n oor of tien', onderbraok häör Stiene.
- 'Wat zou ze anders doen?', góng Trui door, 'et mins zuut haos geine steek. Lès leep ze op te Kleine Grach tege-n-e peerd op:
- 'Höb iech uuch pijn gedoon, meister?', zag ze. En et peerd knikde ouch jao.'
- 'Da's toch 'n ongelökkig hoeshawe', begós Tijske 'de Weurs', 'heer is sjeel aon d'n eine kant en zij aon d'n andere. D'n ajtste is sjeel aon twie kante. Meij heet 'n haozelip en Pieke 'n kippeboors. Komp ins vää, ezzebleef!'
- 'Mer et zien toch braaf lui', besloot Trui en lag et keend ins van d'n einen errem in d'n andere. 'Sjink nog ins in, meerke.' En mèt doog t'n dèksel van de kroek weer de ronde.
- 'Wèdder, wee ze daostrak höbbe-n-ingebroch?', begós Nelis 'd'n Druge', wie de ronde gedoon waos en heer et lèste kletske oet t'n dèksel op straat smee, bij maneer van oetspeule.
- 'En?'
- 'Janneske.'
- 'Waos er zaat?'
- 'Wat anders!'
- 'En weerde heer ziech?'
- 'Nein, ze móste-n-em sleipe. Heer waor *sjteinkrimmeneel*.'
- 'Aoh!, dee geit anders neet mèt of er moot z'n humme oetgerete höbbe.'
- 'Dee verstik nog ins in de zjenever', betuigde Stiene en dronk *ampessant* häöre kómp beer oet.
- 'Alloh, da's toch beter es te Pópstart', vertèlde Tijske, 'dee góng boete op ene brikkenove liGGe, dee aon 't branne waor en smörreges vónte-n-em de brikkebekkers verstik van d'n damp. Kazjeweel kwaom iech mèt nog e paar andere door et Bosserveld, wie z'em devanaof gehaold hadde en iech hób em nog mèt nao hoes gevare. Da's te zèGGe: de andere zachte tege miech: 'gaank tiech veuroet en zèk et tege z'n vrouw, tot heer doet is, mer de moos neet zoe mèt te deur in et hoes valle, anders versfrik ziech tat mins tezier. Bring häör dat zoe get stèllekes bij'. Jeh, iech góng, en wie iech et sträötsje-n-in kwaom, stóntse persijs aon de deur. 'Gooje morrege', zag iech, 'woent heij de wedevrouw van de Pópstart?' Toen begós ze te lache tege miech: 'Val in de zie, heij woent wel de Pópstart, mer toch gein wedevrouw.' Iech zag: 'jewel, heij woent wel 'n wedevrouw, de wedevrouw van de Pópstart.' - 'De bis *getik*, vent!', zag ze. Ze wouw nog dispeteere. - 'Deh daan, zuug zellef,' zag iech, 'of iech geliek höb of neet. Dao komme ze mèt tenen doeje kerel aon in et legerbèdsje. Bis tiech noe 'n wedevrouw of biste gein? Noe diech!' En meinste, totse 't nog wouw geluive?'
- 'Jeh', zag Trui 'de höbs van die lui, die altied wèlle geliek höbbe, van die *dispetaars*. Dao höbste noe d'n awwe Kluitmans 'oet te Huzarepoort mèt z'n aw Mechel. Die zien noe haos feertig jaor getrouwd en alle daog liGGe ze euverein. Euver 'n *foetiebagatel* kinne ze oore laank *ensele*. Es heer zeet: de zon sjijnt, dan zeet zij: et *zijvent*, en es zij zeet: et regent,

dan zeet heer: e leef weerke.’ - ‘En es et kèrremes in de hël is, hëbbe ze allebei geliek’, lagde ‘de Naos’.

- ‘Dee jongste van hun zeen iech allewijl zoe dèks mèt tie Kaat van diech op en aof goon’, imformeerde Stiene ziech aon Trui, ‘dee heet zeker 'n gooj oug op häör.’

- ‘Dee wèltse vas!’ antwoordde Trui, ‘die heet et vääls te hoeg veur; die weurd vääls te gruuts. Wèdder wel geluive, tot ziech tie allewijl alle daag was?’

- ‘Dao geit niks bove de *propeleteit*’, betuigde meerke Kiekhoos.

- ‘Bis mer propel’, mopperde de Pouw. *Este* in 'n aw brak woens wie iech en de hëbs van die *slivvenierebieskes* gelaoje wie iech, dan bis mer propel. Iech bin bang, es iech nao me bèd gaon, um in slaop te valle, want tan vinde ze smörreges niks mie van miech es m'n kneuk. Et is belachelek. D'n hoesbaas heet miech te heur opgezag, umtot veer em de boel oetwoene, zag heer. Mer iech zag tege-n-em: iech zal miech wel van get anders veurzien, want es *iech* neet gaw d'roet loup, dan löp et *hoes* wel eweg. *Este* tege de zon loers, zuuste de gievel *bubbele*.’

- ‘Foj, sjeij oet’, verzeukde meerke Kiekhoos.

- ‘Jeh, dat zien gein smoesjes,’ góng Pouw door, ‘lès is m'n vrouw nao d'n dokter moote goon en die heet häör mèt 'n tang de bieskes oet häör ouge gehaold.’

- ‘Jazzes Marante!’, *keekde* meerke Kiekhoos tetösse door.

- ‘Iech kaan wel 'n ander kamer kriege, oppe Verrekesmerret, mer die wèl iech neet. Dao is et ouch neet pluus. Dao heet te steefmoojer van me zuster häöre maan gewoend, en dao spookde-n-et. Dao kump te lange maan op te roete kloppe. Jeh, dat is zoe. Et aajt mins waor ins aon 't kook bakke en opins klobde-n-et op te roete - en et is op te ierste staassie - en toen hoort ze 'n stum en die zag: ‘Geef miech ouch get - geef miech ouch get’. En wie et minske de vinster ope dong um te zien, wat tat waor, dao kraog ze miech opins ene slaag op häör mótske.’

- ‘Gaank eweg’, zag Tijske, ‘dat zien e paar lolzek gewees, die opein zien goon stoon; d'n eine op t'n andere z'n sjouwers.’

- ‘Nein’, betuigde meerke, ‘dat zien gein smoesjes. Dat kaan iech miech nog good rappeleere, tot et spookde oppe Verrekesmerret. Dao zien lui genóg gewees, die de lange maan dao snachs op en neer hëbbe zien loupe en heer reep ouch nog: ‘Geef te lui et hunt - Geef te lui et hunt’.

- ‘De kaans miech zèGGe waste wèls’, bromde de Naos, dee neet bang waos veur veer en twintig zek van honderd kilo te drage, ‘mer dao kraogste miech ouch neet in.’

- ‘En in et Borgoenje wouw iech ouch al neet woene’, góng meerke door, ‘dao löp snachs et mëllekwijske. En in de *Merrejestraot* tao spook et ouch al. 'n Tant van Ageta, die mèt te mossele-n-op te Merret zit, laog ins snachs in de vinster te loere nao häöre maan en opins góng daotegeneuver 'n deurke ope in d'n *Awwestiene* en 'n ganse persessie kwaom dao-oet. Et waore-n-allemaol paoters en ze trokke-n-allemaol zingenteere de straot aof langs te Kenaar en dao góng ze de poort weer in. En ze hadden-allemaol geine kop.’

- ‘En ze zonge? Wie is tat noe godsmeugelek?’ imformeerde ziech Pouw, dee twiefelde.

- ‘Ze zal gedruimp hōbbe vaan balle mossele, die piebde’, verklaorde Tijske ‘de Weurs’, ‘gaank eweg, dao bestoon gein spoke; dat is allemaol mer bazel. 'n Heks, dat wèl iech neet zèGGe. Iech hōb *entans* ins te groete klok mèt geloid en dao trok enen awwe maan mèt, dee góng zoe de lanteeries aonsteke en oetdoen, dee had *zeleve* snachs al van alles gezeen. Dee wouw ins ene kier de Maosbrök euver, en dao stónt opins e klei menneke en heer kós toch geine stap mie veuroet. Heer mós blieve stoon, boe er stónt.’

- ‘Mesjien steit teen awwe dao nog’, gekseerde Tijske.

Pouw reikde neerslchtig ze glaas euver en meerke Kiekhoos sjonk em nog ins in. In eine slók sjōdde heer et beer door ze keelgaat en mopperenteere góng heer door:

- ‘Vontste mer get anders, mer *este* veur 'n kamer kumps, dan is et: *hōbder* kinder? hōbder knijns? hōbder enen hond? hōbder 'n kat? En dan mooste ers zoe'n zeve hōbbe, dan zien ze diech al aonkomme, dan wèl iech nog zwiege van me sjoenmoojer, die bij miech inwoent en de leefste van m'n ajtste meitske, dee zonder werrek is en dee ze in ze koshoes te deur hōbbe-n-oetgetramp. Sjoene boel!’, besloot heer en reikde ze glaas nog ins euver aon meerke Kiekhoos.

- ‘Meh, Trui’, begós Stiene weer, die door et vertèlle van Pouw euver z'n dochter en häöre leefste weer op t'n apropo waor gekomme, ‘es tie Kaat van diech et taan allewijl zoe hoeg veur heet, boeveur trouwde ze dan neet mèt tee krollekop oet te Kókkesjroufstraot?’

- ‘Aoch’, zag Trui, haaf en haaf gezjeneerd, ‘dat is tee sjoene maan van miech z'n sjōld. Dee jong, dat waos zoene fatsoendeleke jong, dao kaan geine van us allemaol aon ruke, en iech hej geere gezeen, totse same getrouwd hadde, mer dee maan van miech, dat is zoenen aordige, zoe eine..... *wèdder* neet....., dee klets alles mer d'roet wie et veur zene mond kump. Kraak et neet tan bóts et.’ - Aller ouge riegde ziech nuijsjierig op Trui, die ondertösse häör neus ins oetsnouvde in de punt van häöre sjollek.

- ‘Jao’, zag ze, ‘et is tee van miech z'n sjōld. Veer hadde-n-al gezeen, tots'enen tied same leepe en lès zeet ze smiddags onder et ete: ‘van aovend kump mene leefste heij um d'n trouw te vraoge’. Iech, nog te goojer trouw, had smiddags nog te kamer get geregeerd en saoves kwaom er. Iech had ouch nog enen have liter Franse gehaold. En wie veer zoe get zaote te bazele, vroeg heer opins: ‘boe is heij örreges et kabenèt?’ Et ‘kabenèt’ zag heer, zoe fatsoendelek waos er.

- ‘Mós er dan al dadelek e keske hōbbe?’, vroeg Stiene.

- ‘Dao huurste noe ein,’ sjimbde Pouw, dee wel wouw wete, tot heer z'n wereld kós, al woende heer ouch in e bubbelend hoes.

- ‘Jeh, wat is et tan anders?’, góng Stiene door, die get op häören tien getrooje waor.

- ‘Ba’, eksplikeerde Pouw, ‘e kabenèt, dat is jammers e kabenèt, wee wèt tat noe nog neet!’

- ‘Jeh, dat zal wel’, zag Stiene.

- ‘Nein, da's boe de keuning tevoet geit’, eksplikeerde Tijske.

- ‘Da's geine zawwel’, zag Pouw.

- 'Noe', góng Trui door, 'heer vroeg nao et kabenèt en *wèdder*, wat miene maan toen tege-n-em zag?: 'doeg et mer op t'n ummer, dao goon veer allemaol op.' En de jong góng en heer is noets mie trök gekomme. Zoe fatsoendelek waos tee. Jeh, noe löp ze mèt tee van Kluitmans, mer dat is toch tát neet. Wat geer noe?'

- 'Pu! Tot er löp mèt z'n stadhoeswäörd. Dat is jammers niks veur eine van us', meinde Stiene. 'Dee is zenen tied vergete, dat margerienegeziech; wie er klein waos góng er op te klompesjaol - en ze snouvde mèt hun zèsse in eine zakdook. En mèt tee, boe ze noe mèt löp, zal ze wel neet lang loupe. In et langsgoon, wie iech gistere ins kazjeweel in de vinster laog, hoort iech häöm tege häör zèGGe: 'veer kaane gerös trouwe, e broed kos toch mer achtien sent.'

- 'Totse Sondags ouch nog geere e mikske hadde', lagde Pouw, 'dao dinke ze zeker neet aon.'

- 'Zwijg miech stèl', zag meerke Kiekhoos, 'iech bin vanmörrege al veur zès maan nao de Lómmerd moote goon. Es ze Sondags danse goon, höbbe ze 's Maondags al gein sent mie.'

- 'Op et febrik zien ze al aon et oetlèGGe veur de kèrremes', deilde Stiene mèt, 'e wöllemke in de week.'

Trui leet enen deepe zöch en dach zeker nog ins aon de vervloge daog. Ze lag et keend weer ins in d'n anderen errem.

'Jeh, jeh', zag ze, 'Kèrremes!, dat is niks mie veur eine van us. Es get te doen is kaanste toch neet mie oet. De höbs Sondags nog gein fatsoendeleke *klómmele* um op straot te komme. En daan häöm zaoleger heij!', ze winkde mèt häöre kop op häöre maan, 'da's toch zoene lollige gewoorde um mèt oet te goon. Lès bin iech nog ins mèt em d'ropoet gewees, wie de stad zoe sjoen geseerd waor, mer dan löp er neve diech zonder boe of ba. En toen leep er miech ouch nog mèt z'n sjeel herses mèt et keend tege-n-ene paol op. Et had zoe'n *óts* in zene kop en et *keekde* ziech et hart aof. Iech zèk mer zoe, dan biste veur de plezeer oet, dat zèk iech.'

- '*Verrats*', *koechelde* Stiene, die et geval nog al lollig vont en 'de Naos' vroeg: 'is nog get in de tuit, mooier?'

- 'Et is op', zag moojerke.

- 'Dan laote veer ouch mer slaope goon', zag Trui, '*este* teminste mörrege vreug op moos.'

- 'Jeh, slaope', zögde Pouw, 'dao is onweer in de loch en es et mesjien strak neet regene góng, dan lag iech miech net zoe leef in de *werreke* of heel de *pómpjees* get gezèlsjap. Alloh dan mer, gaank tiech tan mer vouw Preuveneers waarsjouwe. Iech begin ouch slaop te kriege.'

Heer stónt ziech *rèkkenteere*-n-op en et echpaar Naos & Co gaof et sein tot t'n algemeinen opstand.

Veur hun profiet oet.

Menier Jansse, medam Pieters, juffrouw Klaossens, de familie Wöllems en Jaan en allemaan waore nao Aoke gegange um inkuip te doen. Et waos neet um te geluive, wie goojekoup tao alles waor. Veur *innige* bank-

biljètsjes van tien gölde hadste doezende marke en veur innige doezend marke kochste e gans hoes vol. Zoe 'n einige gelegenheid mós me neet laote veurbijgoon. Gaans Mastreech kraog te koupkrenkde en ouch Flup Fluitert en Suska, z'n vrouw, kraoge de krenkde te pakke en zouwe, nao wied en breid te höbbe geïmformeerd en d'reuver geriddeneerd, van de gelegenheid goon profiteere. Zuug, nao Aoke goon waos niks, mer dee verdöbbelse pas. Nege gölde veur eine kier op en aof en dan veur twie persone, dat waor al achtien. Dan waor de wins al eweeg. En toch..... en toch..... et waos zoe sjan-goojekoup in Aoke. Es ze 't ins reskeerde zonder pas. En zoe gezag, zoe gedoon. Op ene veize mörrege trokke ze mèt hun twieje zonder pas t'ropoet. Ze kóste ziech toch in Mastreech neet langer laote struipe. Mèt vijf vinger en e benajd hart kwaome ze langs enen umweeg van twie oore aon Kèrrekraoj euver de grens en wandelde eindelek door de aw keizerstad Aoke, et paradies van de goojekoup. Et *fiezelde* al wie ze vertrokke en noe begós et zoe stèllekes aon te regene, e regensje veur de gansen daag. Flup mèt z'n print onder d'n errem drentelde straot-oet, straot-in, duijde bij eeder magazijn hun neuze plat tege de roete um de prijze te vergelieke en stabde eindelek ene winkel in, boe heer ziech e paar 'bottequins' koch, umtot te sjeun, die heer aonhad, *benkelek* vööl water trokke. Ze waore goojekoup, dat moot gezag zien, al bleke ze later ouch get knap te zitte.

Medam sjavde ziech ene nuije perreplu aon. Dee kós jammers altied te pas komme.

Voldoon van hunnen iersten inkoup trokke ze wijer, mer et doorde neet lang, of Flup, dee bij de verandering van et weer al las van zien eekstrouve had, begós te moppere, tot em die verduvelde dinger daonig begóste te zjeneere en tot ene knóp, dee heer op zij van zenen dikken tien had, em eve begós te gleuje in die nuij 'bottequins'. 'Loup mer get door de poole', raojde-n-em z'n vrouw aon, 'dan trèk tat gleuje wel d'roet.' En dapper *platsjenteere* door et water vollegde Flup tee raad op. Dao kraog zij 'n pèls in de gater, sjoen en neet deur. Ouch tie woort aongekoch. Jaommer, tot et zoe bleef regene, anders had zij ze kinne-n-aondoan, mer noe woort beslote, ze in 'n groete *tuut* te steke en d'n toch woort veurtgezat.

Vas tegenein onder d'n errem mèt te perreplu droog Flup onder d'n andere vrijen errem de aw sjeun in 'n gazèt en Suska de pèls in de tuut. Zoe laveerde ze van d'n eine pool nao d'n andere.

- 'De hads ouch wel get anders kinne-n-opzètte es tat aajt struje huudsje', mèrrekde medam op, 'de löps veur merakel'.

- 'Da's niks', gaof heer veur antwoord, '*achtrein* koup iech miech wel ene gooje vèlde, zoe eine mèt zoen slappe luif, enen 'occarino', geluif iech, tot zoe'n dink hèt.' En, of et zoe zien wouw, kwaome ze aon ene winkel, boe *heuj* oetgewinkeld stónte, nein alloh, aon spotprijze.

- 'Zuug ins', zag Flup, 'dee griesgreune dao in et heukske kump us mer aon negetig sent. Dee moot iech höbbe.' De griesgreune pazde en in 'n zjenereus bui leet heer d'n awwe struje mer dao, terwijl z'n vrouw et eigelek jaommer vont, want ze had em nog gerös kinne gebruke veur eikele van de zolder te hoole. Flup begós deftig oet te zien, mer ze ge-

ziech kraog wie langer wie mie 'n penibel oetdrökking van weges te eekstrouwe en de knóp aon zenen tien. Heer stelde veur um get te goon ete, um ziech medein get te kinne-n-oetröste. Daonao zou de groeten inslaag plaots vinde.

In e rèstorasieke doop ziech te koppel tegood aon e söpke, 'n sjotel soppevleis mèt drei eerappele, e peursike zoeremoos mèt e weurske en 'n meelpeer, boe ze d'n hik van kraoge, veur dessèr.

D'n dinee waor neet te deur en dat gaof Flup te mood um 'n fles wien debij te bestèlle. De wien smaakde hun en heer bestelde nog 'n fles nao. Ze woort allebeij lollig en wie hun de loch weer pakde leepe ze te lache wie de gekke en ze wiste zellef neet, boevuur tot op t'n hook van de Merret opins te perreplu umsloog, tot te *berlijne* door et euvertrèk staoke. Vergeefs perbeerde ze de iezeere rooje weer um de stek te ranzjeere en ondertösse woort Flup zenen 'occarino' kletsnaat. Heer waor al get kaal van huid en umtot heer bang waor, tot t'n hood em aofwejde, trok er em al vaster en vaster tot euver z'n oere.

- 'Veer zölle mer gaw make, tot veer bij "d'n Tietz" komme', stelde heer veur, en ze spoojde ziech nao de groete bazaar. Ze wagde tösse de lui aon de deur, tot et hunnen toer waor um binne te komme, wie ondertösse e jungske mèt ene kindewagel mèt 'n leere kap t'rop hun beleef aanspraak en vroeg, of heer hun pekskes nao de staassie moch vare. Dat waor 'n idee. Et jungske zou aon de deur wachte en ze peerzde ziech et 'Warenhaus' binne.

'Flup koch, zonder de nómmer te wete, op good gelök aof 'n dozijn *kreeg* en 'n haaf dozijn onderbreuk. Suska koch bloeze, klotte zeip, 'n does Aöker printe en ene nuije perreplu. Ze kochte-n-ouch allerlei klómmele, umtotse zoe goojekoup waore. De koupkrenkde maakde zich van hun meister. Ze kochte op et lèste mer raak. De gaanse kindewagel waos vol pakke, doeze en *tute*, wie ze de bazaar verleete. Triomfantelek trokke ze nao de kant van de staassie. De wien wèrrekde nog nao: ze waore kontent van hun inkuip en ze kraoge-n-et wie langer wie mie op hun heupe. Neve hun aon *sjörregde* et jungske kletsnaat mèt te kindernagel en lagde mèt hun gekkestreek en mèt hun eige gefabriceerd Duits.

Op t'n hook van 'n straot zag Flup tege-n-ene maan, dee e verstop riejoel perbeerde ope te stoete: 'Sagen sie maal, herre rejolepoetser, moessen wier nog weis laufen oem aon die stassie tsoe gerachen?' De maan loerde-n-ins op, bekeek hun van onder tot bove, tikde-n-ins op zene veurkop en góng door m;èt in et götgaat te peutere. Flup had gei sukses mèt z'n mop:

'Tech *getik* en diech neet wies,
Zien v'r allebei van eine pries',

lagde heer en *koehelenteere* zeilde ze wijer, tot Suska opins zag: '*Jummig*, veer moote toch ouch e kleinighedsje mètbringe veur Tieneke van Truija'. Tieneke waor et keend van de wèrrekvrouw, die deen daag te was mós doen en op et hoes zou passe.

- 'Zèk, kleine Prou', zag ze tege de jong, 'boe verkoupe ze heij örreges poeppe?'
- 'Hier,' zag te jong en trok veur hun op 'n *gats* in. Heer brach hun

bij enen awwekleijerkuiper, boe póppe laoge-n-oetgewinkeld en Flup stabde mèt nao binne, um z'n aw sjeun mer weer aon te trèkke.

Medam koch e pupke, wat z'n ouge kós tou doen en 'papa' en 'mama' reep, es me d'rop duijde.

Wie ze boete kwaome loerde ze nao alle kante nao de 'kleine Prou' mèt et weegelke. Ze keke links, ze keke rechts, geine jong mie te zien.

- 'Boe maag te koejong op aon zien?', vroeg Suska ongerös.

- 'Dee heet em gesmeerd,' sjriewde Flup, 'wat iech tiech zèk, dee is te tösse-n-oet mèt te ganse bazaar!'

- 'Loup, zeuk em,' reep Suska, 'loup em nao!'

Flup vloog op good gelök te *gats* aof, mer zaog geine jong, niemes es te riejoolepótser.

- 'Sagen sie maal', vroeg er, 'haben zie de kleine joenge niech gezeen? Dee joenge miet das kienderwaggeltje?, das waggeltje', en um et tee maan mer good aon ze verstand te bringe, wat heer meinde, maakde heer mer gestiedig mèt z'n han de beweging van iemes, dee get veuroet duijt. Mer dee maan, dee meinde, tot heer em weer veur de gek kwaom hawe. zag hiel *giftig*: 'Machen sie doch, dasz sie vortkommen, Valutaschwein!' Flup spoojde ziech weer trök. Z'n vrouw waor aon d'n andere kant van et sträötsje goon kieke, had ouch niks gezeen en zoe troffe ze ziech weer op te stóp van d'n awwekleijerkuiper.

- 'Zoene sjëllem, zoene spitsbóf, zoene *vermallesjeerde smeerkanis*, zoene *smarotser!*', klonk et euver en-t-weer. D'n awwekleijerkuiper doog stëllekes te deur tou. Aon wee móste ze ziech riechte?

Of et zoe wouw kwaom enen deender aongestap. Et echpaar Fluitert klambde-n-em aon en zoe good en zoe slech es et góng brochte ze 'm aon ze verstand, tot et 'jungelske miet der kienderwaggel' em gesmeerd had, teminste spoorloos verdwene waor. D'n agent naom hun op sleiptouw en zoe kwaome ze aon ene buroo, boe ene sjèf mèt 'n dokkegeziech achter e soort winkelbaank zaot. Mèt belangstelling hoort heer iers te eksplikaassie van et geval aon en noteerde et sienjalemint van de jong en de kinderwagel. Toen vroeg heer opins: 'wie is eure naom? geer höbt zeker wel eure "Passierschein" bij uuch?'

Flup, dee begreep, tot er mèt hun paspoort mós op te proppe komme, stotterde: 'schein, schein, nein, nein, wier haben keine schein'.

- 'Was? was?', blavde de sjèf mèt z'n dokkegeziech, 'sperre die Leute mal ein!'

Wie ze e paar oore later nao de lèsten trein leepe, waor van hun bagazje nog niks terech; wel waore ze nog zèshonderd mark liechter gewoorde aon 'n dobbel persesverbal.

Stief van de *gif* krope ze de koepee in. Alle reizigers ranzjeerde hun pakker in de nètte, mer Flup en Suska heele-n-eeder et paar 'bottequins' en et pupke op hunne sjoet: d'n umgeweide perreplu kós hun minder sjeele.

D'n trein zat ziech in beweging. Et woort benajd in et kompartemint. Flup meinde zenen hood get aof te zètte, dee heer in zien *koleer* al mer vaster op tee kop getrokke had, mer, wie heer em *opluvde*, góng de bol van zenen 'occarino' wel van zene kop aof, mer de rand bleef t'rum

zitte. Et waor 'n vreem vertuining, zoene blinketige knikker mèt 'n *luif* t'rum.

De 'borsalino' (made in Germany) bleek neet van de bèste vèlt te zien gemaak. Et publiek in d'n trein leet ziech neet onbetuig. Flup foeterde tot et zoe'n aard had en riegde mennig hartelek woord aon et adres van z'n Duitse evenminse. Heer wónd ziech op en kraog ruizing mèt te ander reizigers, die ziech löstig maakde euver zienen 'occarino' en euver ziene kop. Suska trok partij en ze zjestikuleerde, tot noe ins te 'bottequins', daan weer et pupke op te grond veele en zoe kwaom me weer trök in z'n vajerstad.

Alles peerzde ziech, um mèt z'n koffers en valieze, pakker en kalbasse d'n trein oet te komme, mer Flup en Suska hadde neet vööl te drage. Et sjeelde gein haor, of ze hadde de perreplu nog in et nêtsje laote liGGe.

Zoe kwaome ze toes, vol nuijsjierigheid aofgewach door Truija.

- 'Niks bezunders gewees?', vroeg Flup effen eweeg, of niks gebäörd waor.
- 'Neint, niks bezunders gewees', antwoordde Truija, 'niks es 'n waarsjouwing van de belasting. En *höbder* good gekoch?', imformeerde ze wijer.
- 'Aoch, dao waor neet vööl mie te kriege', zag medam.
- 'En zoe *benkelek* goojekoup waos et noe persijs ouch neet', veugde Flup t'raon tou.
- 'Mer iech höb toch nog get veur diech mètgebroch,' góng medam door, 'e sjoen pupke veur Tienieke.

Onder vööl daankbetuiginge doog te wèrrekvrouw et pekske-n-ope. Et waor 'n daonig sjoen pupke..... gewees. Et valle-n-in d'n trein had et zeker gei good gedoon, teminste de ouge waore d'roet en rammelde door de kartonge kop van de póp, mer ze reep toch nog altied 'papa' en 'mama' es me d'rop duijde. Alloh, et keend waos toch blij demèt en dat waos op stök van zake nog et *innigste*, wat kontent waor van de gooje, veurdeiligen inkoup van Flup en Suska, want wat hadde ze noe eigelek van hun vief dozend mark en alle de meujte? E paar sjeun, die em *pidzde*, veur de maan, ene kepotte perreplu veur de vrouw en veur Tienieke 'n keekpóp zonder ouge, um van d'n 'occarino' neet te spreke. 'Et waor ins 'n aordig oetstepke gewees', verklaorde ze later aon hun kinnesse.

'n Röstige naobersjap.

Jao, dat waor et lange jaore gewees, in de straot, boe Keubeke Tinteleers mèt ze zuster Trijnsje woende. In de hoeshawes veranderde neet vööl. De meeste bewoeners waore, of et zoe zien mós, korten tied naoein es jonglui in 'n rij hoezer komme woene, waore dao same in aajt gewoorde, hadde hun kinder groet getrokke, boevaan de meeste waore-n-oetge-trouwd, en, dao ze groetendeils in hun eige woeninge woende en aon hun aw zake gebonde waore, zoe woort te *naobersjap* gaondeweeg zoe röstig en stèl wie e *kevintsje* van aw wijfkes. Eeder góng z'n eige *tuijelke*

en hoegstens woort al ins aon d'n achterkant van oet te vinsters e wäördsje gewisseld euver et weer of te eerappele-n-en de boter.

In 'n aajt, lieg huiske, wat op z'n *hoeke* zaot tösse twie flinke winkelhoezer, woende al zeve-n-en daartig jaor Jacobus Tinteleers mèt ze zuster Trijnsje. Aon de vinsters tösse twie gipse pupkes stónt e zwart plenske, boe-op te naom stónt mèt nog altied: 'hoeden- en pettenmaker' *rontelum*, allewel et niemes mie in zene kop krijg, um ziech enen hood op maot te laote make.

Tinteleers, in de wandeling Keubeke geheite, waor dus eigelek mötsemeeker van ze gelouf.

Väör aon de straot hadde ze hun gooj kamer, d'rachter e keukensje. Op te *innige* väörkamer bove sleep Trijnsje en achter had Keube z'n slaopkamer, die geliekertied veur wèrrekplaots deende.

Kint geer noe e röstiger ambach es mötsemeeker? Iemes, dee mer altied zörreg, tot te lui good 'gemöts' zien, kaan neet anders es e kontent karakter höbbe, en dat had Keubeke.

Soms, es heer mèt te vinsters wagewied ope achter z'n blompötsjes aon z'n taofel zaot, hoort me niks es et knippe van de sjier, boemèt heer de lepkes van de boojem en de kartong veur de klep knibde, en et zach roesje van ze nejmasjen.

Daag-in, daag-oet *fitselde* heer mer door en es Trijnsje snaomiddags get tied had, zat zij de trinskes aon en et knuipke op te klep, wat te mötse hun lèste fatsoen doog kriege.

E paar kiere per week broch Keube z'n kunsstökker nao de groete winkel, boe heer veur wèrrekde. Dan sjoor heer ziech propel z'n bool-blasse zakwange, versjuivde zene groete brèl ins van de punt van z'n neus nao bove, zat ziech zellef e prachmodel van 'n hoeg lake möts op zene blinketige kale kop mèt e krenske krölkes en, gruuts op ze werrek, trok heer mèt zene stapel 'koptèksele' op z'n hand te straote door.

Wee zou noe Keubeke get in de veuj lèGGe, wie heer altied mèt e geziech van ene jong, dee d'n ierste pries veur good gedrag gekrege had, door de wereld góng? En Trijnsje al eve min, dat al e geziech trok van: 'da's ongepermeteerd', es ze zaog ene koejong e muiske vaange of ene sjróbummer umtrèkke.

Van de röstige *naobersjap* waore Tinteleers en ze zuster wel de röstigste luikes.

Mer et zou anders weurde!

Kort nao ein waore de naoste hoezer door sterrefgevalle leeg gekomme en hadde mèt en mèt nuij inwoeners gekrege. In et hoes neve hun rechts kwaome-n-e paar jong lui te woene, die, mèt te bèste intensies van rös en vreij, de ierste staassie verheurde aon ene Waol mèt z'n vrouw, lui zonder kinder, die wel 'n hunneke mètbrachte, en de tweede staassie aon 'n aw jong dochter, juffrouw Kwartelslaag, mèt häör ketteke.

Et ketteke, nao iers t'n awwe kenariëvogel van Tinteleers, dee al in jaore geine bek mie had opegedoon, te höbbe-n-opgevrete en Trijnsje eine kier ene stómp bloodweurs en enen andere kier e gebakke botsje van et portaol te höbbe *geklawd*, opende op ene zeuten aovend van eine van de nege zomerse daog in Miert e kattedkonzèr oppe taak en heel sints teen tied te geweente, dao aon häör sentimenteel geveules loch te geve.

De Waol, dee ziech in de ierste weeke hiel koesj had gehawe, bleek te geweente te hōbbe, 's Maondags, Saoterdags en Sondags mèt e solied stōk in, tege-n-'n oor of twellef, haaf ein, nao hoes te komme en dan de boel op te sjōppe. Ouch Sondagsmōrreges, es heer z'n vrouw hāör sent mós geve en die noets genóg kraog, dan waos et 'donder in de glazen'. Zij neet op hāöre mond gevalle, ratelde, tot me-n-et zeve hoezer wiede huurde en heer tierde dao tege-n-in, houwde mèt *vuus* op taofel en vlookde ganse litteneijje.

Dan loerde Tinteleers bedinkelek en Trijnsje sloog stèl hāör han inein. De jong lui van onder woorte-n-al gaw mèt enen twierling gezegend, dee *sijjns* vāöl van varjaassie heel, want es et ei keend oetsjeide mèt *keeke*, dan begós et ander weer. Dèks keekde ze ouch alletwie tegeliek. 'Da's 's werelds loup', zag taan Keubeke, mer toch goejde heer al ins z'n sjier get hel op taofel, want tat *aliewig gebeuks* krievelde-n-em toch wel get. Keubeke waor d'n erregste neet. Es anders in de naobersjap al ins ene Mei of 'n broelof gevierd woort en me zong en ammuzeerde ziech e good stōk te nach in, dan laog heer mèt ene griemslach van plezeer in ze bèd tenao te luustere, mier dat gemaws van die kat, dat sjriewe van de Waol en dat gejiemer van die kinder eederkier - nein - et waor toch tát neet, *netoer*?

Ondertösse had enen aonnummer et hoes aon d'n andere kant gekoch; z'n ierste werrek waor, de twee Tinteleerkes hun sjoen oetziech te bederreve, et ierste werrek van eederen aonnummer. Ze hōbbe-n-et bouwe aon hun eige en zien neet kontent, veur ze et lèste bebouwbaar pläötske hōbbe volgetummerd.

In de ruimen hoof woont ene peerdsstal gebouwd en dao bove 'n sjriene-wèrrekers-wèrrekplaots. Al gaw weerklonk te gansen *achteroet* van kloppe, zeege, tummere, fluite, zinge-n-en nog mie. Ouch tat kós Keubeke wel verdrage. E spiktakel, boemèt te lui hun broed verdeende, dao kós me niks tege zèGGe, mer toch bōdzde-n-et em: wel ins in zene kop. Heer mos van allein al get helder spreke, um door Trijnsje verstande te weurde. Ongelökkigerwijs waor d'n aonnummer muzikaal, te zèGGe, er heel vāöl van meziek. Z'n twee dōchterkes móste piano liere en dat moot gezag zien, ze studeerde hiel iefereg. Et ajtste späölde minstens veer kiere op enen daag 'La prière d'une Vierge' en de res van d'n tied, veural in de lang zomerefekansie, maakde de jongste vingeroefeninge en späölde in alle toene, van lieg tot hoeg: '*meer*, dao lik e keend in 't water, *meer*, dao lik e keend in 't water'. - 'En daan komme de bläöskes', zag Keube, es te oefeninge lestiger woorte.

Op ene veize kier woort ouch te naobersjap nog verras mèt ene grammfoon. De sleipende wijs van d'n doejemarsj van Chopin waor et leevelingsstōk van d'n aonnummer. Er kós neet genóg tevan kriege!

Z'n vrouw, e boere mins, mie praktieser van natuur, die, wie alle lui van boete, toch nog geere get vie d'rop nao heel in de stad, sjavde ziech 'n tien hinne-n-aon mèt enen haon.

Trijnsje, die zjus wie d'n aonnummer en z'n familie, aon de vāörkant sleep, hoort te kippe wel ins geere kakele, mer had van d'n haan geine las es tee al um drei oore onder Keube z'n vinster begós te kreje es heer

pas ingeslómmerd waor nao et laat dispuut van de Waol en z'n vrouw of enen duo van d'n twierling. Heer begós slech pet te zien.

Mer noe bleek, tot t'n aonnummer ene waakhond nudig had en zoe weerklonk op zeker nach et melankoliek gejang van ene jongen hond.

Noe waore alle oore van de klok vol, tot Sondagsmiddags tou, es alle spiktakel gedoon waor en d'n aonnummer mèt z'n hoeshawe oet wandele góng, dan begós Dolly van drei tot nege te janke, boebij heer van ach tot twellef gehollepe woort door de 'foxterrier' van de Waole, es tie nao de 'Cinema' waore, - snachs jenkte heer altied. En daan, es me de wèrreklui neet hoort, dan mós et Sondags regene, tot te ganse bende toes bleef. *Godsgleujetige* nog tou! Dat waos veur errem zin te kriege of wel oet ze vel te springe. De kater en d'n twierling, de Waol mèt z'n vrouw, 'Meer, dao lik e keend in 't water', La prière d'une Vierge' of t'n doejemarsj, d'n haon mèt te tien hinne, de foxterrier en boven alles oet Dolly mèt ze laankgerèk hartversjãrend gegèl.

En de kós toch neet te gansen tied op straot in de rege loupe. Et waos te róstige *naobersjap* wel! Keube waos zenewechtig gewoorde. Deen hond, deen hond, deen iewigen hond! Et woort Tinteleers te mechtig. Op ene mörrege um haaf vijf, wie heer de ganse nach ziech van de ein zij op te ander gegoejd had, sprong heer op, trok ziech get aon, vloog te straot op en ringelde dreimaol bij d'n aonnummer aon de bel. Toen staok ene vrouwekop mèt 'n slaopmöts op oet te vinster. 'Medam', sjriewde Tinteleers, 'doot t'n hond toch z'n moule hawe, de ganse naobersjap kaan toch gein oug mie tou doen!'

De medam winkle ins mèt häör hand, tot heer neet zoe e leve mós make, doop te vinster hie! verziechtig tou en Keubeke kroop gans opgeloch weer in ze bèd, mer..... d'n hond bleef janke. E paar daog tenao spraok Keubeke ins enen deender, boe heer 'n möts veur gemaak had, aon en doop ze beklag naomens alle naobers. D'n deender leep ins bij d'n aonnummer aon, brach te klachte euver, waarsjouwde tege 'nachtelijk burengerucht', mer Dolly bleef op te steiweeg, boe heer laog en góng ongesteurd mèt ze lammentabel gejang door.

Trijnsje raojde aon ins nao de Dierebesjerreming te goon en, es tat neet hollep, nao de Gezondheidskommissie.

Tinteleers, de kalleme, róstige mötsemeeke, daag en nach maondelaank geplaog, waor oprech koed. Zouw heer, dee dao zeve-n-en daartig jaor gewoend had, moote goon verhuize en dat door d'n euverlas van z'n naobers en nog wel veurnaomelek veur enen hond? Nein, dat noets! Ruizing zeuke laog neet in zenen aard, dao waos heer te fatsoenelek veur en toch - zoe kós et neet blieve. Heer euverlag en prakkezeerde um tot 'n gooj oplossing te komme.

'n Sjoen zomernach, tot t'n daag haos neet van d'n hiemel aof is, sjrok Trijnsje opins wakke. Dao klonk, wie 'n bazuin van et lèste oordeil e geweldig getoeter door de gaansen umtrèk. Hoortse good? Waor dat bij häör, op Keube z'n kamer? Hèllige drei mötskes, wat waor gaande? Brand? Nein, want et waor e löstig deunsje watse hoort en ouch gein onbekind meziek, al had ze dat in jaore neet mie gehuurd. Geinen twiefel mie, et waos häör broor, dee zoe toedde.

Ze slóvde nao achtere en, jewel! dao stónt Keube in z'n onderbrook mèt ene boojem tot op z'n hakke veur de ope vinster en blaozde oet alle mach op 'n sjuiftrompöt: 'Ik heb nog nooit zoo'n lol gehad, - zoo'n lol gehad, - zoo'n lol gehad!'

- 'Keube! Keube, biste gek gewoorde? Wat goon veer noe beleve?' *kuimde* Trijnsje.

- 'Laot miech geweerde,' zag Keube, dee, mèt te sjuiftrompöt oet te vinster, zene kop eve-n-umdrejde, 'noe zal et gedoon zien, dat *kaveer* iech tiech!' En Keube blaozde door, tot er geinen aosem mie in had. Groete verbazing in de *naobersjap*, de vollegende mörrege. Wee zou em dat geflik höbbe? Niemand kwaom in et begin op te gedachte aon Keubeke, mer wie later op t'n daag d'n doejemarsj van Chopin weer begós mèt akkompanjemint van Dolly en de foxterrier, - dao begós ouch te sjuiftrompöt van Keube.

Wie de ierste nach te bèste de Waol weer begós te *sakkere*, *koelek* waar heer aon de gaank of tao klont et: 'ik heb nog nooit zoo'n lol gehad!'

- 'Cré nom de milliard! Qu'est ce que c'est...?! Ch! vas de var-addji!', *keekde* de Waol en mèt ene smak kladzde heer de vinster tou. Keubeke kraog zjenie in de zaak en dao rebde of reurde ziech niks mie of te sjuiftrompöt leet ziech hure.

Tinteleers had in z'n jong jaore dat instermint get liere bespeule en wie heer ins in 'n fantazie oet enen opera dat trèkske es solo had moote blooze, had heer et zoe good ingestudeerd, tot er et noets mie vergete had. Wie heer ins get op zolder te zeuke had, waos em et aajt instermint in de oug gevalle en dat had em op te idee gebrach, z'n vraag te keule. Wange had er wie de blaosballeke en van z'n tan had heer vääor nog zjus genóg stökskes euver um et mondstök te tege te hawe en zoe toeterde Keube tot em z'n ouge oet zene kop kwaome.

Generaole verontweerdiging in de gaanse naobersjap! Me staok te köp bijein. Me spraok sjan devan.

- 'Iech wouw, tot teen awwe de kramp kraog', preutelde de sjriene-wèrrekers. 'Bloos tiech kepot!', reepe ze.

Keube steurde ziech aon niemes mie.

Et ierste heel juffrouw Kwartelslaag Trijnsje aon op straot.

- 'Meh foj, juffrouw Tinteleers', zag ze, mèt neergeslage ouge en drejenteere mèt häöre kop, 'kaant geer eur broor neet *inser zèGGe*, tot heer toch oetsjeijt mèt tat *ongenutig* getuuts, me weurd toch gaans *zeneweesechtig* tevan'.

- 'Jeh, huurt *inser* heij, juffrouw Kwartelslaag', antwoordde Trijnsje en ze trok häöre mond in de ploetje, 'hawt geer eure kater binne. Es tee zoe snachs lik te *prouze-n-en* te *grouze*, da's veur enen andere ouch neet *louzig*'. En ze góng.

- 'Zèkt ins, Tinteleers', spraok em de jonge vajer van d'n twierling aon, 'wat moot tat lawej op teen doedelzak beduije? *Este* al zoe'n koppel kwakers höbs, die diech t'n nachrös benumme, dan biste al genóg gestraof, mer zoe e spiktakel heet me toch neet nudig te verdrage.'

- 'Luuster ins, *naober*', zag Keube, 'die kinder doen wie ze wies zien. Iech höb, m'n ziel, niks tege die *drubbelkes*, mer dat *gaodsdeerelek* ge-

vlooks van deen inwoener van diech; van dee Waol, en dat bij nach en ontij, dat hink miech noe de keel oet. Kaanste dao neet e stekske veur steke? Dee vloek tiech toch te zege-n-oet et hoes. Zörreg tiech, tot tee ziech in et vervolleg koesj hèlt, dan zalste van miech geine las mie höbbe.’ De Waol woort te heur opgezag.

Noe waor d'n aonnummer aon de bäört.

Kazjeweel, tot Tinteleers mèt ene stapel mötse de deur oet góng, kwaom em dee tege. Breid en plomp, mèt e minachtend geziech bleef heer veur et mötsemeeckerke stoon en bekeek em van bove-n-aof.

- ‘Bis toe dat, dee mèt teen toedeletoeet te lui zoe laam maak?’, begós heer.

- ‘Jao, dat bin iech,’ zag Keubeke kordaot, en heer voolt, tot z'n wange begóste te beve.

- ‘Dan doeg miech e plezeer en sjeij oet taomèt, wa? Moot tat gepróts ouch al meziek verbeele? De blaos toch mie *speij* es aosem in d'n *knaktuut*. En dan altied etzellefde; sjaoms toe diech neet?’

- ‘Wèl iech toe ins get zèGGe?’, begós Tinteleers oen heer heel mèt twie han z'n mötse vas, totse neet umveele. ‘Tot *tien* wèrreklui mer *boenkere* tot et kraak, tot tien kinder mer piano speule es hun dat plezeer deit en dee gramfoon mèt zenen doejemarsj geef iech tiech nog oppe koup tou, mer tot-s-toe de ganse naobersjap al maonde laank lies koejeneere door dee *vermallesjeerden* hond, door zoe'n janketige kring, dat vin iech kimmeneel, jao, kimmeneel, dat is..... dat is onbesjóf. En boevuur zou iech miech sjaome? Sjaoms toe diech, um de lui zoenen euverlas aon te doen? Drej diech tien doerak te nek um, dan zalste mie gekeutel neet mie hure. En dat zèk iech tiech nog tebij: zoelang es toe deen hond lies *beuke*, blaos iech te tege-n-op, tot tiech hure-n-en zien vergeit. Noe *biste* gewaarsjouwd’, besloot Keube en *happenteere* wie 'n *kerrep* trok heer langs t'n dikken aonnummer door mèt z'n mötse en leet tee gaans *verpópszak* tao stoon.

Saoves bleek Dolly gaans achterdoor in et wèrrekhoes te zien verhuis; me hoort em nog mer hiel evekes oet te veerte.

De *naobers*, iers nog get koed, kwaome-n-ins get tot naodinke en móste eindelek lache mèt te vons van Tinteleers en em geliek geve. Zoe kwaom d'n umtrèk get tot bedare. Zoe röstig en stèl, wie et vreuger waor, kós et noets mie weurde, mer et waor noe te verdrage, teminste de sjuiftrompöt is weer nao de zolder verhuis.

De surpries.

Ze zaote-n-in hunne kaffee bijein, et *klikske* jonglui, wie hunne kammeraot Wömke binnekwaom. Et waas e proper kerelsje, dat moot gezag zien. Nog al e stökske onder de maot, mer gei mismaaksel. Altied fien in de puntsjes. Zene *sjeigel* zaot, of er langs ene regel getrokke waor. Ze knievelke waor in twie einse krölkes gedrejd en van kop tot tien kós me häöm door e ringske hoole. Dreimaol op t'n daag doog er ziech e zuver *bendsje* aon en wasse doog er ziech gestiedig wie 'n kat, es et regene geit.

Wie er ziech iers ins gespiegeld had en twie häörkes, die verkierd zaote, had gladgestreke, naom heer in de *kompenij* plaots. Me ammezeerde ziech wie geweente, mer heer zaot mer in gedachte veur ziech te loere en lange mer ins van tied tot tied gedwonge mèt.

- 'En?, wie is et, Majke?', vroeg opins eine.

Heer sjrok op, trok e spits munneke en haolde z'n sjouwers ins op.

- 'Is et nog neet tedoor?', informeerde-n-enen andere.

- 'Heer heet te hand gevraog en de voot gekrege', lagde-n-ene grappemeeker.

- 'Höbbe ze diech te deur oetgestamp, Wöm?', woort van alle kante geroope.

Bij die veronderstelling goejde Wömke zene kop e paar kiere mèt e kort knikske opzij, of heer zèGGe wouw: 'noe huur zoene bazel!' Heer naam e paar groete slökke oet ze glaas, um et antwoord te ontwieke. En toch waar de zaak neet in orde mèt em. Et jónk waor verleeft op et döchterke van de rieke brouwer Ruijters en zij, - jeh - ze had niks tege-n-em, mer et waor noe einmaal häöre zin neet. Ze had ziech häören aonstaonde maan gaans anders veurgestèld. Heer drejde gestiedig um häör, verkoch allerlei komplemintsjes, bewees allerlei deenste, gaof häör dèkser es ins te pap in de mond, um e moodgevend antwoord te kriege, mer Maj bleef mer zonder ziech te ute. Dat had noe al vrij lang gedoord en Wömke wouw mer geere tot e resultaat komme.

- 'Wètste, wie häör tapt getrouwd is?', begós zene nevemaan te vertèlle, 'die vrijde stiekem mèt ene lutenant en op Sinterklaos-aovend, wie 'n groete familiepartij bij de aw lui waor, leet heer ziech in ene wienkөрref es surpris bezörrege. Ze vonte-n-allemaal dee streek zoe geestig, tot nog teezellefden aovend te kogel door de kèrrek góng'.

Geestig, zuug, dat voolt Wömke noe ouch wel, geestig waor heer noe eimaal neet erreg. Heer vont tan ouch inwendig et orizjineel aonzeuk van de lutenant verbazend leuk. Dee streek leet em de gansen aovend neet mie los. Heer *prakkezeerde* en euverlag en wie langer wie mie kwaom heer tot et besluit, um dezellefden trèk ouch klaor te speule.

Heer stèlde ziech veur: de groete zaol, volle leech, de ganse familie bijein; dao kwaom de kөрref, dao stabde heer d'roet; algemeen gelach; unanieme bijval, enz. enz. en te lange lèste zaog heer ziech aon taofel zitte neve z'n aongebeijd Majke.....

Jao, heer labde-n-et em. Mer, dan neet in ene kөрref; in e proper kiske, boe heer zjus in pazde, dat woort neet te groet. En dan zou heer e groet boekèt mèt numme en dat galant prezenteere es heer mèt 'n buiging, wie ene kunstemeeker nao enen toer, oet te kis stabde.

Binne-n-e paar daog waor et Sinterklaos en noe ouch mer van de gelegenheid geprofitteerd. Noe of noets.

De meesterknech van zene pa woort in et geheim genómme. Dee naam em de maot es heer op z'n *hoeke* zaot en tummerde de kis inein, naturelek mèt get *looker* opzij d'rin gebaord, anders stikde heer dèks. Zene pa, ene groeten aonnummer, waor veur zake oet te stad, dee zou iers mèt te lèsten trein trökkomme en z'n ma kwaom noets in de wèrrekplaots. Z'n aw lui hoovde-n-ouch niks tevan te wete, anders raojde die et em dèks aof.

De meesterknech mós em ouch nog e paar manslui bezörrege um de kis te bringe, want e paar van de eige knechs, dat góng neet. De meeg van Ruijters zouwe ze dèks kinne en dan waor de boel verraaje.

D'n tied um de beslissende stap te waoge, braok aon. Wömke in zien bèste plunje, z'n haore in de pommaad, ze knievalke in de kosmetiek, z'n tan gebeursted, z'n neegel gepóts, begaof ziech nao de wèrrekplaots. Et boekèt van Sinte-Katrijnsblomme lang al op 'n sjaofbaank gereid. De knechs waore nao hoes, allein Grades, de meesterknech, waor dao gebleve um em te hellepe. De kis woort alvas op enen handwagel gezat en Wömke wagde nog mer op et kloppe-n-op te poort van de twie bestèlde manslui, die em bringe zouwe. Die leete ziech neet wachte: de 'Sjouwe' en de Knawweleer'. De levetige surpris verdween mèt et boekèt in de kis. Grades sloot ze aof en hóng de sleutel bij et hangslot. Heer leet te twie bringers in, gaof hun et adres good op van menier Ruijters en rikkemandeerde hun veuraal, verziechtig te zien bij et aoflaoje, want et waor erreg breekbaar waor, die ze bringe zouwe.

Dao zat ziech te handkaar in beweging en Wömke aon et stókke, totse op straot waore. Mèt opgetrokke kneeje zaot heer in z'n tijdeleke gevangenis, et boekèt tösse z'n kneeje en ze geziech. Binne tien minute zouwe ze dao zien. Heer hoort te lui neve ziech op straot praote-n-en lache. Die móste-n-ins wete, tot tao iemes in die kis zaot. Heer vont et zoe erreg *knouzig*. Wat 'n avontuur! Dao hoort heer de autobös toete. In z'n kis voelt er, tot t'n handwagel opins ene sjuivert maakde en mèt enen helle bóts stókde heer mèt zene rök tege de planke-n-aon mèt ze geziech in de Sinte-Katrijnsblomme. Wat waor dat? De kaar stónt stèl.

- 'Loer oet t'n kluisgater, stomme beroereling!', hoort heer de 'Knavweleer' sjriewe.

- 'Kinste neet rechts hawe?' reep te 'Sjouwe.'

Euver-en-t-weer klonke de nudige vleuk en sjeldwäörd. Wömke begreep, tot 'n aonvaring had plaots gehad. In spanning zaot heer te luustere, mer mèrrekde mèt sjrik, tot em door de sjók z'n höllep op zene rök gespronge waor. Noe zaot er wel neet mie zoe gestremp, mer toch minder op ze gemaak.

Nao get geharrewar van de voorlui onderein zat te handkaar ziech weer in beweging. Nao 'n *tuurke* vares heel er weer halt. Wömke voelt ziech in 'n zier sjuinse riechting nao ondere *sjevele* op te straotstein en mèt klont 'n bel. - 'Aha, veer zien dao', dach er en z'n hart begós te póppele.

- 'Kompleminte van Sinterklaos en heij is 'n surpris veur juffrouw Maria', hoort heer de 'Knavweleer' zèGGe, dee z'n *kommissie* had veurgezag gekrege. Mèt jankde-n-enen hond en hoort heer de 'Sjouwe' zèGGe: 'Deh, *onnöt!* Noe moot tee dao zjus in de gawwigheid zene poet *oplufte* tege de surpris.'

Toen voelt heer ziech te stóppe-n-op *sjörrege* en nao binne sleipe.

- 'Goojen aovend!', winzde de manslui; de straatdeur veel tou en dao stónt heer, of beter, dao zaot heer in de gaank.

- 'Jazzes, Nelie, kom ins kieke, wat heij gekomme-n-is veur juffrouw Maria!', hoort heer de ein maog roope en wie Nelie oet te keuke kwaom geloupe voelt heer ziech bekeke door twie koppele nuijsjierige ouge.

- 'Wat maag tao in zitte?', vroeg Nelie.

- 'Dat zölle ver strak wel zien', zag te twiede maog.

Wömke knikde-n-in d'n duustere 'n oug. Et woort good, dach heer, mer trok opins e bedinkelek geziech, wie heer de ein tege de ander hoort zèGGe: 'Es veer noe ins gaw leepe dat surprieske bringe veur diene leefste. Ze komme toch nog in de ierste oor neet nao hoes'.

- 'Jeh, da's good', stumde de ander tou, 'kom dan mer gaw'.

Weer sloop te hoesdeur tou. Et woort stèl, doedstèl in et hoes. Wömke begós te begriep, tot alles oet waor tot te meeg inkluis en dao zaot heer noe mèt z'n Sinte-Katrijnsblomme in de steekduuster. Kós heer mer oet z'n kis, mer dao waor gein dinke-n-aon. Dao sloog te klok in de gaank... heer wagde... er kraog pijn in zene rök. Wie lang zou dat nog doore..... Weer sloog te klok. Ze zouwe-n-em oetlache, es ze in de gater kraoge, tot heer mie es 'n oor in de gaank had gezete. Heer woort giftig, daan weer tristig. En daan die verdöbbelse höllep. Noe mós er zeker mèt ein hand ze boeket en mèt te ander z'n brook vashawe. Wee had tat noe gedach! Et waos veur te kriete!

Et woort benajd in de kis. Er woort bang. De zweit braok em oet. Nog ins sloop te klok en heer beijde ziech e sjeetgebedsje. Eindelek vernaom er tot te meeg trökkwaome en e bitsje daonao arriveerde de familie Ruijters.

Alles groepeerde ziech um de kis. Z'n hoop herleevede. Heer zou oet z'n ing gevangenis verlos weurde en ziech mesjien veur altied kinne knuste in de errem van ze Majke. Heer spidzde z'n oere.

- 'Wastat veur 'n bezending?' vroeg menier.

- 'Da's 'n surpries veur juffrouw Maria, die höbbe twee manslui dao strak gebroch', deilde de maog mèt.

'n Surpries veur miech?', reep Majke mèt häör leef stummeke.

- 'Es et mer get goods is,' mèrrekde mevrouw op.

- 'Dao hink te sleutel, maak ze mer ins ope, Nelie', vroeg Majke.

- 'Laotse stèllekes tou', zag menier, 'iech vertrouw dat zaakske neet, God wèt, wat tao-in zit. Mesjiens wel get levetigs. Zuug, dat kaan bès. Dao zien *looker* in gemaak veur de loch', Wantrouwend besjouwde heer et stök vrachgood van d'n eine kant en d'n andere.

- 'Iech krijg zoenen hondsreuk in m'n neus', mèrrekde mevrouw op, die zeker et 'fezietekeertsje' van d'n hond rook.

- 'Wèdder wat?', stelde Majke veur, 'laote veer ze achter in d'n hoof ope make. Veer moote toch zien, wat t'rin zit.'

- 'Veuroet tan mer, d'n hoof-in demèt', stumde menier in. De twee meelt begóste de kis links, rechts, sjuiventeere nao achtere te duije.. Niks rebde ziech t'rin en benuijd, of wel get levetigs t'rin zaot, slooge ze de kis opins euver en euver de gaank door.

Wömke *kuikelde* door de kis wie enen dukeleer. Noe stónt heer op zene kop, daan zaot er op z'n kneetje. Heer maakde d'n eine *kónkelebónk* nao d'n andere. Heer stiebde ziech nao alle kante, tot er opins e paar iezerdräödsjes oet et boekèt in zene kop kreeg steke.

- 'Oej-oej-oej!', kerremde-n-er.

- 'Joeses!', keekde de meeg en leete in eine sjrik te kis los. Ze stónt wie ze stónt. Wömke laog zjus op zene rök.

- 'Höb iech et neet gedach?', reep menier, 'iech höb get hure jónke. Dao zit enen hond in!'

- 'Geine vreemden hond in m'n hoes!', gilde mevrouw, 'zoe'n smerige *preij!* D'roet temèt, d'roet!' - Wömke hoort niks mie es e verward gekakel, *gekeeks* en gesjriews. Wat mós heer toch aonvange. Op et lèste hoort er ziene naam. Jao, dao verstónt heer dutelek, tot Majke zag: 'Sjik em nao Wömke ziene pa, dee heet miech ein van dees daog gezag, tot zene pa ene nuije waakhond mós höbbe', mer daan hoort heer mevrouw dao tege-n-op komme.

Es ze allemaol tegelijk bezig waore, verstónt er niks mie.

- 'Aoch, sjikde ze miech mer trök', verzögde-n-er, 'sjikde ze miech mer weer nao hoes tou!'

Toen hoort er menier zèGGe: 'Iech zal wel make, tot er kump, boe er zien moot!'

- 'Es ze miech mer neet goon verzoepe', sjoot Wömke opins door zene kop. Mer de hoop gaof em in, totse 'm aon zene pa zouwe sjikke. Es heer mer weer ins toes in et wèrrekhoes waar!

Dao vernaom heer 'n nuij stum: 'Good menier, veer zölle de errem bies wel bezörrege,' zag te maan. De 'errem bies', dat waos heer. Nein, dee maan had kompassie, dee zou em neet verzoepe.

Heer voolt ziech trök sleipe, de stóppe-n-aof laote en toen woort heer gewaar, wie er zwikkenteere in z'n kis rammelde, tot heer op 'n *kroukaar* woort weg gebroch. Zeker es verrassing veur zene pa nao hoes trök. Goddaank! Heer hoort kloppe, 'n poort ope-n-en tou goon. Dao woort er op te grond gezat. Jaowel, heer waar toes!

- 'Ope,' reep er, 'ope!' En mèt z'n èllebaoge *boenkerde*-n-er onstuimig tege de zijkante.

Dao vloog t'n dèksel ope. Laanksaam en stief verrees Wömke.

Boe waar er?! Heer zaot achter traanjele. Twie maan stónte-n-em verbaas te beloere.

- 'Boe bin iech?', vroeg er aon eine, dee em mèt 'n lanteerie in ze geziech *luugde*.

- 'Boe-t-geer zeet, menier? In et Meuleke. In et aziel. In et hondsaziel'... Verslage veel heer op te rand van de kis en loerde mer wie verweze nao get aw en kraanke *hun*, die aon z'n bein kwaome snuffele. De nachloch pakde-n-em. Er begós te *bubbele*. Er kraog z'n spraok trök: 'Aoch, zèkt toch tege niemes niks', smeekde-n-er en haolde zene portmenee veur d'n daag, 'doot miech toch e plezeer en hawt et veur uuch!' Mèt stobde heer eeder e paar papèrkes in hun voes.

- 'Hawt et boekèt mer heij en de kis ouch', zag heer, *in, tot* em de porteer de poort oet leet.

Heer sloog ze kreegske op en *in, tot* er d'n hielen tied mèt z'n hakke op z'n brook *trooj*, leep er *bubbelenteere* nao z'n hoes tou en kroop mie doed es levetig in ze bèd.

Majke en Wömke höbbe ziech nog neet, mer heer gief ondanks alles te mood nog neet op.

Varjaassie op 'n aajt tema.

Verleije jaor in eus surpriezeblaad höbbe veer vertèld van ene jongemins, dee, um z'n 'dulcinea' ins aongenaom te verrasse en bij die gelegenheid et jaowoord te verkriege, ziech in 'n kis had laote spiekere en zoe ziech nao häör hoes had laote ekspedieere, mer, in plaots van in ene gezellige fieszaol terech te komme, in et hondsaziel waor aongeland. De idee waor neet nuij en toch heet ziech zoe get nog ins gerippeteerd, al waor et noe ouch zjus neet um e jaowoord te goon vraoge.

In 'n groete slachterij, pas begós door e paar jong patroens, hadde ze enen *aonspenner* gekrege um et vak te liere. Et waor 'n Hollenderke, Kees geheite, dee örreges oet te Geldersen achterhook vandan nao Mastreech waor gekomme, um ziech in de edel *stumpkes*fabrikaassie te bekwaome en ziech vertrouwd te make mèt te geheime van rolpens, bloodweurs, kallefstong, *huidvleis* en *gepeerzde kop*. Heer had noe zjus te pollefer neet oetgevonde, dat zaog me wel aon z'n neus, want tie stónt veur zene kop, of heer van kindsbein aof niks anders gedoon had es *teleure-n-aofgelek*. Z'n ouge kóste gerös mèt tie van de *speebekskes* konkureere en z'n haore-n-ouch, zellefs z'n *plumpe* en z'n *ougsbraoje* waore zèllever wit, boerum ze 'm ouch wel 'de witte' neumde. Dao kós heer niks tege-n-inbringe. Mèt ze wit geziech, ze wit jeske aon en zene witte sjollek veur waor et haos 'e beeld', mèr dan toch gei sjoent.

Dat nump neet eweg, et waos e good jónk, gewèllig, *propel* en beleef, mer waos heer mer get beter bij de pinke en neet zoe dom wie et achterind van de bieskes, die heer mós liere in hun eige derrem te verhuize.

D'n iersten daag snooj er ziech smörreges al enen haven doum aof, smiddags rijde heer z'n eige-n-en 'n hondskaar euveroup en saoves lag heer drei stökker doorrege spek in e kuupke mèt *zeipluter* in plaots van in de piekel. Dat waos et begin van z'n bleujetige loupbaon.

De twie patroens, Kris en Jeu, naome-n-*evels* gedöld mèt em. Ze wouwe dat verreke ouch wel wasse, of, wie veer heij zèGGe: em wel *akkeleveere*. Kees waor in November, de 'slachmaond' in deens gekomme en et woort December, de goojen tied van Sinterklaos.

- 'Zeg, Keesje', spraok em Kris e paar daog veur de surpriezenaovend aon, 'wil je me een groot plezier doen?' Kees mèt zere withäörigen dokkekop knikde drök van jao.

- 'Ik zou zoo graag m'n zusters eens een goeje surprise sturen, maar ze mogen heelemaal niet weten, van wie ze komt, begrijp je?' Kees knikde weer mèt vööl knikskes.

- 'En nu had ik graag, dat jij ze ging brengen. Wil jij dat doen?'

- 'Graag', zag Kees, dee neet wis, boerum neet.

- 'Maar dan moest jij je in een groote mand laten stoppen en met het karretje er heen laten brengen. Als ze dan de mand open maken, spring jij er opeens uit en geef hun de pakjes. Doe je dat voor me?'

Kees knikde weer wie ene Sjinees op 'n etazjërke.

- 'Maar, dat ze je nu niet zullen kennen en natuurlijk dadelijk begrijpen, dat het van mij komt, moet je je gezicht goed zwart maken, dan stel je tevens Zwarte Piet voor. Gaat dat?'

Kees ze geziech betrok. Zwart make, dao mós heer niks van höbbe, want heer waor *benkelek* proper, mer heer dorref neet nein zèGGe en zag tan mer, tot et good waor.

D'n aovend kwaom. Kees woort onderhan genómme. Mèt sjeunsmeer en potloed woort heer zoe zwart *gewiks* wie 'n gevuurlakde potkachel. De drei ander knechs hadde hun bès t'raon gedoon. Enen awwe wienkórref mèt 'n bal d'reuver stónt veerdig. Op straot stónt et keerke-n-al te wachte.

- 'Hier zijn de pakjes, Witte', zag Jeu en lag e paar dikke pakke papier in de kórref um ziech ins te kinne-n-oetlache, wie heer dat zwart model dao zang stoon.

- 'Kruip er nou maar in', drong Kris aon.

- 'Ja, maar hoe kom ik er weer uit?', vroeg Kees al twiefelenteere.

- 'Maak je maar niet ongerust. Ze maken de mand wel gauw open om te zien, wat er in is', paojde-n-em Kris.

- 'Maar als ik op straat kom met m'n zwart gezicht?'

- 'Dan doe je je oogen maar dicht, dan ziet je niemand', beweerde Jeu.

- 'Neem dan maar wat de donkere straten, dan ben je wel gauw thuis. 't Is vlak bij. Loop maar hard. Eer de lui goed gezien hebben, wat het is, ben je al langs en ze kennen je toch niet', euvertuigde-n-em Kris.

Kees zaog in, tot et te doen waor en kroop in de kórref. Mèt 'n *paknaoje* woort te bal stevig t'reuver gerijg en et Hollenderke mèt pak en zak op te handkaar gezat. In volle vaart mèt te drei knechs t'rum en d'rachter vloog te kaar de straot aof. Ze voore Kees van Pontius nao Pilatus, góng-n-in e paar kaffees e glaas beer drinke, leete Kees in zene kórref veur de deur stoon en trokke daan weer wijer mèt em, straot-oet, straot-in. Op et lèste waore z'em geere kwiet. Ze voore mèt em de Groete Staat in, boe op teen drökken aovend honderde lui kuijerde. Ze laojde-n-em aof en zatte-n-em in enen helder verleegde winkel, dee ouch al vol klante stónt.

- 'Dat is niks veur heij, numpt tat mer stèllekes mèt trök', reep te *medam* nog, mer de drei slachtersknechs pódzde-n-em de plaat mèt hun handkaar.

- 'Zjo, kom ins door, zuug ins, wase miech tao veur zwijnerij in de winkel gezat höbbe!', reep ze toen op häöre maan, dee mèt e zoer geziech nao vääre kwaom en de voule kórref van alle kante monsterde.

- 'Dao zit ene kerel in', zag 'n vrouw.

- 'Naturelek', zag *medam* die ziech begós op te winde, 'wat anders!'

Dat is *allewijl* de mode. Smiet em de straot op, Zjo!'

- 'Dat zal iech em dan wel aofliere', zag tee, want aon de zwuurte tochs em ouch, tot ene kerel d'rin zaot. Heer leet te kórref *evels* stoon, góng nao achtere en kwaom weer gaw mèt enen ummer water trök. Stèllekes aon drejde heer d'n ummer um euver de bal.

- 'Hei, hei! voorzichtig asjeblijft!', klonk et van oet te kórref onder groet plezeer van de klante.

- 'Aoh, menneke, dat zit zoe! Wee bis tiech? Wee heet tiech *gesjik*? De kumps *entans* neet t'roet, *ie* iech weet, *weeste* bis'.

- 'Ikke ben Keessie, Keessie Drummels van de slager. Laat me d'ruit. Ik ben van de firma die en die. Ik ben half verzope! Laat me d'ruit!'

- 'Iech höb mèt tiech en dien firma niks te make. D'roet temèt', foeterde de winkeleer tege de kórref en mèt sleibde-n-er em de deur oet en leet em in de volle straot stoon. In ein-twie-drei 'n bende lui d'rum.

- 'Dao zit ene kerel in!', verklaorde de klante, die allemaol nao boete kwaome *gebötteld*, 'ene kerel, ene kerel!'

Keesje waor aon de heidene euvergelieverd.

De kórref woort umgegoejd, rech gezat, gesleip, gerold, gesjörreg van d'n eine kant nao d'n andere - ene kerel - ene kerel!

- 'Ik wil d'ruit, ik wil d'ruit!', sjriewde Keesje en heer vloekde al op ziech Frans, mer, wie mie tot heer spiktakelde, wie mie tot heer gesleip en gerold woort.

Dao kwaom enen deender. De lui trokke ziech in ene groete krink trök. Toen stónt t'n awwe kórref in de middel. - 'Ik maak jullie allemaal kapot als ik d'ruit kom!', klont et van onder de nate bal oet, 'ik wil d'ruit!'

- 'Heet geine van uuch allemaol e mets?', vroeg t'n agent. Vief en twintig pennemetskes woorte-n-em aongereik. Mèt eint tevan woort te touw doorgesnooje, de bal umgeslage en dao verrees wie 'n duvelke-n-oet 'n duuske Keesje in ze wit pak en ze zwart geziech. Hoera! klont et door de Staat. 'n Ougenblik keek et jónk beteuterd um ziech heer, neet wetende, boe heer waor of wat te doen, mer opins, wie heer d'n deender in de gater kraog, waor heer mèt ene sprunk oet te kórref en dao *kedzde*-n-er eweg, wie enen hond, dee ze ene ketel aon zene start höbbe gebonde. D'n have Staat achter em aon, de Vriethof op. Dao vont heer de riechting nao z'n hoes. Op t'n hook van et Staote-sträötsje bódzde heer tege-n-'n aw vrouw op, die e *kroukeerke* waos goon koupe. Mèt ene verkröbde *keek* snabde zij ziech aon häöm vas um neet te valle en wie ze dat zwart geziech opins in häör errem zaog, woort ze gaans te kluts kwiet en begós mèt häör kroukeerke wie bezete in de ronde te sloon. Dat waor Kees ze gelök. De lui bleve nao de nuij vertuining stoon kieke, want te vrouw houwde et raad oet häör kroukeerke.

Of nog get koeds achter em zaot kwaom Kees te kamer ingestöb bij z'n patroens.

- 'Ik zal het schrijve an me fader!', raozde heer, mer al raozenteere zaog heer, tot te patroens mèt hun vrouwe en de gezelle um de witgedèkde taofel zaote, allemaol mèt e glaas port veur ziech en sókgergebeks en sigare. En alles lagde mer.

- 'Kom hier, slimmerik', zag Kris, 'drink eens een glas port, zoo, en ga je wasschen en zorg, dat je weer gauw beneden bent.'

De zwarte 'Witte' dronk ers twie achterein oet en trok mopperenteere nao bove, nao ze keemerke. Wie er weer onder kwaom, had er nog e roed geziech van et vrieve en e paar zwarte *reng* onder z'n ouge, wie ene *bloozer*, mer heer keek al niks koed mie. Op ze bèd had er gevonde: e paar sjókkelate lètters K.D., 'n sjoen kravats en 'n groete peperkooke vrouw.

Mer toch tit jaor hoove ze Keesje mèt gein surprieze mie te *sjikke*. Heer begint al slummer te weurde.

De ströppestreek van Pieke.

Pieke waor e *sjinaos* van e jónk. Mie es zès, zeve jaor waor er neet, mer bij-der-hand en. astant wie t'r duvel.

- 'Et waor ene beul', zag ei gedeilte van de *naobersjap*, 'dao zouwe ze nog ins get van beleve, es tee ins get awwer woort'.

- 'Dat keend *hèltse* neet', zag te ander hëllef van de *naobers*, 'dee is vääls te slum veur ziene leeftied.'

Et waor et *intsig* keend van 'n wedevrouw. Er had get ene mismaakde kop, dee ongeveer de vörrem had van d'n have maon. Op zene veurkop had er e paar dikke knóbbele en mèt z'n sjijf ouge beloerde heer eederein of er zèGGe wouw: 'hüb iech get van diech aon?'

Z'n *meer* waor 'n regde *slaojneus*, die mer alles good vont, wat te koejong oethaalde; trouwens ze had rejeel niks aon em te zèGGe en leet em dan ouch mer geweerde. Es heer häör mèt ene klómp op häör geziech had geslage, had ze nog temèt gelach.

Heer waor altied op te luip mèt balies van daartien, veertien jaor, *keekelde* ziech mèt hun en es er daan al ins *knóppers* kraog, dan *kós* heer dao neet tege-n-op, dan vroom heer ziech door achteroet, *sjroevelenteere* langs te *kaanjele*, nao z'n hoes te trèkke en dao zjus um et heukske van de deur zenen havemaonskop nog ins oet te steke en op 'n deep *meeprizante* maneer 'sjmeerelap' te zèGGe, um daan te verdwijne. E kerteer later laog er weer bij hun.

Z'n *meer* beklaogde ziech gestiedig tege-n-eederein, tot Pieke zoe ondeugetig waor en, es me häör geliek gaof, dan naom ze 't iemes *koelek*. Ins had Pieke in de kelder de kraon van de waterleijing ope gedrejd en de kelder vol water laote loupe. Heer wouw ziech 'n *baojmaos* make. De gaansen daag had z'n *meer* mèt te wèrrekvrouw mèt ummere gesleip um et water d'roet te kriege. Ze vertèlde aon *naober* Knorre, wat Pieke gedoon had en wie dee zag: 'dat had te meine miech moote lappe!', zag zij: 'jao, iech bin ouch zoe koed gewees; heer had nate veutekes kinne kriege.' Meister Knorre leet z'n piep oet zene mond valle, wie er dat hoort en Pieke z'n *meer* begreep neet, boevuur dee ziech opins umdrejde en zonder mie get te zèGGe häör dao stoon leet.

De wèrrekvrouw, e mins van boete, mèt e paar stevige *knoevele* aon, had et neet erreg op Pieke begrepe en heer neet op häör. Es heer Greet koed wouw make, sjol heer häör oet veur 'boerenhings' en '*knookekerrelejong*', mer heel ziech tan wieselek oet et bereik van Greet häör knooke, want tie gaof niks t'rum, um häöm mèt häör mager kneukele ins flink op z'n ribbekas te trommele.

Mèt z'n *meer* häöre *Mei* had Greet häör e sjoen hangplentsje gegeve in e gipse hengerke aon drei roej käärdjes. Et woort veur seerraod in de *kiekoet* gehange. Et waor e *moojerplentsje* en eederein reep euver de sjoenigheid.

'Pieke', vroeg te spekslachersvrouw van e paar hoezer wijer, '*kinste* miech tao neet 'n aofzètseleke van bezörrege?' - 'Boevuur neet?', zag Pieke en in ene wip had er e paar flinke boetuurkes tevan aofgepits en broch tie aon de slachersvrouw. Heer kraog e stumpke veur de meujte.

Wie Pieke d'n daag tenao zin in e *stumpke* kraog, *pidzde* heer weer gaw e paar aofzètsselkes van et *moojerplentsje* en broch ze aon z'n *naoberse*. Heer kraog ouch weer e *stumpke*. Dat góng zoe einige daog door, tottat te slachtersvrouw zag, totse ers genóg had, mer noe waor ouch et gaans *moojerplentsje* van d'n eine *kiekoet* nao d'n andere verhuis. In et hengerke staok nog heij en dao 'n inkel blaad bove de blompot oet.

Pieke z'n *meer*; die et alle daog water gaof, begreep niks van d'n achteroetgaank van Greet häöre kadoo en beklaogde ziech t'reuver bij häör.

- 'Iech weit neet, wat aon dat plentsje mankeert, mer et geit neet mie veuroet', zag ze.

- 'Et hink op t'n trèk', zag Pieke.

- 'Doe zals wel d'raon getrokke höbbe', mopperde Greet en doog ene giftige greep nao Pieke z'n haore. Mer Pieke smeerde-n-em d'n *heere* aof, staok zene kop nog ins um d'n hook van de deur, reep: 'lekker mis, boerenhings!', en verdween de straat op.

Op ene veize kier had Pieke ene *gaasknab* ingeslik. Z'n *meer* en Greet waore-n-in de groetste onrös. Zoe e groet stök koper in zene boek, et waor mesjien et keend z'n doet.! Greet sleibde-n-em mèt nao d'n aptieker. Dee gaof em ene lepel wonderolie in en zag, tot noe mer opgelèt mos weurde, of heer em kwiet woort. Me mos mer gedöld höbbe. Mèt e benajd geziech dwaalde Pieke in en oet et hoes wie 'n hin, die 'n ei mós lèGGe.

Mèt en mèt maakde heer al ins gebruik van ene groete pot, dee z'n meer op et *steiweegske* had gezat, mer, wie et good mins ouch al loerde, ze vont nog mer geine knab.

- 'Iech moot em *evels* aon d'n aptieker laote zien', deilde Greet mèt. En opins waor Pieke verdwene. En tien minute later waor heer weer trök en drentelde um z'n *meer*.

- 'Mooste weer neet ins nao achtere, menneke?', imformeerde ze op klaogenden toen. Pieke sjöddelde van nein.

Vol kompassie bekeek em z'n meer. 'Wa's tat?', reep ze opins, 'dao heet er al 'n dikke wang gekregel!'

- 'Höbste pijn aon d'n wang?' Pieke sjöddelde weer nein.

- 'Höbste tandpijn?' Nein sjöddelde Pieke.

- 'Laot miech ins kieke in de munneke, leeveke.' Et 'leeveke' sjöddelde mier nein. Opins had em *evels* Greet te pakke.

- 'Kom heij!', kommandeerde ze, 'laot miech zien, waste in de moel has!'

- 'Enen touverknab', zag Pieke en duijde mèt z'n tong e groet rond glibberig stök sókergood tösse z'n lippe.

- 'Boevan höbste dee?' vroeg z'n *meer*.

- 'Meh, van de *knab*', verklaorde Pieke, 'bij Ansje heij euver gekoch.'

- 'Van de gaasknab? Biste 'm kwiet?', reepe de twie vrouwe, 'boevuur höbste us tat neet gezag? Boerum höbste 'm us neet komme laote zien?'

- 'Meh, dan ging Greet temèt nao d'n aptieker en dan waor iech em weer kwiet', *verdudzde* Pieke, dee et raodzamer had gevonde, de gaasknab mer gaw tege-n-ene sókkeren touverknab in te wissele, wie heer mèrrekde, tot er et 'corpus delicti' in de pot had gedeponneerd.

- ‘Aocherrem jao’, betuigde z'n *meer*, gaans gerös gestèld, ‘heer heet ouch liever ene sókkere *knab* in ze buukske, *toer* venteke?’

Ansje oet et snópwinkelke doog te *knab* in de gazemeter en zoe kraog em op et lèste d'n ontfeinger in z'n vinger. Wie et geld toch rolle kaan! Greet haw e groet hoeshawe: ene maan, dee dronk, zeve jonges en ei meitske van Pieke ziene leeftied. Dat waor häören ougappel. Ze waor erreg *gruuts* op häör Vèrzjenieke en takelde-n-et keend op alle maneere mer op, um et zoe sjoen meugelek te make. Et had e neuske of et altied te *teleure* had moote-n-aoflekke en dat *stutske* waor gestiedig et mikpunt van Pieke z'n geistighede. Heer neumde häör ‘de *stóts*’ en wie Greet ins taotege-n-op kwaom en zag: ‘die naas hèt em God gegève’, zag Pieke: ‘dat is geloge, ze heet gaar gein ‘naas’. Wie Vèrzejenieke bij *Slivvenierke* kwaom, had Heer al de ‘naze’ al oetgedeild.’

Op ene Zaoterdaggemiddag broch Greet häör dōchterke mèt um mèt Pieke te speule. Dat *doop* ze wel dèkser. Ze had et keend zene gaanse kop in vlōchsjes gezat, want et mós t'n daag taonao e veerske opzèGGe ‘met de maniere’ bij 'n plechtigheid in de familie. Et broch 'n erremeujetige póp mèt mèt enen houte kop en umtot te neus bijnao gaans tevaan waor, liekende ze wel get op Vèrzjenieke zellef. Dat vónt Pieke teminste en et broch em op te idee um de geliekenis nog groeter te make.

- ‘*Numste* die *póssjenel* mörrege-n-ouch mèt?’, vroeg er en et meitske knikde hiel beslis van jao.

- ‘Es veer ze dan ouch ins trèskes maakde, dan waor ze zoe sjoen es tiech’, stèlde Pieke veur.

- ‘Ze heet jammers gein haore’, mèrrekde Vèrzjenieke op.

- ‘Da's niks’, zag Pieke, die plak iech wel d'rop.’

Heer góng nao de keuke, boe Greet stónt te *sjoore* en vroeg hiel beleef um de liempot te werreme.

- ‘Boeveur is tat noe weer?’, vroeg Greet.

- ‘Dat zalste wel ins zien’, kraog ze veur antwoord.

- ‘Noe neet, tot geer miech te boel weer volknoejt, boe iech gepóts hōb’, waarsjouwde zij.

- ‘Ojoj nein’, verzekerde heer, ‘veer zien zoe sjoen aon 't speule’.

En e kerteer denao zaot Pieke ze prukemeekerstalent te vertuine, door twee vlōchsjes, die er Vèrzjenieke van häöre veurkop had aofgeknip op t'n houte kop van de póssjenel te lijme. Et góng neet zoe gemeeklek en te lange lèste priekde de póp mèt 'n verwarde koors *vlesse* haore en liem.

Greet kwaom ins kieke, watse oetveurde en wie ze die twee *versjendeleerde* köp in de oug kraog, staok ze van machteloes *koleer* häör twee errem in de huugde, houwde Vèrzjenieke doorein en dreigde Pieke, dee op enen aofstand t'n oetslaag van z'n kunste aofwagde, dat, es heer *naoventrint* kwaom, zij de bessem op z'n ‘*zjwaars*’ kepot zou sloon.

Wie et keend sanderendaogs z'n vlōchsjes oetgedoon kraog, zaog et oet wie ene verslete vinsterbeurstel, vāör gaans kaal en achter wie ene bosduvel. Pieke heel ziech daonig lang oet te *riezer* en z'n *meer* lande mer, es ze 't *versjendeleerd* keend bezaog.

Et ging tege Sinterklaos. Greet, die et nudig oordeilde, tot Pieke veur

get *straank* in had, dreigde-n-em gestiedig mèt Sinterklaos, *Sintebereb* en de Zwarte Piet, mer heer had geinen angs.

- 'Iech bin neet bang veur Sinterklaos', betuigde heer.

- 'Iech zal diech wel kriege', dach Greet, 'de höbs nog get in et vèt, menneke', en tege z'n *meer* zag ze: 'iech zal vanaovend ins veur *Sintebereb* speule; iech zal em ins good te pakke kriege.'

- 'De moos toch veurzichtig zien mèt et wiechteke', verzekerde z'n *meer* en aon Pieke woort te aonstaonde koms van *Sintebereb* aongekondig. Heer mós veur deen aovend z'n kammeräötsjes verzeuke.

D'n aovend kwaom en de kammeräötsjes *vansgelieke*, e stök of zès opgesjote kluiwers, zoe groet es *Sintebereb* zelf.

- 'Alloh, geer moot zinge', kommandeerde Pieke, en et 'ingelekoor' *beukde* tegenein op:

Sinterklaos, good-hèllige maan,
D'oeg tiene bèsten tabberd aon,
Rij nao Spaanje,
Eppelkes van Oraanje,
Geef te kleinste kinderkes get,
Geef te groete 'ne sjöp onder hun gaat,
Laot ze daan mer loupe,
Kouse en sjeun verkoupe.

En in de winkel lagde Pieke z'n *meer* vruntelek tege de klante, es tie verbaas nao binne loerde, en zag: 'huurt miech tie kinder toch ins!' Dao waore t'ers bij, die al 'n mansstum hadde.

Et verneukratief zinge had al enen toer gedoord. - 'Boeng-boengboeng', ging et opins op te deur. En um e reetske kwaome e paar handvolle neut en kastaanjele de kamer in vleege. Op slaag heel et zinge-n-op. Pieke en z'n kornuite veele op te vloer en begóste heppig te rape, mer Pieke laog onder en kós ziech mèt in eeder hand 'n kastaanjel neet weere. Ze bódzde-n-em mèt zene kop tege de grond, zaote mèt veer maan mèt hun kneeje op em en *toekde*-n-em zonder et te mèrreke van alle kante. Pieke wèrrekde ziech t'ronder oet en góng op 'n distansie nao et grabbele loere.

'Boeng-boeng-boeng', góng et weer. Ene nuije rege van neut en kastaanjele kletterde de kamer in. Pieke kós niks mechtig weurde en begós wantrouwig nao de deur te loere. Opins kwaom 'n groete benuidheid euver em. Stèllekes *foetelde* heer ziech nao de deur en keek door et reetske. Dao zaot Greet op häör hoeke mèt häöre sjoet vol struijgood. Zjus wouw ze weer op te deur *boenkere*, mer, umtot tie zoe stèllekes get wijer ope góng, sloog ze mis en houwde ziech et vel van ene kneukel aof. Giftig loerde ze op en keek vlaak in et havemaonsgeziech van Pieke.

- 'Geiste weg, geiste weg!', dreigde ze, mer et waor te laat.

- 'Jèh! et is Greet!', sjriewde Pieke, 'et is te *knookekerrejong!*'. Mer mèt haw de '*knookekerrejong*' em te graze en wie binne de groete jonges ziech klobde-n-en raozde-n-en tierde veur de kastaanjele, zoe klobde noe Greet in de gaank mèt häör mager kneuk op Pieke zene brookeboojem. Al häör lang verkrobde *koleer* klobde ze eindelek t'roet en wie binne de jonges raozde en boete Pieke sjriewde wie e mager ver-

reke, zag z'n *meer* in de winkel: 'Neint, noe huurt miech *inser* aon! huurt tie kinder *inser* e plezeer häöbe!'

Nao deen aovend heet Pieke *straank* in, al waor et taan neet veur Sinterklaos, daan toch veur de kneukele van *Sinteberreb*.

Lijst der verkortingen.

Ak.	=	Akensch.
Eng.	=	Engelsch.
Fr.	=	Fransch.
HD.	=	Hoogduitsch.
Kl.	=	Keulsch.
Mndl.	=	Middelnederlandsch.
Pl.L.	=	Plattelandsch-Limburgsch.
Vla.	=	Vlaamsch.
Wa.	=	Waalsch.
bv.n.	=	bijvoegelijk naamwoord.
bw.	=	bijwoord.
enk.	=	enkelvoud.
fig.	=	figuurlijk.
ger.	=	gerekt uit to spreken.
intr.	=	intransitief.
klemt.	=	klemtoon.
lett.	=	letterlijk.
m.	=	mannelijk.
mv.	=	meervoud,
nmv.	=	naamval.
o.	=	onzijdig.
t.t.	=	tegenwoordige tijd.
tw.	=	tusschenwerpsel.
v.	=	van.
vgl.	=	vergelijk.
vklw.	=	verkleinwoord.
vnw.	=	voornaamwoord.
veroud.	=	verouderd.
volkst.	=	volkstaal.
voorz.	=	voorzetsel.
vr.	=	vrouwelijk.

v.t.	=	verleden tijd.
w.w.	=	werkwoord.
z.n.	=	zelfstandig naamwoord.

Uitspraak.

ao klinkt als Fr. *a* in *grand* of als Eng. *a* in *wall*,
äö klinkt als Fr. *u* in *un*, *commun*, doch zonder nasalen bijklank,
e klinkt als *e* in *het*, *bed*,
è klinkt als Fr. *e* in *elle*, *quel* of als HD. *e* in *Brett*,
ó klinkt als *o* in *donker*, *zonder*,
ö klinkt als HD. *ö* in *Köln*,
sj klinkt als *sj* in *meisje*, Fr. *ch* in *cheval* of HD. *sch* in *schön*,
zj klinkt als Fr. *j* of *g* vóór *e* en *i*: *juste*, *gentil*,
G klinkt als Fr. *g* vóór *a*, *o*, *u* of medeklinker: *garçon*, *grand*,
GG klinkt als Fr. *gg* in: *aggraver*.

Woordenlijst.**A.**

Aajtgood	-	haardafval,
abel	-	witvisch, alver,
Abra(ha)mslook	-	plaats in de oude vestingwerken, waar in 1763 een kruitmagazijn in de lucht vloog en een groot gat (look) in den grond werd geslagen, aldus genoemd naar den artillerist Abraham van Citters, die de ontploffing veroorzaakte,
achkentig	-	1. achthoekig, 2. ruw, onbeschaafd,
achteroet (z.n.)	-	achteruitgang van een huis,
achtrein	-	aanstands,
addie	-	vaarwel (Ak.: adië),
akkeleveere	-	opknappen,
akkermeer	-	1. landbouwersmerrie, 2. oude knol,
alievig (bv. n.)	-	geweldig, in sterke mate aanhoudend,
allebenör	-	(Fr. à la bonne heure) komaan, zoo mag ik het!
allewijl (bw.)	-	tegenwoordig, thans,
allegaassie	-	koude drukte, herrie,
alloh	-	1. (Fr. allons), nu, vooruit! 2, om kort te gaan,
alvas	-	bereids,
ambèteere (ziech)	-	zich ergeren, zich vervelen,
ambras	-	(Fr. embarras) 1. drukte, ophef, 2. verlegenheid,
amfi (m.)	-	amphitheater in schouwburg,
ammezaassie	-	vermaak,

ampassant	-	(Fr.: en passant) meteen, intusschen (zie ook: impassant),
annik	-	jonge kauw,
aofgaank	-	1. ontlasting, 2. diarree,
aofrape	-	snel en oppervlakkig doen, afdraaien,
aomere (mv.)	-	houtschool,
aomezeik	-	mier, (Ak.: Omeseeck, Seichamse, HD.: Ameise),
aongemaak mèt	-	1. behept met, 2. lijdende aan,
aonspenner	-	jongmaatje,
aordigheid	-	lust, liefhebberij,
aos (m.)	-	1. aas in kaartspel, 2. kwast in hout,
appelekouw	-	abrikoos (Ak. en Kl.: Aplekus),
appelepröl	-	hutspot van appelen en aardappelen,
apprensie (van	-	Fr.: apparence) kans op, waarschijnlijkheid van,
askörref	-	aschmand, door d'n - valle = zakken voor een examen,
Asselegoonsdag	-	Aschwoensdag,

asseraoj	-	haardasch, (Mndl.: asscherade),
avvenseere	-	(Fr.: avancer) vooruitkomen, vorderen,
Awwestiene (m.)	-	de Augustijnen (- kerk of - klooster),

B.

babbeleer	-	suikerballetje (Vla: babbelaar),	
badraof	-	(oorspr.) 1. kolenkoopman, 2. los werkman,	
batraof	-	(thans) 3. straatjongen,	
bagazje	-	1. reisgoed, 2. gepeupel, tuig (Ak.: Bagasch, Gesindel),	
baj (z.n.)	-	(Fr.: bai = bruinkleurig, van paarden) paard (kindertaal),	
bak (mv. baGGe)	-	jong varken, big, (Mndl.: baecke, Eng.: bacon),	
bakske	-	maatje (jenever),	
bal in:	'n - sjöppe	-	den boel opscheppen,
bal in:	'n - sloon	-	den boel opscheppen,
balenger	-	straatslijper, baliekluiver,	
bangesjieter	-	bloodaard (Kl.: Bangeschesser),	
baoj	-	1. baai, 2. bode, 3. gemeente-veldwachter,	
baojmaos	-	1. inham in de Maas bij Maastricht, waar men voorheen de paarden liet baden, 2. groote plas,	

baor	-	1. draagbaar' lijkbaar, 2. boor, 3. breede platte kom,	
baorebinde (ww.)	-	buurpraatjes houden (Ak.: baarebenge),	
Bassing (vr.)	-	(Fr.: bassin) havenkom der Z.-Willemsvaart te Maastricht,	
bats (vklw. betske)	-	bil (Ak.: Batz, Kl.: Batze = 'Oberschenkel'),	
bavvie	-	1. gelaat, 2. mond,	
bedoen (ziech)	-	zich bevuilen,	
beer	-	1. beer, 2. bier, gei klei - = geen kleinigheid, niet gering,	
begaoje	-	1. bevuilen, 2. toetakelen, (Mndl.: begaeden), ziech - = overdadig eten en drinken,	
begrepder			
	uit: begrept geer	-	begrijpt gij,
behej (ger.)	-	aanstellerige drukte (Ak.: Behei),	
beije (ziech)	-	bidden,	
beijs	-	(Fr.: bise) scherpe Noordewind,	
bijweeg	-	1. bidweg, 2. bedevaart,	
beitele	-	volksspel, waarbij met een in een stuk lood gevatte beitel naar een levende gans geworpen werd,	
beje	-	betten,	
bekkerkes-aovend	-	Zaterdagavond (vrije avond voor de bakkers)	
bel! (tw.) (ger.)	-	wel!	
belke	-	1. balletje, 2. belletje, 3. danspartijtje,	

belkesbuimke	-	foksia,
belump	-	1. sluw overleg, 2. beleid,
belzjemien	-	balsamine (plant),
bemmele	-	luiden (v.d. klok),
ben (mv. van band)	-	banden,
bendsje	-	1. bandje, 2. boordje,
benk (mv. v. baank)	-	banken,
benkelek (bv. n.)	-	1. angstig, vreesachtig, 2. zeer groot (Ak.: bänklich),
benkelek (bw.)	-	geweldig, buiten mate,
berlijn	-	balein,
Berreb	-	Barbara (Ak.: Bärb),
berreb (vr.)	-	barbeel,
berrebke	-	baansijs,
Berreg	-	St. Pietersberg bij Maastricht,
besteke (iem.)	-	iemand geschenken geven bij zijn naamfeest (Kl.: besteche),
betik	-	(Fr.: boutique) winkel,
beuk (mv. v. book)	-	boeken,
beuke	-	schreeuwen, schreien,
beuketig	-	huilerig,
beurstele	-	afschuieren,

beutremke	-	ziech - = elkaar afranselen, boterhammetje,
	(vklw. v. botram)	
bezeens	-	bekijk,
bezej (ger.)	-	bezinning, bewustzijn,
beziebele	-	bedotten,
biste	-	ben je,
blankèt	-	(Fr. blanquette) soort vleeschkers,
bleeke (bv. n.)	-	blikken,
bloozer	-	glasblazer,
bóbbel	-	plat-rond jeneverfleschje (Ak.: Bubel),
bóbbeleer	-	drinkebroer,
boe	-	waar,
boenao	-	waarna,
boenetou	-	waarheen,
boengeert	-	boonestaak,
boenkere	-	bonzen,
boer zèt tene kej op	-	kinderspel (lett.: boer zet je kei op),
boevuur	-	1. waarvoor, 2. waarom.
boezjeere (ziech)	-	(Fr.: bouger) bewegen, zich verroeren,
bök (mv. b. bok)	-	bokken,
bökkemekörref	-	1. platte bokkingmand, 2. strooien hoofddeksel der marktvrouwen te Maastricht,
bómmele	-	bengelen (Ak.: bommele),

bonie	-	voordeel, winst,
bookent	-	boekweit,
bookeskook	-	boekweitekoek (Ak.: Bockeskoch),

bool	-	1. voos, 2. bol,
bössel	-	1. bos, 2. goedge vrouw (Ak.: Bössel),
bössele	-	met moeite dragen (Ak.: bössele, 'herumarbeiten').
bot (in: door de -)	-	1. in den regel, 2. gemiddeld,
böttele	-	1. woest door elkaar lopen (Ak.: böttele), 2. loshakken, 3. hard slaan (bij vechtpartij),
bózjee	-	bocht, gespuis.
breed	-	bord, plank (HD.: Brett),
breevefaktör	-	brievenbesteller,
bregang	-	(Fr.: brigand) bandiet,
brekske (vklw. v. brak)	-	(Fr. baraque) 1. tent, 2. bouwvallig gebouw),
brets	-	dartelheid, overmoed,
bretsig	-	overmoedig, uitgelaten,
breuj	-	vleeschnat van gekookte hammen, rolladen enz., (HD.: Brühe),
breujling	-	vet varken (Ak.: Bröileng),
brómmel	-	1. braambes (Ak. Kl.: Brommel, HD-.: Brombeere), 2. geitendrek,
brónk	-	processie bij gelegenheid v.h. patroonfeest der parochie (Ak.: Bronk), (vgl. mndl.: bronc, bronken),
bubbele	-	beven, bibberen,
bugel	-	buidel, tasch, zak (Kl.: Büggel),
buroo (m.)	-	het hoofdbureau van politie.

D.

dabbe	-	wroeten (Ak.: dabbe),
dabbele	-	wroeten (Ak.: dabbe),
daol (vklw. däölke)	-	kauw (Kl.: Döllche, HD.: Dohle),
de	-	voor een w.w.-vorm = 2e pers. enk. je, b.v. de wèts = je weet,
deginnege	-	degeen (Kl.: dejinnige),
deh	-	daar, ziedaar,
Deke	-	buurtschap onder St. Pieter-Maastricht,
dèks	-	1. dikwijls (Ak.: dëck), 2. wellicht, soms,
dempe	-	dampen, zwaar rooken (tabak),
deun	1.	deun, 2. hagedoorn,
deur (m.)	-	stier,
deure	-	doorn,
diGGele	-	met bikkels spelen,
dóf (z.n.)	-	duw, stomp,
dölleper	-	dorpel, drempel (Ak.: Dölper),
dommestieke	-	(Fr.: domestiques) dienstboden,
dompetig	-	bedompt,
donderbieske	-	zeer klein insect, dat 's zomers bij dreigend onweer verschijnt,
doog (of: deeg)	-	1 e, 2e en 3e pers. enk. verl. tijd van doen = deed,

doorhoole	-	1. belasteren, 2. afdraaien (een volksliedje b.v.),
doorsloon	-	doordraven,
doortrèkke	-	belasteren, kwaad spreken van,
dop	-	werptol (Ak.: Dop),
draaf	-	bostel (afvalproduct v. brouwerijen),
dräöj (mv. v. draod)	-	draden,
Drees (d'n)	-	Maagdendries (plein te Maastricht),
drej (ger.)	-	1. draai, 2. rondje,
drejbreed	-	draaibord,
drek	-	1. grond, aarde, 2. straatvuil,
drekmaan	-	vuilnisman (Kl.: Dreckmann),
droeve (mv. v. drouf)	-	1. druiven, 2. duigen (van een vat),
dröpke	-	borrel (Ak. Kl.: Dröppche),
duvelssterrek	-	katoenfluweel, manchester,
duvelsvleis	-	paddestoelen, duivelsbrood.

E.

eekstrouf	-	eksteroog,
eiges, eigens	-	eigenhandig, zelf,
eike springe	-	volksspel met kermis,
emmekes make	-	figuren maken als eene M., zwaaiend lopen (Kl.: M'cher maache),
ensele	-	zeuren, ziech - = kibbelen,
entans	-	nochtans,

errek	-	(Fr.: arche), boog der Maasbrug (Ak.: Erk),
ertentèller	-	schraper (Ak.: Eetzezäller = Knauser),
es	-	1. evenals, 2. als, wanneer,
espres (met of zonder 'veur')	-	opzettelijk (Ak.: espress),
esse, in: ziech in - hawe	-	zich in acht nemen (voor),
este	-	als je,
etginnige	-	hetgeen,
- etig	-	uitgang van vele bijvoegelijke naamwoorden, waardoor de betekenis meestal ongunstig wordt,
euvensje (vklw. v. ove of hove)	-	oventje,
euverduvele	-	overdonderen (Kl. üvverdüvvele),
euverkruus (bw.)	-	kruiselings,
euverleze	-	door gebeden bezweren (Ak.: överleäse),
euverluipeke	-	haasje-over,
evels	-	evenwel,
evermenneke	-	kaboutter,
eweeg - eweg (bijw.)	-	weg (Mndl.: ewech, Eng.: away),

F.

fèl	-	1. fel, 2. hevig, 3. verwaand, ziech - make = zich verwaand aanstellen,
-----	---	--

fizele	-	motregenen,
fiks (z.n.)	-	keeshond,
fisternölle	-	oorspronkelijk: een gezelschapsspel, waarbij met een ring naar een haak in den muur moest geworpen worden, thans: moeilijk knutselwerk verrichten (Ak. Kl.: fisternölle),
fitsele	-	knutselen, peuteren,
fitseleer	-	knutselaar,
fitsfetske	-	onbenulligheid (HD.: Fitzfädchen),
fletse	-	met eene weeke zelfstandigheid smijten,
flitsboer	-	kinderspel (soort krijgertje),
flous	-	1. wollige bol, pompon (Kl.: Flaus), 2. uitvlucht, verdichtsel,
fluitert	-	- witte smearkaas (Kl.: Fläutekees),
foetele	-	oneerlijk spelen (Ak. Kl.: futele), ziech weg - = heimelijk de plaat poetsen,
fom	-	kluit uit kolengruis en leem of turf (Ak.: Fomme),
frikkedel	-	(Fr.: fricadelle) balletje gehakt.

G.

neet
gaar
gein

niet

	- in het geheel	(HD.: gar),
neet		geen
gaaroet		
gein		
gaasbies	-	zwarte haardkrekel,
gabie	-	mond (volkstaal),
gajem	-	wasem, waterdamp,
gaodsblok	-	goedbloed,
gaodsdeerelek	-	vervaarlijk,
gaoj	-	gading,
gardsjampier		
(ook alleen: gard)	-	(Fr.: garde-champêtre) veldwachter, jachttopziener,
gats (bv. n.))	-	1. garstig (Ak.: jatz), 2. onbeduidend, get gats = niet veel zaaks,
gats (z.n.)	-	steeg (HD.: Gasse, A.: Jatz, Kl.: Gatz),
gebiere	-	doen alsof (Mndl.: gebaren) (Ak.: jebiere), nörreges nao - = over iets niet spreken, zich van den domme houden,
geelhaor	-	nekpees bij rund of kalf (Kl.: Gäälhor),
geelverref	-	geelzucht (Ak.: jeel Färf, Kl.: Gäälvärv),
geer	-	gij,
geere	-	gaarne,
geert	-	1. gard, roede, 2. vischhengel, 3. lange magere vrouw,
geiste	-	ga je,
geit	-	3e pers. enkele. v. goon = gaat,
geitebóch	-	geitendrek,

geje	-	onkruid wieden, (HD.: gäten, jäten),
gejiemer	-	gejammer,
gejs (mv. v. gaajs)	-	ganzen,
gekeeks	-	geschreeuw,
gekós	-	1. gekend, 2. gekund,
gelleps	-	welig (Ak.: jelbsch),
gemeus	-	moesgroente (Ak.: Jemöss, HD.: Gemüse),
geng (mv. v. gaank)	-	gangen, aon de - = aan het werk,
gepeerzde kop	-	preskop,
gepiep	-	tot pijpjes gesteven,
gereemsel	-	geraamte (Ak.: Jeräms, Kl.: Gerämsch),
gereifeld	-	met een strookje papier beplakt,
geröstig	-	rustig,
ges	-	gist,
gesjeigeld	-	1. van eene scheiding voorzien (hoofdhaar), 2. van elkander gescheiden (gordijnen),
gesjier	-	1. gerei, gereedschap (Ak.: Jeschier, Kl.: Geschirr), 2. de kaken,
geslungs	-	ingewanden van geslachte dieren (HD. Geschlinge, Kl.: Geschlünks),
gespele	-	haastig lopen,
gespriekelek	-	spraakzaam,
gestiedig	-	gestadig, voortdurend,
get	-	iets (Ak.: jet),
getik	-	1. halfwijs, 'half gaar', 2. gestolen (van tikke, zie aldaar),
getske (vklw. v. gats)	-	steegje,

gevöchelte (ook: gevlöchel)	-	gevogelte, vooral pluimvee,
geujer (mv. v. good)	-	landgoederen,
giegplant	-	jichtkruid,
Gienzeijer	-	bewoner v.h. Zuid-Oost gedeelte van Belg. Limburg, van 'gene zijde',
giepe	-	met gretige oogen kijken,
gierebok	-	vrek, schraper,
gif	-	toorn, woede (Ak.: Jëf),
giftig	-	boos, toornig (Ak.: jëftij, Kl.: geftig),
gleujetig	-	gloeiend (Ak.: jleuetij),
glitsetig	-	glibberig,
göthierke	-	(lett. gootheertje) werkmán belast met het reinigen der rioolkokers,
gótsj (vklw. gutsjke)	-	dun, slap twijgje (Ak.: Jutsch, Kl.: Gutsch),
gótsje	-	gutsen (Ak.: jusche),
goudsmeed	-	1. goudsmid. 2. goudtor,
govie	-	1. grondel (Lat.: gobio), 2. kleine jongen, 3. scheldnaam voor politie-agent,
Graadsje	-	Gerardus,
grameer	-	(Fr.: grand'mère) grootmoeder,

grampeer	-	(Fr.: grand-père) grootvader,
greeve	-	bedienen (v.h. publiek in een winkel),
Gressje (o.)	-	het Grachtje (steeg te Maastricht),
grien (Pl.L.)	-	groen,
grieniezer	-	nurks (Ak.: Jriniser),
griezele (mv.)	-	zeer kleine stukjes (Ak.: Jrisele),
grijne	-	grijnzen, (HD.: greinen),
gröb	-	greppel,
grondsuker	-	1. soort meikever, 2. persoon, die met voorovergebogen hoofd loopt,
groos (ook: grous)	-	graszode, (Mndl.: groese, Gothisch: grôse),
grossje (ook: karosj)	-	kroeskarper,
grouze	-	blazen (van katten),
gruiske	-	serpeling (visch),
grummel	-	kruimel (Ak.: Jrömmel, Kl.: Grümmel),
gruuts (bv. n.)	-	trotsch,
gruuts (z.n.)	-	hoogmoed, trots,

H.

haafsjeid (z.n.)	-	helft (Ak.: Haufscheid, Kl.: Halvscheid),
Haarder Gaank	-	bidweg-octaaf naar Borgharen bij Maastricht,
hadder (uit: had geer)	-	hadt gij,
hagenaadsje	-	kijflustige vrouw,

halefing	-	pachter (voor de helft der opbrengst) (Ak. Kl.: Halfer),
halefingse	-	pachtersvrouw (Ak. Kl.: Halfersche),
han (mv. v. hand)	-	handen,
häöf (mv. v. hoof)	-	1. tuinen, 2. landhoeven,
hapsjaar	-	(Fr.: happe-chair) schraper,
hèdde (1e en 3e pers. enkelv. verl. tijd van heite)	-	heette,
heele (1e en 3e pers. meerv. verl. tijd van hawe)	-	hielden,
heer (pers. vnw.)	-	hij,
heer (bijw.) (ger.)	-	heen,
heere (m. z.n.)	-	voorraimte in woonhuis, ruimte vóór de toonbank in een winkel (Lat.: area, Ak.: Eere = Hausflur, Mndl.: eere = dorschvloer, vloer),
hejs (vr.) (ger.)	-	handschoen,
hèlt (3e pers. enkelv. tegenw. tijd v. hawe)	-	houdt,
hemfelke	-	kleine handvol (Kl.: Hämfelche),
hemke	-	hammetje, varkensboutje (Ak. Kl.: Hämmche),
herdis	-	hagedis,
herkriege, ziech -	-	op zijn verhaal komen, zijne krachten terugkrijgen (Ak.: sich erkrije),

herrense kies	-	Limburgsche kaas (uit het land van Herve in Belgisch Limburg),
heuj (mv. v. hood)	-	hoeden,
heulenteere	-	vlierstruik, vlierhout (oud-HD.: Holantar, Ak.: Hölleter),
heure (z.n.)	-	hoorn,
hiemel	-	1. hemel, 2. baldakijn in processie,
hiemel-en-eerd	-	hutspot van appelen en aardappelen (Kl.: Himmel un äd),
hink (3e pers. enkelv. tegenw. tijd v. hange)	-	hangt,
hink (ger.) (3e pers. enkelv. tegenw. tijd v. hinke)	-	hinkt,
hittentrid	-	manke trippelgang,
höbder (uit: höbt geer)	-	hebt gij,
hodju	-	1. roep van den voerman tot aansporing van zijn paard, 2. paard,
hödsje	-	kleine kop kool,
hoejerpot	-	vuurtest,
hoeke (mv.)	-	hurken (Ak. Kl.: Hucke),
	vklw. huukskes	
höllabah (tw.)	-	(uit Fr.: hé là-bas) hé daar,
hon (mv. v. hond)	-	honden (zie ook: hun),
hoore (z.n.)	-	1. hoorn (stofnaam), 2. mannetjesduif, doffer,

hoove	-	behoeven (Ak.: hôve),
hóp	-	hop (vogel) stinke wie 'n - = ondraaglijk stinken,
hospes	-	kastelein,
houf	-	1. huif, 2. lap op een schoen, 3. grap, mop,
hove	-	oven, de hoves = de aardewerk-ovens,
hudder (ook: huurdder, uit: huurt geer)	-	hoort gij?, begrepen?,
huid	-	hoofd, 'n huid moos = een kop kool, 'n huid sókker = een brood suiker,
huidvleis	-	hoofdkaas,
huif	-	knikker (Ak.: Hüf),
huijwagel	-	langpootige bastaardspin,
huiske	-	1. huisje, 2. W.C. (Ak. Kl.: Hüsche),
humme	-	hemd,
humperok	-	borstrok,
hun (z.n.)	-	honden (zie ook: hon),
	(mv. v. hond)	
hunneke (vklw. v. hond)	-	hondje,
huurste	-	hoor je,

I.

ie	-	eer, vooraleer, voordat,
iel	-	aal, paling,
iemeujetig	-	wee-zoet,
ierste	-	eerste, enen - leugeneer = een aarts-leugenaar,
ieste	-	voordat je,
ievelskepke	-	neepjeskapje (zie ook: nievelskepke),
Iezere Juffrouw (de)	-	folterwerktuig in den vorm eener vrouw, dat, naar het volksgeloof aanneemt, te Maastricht zou bestaan hebben in een der kelders van de gebouwen der Duitsche Orde (Balie Biesen),
iksaol	-	okzaal, zangkoor,
imbeel	-	verbeelding, hoogmoed,
impassant	-	(Fr.: en passant) meteen, intusschen (zie ook: ampassant),
in, dat (of: tot)	-	terwijl, op het oogenblik, dat,
Ingelsen Hoof (d'n)	-	het (in Engelschen stijl aangelegde) stadspark te Maastricht,
innige	-	sommige,
inser	-	eens,
intsige	-	eenige, enkele,

J.

Jaan	-	Jan,
------	---	------

		doen, of me van St. Jaan kump = ziech van den domme houden,
Jäöjstraot	-	Jodenstraat te Maastricht,
jaot (uit: jao het)	-	beleefdheidsvorm voor: ja,
jatse	-	hard lopen,
jenke	-	huilen (van kinderen),
jenketig	-	huilerig, miezerig,
joechele	-	1. hinniken, 2. luidruchtig lachen (Ak.: juchele),
Joezes (tw.)	-	uitroep van verbazing,
jónke	-	janken, huilen (van honden) (Ak.: junke),
jummig (tw.)	-	uitroep van verbazing, hé! (Ak.: jömmig),
junkerke	-	duizendschoon,
juudsje	-	1. joodje, 2. pos (vischsoort),

K.

kaanjel	-	dakgoot (Ak.: Kandel, Mndl.: caniel, canel, = waterloop),
kaanjelenteere	-	tappelings,
kabaw	-	levenslust, moed,
kabóts	-	kabuiskool,
kabriejoele	-	cabrioolen, dwaze streken,

kadóts (vklw. kadutske)	-	ouderwetsche vrouwenmuts,
kahot (ook: kehot)	-	rolletje pasmunt (Ak.: Kahott),
kajee	-	(Fr.: cahier) schoolschrift,
	(klemt. op de eerste)	
kakjonge	-	nestjongen (Ak.: kack, 'nicht flügge' (von Vögeln),
kalbas	-	groote handtasch,
kallefsboog	-	kalfsrollade,
kamer	-	ijzeren pot, waarin buskruit wordt gestampt, dat tot ontploffing wordt gebracht (vreugdeschoten bij processies en andere feesten ten plattelande),
kanneklits	-	1. uit leem gebakken knikker, 2. zeer klein en mager persoon,
kaolpötter	-	mijnwerker (die de 'kaol' - steenkool - uit den 'pöt' - de mijnschacht - haalt),
käöre	-	1. keuren, 2. liefkoozen, streelen (Ak. Kl.: köre),
kaosselebal	-	kaatsbal,
kapper (vklw. kepperke)	-	O.-I. kers,

karkol	-	(Fr.: caracole) eetbare veldslak,
kartósj	-	(Fr.: cartouche) kardoes, schietpatroon,
kasjót (ook: kesjot)	-	(Fr.: cachot) gevangeniscel,
kaske (o.)	-	(Fr. casque) helm,
kasserol	-	(Fr.: casserolle) stoofpan,
kattekieze (mv.)	-	kaasjeskruid (Kl.: Katzekies),
kattenaat	-	(Fr.: cottonnade) katoenlinnen,
kattesjaol	-	bewaarschool voor zeer kleine kinderen,
kaveere	-	alleen in de uitdrukking: dat kaveer iech tiech = dat verzeker ik je, (Ak.: kavire),
kaver (mv. v. kaaf)	-	kalveren,
kazele	-	onzin praten, kletsen,
kebunsje	-	dun en sterk soort touw,
keek	-	gil, schreeuw,
keeke	-	gillen, schreeuwen (Ak.: Keäke),
keekele (ziech)	-	met elkaar twisten,
keekepruimke (veroud.)	-	soort kleine blauwe pruim,
keeketig	-	schreeuwerig, kakelbont,
keel (1. vr.; 2. m.)	-	1. keel, 2. kiel,
keen	-	pit, kern (Ak.: Keën),

keere	-	met een bezem schoonvegen,
keerke (vklw. v. kaar)	-	karretje, iemand op ze - kroepe = iemand afranselen,
kejfke (vklw. v. kaaf)	-	kalfje,
kejfkevèt	-	kinderspel, waarbij de een den ander op den rug draagt,
kejzjem (ger.)	-	(van Fr.: quinzaine) 1. arbeidstijd van 14 dagen, 2. arbeidsloon over 14 dagen,

kelleger	-	alles kwijt (door het spel),
kèllever	-	kervel,
kemp	-	hennepzaad (Mndl.: kennep, kemp),
kempes kaaf	-	eenjarig kalf (Ak.: Kempesch Kauf),
kenaar (de)	-	het kanaal van Maastricht naar Luik,
kenkee	-	(Fr.: quinquet) ouderwetsche olie- of petroleumlamp,
	(klemt. op de eerste)	
kerlejong	-	(Fr.: carillon) klokkenspel,
	(ook: kerrelejong)	
kerrep	-	karper,
keske (vklw. v. kas)	-	kastje,
ketse	-	rennen (Mndl.: ketsen = heen en weer lopen, jagen),
kevintsje	-	(Fr.: couvent) hofje,
kiebele	-	uitspuwen, teruggeven,
kiebeling	-	kibbeling (kopdeelen v.d. kabeljauw),
kiekhoos	-	kinkhoest (Ak.: Kichhoss),
kiekoet	-	uitstalkast,
kietsj	-	voorjaarsvlieg, door visschers bij

kiksjozerije	-	voorkeur als aas gebruikt, (uit Fr.: quelque chose) kleine voorwerpen, snuisterijen (Ak.: Kickschoserei),
kindder (uit: kint geer)	-	1. kent gij, 2. kunt gij,
kinderazje	-	kinderwerk, kinderachtigheid,
kink	-	pink (Lat.: quinque = 5, de vijfde vinger) (Ak.: Kënkes),
kinnes hōbbe	-	verloofd zijn,
kinskörref	-	luiermannd,
kinste (uit: kins tiech)	-	1. ken je, 2. kun je,
kipaars	-	huidaandoening door lopen of rijden (Ak.: Kipasch, Kl.: Kippaarsch),
kitsj	-	1. klokhuis v. vruchten (Ak.: Ketsch), 2. adamsappel,
klabaats (tw.)	-	uitroep bij een zwaren slag of val, (Ak.: Klaberdatsch),
klabberdoeske	-	croegje van twijfelachtig allooi,
kladzjoer (vr.)	-	koordje aan het eind eener zweep,
klassjeneere	-	(Fr.: collationner) redeneeren, praten,
klats	-	1. slag, 2. kleine hoeveelheid

klatspapier	-	(groenten, vloeistoffen enz.), dun-zacht wikkelpapier,
klatspapèrre (bv.n.)	-	uit 'klatspapier' bestaande,
Klavarie	-	Calvariënberg (hospitaal te Maastricht),
klawwe	-	1. krabben, 2. wegkapen (Ak.: klaue, Kl.: kläue),
kleddere	-	klauteren, klimmen (HD. klettern),
kleijaazj	-	kleeding (Ak.: Klejasch),
kleie	-	zemelen (HD.: Kleie),

kleisper	-	tenger, schraal (van kinderen),
kletse	-	smijten,
klie	-	klaver (Kl.: Klie),
kliemerig	-	kleverig,
klik	-	1. club, gezelschap (Kl.: Klick), 2. vóórslag (71/2 minuut vóór of na ieder heel of half uur),
klits	-	1. kleine knikker, 2. klein en mager persoon,
klómmel	-	prul, lor (Ak.: Klomel),
klómmeleer	-	onhandig werkman, prutser,
klöt (mv. v. klot)	-	kluiten, bonken,
klóts	-	1. klos (bij het biljartspel), 2. houten lichaam van een werptol, 3. ronde muts zonder klep,
klouwe	-	kluwen,
kluteklaos	-	sul (Ak.: Klüte Kloes),
knab	-	1. 21/2 cents-stuk, 2. suikerballetje, 3. homp, brok, de knabbe aofstoete = 1. het grove werk doen, 2. aan iemand de ruwe manieren afleeren,
knaktuut	-	in de verbinding: aw - = leelijk oud wijf.
knawele	-	kauwen, knauwen,
knoej	-	1. knoei, 2. geniepige slag of stoot,
knoevele (ww.)	-	knuffelen,
knoevele (z.n. mv.)	-	knuisten (Ak.: Knuvele),
knookekerrelejong	-	zeer mager persoon of dier,

knóppe	-	op den kop tikken (fig.), ze - = geld verdienen,
knóppers	-	opstoppers (Ak.: knuppe, 'stossen'),
knópsjinkele	-	bij het lopen de enkels tegen elkaar slaan,
knótsj	-	knoei, vuiligheid,
knouzig	-	prettig,
knuddeleer	-	knoeier, prutser (Ak.: knudele, 'unordentlich arbeiten'),
knuip (mv. v. knoup)	-	knoopen,
knupperke	-	gezond en stevig kind of kleine vrouw (Ak. Kl.: Knüppche, 'Kerngesunde kleine Person')
koechele	-	heimelek lachen,
koekepiep	-	kiekeboe (Ak.: Kuckepiep),
koelek (bv.n.)	-	met 'valle' of 'weurde' = flauw vallen,
koelek (bw.)	-	1. kwalijk, 2. nauwelijks,
koelekop	-	kikkervischje, dikkop (HD.: Kaulkopf, Ak.: Kulekop),
koerezel	-	pedel in R.K. kerken,
koesjtiech	-	koest! (Kl.: kuschtig),
koetsjke	-	klein soort uil,
kókkele	-	gichelen (Ak.: kuckele),

kókkelenhaon	-	haan (i.d. kindertaal) (HD.: Gockelhahn),
kókkelevie	-	kuifleeuwerik (Ak.: Kuckelevie),
kókkepel	-	vlinder (i.d. kindertaal),
kókkerel	-	drijfтол,
kókkerelle (ww.)	-	met een drijfтол spelen,
koleer	-	(Fr.: colère) woede,
kölle	-	foppen, bedriegen (Ak. Kl.: kölle),
köllazje	-	bedrog,
komfleksie	-	gestel, constitutie,
kommel	-	1. sneep (visch), 2. plons van een kei in het water,
kommers	-	(Fr.: commerce) nering, handel,
	(klemt. op de laatste)	
kommissie	-	(Fr.: commission) boodschap,
	(ook: kemissie)	
Kómpe (de)	-	de Kommen (voormalig oefenterrein te Maastricht),
kompeer	-	(Fr.: compère) makker, 'broeder',
kompenij	-	(Fr.: compagnie) 1. afdeeling soldaten,

			2. gezelschap, club,
kompleet (bw.)	-		als het ware,
kónkelebol	-		buiteling (Ak.: Kokelebotsch, Kl.: Kuckelenbaum),
		(ook -boum of -bonk)	
kónkernol	-		kornoelje, aw - = oud wijf,
konste	-		kun je,
kóntermarsj	-		(Fr.: contre-marche) hoogteplank eener traptrede,
koojdrek	-		koemest,
kookepan	-		braadpan,
kookmeeg	-		keukenmeiden,
		(mv. v. kookmaog)	
köp (mv. v. kop)	-		koppen, hoofden (HD.: Köpfe),
köppe(ww.)	-		den kop afslaan (Ak.: köppe),
koppel (vklw. köppelke)	-		paar, paartje,
korpendu	-		(Fr.: court-pendu) fijne winterappel met korten steel,
kós (1e, 2e en 3e pers. enkelv. verl. tijd van kinne)	-		1. kende, 2. kon,
kösteek	-		kussensloop (Ak.: Kössezeck),
koul (vr.)	-		1. kuil, 2. kolenmijn (Ak.: Kull, Kohlengrube),
kouselebindel	-		kouseband,
kouw	-		kooi, (Ak.: Kau),
krak	-		oude knol (Ak. Kl.: Krack),

krammerin (den uitgang *in* uit te spreken als in het Fr.) -

(Fr.: crin marin)
snoer van
paardenhaar aan
een vischhengel,

kräöje (altijd in: ziech - aon)	-	zich vergrijpen aan,
kraol (vklw. kräölke)	-	jonge koorzanger. in kerken (Kl.: Krol),
kreeg (mv. v. kraag)	-	1. kragen, 2. boordjes,
krempelek	-	karig, bekrompen (vgl. Ak.: krempele, 'einschrumpfen'),
krenkde	-	ziekte (Ak. Kl.: Krängde),
krekebuimke	-	kroosjesboompje,
krets	-	schurft (Ak. Kl.: Krätz),
kretse	-	1. krabben, krassen, 2. een moeizamen weg afleggen (Ak. Kl.: Kratze, 'laufen'),
kreutsjeltig	-	korzelig, lastig,
kridzjele (ww.)	-	ritselen,
krie (bv. n.)	-	1. inhalig, overdreven zuinig, 2. nauwelijks toereikend,
krie (bw.)	-	nauwelijks,
kriet (m.)	-	1. krijt. 2. huilbui,
kriete	-	huilen, schreien,
krieter	-	huilebalk,
krissie	-	drop (HD.: Lakritz),
kristelier	-	1. Catechismus-onderwijs, 2. Catechismusboekje, (Ak.: Krëstelier, Kl.: Kristelehr), oetzien wie ene versjäärde - = verfomfaaid, ook zeer vervallen uitzien,
kréddele	-	kleine, misvormde persoon (Ak.: Krodel),
kroepoet	-	varkensbloed met azijn en kruiden toeberaid tot een soort bloedworst, die echter niet in darmen

			wordt gestopt, maar in een kom bewaard,
kroetwès	-		1. kamillen, donderkruid, 2. bengel, gult, (Ak.: Krutwesch),
kroezele	-		haarkrullen, kroeshaar,
krollebol	-		in deeg gebakken geheele appel (Ak.: Kallemol),
krónsel	-		kruisbes (Kl.: Kronzel),
kroukaar	-		kruiwagen,
kruijtsel (ook: kruizer)	-		vogel- en keverziekte (vgl. Mndl.: crausel = schurft),
kruperhinneke	-		kriekippetje,
kubbelke	-		groepje, troepje,
		(vklw. v. kóbbel)	
kuikele	-		buitelen,
kuime	-		kreunen, zuchten (Ak.: kümme, Kl.: kühme),
kukekriemer	-		koopman in pluimvee,
kuleraab	-		koolraap (Kl.: Kulerav),
		(ook: kuulderaab)	
kumpke (vklw. v. kómp)	-		kommetje,
kuusj	-		varken (Ak.: Kusch),

kwakbol	-	kwabaal, soort aal met dikken kop,
kwake	-	hard schreeuwen,
kwebsj	-	ziekeliik-week (van menschen), rottend-week (van vruchten),
kweeker	-	keep, boschvink,
kweert	-	eeltknobbel (Ak.: Kweet),
kwiezenjèr	-	(Fr.: cuisinière) fornuis,

L.

labbedie	-	lummel,
labberente (alleen in: in of oet te -)	-	in of uit de verlegenheid,
lachmerret	-	scherts,
lampersen haon	-	haan op hooge pooten (Lombardijsche haan) (Ak.: Lämpeschen Hahn),
lanteerensje	-	1. lantaarntje, 2. lampion,
lanteeriemenneke	-	lantaarnaansteker,
lassée	-	(Fr.: lacet) lint, band,
latej	-	raamkozijn binnenshuis,
laveje	-	1. rondslechteren, 2. zwaaiend loopen (Ak.: laveie), 3. uitvoerig verhalen,
lawweleer	-	laurier,
lèdder	-	ladder,
leefenis	-	liefdedienst,
leerelap	-	stuk zeemleer,
leewieke	-	de vleugels breken (van een vogel, die als lokvogel moet dienen),

leis (z.n.) (ger.)	-	leest,
lek m'n tes!	-	ga heen!
lemeerse kruije	-	laxeerkruiden,
lemmere	-	1. langzaam-berekenend spelen (biljart, knickers), 2. saai-slepende muziek spelen (Kl.: lämmere),
lès (z.n.)	-	1. les, 2. lisch,
lès (bw.)	-	laatst, onlangs,
lèssje	-	ongewogen, in 't ruwe geschatte partijtje (aardappels),
levetig	-	levend,
liber	-	(Lat.: liber, Fr.: libre) vrij,
Liebe	-	Elisabeth 'n stom - = een domme gans,
liekene	-	lijken,
lieste (uit: lies tiech)	-	laat je,
lievend	-	linnengoed, waschgoed (Ak.: Livet),
linzetoert	-	vruchtentaart, met aan ruitjes gerangschikte reepjes deeg bedekt,
litse	-	met centen naar eene streep (lits) werpen (Ak.: lötsche), ook in het algemeen: gooien, werpen,

loch (bv. n.)	-	zacht gekookt of gebakken (eieren, wafels),
loej	-	looi, run,
loetje (verl. dlw.. gelojd)	-	luiden,
loep	-	(Fr.: loupe) lage, breede tobbe,
loessjeete	-	(letterl. luis schieten) feest der kleermakers en naaisters, met St. Jacob en St. Anna eertijds te St. Pieter bij Maastricht gevierd,
lölle	-	zwetsen,
lómme	-	1. vod, lor (Ak.: Lomel), 2. buikklappen v.h. rund, (Kl.: Lummer),
look (mv. looker)	-	gat (HD. Loch, Löcher),
lótsj	-	zuigspeen (Ak.: Lutsch),
louw	-	zeelt (visch),
louzig	-	prettig,
luif	-	rand van een hoed (Ak.: Leuf),
luite	-	schalen van peulvruchtent (Ak.: Löte),
Luregraaf	-	Looiersgracht (straat te Maastricht) (Ak.: Lüer, 'Gerber'),
luuch	-	lantaarn (HD.: Leuchte),
luuchte	-	bijlichten,
luurderij	-	looierij,
luuster	-	luster (lichte, glanzende zomerstof),
luze	-	geld beuren (in den kleinhandel) (Ak. Kl.: lüse),

M.

machóchel	-	machol, zwaarlijvige vrouw,
madzjetig	-	plomp-vadzig (Ak.: Matsch, 'dickes, unbeholfenes Frauenzimmer'),
mahot	-	houten of kartonnen kop als staander voor vrouwenhoeden en -mutsen,
makron	-	(Fr.: macaron) bitterkoekje,
malleber	-	marmer (Mndl.: marbel, Vla.: marbel),
malproper	-	(Fr.: malpropre) onzindelijk,
maneuvers	-	1. militaire oefeningen, 2. dwaze gebaren,
mäögske	-	dienstmeisje,
	(vklw. v. maog)	
maoj	-	made,
maon	-	1. maan, 2. meun (visch),
Mäönt (de)	-	de Muntstraat te Maastricht,
marmit	-	(Fr.: marmite) vleeschketel,
martelgaajs	-	zeker kermisspel met levende ganzen (niet te verwarren met 'martelgaajs', het feest bij het inhalen van den laatststen oogst),
medemke	-	(Fr.: madame) vrouwtje uit den kleinen

	(vklw. v. medam)		stand (Ak.: Madämmche),
meegvermeijerse	-		besteedster (Ak.: Mävermeiesche),
meelder	-		merel,

meeprizant	-	(Fr.: méprisant) verachtend,
meer	-	(Fr.: mère) moeder,
Mei	-	1. naam der maand, 2. naamfeest, 3. versierde tak op de bekapping van een in aanbouw zijnd huis, 4. bloementuiltje op vrouwenhoed (dit Pl.L.),
meiblom	-	sering (Ak. Kl.: Maiblom),
meijpenning	-	Godspenning,
meister	-	meester (aldus worden ambachtslieden en - elft (Kl.: Maifesch),
meivès	-	elft (Kl.: Maifesch),
meizäödsje	-	madeliefje (Mndl.: medesuete),
melleger	-	mergel,
mem	-	moeder (volkstaal),
menningsvaat	-	maag eener geslachte koe of rund,
menta	-	(Fr.: menthe) 1. pepermunt, 2. kruizemunt,
merketon	-	soort fijne perzik, 'Marc-Antoine' genaamd, (Vla.: merkaton),
merrekof	-	Vlaamsche gaai (Ak.: Märkef),
Merriejstraot	-	Mariastraat (te Maastricht),
merretkөрref	-	marktmand,
merret make	-	den marktprijs vaststellen,

Mesjeel	-	Michiel,
mèstem	-	mestvaalt,
meuleneer	-	1. molenaar, 2. meikever met lange sprietten,
miejër	-	meer,
mienekes make	-	aanstalten maken,
mieres (de)	-	de rest, hetgeen overblijft,
mikkenik	-	1. mechanische beweegkracht, veer, 2. rem aan een voertuig (Ak.: Mekenik, ‘Bremse am Wagen’),
Minnebreureberreg	-	Minderbroedersberg (straat te Maastricht), alwaar het Huis van Bewaring gelegen is, vandaar ook in de beteekenis van: gevangenis,
mispeleere (bv. n.)	-	van mispelhout gemaakt,
moeke	-	koekeloeren (Kl.: mucke),
moelben	-	muilkorven,
	(mv. v. moelband)	
molleber	-	zwarte boschbes (HD.: Maulbeere?),
mómmebakkes	-	masker,
mónke	-	mokken, pruilen (Mndl.: monken),
mónter	-	opgewekt, levenslustig (HD.: munter),
moodder	-	moet gij,
	(uit: moot geer)	
moojerplentsje		kamerplant met afhangende stengels,

moojers veule

(in: op hun - -)

-

waaraan zich nieuwe
plantjes vormen,
te voet,

mooste (uit: moos tiech)	-	moet je,
moosvrouw	-	groentenverkoopster op de markt,
(ook: mooswief)		
mör (mv. v. moer)	-	muren,
mörke (vklw. v. moer)	-	muurtje,
mörreg	-	malsch, murw, overrijp (Ak.: mörrij),
mósjke	-	vliegenplantje (naar Fr.: mouche),
móts	-	korte aarden pijp (Kl.: Motz),
moutheuvel	-	1. mol, 2. molshoop (Ak.: Mothövel, Kl.: Molthüvvel),
mouzekeutelkes	-	anijsmuisjes,
muiske	-	1. muisje, 2. rolletje vuurwerk met kleine lont,
Munie	-	Dominikus,

N.

nachkaar	-	kar, waarmede vroeger de landbouwers des nachts den inhoud der beerputten uit de stad vervoerden,
nak	-	nek,
naober	-	buurman (Ak.: Nobber, Kl.: Nohber),
naoberse	-	buurvrouw (Ak.: Nobbersche),

naobersjap	-	1. de buurt, 2. de buren (Ak.: Nobberschaf, Kl.: Nohberschaff),
naoder	-	bijna dicht (v. een deur),
nao (1)je	-	naald, van - pis draod = van naad tot draad, van a tot z,
naoluiperke	-	krijgertje,
näösdeuk	-	halsdoeken,
	(mv. v. näösdoek)	
naovenant (bw.)	-	(Fr.: à l'avenant) al naar gelang,
naovenant (bv. n.)	-	van dezelfde soort, in denzelfden geest,
naoventrint (bw.)	-	1. in de buurt van, 2. ongeveer,
napoléong	-	twintig-francs-stuk,
neint (uit: nein het)	-	beleefdheidsvorm voor: neen,
nej (bw.) (ger.)	-	nauwelijks,
nej (bv.n.) (ger.)	-	1. nauw, 2. gierig, 3. rakelings erlangs,
nejeers	-	naaister,
nemport (wee, wat)	-	(Fr.: n'importe) onverschillig wie, wat,
netoert?	(uit: neet woer het?) -	beleefdheidsvorm voor: nietwaar?
nievelskepke	-	neepjeskapje (zie ook: ievelskepke),
niksnötser	-	nietswaardige persoon (Ak.: Niksnotz),
nissje (o.)	-	nicht,
nöGGer	-	bijdehand, snugger,

nonk	-	oom (uit Fr.: mon oncle, Vla.: nonkel, Ak.: Nonk),
nörreges	-	nergens,

noster	-	rozenkrans (paternoster),
numste (uit: nums tiech)	-	neem je,

O.

obaadsje		- 1. aubade, 2. standje, relletje,
obbenuijts		- opnieuw,
oele (ger.)		- domme vrouw,
oetgemete (in: ze - kriege)		- een heftig standje krijgen,
oetgesmeerd (in: ze - kriege)		- afgeranseld worden,
oetlaveje		- uitvoerig vertellen,
oetmuitele		- uitwroeten,
oetpóddele (ziech)		- elkaar hevig uitschelden,
oetpótse		- een uitbrander geven,
oetpótse		- ze oetgepóts kriege = een uitbrander krijgen,
oettrein		- uiteen, uit elkander (Ak.: uszerëe),
oetwinkele		- uitstallen,
oetzeuke		- 1. uitzoeken, 2. toelaten tot de 1e H. Communie,
ölleger (m.)		- orgel,

öllegernis	- organist,
onderhaaf	- anderhalf (Mndl.: onderhalf),
onderins	- plotseling,
ondermansbroek	- half lange broek,
onderslaag (mv.: ondersleeg)	- onderste strook van muur of gevel,
onderwijl	- 1. terwijl, 2. intusschen,
ongenutig	- geweldig, hevig (Ak.: onjenüszig, Kl.: ungenüszig),
ongesiefer	- ongedierte (HD.: Ungeziefer),
onnöt (klemt. op de eerste)	- vuilik, smeerpoes,
onnöttig	- vuil, smerig,
oosgenger	- koloniaal,
opbinde	- wijs maken (HD.: aufbinden), eine get - (Ak.: enge jet opbenge),
opgezat mèt	- ingenomen met,
opluffe (ook: oplufte)	- optillen,
öpper	- dobber van een vischhengel,
optrèkke	- opvoeden, groot brengen,
opzeumere	- naarstig bij elkaar zoeken,

ordentelek	- behoorlijk, netjes (HD.: ordentlich),
örreges	- ergens (Ak.: örjens),
osseköp	- ossekoppen (grof soort weide-appel),
öts	- bult aan het hoofd door val of stoot veroorzaakt,
ougsbraoje	- wenkbrauwen,

P.

pameike	-	gewijd palm (buxus-)takje,
paole (ww.)	-	doppen (van peulvruchten),
paolertsjes	-	doperwtjes,
papbloozer	-	persoon met bolle wangen, dikkerd,
pardjen	-	bastaardvloek (Pl.L.),
pasjensieke	-	zeer klein rond koekje,
patat (ook: petat)	-	1. aardappel, 2. opstopper (Vla.: patat),
pave	-	zwaar drinken,
peekferjenneke	-	koekje (van het merk Peek Freaan & Co),
peel	-	ijzeren pen van een werptol,
peer (m.)	-	(Fr.: père) vader,
peerdkoul	-	kuil, waarin de afgemaakte paarden en honden gestopt worden,
peerse (ziech)	-	1. zich inspannen, 2. een hoge borst zetten,
pees	-	1. pees, 2. (Fr.: pêche) perzik (Ak.: Peësch),
peperkooke mennekes	-	figuren van peperkoek (met St. Nicolaas),

peperneutsjes	-	vierkante brokjes peperkoek, bij gelegenheid der bedevaarten naar Scherpenheuvel ver krijgbaar,
pepke	-	1. papje' 2. zwaar of onaangenaam karweitje,
perbeere	-	de laatste voorbereiding houden daags vóór de le H. Communie,
perbeerpekske	-	nieuw pak of jurk voor de gelegenheid van het 'perbeere',
pertaol	-	overloop in woning,
petattefrit (ook:		in vet gebakken reepjes aardappels,
patattefrit)	-	(Wa.: patates frites),
petere	-	peetoom,
petutterke	-	oudmodisch vrouwenhoedje,
peusike	-	kleine portie, lekker hapje,
piejot	-	soldaat (volkstaal), (Vla.: piot),
piel	-	(Fr.: pile) stapel,
piepekoek	-	kiekeboe (zie ook: koekepiep) (Ak.: pip! guek!),

piepsel	-	1. jong broed van vogels, 2. onbeduidend jongmensch,
piering	-	aardworm, pier (Ak.: Pereng),
pietermöts	-	soort van slaapmuts,
piezel	-	sliert (van slordig hangend hoofdhaar), (Ak. Kl.: Pisel),
pin	-	pen, stift, aon de - biete (of: lekke) = tegen de lamp lopen,
pinhin	-	parelhoen,
pis (ook: bis)	-	tot, totdat (HD.: bis),
pisblom	-	paardebloem,

pitse	-	nijpen (Ak. Kl.: petsche),
plak (vklw.: plekske)	-	1. schouderdoek, 2. lat (Mndl.: placke, Ak.: Plack, ‘Tuch, Lappen’),
plat keend	-	zuigeling,
platsje	-	plassen (Ak.: platsche),
plattedun	-	klapstuk (deel v.h. rund),
plekker	-	stucadoor,
plemaat	-	pommade,
plenke	-	spijbelen,
ploejere (ziech)	-	zich koesteren,
plous	-	bos (haren),
póddel	-	vrouw van losse zeden,
poejakkere	-	zwaar werk verrichten,
poeze	-	pauseeren, uitblazen (Ak.: puse),
póf	-	crediet, eint op te - = een onecht kind,
póffe	-	op crediet koopen of ook: verkoopen, (Ak.: puffe),
póffert	-	1. dik persoon, 2. zitvlak,
pöl	-	(Fr.: poule) 1. jonge kip, 2. flinke, gezonde jonge vrouw,
pollefer	-	buskruit (Ak. Kl.: Polver),
pómpernikkel	-	soort grof roggebrood,

pómpjee (klemt. op de eerste)	-	(Fr.: pompier) nachtwaker van het politie-corps (Kl.: Pumpje),
pool (vklw.: peulke)	-	poel, plas,
poor	-	prei,
pópnel! (tw.)	-	langs je neus!
póssjenel	-	(Fr.: polichinelle) 1. stijve, houterige pop, 2. stijve, opgedirkte vrouw (Vla.: poesjenel),
posteur	-	1. postuur, 2. beeldje,
potdook	-	vaatdook,
potkies	-	afval van Limburgsche kaas,
pottemaan	-	arbeider in aardewerkfabrieken,
pottemennekeskrenkde	-	borstziekte der arbeiders in aardewerkfabrieken,
prakkezeere	-	uitdenken, verzinnen,
pratsj	-	knoej (Ak.: Pratsch),
preeme (ziech)	-	1. zich inspannen, 2. een hoge borst zetten (Ak.: sich pramen),
preij	-	1. lichaam, 2. dier, krenge (Ak. Kl.: Prie),
prengel	-	bengel, kinkel,
prezong (o.)	-	(Fr.: prison) gevangenis,
priester	-	kleine gele pruim,
prikke	-	opvangen (een vallend voorwerp) (Ak. Kl.: precke),
prónt	-	juist, precies,

propel (ook: proper)	-	(Fr.: propre) netjes, zindelijk,
prótse	-	proesten (Ak.: prutsche),
prótsingelke	-	pieterig engeltje,
prouze	-	blazen (van katten),
pu (mv. v. poet)	-	pooten,
pum	-	bastaardhond,
pune	-	zoenen (v. Lat.: poena),
puntelek	-	accuraat, punktueel,
puntsje	-	1. puntje, 2. pontje, schuitje,
pups	-	pip,

R.

raar	-	zeldzaam (b.v. postzegel),
rabaw	-	landlooper,
rajer (mv. v. raad)	-	raderen, wielen (HD.: Räder),
rajer sloon (ook: e raad sloon)	-	omduikelen, een luchtsprong maken, waarbij men onder den sprong den grond met de handen raakt, (Ak.: e Rad schloë, Kl.: Rat schlön),
ramente	-	geraas maken (Ak.: ramente),
raozetig	-	razend (Ak.: rosetij),
rappelleere (ziech)	-	(Fr.: se rappeler) zich herinneren,
ratsmarmit	-	soldaten-eetketeltje,
ravazje	-	(naar Fr.: ravager) 1. verwoesting, 2. wilde bende,
regelaot (ook: ringelaot)	-	reine claude (Ak.: Rengelott, Kl.: Ringelott),

reifel	-	smal strookje papier (Ak.: Reefel),
reigere	-	rillen,
remmelke	-	rammelaar,
reng (mv. v. raank)	-	1. randen, streepen, 2. ranken,
retse	-	stelen,
reubesop	-	soep van koolrapen,
reutekeerske	-	vetkaarsje,
reveere	-	(Fr.: river) aan elkaar klinken,
ribde	-	repte,
riet (ger.)	-	ruk,
riezele	-	rillen (Kl.: risele),
riezer (mv.)	-	rijshout (Ak.: Ris, Riser), oet te - blieve = buiten schot blijven, ziech oet te - make = er tusschen uit gaan,
rijaloetwagel	-	rondedans, waarbij gezongen wordt een liedje beginnende met: 'rij al oet, wagel, wagel',
rijstartel	-	rijgveter,
roekske	-	duifje (kindertaal),
roeleboel	-	rad van fortuin op kermissen,
roemele (ziech)	-	vechten,

roemelerij	-	vechtpartij,
rokkelaaj	-	nekstuk van het varken,
rölse	-	ravotten, stoeien (Ak. Kl.: rölze),
rommedoe	-	fijnste soort Limburgsche kaas,
rontelum	-	rondom,
röts	-	voorn,
rouw, de - sleipe	-	als naaste familielid bij eene begrafenis het eerst achter de lijk-kist volgen (van het sterfhuis naar de kerk),
rouwigheid	-	ruwheid,
ruiker	-	rooker,
ruizing	-	ruzie,
ruzele	-	ruien (Kl.: rüsele),

S.

saajele	-	traagzaam lopen,
sakkere	-	(Fr.: sacrer) vloeken,
santebetik	-	(Fr.: sainte boutique) santenkraam, boel, rommel,
savojaar (ook: savwajaar)	-	(Fr.: Savoyard) kwast, grappenmaker,
- se (of ook: - sese)	-	achtervoegsel achter een familie- of beroepsnaam, beteekent: de vrouw van, b.v. de Kèlleversese = vrouw Kèllever, de hallefingse = de vrouw van den hallefing (zie aldaar) (Ak. Kl.: - sche),
sebol	-	onbeduidende vrouw,
seffes	-	terstond,

serel	-	(Fr.: surelle) zuring (Ak.: Sorell),
Sinteberreb	-	St. Barbara (wordt aan de kinderen voorgesteld als ‘de meid van Sinterklaas’; feestdag 4 December),
Sintekatrijnsblom	-	ongecultiveerde chrysanth,
sinter	-	houten steunboog bij metselwerk, van zene - valle = van zijn stokje vallen,
sints (ook: sint)	-	sedert,
sjaarstand	-	voorstekende snijtand,
sjachele	-	mank lopen,
sjampe	-	schimpen,
sjapiter	-	(Fr.: chapitre) onderwerp v. gesprek, tekst,
sjarbang	-	(Fr.: char-à-bancs) janplezier,
sjare	-	bijeenschrappen (Ak.: scharre),
sjazzelewiet	-	(Fr.: chassez-huit) zekere ouderwetsche dans,
sjebbetig	-	1. ellendig, 2. sjofel (Ak.: schäbbij, Kl.: schäbbig),
sjeel(kort uit te spreken)	-	dijstuk v. het rund (vgl. HD.: Ober-Schale),
sjeelke	-	plat-rond groentemandje,
sjeermoul	-	langwerpig gesuikerd krentenbroodje,

sjeethuif	-	knikker, door den winner geschonken aan zijn speelmakker, die alles verloren heeft, om hem weer nieuwe kans te geven,
sjeigel	-	haar-scheiding,
sjeigele	-	1. met een plat voorwerp werpen, 2. in tweeën scheiden (hoofdhaar, gordijnen), 3. zwaaiend lopen,
sjèld	-	1. schild, 2. uithangbord aan winkel of herberg,
sjendeleere	-	beschadigen, te schande maken (Ak.: schëngelire),
sjeunlepperke	-	(lett.: schoenlappertje) bij het glijden op een glijbaan met één voet telkens op het ijs stampen,
sjeuteling	-	jong varken,
sjier	-	1. schaar, 2. bij duiven: de bouw van het bekken en het achterlijf,
sjietaak	-	1. gootworm, 2. bloodaard,
sjievel	-	zeer sterke helling, geschikt om af te glijden,
sjievelbein	-	krom gegroeid been,
sjievel	-	naar beneden glijden (Ak.: schibele, Kl.: schibbele),
sjijns	-	naar het schijnt (HD.: scheint 's),
sjikke	-	sturen, zenden (HD.: schicken),
sjinaos	-	loeder (Ak.: Schinnaos, Kl.: Schinnoos),
sjink	-	ham (HD.: Schinken),
sjintong	-	kwaadspreekster,
sjöddele	-	schudden (Kl.: schöddele),

sjoel (ger.)	-	mondzeer bij zuigelingen, spruw,
sjoevere	-	huiveren, rillen, (Mndl.: schuveren, schuyveren),
sjoggel	-	schommel (Ak. Kl.: Schockel),
sjoggele	-	1. schommelen, 2. schommelend lopen (Ak. Kl.: schocke),
sjoggelpeerd	-	hobbelpaard,
sjökkeere	-	(Fr.: choquer) 1. smalen, 2. strijdig zijn met,
sjölke	-	scharretje,
sjollek (vklw.: sjöllekske)	-	schort,
sjöllever	-	1. schilfer, 2. gevlekte duif,
sjoore (mv. v. sjoor)	-	regenbuien,
sjoore (ww.)	-	schuren,
sjöpke	-	1. kleine spade, 2. klein biërglas (Ak.: Schöp),
sjörrege	-	moeizaam dragen of voortbewegen (Ak.: schörje, Kl.: schürge),
sjotelsplak	-	vaatdoek (Ak.: Schottelplack),
sjötske	-	schottisch (dans),
sjoute (z.n.)	-	dwaas (Ak. Kl.: Schaute),

sjouw (ger.)	-	1. leelijk, 2. vreesachtig, 3. schuw,
sjouweveeger	-	1. schoorsteenveger, 2. bastaardnachtgeaal,
sjouwheid	-	leelijkheid,
sjraleong	-	geranium,
sjravele	-	1. wroeten, scharrelen (Mndl.: schravelen), 2. zich moeizaam voortbewegen (Ak.: schravele, ‘Arme und Beine bewegen um voran zu kommen’),
sjraw	-	(Pl. L.) leelijk,
sjrieves	-	het geschrevene, de brief (Ak. Kl.: Schrieves)
sjroep	-	stroop,
sjroet (ger.)	-	kalkoen (Ak. Kl.: Schruut),
sjroevele (intr.)	-	langs iets heen strijken,
sjrómppe	-	ruw strijken of wrijven, slecht viool spelen (Ak.: schrompe),
sjruupke (vklw. v. sjroep)	-	met suikerstroop gevuld papieren zakje,
sjuur-kom-oet	-	jongensspel, soort krijgertje,
sjwerennoots (bv. n.)	-	drommelsch (HD.: Schwerenot),
slaag (ook: doeveslaag)	-	duiventil (Ak.: Schlaj),
slaojneus	-	goedig persoon, suffer,
slebrik (ook: selbrik)	-	glijbaan,
slebrikke (ook: selbrikke)	-	glijden,
Slevrouw (ook: selbrikke)	-	O.L. Vrouw,
Slevrouwe (ook Selvrouwe)	-	O.L. Vrouwe-kerk,
slie	-	sleeuw (Ak.: Schlie, Kl.: Schlih),
Slivvenier	-	O.L. Heer,

slivvenierebieske	-	kevertje, zwart en rood gevlekt, coccinella,
Slivvenier bij zenen tien hōbbe	-	zijn doel bereikt, zijn slag geslagen hebben,
sloepere	-	sluipen,
slóf	-	1. slof, 2. gedekte appeltaart,
slufkes	-	leeuwenbekken (bloemen),
slókke	-	1. slokken, 2. knikkers wegkapen,
smaajtolie	-	smoutolie,
smaalbetser	-	mager persoon (die smalle 'batse' heeft),
smarótser	-	klaplooper (HD.: Schmarotzer),
smeerbuis	-	vuilik,
smeereeling	-	harde klap, mep,
smeerkanis	-	vuilik,
smielje	-	groene bladluis op roozen,
smik	-	zweep (Ak.: Schmeck, Kl.: Schmick),
snèrreke	-	schroeien (Ak.: schnerke, Kl.: schnörke),
snótsèllelaank (kriete)	-	snotterend huilen, tranen met tuiten huilen,
sóffel	-	klap, opstopper,

sókkerbesjute	-	beschuiten met muisjes,
sókkerendorzj	-	(Fr.: sucre d'orge) spiraalvormig gedraaide staven gerstesuiker,
sókkerkinsje	-	zacht-zoet beschuitje voor zeer kleine kinderen,
soppekeertsje	-	bon voor een portie soep,
spang	-	speld,
späöls (2e nmv. v. speul)	-	in: späöls wake = herrie maken, opspelen, zich te buiten gaan,
spazele	-	met de voorpooten en één achterpoot vastbinden aan een buikriem, (van stieren),
speebak (mv.: speebaGGe)	-	speenvarken,
speij	-	speeksel,
speijaojer	-	luchtpijp, imflammaassie op te - = bronchitis,
speije	-	1. spuwen, 2. braken (Mndl.: spijen),
spekkamer	-	arrestanten-lokaal (naar Fr.: chambre des suspects, suspectenkamer) (Ak.: Speckkämmerche),
spieker	-	1. spijker, 2. zolder (HD.: Speicher), 3. soort duif, torenduif,
spien	-	spaanders, krullen (Ak.: Spien),
spienvörke	-	vuurtje van krullen,
spierelinge	-	slingerdans, patertje langs den kant (naar het eerste woord van het lied, dat erbij gezongen wordt),
spieze (in de -)	-	in de gaten,
spikkeleere	-	1. speculeeren, 2. soezen, suffen,
spinseluk (ook: spinsetig)	-	gierig, inhalig,

spinsleech	-	waslont voor het aansteken der kaarsen in de kerken (Ak.: Spenklet),
sprotele	-	zomersproeten,
staassie	-	1. verdieping, 2. station, 3. kruiswegstatie,
steel	-	jonge steelen van rapen,
steggele (ziech)	-	elkaar prikken geven, kibbelen (Ak. Kl.: stecheln),
steiweeg	-	1. steenweg, 2. binnenplaats in burgerwoning (Ak.: Steävig),
steve	-	krentenmik in den vorm van een man (met St. Nicolaas),
stiel	-	1. stijl, 2. deurpost, 3. ambacht (Vla.: stiel),
stiepe	-	ondersteunen, stutten (Ak.: stipe, Kl.: stippe)
stinke	-	bij het verstoppertje spelen in een hoek gaan staan, totdat eenieder zich verstopt heeft (Ak.: stenke),
stóffe	-	opsnijden, bluffen (Vla.: stoeffe),

stók	-	schok,
stök	-	1. stuk, 2. rijksdaalder,
stokfleur	-	verbena,
stókke	-	schokken,
stökkere	-	1. aan stukken snijden (een geslacht dier), 2. door het inzetten van een stuk verstellen (Ak.: stöckere),
stópjeske	-	kort jasje, buisje (vgl. Ak.: Stup, 'Stumpf', en Stüp, 'Knabenjacke'),
stort (z.n.o.)	-	stortplaats voor de afval der aardewerkfabrieken in de oude vestingwerken,
straank	-	angst, vrees (Ak.: Strank, 'Respekt'),
strebander (ook: strebender, strabbender)	-	bengel, vlegel, bandiet,
striekenteere	-	rakelings (lett.: al strijkende),
strikiezer	-	breinaald,
strikke	-	breien (HD.: stricken),
ströp	-	1. strop, 2. guit,
ströppestreek	-	guitenstreken,
struif	-	troep, bende,
struip	-	troep, bende,
struisnuis (in: veur ene -)	-	voor een bagatel, voor een appel en een ei,
strunkel	-	koolstronk,
struwès	-	stroowisch,
stu (mv. v. stoet)	-	stooten,
stumpel	-	poot van tafel of stoel,
stumpke	-	1. stompje worst (Ak.: Stömpche), 2. eindje sigaar,
stutske (vklw. v. stóts)	-	stuitbeen,

T.

taak (vr.)	-	dak,
taan (ook: tan)	-	dan,
taar (m.)	-	teer (Ak.: Tar),
taatsj	-	grasmusch (Ak. Kl.: Taatsch),
taks	-	dashond,
tap	-	(Fr.: étape) afstand, reis,
tapiet	-	(Fr.: tapis) behangselpapier,
tappeseere	-	(Fr.: tapisser) behangen,
tare	-	met teer bestrijken,
tartepom	-	(Fr.: tarte aux pommes), appelgebak, appeltaart,
tawatsj (veroud.)	-	straatgoot,
teen (m.)	-	tin,
teenen	-	tinnen,
- teere	-	gerundivum-uitgang bij werkwoorden, een voortduren der handeling aanduidende,

tegooj (bw.)	-	1. behoorlijk, 2. nauwelijks,
teleur	-	bord (Vla.: teloor),
temèt (ook: demèt)	-	ernede,
Terneye	-	Lanaye (Belgisch dorp ten Z.v. Maastricht),
ters	-	er, ervan,
tes	-	zak (in kleding),
tien (ook: dien) (ger.)	-	uwe,
tiertej	-	(Fr.: tiretaine), grove rokkenstof, tiretein,
tikke	-	wegkapen,
tikkel	-	puntje, tipje,
tikker	-	gauwdief,
tingele	-	zacht op de armen wiegen,
tippele (in: op et -)	-	op het nippertje,
toej	-	helleveeg, loeder,
toek (ger.)	-	geniepige slag of por,
toeke (ger.)	-	geniepig slaan,
toemeleer	-	tuimelaar (soort duif),
toert (ger.)	-	taart,
toert? (uit: netoert? = neet woer et?)	-	nietwaar?
toert noe?	-	nietwaar?
toesje	-	ruilen (Ak. Kl.: tusche),
tóppe	-	met de vingers tikken (Ak.: tuppe),
torie	-	1. toren, 2. sultane (zeker gebak),
tósj	-	1. griffel, 2. pianotoets (Fr.: touche),
Tossing	-	(Fr.: Toussaint) Tossanus,
tot	-	dikwijls gebruikt i.d. beteekenis v. dat,
totse	-	1. dat zij, 2. totdat zij,

tramp	-	trap, schop,
transeneere	-	kwellen, plagen (Ak.: tranzenire, Kl.: tranzioneere),
trazjake	-	martelen, folteren (Ak. Kl.: traschake),
trej (ger.)	-	trede,
trèkke	-	1. trekken, 2. opvoeden, iemand ein - = iemand een poets bakken,
troele	-	uilskuiken, domme gans,
troog	-	voedertrog,
trooj (1e en 2e pers. enkelv. verl. tijd v. treje)	-	1. trad, 2. trapte,
trossje	-	afhandig maken,
trubbelke (ook: drubbelke)	-	dreumes, wicht,
tuijel	-	sleur,
tuitel	-	1. tuit eener kan, 2. neus,
tunks (miech, diech)	-	mij, u dunkt,
tuurke (vklw. v. toer)	-	1. kleine wandeling, 2. korte tijdsruimte, 'n tuurke = een poosje,

tuut (ger.)	-	in een punt toeloopend papieren zakje (Ak. Kl.: Tüüt),
Twajn	-	(Fr.: Antoine, verkort Toine) Antoon,
twiewas	-	aardappelziekte door langdurige regens ontstaan,

U.

un	-	ui (Lat.: unio),
umklinke	-	omzwikken,
umtotse	-	omdat zij,

V.

vaaloer	-	valschaard,
valheidsje	-	valhoedje voor kinderen, die beginnen te lopen,
vansgelieke	-	insgelijks,
vanzeleve	-	ooit,
vanzeleve noets	-	nooit of nimmer,
väönsje	-	vaandeltje,
väör (bw.)	-	voor,
veerdig	-	gereed, klaar,
veemke	-	tongriem (bij vogels),
vèlder	-	dierenviller,
verdutse	-	dietsch maken,
verheks op	-	tuk op, begeerig naar,
verkleid	-	in carnavalspak gestoken <i>en</i> gemaskerd (Ak.: verkleit),

verkleider	-	in carnavalspak gestoken <i>en</i> gemaskerd persoon,
verklêts	-	verkeken, bedorven, naar de maan,
vermallesjeerd	-	(v. Fr.: mal léché) ongelikt, vermaledijd,
vermeije (ziech)	-	zich (als dienstbode) verhuren (Ak.: vermeie, HD.: vermieten),
verpave	-	opdrinken, in drank omzetten,
verpópzak	-	verbouwereerd,
verrats! (ook: verrits!)	-	uitroep van verbazing, verroest!
verratste noe neet?	-	uitroepen van verbazing,
verritste diech noe neet?	-	uitroepen van verbazing,
verriete (ziech)	-	vechtend elkaar mishandelen,
verrineweere	-	(v. Fr.: ruiner) vernielen,
verruzeld	-	verfomfaaid,
versjendeleere	-	te schande maken (Ak.: verschängelire, Kl.: schängeleere),
versjèt	-	(Fr.: fourchette) vork,
versjikke	-	verzenden,
versloejere	-	verwelken,
verwöllefsel	-	gewelf,
verzuijeld	-	koud en smakeloos geworden (van spijzen),

vèsgeert	-	vischhengel,
vets	-	vezel (HD.: Fetzen), in vetse = aan flarden,
viedel	-	1. vierdedeel (van een geslacht dier) (Ak.: Vedel), 2. 26 stuks (eieren),
viedele	-	vierendeelen, aan stukken snijden (Ak.: vedele, Kl.: fiddele),
vief	-	(Fr.: vif) levendig, vlug,
viefleen	-	slepene kinderziekte (Wa.: five linte naar Fr.: fièvre lente),
vinsterlatej	-	raamkozijn binnenshuis,
vlaoj	-	plat-rond Limburgsch gebak, waarvan het deeg belegd is met eene rijst- of vruchtenlaag, 'spijs' genaamd,
vles	-	vlaskleurig, lichtblond,
vlèt	-	(Fr.: violet) paarsch,
vloer	-	(Fr.: velours) fluweel,
vloerzaod	-	koolzaad,
vluurke	-	fluweelen strookje of lintje,
vogelwik	-	vogellijm,
völlig	-	ruim, overvloedig, volop (HD.: völlig),
voots (in: veur de -)	-	1. voetstoots, 2. alom, 3. telkens weer, (Ak.: för de Fosz, Kl.: vörfosz),
vörke (vklw. v. vuur)	-	vuurtje,
vot	-	anus (Ak. Kl.: Fott),
vrech	-	brutaal (HD.: frech),
vreutele	-	wroeten,
vrie	-	1. ruw, ruig, 2. zonder medelijden, wreed, gehard,

		taai (van personen), (Ak.: frie),
vunkele	-	1. vonken, beginnen te branden, 2. met vuur spelen,
vuurbieske	-	glimwormpje,
vuurmaan	-	spookverschijning op het platteland,
vuus (mv. v. voes) (ger.)	-	vuisten,

W.

waoste (uit: waos tiech)	-	was je,
wèdder (uit: wèt geer)	-	weet gij,
weeleke	-	eendje (kindertaal),
weelmood	-	overmoed (Ak.: Wèlmot),
weenderik	-	woerd, mannetjeseend,
weeste (uit: wee-s-tiech)	-	wie je,
wejer	-	1. waaier, 2. vlieger,
weijer	-	vijver (HD.: Weiher),
wèldder (uit: wèlt geer)	-	wilt gij,
wèld verreke	-	pissebed, zeug (Ak.: weld Ferke),
Werreke (de)	-	de oude vestingwerken om Maastricht,
wètste (uit: wèts tiech)	-	weet je,

wie	-	1. hoe, 2. toen,
wiemer	-	aalbes (Ak.: Wimmel, vgl. HD.: Weinbeere),
wienie (ook: wannie)	-	wanneer (Ak.: winie),
wienteppeke	-	roodstaartje,
wieste (uit: wie-s-tiech)	-	1. hoe je, 2. toen je,
wijsvrouw	-	vroedvrouw,
wikse	-	met schoensmeer inwrijven (HD.: wichsen),
windel	-	1. luier, 2. winde (visch),
windelkeend	-	zuigeling,
winkelbaank	-	toonbank,
winkeldochter	-	winkeljuffrouw, aw winkeldöchter = oud en verlegen goed,
woenes	-	woning,
wöllemke	-	kwartje,
wöllewentsjes	-	jonge tuinboonen, die met de fijn gesneden peulen worden gegeten,
woors (ook: weurs)	-	worst,
woorste (uit: woors tiech)	-	werd je,
woorte (1e en 3e pers. mv. verl. tijd van weurde)	-	werden,
wösj (Pl. L.)	-	1. wisch, 2. rond plat kussen, waarop de manden op het hoofd naar de markt worden gedragen,
wup	-	wip,
wupzaol	-	dansvloer, danslokaal,

Z.

zakkendreeger		sjouwerman,
---------------	--	-------------

zawele	-	1. zeurend praten, 2. zabbelen,
zedder (uit: zeet geer)	-	1. ziet gij, 2. zijt gij,
zeene	-	peesachtig rundvleesch (HD.: Sehne),
zedeleer	-	groote leuningstoel,
zeipluter	-	zeepsop,
zek (mv. v. zak)	-	zakken (HD.: Säcke),
zeleve	-	ooit (Ak.: zeleeve),
zeneweesechtig	-	zenuwachtig,
zerrek	-	lijkkist (Ak.: Särk, 'Sarg'),
zeumere	-	aren lezen, naarstig zoeken (Ak.: sömere, Kl.: sömmere),
zeutsel	-	zwezerik,
zevesleeger	-	zevenklapper,
ziekel	-	sikkel,
ziepuutsje	-	vischje, dat als aas dient voor het visschen op snoek,
zije	-	wijfjesduif (Ak. Kl.: Sei, 'weibliche Taube'),

zinnigheid	-	lust, ambitie,
zjielee	-	(Fr.: gilet) vest,
zjimmenas	-	gymnastiek,
zjwaars (Pl.L.)	-	zwoerd (Ak.: Schwaad),
zjwik (Pl.L.)	-	dansvloer in de open lucht,
zoeke (ger.)	-	zuigen (Ak.: suje), e zoekend keend = een zuigeling,
zoermoos	-	zuurkool,
zokke	-	1. zeuren, 2. voorstrompelen (Ak.: socke = 'laufen'),
zokkert	-	zeurkous, sul,
zoog	-	zeug,
zwalleber	-	zwaluw (HD.: Schwalbe),
zwalleberstart	-	zwaluwstaart (ouderwetsche gasbrander),
zwame	-	1. walmen, 2. bewalmen (Ak.: schwame),
zweegelke	-	lucifer (Ak.: Schwejelche, Kl.: Schwegelche),
zwens	-	slaag,
zweitlanseer	-	scheldnaam,
zweretig	-	ontstoken, zwerend,
zwerrever	-	1. zwerver, 2. stuk vuurwerk, dat na ontsteking zich knallend over den grond voortbeweegt,
zwiet	-	(Fr. suite) pralerij, vertoon,
zwiegerse	-	schoonzuster, (Ak.: Schwejersche, Kl.: Schwiegersch).